

CRXXII 589

RII ROMÂNII VEC

MIRON COSTIN

LETOPISEȚUL ȚĂRII
MOLDOVEI DELA
ARON VODĂ ÎNCOACE

EDIȚIE CRITICĂ
DE
P. P. PANAITESCU
PROFESOR UNIVERSITAR

ATIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI A

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DELA ARON VODĂ INCOACE

MIRON COSTIN

LETOPISEȚUL ȚĂRII
MOLDOVEI DELA
ARON VODĂ INCOACE

EDIȚIE CRITICĂ

DE

P. P. PANAITESCU
PROFESOR UNIVERSITAR

FUNDAȚIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

39, Bulevardul Lascar Catargi, 39

BUCUREȘTI, 1944

S'AU TRAS DIN ACEASTĂ CARTE DOUĂ
MII UNA SUTĂ EXEMPLARE ȘI PE
HÂRTIE VIDALON DOUĂZECI ȘI
ȘASE EXEMPLARE NEPUSE ÎN CO-
MERT NUMEROTATE DELA 1—26

ЛѢТОПИСЬ СЪ ЦУЛЬЦА

МОЛДОВЕНЬ : ☆
Делъ Дарѣ Водѣ ркоаче Де
онде. Есте Пърхситъ. Дебрѣ
ке Ворникѣ ДеЦРА ДеЦОСЬ :

СКОСЬ Де Мирѣ Костинѣ Во
рникѣ ДеЦРА ДеЦОСЬ ;

ПЪРШЪ ПЪШЪ

р Анѣ Делъ Здирѣ Лѣмѣ. ССѢИ
Гарѣ Делъ Нѣщера Мѣтвѣнѣ
рюлѣи Лѣмѣи Лѣи ІсѣХс.

АѢІ : Мѣ

Ію. 5 : Днѣ :

↑ Силѣ Мѣрѣ Салѣ Лѣминатѣ
лѣи Днѣи Ісѣ Николѣ Воѣко. Сѣ
☆ скрѣсь ☆

Ковѣтѣиѣ : Лѣмѣиѣ : -

I N T R O D U C E R E

Volumul I-ii al colecțiunii Scrierilor lui Miron Costin publicat de Fundația Regală pentru Literatură și Artă cuprinde scrierea cea mai importantă, cel puțin ca întindere a marelui cronicar moldovean din veacul al XVII-lea: *Cronica Țării Moldovei dela Aron vodă la Dabija vodă (1595—1661)*. Toate celelalte lucrări ale lui Miron Costin, în limba română și polonă, fiecare de mică întindere, urmează să fie cuprinse în volumul al II-lea, care va fi și ultimul.

IMPORTANȚA ȘI VALOAREA ISTORICĂ A CRONICII LUI MIRON COSTIN

În istoriografia moldovenească din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea a existat, am putea spune, o colaborare între generații. Precum Grigore Ureche prelucrase cronica boierului mai bătrân Eustratie logofătul ¹⁾, la fel și Miron Costin a continuat pe a lui Ureche, iar Neculce pe a lui Miron Costin.

Cronica lui Miron Costin nu cuprinde decât un răstimp relativ scurt din istoria Moldovei, dela domnia lui Aron

¹⁾ C. Giurescu, *Noi contribuți la studiul cronicarilor moldoveni*. București, 1908, p. 87.

vodă până la moartea lui Ștefăniță vodă fiul lui Vasile vodă Lupul, adică dela 1595 până la 1661, în total 66 de ani. Este însă una din epocile cele mai importante din istoria noastră. După ce prezintă din punctul de vedere moldovenesc domnia eroică a lui Mihai Viteazul, cronica trece la domniile Movileștilor, care înseamnă începutul influenței culturale a Polonei în Moldova. Marile războaie turco-polone pentru această țară, care culminează cu luptele dela Țuțora (1620) și Hotin (1621) sunt urmate de domniile de propășire culturală, premergătoare epocii lui Vasile Lupul, ale lui Radu Mihnea (1623—1626) și Miron Barnovschi (1626—1629). Domnia de mare strălucire și prestigiu a lui Vasile Lupu (1634—1653) împletită prin politică și cultură cu aceea a vecinului său muntean Matei Basarab și cu marea răscoală a Cazacilor din Ucraina, formează miezul și partea cea mai importantă a cronicii. După aceea, istoria celor trei domni următoare, a lui Gheorghe Ștefan (1653—1658), Gheorghe Ghica (1658—1659) și Ștefan Lupul (1659—1661), toate trei în legătură cu zbuciumul dramatic al principelui ardelean Gheorghe II Rakoczi, încheie lucrarea lui Miron Costin.

Povestirea cronicarului cuprinde o vreme deosebită de epoca eroică a veacului al XV-lea și a celui următor, este acum o epocă de decădere politică, deși Moldova nu începu încă să se resemneze cu apusul slavei sale și tocmai de aceea este o vreme de mare zbucium. Dar în același timp se creează vechea cultură cărturărească românească, iar în domeniul social este epoca izbândeii totale a aristocrației boierești, al cărei reprezentant tipic este Miron Costin.

Interesantă deci prin subiectul ei, cronica lui Miron Costin se ridică însă mult deasupra celorlalte cronici moldovenești prin valoarea ei istorică și literară. Față de cronica lui Ureche, înaintașul său, a lui Miron Costin stă mult

mai sus și are preț mai mare pentru istorici. Cronica lui Ureche nu mai este astăzi de mare folos, de când s'au descoperit izvoarele ei. Ureche nu era contemporan cu epoca pe care o descrie și a compilat știrile din Letopisețul Moldovenesc al lui Eustratie logofătul, care la rândul său tradusese cronicile slavone din secolele al XV-lea și al XVI-lea, azi publicate, precum și știrile de istorie românească din cronică lui Bielski, derivate și acestea din cronicile mai vechi ale lui Długosz și Cromer. Este vorba deci de o compilație cu informație de a doua mână și cine vrea să studieze istoria Moldovei de atunci, nu se mai adresează cronicii lui Ureche, ci izvoarelor lui.

Cu totul altfel stau lucrurile cu Miron Costin. Este adevărat că pentru un mic număr de informații istorice el este îndatorat în cronică lui față de câteva izvoare străine, în special de cronică episcopului Paul Piasecki ¹⁾, dar aceste informații constituie numai o mică parte din cronică lui Miron Costin. Pentru epoca despre care scrie, el n'a avut niciun izvor intern, iar pentru sfârșitul domniei lui Vasile și domniile celor trei voievozi următori a fost martor ocular. În genere, cu toate numeroasele documente interne și externe publicate în ultimul timp, niciun istoric nu se poate lipsi de cronică lui Miron Costin pentru a studia istoria Moldovei dela începutul și mijlocul veacului al XVII-lea. Ea este o mină nesecată de informații, adesea unice, pe care nu le putem controla și corobora cu alte izvoare. În ce privește epoca următoare anului 1661, an cu care se termină cronică lui Miron, avem o serie întreagă de cronice și izvoare narrative: *Letopisețul Țării Moldovei dela Istrate Dabija până la a doua domnie a lui Antioh Cantemur (1661—1705)* ²⁾, cronică lui Neculce, a lui Muste și anume infor-

¹⁾ Vezi mai jos capitolul intitulat *Izvoarele*.

²⁾ Publicată sub titlul de mai sus de C. Giurescu București, 1913.

mași din diferite opere ale lui Dimitrie Cantemir, așa că aceste izvoare nu au calitatea de izvor unic, pe care o are ca letopiseț intern opera lui M. Costin.

Și din alt punct de vedere cronica lui Miron Costin este prețioasă: el este, pe cât e omenește posibil, imparțial; se silește să fie imparțial și socoate ca o datorie de cinste a scriitorilor letopisețelor, să nu ridice și să nu coboare pe nimeni pe nedrept, după simpatii și antipatii (p. 159). Condeul său nu e în slujba niciunuia dintre domni și autorul este totuși foarte bine informat, căci ocupă înalte demnități, joacă un rol politic, familia sa era înrudită cu domni; el poate astfel cunoaște tainele și pricinile ascunse ale faptelor. În plus, e un om inteligent, cu înțelegere politică și militară a faptelor pe care le vede dintr'un punct de vedere mai înalt, le judecă în cauzele și consecințele lor.

Miron Costin nu cercetează numai războaiele și schimbările de domni, ci și « lucrurile dinlăuntru », luptele între boieri, caractere, ctitori, intrigi și reforme. Valoarea istorică a cronicei lui stă deci în aceea că el a fost *un martor ocular*, adesea *martor unic* rămas până azi, un *martor imparțial și inteligent* al istoriei Moldovei. Pe când Ureche a fost un compilator, Neculce și ceilalți cronicari din veacul al XVIII-lea au fost oameni care priveau scurgerea minunată a vremilor cu înțelegere populară, singur Miron Costin a fost un boier învățat care judecă sufletele și neamurile dela înălțimea culturii sale.

Să nu credem însă că această lucrare ar fi lipsită de greșeli. Mai ales în partea dela început, unde Miron descrie din auzite, dela « boieri bătrâni » sau după Piasecki o epocă în care nu se născuse încă, greșelile sunt grave și numeroase și istoricii trebuie să controleze cu băgare de seamă afirmațiile lui. Nici mai mult, nici mai puțin decât doi domni ai Moldovei, a căror domnie o descrie Miron

Costin, *n'au existat niciodată în scaunul acestei țări*. E vorba de Ștefan Radu vodă, pretinsul urmaș al lui Aron vodă, cules de Miron Costin din cronica lui Piasecki, care ignorează în schimb domnia lui Ștefan Răzvan și apoi de Bogdan Movilă, fiul lui Ieremia vodă, pe care Miron Costin îl face domn al Moldovei, confundându-l cu fratele său Alexandru (p. 33 și 35). E inutil să spun de asemenea că nu este cu nimic întemeiată afirmația lui M. Costin că Simion Movilă ar fi cucerit întâia oară Țara Românească, în timp ce Mihai Viteazul se afla în Ardeal (p. 16). Chiar în capitolul dela urmă se află o confuzie cronologică în povestirea domniei lui Ștefăniță vodă, în care cronicarul pune întâi năvălirea în țară a pretendentului Constantin Șerban cu Cazacii, (p. 211) și apoi lupta dela Cluj a lui Gheorghe II Rakoczi cu Turcii și cu oștile principatelor române (p. 216) În realitate, lupta dela Cluj a avut loc la 22 Mai 1660, iar invazia lui Constantin Șerban în Ianuarie-Februarie 1661 ¹⁾. Dar asemenea erori, care nu lipsesc din nicio cronică, nu întunecă partea pozitivă de mare folos a cronicii.

Prețuirea lui Miron Costin pentru literatura veche românească este și ea strâns legată de valoarea lui ca izvor al istoriei Moldovei. Dacă un istoric apreciază puterea pătrunderii sale psihologice, portretele de domni și boieri, apoi aceeași calitate va fi apreciată și de istoricul literar, care caută trăsături de talent. Dacă înțelegerea cauzelor faptelor și a situațiilor politice, ca și putința de a descrie o luptă sau o răscoală sunt calități ale unui istoric, ele sunt în același timp note de talent literar, pe care le-a stăpânit Miron Costin cu măiestrie.

Este o greșală ca Miron Costin să fie considerat ca un reprezentant al spiritului *bătrânesc* și tradițional, el

¹⁾ C. Andreescu și C. Stoide, *Ștefăniță Lupu domn al Moldovei* București, 1938, pp. 50, 57.

e dimpotrivă un inovator pasionat cu mare talent de inovare.

De aceea *stilul* lui Miron Costin nu este în totul cel tradițional, ci fără îndoială este *lucrat*. Aceasta se vede mai ales în topica frazei din *De neamul Moldovenilor*, ultima lui scriere și vom avea prilej să revenim asupra acestui punct în introducerea la volumul al doilea al scrierilor lui. Dar de pe acum constatăm că el alege cuvinte, cu neologisme din latină și polonă ¹⁾, că fraza lui este periodică și sentențioasă, că imagini și comparații *retorice* în stil iezeit abundă în stilul său, de pildă comparația între valoarea celor cinci simțuri, ca să arate valoarea martorului ocular (p. 139), comparația între refacerea țării sub Barnovschi vodă cu renașterea naturii sub razele soarelui (p. 74), descrierile meșteșugite (cunoscuta descriere a lăcustelor, la p. 171—172). Așa dar Miron Costin nu este un povestitor popular, ci un stilist și un literat, el știe că face literatură.

Stilul lui Miron Costin nu este încă o revoluție, cum a fost acela a lui Dimitrie Cantemir în *Istoria Hieroglifică*, unde limba română suferă o transformare vulcanică, devenind artificială și de neînțeles, Miron păstrează dreapta măsură între avântul creator și posibilitățile de maleabilitate ale limbii moldovenești din vremea lui. În stilul său a lucrat de sigur o putere de creator, fără a rupe însă tiparele tradiționale ale graului și în această dreaptă măsură românească stă marea sa izbândă.

Se poate spune fără exagerare că Miron Costin a fost cel mai mare scriitor din perioada veche a literaturii noastre. Această superioritate ca istoric și literat a fost recunoscută încă din veacul al XVIII-lea, așa se explică faptul că din toate cronicile noastre aceea care ni s'a păstrat în

¹⁾ Cf. G. Pascu, *Miron Costin* Iași, 1921, pp. 23—29

numărul cel mai mare de manuscrise (49 cunoscute edito-
rului actual), s'a copiat deci cel mai mult și a rămas cea
mai răspândită lucrare din vechea noastră literatură, este
tocmai cronica lui Miron Costin. Încă din veacul al
XVIII-lea această cronică a fost tradusă în trei limbi: lati-
nește, grecește și franțuzește.

Cronica nu era însă publicată până acum într'o ediție
critică, nici măcar într'o ediție lizibilă; în toate edițiile
vechi ortografia, limba și în multe locuri chiar textul au
fost desfigurare. Aceste constatări impuneau reeditarea cri-
tică a cronicii și a celorlalte opere a lui Miron Costin.

MANUSCRISELE CRONICII

Cronica lui Miron Costin, la fel ca și aproape toate cro-
nicile noastre, nu s'a păstrat într'un manuscris autograf
al autorului, ci numai în copii și compilații, în care diferă
dela manuscris la manuscris. Această lucrare s'a bucurat
totuși de o largă răspândire, cum am spus mai sus și nu-
mărul de 49 de manuscrise vechi care o cuprind (cuprin-
zând și cele trei traduceri) este o dovadă că din motive
literare, dar mai ales pentru informare, cronica a fost foarte
răspândită. Secolul al XVIII-lea a fost epoca compendurilor
de cronici, a compilațiilor ce serveau ca manuale de infor-
mație asupra trecutului nostru și dacă perioada anterioară
celei tratate de Miron Costin a fost scrisă de doi autori
moldoveni, Ureche și Nicolae Costin, iar epoca din istoria
Moldovei de după anul 1661 a fost subiectul a numeroase
cronici, pentru perioada scurtă dela 1595 la 1661 singurul
isvor informativ intern a fost cronica lui Miron. De aceea
ea a intrat sub diferite forme în toate combinațiile corpu-
surilor de cronici moldovenești din veacul al XVIII-lea.

Din diferitele lucrări izolate ale cronicarilor se constituie atunci compilații complete, adesea compendii prescurtate, pentru uzul curții, al boierilor, clericilor și poate și al școlilor domnești. Avem, atât în Moldova, cât și în Țara Românească compilațiile de cronici ordonate de Nicolae Mavrocordat, de Mihai Racoviță, de Constantin Mavrocordat, de Ghiculești, etc. În toate aceste compilații, copiate apoi în numeroase exemplare, intră, în cât privește istoria Moldovei, cronica lui Miron Costin.

Pe baza acestor combinații în care a intrat cronica, putem încerca o clasificare a manuscriselor ei

Grupul A. Primul grup de manuscrise îl formează cronica lui Miron Costin izolată, care nu intră într'o compilație. Asemenea manuscrise sunt cunoscute numai două și anume:

Ms. 2601 al Acad. Rom. = A¹ (V. A. Ureche, nr. 24), 313 f., format din două părți, prima cuprinzând cronica lui Nicolae Costin, completată cu a lui Ureche, a doua (dela f. 157) cronica lui Miron Costin. Cele două părți scrise de persoane diferite au fost legate împreună la o epocă recentă, ele nu formează o compilație. Cronica lui Miron Costin este de fapt un manuscris izolat. Acest manuscris, după cum rezultă din titlu, a fost scris la 6 Iulie 1710, a făcut parte din biblioteca Mavrocordatilor, apoi din aceea a colegiului Sf. Sava, al cărui sigiliu îl poartă. Este scris cu multă îngrijire, se pare, după scris, de către Axinte Urucariul; e împodobit cu frumoase chenare în color. Numele propriu nu sunt deformat, citatele latinești și slavone ale cronicarului nu sunt omise, ca în cele mai multe codice.

Ms. 36 al Acad. Rom. = A² (V. A. Ureche: a mic Ra-failean), 185 f., cuprinde numai cronica lui Miron Costin, cu lipsa a două foi dela sfârșit. Scris în prima jumătate a veacului al XVIII-lea (nu la 1785, cum spune V. A. Ureche

bazat pe o însemnare care nu este a scrutorului manuscrisului). Deși scris cam neglijent, cu omisiuni, este singurul manuscris care a păstrat data exactă a compunerii cronicii (1675) și unele pasaje omise de ceilalți copii.

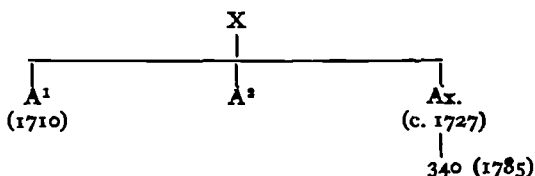
Pe lângă aceste două manuscrise, care derivă dintr'un manuscris comun al cronicii lui Miron Costin, dovadă o serie de mici omisiuni și lecturi greșite comune, manuscris care nu făcea parte dintr'o compilație, ci deriva direct din manuscrisul izolat al autorului, trebuie să socotim în aceeași grupă și cronica lui Miron Costin intrată în compilația și prelucrarea lui Axintie Uricariul.

Mssle 259I și 5367 ale Acad. Rom. = Ax. (necunoscute lui V. A. Ureche) sunt cele două volume ale aceleiași lucrări, 834 p. și 517 p. (volumul I se termină la p. 841, al doilea începe cu p. 861, așa că între cele două volume este o lacună de 20 de p. În al doilea volum paginația continuă până la p. 917, apoi reîncepe dela p. 1) Fost al Bibliotecii Sf. Sava. Cuprinde istoria paralelă a Țării Românești și a Moldovei până la 1727, scriere istorică despre care s'a vorbit în istoriografia noastră și care este în parte editată (vezi mai jos). Titlu: « Letopisețul Țării Românești și a Țării Moldovei. De viața prea luminaților domni ce-au stăpânit întru aceste 2 țări și ce s'au lucrat în zilele lor și a părților streine, care să megieșăsc cu aceste țări, pre larg adunate den multe letopisețe și cu bună îndreptare alcătuit precum se vede » (p. 1). Adevăratul autor al acestei scrieri este cunoscutul grămatic și cronicar moldovean din vremea lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, Axintie Uricariul, fapt necunoscut istoriografiei noastre până acum. Lucrul rezultă din mai multe însemnări, din cuprinsul cronicii, dintre care dau numai următoarea, la p. 61 (vol. II): « De aice înainte am scris eu Axintie Uricariul, dupre cum mi-au spus Iștoc comisul, carele a fost slugă la Grigore vodă ».

Manuscrisul este probabil un autograf al autorului. E vorba de o compilație prelucrată de Axinte Uricariul după diferite cronici și chiar hrisoave, cuprinzând bine înțeles și cunoscuta cronică a lui Nicolae Mavrocordat, opera lui Axinte. Cronica lui Miron Costin intră în această lucrare pentru istoria Moldovei, dar în cele mai multe pasaje prelucrată, transpusă în stilul lui Axintie Uricariul. Totuși este clar, din pasajele reproduse, că autorul compilației a întrebuințat un manuscris din grupul A, cu care are foarte mari asenămări (vezi aparatul critic, *passim*). Chiar informația de sub anul 1633: «Și dintru acest an sânt începute și zilele vieții mele», care se mai află numai în manuscrisele A, se regăsește în compilația lui Axinte.

Ms. 340 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, nr. 20), 212 f., scris la 1782 de Ștefan logofătul Crețulescu, este copia precedentului, dar numai al volumului I, până la anul 1634 (sfârșitul domniei lui Moise-Vodă Movilă în Moldova). A fost editat de Cesar Boliac în «Trompeta Carpaților», 1871 și separat sub titlul *Cronica inedită a lui Ștefan logofătul*, care nu este însă decât copistul dela 1785¹⁾.

Așa dar acest prim grup de manuscrise prezintă următoarea stemă:

Grupul B. Al doilea grup de manuscrise ale cronicii lui Miron Costin, îl formează acelea în care această cronică intră într'o primă compilație, ca o continuare a cronicii

¹⁾ Cf pentru această publicație, Gr. Tocilescu, *Studii critice asupra cronicelor române*, în *Columna lui Traian*, VII, 1876, 414—417.

Ms. 103. Copertă de piele cu stema și inițialele lui Mihai Racoviță.

lui Ureche. Ureche scrisese istoria Moldovei înainte de Miron Costin și scopul acestuia fusese să continue opera predecesorului său. De aceea este probabil că cele două cronici au fost copiate în continuare puțin timp după apariția operei lui Miron Costin. În orice caz, pe vremea când s'a făcut această compilație, nu apăruse încă marea operă a lui Nicolae Costin, care a înlocuit apoi în toate corpusurile istoriei Moldovei cronica lui Ureche, pe care o amplifică și o corectă. De aceea socotim că această primă compilație în care intră cronica lui Miron s'a făcut înainte de anu 1710—1712, când a ieșit la iveală cronica lui N. Costin ¹⁾. Manuscrisele acestei grupe sunt următoarele:

Ms. 103 al Acad. Rom. = B¹ (V. A. Ureche, B. Kogălniceanu, I), 176 f., a fost în biblioteca lui Mihai Vodă Racoviță (în Moldova, 1703—1705, 1707—1709, 1716—1726), a cărui stemă și inițiale se află pe coperta de piele. Cuprinde letopisețul lui Ureche în versiunea lui Simion Dascălul, până la f. 73, de aci cronica lui Miron Costin, din care lipsește ultima pagină. Pe foile albe dela urmă s'a adăugat de altă mână: «Aducerea moaștelor Sfântului Ioan Botezătorul». Copistul manuscrisului a suprimat împărțirea cronicii lui Miron Costin în paragrafe (zaceale) și a introdus titluri la capitole, care nu se aflau în original.

Ms. 169 al Acad. Rom. = B² (V. A. Ureche. G), 383 f. și 4 albe, scris în prima jumătate a veacului al XVIII-lea. Începe cu predoslavia lui Tudosie Dubău logofăt (f. 2—5), urmează cronica lui Gr. Ureche în prelucrarea lui Simion Dascălul (f. 5—166), urmată de a lui Miron Costin (f. 168—378), apoi a lui Tudosie Dubău, până la sfârșit, ²⁾.

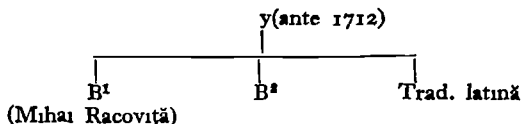
¹⁾ I St Petre, *Nicolae Costin*, București, 1939, p. 266.

²⁾ Pentru acest manuscris, cf. C. Giurescu, *Contribuți la studiul cronicelor moldovene Acad Rom mem sec ist*, seria II, tom XXX, 1907, pp. 306—308

Aceste două manuscrise derivă dintr'unul comun, dovadă marile asemănări dintre ele. Exemple: (p. 31²⁸⁻²⁹, «urâciunea cât de târziu tot izbucnește», în mssele B, greșit ultimul cuvânt *izbândește*, fraza: «iar Matei vodă fundu-i cirac prea lesne și-au tocmnit lucrurile la dânsul», deplasată dela locul unde era cerută de înțelesul contextului, cu câteva rânduri mai sus (p. 92) (la r. 24 în loc de r. 32 — 33) în B¹ și B².

Traducerea latină a cronicii lui Miron Costin = Lat, publicată după manuscrisul Bibliotecii Czartoryski din Cracovia de E. Barwinski, *Chronicon terrae Moldaviae*, București, 1912, este făcută după un manuscris din grupa B, cum ușor se poate vedea. Exemple, pasajele citate mai sus: greșala *izbândește*, în loc de *izbucnește*, este în traducerea latină: *triumphat* (p. 26), iar deplasarea frazei despre Matei vodă se află și în textul latin (p. 89). La p. 17 r. 15 (ed. noastră); «care încotro i-au fost *calea* mai îndemână», cuvântul *calea*, lipsește din toate manuscrisele, afară de B, dar se află în traducerea latină sub forma *via* (p. 11) La p. 93, r. 18 (ed. noastră): «trei, patru ai» (în toate codicele, afară de B), «trei ani» B, *triennium*, Lat (p. 89).

Așa dar stema manuscriselor din grupa B este următoarea:

Grupul. C. După apariția cronicii lui Nicolae Costin, care duce istoria Moldovei până la anul 1601, această cronică mult mai completă a înlocuit în total sau în parte cronică lui Ureche în marile compilații de cronici. O primă compilație cuprindea cronică lui N. Costin dela început, adică dela împărțirea semințiilor, până la întemeierea Mol-

dovei, de aci este continuată cu cronica lui Ureche în versiunea Simion Dascălul, până la sfârșitul acestei lucrări, apoi cronica lui Miron Costin, cu care se termină compilația. Vom numi acest tip de compilație C. În această compilație cronica lui Miron Costin derivă dela un manuscris care avea în titlu data 1677 (7185), fie că un copist a greșit data în loc de cea păstrată în ms A², 7138, fie că în adevăr aceste manuscrise derivă dintr'o copie alcătuită la 1677, doi ani după terminarea cronicii. Titlul cronicii în manuscrisele din această grupă este: « Letopisețul Țării Moldovei dela Aron Vodă, de unde iaste părăsit de Ureche vornicul de țara de gios, izvodit de Miron Costin ce au fost vornic țării de gios, în anii dela zidera lumii 7185, în oraș în Iași ».

Manuscrisele subgrupei C^I sunt următoarele:

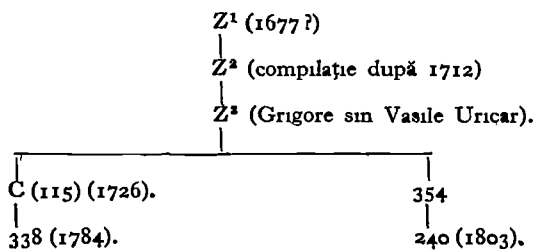
Ms. 115 al Acad. Rom. = C. (V. A. Ureche C), 208 f., scris la 1726 de Grigoraș sin Vasile Uricar. Cuprinde compilația arătată mai sus.

Ms. 338 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, C C Strician) 257 f., este copia precedentului, scrisă de Ștefan Stârcea la 1784.

Ms. 354 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, I), 214 f., scris tot de Grigoraș sin Vasile Uricar, cu același cuprins, cuprinde portrete în miniaturi ale domnilor români, de sigur fanteziste.

Ms. 240 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, N), 269 f., este copia precedentului din anul 1803, fost în biblioteca Sturdza-Scheianul.

Așa dar stema grupului C^I este aceasta:

Tipul C^{II} cuprinde aceeași compilație de cronici, numai că pentru o mai strânsă legătură a cronicii lui Miron Costin cu cronica ce o precede, a lui Ureche, compilatorul a suprimat titlul, predoslovია și lista autorilor consultați dela începutul cronicii lui Miron și a introdus-o pe aceasta în compilație, începând cu primul capitol al textului. Aceste manuscrise derivă din aceeași copie care avea anul 1677, ca și cele din grupul C^I, dovadă numeroase omisiuni și greșeli asemănătoare.

Subgrupa C^{II} cuprinde următoarele manuscrise:

Ms. 120 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, A A Ion Pavel Grămăticul), 174 f.: « Letopisețul țării Moldovei scrisu s'au cu porunca preluminatului domnul Moldovii mării sale Io Ioan Nicolae Mavrocordat voevod, însă dipre izvodul răpăusatului Nicolae Costin ce au fost logofăt mare. In anul dela zidirea lumii 7254 August 20, iar dela Hristos Mântuitoriu, 1746, cu mâna lui Ioan Pavel Gramatic ». Urmează stema lui Ioan Mavrocordat cu stihuri. Compilația este cea descrisă mai sus, dar cronica lui Miron Costin a suferit prescurtări ca pentru un compendiu; s'au tăiat părțile ce nu privesc direct istoria Moldovei și pasaje anecdotice (de pildă povestea lăcustelor din capitolul XX).

Ms. 3439 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 312 f., începutul veacului al XIX-lea: « Istoria țării Moldovei ce s'au scris de Ureche dvornic de țara de jos până la Aron vodă, iară dela Aron vodă înainte s'au scris de Miron Costin vornicul de țara de jos, în anii dela zidirea lumii 7251, iar dela Hristos 1743, Octomvrie 6, în zilele mării sale, binecredinciosului domn Io Nicolae voevod ». Este deci o copie după un manuscris din 1743, din vremea lui Ioan Nicolae Mavrocordat. Cuprinde compilația cronicilor lui Nicolae Costin, Ureche și Miron Costin, în forma caracteristică acestei compilații, dar cronica celui

din urmă (f. 63—109) foarte prescurtată și prelucrată. Pe foile albe dela urmă s'a adăogat mai târziu de altă mână o listă de domni până la 1795, precum și o cronică munteană (Stoica Ludescu), scrisă la 1828.

Ms. 4456 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 117 f., lipsește începutul. Scris la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Cuprinde același tip de compilație, dar cronica lui Miron Costin merge numai până la domnia lui Ștefan Tomșa, restul lipsește.

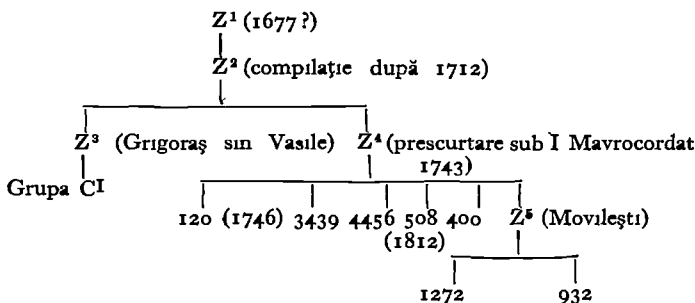
Ms. 508 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 135 f., scris de monahul Nechifor Malcociu, la mănăstirea Slatina, în anul 1812, același tip de compilație, dar cronică lui Ureche este deplasată după aceea a lui Miron Costin.

Ms. 400 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. Z), 134 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea (însemnare din 1784), cuprinde același tip de compilație, dar are numai un fragment din cronică lui Miron Costin, primele 7 capitole, până la abdicarea lui Radu Mihnea.

Ms. 1272 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 19 f. începutul veacului al XIX-lea, fost la mănăstirea Neamțului. Cuprinde numai un fragment dela începutul cronică lui Miron Costin, până la evenimentele anului 1616. La p. 16: «Săvârșitul istoriei domniei Ieremie Moșhila vodă, următorilor săi și a toată casa lui». ff. 17—19 albe. Este un extras din cronică lui Miron Costin, numai cu capitolele privind domnia Movileștilor, probabil pentru uzul unei citori a lor. Din cauza unor omisiuni asemănătoare, am pus acest manuscris și următorul în grupa C^{II}.

Ms. 932 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 77 f., începutul secolului al XIX-lea, scris după copia ieromonahului Grigore dela Sucevița. Cuprinde fragmente

din cronică lui Nicolae Costin și apoi viața lui Ieremia Movilă și a urmașilor lui, aceleași fragmente ca în manuscrisul precedent, terminându-se cu aceeași frază *Avem deci următoarea stemă a manuscriselor din grupa C^{II}*

Grupul D. În cursul veacului al XVIII-lea cronică lui Miron Costin a fost continuată de mai mulți cronicari, care au scris istoria Moldovei după anul 1661. Cea mai veche cronică ce cuprinde domniile moldovenești dela Dabija vodă începând, este *Letopisețul anonim al Moldovei* (1661—1705), publicat de C. Giurescu sub titlul *Letopisețul Moldovei dela Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir*, București, 1913. Această cronică a fost adăosă la aceea a lui Miron Costin ca o continuare într'un corpus de cronici moldovenești, care are următoarea compoziție: Miron Costin, *De neamul Moldovenilor*, apoi Nicolae Costin, *Letopisețul până la al doilea descălecat*, de aci Ureche în versiunea Simion Dascălul, urmat de cronică lui Miron Costin și aceasta urmată la rândul ei de *Letopisețul anonim*. În acest corpus cronică lui Miron Costin începe cu *capul 50* (al compilației), fără titlu și prefață. Ea a suferit însemnate prescurtări, omisiuni și modificări. Este clar că această grupă reprezintă un compendiu al istoriei Moldovei, care

se întemeiază pe un manuscris al grupei C (după cum rezultă din compararea textelor), ce a fost prescurtat și i s'a adăos Letopiseșului anonim la urmă și *De neamul Moldovenilor* la început. Compilația a fost alcătuită pe la 1721—1725, dar toate manuscrisele descrise mai jos derivă dintr'o copie a ei din 1732 ¹⁾.

Manuscrisele acestei grupe sunt următoarele:

Ms. 1298 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 283 f., mijlocul secolului al XVIII-lea, scriere frumoasă, cuprinde compilația în ordinea indicată mai sus. *Observa că pentru Letopiseșul anonim, acest manuscris prezintă cea mai veche și cea mai bună copie, rămasă necunoscută editorului C. Giurescu, care a publicat ediția sa pe baza manuscriselor mai noi și neglijent copiate de diacii din anii 1780—1830.*

Ms. 503 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche, descris de C. Giurescu în introducere la ediția citată, p. 43), 140 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea sau începutul celui următor; cuprinde aceeași compilație în aceeași ordine.

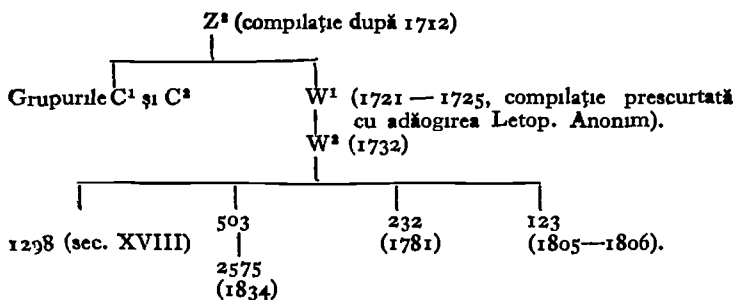
Ms. 232 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. C.; Giurescu, *op. cit.*, p. 42), 175 f., scris la 1781, cuprinsul la fel cu precedentele

Ms. 2575 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche, Giurescu, *op. cit.*, p. 43), 174 f. scris la 1834, este copia manuscrisului 503

Ms. 123 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. FF, Giurescu, *op. cit.*, p. 41—42), 218 f., scris la 1805—1806 de Vasile Pogor și de Miron, cuprinde aceeași compilație.

¹⁾ C. Giurescu, Introducere la *Letopiseșul țării Moldovei dela Istratie Dabya până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir*. București, 1913, pp. 44—45.

Stema grupului D se prezintă astfel:

Grupul N. Apariția cronicii lui Ioan Neculce, terminată la 1745, prezenta pentru iubitorii trecutului Moldovei o continuare mult mai substanțială a cronicii lui Miron Costin decât sarbăda și scurta cronică anonimă. De aceea corpusul cronicilor Moldovei a suferit o nouă modificare: întemeiați tot pe compilația cu prescurtări alcătuită în domnia lui Mihai Racoviță și denumită de noi mai sus cu litera D, alcătuitorii noiei compilații au înlocuit Letopisețul anonim cu cronică lui I. Neculce, restul compilației rămânând neschimbat. Și în această nouă combinație cronică lui Miron Costin începe cu capitolul 50 (al corpusului) și este prescurtată în același chip ca și în manuscrisele din grupul D.

Manuscrisele acestui grup sunt următoarele:

Ms. 253 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. U), 478 f, secolul al XVIII, Cronică lui Neculce ar fi, după o însemnare la f. 456-v, un autograf al autorului. Cuprinde compilația de cronică descrisă mai sus.

Ms. 252 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. L), 521 f. (f. 477—521 albe), secolul al XIX-lea cuprinde aceeași compilație.

Ms. 53 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. DD), 426 f., scris de Vasile Carp la 1766, cuprinde aceeași compilație.

Ms. 254 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 417 f. « S'a scris în zilele prea înălțatului Io Grigorie Alexandru Ghica, 1766 April 17 », este copia precedentului.

Ms. 4161 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 376 f., scris la 1838, probabil tot o copie a manuscrisului 53.

Ms. 104 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 353 f., scris în 1800 Iulie 12: « Acest letopiseț a fost scris de răposatul meu bunice medelnicerul Toader Sion » (însemnare a lui Costache Sion). Cuprinde aceeași compilație, dar fără cronică la urmă, care a fost omisă. E împodobit cu desene reprezentând biserici și curți domnești (f. 163-v, 181-v, 182-r, 287-r).

Ms. 2305 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 304 f., este copia precedentului.

Ms. 2942 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 175 f., scris pe la 1830, scriere urâtă cursivă, cuprinde aceeași compilație, dar se termină cu cronică la Miron Costin, din care lipsesc la mijloc domniile dela Barnovschii vodă până la Vasile Lupu inclusiv și întreg capitolul ultim.

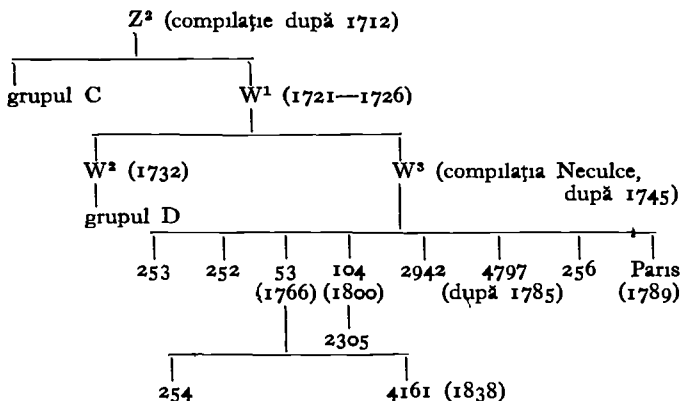
Ms. 4797 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 125 f. Hârtia are o filigrană cu data 1785. Cuprinde aceeași compilație, dar cronică la Miron Costin se oprește la domnia lui Gaspar Grațianu, restul lipsește, precum și cronică la Neculce.

Ms. 256 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. H), 91 f., secolul XIX, aceeași compilație, dar lipsește începutul (*De neamul Moldovenilor* de Miron Costin și din cronică la Nicolae Costin începutul până la istoria lui Atila), iar sfârșitul cronică la Miron Costin, dela răscoala seimenilor (1655) lipsește de asemenea, precum și cronică la Neculce.

Ms. Paris (necunoscut lui V. A. Ureche), 131 p., manuscris românesc al Bibliotecii Naționale din Paris, scris în 1789, cuprinde aceeași compilație, descris de C. C. Giu-

rescu, *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale* (extras din « Revue Historique du Sud-Est européen », II, 1925), p. 5—7.

Stema acestei grupe, care reprezintă o prelucrare târzie a cronicii lui Miron Costin, este următoarea:

Grupul M. Se știe că letopisețul lui Nicolae Costin duce istoria Moldovei până la anul 1601, cuprinzând deci și cei dintâi ani tratați și de cronică tatălui său (1595—1601). Întru cât cronică fiului este mult mai bogată în fapte decât a tatălui, s'a format o nouă compilație, în care începutul cronicii lui Miron Costin a fost sacrificat, fiind înlocuit cu sfârșitul cronicii fiului său. Compilația cuprinde deci în forma ei primă numai cronică lui Nicolae Costin întreagă și a lui Miron dela anul 1601 înainte, adică dela lupta dela Gorăslău a lui Mihai Viteazul cu Batoreștii (capul IV, zacealea 9 a cronicii lui Miron). Cronică lui Nicolae Costin se termină în toate manuscrisele acestei compilații cu cuvintele: « Pân aici acest letopisăț, iaste scris dipre izvodul ce s'au fost scris de răposatul Neculai Costin ce au fost vel logofăt ». Urmează apoi câteva versuri despre

moarte și după ele este introdusă cronică lui Miron Costin cu cuvintele. « De aici începem a scrie litopisățul dipre izvodul lui Miron Costin logofăt ». Cronică lui Miron începe cu capul 41 al compilației (în unele manuscrise ale grupului este capul 40) și cu cuvintele « Batoreștii mai sămeți fiind pre locurile sale ». Cronică lui Miron se termină cu capul 61 al compilației; compilatorul a pus titluri noi la capitole, care diferă de cele din manuscrisul B¹. Această nouă compilație cuprinde un mare număr de manuscrise, care toate derivă dintr'un manuscris lacunar, căci lacunele sunt identice în toate codicelile grupului. Câteva exemple (dintr'un număr foarte mare): p. 90 r. 24—25 (a ediției noastre). « cu Tătaru cu îmbe țărăle, Țara Muntenească cu domnul lor Matei vodă și țara noastră », omite M.-p 93, r 6—11, toată zaceala 14. omite M.-p. 93, r. 21—28, toată zaceala 2. omite M.-p. 136, toată zaceala 56, omite M.

Manuscrisele acestui grup sunt următoarele:

Ms. 236 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. M), 300 f. scris de Stoian Bucșu dela mănăstirea Antum, la 14 Iunie 1765, versiune munteană. Cuprinde compilația celor două cronici amintite, iar la urmă, f. 295—297: « Pentru moaștele lui Constandin Împărat și pentru prorocia Țarigradului învățatură ».

Ms. 168 al Acad. Rom. (V. A. Ureche .Q), 311 f. scris de Iordache Miclescul postelnic la 1781, același cuprins ca precedentul, cu adaosul dela sfârșit. Sunt ambele copiate după același izvod

Ms. 233 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. K), 176 f., scris de același Iordache Miclescul postelnic, la 1785, este copia precedentului.

Ms. 492 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. *Un nou codice*, II, p. 585), 260 f. secolul al XVIII-lea, cuprinde aceeași

compilație, dar lipsesc foi la început și la sfârșit, nu are adaosul cu moaștele lui Constantin.

Ms. 352 al Acad. Rom., (V. A. Ureche. O), 270 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea, lipsă câteva pagini la început, cuprinde compilația celor două letopisețe.

Ms. 91 al Bibl. Universității Iași (V. A. Ureche. Țintilă), 460 p., sfârșitul secolului al XVIII-lea, lipsește începutul, același cuprins ca precedentul.

Ms. 75 al Bibl. Universității Iași (necunoscut de V. A. Ureche), 455 p., scris de Alexandru Beldiman la Bacău, la 27 Iulie 1823, cuprinde cele două letopisețe precedate de o predoslovie datorită lui Alexandru Beldiman vornicul, datată 1 Mai 1825. Din cronică lui Miron Costin suprimă la p. 38 domnia întâi a lui Ștefan Tomșa.

Ms. 125 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. MM), 247 f., începutul secolului al XIX-lea, lipsesc foi la început și la sfârșit. Cuprinde compilația caracteristică grupului M.

Ms. 1665 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 319 f., începutul secolului XIX, copia precedentului.

Ms. Bibl. Bibicescu Turmu Severin, (necunoscut de V. A. Ureche), 493 p., copiat de Gheorghe Burchi la 24 Decembrie 1837. Începe: « Închinătorilor către Domnul Isus Hristos și sfintei cetăți a Ierusalimului și cititorilor, bucurie... Pentru cetatea Ierusalimului ». La p. 179 începe letopisețul lui Nicolae Costin, urmat apoi de al lui Miron Costin, după combinația obișnuită a grupului M.

Pe lângă aceste manuscrise, care cuprind compilația simplă a cronicilor celor doi Costini, mai avem un grup de manuscrise din aceeași familie, în care se adaugă după cronică lui Miron o continuare și anume Cronică Anonimă a Moldovei (1661—1729), publicată de Kogălniceanu sub titlul: *Cronica anonimă a Moldovei tradusă în grecește de*

Alexandru Amiras (Letopisește, ed. II, vol. III, p. 99—180), în unele manuscrise și această cronică este continuată cu aceea a lui Ioan Canta spătarul (1741—1769) (Kogălniceanu, *op. cit.*, III, p. 181—193), sau cu aceea atribuită greșit lui Enache Kogălniceanu (1733—1774) (*ibidem*, p. 195—274). Aceste manuscrise sunt:

Ms. 238 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. E), 346 f. Prima parte, până la f. 317 scris pe la 1730, restul pe la 1770. Este un manuscris foarte îngrijit, cel mai vechi al grupei M. Cuprinde cronica lui Nicolae Costin (f. 2—f. 171), a lui Miron, introdusă în compilație, la fel ca în toate manuscrisele grupei M (f. 171—247), apoi *Cronica Anonimă* tradusă de Amiras (f. 248—317), iar dela f. 317 un alt copist a adăugat și cronica lui Ioan Canta, până la sfârșit.

Ms. 2690 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 353 f., începutul secolului al XIX-lea, este copia precedentului.

Ms. 3410 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 343 f., începutul secolului al XIX-lea, fost în biblioteca Sturdza Scheianu, este și el o copie a Ms. 238.

Ms. 70 al Bibl. Universității Iași (V. A. Ureche. Nr. 8), 460 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea cuprinde aceeași compilație, dar în locul cronicii lui Ioan Canta se adaugă la sfârșit cronica lui pseudo-Enache Kogălniceanu. Cronica lui Miron Costin prezintă mai multe lacune în plus față de cele obișnuite din grupul M. Exemplu, p. 148, începutul domniei lui Vasile Lupu.

Ms. 57 al Bibl. Blaj (necunoscut de V. A. Ureche), 421 p., scris de Mihai sîn Gheorghe în Iași cu cheltuiala lui Ioan Cantacuzino vel vistiernic, în anul 1765, April 30. Cuprinde numai compilația Nicolae Costin, Miron Costin și Cronica Anonimă, fără alt adaos.

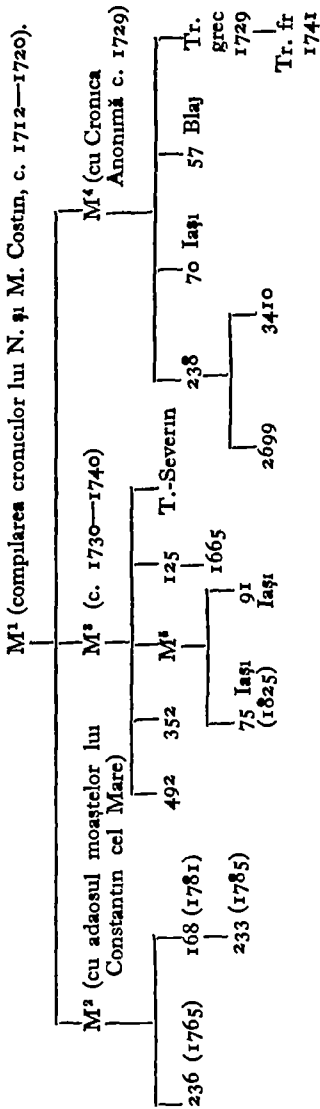
Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin. Manuscris al Bibliotecii Naționale din Paris, descris de M. Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi, contenant une histoire inédite de la Moldavie composée en moldave par Nicolas Costin grand logothète à la cour de Jassy et traduit en grec moderne par Alexandre Amiras*, în « Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du roi », XI, 1827, p. 74—344, cu numeroase extrase. Are două părți numerotate separat, 79 și 544, p. După cum arată titlul a fost tradus în grecește din porunca lui Grigore Ghică domnul Moldovei de către Alexandru Amiras la Iași în 1729. Este autograful traducătorului, adus în Franța la 1752 de către Peyssonnel, diplomat și călător în Orient. Titlul: « Βιβλίον ιστορικὸν περιέχον τὰς ἡγεμονίας καὶ διαγωγὰς τῶν ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμονευσάτων αὐθέντων καὶ ἐτέρων γειτνιαζόντων κατασποράδην, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ Δραγόση βόδα καὶ καθεζῆς περατούμενον μέχρι τοῦ νῦν. Συντεθὲν μὲν πρῶτον παρὰ τοῦ μεγάλου λογοθέτου Μυρῶν Κωστήν εἰς Μολδαβικὴν γλῶτταν, μεταφρασθὲν δὲ διὰ προσταγῆς τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδο-Βλαχίας κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα Βοεβόδα, εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλῆν διάλεκτον, παρὰ τοῦ ἄρχοντος πρώην μέγα σλοστζάρου Ἀλεξάνδρου Ἀμηρᾶ τοῦ Συμυρναίου, Ἐν Γιασίους, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ αψκθ-φ, κατὰ μῆνα Φευρουάριον ».

« Carte istorică cuprinzând domniile și faptele domnilor Moldovei și ale altor stăpânitori vecini, începând dela Dragoș vodă și pe rând continuând până acum. Compusă la început de marele logofăt Miron Costin în limba moldovenească, tradusă din porunca prea înălțatului și de Dumnezeu cinstitorului voevod și domn a toată Moldo-Vlahia, Ioan Grigore Ghica voevod, în limba noastră populară de către boierul fost mare sluger Alexandru Amira

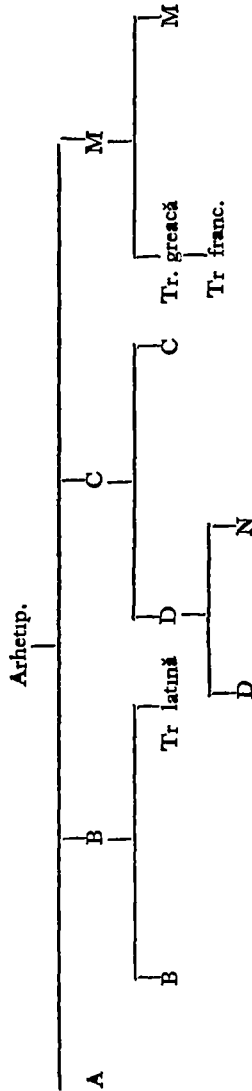
din Smirna. In Iași, în anul dela Hristos 1729, luna Februarie » Titlul acesta nu corespunde cu cuprinsul, căci lucrarea nu este cronica lui Miron Costin singură, nici nu începe dela Dragoș, ci cuprinde aceeași compilație de cronici ca manuscrisele din grupul M, adică cronica lui Nicolae Costin până la 1601, urmată de aci de a lui Miron și continuată cu Cronica Anonimă. Cronica lui Miron Costin începe cu capul 41 (al compilației), lista titlurilor capitolelor (Hase, *op. cit.*, p. 325), corespunde întocmai cu acelea din manuscrisele grupei M. Întreg manuscrisul este o traducere după un manuscris românesc din grupa M. (cf. o descriere a acestui manuscris la C. C. Giurescu, *Les manuscrits de la Bibliothèque Nationale*, extras din « *Revue historique du Sud-Est européen* », 1925, p. 13—14, dar la p. 412—544 nu se află în manuscrisul grecesc « *Chronique d'Alexandre Amiras* » cum spune Giurescu, căci Amiras nu este autorul cronicii dela 1661—1729, ci traducătorul întregului corpus).

Traducerea franceză a cronicii lui Miron Costin. Manuscris la Biblioteca Națională din Paris, 1007 p., copie după aceasta la Acad. Rom., Ms. franceze, nenumerotat, 432 f., copie executată de A. Ubicini. Este traducerea textului grecesc după manuscrisul precedent. După traducerea titlului grecesc reprodus mai sus, traducătorul adaogă: « et de ce dernier idiome (grecește) a été mis en français par Nicolas Génier aussi de Smyrne, cy-devant honoré d'un employ dans la bibliothèque publique de sa majesté très chrétienne à Paris, Angora, 1741 ». Este o traducere a textului grecesc al lui Amiras, cu unele confuzii datorite neînțelegerii textului. Câteva extrase din acest manuscris, dar numai din cronica lui Nicolae Costin, au fost publicate de V. A. Ureche în « *Buletinul Instrucțiunii Publice* », I, 1866, p. 608—613.

Stema manuscriselor grupei M este deci următoarea:

Legătura între stemele diferitelor grupe studiate mai sus este următoarea:

EDIȚIA DE FAȚĂ. MANUSCRISUL DE BAZĂ ȘI VARIANTELE

Din expunerea de mai sus asupra manuscriselor cronicii lui Miron Costin și a relației dintre ele, rezultă că manuscrisele de bază pentru o ediție critică a cronicii nu pot fi căutate decât în grupele A și B. Aceasta pentru mai multe motive. Toate celelalte manuscrise aparțin marilor compilații de cronici alcătuite în veacul al XVIII-lea. Cum e ușor de văzut, alcătuitoarii acestor corpusuri, care aveau pretenția să înfățișeze o istorie completă a Moldovei, nu erau niște simpli copişti, ci aveau pretenții de autori, modificau, prescurtau sau amplificau textele și stilul, schimbau topica frazei, introduceau neologisme, înlăturau arhaisme. Astfel compilația din grupul D, alcătuită probabil în vremea lui Mihai Racoviță (1716—1726), a prescurtat complet textul cronicilor, tăind capitole întregi, rezumând altele și aceeași formă prescurtată s'a păstrat în compilația denumită mai sus N (Neculce), alcătuită la mijlocul veacului. Omitiuni pe o scară mai redusă, însă voite, ale unor pasaje și paragrafe socotite pe semne « neinteresante », a suferit cronica lui Miron Costin și în grupul M, dar compilatorul acestei grupe a avut și pretenții de stilist, modificând frazele și modernizând lexicul cronicarului moldovean. În plus, în această grupă primele trei capitole (din totalul de 22 ale cronicii) sunt omise. Manuscrisele din compilația C reprezintă o formă mai aproape de original (între ele și cele din grupele A și B nu sunt deosebirii prea mari), dar sunt manuscrise copiate de grămăticii neglijenți.

Manuscrisele din grupa A sunt întâi cele mai vechi. În al doilea rând, ele nu au trecut prin fabrica compilatorilor, ci reprezintă copii după forma primitivă, adică după manuscrisul autorului, în care cronica lui Miron Costin este

izolată, ca o operă unică. Tocmai de aceea ele n'au suferit modificări și o frază ca aceasta: «și dintr'acesta an (1633) sânt începute și zilele vieții mele», care privește pe autor, s'a păstrat numai în grupa A. Manuscrisele din grupa B derivă dintr'o compilație foarte veche, cronicile lui Ureche și Miron Costin, alcătuită înainte de apariția cronicii lui Nicolae Costin. Compilatorul s'a mulțumit să modifice într'unul din manuscrise împărțirea materiei, dând dela sine titluri capitolelor. Manuscrisele din grupa B vin deci ca valoare imediat după cele din grupa A. Intre manuscrisele din grupa A, manuscrisul A¹ (260r al Acad. Rom) este superior manuscrisului A² (36 al Acad. Rom.), întâi pentru că este complet, pe când al doilea are lacune, este scris cu multă grijă de un caligraf și de un om inteligent, poate Axinte Ūricarul, a fost alcătuit pentru biblioteca învățatului domn Nicolae Mavrocordat. Deși nu toate manuscrisele sunt databile, este foarte probabil că acest manuscris A¹ este cea mai veche dintre copile cronicii lui Miron Costin ce posedăm azi, fiind scris la 1710, mai puțin de 20 de ani după moartea lui Miron Costin.

Sunt indicații ce ne îndreptățesc a spune că grămăticul care a scris acest manuscris, departe de a aluneca pe panta inovațiilor și modificărilor obișnuite copiștilor de cronici, a respectat ortografia autorului. Singur acest manuscris are toate citatele slavone și latinești ale lui Miron Costin, numai el a păstrat ortografia corectă a numelor proprii străine, așa cum trebuie să fi fost în originalul autorului: Zamoyiski (Замовски), Sahai Dacinâi (Сахан Дачный) și alte cuvinte cu consoane duble. Avem deci o indicație că nici cu restul textului nu și-a permis libertăți. E de altfel singurul care a păstrat notele explicative la versurile despre descălecarea Moldovei. Totuși ca orișice copist de cronici, care nu colaționa cu originalul, și copistul manuscrisului

A¹ a lăsat să-și stăpe unele omisiuni și lecturi greșite, pe care trebuie să le corectăm cu ajutorul altor manuscrise.

Ms. A², deși mai nou ¹⁾, este din aceeași familie, el e singurul care a păstrat data alcătuirii cronicii, 1675.

Din aceste considerațiuni rezultă următoarea concluzie necesară pentru editarea cronicii lui Miron Costin: *Manuscrisul A¹ (260I) trebuie să servească de bază pentru o ediție a cronicii*. Drept control și ca variante interesante pot sluji în primul rând manuscrisele A² (36), B¹ și B² (103 și 139) ²⁾.

Din manuscrisele celelalte care fac parte din compilații, trebuiesc cu totul înlăturate toate cele din grupele D și N, ca unele în care textul lui Miron Costin a fost modificat și prescurtat. Din celelalte două grupe C și M, am ales câte un manuscris caracteristic, cel mai vechi și totodată și cel mai corect al fiecărei grupe: anume pentru grupa C manuscrisul 114 al Acad. Rom., scris la 1726 de Grigore sin Vasile Urăcar, care a servit și lui Kogălniceanu în ediția sa, iar din grupa M, manuscrisul 238 al Acad. Rom. scris pe la 1730, cel mai vechi și mai îngrijit al grupeii.

În acest chip, avem variantele caracteristice ale tuturor grupelor de manuscrise care au păstrat cronică lui Miron Costin completă și nu în formă de compendiu. Nu am

¹⁾ N. Cartoian, *Istoria literaturii române*, II, p. 158 dă o fotografie după titlul acestui manuscris, afirmând greșit că ar fi cel mai vechi manuscris al cronicii lui Miron Costin, deși nu avem nicio dovadă în acest sens.

²⁾ G. Pascu, *Grigore Ureache și Miron Costin*, Iași, 1935, p. 106, fără a cunoaște direct manuscrisele cronicii lui Miron Costin, ci numai după variantele date de V. A. Ureche în ediția sa, ajunge la concluzia justă că numai aceste patru manuscrise pot servi ca bază la o ediție critică a cronicii lui Miron Costin, dar greșește când crede că manuscrisele din grupa B ar fi superioare celor din grupa A.

crezut necesar să dau variantele interne ale fiecărui copist din fiecare grupă și aceasta din două motive. a) Alegând manuscrisul caracteristic al fiecărei grupe dintre compilațiile în care intră cronica lui Miron Costin, plus cele patru manuscrise care derivă mai direct dela forma primitivă, nu este materialmente posibil ca să ne scape vreo variantă derivată eventual din arhetip; b) Numărul de 49 de manuscrise ale cronicii lui Miron Costin punea editorului o problemă tehnică insolubilă, dacă ar fi avut pretenția să dea toate variantele copiștilor din toate cele 49 de manuscrise.

Așa dar ediția de față constă în publicarea textului manuscrisului A¹ și numai acolo unde se constată din compararea cu celelalte manuscrise că copistul acestui manuscris a omis sau a citit greșit un cuvânt sau un pasaj, textul este corectat, indicându-se în aparat din ce manuscris provine corectarea și care este lectura greșită a manuscrisului de de bază.

În aparat se dau variantele manuscriselor A², B¹ și B² (pentru consens B) și 115 (C) și 238 (M).

În afară de aceste variante, numai pe alocurea, unde după socoteala editorului, lucrul prezintă vreun interes, s'au dat variante și din manuscrisele Ax și N (Ms 53 Acad. Rom.) Pentru aceste manuscrise nu se puteau da, ca pentru cele din A.B.C.M., toate variantele, întru cât Ms. Ax și grupul N prezintă o *redacție* deosebită care numai pe alocurea se apropie de textul corect al cronicii lui Miron Costin. De asemenea am dat variante din traducerea latină (Lat.), unde acest lucru putea avea vreun interes. Traducerea grecească prezintă un interes mult mai redus (vezi mai jos capitolul. *Traducerile străine*), ca și cea franceză, care e făcută după cea grecească. De aceea nu au fost ținute în seamă.

Chestiuni de metodă. Din cele spuse mai sus rezultă că vom adopta un *aparat negativ*, cu alte cuvinte se dau în note numai variantele care nu se află în Ms. A¹ sau care diferă de cele din acest manuscris, afară bine înțeles, de locurile unde lectura acestui manuscris de bază este corectată, ceea ce se indică în chip clar.

Transcrierea manuscrisului de bază este fidelă, urmându-se ortografia lui. Nu s'a făcut deci, ca în edițiile de cronici ale răposatului C. Giurescu, o *unificare a ortografiei*, ci am urmat ortografia manuscrisului de bază, chiar atunci când nu era consecventă, socotind că scriitorii din veacul al XVII-lea (d. e. în cărțile bisericești și în documente), aveau o ortografie neconsecventă (soltan și sultan, inimă și inemă la același scriitor)¹⁾.

Ca la toate edițiile de texte vechi românești transcrierea din cirilică prezintă multe dificultăți. *N'am dat o transcriere grafică, ci una fonetică*. Adică în ediția noastră nu s'a admis principiul că fiecare literă cirilică trebuie să-1 corespundă o literă latină distinctă, deoarece adesea sub același semn cirilic se ascund după caz sunete diferite, care trebuiesc transcrise diferit și dimpotrivă, două sau mai multe semne cirilice reprezintă adesea același sunet. De aceea am dat o transcriere fonetică după cunoștințele ce le avem despre dialectul moldovenesc, transcriere care va fi socotită poate uneori arbitrară, dar pe care o credem în realitate singura întemeiată pe principii științifice.

Astfel avem:

ѣ = *ă* în cuvinte ca *pănă*, *Mântuitorul*, dar = *â* în cuvinte ca *fără*, *după*.

¹⁾ Argumente împotriva uniformizării grafiei și ortografiei în edițiile critice, la D. Russo, *Critica textelor și tehnica edițiilor* București, 1915, pp 27—30

- и** = *i* în anume terminații plurale, ca *Munteni*, și fără valoare fonetică la sfârșitul singularelor masculine.
ѧ = *ă* în cuvinte ca *iară*, *să* (avem în același ms. grafule **сѧ** și **сѧѧ**), tocmai *ă*, *adecă*
ѧ = *â* în așteptând, *rând*, *Râm*ul.
ѧ = *e* (deschis moldovenesc) în *aice*, *oameni*.
ѧ = *ea* în *cneazul*, *nașterea*.
ѧ = *ia* în *domnia*, *voia*.
ѧ = *e* în *de*, *dar* și *ea*, în *noospredzecelea*, *cădea*.
ѧѧ = *ia* și **ѧѧ** = *iu*.
ѧѧѧ = *â*, în *țărăi*, **ѧѧѧѧ** = *i* în *Vlahu*.
ѧѧ = *e* în *osteni*, *letopiseț*, *numele*, *pre*.
ѧѧ = *ea* în *zidirea*, *socoteala*, *Ardeal*.
ѧ = final, când este indicat grafic, se păstrează ca *u*.
ѧѧ = *dz* **ѧѧѧ** = *o*, **ѧѧѧѧ** = *y*, **ѧѧѧѧѧ** = *î* sau *în* (**ѧѧѧ** be). **ѧѧѧѧѧѧ** = **ѧѧѧ** = *u*.
ѧѧ și **ѧѧѧ** nu se transcriu *ğ* și *đ*, ci *gi* sau *ge* și *ci* sau *ce*.

Celelalte litere nu prezintă dificultăți de transcriere.

Bine înțeles în privința punctuației și a întrebunțării majusculilor, am introdus regulile ortografice moderne.

Al doilea rând de note sub aparat reprezintă indicarea isovoarelor diferitelor pasaje ale cronicii lui Miron Costin.

Cifrele de pe marginea dinăuntru indică paginația (recto și verso) a manuscrisului de bază, iar începutul paginilor este arătat în text printr'o bară transversală. De asemenea s'au numerotat pe margine rândurile din 5 în 5 (marginea exterioară) și s'au trecut pe marginea exterioară toate datele din text transformând anul dela *Facerea Lumii* în ani dela *Hristos* (socotind începutul anului bizantin la 1 Septembrie).

EDIȚIILE ANTERIOARE

O nouă ediție a cronicii lui Miron Costin era necesară, întru cât edițiile anterioare sunt defectuoase și pot induce în eroare, din cauza numeroaselor greșeli, atât pe istorici, cât și pe filologi.

Ediția Kogălniceanu. M Kogălniceanu a publicat cronică lui Miron Costin în *Letopisețele Moldovei*, ed I, tom. I, Iași, 1852, și ed II, București, 1872, în care reproduce pe cea dintâi, transcrind textul cirilic cu litere latine. Kogălniceanu nu a avut pretenția să dea o ediție critică, ci a reprodus un manuscris cu unele modificări, datorite comparării cu alte manuscrise sau coniecturilor sale proprii. Bine înțeles, editorul nu indică pasajele sau cuvintele pentru care manuscrisul de bază nu mai este urmat. Pentru cronică lui Miron Costin Kogălniceanu s'a folosit de manuscrisul notat de noi cu sigla B¹, dar combinat adesea cu un manuscris din grupul C. El n'a cunoscut manuscrisele din grupul A, adică pe cele mai bune. (Vezi notița despre manuscrisele folosite de Kogălniceanu, la sfârșitul tomului I).

Manuscrisul urmat de Kogălniceanu prezintă neajunsul că nu desparte textul în paragrafe, așa cum era în originalul lui Miron Costin, în schimb copistul și-a permis o împărțire proprie în capitole, dându-le subtitluri, care nu se află în original. Aceste subtitluri se găsesc deci și în ediția Kogălniceanu.

Ms B¹ are lacune pe care Kogălniceanu nu le-a putut completa. Câteva exemple: p. 26²⁶ (paginația ediției noastre): *domnii mărgineni*, p. 36³¹ *din pășuna lui*, p. 44³¹. *iară oastea ceialaltă*, p. 62²⁰. *iară, ia, cum țin*, p. 62²²: *iară și de ceie, măcar de n'ar hi aproape*, p. 68³; *textul slav al citatului biblic*, p. 115¹⁵. *Și depre sprinteniia lor, fundu oameni*, p. 116³¹⁻³²: *craul leșesc, precum s'au pomenit și mai sus*,

p. 159⁴: *și acolea dencoace de Târgul Frumos*, p. 213²: *în ceie parte*, p. 213²⁰⁻²⁹: *după cei dentiâ ce să arătasă. Apoi la trecutul Țyu*. Toate aceste pasaje, luate ca exemplu, sunt omise în ed. Kogălniceanu.

Kogălniceanu citea foarte repede și de aci o serie de lecturi greșite și de confuzii, câteva exemple: p. 61¹⁵. *pier de pușci* > *pierde pușci*. Kog, p. 61¹⁹. *pătrunși* > *părtași* Kog, p. 47³³. *descălecând* > *deşchizând*. Kog p. 115¹¹: *lefe* > *lege*. Kog. p. 112⁵: *solua* > *cnezua*. Kog. 112²⁵: *esă* > *este*. Kog p. 138¹³; *la chup* > *la cap*. Kog. p. 165¹⁵ *catane* > *capite* Kog. p. 48²⁴. *să îmbărbătasă* > *să îmbătasă*. Kog. p. 143²³: *Eșilor* > *Leșilor*. Kog. p. 108²⁰ *nu pestiți ani* (i. e. nu peste mulți ani) > *nu apoi peste alți*. Kog. și chiar date citite greșit, p. 64¹⁷. 7131 > 7138. Kog. p. 60¹⁴: 16 a lui Septemvru > 17 a lui Septemvru. Kog.

Kogălniceanu era convins că în secolul al XVII-lea infinitivul lung era singurul folosit în limba română și deși formele infinitivului scurt apar în toate manuscrisele cronicii lui Miron Costin, Kogălniceanu le transformă în infinitive lungi, neavând niciun text la bază. Astfel în ediția Kogălniceanu *a ieși* devine *a ieșire*, *a părăsi*, *a părăsire*, *a smulge*, *a smulgere*, *a-l amăgi*, *a-l amăgire*, *să să amistiuiască*, *a să msture* și foarte multe altele.

În plus, ediția Kogălniceanu are o mulțime de omisiuni din textul lui Miron Costin, care-l fac pe alocurea inteligibil, omisiuni care nu se datoresc manuscrisului de bază, ci neglijenței editorului. Cele mai multe se datoresc transcrierii « en bourdon », adică se omite textul între un cuvânt și repetarea lui mai jos. Exemple: p. 100³²⁻³³. *ce vundu cu aceie veste Isar că or da Azacul Moscalin, au purces asupra Vavilonului*; p. 168¹⁰⁻¹⁵: *fărămandu-să, alțu pe'ntunerec sărindu de bună voe în șanțu*; p. 183³²⁻³³. *agutoruu. Și li-au dat 700 de oameni*; p. 59²⁴: *toată dzua aceie*; p. 93²⁷:

vădzându-l om harnic de aceie treabă; p. 135³²: și de oști ungurești.

Numele proprii străine sunt foarte des alterate în ediția Kogălniceanu: p. 116: *Nalevaico* devine *Palevaico*, p. 111: *Diicul* d. *Dinul* și *Ianoș* d. *Elnăș*, p. 120: *Șaan Ghirei* devine *Șaaran*, p. 121: *Togai* devine *Tobai*, p. 143. *Coicem* d. *Caiceni*, p. 147: *Cotnarschu* d. *Cotnarovschu*, p. 148: *Bohun* d. *Bohul*, p. 64: *de Zbaraz* d. *Desbaraj*, p. 63: *Velco Poleaniu* (i. e. din Polonia Mare) devin *Vel-Copoleaniu*, p. 97: *Murtaza* d. *Mustafa*, p. 57: *Veveli* d. *Viteli*, p. 98: *Codac* d. *Codin*, p. 128: *Toderașco* d. *Toderaș*.

Editorul își permite să adauge dela sine unele cuvinte în text, acolo unde i se pare că acesta nu este destul de lămurit. La p. 57⁴, după *piedzî ră* editorul adaugă între paranteze: *semn rău*. Alte ori Kogălniceanu corectează pe cronicar. El știa despre Calvin că nu era *mutropolit*, așa cum spune Miron Costin, p. 110²⁰ și de aceea schimbă acest cuvânt din text cu *popă*. La p. 133¹⁵ în loc de *visternicul* editorul scrie *vel visternicul*, ceea ce nu se află în text.

De observat că ms-ul B¹, urmat de Kogălniceanu are o însemnare marginală scris evident de altă mână, mult mai târziu: « Deh derviș der chilimi anhuz, va du pațișah dera chilimi, nechii vucđi, adecă zece derviși pe un covor pot încăpea, iară doi împărați într'o țară nu încăp », p. 100 (ed noastră). Acest pasaj care în niciun caz nu poate fi al lui Miron Costin, fiind o însemnare a unui cititor, a fost introdus în text de Kogălniceanu și păstrat și în ediția lui V. A. Ureche, care ar fi trebuit să vadă că nu se mai află în niciun manuscris și acum a ajuns să fie citat ca exemplu al stilului lui Miron Costin în Istoria Literaturii noastre ¹⁾).

¹⁾ N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*. București, 1942, II, p. 162

În sfârșit, se pare că unele omisiuni din textul lui Miron Costin în ediția Kogălniceanu sunt voite și datorite unui patriotism rău înțeles. Spune Miron Costin: « Ai noștri, Moldovenii, *pre obiciai*, au plecat fuga ». Cuvintele date de noi în cursive au fost omise, se pare intenționat de Kogălniceanu.

Ediția V. A. Ureche. Ediția cronicii lui Miron Costin de V. A. Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, București, 1886) are pretenția unei ediții critice, editorul a consultat multe manuscrise, a dat variante în josul paginilor. Dar, din nefericire, V. A. Ureche nu avea cunoștință despre regulile edițiilor critice și n'a izbutit să stabilească filiațiunea manuscriselor, așa că s'a înecat în marele număr de copii și de variante, cu care nu mai știa ce să facă. Ediția lui V. A. Ureche a cronicii lui Miron Costin este un mozaic alcătuit arbitrar din pasaje luate când din unul, când din altul din manuscrise, iar variantele date în josul paginilor sunt o culegere luată la întâmplare din diferite manuscrise; cele mai multe și mai importante variante lipsesc.

Despre faptul că această ediție este complet defectuoasă, au scris D. Russo ¹⁾, C. Giurescu ²⁾, și G. Pascu ³⁾. De aceea ne vom mulțumi să mai adăogăm numai câteva constatări, care întăresc și completează afirmațiile celor de mai sus.

V. A. Ureche sare cuvinte din text sau chiar pasaje întregi din neglijență sau citește greșit altele. Exemple: p. 26²⁴ (ed. noastră): *cumnați, domni mărgineni* > *cumnați doamnei, mărgineni*. V.A.U. p. 35¹⁴: *Leșilor* om. V.A.U. p. 35²⁴⁻²⁵: *cătră boiari*. om V.A.U. p. 37^A: *Jolcovschii* om. V.A.U.

¹⁾ D. Russo, *Critica textelor și tehnică edițiilor*. București, 1915, p. 77.

²⁾ C. Giurescu, Introducere la Miron Costin, *De neamul Moldovenilor* București, 1914, pp. LI-LV

³⁾ G. Pascu, *Ghgorie Ureache și Miron Costin*. Iași, 1935, pp. 109—114.

p. 41³⁰. *Gabor* om. V.A.U. p. 7c²⁵. *în veci* > *în vaci*. V.A.U. p. 72¹⁻². *ce au sărit Fălcuanii și Govurluuanii și Tecuceanu cu porunca lui Radul vodă*. om. V.A.U. p. 77³⁰: *și așe să împlură țara* > *și de aceea împlură țara*. V.A.U. p. 84²⁷: *pe la Mateii vodă* om. V.A.U. p. 85²⁰: *perire* > *pornirea*. V.A.U. p. 86¹²: *îmăsa* > *mă-sa*. V.A.U. p. 89¹¹: *au fost tupilat*. . *pen păduri* > *au fost tupilat prin poduri*. V.A.U. p. 94²¹: *în zilele lui Moisei vodă, ce oblicându-l Abăza pașa*. om. V.A.U. p. 110²³: *pohtele sale trupești* > *faptele sale trupești*. V.A.U. p. 113²⁷: *pe la Racoți cneadzul de Ardial*. om. V.A.U. p. 115¹⁹. *oaste* > *este*. V.A.U. p. 130²: *la Ceahrin* om. V.A.U. p. 144⁵: *tabără legată* > *tabără bogată*. V.A.U. p. 157²⁴: 800 > 500 V.A.U. p. 165⁵: 200 > 300. V.A.U. p. 165²⁶: *după casele* > *după carele*. V.A.U. p. 170¹²: *și cu al doilea conac au stătut în Roman*. om. V.A.U. p. 196⁹: *polcovnicul de Oman* (localitate în Ucraina) > *polcovnicul de oameni*. V.A.U. p. 196¹⁵: *până în râpa altui munte* om. V.A.U.

Ceea ce e mai curios e faptul că în multe locuri « ediția critică » a lui V. A. Ureche nu urmează lectura manuscriselor, ci deadreptul ediția lui Kogălniceanu, din care reproduce și greșelile de tipar. După sfârșitul predosloviei, Kogălniceanu adăogase dela sine semnătura autorului: « Miron Costin biv vel vornic țărâi de jos », care nu se află în manuscrise, totuși V. A. Ureche păstrează această semnătură. La p. 10²⁷ *barat* > *berat* Kog. și V. A. U.; p. 15²: *căpeteniilor* > *căpitănnilor* Kog. și V.A.U.; p. 23¹⁶: *pe numele apei Argeșului*. om. Kog. și V.A.U. p. 33⁴ V. A. Ureche văzuse în textul lui Kogălniceanu titlul: « *Venit-au doamna Ieremiei vodă cu oaste leșască asupra lui Ștefan vodă și l-au scos den domme și dep țară* », deși în ediția sa suprimase subtitlurile, care nu sunt ale lui Miron Costin, l-a copiat în chip mecanic, introducându-l în text ca o frază interioară. La p. 70⁸⁻¹⁰. *vătăjua de aprozi* > *vătăjua de divan*, corectare

a lui Kog. păstrată și de V. A. U. Peste tot în textul lui Miron Costin numele *Roxandei* fiica lui Vasile Lupu, așa cum apare în toate manuscrisele, este transformat în *Rucsanda*, de către Kogălniceanu și V. A. Ureche îl urmează docil. La p. 128³², în loc de *Nipru*, cum este în toate manuscrisele, Kogălniceanu a citit *Nistru* și deși nu putea găsi în niciun manuscris această lectură, V. A. Ureche a adoptat-o. Asemenea exemple se pot încă înmulți după voie.

ISVOARELE CRONICII

Cronica Moldovei de Miron Costin începe cu anul 1595 și merge până la 1661. Autorul, după cum spune el însuși, s'a născut la 1633. Dacă partea dela urmă a cronicii poate constitui niște adevărate *memorii*, pentru începutul cronicii el este silit să recurgă la povestirile verbale ale boierilor, mai bătrâni din divan și din familia lui. Soția lui Miron Costin era Ileana Movilă, nepoata de fiu a lui Simion vodă, deci despre perioada în care au domnit Movileștii putea să aibă știri bogate. Isvoare scrise interne pentru epoca pe care o povestește n'a avut și probabil că nici n'au existat. Isvoarele străine cunoscute de el erau insuficiente, precum spune Miron Costin în predoslovie la letopiseț: « Iară dela Aron vodă încoace începe acesta letopiseț, care ți l-am scris noi, nu cum s'ari cădea de amănuntul toate. Că letopisețele cele streine, lucrurile numai ce-s mai însămnate, cum sintu războaiele, schimbările, scriu a țărâlor meguășe, iar ce să lucrează în casa altuia de amănuntul, adevă lucruri de casă, n'au scris. Și de loc (adică *localnice*) letopiseță de muldovan scrise nu să află » (p. 4).

Dintre cronicile interne, Miron Costin folosește pe a lui Ureche, dar numai pentru a face legătura între evenimen-

tele trecute și cele povestite de el (p. 4 și 7) sau amintește de anume fapte mai vechi, ca turcirea lui Ilie Rareș, când vorbește de fiul său Alexandru (p. 50). Pe Ureche îl numește: *Ureche vornicul* (p. 3, 4, 7), prin care înțelege pe Grigore Ureche, fiul lui Nistor. Pe acesta din urmă îl amintește în deosebi așa: « Nistor Ureche, tatăl lui Grigore Ureche vornicul, carele au scris letopisățul țării până la Aron vodă » (p. 28).

Isvoarele externe. Principalul izvor extern al cronicii lui Miron Costin este cronica latină a episcopului polon Paul Piasecki. Paul Piasecki (1579—1649) studiasse la Praga și la Roma, a fost episcop de Camenița (1627—1644) la marginele Moldovei și apoi la Przemysl (1644—1649). Este autorul mai multor scrieri în limba latină, dintre cari *Praxis Episcopalis*, un manual pentru jurisdicția și autoritatea episcopilor (ed. I, Veneția, 1611, urmată de multe altele)¹⁾. Ca istoric s'a bucurat de o mare faimă, încă în timpul vieții sale²⁾. Scrierea sa *Chronicon gestorum in Europa singularium* este o istorie a Europei creștine, dela 1575 la 1648 (ultimii 10 ani mai pe scurt). Istoria aceasta are ca ideie conducătoare concepția despre unitatea lumii creștine, dușmănia față de Turci și de Germani, pe care-i socoate o primejdie pentru Poloni și Slavi. În Polonia autorul sprijină « democrația » șleahței împotriva absolutismului regal și al iezuiților. Iezuiții au fost în mare luptă cu Piasecki și au căutat să-i discrediteze scrierea prin pamflete și predici³⁾.

¹⁾ Amănunte despre viața lui Piasecki în introducerea lui Julian Bartoszewicz la traducerea polonă a cronicii lui, *Kronika Pawła Piaseckiego biskupa Przemyskiego* Cracovia, 1870.

²⁾ Vezi amănunte la P. P. Panaitescu, *Influența polonă în opera lui Ureche și Miron Costin*. București, 1925 (*Acad. Rom., Mem. sec. ist.*) pp. 84—85

³⁾ P. P. Panaitescu, *loc. cit.*

Piasecki era rău văzut de clerul catolic și de nobili mari, pentru că se arătase adversar al exclusivismului religios, apăra pe Cazaci și pe ortodocși în cronică sa. Provoacă un scandal de pomână în dietă, sprijinind ideea ca regele Vladislav IV să se căsătorească cu o principesă protestantă ¹⁾.

Pentru istoria Moldovei este o cronică prețioasă; autorul dela Camenița, în fața Hotinului, putea avea știri despre tot ce se petrece în Moldova. Știa probabil și limba română, de vreme ce scrie: «...idioma incolarum illius regionis (Moldova) hucusque latinum corruptum quidem, sed ita und facile audiens dignoscere possit, a latinis fuisse profectum ²⁾». Totuși biografului lui au arătat că nu prea aveau obiceiul să locuiască la Camenița, ci ședea mai mult la o moșie lângă Cracovia, unde se ocupa cu lucrări istorice ³⁾. Dar un nepot al său, care-i purta numele, Pavel, fiul fratelui său, luase parte cu hatmanul Koniecpolski la o expediție polonă în Moldova. Mai târziu acest nepot favorit fu adoptat de către episcopul Piasecki ⁴⁾.

Cronica lui Piasecki a apărut în mai multe ediții la scurt interval. Cea dintâi din anul 1645, tipărită la Cracovia la librarul Francisc Caesarius, tipograf regal, are titlul: *Chronicon gestorum in Europa singularium recentiorum ad annum 1646* (sic) ⁵⁾.

¹⁾ Bartoszewicz în introducerea citată, pp XLIV—XLVI.

²⁾ P Piasecki, *Chronicon*, ed Cracovia, 1648, p 52

³⁾ Bartoszewicz, *op cit*, pp XXXVIII—XLIX

⁴⁾ *Ibidem*, p XXIX

⁵⁾ Academia Română nu posedă niciun exemplar Cf Bartoszewicz, *op. cit*, p. LIII și K Esterreicher, *Polnische Bibliographie des XVI — XVII Jahrhunderts*, Cracovia, 1883, p 252 și L Finkel, *Bibliografia history Polskiej*, Cracovia, 1906, p 452, Nr 81 571, afirmă că ar fi două ediții deosebite din anul 1645.

Ediția a doua apare la Cracovia la 1648 sub titlul: «*Chronicon gestorum in Europa singularium a Paulo Piaseckio episcopo Praemishensi, accurate ac fideliter conscripta ad annum Christi MDCXLVIII ad utilitatem publicam divulgatur et typis cum gratia et privilegio S.R.M., Cracoviae in officina-graphica Francisci Caesaru S.R.M. typographu, anno Domini, 1648*», 8 p. liminare și 638 p. + 22 p. finale nenumerate, cu portretul și stema autorului.

O a treia ediție este identică cu precedenta ca text, dar n'are nici locul imprimării, nici anul, nici indicația librării. Ea are același titlu ca precedenta, dar cu următorul adaos: «*Juxta exemplar impressum Cracoviae et postmodum ab ipso auctore propria manu correctum et auctum*», de unde rezultă că avem a face cu o ediție corectată de autor, dar tipărită în alt oraș, nu la Cracovia. La sfârșitul acestei ediții se află un adaos intitulat. «*Observationes ad pauca aliquod loca hujus chronici in quibus Paulus Piasecius de rebus Gallicis et Belgicis tractans a veritate non nihil aberravit*». E vorba de corectări făcute de un cunoscător al istoriei Franței și Belgiei. Ediția e tipărită cu literă mai mică decât precedenta (X și 536 p.), mai elegantă, fără portretul autorului, pare a fi tipărită în Apus ¹⁾. Este probabil identică cu ediția tipărită la Amsterdam la 1649, la editorul Forster, pe care o semnaleză bibliografii poloni ²⁾.

Există și o traducere polonă a acestei cronici de Crzasczewski din secolul al XVIII-lea, al cărei manuscris a fost publicat abia la 1870 ³⁾. Traducătorul lasă la o parte unele pasaje ce nu au legătură directă cu istoria Poloniei.

¹⁾ Academia Română posedă două exemplare din ediția din Cracovia, 1648 și un exemplar din ediția posteroară fără dată

²⁾ K Esterreicher, *op cit*, p 271 și Bartoszewicz, *op cit*, p LV.

³⁾ *Kronika Pawła Piaseckiego biskupa Przemślskiego*, Cracovia, 1870 LXXXV și 458 p, cu un portret și o introducere de L. Bartoszewicz

Cronica lui Piasecki a fost cunoscută în secolul al XVII-lea peste granițele Poloniei, nu numai în Moldova, dar și în Rusia, o traducere rusească în limbă bisericească din acea vreme a fost executată la Moscova și anume numai pasajele ce privesc Rusia și războaiele polono-moscovite. Rămasă în manuscris a fost publicată abia în zilele noastre ¹⁾. Aceasta dovedește că lucrarea lui Piasecki era răspândită în lumea ortodoxă

Miron Costin o citează în nota bibliografică dela începutul cronicii: « Piasețchi vlădicul de Premislia [scrie] lăti-nește ». Cronicarul moldovean a folosit cronica în originalul latin și anume nu în prima ediție din 1645, căci folosește date adaose la ediția din 1648, privitoare la răscoala Cazacilor din acel an ²⁾. Dintre edițiile următoare cele tipărite în Olanda (sau Franța) cu greu ar fi ajuns în Moldova, mai probabil a căzut în mâna lui Miron Costin ediția din 1648 din Cracovia. De aceea am trimis la această ediție în indicațiile ce însoțesc ediția de față.

Miron Costin folosește pe larg cronica lui Piasecki în prima parte a cronicii sale, mai ales pentru relațiile româno-polone: războaiele cu Poloni ale lui Mihai Viteazul, luptele interne din epoca Movileștilor. Foarte pe larg sunt reproduse informațiile lui Piasecki cu caracter de raport zilnic pentru expediția nenorocită a hatmanului Zolkiewski în Moldova la 1620 și a războiului polono-turcesc dela Hotin în anul următor, apoi pentru soha lui Cristofor de Zbaraz la Constantinopol în 1622, cu revoluția întâmplată

¹⁾ Arhimandrit Leonid, *Смутное Время и Московско-Польская Война. Из славянского перевода хроники П. Пясекаго (Vremile turburi și războiul polono-moscovit din traducerea slavonă a cronicii lui Paul Piasecki)* în *Памятники Древной Писемности LXVIII*, și observațiile lui V. Jagić în *Archiv fur slavische Philologie*, XI, p. 160.

²⁾ Ediția noastră, pp 118—119

la scaunul sultanilor tocmai atunci. De aci și până la 1633 sunt în cronică lui Miron Costin puține știri culese din Piasecki. Sub anul 1633 Miron Costin împrumută dela Piasecki povestirea expediției lui Abaza-pașa în Polonia însoțit de Moise Movilă și de Matei Basarab și tot din această cronică polonă Miron Costin culege împrejurările morții lui Abaza-pașa. De asemenea știrile lui Miron despre originea Cazacilor și organizarea lor de către regii poloni sunt tot dela Piasecki. Cam la atâta se reduc împrumuturile lui Miron Costin din cronicarul polon, în realitate puțin lucru în comparație cu știrile din cronică luate din tradiția orală și din propriile lui observații.

Intr'un studiu publicat acum 18 ani, am arătat că Miron Costin a mai avut și alte izvoare polone, pe care nu le citează mai precis. Unul este cronică lui Alexandru Guagnini, *Descriptio Sarmatiae europae* întrebuințată în traducerea polonă a lui M. Paszkowski, *Opisanie Sarmaciej europejskiej*, ed. I, Cracovia, 1611, carte folosită mai înainte și de Simion Dascălul ¹⁾.

În această carte și anume numai în traducerea polonă, se află intercalată și o poemă a lui Jarosz Otwinowski despre lupta dela Argeș între Mihai Viteazul și Simion Movilă sprijinit de Poloni: «*Powodzenie nebezpiecznego ale szczęśliwego wojska I K.M. przez I. M. staroscie Kamenieckim w Multan, opisanie prawdziwie, roku 1600* (Expediția primejdioasă dar fericită a oștirii măriei sale regelui prin starostele de Camenița în Muntenia, descrierea adevărată, în anul 1600), care apăruse într'o broșură separată la Cracovia în 1601. Miron Costin a folosit pe larg această scriere în cronică lui Paszkowski, pentru descrierea luptei dela Argeș (p. 23), alături de știrile ce le avea din famile despre rolul

¹⁾ P. P. Panaitescu, *op cit*, pp 88—90.

Movileștilor în această împrejurare. Tot din cronică lui Guagnini-Paszkowski la Miron Costin și unele știri despre lupta dintre verii Movilești la Ștefănești (1608), despre originea familiei Zbaraski și aceea a Rutenilor ¹⁾.

Miron Costin amintește pe «Marțin Pașcovschu» în lista izvoarelor dela începutul cronică, alături de Bielski, cu indicația: «Istoricu leșești pre cari au urmat răposatul Ureche vornicul» (p. 3). În realitate, Miron Costin nu cunoștea cronică lui Ureche decât din adaosurile lui Simion Dascăluș și întrebunțarea lui Paszkowski se datorește acestuia din urmă ²⁾.

Un al treilea izvor polon al lui Miron Costin este opera istorică în versuri a lui Samuel Twardowski, *Wojna domowa* (Războiul civil). Twardowski, născut la 1595, elev al Iezuților, a fost un poet foarte gustat pe vremea lui ³⁾. În 1622 a călătorit în Moldova și în Țara Românească, însoțind pe ambasadorul Cristofor de Zbaraz în Turcia și a descris în versuri această solie ⁴⁾. A călătorit și în Apus cu principele Vladislav, viitorul rege Vladislav IV și a scris chiar o poemă despre acest rege polon. Twardowski moare la 1660 ⁵⁾. El este socotit ca principalul poet epic polon al veacului al XVII-lea; scrierile sale, toate în ver-

¹⁾ *Ibidem*, p. 27, 64, 114

²⁾ Ureche, *Letopiseșul Moldovei*, ed. C. Giurescu, București, 1916, p. 180.

³⁾ K. Thieberger, *Samuel von Skrzywna Twardowski. Beitrag zur Geschichte der polnischen Litteratur des XVII. Jahrhunderts, Inaugural Dissertation*, Breslau, 1898, 59. p.

⁴⁾ S. Twardowski, *Przeważna Legacya* (Solia cea mare), Leszno, 1633, ed. II, 1639, ed. III, Wilno, 1706. Pasajele privitoare la țările române traduse de P. P. Panaitescu, *Călători poloni în țările române* (Acad. Rom., Studii și Cercetări), București, 1913, pp. 13—21

⁵⁾ Thieberger, *op. cit.*, p. 46 cf. și S. Turowski, *Samuel ze Skrzywny Twardowski*, Lwów, 1909.

suri, fură reeditate dese ori, iar *Războiul civil* fu tradus și în rusește și folosit ca izvor istoric de cronica Cazacilor de Welicko ¹⁾).

Scrierea aceasta folosită și de Miron Costin are titlul întreg: « *Wojna domowa z Kozaki i Tatary, Moskwa, potym Szwedami i z Węgry przez lat dwanaście, za panowanie Nayasmeyszego Iana Kazimierza krolu Polskiego, tocząca się, na cztery podzielona wiegi, oyczystą muzą*, (Războiul civil cu Cazacii și Tătarii, Moscova, apoi cu Suedezii și cu Ungurii timp de doisprezece ani sub domnia prea serenismului rege al Poloniei Ioan Cazimir, împărțită în patru cărți, în limba națională). Partea întâi apare la 1651, a doua la 1657, ediția doua adaosă și revăzută la 1660, iar după moartea autorului mai apărură încă două ediții, la 1665 și 1682. Toate edițiile se tipăresc în imprimeria colegiului iezuit din Kalisz. Am folosit ultima ediție ²⁾). Miron Costin care a fost contemporan cu *Războiul civil*, adică cu răscoala Cazacilor și cu luptele următoare (1648—1660) și a luat parte la una din bătăli (p. 128) nu a luat dela Twardowski decât puține fapte, dar a fost atras de expresiile poetice ale scrutorului polon, reproducându-le în cronica sa. Astfel indignarea unui nobil polon: « Pentru ce să ție un mujic târguri? », sau exclamația lui Chmielnicki: « Lua-tu-mi au Czaplinski Subotovul și tot ce am avut, iară sabia din mână nu mi-au luat », apoi sfatul hatmanului polon, când află că răscoala este gata să izbucnească: « Șarpele, până nu ridică capul din iarbă, să-l lovești » (p. 120—121). Aceasta arată că boierul moldovean, poet el însuși, a fost atras de povestirea colorată a lui Twardowski, care l-a influențat tocmai de aceea.

¹⁾ P. P. Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, București, 1925, p. 91

²⁾ *Ibidem*, p. 91 și pasajele traduse, tot acolo, pp. 219—224

La acestea se reduc izvoarele scrise ale cronicii lui Miron Costin, pentru că lista de scriitori, ce se află la începutul lucrării, nu privește istoria Moldovei dintre ani 1595—1661, ci sunt martorii «descălecatului întâi» și al doilea, care nu formează subiectul acestei scrieri. Întâmplător numai citează cronicarul moldovean o singură dată pe L. Toppeltin, *Origines et occassus Transylvanorum*, Lyon, 1667 (la p. 186 a cronicii), carte care urma s'o folosească pe larg cu alte prilejuri.

Spre deosebire de cronicarii anteriori și chiar de unii din cei care au urmat după dânsul, Miron Costin nu este un compilatator, ci lucrează ca un istoric; el nu reproduce izvoarele, ci le folosește pentru informațiile lor, pe care le topește în stilul său propriu. Nu vom găsi la Miron Costin o reproducere mecanică, izvoarele sunt pentru el materialul brut, pe care îl prelucrează.

Datele din cronică lui Piasecki sunt întotdeauna modificate după calendarul Iulian și Miron Costin amplifică povestirea, dând explicații asupra motivelor faptelor, acolo unde nu le găsește în izvorul său. Aceasta, e drept, nu o face întotdeauna în chip fericit: adăogă, de pildă, că motivul abdicării lui Sigismund Bathory din Ardeal a fost bătrânețea, căci nu și-a putea închipui un alt motiv pentru un stăpânitor să lase altuia domnia (p. 14), dar în realitate Sigismund era un om tânăr. Vorbind de uciderea lui Andrei Bathory de către Secui, pe care o găsește în cronică lui Piasecki, adăogă dela sine că lucrul nu s'a putut face decât cu porunca lui Mihai Viteazul, ceea ce este inexact și conchide că uciderea lui Mihai la Turda a fost o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru această faptă (p. 16). Termenii «tehnici» din izvoare îi explică Miron pe înțelesul cititorilor lui, d. e. *raitari* prin *Nemți călări* (p. 42⁷). Când Piasecki vorbește de muntele dela Camenița, care privește Nistrul,

Miron Costin, ca un cunoscător al locurilor, explică: « despre capiștea armenescă ».

Uneori cronicarul nostru citește cam grăbit izvoarele; Piasecki pomenește de un cardinal Andrei (fiul lui Ferdinand de Habsburg), care se afla în Belgia, iar peste câteva pagini despre cardinalul Andrei Bathory Miron Costin înțelege că e vorba de aceeași persoană și spune: « Andreeș Bator, carele era pre aceea vreme în țara Belghu ». Apoi, cum nu poate crede că un cardinal se poate face principe, adaugă dela sine explicația « care umbla să se călugărească », nu era deci cardinal, ci umbla numai să fie, (p. 14). În alt loc, Piasecki, vorbind de unchiul din Suedia al regelui polon Sigismund III Vasa, îl numește corect Carol (de Sudermania), dar peste câteva pagini amintește de urmașul aceluia, regele Gustav (Adolf). Miron Costin îmbină ambele pasaje și face din Gustav unchiul regelui polon: « Cuprinsă crăia șvedzască un frate craiului, unchiu lui Jigmontu, anume Gustav » (p. 18).

Piasecki a fost un istoric care propovăduia perfectă imparțialitate și scrie în introducere: « Să nu te înșele acei scrutoari cari sub titlul de istorie nu scriu atât faptele vremilor noastre, cât panegirice și privind pe unii cu ură, pe alții cu părtinire, își modifică așa stilul, încât pe cei tari îi face slabi și pe cei slabi îi face tari, laudă pe cei ce nu o merită, învinovătesc pe nevinovați, așa încât toate întâmplările vremilor noastre au fost schumbate după părerile lor, spre marea pagubă a adevărului . Nu poate fi socotit istoric decât acel ce înfățișează numai sincera și curata descriere a faptelor » ¹⁾). Cuvintele acestea ale principalului izvor al cronicii lui Miron Costin se pot compara cu acelea ale cronicarului moldovean: « Nemică nu strică

¹⁾ P. Piasecki, *Chronicon in Europa singularum*, Cracovia, 1648, p. 7.

credința așe celora ce scriu letopisețele ca fățaria, când veghe voia unuie și coboară lucrul cu hulă altuia » (p. 159) ceea ce nu poate fi o coincidență, ci de sigur o influență a ideilor episcopului polon ¹⁾.

În afară de isvoarele istorice propriu zise, Miron Costin a mai folosit în cronica sa și anume cărți, pe care le-am putea numi *de învățătură*, din care nu căuta fapte din trecutul Moldovei, ci cugetări cu care să împodobească stilul său, exemple care să lumineze unele situații morale, verdictele soartei sau greșelile oamenilor. De sigur că în primul rând în această privință stă *Sfânta Scriptură*. În cronica lui Miron Costin se află un singur citat din Evanghelia, în românește (p. 159), dar din cele șase citate din Vechiul Testament (p. 27, 46, 68, 85, 146, 209), afară de primul, tradus probabil de cronicar în românește, *toate celelalte sunt date în slavonește în text*. La data când scria Miron Costin (1675) nu exista încă o traducere completă a Bibliei în românește. El s'a folosit deci de textul slavon, care era pe atunci întrebunțat în biserica moldovenească. Interesant este însă faptul că citatele lui Miron Costin din Biblie sunt greșite. Pentru citatul: «*Из оустъ праведнаго изходитъ разумъ*» (Din gura celui drept izbucnește înțelepciune) (p. 68), trimite la «*Înțelepciunea lui Solomon*», carte în care această cugetare nu se află. Ea este extrasă în realitate din *Pildele* lui Solomon 10, 13. Iar când exclamă: «*Vai de aceia cetate unde iaste domnul tânăr*» (p. 27), amintește de Isus Sirah, în cartea căruia lipsesc însă aceste cuvinte, pe care trebuie să le căutăm însă în Ecclesiast 11. 12. ²⁾. Aceste confuzii înseamnă că Miron Costin, om cu

¹⁾ Cf mai pe larg, P. P. Panaitescu, *Influența polonă*, p. 119 și urm.

²⁾ Traducătorul în latinește a cronicii lui Miron Costin a rectificat însă citatul, Miron Costin, *Chronicon*, ed. Barwinski, p. 22.

cultură bisericească ortodoxă, știa anume pasaje din Sf. Scriptură slavonă pe de rost și nu le mai căuta în carte, când le cita în cronică; de aci trimiterile greșite.

O altă carte folosită de Miron Costin pentru cugetări și pilde înțelepte sunt « *Viețile paralele* » ale lui Plutarch. Vorbind de Radu Mihnea, cronicarul citează viața lui Alexandru cel Mare, « cea adevărată, nu basne, cum scrie o Alexandrie den grecie sau dentr'altă limbă scoasă pre limba țării noastre, plină de basne și scornturi ». Cea adevărată este scrisă de « Plutarhu vestit istoric », din care a luat Miron Costin cugetarea. « Hărnicia împăraților și a domnilor mai mult să înțelege din cuvintele lor și sfaturi grăite de dânșii decât den războaie făcute de dânșii » (p. 68) Cugetarea se află în introducerea la viața lui Alexandru cel Mare din colecția lui Plutarch ¹⁾.

Există însă în cronică lui Miron Costin și un alt pasaj împrumutat din Plutarch, pe care nu l-a semnalat până acum nimeni. La domnia lui Vasile Lupu, vrând să arate că un domn așa de prudent nu s'a putut totuși feri de dușmani dinăuntru, în frunte cu Gheorghe Ștefan marele logofăt, cronicarul introduce o pildă din viața lui Pyrrhus regele Epirului, cu citatul vag: « Spun istoriile de Pir împăratul Epiroților » (p. 131). Anume, pe când se gătea de luptă împotriva Romanilor, « unul din copii lui, ce-l păzea » i-a spus: « Ia aminte, împărate, cel râmlean pre un cal negru. Den toți alți oșteni, alta nemică nu păzește, numai și-au pus pre împărăția ta ochii, ori încătro te întorci, el tot aceie păzește și cearcă, cându și cându să vie asupra-ți cu sulița gata. Au răspuns Pir copilului: Cu anevoie este

¹⁾ Plutarchi, *Vitae parallelae*, VI, Leipzig, Tauchnitz, 1829, p. 169. Isvorul fusese identificat de V. A. Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, p. 508 nota)

fiecărui a să feri de ce iaste să fie ». Pasajul este luat din Plutarch, *Vitae parallelae*, viața lui Pyrrhus capitolul XVI ¹⁾, cu deosebire că Plutarch dă numele ostașului « Leontie Macedoneanul », cel care avea grije de Pyrrhus, pe care Miron Costin îl face « copil » (de casă), adevărat paj, scutier. Interesantă este și altă modificare a textului lui Plutarch la cronicarul nostru: « Ὁρᾶς, εἶπευ, ὃ βασιλεὺς, τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον, ὃν ὁ μέλας ἵππος... » (Vezi, împărate, pe acel barbar pe un cal negru), spune Plutarch. « Să iei aminte, împărate, pre cel *râmlean* pre un cal negru », traduce Miron Costin. Pentru Greci, Romanii erau barbari, dar cronicarul moldovean nu poate admite asemenea expresie față de Romani, strămoșii noștri, pe care îi venera.

Informații orale și amintiri. Informația orală a lui Miron Costin este mult mai abundentă decât cea scrisă și de aceea această scriere poate fi socotită ca niște memorii, ale lui și ale altora. Despre Movileștii putea ști multe din familia soției sale, născută Movilă, despre Miron Barnovschi auzise multe dela tatăl său, care fusese sfetnicul acestui domn ²⁾. Miron expune pe larg rolul tatălui său la îngroparea lui Barnovschi vodă la Constantinopol ³⁾. După domnia acestuia urmează o epocă despre care cronicarul nostru are puține știri, ceea ce spune fățiș: « Mai cu greu mi-au fost iubite cititoriule, a scrie de aceste domni [Alexandru Cononul, Moise Movilă și Alexandru Iliăș], decât de cele de mai de multu trecute, că de aceste domni, ce mai sus, scriem, nicăieri, nice într'un letopiseț streinu, pomenit nu se află, ori că ce au fostu scurte, ori căci nemică așe ales

¹⁾ Plutarchi, *Vitae parallelae*, IV, Leipzig, Tauchnitz, 1829, pp. 90—91.

²⁾ Cf P. P. Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, p. 106

³⁾ Ediția de față, pp. 87—88.

nu s'au prilejit în dzilele lor. Ce, cât am putut a înțelege den boieri bătrâni den dzilele lor, pre rândul său mergând cursul anilor, îți însămnăm » (p. 77). Dintre boieru bătrâni pe care i-a consultat Miron Costin asupra trecutului, frațu Toma și Iordache Cantacuzino sunt probabil cei mai des puși la contribuție. Vorbînd despre Barnovsch vodă, cronicarul spune: « De care mărturisia Toma vornicul, fiind postelnic al doilea la dânsul, că în multe nopți l-au zărit pre la miază noapte îngenunchiat înaintea icoanei la rugă » (p. 86). « Eram pururea în casă cu la Iordachie visternicul », spune aiurea Miron Costin (p. 136). În timpul domniei lui Vasile Lupu, până în ultimul ei an, Miron Costin se afla refugiat în Polonia, de aceea și despre faptele acestui domn află dela boieri: « Înțeles-am din boeri bătrâni, cum să hie vrându Vasilie vodă la Suceavă să-ș despartă fata de domnu său, Ragivil » (p. 113).

Din șederea sa în Polonia cronicarul a cunoscut marea răscoală a Cazacilor, care a avut loc tocmai atunci (1648), și pe care o descrie pe larg în cronica lui, cu amănunte ce nu se găsesc în alte scrieri (p. 114 și urm.). Miron Costin luase parte personal la bătălia dela Berestecico între Poloni și Cazaci, la 1651 (p. 128).

Cu începere dela capitolul al XVIII-lea, adică din anul 1653, cronicarul întrerupe povestirea cu o cugetare, în care spune că din cele cinci simțuri, văzul este cel mai sigur: « Așa și noao, iubite cetitoriule, cu mult mai pre lesne a ne scrie de aceste vremi, în care mai la toate ni-am prilejit singuri și pentru lungimea capetelor ce s'au scris den îndelungata domnia lui Vasilie vodă mai sus, den eşitul cel dentâi den scaunul țării a lui Vasilie vodă, începem a scrie de domnia lui Gheorghie Ștefan vodă » (p. 139). Deci de aci, pentru ultimii 9 ani ai istoriei Moldovei din cronica sa (1653—1661) este Miron Costin martor ocular

această povestire constituie partea a doua a cronicii, pentru care nu mai are nevoie de izvoare. El intrase în boierul Moldovei și este părtaș la mai toate faptele istorice ale țării, astfel încât persoana autorului apare adesea în povestirea cronicii.

DATA CRONICII

Cronica lui Miron Costin a fost scrisă în Iași și anume a 1675, după cum mărturisește titlul păstrat în manuscrisul A²: « *Letopisețul Țării Moldovei dela Aron vodă în-coace scos de Miron Costin vornicul de Țara de Gios, în oraș în Iași, în anul dela zidirea lumii 7183, iară dela Nașterea Mântuitorului lumii 1675, mesița* ¹⁾ *dm* » (p. 3). Manuscrisele din grupul C au data 7185 (1677), altele (A) 7218 (1710), dar aceste modificări se datoresc copiștilor, care au schimbat data pusă de autor cu data copierii.

Totuși însemnarea de mai sus, care fixează data scrierii, ridică o nedumerire. Anul indicat dela Facerea Lumii, 7183, corespunde cu anul dela Hristos 1675 numai pentru lunile Ianuarie-August, căci dela 1 Septembrie 1675 începea anul bizantin 7184. Deci cronica a fost scrisă între 1 Ianuarie și 31 August 1675 (data lunii și zilei sunt lăsate în alb). Pe de altă parte, tot în titlul de mai sus aflăm că la scrierea cronicii Miron Costin era mare vornic al Țării de Jos, funcție pe care a ocupat-o în domnia lui Dimitrie vodă Cantacuzino (1674—1675). Ultimul, act cunoscut nouă, în care Miron Costin apare ca mare vornic al Țării de Jos este din 9 Iulie 1675 ²⁾, iar la 29 Decembrie 1675 el este mare logofăt ³⁾. Între aceste două date, în răstimpul

¹⁾ Loc alb în manuscris

²⁾ N. Iorga, *Studii și Documente*, VI, p. 189.

³⁾ V. A. Ureche, *Introducere la Miron Costin, Opere complete*, I, p. 126.

шиде Стини, гарь свѣгарь Аптегъ къ томилъ гарь Тибъ
 рж намай педѣстри, ши дѣши Тоцъ пѣ ртврѣндъ, фѣр
 нити сѣодеталъ лѣта рцарь : ~

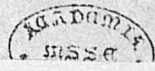
К П У Л Ы Л Ы Н О С Т Р Ъ С Е У Е Л Е

ица рѣа Тинъ единн дѣтѣ сѣспецъ дѣл
 матен во, і, силе. Аптегъ спрѣцарсѣ. Гарь
 басиле во гарь сѣ ашевѣл рскадъ, кѣлл
 поатъ рста донъ нестрикатъ. рсѣх
 нѣ дѣлѣгъ рпиге, кѣтеръ стѣфа во дѣл
 матен во ацоторю сѣдларъ рцарь, нѣ
 дѣ, ѣ. дѣсманн сѣмани, шидѣ дѣрѣка
 дѣи сѣи тинѣ Аврѣ дѣвѣнѣ бол рлѣфилъ
 стѣфа во, ши дѣлѣкѣиць сѣсимъ. ши дѣ ртрѣтъ
 гарь стѣфа во рцарь кѣатѣ ацоторю дѣлѣдлатен во
 прѣдѣлѣфокшѣни, ши сѣ ашевѣлѣтѣ лрѣкѣтѣионн лѣ
 оу сѣ асѣсѣ дѣсѣдѣтѣ, ащѣтѣкѣдъ ши аѣтѣ ацоторю
 шидѣлѣракѣци кнѣзѣ арѣдѣлѣдѣ : ~

Къ аневѣол сѣтомѣскѣ, в. доѣнн ртроцѣрѣ, ашѣ вѣл
 ксплѣзе во пѣнѣ аневѣ май рѣлотѣ ши асѣ ртврѣи
 пѣрта лѣнѣ стѣфа во, а лѣ. сѣ. дѣсѣцѣтѣн ртрѣлѣ сѣ

~
 ~
 ~

~
 ~

РХАНЪ

Ms. 260r. Inceputul capului al XIX-lea.

de cinci luni și jumătate pentru care nu avem acte despre el, s'a făcut înaintarea în grad a lui Miron Costin. Deoarece tot în acest răstimp are loc o schimbare de domnie în Moldova, Dimitrie Cantacuzino fiind mazilit și înlocuit cu Antonie vodă Ruset, putem conchide că și schimbarea în situația lui Miron Costin s'a produs cu prilejul acestei noi domnii, în cursul căreia el apare numai ca mare logofăt. Dimitrie Cantacuzino este scos din domnie în toamna anului 1675. Din ultima zi a lui Octombrie stil vechi avem o însemnare documentară: « Când s'au mazilit Dumitrașcu vodă, în vremea ce am luat sama oilor » ¹⁾. La 20 Noembrie (10 Noembrie stil vechi) un agent venețian scrie din Constantinopol că « in questi giorni » (zilele acestea) a ieșit dela Poartă porunca de mazilire a lui Dumitrașcu Cantacuzino, iar urmașul său, Antonie Ruset, trebuia să plece în țară, îndată ce va fi primit în audiență de sultan ²⁾. Prima poruncă cunoscută nouă a lui Antonie Ruset din scaunul Moldovei este din 8 Decembrie 1675 ³⁾.

Rezultă din aceste considerații istorice că sfârșitul anului 1675 nu se mai potrivește cu datele din titlul cronicii lui Miron Costin: Atunci era anul 7184 dela Facerea Lumii (și nu 7183), iar Miron Costin ajunsese mare logofăt în domnia lui Antonie vodă, nu mai era vornic, ca în titlul cronicii.

Totuși în cronică este un pasaj care contrazice toate aceste considerații. Anume, pe ultima ei pagină, vorbind de moartea lui Dabija vodă, cronicarul numește pe boierul Chiriță Dracon Ruset, aceeași persoană cu Antonie vodă, despre care spune: « Carele apoi au cădzut și domnu

¹⁾ Acad Rom Doc CXXX/25.

²⁾ Hurmuzaki, *Documente*, V-2, p. 148.

³⁾ Acad Rom Doc LXX/105.

(p. 219). Aceste cuvinte sunt deci scrise după urcarea în scaun a lui Antonie Ruset, care are loc, cum am văzut, în Noemvrie-Decemvrie 1675. Dar la această epocă, anul dela Facerea Lumii nu mai era 7183 ca în titlul cronicii, iar Miron Costin nu mai era vornic, ci mare logofăt.

Ca să explicăm această contrazicere de date, s'ar putea spune că data din fruntea cronicii privește nu terminarea, ci începerea letopisețului, dar nu credem aceasta și iată de ce: Miron Costin face în cursul cronicii numeroase trimiteri și aluzii la evenimentele posteroare. Niciuna din aceste trimiteri nu privește însă date după anul 1675; această singură însemnare privitoare la domnia lui Antonie Ruset privește un fapt întâmplat după 1 Septemvrie a aceluși an, depărtat deci numai cu câteva luni de data din titlu și e vorba de un pasaj de pe ultima pagină a cronicii ¹⁾. Scrierea unei cronici de mari proporții ca a lui Miron Costin trebuie să fi ținut un timp îndelungat; cronicarul consulta cărți și pe boierii bătrâni avea și multe griji ca înalt demnitar al curții, pe lângă turburările politice ce-l întrerupeau mereu și de care el se plânge adesea. Pe atunci se scria mai puțin și mai încet ca astăzi. De aceea credem că nu greșim, când socotim că alcătuirea cronicii lui Miron Costin a ținut mai mulți ani. Însemnarea adaosă de autor la sfârșitul cronicii pentru un fapt petrecut peste câteva luni după data din titlu nu e suficientă, ca să afirmăm că între această dată și terminarea cronicii s'au scurs ani de zile.

Singura explicație care mai rămâne posibilă e următoarea: Se știe că Miron Costin după ce scrisese cronică în întregime s'a apucat s'o copieze (sau a pus să fie copiată), «la izvodul cel curat» (p. 171). De aceea, s'a

¹⁾ De o interpolare nu poate fi vorba, pasajul se află în toate manuscrisele.

întâmpilat ca un fapt ce urma să fie adaos la izvodul (copia) pe curat la un anume loc, nu l-a mai putut adăoga la locul său Miron Costin, pentrucă «era trecut rândul» (*ibidem*). Faptul privitor la domnia lui Antonie Ruset însă a putut fi adăogat pe copia curată, fiindcă se află tocmai la sfârșit.

Rezultă de aci că data 1676—7183, deci Ianuarie-August, privește terminarea cronicii, așa cum a ieșit dela prima alcătuire scrisă de mâna autorului. Mai târziu, peste câteva luni sau un an, s'a copiat pe curat, la care Miron Costin a adăogat unele lucruri, de pildă povestea venirii lăcustelor, care după propria sa mărturisire nu se afla în prima versiune, apoi știrea despre domnia lui Antonie Ruset și poate și alte modificări, pe care nu le cunoaștem. În forma pe care o avem, cronică este deci cu adaosuri datorite autorului, într'o formă scrisă ceva mai târziu decât data din titlu, care corespunde primei ciorne.

TRADUCERILE CRONICII LUI MIRON COSTIN

Traducerea latină. Istoricii polon E Barwinski a publicat o traducere latină a cronicii lui Miron Costin după un manuscris aflător în biblioteca Czartoryski din Cracovia: Mironi Costini, *Chronicon Terrae Moldaviae ab Aarone principe*, ed. Comisia Istorică a României, București 1912. În introducerea sa Barwinski a dovedit că manuscrisul, al cărui titlu și început lipsesc, este după scris dela sfârșitul secolului al XVII-lea sau dela începutul celui următor și că traducătorul era moldovean. Ca dovadă pentru aceasta este faptul că numește pe Ghica vodă «domnul nostru», oastea moldovenească, «ai noștri Moldovenii», expresii care nu se află în originalul românesc ¹⁾. Încercarea lui

¹⁾ E Barwinski, Introducere la Miron Costin, *Chronicon*, p XXI.

Barwinski de a identifica pe traducător cu însuși Miron Costin nu se poate menține. Am arătat cu alt prilej că traducerea e făcută după un manuscris cu adaosuri posteroare. Astfel Constantin Cantemir care a domnit dela 1685, este indicat că a devenit domn, iar Sobieski, zice traducătorul, « a fost » rege (moare la 1696). Miron Costin se scuzase în cronica lui că n'a trecut niște « semne » la locul lor cronologic, dar de vreme ce se « trecuse rândul » la izvodul pe curat, le scrie în legătură cu alte evenimente posteroare. Traducătorul în latinește, neștund unde să le puie, le-a lăsat tot acolo, păstrând și scuzele lui Miron Costin, ce acuma nu-și mai aveau rostul ¹⁾.

Acum vom aduce câteva argumente noi în acest sens.

Traducătorul urmează un manuscris de tip B, chiar când acest manuscris este greșit și lacunar, deci el nu poate fi chiar autorul scrierii, ce trebuia să fi avut la îndemână originalul. Dovezi: p. 31, în ms. B este o lectură greșită: « urâciunea cât de târziu *izbândește* » (în loc de *izbucnește*). Miron Costin voia să spună că ura ascunsă tot izbucnește odată, cum a fost ura boierilor împotriva lui Ștefan Tomșa și nu că ea izbândește, căci în cazul acesta boierii au fost înfrânți. Totuși și în textul latin avem *triumphat* (trad. lat. p. 26). La p. 76¹⁰: Toate manuscrisele spun că Petru Șchiopul a zidit mănăstirea Galata din Deal, cum este și istoricește adevărat, numai ms. B² spune greșit « din Vale », la fel și traducerea latină (p. 72). La p. 90: « unde cade apa *Smotriciului*, care apă vine pre la Camenița ». Unele manuscrise, între care și B, omit cuvintele subliniate și scriu. « unde cade apa Camenița », apă care nu există, căci

¹⁾ P. P. Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, pp. 104—106 D-l Barwinski mi-a comunicat atunci printr'o scrisoare că s'a convins de dreptatea argumentelor mele și renunță la ipoteza emusă asupra autorului traducerii

în adevăr râul Smotrici trece pe la Camenița. Această omisiune este și în traducerea latină: « fluvius Camenecensis » (p. 86). La p. 92: cuvintele « iar Matei vodă, fiindu-i cirac, prea lesne ș'au tocmît lucrurile la dânsul », care în chip natural (în cele mai multe manuscrise) urmează după fraza. « pașa nepărăsît pâra pe domni, ales pe Moyses vodă », sunt deplasate în ms. B în mijlocul unei fraze, unde n'au niciun înțeles. « A doao dzi, strângându pre Moyses vodă pentru boieri Abaza pașa, iar Matei vodă fiindu-i cirac prea lesne ș'au tocmît lucrurile la dânsul, au dat samă că s'au dus pentru graba birului ». La fel face și traducerea latină, (p. 89): « Postera die Abaza Basa urgebat Moyses princeps propter barones; *Matheus princeps, cum habebatur apud ipsum fidelios, facillime composuit res suas apus eudem*, justificabat se Moyses princeps ratione baronum, quia invenerunt ad exigendum tributum ». La p. 179 în manuscrisele B s'au născut un Bourdon, adică o omisiune de cuvinte între repetirea aceluiași nume în două rînduri consecutive: « au ridicat domn pe Hrizica vodă anume și i-au pus surguciu în cap. Indată acel Hrizica vodă au repezit ». Cuvintele subliniate lipsesc în manuscrisele B și lipsesc de asemenea și în traducerea latină (p. 387).

Este oare admisibil ca Miron Costin el însuși să fi tradus incoerențele unui copist, care altera înțelesul propriei sale lucrări?

In al doilea rînd, manuscrisele B nu au textele unor proverbe latinești, cu care Miron Costin a împodobit povestirea sa, probabil pentru că copistul nu cunoștea literele latine și a lăsat textul în alb. Traducătorul în latinește al cronicii lui Miron Costin a folosit tocmai un manuscris din acelea în care aceste texte latine lipseau și a fost nevoit să retraducă din românește proverbele latine (întru cât Miron Costin dădea și traducerea românească a acestor proverbe).

Exemple: la p. 103, în textul românesc: « *Bella momentis constant, adecă războaiele în clipala ochiului stau* ». Citatul latin este omis în manuscrisele B și C. Trad. latină (p. 99): « *Bella ictu oculi constant* », deci retradus din românește, căci în forma originală latină nu era *occulh*.

La p. 117, text românesc: « Pentru aceie bine dzice un dăscal: Si qui sunt in superiore valetudinis gradu, dum în eodem permanere non possunt, cadunt in deterius, adecă, Ceie ce sîntu în scara vârtuți acia mai de sus, neputându a sta tot într'acele stepene, cad la foarte mare slăbiciune ». Citatul latin omis în manuscrisele A¹, B², C. Traducerea latină (p. 112): « *Quare bene dicit quidam sapiens: Talis est gradus supremæ potentiae, ut cum non possunt in eodem statu permanere, descendat ad maximam impotentiam* ». Deci nu reproduce citatul, ci retraduce din românește.

Este evident că nu Miron Costin a tradus, ci cineva care nu avea la îndemână un manuscris complet.

In al treilea rând, traducătorul nu înțelege uneori textul românesc și de aceea traduce greșit. Se știe că în alfabetul cirilic folosit la noi în secolul al XVII-lea și la începutul celui următor nu se foloseau litere capitale pentru numele proprii, de aci o serie de confuzii; traducătorul își închipuie că unele nume proprii sunt cuvinte comune și invers din anume cuvinte comune face nume proprii.

Exemple: la p. 57, Miron Costin spune că pașa de Buda, Caracaș, întârziind cu oștile la lupta dela Hotin, se temea să dea ochii cu vizirul și « *trmusesă răspunsu vezirului că nu va merge la adunare, până nu va fi întâi în tabăra leșască* ». Traducătorul latin (p. 53) n'a înțeles textul și traduce: « *Acceptit a vesirio responsum...* » crezând că vizirul nu voia să-l vadă până nu va lua tabăra, ceea ce arată că n'a înțeles textul.

La p. 75²⁷, Miron Costin spune de mănăstirea Hangul ridicată « *den pajiște* », adică din temelie. Traducătorul latin (p. 72) n'a înțeles, crezând că *pajiște* este un nume propriu și scrie: « *monasterium Hangul dictum in montibus, in Pazyszte* ».

La p. 148, *Podul Inalt*; traducătorul nu știe că exista lângă Vaslui o localitate cu acest nume și traduce (p. 143): « *ad pontem altum* ».

La p. 151, *lunca Praovii*, traducătorul nu știe că e vorba de un râu, de care nu se auzise și traduce (p. 145): « *sylvam dictam Praowy* », neștind că *Praovii* este genitivul dela *Praova*.

La p. 159, *la Movile* (nume propriu, localitate lângă Iași), tradus (p. 152): « *ad tumulum* ». La p. 159³², *pe culme*, traducătorul crede că este un nume propriu, și scrie (p. 153): « *Kulme* ». La p. 162, Miron Costin spune: « Vrea să ție calea Căzacilor la loc largu undeva pre Jiije. Și la Cotnari s'au împreunat cu Unguru ». Traducătorul scrie (p. 156): « Volebat impedire Cosacos, in campis alicubi ad Zyzyam torrenten propre Kotnarum coniunxit se cum Ungaros ». Deci traducătorul n'a înțeles textul românesc, probabil pentru că avea în față un manuscris cu punctuația greșită. Mai adaog că nu știa precis unde sunt Cotnarii, pe care-l așează greșit pe Jiija.

La p. 63³³, Miron Costin vorbește de *Velco Pohani*, adică de cei din Polonia Mare, Wielko-Polska. Traducătorul n'a înțeles această indicație geografică și traduce (p. 59): « *maiores Poloniae* »; crezând că e vorba de mai marii Poloniei dregători și nobili.

La p. 180³: « au audzit dela Gherghița ». Miron Costin spune de o veste ce s'a auzit din orașul muntean Gherghița, unde sosiseră oștile moldovenesti. Traducătorul, care nu știa că Gherghița este o localitate, ci credea că e

vorba de o persoană care purta un nume diminutiv din Gheorghe, scrie: « audissent ex quodam Georgio » (trad. la p. 175) La p. 200 și 202: *Capul Stâncu*. Această localitate pe Jijia, în apropiere de Iași există și azi. Traducătorul însă nu știa de existența ei, căci traduce odată: « initium montis Stenka » (p. 195), altădată: « finem montis Stenka » (p. 198). La p. 212: « trece ... Nistrul la Soroca ». Cu mirare citim în traducerea latină. « traucit *Prutum* ad Sorokam » (p. 207).

Această ultimă observație, precum și cele despre Stânca, Cotnari, Hangul, Podul Înalt și Movile, arată că traducătorul nu cunoștea bine Moldova, nici chiar localitățile de lângă Iași ¹⁾. Așa dar, nu numai că el nu poate fi în niciun caz Miron Costin el însuși, dar trebuie să renunțăm la părerea exprimată cu alt prilej că traducătorul ar putea fi un fiu al marelui cronicar ²⁾.

Tot ceea ce putem spune despre acest traducător este că era moldovean (vezi mai sus), că pe lângă latinește știa și polonă (la p. 25. « Sula de aur zidiul pătrunde », tradus numai în textul latin în polonă: « *Złota szfajca mury przebija* » (p. 19). Este un cărturar, care știe că Nistrul este *Tyras* (p. 37, ed. noastră, p. 32, trad.), traduce pe Tătari cu *Sciti* (*ibidem*), Niprul prin *Borysthenes* (ed. p. 97, trad. p. 93), Brașovul prin *Corona* (ed. p. 196, trad. p. 191), Clujul prin *Claudiopolis* (ed. p. 198 trad. p. 191). Cunoaște lucrurile Europei, căci traduce pe « domnul de Brandeburgu » (ed. p. 184) cu « electore Brandenburgico » (p. 179), corectează greșala lui Miron Costin *Enicul* (p. 9) cu *Es-*

¹⁾ Totuși știe alte împrejurimi ale Iașilor p. 32 *Tomești*, traducătorul adaogă dela sine « uno miliarum ale urbe Iasisensis » (p. 27). Observația lui G. Pascu, *op cit.*, p. 103 (Tomești pe Jijia la S E de Iași).

²⁾ P. P. Panaitescu, *op cit.*, p. 106

secum (p. 3) (localitate din Slovenia, Essek). Știe că Gustav regele Suediei (p. 18) este cu numele întreg Gustavus Adolphus (p. 12). Are cultură teologică, corectează trimiterea greșită a lui Miron Costin la Isus Sirah (p. 27) în Ecclesiastus (p. 22), știe despre Calvin că nu fusese mitropolit, cum crede Costin (p. 110); ci *canonius* (p. 106). Are cunoștințe despre boierii Moldovei: serdar tradus prin « quasi campestris dux » (p. 106), clucer (p. 160), prin « oeconomiae principis prefectus » (p. 154) și chiar despre funcțiile turcești și tătărești: căzlar aga (99^{aa}) tradus cu « succamerarius » (p. 95) și balgi-bașe (p. 213) tradus cu « exactor mellis » (p. 208).

Dar cum am spus, nu cunoaște bine Moldova, pare a fi deci un tânăr fiu de boier care era la carte în Polonia și nu cunoștea încă destul de bine țara lui.

Traducătorul își permite puține libertăți față de text; uneori suprimă câte un pasaj ce n'ar fi pe placul Polonilor: la p. 59, « învățați cu berea cu horilcă », e vorba de soldații poloni; acest pasaj lipsește în traducerea latină (p. 54). La uciderea lui Cotnarschi, pisarul lui Vasile Lupu de către Timuș fiul hatmanului cazac, Miron Costin spune că l-a ucis pentru că era leah (p. 147), « et catholicus », adaogă traducătorul (p. 320). La p. 187 din ediția latină se găsește un proverb care lipsește în textul românesc (p. 131), « juxta vulgare dictum: Fur domesticus praecaveri non potest ». Iar în altă parte (trad. lat., p. 19) tot dela traducător este alt proverb: « Vel ut politici communiter dicunt: Qui argenteis pugnat hastis, facile vincit », care lipsește în textul românesc (p. 25). În schimb, traducătorul omite fraza lui Miron Costin, (p. 125), « alegându de aceste cumplite vremi de acmu, cu care toate primejdile acestui pământu covârșite sunt » (trad. lat. p. 121). Înseamnă oare că traducătorul scria în vremuri mai liniștite ?

Vorbind despre lupta dela Corsun a Polonilor cu Cazacii la 1648 (p. 122), Miron Costin însira câțiva dintre Poloni de seamă căzuți în luptă, traducătorul adaogă dela sine (p. 12) « et Lanckoronski », care nu este în textul românesc. E vorba de un nobil polon, despre căderea căruia în această luptă auzise poate traducătorul în Polonia.

Așa dar, traducerea polonă a cronicii lui Miron Costin nu are importanța care i s'a dat până acum, ea nu poate înlocui textul românesc, nici nu poate servi pentru corectarea lui, întru cât provine dintr'un manuscris defectuos.

Totuși, este folositoare pentru explicarea unor termeni tehnici arhaici: funcții boierești, termeni militari și juridici, care erau vii în vremea traducătorului, și pe care el le explică în latinește. Exemple: *băști* = *propugnaculum*, *copul den casă* = *aulcus*, *stolmcul* = *dapifer*, *coșurile* = *castra*, *armașul* = *instigator*, *odăile* = *statiombus*, *pălânci* = *castellis*, *holota* = *voluntari*, *bir* = *tributum*.

Uneori se pot explica unele cuvinte românești cu sensul lor arhaic din secolul XVII prin traducerea latină. Exemple: *grozav* = *turpis* (numele de rușine al unui râu), *au vădit* = *prodiderunt*, *oameni nemernici* = *extraneis hominibus*, *să se mistuască* = *evitari*, *criteta* = *rubeta*, *era răpît* = *ut excandesceret*¹⁾.

Traducerea grecească. Am arătat mai sus că traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin datează din 1729 și este datorită lui Alexandru Amuras. Despre împrejurările în care s'a alcătuit ea avem câteva știri interesante. La 1729,

¹⁾ G. Pascu, *Ghigore Ureache și Miron Costin*, Iași 1925, crede că versiunea latină e opera lui Miron Costin și caută să restabilească textul românesc, traducându-l pe alocurea din latinește. Totuși analiza lui Pascu reușește să restabilească unele pasaje ale cronicii publicate greșit de V. A. Ureche, corectând adesea și punctuația edițiilor Ureche și Kogălniceanu.

anul, când s'a făcut traducerea lui Amiras, la 18 Septembrie, agentul francez Sevin, trimis în Orient pentru a căuta manuscrise pentru Biblioteca Regală din Paris, scria către ministrul Maurepas, că domnul Moldovei de atunci (Grigore Matei Ghica), « doit au premier jour nous faire présent d'une histoire de Moldavie et des provinces voisines composée en langue du pays, elle n'a point encore vu le jour et on en parle comme d'un chef-d'oeuvre »¹⁾. Iar la 24 Ianuarie 1739, Peyssonnel, cancelarul ambasadei franceze din Constantinopol, scris despre Alexandru^c Ghica marele dragoman: « Il m'a envoyé un manuscrit en grec vulgaire qui contient l'histoire moderne des principautés de Valachie et de Moldovie; j'ai prié un religieux versé dans le grec vulgaire de traduire cet ouvrage »²⁾. Întru cât Peyssonnel este tocmai acela care a trimis manuscrisul bibliotecii regale din Paris, este clar că de acest manuscris al lui Amiras se vorbește în scrisoarea de mai sus.

Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin e cuprinsă într'o compilație de cronici și anume din tipul denumit mai sus cu litera M. Ca atare valoarea acestei traduceri pentru studiul cronicii este mai mică decât aceea a traducerii latinești. Ea are la temelie o formă târzie și mult deformată de copiiști a cronicii lui Miron Costin.

Valoarea ei pentru studiul instituțiilor vechi românești este de asemenea redusă, traducătorul nu explică prin traducerea sa acestă instituții azi dispărute, ci se mulțumește să transcrie pur și simplu numele lor românești. Astfel,

¹⁾ H. Omont, *Missions archéologiques françaises en Orient aux XVII-e et XVIII-e siècle*, Paris, 1902 (Collection de documents inédits sur l'histoire de France), p. 502 și N. Iorga, *Știri nouă despre biblioteca Maurocordașilor*, Acad. Rom., Sec. Ist., seria III, VI, 1926, pp. 139—140.

²⁾ H. Omont, *op. cit.*, p. 741 și N. Iorga, *op. cit.*, p. 144.

în pasajele publicate de Hase ¹⁾, găsim: țara tradus în τῆσάρα, curteanul = κουρτᾶνον, vătaful de aprozi, βατάχον τοῦ ἀπρόδων, armaș, ἀρμάσι, copiii de casă, παιδιὰ τοῦ ὀσπητίου. Mai găsim în textul grecesc cuvinte ca: διβάνια τζαράνον (țăran), βορβόκουσ. Uneori traducătorul neînțelegând textul omite cuvinte, astfel la p. 70²¹ cuvântul românesc *fotaze* (acoperământ de pânză pentru cai de paradă) a rămas ne-tradus în grecește ³⁾.

În consecință această traducere grecească este de interes redus ⁴⁾.

Traducerea franceză fiind la rândul ei o traducere după textul grecesc, așa cum am arătat mai sus, urmează că și ea nu se ridică mai sus în aprecierea noastră, cu atât mai mult cu cât a fost făcută la Ankara de către un francez necunoscător al instituțiilor vechi românești ⁵⁾.

¹⁾ M Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi contenant une histoire de la Moldavie*, în *Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du roi*, XI, 1827, pp. 366—369.

²⁾ Fraza în care urma să fie acest cuvânt, Hase, *op. cit.*, p. 369. Pentru cuvântul *fotaze*, cf. H. Tiktin, *Dicționar român-german*, București, 1903, sub voce, nu' cunoaște alt exemplu decât cel din Miron Costin.

³⁾ Despre traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin. cf. și I. G. Sbiera, *Mișcări culturale și literare*, Cernăuși, 1897, p. 182.

⁴⁾ Despre această traducere, V. A. Ureche, *Buletin literar*, în *Buletinul Instrucțiunii Publice*, I, 1866, pp. 608—613.

SIGLE ȘI PRESCURTĂRI

A¹ = Ms 2601 Acad Rom.

A² = Ms. 36 Acad. Rom.

A = consensul msselor A¹ și A².

Ax = Mssele 2591 și 5367 Acad. Rom. (Axinte Uricariul).

B¹ = Ms 103 Acad Rom.

B² = Ms 169 Acad. Rom

B = consensul msselor B¹ și B².

C = Ms 115 Acad Rom

M. = Ms. 238 Acad. Rom.

N. = Ms 53 Acad Rom.

codd = consensul msselor

Lat = Traducerea latină a cronicii lui Miron Costin (Mironis Costini, *Chronicon terrae Moldaviae ab Aarone principe*, ed. E. Barwinski, București, 1912).

Grec = Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin, Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi contenant une histoire inédite de la Moldavie*, în *Notices et extraits de la Bibliothèque du roi*, XI, 1827, pp 274--344.

Fr. = Traducerea franceză a cronicii lui Miron Costin. Copie la Acad Rom

K = Cronica lui Miron Costin în ediția M Kogălniceanu, *Cronicele României sau Letopisețele Moldovei*, ed. II, I, București, 1872.

V. A. Ureche = Cronica lui Miron Costin în ed. V. A. Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, București, 1886.

(I) (II) = cifre latine între paranteze în aparatul critic arată că același cuvânt e repetat de mai multe ori în același rând și anume de care e vorba.

- r. = recto.
 v. = verso.
 om = omite.
 ad. = adaogă.
 marg = marginal.
 cit. = citește.
 = înlocuiește cu.

Bogrea = V. Bogrea, *Pasagi obscure din Miron Costin*, în *Anuarul institutului de istorie națională*, I, Cluj, 1922, pp. 310—317.

Evanghelia = v. mai jos Sf. Scriptură.

Heidenstein = Reinhold Heidensteinu, *Rerum Polomcarum ab excessu Sigismundi Augusti, libri XII*. Franckfurt a. Main, 1672.

Iordănescu = A. Iordănescu, *Observați critice asupra cronicii lui Miron Costin*, în *Revista Istorică Română*, III (1933), pp. 259—265.

Marele dicționar geografic = G. I. Lăhovary, gen. Brătianu, Gr. Țoculescu, *Marele dicționar geografic al României*, V volume, București, 1898.

Otwinowski = Jarosz Otwinowski, *Powodzenie niebezpiecznego ale szczęśliwego wojska. I K. M. przez I. M. staroście Kamameckim w Multan* (Expediția primejdioasă dar fericită a oastei Măriei sale regelui prin staroste de Camenița în Țara Românească), reproducă în Paszkowski v mai jos), pp. 652—654.

Pascu = G. Pascu, *Ghore Ureache și Miron Costin*, Iași, 1935.

Paszkowski = *Opisanie Sarmaciej Europejskiej* (Descrierea Sarmăției Europene) de A. Guagnini, tradusă de M. Paszkowski, ed. Varșovia, 1769

Piasecki = Paul Piasecki, *Chronicon gestorum in Europa singularium*, ed. Cracovia, 1648.

Plutarch = Plutarchi, *Vitae parallelae*, Leipzig, Tauchnitz, 1829.

Sf. Scriptură = *Biblia adecă dumnezeiasa Scriptură a vechiului și a noului Testament*, trad. prof. V. Radu, București, 1938.

Tiktin = H. Tiktin, *Dicționar român-german*, III volume, București, 1903

Toppeltin = Laurentius Toppeltin de Mediaș, *Origines et occasus Transylvanorum*, Lyon, 1667.

Twardowski = Samuel Twardowski, *Wojna domowa z Kozaki i Tatary, Moskwa, połyym Szwedami i Węgry* (Războiul civil cu Cazacii și Tătarii, Moscova, apoi cu Suedezii și Ungurii), I, Kalisz, 1682

Ureche = *Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă întocmit după Grigore Ureche vornicul, Istratie logofătul și alții de Simion Dascădul*, ed. C. Giurescu, București, 1916.

TEXTUL

157^R Letopisețul țării Moldovei dela Aaron vodă încoace, de unde este părăsit de Ureche vornicul de Țara de Gios seos de Miron Costin vornicul de Țara de Gios în oraș în 1675 Iaș în anul de la zidirea lumii 7183, iară dela nașterea 157^V Mântuitoriului Lumii lui Isus Hristos 1675 meseța... dni.

5

Istoricu, adecă scrutoru de cursul amlor acestor părți, caru pomenesec de descălecatul cel dentău a țării noastre și țării Munteneshi

Bonfin, mare istoric de Dachia sau Dația, latin.

Dion, la viața lui Traian împăratul, latin.

10

Topeltin ungur, iară pre acești doi au urmat.

Aceștea au scris de Dachia, cum au descălecatu-oă Traian împăratul Râmului, în anu dela Hristos 120, pre socoteala vremilor, cu Râmleni.

Istoricu leșeshi caru au scris și lucrurile domniilor Moldovei.

15

Cromer, au scris lătinește, Dlușoș lătinește, Străcovschii ltfan, leșește, Piaseșchi vlădrcul de Premishia, lătinește.

Istoricii leșeshi pre caru au urmat răpăosatul Ureche vornicul.

Bălschi, Marțin Pașcovschii. Acești doi au scris leșește.

Și aceștea încă dzic că Moldovenii sint den Râmleni. Iară de descălecatul cel dentău n'au știut, că Leșii mai apoi 158^R den împărăția lui Traian sint veniți în ceste părți. ||

20

Predoslovie adecă voroava cătră cititoriul

Fost-au în gândul mieu, iubite cititoriule, să fac letopisețul țării noastre Moldovei din descălecatul ei cel dintâi, carele au fostu de Traian împăratul și urdzisăm și începătura letopisețului. Ce sosiră asupra noastră cumplite aceste
 5 vremi de acmu, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gându slobod și fără valuri trebuiește. Iară noi prăvim cumplite vremi și cumpănă mare pământului nostru și noă. Deci prumește, în ciastă
 10 dată, atâta din truda noastră, cât să nu să uite lucrurile și cursul țării, de unde au părăsit a scrie răpăosatul Ureche vornicul.

Afla-vei dela Dragoșe vodă, din descălecatul țării cel al doile, la letopisețul lui, pre rândul său scrise domnule țării,
 15 până la Aron vodă. Iară dela Aron vodă încoace, începe acesta letopiseț, care ți l-am scris noi, nu cum s'ari cădea de amănuntul toate. Că letopisețele cele streine, lucrurile numai ce-s mai însămnate, cum sîntu războaiele, schimbările, scriu a țărâlor megiașe, iară cele ce să lucreadză în casa
 20 altuia de amănuntul, adecă lucruri de casă, n'au scris. Și de loc letopiseță de muldovan|| scrise nu să află. Iară tot 158^v vei afla pre rând toate.

Și prumește aciastă dată aciastă puțină trudă a noastră, care am făcut, să nu să treacă cumva cu uitarea, de unde este
 25 părăsit, cu aciastă făgăduință, că și letopiseț întreg să aștepți dela noi, de om avea dzile și nu va hi pus prea vecinicul sfat puternicului Dumnedzău țării aceștia țenchiu și soroc de sfârșire.

Stihuri de descălecatul țării

Neamul țării Moldovei de unde să trăgănează?
 Din țările Râmului, tot omul să creadză.
 Traian întâu, împăratul, supundu pre Dahii *,
 Dragoș apoi în Moldoviani premenindu pre Vlahi **. 5

Martor este Troianul, șanțul în țara noastră
 Și Turnul Săverinul ***, Munteni, în țara voastră,

* Dahii și Dachii tot unii sintu.

** Moldovenii maște de Dragoș vodă să chema Vlăhii
 sau Rumâni, dela Râm. 10

*** Turnul Săverinul iaste în Țara Munteniască, unde
 au fost și pod de piatră peste Dunăre, de Traian, împăratul făcut,
 atunce când au descălecat aceste două țări
 159^R cu Râmleni. ||

Letopisețul Țării Moldovei dela Aron Vodă încoace

Capul 1.

Încep. 1. Până la cumplită domniia lui Aron vodă (așe-i dzice acei domnii răpăusatul Ureche vornicul), iaste scris letopisețul țării de Ureche vornicul, început dela Dragoș vodă, carele au descălecatu din Maramureș aciastă țară al doile rându, după ce să pustisă de Tătari și fugisă toți lăcutorii și a Țării Moldovei și Țării Muntenesti în Ardeal. Iară întâu descălecată de Traian împăratul Râmului; căruia împărat numele trăiaște între noi pân astăzi cu șanțul cela ce să dzice Troianul. 5 10

Iară dela Aron vodă scris nu să află, nice de altul, nice de Ureche vornicul, ori că l-au împiedecat datornia oame-nească, moartea, care multe lucruri tae și să obârșască nu lasă, ori că izvoadele lui au răsăritu, ce va hī mai scris și dela Aron vodă încoace. Deci de unde au părăsitu el, începem noi, cu agiutoriul lui Dumnedzău. 15

Zac. 2. Domniei lui Aron vodă cu cale i-au dzis că au fostu cumplită, că așe au fostu, desfrânată domnia și nediriaptă foarte, cât de răul lui, ce era frunte boiarilor, fugisă mai toți în Țara|| Leșască. 20 159^v

Zac. 3. Să sfădiia și pre aciale vremi domnii de Ardeal cu Craia Leșască, care de care să cuprindză țara, să fie suptu ascultarea sa. (Domnilor de Ardeal dzicem crai Un-

gurești; cu să le dau acest nume nu pociu, că ei crai nu
 sintu, ce direpți domni sau cniadzi. Iară și Ardealul tot de
 Crăia Unguriască au fostu și tot o țară, ce după ce au ruptu
 o parte Împărăția Turcului cu Buda și altă parte de crăia
 5 au cuprinsu Niamțul cu Pojunul, unde sta și cununa Crăiei
 Ungurești, s'au osebit acest unghiu și s'au aședzat suptu
 cniadzi. Deci crai dreptu Crăiei Ungurești iaste Neamțul,
 că la dânsul iaste cununa Crăiei Ungurești cu Pojunul).

Zac. 4. Ținea domnia pre atunce la Ardeal Bator Jig-
 10 mont și aflându vreme pre voia a suppunere țara cătră sine,
 s'au agiunsu cu boiaru lui Aron vodă, carii era de casa lui,
 că li să urăsă și lor cu faptele lui Aron vodă, anume Ștefan
 Radul vornicul și Răzvan hatmanul. Și cu știrea lor, au trimis
 oști Bator și l-au luat pre Aron vodă cu toată casa lui și l-au
 15 dus la sine la Belgrad, unde-și s'au fârșit și viața. Iară în
 locul lui pusesă pre Ștefan Radul vornicul, domn în Suciovă.

Zac. 5. La Leși crăia Jigmont pre atunce, ficiorul
 cranului Șfedzăscu, iară hatman mare era Zamoyschi. Văd-
 zând Leșii c'au pus Bator de la sine domnu în Muldova
 și o scria pe atunci Leșii Muldova, că iaste Crăiei Leșești
 soțue, după niște legături ce făcusă Leșii cu Ștefan vodă
 cel Bun la Colomiia și mai pre urmă cu Bogdan vodă, după
 ce să împăcasă|| cu dânsul, n'au suferit pre Ștefan Radul 160^R
 vodă. Ce îndată au trimis oști cu boeru carii era eșit în
 25 Țara Leșască, unui de răutățile lui Aron vodă, iară Movi-
 leștii, pre cum scrie Ureche vornicul, încă cu Pătru vodă
 Șchiopul eșisă în Țara Leșască, asupra lui Ștefan Radulu
 vodă și l-au scos din țară. Și au pus domnu din partea sa
 pre Ieremiia Movila vodă cu alesul boiarilor de țară, puindu
 30 de o dată și pen toate cetățile țărâi slujitorii de ai săi, Leșii.
 Fost-au aceste în anul 7103.

Zac. 6. Împărăția Turcului lupta pre acele vremi pentru
 Crăia Unguriască cu Nemțu, pentru Buda, pentru Ostro-

gonul și Enicul. Iară vădzându că cuprindu Leși Țara Moldovei, au orânduut pre Caazi Cherei Soltan, hanul Crâmului și trimițându-i și 2000 de miceri, cătră 70 000 de oaste ce avea tătarască. (Vestit era acial han de războac, care au avut războiu și cu Persii, cu izbândă în câteva rânduri). Îi trimisă împărăția și stiajul cu tuuri de Muldova să așiază pre cine va socoti el la domnie, să fie din partea împărăției.

Zač. 7. Prindzându veste Leși de clătirea lui Caazi Cherei Soltan la Muldova, cu rușine a fi socotindu să lasă pre domnu la smintială pus de dânși, și era pre atunce și Crâna Leșască în vârtute, au orânduut și ei pre Zamoyschi hatmanul, cum spune Hronica Leșască, mai multu de 7000 || de călări și 3000 de pedestri n'au avut (de nu-1 laudă), fără slugile lor, ce au ei pururea, peste ceia ce sint slujtori în catastije.

Zač. 8. Octovrie 9 dzile, vleato 7104, au sosit Zamoyschi la Țuțora cu oștile lui și a doa dzi după sositul lui Zamoyschi, Octovrie 10, s'au vădzut și străjile tătarăști. Octovrie 11 au sosit și singur hanul cu toată oastea.

Zač. 9. N'au putut răbda Leși fără șanțuri, cât au vădzut atăta puteria, ce ș-au întânt tabăra cu șanțuri pin pregiur și au făcut cu socoteala lui Zamoyschi hatmanul și den afară de șanțuri băști de pământu, dela șanțul taberii așe departe, cât agiunge glonțul pușcei. Și într'acele băști au scos și Zamoyschi oastea leșască împotriva grosimei cei tătarești. Năvălna Tătarâi cu toată oastea asupra Leșilor, ce Leși sta neclățiți și din băști da tunurile. Dosul iarăș să le ia, nu putia Tătarâi de tabără și așe au stătut războiul într'acea dzi, toată dzua.

Zač. 10. A doa dzi, socotindu Hanul cu meșterșugu să depărtează pre Leși dela șanțuri, au orânduut o samă de oști, să dea năvală la Leși și să să facă a fugi. Ce Leși price-

pându meșterșugul, sta între băști neclătuți și așe au stătut până la vremea de chundie. Atunce, și deprinzindu amu pre Tătar și vădzându că să temu și de foc Tătarâi, i-au luat Leși în goană până la oastea cia suppusă și cu aceia
 5 dacă|| s'au tumpinat, în loc au stătut și au ținut războiul, 161^R
 cât s'au mirat și hanul, mai puțină oaste fundu Leși. Și de acolo, iară înceț sprijenindu-să de năvala Tătarâlor, au venit iară la loc între băști, că trimisesă Zamoyschii tot-deauna trâmbițele să dzică de întorsu.

10 *Zac. 11.* Nu dormia Ieremia vodă, ce, de avea și în Leși nedejde, iară din dată au agiunsu la hanul și de atuncia cele 7 sate de țară, ce să dzic hănești, li-au dat Ieremia vodă hanului și au legat și miere să dea hanilor în toți ani câte... [mu] cântare și alte daruri. Și așe, cu nevoința lui Ieremii vodă, au stătut între hanul și între Zamoyschii tractate,
 15 adecă legături de pace, dându și hanul zălog la Leși și Leși la hanul, pân să va închide tocmala.

Zac. 12. Capetele de pace au fost aceste: Ieremie vodă să fie domnu în țară, birnic împărățu, din an în an, după obiciai, iară hanului să dea din an în an daruri și câte .. [mu] cântare de miere și 7 sate să fie de cășele hanului în Bugiag. Oștile leșești să nu mai între în țara Muldovei. Sol dela Leși să margă la Împărăția Turcului, pentru întăritura păcu. Iară despre partea hanului era aceste ponturi: Steagul și tururile să le dea pe mâna lui Ieremu vodă și dela Împărăția Turcului să scoață dres de domnie neschumbată în dzilele lui, ce-i dzic ei pe limba lor barat. Și să iasă din pământul Muldovei hanul până în patru dzile cu oștile lui. Și așe, obârșindu-să pace||, hanul întâu au purces cătră
 20 161^V
 30 Crâm și Zamuyschii cătră țara sa, lăsindu pe lângă Ieremia vodă pre Abertu Hanschii și pre Ian Potoțchi cu 3000 de oameni, ca să temea Ieremia vodă de Unguri. Și așe au purces și Ieremia Vodă și s'au adșădzat la Suciavă. Războiul

acesta la Țuțora este mai întâiu de acela, când au perit Jolcovschii hatmanul leșescu. Veî afla și acela la rândul său.

Zač. 13. Bine n'au eșit Zamoysschii din Muldova, iară Bator Jigmontu alege pre Răzvan domnu în Muldova și orânduște 12.000 de oaste unguriască, să margă asupra Ieremii vodă, dându vina lui Ștefan Radul vodă că au lăsat scaunul să cuprindză Leșii cu blăstămățua lui.

Zač. 14. Luându veste Ieremia vodă de pogorâtul Ungurilor, precum au putut, au strânsu oastea țărâi și s'au gătit a stare cu războiu împotiva lui Răzvan. Într'o Duminecă era, cându au apropiat oștile ungurești de Suciavă. Și-au tocmit oștile Ieremia vodă asupra târgului, la sat la Areni. Iară oastea leșască ce avea cu sine o au tocmit mai la câmpu, despre Șcheia, pe suptu un mal, ce iaste alături cu drumul Băiei. Singur Ieremia vodă fiind în beserecă la Sfânta Leturghie, i-au dat știre, cum oștile lui Răzvan amu să văd și să apropiia de oștile țărâi. Ce n'au vrut să iasă din beserecă, pân nu s'au săvârșit Sfânta Slujbă. Și să agungia amu hărății lui Răzvan cu oștile țărâi, cându au eșit Ieremia vodă la oști din beserecă. S'au tâmpinat oștile de îmbe părțile || și după câtăva luptă între oști, au lovit Leșii pe oastea ungurească din aripa despre Șcheia. Îndată îmbărbătându-să și fruntea oștilor, unde era Ieremia vodă, au înfrântu pe Unguri.

162^R

Zač. 15. Supt Răzvan vodă au cădzut calul atunce în războiu, ce încălecându pre altu cal, îndată au silit să opriască oastea unguriască și au opritu-oă și pusesă războiul iară la loc. Ce îndemnându-să iară oștile lui Ieremii vodă și amu și Leșii în frunte, au început a fugi oastea lui Răzvan vodă, la carea fugă l-au prinsu oștile lui Ieremii vodă și pre Răzvan și l-au adus la Ieremie vodă. Stă movila și acmu pe drumul Băiei dela Suciavă, care să pomenești Movila lui Răzvan până astăzi.

Zač. 16. Cât l-au adus pre Răzvan la Ieremie vodă, după cătăva mustrare, i-au tăiat capul îndată și l-au pus într'un par împotriva cetățu. Iară pre Unguri i-au gonit oștile, până la munți, cu mare vărsare de sânge. Fost-au
 5 acesta războiu în anul 7104 Dechevrie 5 zile. Așe s'au 1595 plătit și lui Răzvan răul ce făcuse și el lui Aron vodă.

Zač. 17. După acesta războiu și perire lui Răzvan vodă, s'au aședzat domnea lui Ieremie vodă fără grije. Nicu Bator Jigmontu, domnul Ardealului, nu s'au mai ispitit să mai
 10 trimațe oști în Muldova, ce avându bănat pre Leși de paguba oamenilor săi cu Răzvan, au trimis soli cu jalobă la Rodolfu împăratul nemțescu||, cumnatu său și la Papa 162^v de Râm, jeluind de mare pagubă ce i-au făcut Leșu în oastea lui, luptându el să dezbată țara de suptu mâna Turcului, să cuprindză Țara Muldovei, să-i împreune și pre
 15 Moldoveni cu sine împotriva Turcilor. Iar Leșu au împiedecat acestu lucru, spre scăderia creștinătăței, ce au aședzat Moldova suptu birul Turcilor, de supt care bir amu era eșită țara, cu nevoința lui.

Zač. 18. Aciaste înțelegându Papa și împăratul nemțăscu, mare ponoslu au trimis Leșilor și osebire de besereca lor craiului leșăscu, ca unui împiedecătoriu de binele creștinescu.

Zač. 19. Au trimis și craul leșescu sol la Papa, făcându-i știre că are el de grije Muldovei, să nu hie cu Turcu și
 25 mai denante vreme fiind suptu grija sa, cum și de curundu acmu pre Cazi Chere Soltan l-au scos cu puteria' sa din Țara Moldovei. Iară domnul de Ardeal, neavându putere să să apere pre sine, nu poate să apere Moldova de Turci și de Tătari, mai avându prilej de oști hie cându Crăia Leșască.

Zač. 20. Aceste pricini avea ei în de sine pentru Moldova, iară Ieremie vodă domnia cu pace și cu lucruri aședzate pre acele vremi a țărâi, că ținea oști streine și păzia
 30 și datornia sa ce avea spre împărăție.

Capul al doilea.

Incep. 1. Țara Munteniască într'acesta an, vara, la mare răutăți era de Turci, că din dooă părți având oști Împărăția Turcului, asupra Crăiei Ungurești o samă de oști, despre Buda, iară altă oaste asupra Ardealului avea, că și împăratul nemțescu oștile lui într'acolea împotriva Turcilor era orânduite. Iară aice despre Ardeal Bator Jigmontu fiindu cumnat împăratului nemțescu, alte oști avea împotriva Turcilor și luasă dela Turci câteva orașe de Crăia Unguriască, iară cătră Ardeal.

Zac. 2. Era despre aceasta aripă Sinan pașe, vezirul de Silistra și pentru să-i hie mai lesne a supune Ardealul, luasă toată Țara Munteniască și orașele toate, Bucureștii, Târgoviște și alte orașe aședzasă cu Turci.

Zac. 3. Domnu era atunci la Munteni de curundu Mihaiu vodă, acel vestit între domni, încă bine neaședzat după moartea Mihnei vodă. Vădzându țara cuprinsă de Turci, singur au năzuit la Bator domnul Ardealului și au trimis soli și la împăratul nemțescu, dându-i știre că, cuprindzindu Sinan pașe Țara Munteniască, prea lesne va putea să supue și Ardealul.

163^v *Zac.* 4. Dat-au Bator îndată oști într'agiutor lui Mihaiu vodă||, vădzându că să apropie de dânsul focul. Și durrându-i inima și pre Munteni pentru moșile sale, în puține vreme s'au strânsu și întâiu au împinsu oștile lui Sinan pașe de pen orașe și apoi la Giurgiuu au stătut și la războiu de față Mihaiu vodă cu Sinan pașe. Și au fostu războiul cu mare vărsare de sânge și după câtăva luptă au înfrântu Mihaiu vodă oastea lui Sinan pașe, cât și el singur pașea să nu fie aflat îndemână o luntre mică, cu care au scăpat peste Dunărea, ar hi cădzut la prinsoare. Și așe s'au curățit Țara Muntenească de Turci într'aceia dată cu

5

10

15

20

25

30

osârdia lui Mihaiu vodă, însă avea și oaste nemțască cu sine dela Bator Jigmontu.

5 *Zač. 5.* După acesta războiu multe pagube au făcut Mihaiu vodă Turcilor peste Dunăre, ardzindu și prădându satele, orașele, până aproape de Pravadiia. Fost-au aceste
10 toate într'acela an, vleato 7104 și apoi în anul 7105. Iară precum izbânde de dintâu a mulți au fostu mai pre urmă spre scădere, așe și acestui domnu, lui Mihaiu vodă, precum
15 vei vedea poveste mai gios, la rândul său. Neștiutoare firea omeniască de lucruri ce vor să fie pre urmă. Ce pentru un lucru sau doaa pre voie ce i-să prilejescu, bietul om purcede desfrânat și începe lucruri peste puterea sa și apoi acolo găsește perire.

15 *Zač. 6.* Al treilea an după aceste, vădzându-să Bator Jig- 164^R montu || domnul Ardealului sosit la bătrânețe și fără cuconu și vădzând că Turcii din anu în anu să întărescu și cască asupra Ardealului, să-l cuprindze, și el amu îmbătrânt și obosit de vârtute alegându-și viața bătrânețelor cu odihnă, au socotit că și frații lui, nice unul nu va putea
20 să ție de răul Turcilor Ardealul, au făcut cu cumnatu său, împăratul nemțascu, tocmală, să hie pre sama Împărăței Nemțești Ardealul, iară lui i-au dat împăratul, cumnatu său, doaa olate, anume Ratibor și Opolia, la Țara Silezii, cărnă țări în dzic Leșii Shionsca, să hotărăște cu dânșii aceia
25 țară.

30 *Zač. 7.* Peste voia Ardelenilor era această tocmală, te-mându-să apoi de suppunerea a Neamțului. Ce îndată după purcesul lui Bator Jigmontu, s'au strânsu toți boiarii Ardealului și au ales să le hie cniadzu, adecă domnu, pre Andreeș Bator, carele era pre aceia vreme în Țara Belghu, cu acela gându să să călugăriască. Ce chemat de boiarii și de căpetenule Ardealului, cu glasurile tuturoră; au lăsat călugăria și au vinit la domnia Ardealului de moșia.

Zač. 8. Împrotivă era acestu lucru tocmelei ce făcuse împăratul nemțescu cu Jigmontu pentru Ardeal, pecum s'au pomenit mai sus. Ce nu lăsindu în voia căpeteniilor de Ardial împăratul nemțescu, au socotit și cu sabia să-i suppuē, avându tocmală cu Bator. Și au orânduuit cu oștile 5
164^v pre un|| ghegeneral al său, adecă hatman, anume Baștea Giurgi și au trimis și la Mihaiu vodă un vlădic al său, îndemnându-l asupra lui Bator Andreeș, pentru suppunerea mai lesne Ardealului din doază părți, că avea Mihaiu vodă și mai înainte purure cu Impărăția Neamțului răspunsuri. 10

Zač. 9. Pre lesne au primit Mihaiu vodă acest lucru, ca un om de oști purure poftitoriu și fără zăbavă au strânsu oastea Țărâi Muntenesti, ca 30.000 și au intrat în Ardial, până la Sibiu și acoloa ș-au pus tabăra, așteptându pre Baștea Giurgiu cu oștile nemțești. 15

Zač. 10. Trimisesă Bator Andreeșu la împăratul nemțescu solie cu rugăminte, să nu-i facă aciastă asuprială, să-l scoațe din domnia ce-i era de moșue de atâte vacuri a Batoroștilor, ce acele oști gătite asupra lui, mai bine depreună cu dânsul să să orânduască împrotiva Turcilor. Ce vădzându că nu poate face nemică cu rugăminte, au socotit să lovască pre Mihaiu vodă mainte de ce să va împreuna cu Baștea Giurgiu. 20

Zač. 11. Avea Mihaiu vodă oști amu deprinse la izbânde, ales o samă de slujitori, ce să chema pre numele capitaniilor săi, anumea Budzeștii, alți Rățăștii, foarte stătătoare oaste. Iară Ardelenii și îndoifi unii și bine nestrânși încă la Bator Andreeș cu toți, ce cu câtă oaste au putut strânge au 25
165^R dat războiu lui|| Mihaiu vodă la Sibiu. Iară foarte au ținut puțină vreme războiul. Îndată au înfrântu oastea lui Mihaiu vodă pre Unguri. Singur Bator Andreeșu la fugă, părăsit de toți Ardelenii, numai cu puținei Leși neștuturi rândul locurilor și rătăcit într'o pădure au cădzut pre mâna oște- 30

nilor lui Mihaiu vodă. Și dacă l-au adus la Mihaiu vodă, au pus de i-au tăiat capul. Neștiutoare firia oamenească și de primejdile sale, că apoi peste nu îndelungată vreme, așe au pățit și Mihaiu vodă de Baștea Giurgiu, cum au făcut și el lui Bator Andreeș. Bine dzice Sfânta Evanghelie: « Cu ce măsură măsurî, măsura-ți-să-va ».

Zač. 12. Vesăl și tare Mihaiu vodă după izbândă, prelesne cuprindea orașele pre sama sa și să închina și cetățile, dându-i nume de domnul lor, prumindu pen cetățî și oșteni de ai lui. (De pe acele vremi are nume de-î dzic Mihaiu Craiu). Și-au făcut și episcopie la scaunul domnilor de Ardeal, la Belgrad. Iară capul lui Bator Andriaș l-au trimis pre solu săi la împăratul nemțăscu, pentru care slujbă au trimis împăratul nemțăscu daruri lui Mihaiu vodă și l-au făcut prințipe, adecă din domnu împărăției unul. Iară nu îndelungu au ținut Mihaiu vodă domnia țărâi aceua, cum nice împăratul nemțăscu au putut a aședza Ardealul în partea sa nici într'un chip, numai ce au fostu pricina de multe vărsări de sânge între creștini și au făcut Turcilor îndemână să poată a cuprinde locurile cele mai bune de Ardeal. Fost-au aceste în anul 7107. ||

1599
165^v

Capul al treilea.

Incep. 1. Stându Mihaiu vodă după aședzarea Ardealului iară de aice din țară, Ieremia vodă, îndemnatu de Turci, au strânsu oaste și câtă oaste avea și streină, au purces asupra Țărâi Muntenești. Și neavându cu nime nici un război micăure în Țara Muntenească, au mârșu la București și au aședzat domnu pe frate-său, pre Simion vodă. Lăsându-i oaste de a sa pe lângă dânsul, singur s'au întorsu la Suciavă.

Zač. 2. N'au fostu îndelungată domnia aceie a lui Simion vodă, că înțelegându Mihaiu vodă de cuprinsul Țărâi

Muntenești de Ieremia vodă, îndată au purces asupra lui Simion vodă, lăsându pin cetățile Ardealului slujitori den oștile sale.

Zač. 3 N'au stătut Simion vodă împotriva lui Mihaiu vodă dendată, ce s'au dat spre marginea țărâi, spre Focșeni, pentru agiutorul dela frate său, Ieremie vodă, dela care vimsă slujitori de Țara de Gios la Simion vodă. Și dacă s'au strânsu câtăva samă de oști și la Simion vodă, au stătut și au așteptatu pre Mihaiu vodă cu războiul, la o vale ce să chiamă Milcovul cel Mare în Țara Muntenescă. (Are și altu nume grozav acial părâu, și spun că de atunci). Și au stătut războrul câteva || ciasuri și apoi au pierdut Simion vodă războiul.

Zač. 4. După războiu, oastea care încotro i-au fostu calea mai îndemână, s'au răsipit, iară Simion vodă au năzuit la Suceavă, la frate său, Ieremia vodă. Ce nu s'au destulit Mihaiu vodă cu atâta, ce îndată, fără nmică zăbavă au tras oștile sale asupra lui Ieremiu vodă, spre Suciavă, cu mare sirguală.

Zač. 5. La o grabă ca aceia, ne avându nmică pas, nici vremea de gătire Ieremia vodă, numai ce i-au căutatu a lăsa Suciava și a năzui spre Hotin. Așe-l pripise Mihaiu vodă de aproape pe Ieremie vodă, cât niște haiduci pedestri, cu câteva cară, pre urma lui Ieremiei vodă, i-au agiunsu fruntea oștii a lui Mihaiu vodă și au stătut haiducii la războru apărându-se, câteva ciasuri. Ce dacă s'au mai înglotitu oaste de a lui Mihaiu vodă, i-au spartu pre haiduci, pre Jijie, la un sat anume Verbie, unde stă o movilă mare, peste trupuri apoi de Ieremii vodă făcută. Și era așe de groaznic Mihaiu Vodă și vestit de razboae în toate aceste părți, cât îndată ci-au sosit la Suceavă, i-s'au închinatu și cetatea Sucevei și a Neamțului, la cetăți puindu oșteni de ai sei pedestrași. Sângur nici cu atâta n'au vrut să hie, ce dela

Suceavă au purces gonindu pre Ieremie vodă și pre Simion vodă pân la Hotin.

Zač. 6. Cetatea Hotinului grijisă bine Ieremie vodă cu slujitori de ai săi Nemți ce avea, iară el singur au trecut 166^v
5 la Leși pentru ajutorul. Pusesă Mihaiu vodă și un domnișor, anume Marcul vodă, căruia numele nu să nice povestește, pentru scurtă vreme ce au avut acel domnișor și nu să află numele aceștii domnii la letopisățe streine.

Zač. 7. Era Leșii pre aceia vreme strănși toți la săimu 10 la Varșav, sfātuindu oaste împotriva Șfedului, că craiul leșăscu Jigmontu fiindu dreptu moșan acei crăiei, ce încă viu tată-său, Ioan craiu, l-au ales Leșii pre Jigmontu la crăiea lor. Și după moartea tătâne-său, ne avându altu ferior, făr Jigmontu, cuprinsesă Crăiea Șfedzască un frate 15 craiului șfedzăscu, unchiu lui Jigmontu, anume Gustav. Deci fiindu mai aproape Jigmontu, feriorul craiului șfedzăscu, de accia crăie, decât fratele tătâne-său, Gustav, silia pre Leși, numai să pozvoliască la acela săimu să să facă oști împotriva lui Gustav.

Zač. 8. Iară socotindu Leșii că nici într'un chip acele 20 doaa crăiei să să facă una nu vor putea, fiindu una dincoace, alta dincolo de mare, care mare să chiamă Marea Balticum, o coadă din Ochean, și nici din lege sintu una și prilejindu-să aciastă tâmplare cu Mihaiu vodă lui Ieremie vodă, 25 au dat craiului nedejde de oști asupra Șfedzilor pe altă dată, arătându-i mare treabă aceasta și în grje Crăiei Leșești, să lasă cuprinsă țărâle aciaste de Mihaiu vodă, Ardealul, Moldo||va, Țara Muntenească. Ce au stătut săimul după 167^R
30 aciastă treabă, să să facă oști împotriva lui Mihaiu vodă, avându Ieremua vodă câțva domni la Leși, tot oameni mare generi.

Zač. 9. Mihaiu vodă cu toată osirdia bătea cetatea Hotinului, glonțurile lui să cunoaștea în zidiurile cetăți, până

la suruparea cetățu, avându nedejde că dacă va lua și aceia cetate, va putea stăpâni prealesne și Țara Moldovei.

Zač. 10. Scrie Hronograful Leșescu că așe era de vestit Mihaiu Vodă și la Leși, cât țara Podolu fiindu de lege de suptu ascultarea patriarhului de Țarigrad, ca și noi, pe acele vremi avându mare zarvă și price cu papiștașii pentru lege, aștepta cu bucurie pre Mihaiu vodă să vie, ștundu-l de o lege cu dâșșii, să i să închine toți Podoleanu.

Zač. 11. După ruptul săimului a Leșilor, îndată au purces hatmanul și canțelerul Zamoyschii la tabără și apoi fără zăbavă s'au pornit cu oștile împotriva lui Mihaiu vodă. Vestit era acela hatman la Leși, căruia faptele nici Conetpolschii hatmanul, amu din vacul nostru, n'au agiunsu.

Zač. 12. Prindzindu veste Mihaiu vodă că au purces oștile leșești asupra lui, au lăsat Hotinul și au purces spre Suceavă. Ieremie vodă cu Zamoyschii încă, dacă au oblicit de purcesul lui Mihai Vodă, au lăsat drumul Hotinului și au trecut Nistrul la un satu Colodrubca, la ținutul Cernăuților și apoi Prutul la târgu|| la Cernăuți și au mârșu pe la Codrii Cozminului, la Suciavă, unde Mihaiu vodă întărise cetatea cu oamenii săi Iară singur au tras spre țara sa, pentru să-și mai înglotiască oaste și să mai obosască și pre Leși.

Zač. 13. Aflându Zamoyschii cu Ieremia vodă cetatea Sucevei grujită bine de oamenii lui Mihaiu Vodă, au ales cu sfatul să nu facă zăbavă cu cetatea, ce să margă întinsu după Mihaiu Vodă. Și așe au făcut, fără nemică zăbavă, au purces spre Țara Muntenească.

Zač. 14. Împărățua Turcului avându treabă tot cu Niamțu pentru Crăua Ungurească, bucuroasă era că să sfădește Ieremie vodă cu Mihai vodă. Așe s'au tras cuvântul până astădz, cum să fie trimis cu taină 40.000 de galbeni de aur la Ieremie vodă, să facă oști asupra lui Mihaiu vodă

și dresă, ce-i dzic ei atșirif, de domniia viacinică lui și seminții lui.

5 *Zač. 15.* Simțindu Mihaiu vodă că-i tot vin asupra Leșii cu Ieremie vodă, ș-au mai înglotit oastea și ș-au ales locul de a dare războiu Leșilor, pe apa Teleajinului. Avea la acela războiu Mihaiu vodă 60.000 de oameni, Unguri, Munteni, 10 Sirbi. Nemți încă avea puțini. Și au tocmit oastea pre malul dincolo, călăreții au pus de îmbe părțile la arepi, iară pedestriimea cu pușcile au tocmitu-o tocma ăsupra vadului, unde era vadul. Și așa au așteptat pre Leși, puind apa ca o pie-
15 decă între oști, până or deprinde oștenii lui || acel fel de oaste și să vadză până încât sintu de sămeți Leșii la războae. 168^R

15 *Zač. 16.* Oastea lui Zamoysschu era la număr ales 30.000 de Leși și 10.000 la Ieremie vodă de oaste de țară. Inșă oastea leșască tot aleasă în leafă, că și lefecii cei vechi, ce le dzic ei Leșii cvarciana, era toți cu Zamoysschii și lefecii noi, cari-i făcusă craul, să-i fie împotiva Șfedzilor, tot era cu Zamoysschii, fără oameni de pe la domnu generii lui Ieremie vodă. De toată oastea cu Zamoysschii și cu Ieremie
20 vodă 40.000 era, între carii era 4000 de husari. Acel fel de oaste este tot în hier, temeinică oaste foarte și neînfrântă, ales de oștile cum sintu ale noastre și muntenești.

25 *Zač. 17.* Dacă au sosit la Telejin și Leșii, precum era oștile lui Mihaiu vodă tocmite, așe au tocmit și Zamoysschu. Aripile ținea oastea călare, din na direapta Petru' Lașci, dintr'acolo era și husarii, din na stânga Ieremie vodă cu oastea sa și cu o samă de Leși. Iară Zamoysschii singur cu pedestriimea și cu armata, adecă cu pușcile, au ținut mujlocul și dreptu împotiva pedestriimei lui Mihaiu vodă au stătut
30 cu oastea.

Zač. 18. Cu atâta era mai meșter Zamoysschii decât Mihai vodă, că Zamoysschii cât au sosit, îndată au făcut cu pedestriimea sa băști de pământu înalte și acolo au suit îndată

168^v pușcile. || Toată dzua aceie au stătut războiul numai din tunuri unii la alalții și din sineță, peste apă.

Zac. 19. A doază dzi, mai sămățu Zamoysschi decât Mihaiu vodă, au trimis de au cercatu mai sus pre apă despre munte și au aflat vadu. Și îndată toată aripa ceia ce sta dinna-direapta, stoluri după stoluri au pornit la vad; singur au stătut mai tare cu focul asupra vadului, decât în dzua dintânu. 5

Zac. 20. Mihaiu vodă vădzându că trece oastea călăreață a Leșilor pre altu vad, au mai întărit pedestrimea și el cu șanțuri, iar el singur cu toată oastea călare au mârșu împotriva oștii cei leșești. Vădzându și Zamoysschi că lipsește toată oastea călăreață a lui Mihaiu vodă, toată oastea au pornit și el a sa și husaru într'acolea cu Pătru Lașci. 10

Zac. 21. S'au mirat Mihaiu vodă de semețua Leșilor, cu ce sârguală au apucat vadul și au stătut un războiu mare acolea pentru vad. Singur Mihaiu vodă ca un leu în fruntea războiului și au fost războiul câteva ciasuri, până au sosit și husaru. 15

Zac. 22. Nedeprinsă oastea lui Mihaiu Vodă cu acel fial de oaste, ce s'au pomenit, husaru. Aciul fial de oaste, precum s'au dzis, este tot în hier, numai ochu și vergile guru să văd Mulți pun și arepi tocmită de pene de hultur sau de alte pasări mare și cei mai de a hirea cu pardoși peste platoșe. Iară slugile, care n'are pardos, pun scoarță de aciaste turcești, || iară în fruntea cailor pun câte o tablă de hier și 25

169^R mulți și la piepturile cailor, pentru ferială de glonțuri. Nice hie ce cal încalecă husarii, ce tot cai mare, groși, să poată birui a purta tarul și tot friji de cei nemțăști sau cai turcești la cei mai de a hirea. La războae, nice odată nu aleargă mai multu din treapădul calului, sau numai cându sar asupra ori pedestrimei ori tabăru, că asupra oștii sprânțare, cum iaste Tătarul, nice odată nu-i slobod, ca să răș- 30

chiră Tătarăi și nu fac cu sulțița nice o treabă. Sulțiile lor sintu câte de opt coți de lungi, cu prapore până în pământu. Ca un zidiu stau la războae.

5 *Zač. 23* Dacă au sositu toată oastea Leșilor peste vad și husarū s'au stolit și au purces asupra oștu lui Mihai vodă și dela celaltu vad au biruit focul lui Zamoysschiu pre pedestrima lui Mihaiu vodă. Și cum au împinsu pre pedestrima lui Mihai vodă dela mal, din șanțurile lor, au și cuprins-o călăreții ce mai era cu Zamoysschiu și au vintu toată pedestrima
10 lui Mihaiu vodă cu toată armata pre mânule lui Zamoysschiu.

Zač. 24 I-au dat știre lui Mihaiu vodă de pedestrima lui, că s'au spartu dela vad, și acolea iarăș nu era putințe să să înfrângă oastea leșască, numai ce au căutat a da dos oștilor lui Mihaiu vodă. Însă nu de tot răsipa, ce cu toc-
15 mală, întorcându-să singur Mihaiu vodă cu capul său, unde era greul. Și tot așe|| au mârșu apărându-să până la 169^v un oraș ce să dzice Târgșor.

Zač. 25. Știundu Zamoysschiu de Mihaiu vodă cine este la războae, să nu să mai depărtedză oastea lui cea călăreață,
20 temându-să cumva în goană de sminteală, au trimis trimbițași de au dzis de întorsu oștii și porunca la capete, numai să să întoarcă. Și s'au întorsu oastea leșască. Cădzut-au la acela războiu 1000 de trupuri de îmbe părțile, iară vii prinși din oastea lui Mihaiu vodă mulți. Fost-au acestu războiu
25 în anul 7108. 1600

Capul al patrulea.

Încep. 1. Să urăsă Muntenilor cu domnia lui Mihaiu vodă, tot cu oști și războae. Ce, după fuga lui Mihaiu vodă, trei dzile după războiu, au ședzut domnu, Ieremua vodă și
30 Simion vodă cu Zamoysschiu pre loc, până au început a veni toți boiarū Tărâi Muntenești și slujitorii, prumindu pre

170^R Simion vodă domnu cu giurământu. Și au mărșu și Ieremie vodă până în București și au așezat la scaun pre Simion vodă, frate-său, lăsându-i și Zamoyschnu 3000 de oaste leșască, cu Ian Potoțkii, starostele de Cameniță. || Singur Ieremie vodă și cu Zamoyschi s'au întorsu la Suceavă. 5

Zač. 2. Iară Mihaiu vodă, după războiul ce-l pierduse la Teleajen, strângea iară oastea pen munți, de ai sei și din Țara Unguriască cunoscuți și amu făcuse aproape de 7000 de oameni, cum scrie Honograful și pornusă pre Udrea cu 4000 de oameni, să fie de straje. Iară singur tot să gătia în munți, să iasă odată cu puști și gătit mai bine. Ce l-au grăbitu Simion vodă, de n'au avut vreme să să mai întâriască, că, de sirgu strângându oaste de loc și cu Leșii, pre sfatul iarăș boiarilor celor de loc, au purces din București și au mărșu dzua și noaptea prin locuri ascunse, pân la orașul Argeșului pe numele apei Argeșului. Într'acela târgșor era Udrea cu oastea lui Mihaiu vodă acea de straje. Dez dimeniață într'o dzi, au agiunsu oastea a lui Simion vodă supt acela târgșor și amu prinsese și Udrea de veste și i-au căutat a scoate și lui oastea la câmpu, că loc de fugă nu era, că să apropiase oștile lui Simion vodă. Ce, până în de trei ori au dat războiu Leșilor, întorcându-se, iară a patra oară au purces în răsipă oastea Udreaei. 10 15

Zač. 3. Mihaiu vodă nu era departe, mai în munți de acoloa, viindu să să adune cu ceialaltă oaste. Ce, dacă au dat știre Udrea de răsipa sa, au început și ceialaltă a-l părăsi cu toții. Și numai ce i-au căutat a lăsa Țara Muntească și a trece || munții la Ardeal. 25

Zač. 4. Udrea după aceia curundu au venit și el și s'au închinat lui Simion vodă. Și așe Mihaiu vodă, vrându să dobândiască Ardealul, au pierdut și Țara Muntenească. 30

Zač. 5. În Ardial după ce au sosit Mihaiu vodă și au aflatu oamini săi, cari-i pusese pen cetățu, scoși de Baștea

Giurgiu și puși oșteni de a împăratului nemțăscu, ce vădzindu că n'are loc nice în Ardial, s'au sculatu cu toată casa lui și cu câțva căpetenii, ales căpitanii lui cei creduți, Mârzea, Ghițea și Racea și au mărșu în Beciu, la împăratul nemțăscu, în nedejdea slujbei ce-au făcutu împotriva Batoroștilor. Și l-au priimitu împăratul bine, iară Ardialul că n'au fostu pentru dânsul, ce pentru sine aședzatu, atunce s'au arătat.

Zac. 6. Nu peste multă vreme, vădzindu Jigmontu Bator perirea frăține-său, lui Andreiașu Bator, coborâtă de cumnatu-său, împăratul nemțăscu și Ardealul nice într'un chip nu vrea să supue supt Nemți, s'au căut de tocmala ce făcuse cu cumnatu-său Rodolfu împărat, cum s'au pomenit mai sus. Și lăsându olatele care-i dideasă cumnatu său, au trecut în Țara Leșască, că-i era Zamoyschii ginire, fundu doamna lui Zamoyschi fata lui Andriașu Bator și apoi din 171^R Țara Leșască au vinit la Ardial și îndată cuprindzindu Țara Ardealului iară câtră sine, au început a strânge oști împotriva lui Baștea Giurgiu, ghenărariului împăratului nemțăscu.

Zac. 7. Vădzându împăratul nemțăscu sculat Ardealul și rocoșit iară împotriva sa, de al doilea rând, au gătit pre Mihaiu vodă și l-au pornitu iară să margă să strângă oști și depreună cu Baștea Giurgi să stea împotriva Batoroștilor, lui Jigmontu cumnatu-său și lui Bator Iștfan, fratele lui Jigmontu. Acești doi mai rămăsesă din Batoroști.

Zac. 8. Au purces Mihaiu vodă din Beciu asupra Ardealului, dărut bine de împăratul, strângându iară oști și de ai săi, Munteni carii să aședzasă în Ardeal și Sirbi, Unguri și s'au împreunat cu Baștea Giurgi la Clujvar.

Zac. 9. Batoroștii încă au strânsu oaste și mai sămeți fiindu pre locurile sale, au dat războiu lui Baștea Giurgi și lui Mihaiu vodă, aproape de Clujvar, la un sat anume

Mojina. Și au fostu războiul câteva ciasuri, ce stându Nemții în frunte tare cu focul, și Mihaiu vodă lovindu din dos pre oastea Batoreștilor, au înfrântu pre Batorești, cât debiia au scăpatu ei cu capete. Iară din oștile lor, partea mai mare ce au fostu pedestri cu armata, adecă cu tunuri, 5
171^v cu tabăra, au cădzut toată pre mâna lui Baștea Giurgiu.

Zač. 10. Era veste de biruință acelu războru mai mare a lui Mihaiu vodă, decât a lui Baștea Giurgiu, care zavistiia au făcut și perirea lui Mihaiu vodă.

Zač. 11. Spun oameni bătrâni de pre acele vremi, cum să fie agiunsu în câteva rânduri cu dare Ieremie vodă la Baștea Giurgiu, pentru moartea lui Mihaiu vodă, care lucru poate să hie (că ce nu lucrează în lume avuția). Bani răscolescu împărățiile și mare cetății le surupă, cum să dzice cu un cuvântu leșescu: Sula de aur zidiul pătrunde. 10
15

160^I *Zač. 12.* Vleato 7109 Avgustu 8 dzile dez de noapte, într'așternut încă Mihaiu vodă, au vinit doi căpitani nemți cu oamenii lor, trimiși de Baștea Giurgiu să omoară pre Mihaiu vodă. Și cum au sosit la tabăra lui, că era deosebi, au lovit la cortu unde odihnia și acolo în loc i-au tăiat capul și l-au dus la Baștea Giurgiu, iară trupul pân a trua dzi au stătut la vederea tuturor, neîngropat. Oștile lui, ce avea, nu era cu dânsul în tabără; pre toți îi slobodzise în pradă; 20
172^R până în copii lui au fostu mârșu și ei în pradă. Și așe s'au plătit lui Mihaiu vodă slujbele ci-au făcutu Nemților. || 25

Capul 5.

Încep. 1. După perirea lui Mihaiu vodă, n'au mai avut Ieremia vodă nice o dodeială de nimua. Ce, plinindu ai cu pace domnia sale 12 ani, cu țara aședzată în tot bivșugul, au plătit și el datornia omenească. Au murit Ieremia vodă 30
1608 în anul 7116. Rămasu-i-au pomană în țară mănăstirea

anume Suciavița, de dânsul făcută. Iară la domnia țărâi au stătut, după moartea lui, frate său Simion vodă, nefiindu feciorii lui Ieremie vodă încă la vârstă deplină. Era Simion vodă amu mator de dzile, sosit la bătrâneță.

5 Iară moartea lui, precum au rămas den om în om în țără poveste, au murit otrăvit de cumnată-sa, de doamna lui Ieremie vodă, trăgându domnia mai curundu la feciorii săi, temându-se că să vor întemeia feciorii lui Simion vodă la domnia țărâi, care fapte acci doamne, apoi mai pre urmă
10 au arătat Dumnedzău cu patimile ei.

Zac. 2. Stătut-au la mare amestecături și zarve scaunul țărâi, după moartea lui Simion vodă, că era feciorii de a lui Ieremie vodă trei: Costantin vodă, Alexandru vodă și Bogdan vodă, iară a lui Simion vodă era cinci feciorii: Mi-
15 hailaș vodă, Gavril vodă, Pătrașco vodă, Moisei vodă, Ion vodă. Deci să împărecheasă boiaru și cu dânșii și țara, în două părți, o parte ținea cu casa lui Ieremie vodă, iară || 172' altă parte ținea cu casa lui Simion vodă. Și dintâu era mai taré partea lui Mihailaș vodă, ficiorului lui Simion vodă
20 cel mai mare, cât au căutatu lui Costantin vodă, ficiorului celui mai mare a lui Ieremie vodă și cu boierii din partea lui a eși cu fuga din Iași. După care trimițându Mihailaș vodă în goană, au agiunsu carăle boiarilor și câțva boiari de a lui Costantin vodă la Mălăești și i-au jecuit.

25 *Zac. 3.* Marginile Țărâi Leșești mai toate era tot de oameni lui Costantin vodă, cumnați, domni margineni, cum era Potoțceștii, Vișmoveceștii, Corețchii, toți cu cuscriia legați, că au avut Ieremie vodă trei fete măritate în Țara Leșască, tot după oameni mari. Ce, îndată ce au înțeles
30 că au scos feciorii lui Simion vodă pre feciorii lui Ieremie vodă den-scaunul țărâi, au purces singur Vișnovețchii și cu câțva din Potocești cu oști asupra lui Mihailaș vodă. Avea și Mihailaș vodă, pe lângă oastea de țară, puținci

Tătari și Turci. Ce, Turcii la războiu n'au vrutu să margă, ce au prăvitu de departe. Fost-au acesta războiu între verii, pentru domnia țării, la Ștefănești și au înfrântu partea lui Costantin vodă pre partea lui Mihailaș vodă. Și numai ce
 173^R în Țara Unguriască, alții la Turci au mărșu. Unul dentru ||
 dânsu, Pătrașco vodă, au agiunsu de au fostu mitropolit
 la Chiov, cu vestită mitropolia și arhumandria de mână-
 stirea mare, ce iaste anume pre limba rusască Pecerschii,
 unde stau trupuri, moștii a mulți sfinți întregi pen peșteri
 și până astăzi, cu multe minuni. 5 10

Zac. 4. Și așa s'au aședzat Costantin vodă, feciorul lui Ieremieii vodă cel mai mare, la domnia, cu bucuria țării, avându țara nedejdea că va urma pre tată-său. Ce, departe
 au fost Costantin vodă de aceia fericia. Ce, precum dzice
 Isus Sirah: Vai de aceia cetate, unde este domnul tânăr,
 Dându-să și Costantin vodă după socoteala tinereților, n'au
 păzit datornia sa deplin spre împărăție și, precum scrie
 Letopisețul cel Leșescu, dintâiaș dată birul a anului celui
 dintâu nu l-au plinit. Și așa, scârbindu-se împărăția, l-au
 mazilit pre Costantin vodă și au dat domnia lui Ștefan
 vodă Tomșu. Nu i-au folosit lui Costantin vodă uricile
 ce avea dela împărăție, date tătâne său, de domnie veci-
 nică, lui și feciorilor lui și nepoților lui, că Turcul cu vreme
 dă, cu vreme ia, precum este vremea așa lasă, blându
 cându iaste vreme de blândețe, sămețu și ager, cându este
 vreme de sămeție. Creștinului nice odată cuvântul nu-l ține,
 173^V nice este a-l amăgi rușine, toate precum iaste vremea face. || 15 20 25

Capul al șaselea.

Încep. I. Pre Ștefan vodă Tomșea, nu l-au știut Leto-
 pisețul cel Leșescu ce neam de om au fostu. Iară au fostu 30

directu moldovan, din satu den Otești, de pre pâraul ce să chiamă Răcătăul, în ținutul Putnei. Era pre acele vremi Tomșea vodă la Poartă pre trebile țărâi, pre lângă capichihăi, și vădzându-l om de țară, cunoscut amu la căpeteniile Porții, i-au scos domnua și i-au orânduit împărăția și pre Cantemir beiu, cu ordile lui, care pre acele vremi lăcuia în Bugiac, să-l ducă pre Ștefan vodă în scaun.

Zač. 2. Apropiindu-se Ștefan vodă Tomșea de țară, Costantin vodă cu îmă-sa și cu frații săi au purces la Leși și cu câțva și den boiari, între carii era și Nistor Ureche, tatăl lui Grigorie Ureche vornicul, carele au scris letopișățul țărâi până la Aron vodă.

Zač. 3. Leșii avea atunci mare amestecături cu Moscul și nu era vreme să facă oști și în Muldova. Ce, Ștefan Pototchi, cumnatul lui Costantin vodă, carele ținea pre doamna Maria, fata lui Ieremie vodă, cu puterea sa, peste voea și porunca craiului (că-i trimisesă singur craiul un copil den casa sa, să nu cumva să să ispitiască să între|| în Muldova, 174^A întărâtându pre Turci), au strânsu oaste di prin cetăți și de pre la rudenule sale, ca vreo 6000 de oameni strânsură, lăsându pre soacra sa, doamna lui Ieremie vodă, în Țara Leșască. Iară singur cu Costantin vodă și cu Alexandru vodă frate său au purces asupra lui Ștefan Vodă.

Zač. 4. Au prinsu veste Ștefan vodă îndată de Leși că vin și au strânsu și el oastea țărâi toată. Și să prilejise atunce sosiți și niște slujitori de a lui Mihai vodă, capitani lui cei vestiți, neputându a lăcui, după moartea lui Mihai vodă, în Țara Unguriască, chemați pre cărți de Ștefan vodă, anume Mârzea și Ghițea și Racea cu câțva oameni. Și au pus Ștefan vodă tabăra deasupra satului Popricanilor, dându știre și la Cantemir, la carele, pre acele vremi, era mulține de Nohai Tătari. Și au venit și Cantemir, cu oștile într'agiutor lui Ștefan vodă.

Zač. 5. Venia Potoțchiu sămătu cu izbânde ce făcuse frații lui aice într'aceaste țări împotriva lui Răzvan vodă și apoi împotriva lui Mihau vodă, ce, cum dzice Muldovanul, nu sintu în toate dzile Paștile. Mergea fără nice o tocmală, fără străji a puteria hi fără limbi, să știe ce fial sau ce samă de nepriatini are unde merge și avându și oaste strânsură. Nu i-au dodeitu nimică Cantemir, nice Muldovenii, până au sosit Leșii cu tabăra lor la un loc, ce să dzice Cornul lui Sas. Atunce au vădzut Potoțchii unde
174^v au venit. ||

Zač. 6. Acela loc, Cornul lui Sas, este cotit Prutul, însă cotul este din partea despre Răsăritu, iară din partea acialaltă, unde era tabăra leșască, este eșită apa Prutului pieptu la câmpu. Într'acela loc au făcut oștile lui Ștefan vodă și Tătarăi la Leși năvală. Și n'au ținutu războiul Leșii nimică, cât în cela războiu, așe de sirgu s'au spăimatu și s'au amestecatu Leșii, cât nice tunurile odată n'au apucat să sloboadză. Sângur Potoțchiu pentru să i-să tăinuască numele, au datu între carăle haiducilor, ce apoi l-au vădit haiducii. Pre Alexandru vodă încă l-au prinsu Moldovenii. Iară Costantin vodă au cădzut pre mâna unui Tătar, carele înțelegându cine este, vrându să-ș facă cinste la hanul, ferindu-se de Cantemir, depreună cu nește cetași ce avea Tătarul, au fugit cu Costantin vodă și cu un comis a lui, anume Mihălescul. Și cându au sosit la Dașău, ferindu-se iarăș și acolo de Turci, să nu-l ia pre Costantin vodă, au găsit o luntre mică și s'au băgatu să treacă singuri Tătarăi. Trecându apa Niprului, s'au scornit vântu și s'au împlutu luntrea de apă și acolea s'au înecat Costantin vodă în Nipru. Iară pre Potoțchiu și pre Alexandru vodă l-au dus oșteni de țară la Ștefan vodă și pre amândoi i-au trimis la Împărăție. Potoțchiu apoi au eșit cu răscumpărare pre sol. Iară Alexandru vodă au cădzut la legea turciască, în care au și

murit. Spun să hie sosit la Turci și la boerie, anume...
la Împărăție. ||

175^R

5 *Zac.* 7. Ceialaltă oaste leșască toată au cădzut în robie
la Tătari, și s'au înecatu mai mulți în Prut, cât debua de
au scăpatu cineva de poveste, că câți au și înotat Prutul,
pline era luncile de țărani și coșurile Tătarălor era peste
Prut, tot i-au prinsu și i-au adus la Tomșea vodă, pre mai
mulți i-au și ucis țărani.

10 *Zac.* 8. Perit-au și boerii toți, câți s'au prilejit de venise
cu oaste, tot oameni de casa lui Ieremie vodă: Vasile
Stroici logofătul, Balica hatmanul, Chirița postelnicul,
Miron stolnicul, Numai Nistor Ureche n'au vrut să vie din
Camență și așa-i sfătuia și pre dânsii să nu margă, dzicân-
15 du-le să lase să să mai vechiască domniia lui Ștefan vodă,
că acmu fiindu domniia noăă, Moldovenii sintu deși hie
purure la domniia noăă lacomi. Ce nu s'au ascultat sfatul
lui Ureche vornicul, cum mai multe în lume sfaturi bune
la domni nu să ascultă, ce apoi vin la primejdii și ei și casăle
20 lor. Iară pre Vasile Stroici îl ertase Ștefan vodă, numai
învățase pre Nicoriță armașul să-l ducă să vadză perirea
celorlalți, să-i hie grije mai pre urmă de moarte, că era om
tânăr Stroici și din casă mai vechiu și cinsteș decât toate
casele în țară. Ce dzilele lui cele fărșite, cum să dzice cu-
25 vântul, vădzându că merge la perire și nu-i spusese ar-
mașul || povestia, s'au apucat de sabia unui dărăbanu, să
moară cu răscumpărare, că era om din hiea lui inimos. Ce,
l-au împresurat îndată dărăbanii și n'au apucatu să scoață
sabua. Care lucru dac-au spus armașul lui Ștefan vodă,
îndată au pus de l-au omorât și pre dânsul, răcnundu: « Aș,
30 cănele au vrutu să moară cu soțu ». Și pre câți-ș aducea,
pre toți în omorâia, până și în slugi și prostime. Acela
vârsătoriu de singe s'au arătat dintâiaș dată Tomșea
vodă.

175^V

Zač. 9. Pentru un diiac, care era foarte de triabă de scri-soare, s'au rugat boiaru să-l erte, că iaste cărturarîu bun. Au răspunsu: «Ha, ha, ha, Mai cărturar decăt dracul nu este altul ». Și totuș l-au omorât și pre acela.

Zač. 10. Și așa au fostu stângerea casei lui Ieremie 5
1612 vodă. Fost-au acesta războiu la Cornul lui Sas, vleit 7120. Tătarăi după aceia, îndată au mărșu în pradă în Țara Le-șască și lovindu fără veste și de sirgu, multu plean au luat
și mare robie au făcut în oameni.

Zač. 11. Domnua lui Ștefan vodă Tomșea cum s'au în- 10
ceput în vărsări de sânge, tot așa au trăit. Avea un țigan calô, ce să dzice pierdzătoriu de oameni, țigan gros și mare de trup. Acela striga de multe ori înaintea lui, arătându pre boiari. «S'au îngrășatu, doamne, berbecii, bunî sintu de giunghiat ». Ștefan vodă râdea la ceste cuvinte și dăruia 15
176^R bani țiganului.||

Zač. 12. Ce cum a tuturor tiranilor, adecă vărsătorilor de sînge, la toate țărăle în lume urâtă este stăpâniia, așa și a lui Tomșea vodă. Îl urâse și boiarii, carii, măcar că era mai toți de casa lui, anume Beldıman logofătul, Bărboiu 20
vornicul, Sturdzea hatmanul și Boul visternicul, iară nice ei fără grijea morții nu era, ce îmbla în tot cias, cum să dzice, cu dzilele a mână. Și hie cându, unde este frica, nu încape dragoste. Pentru aceia, întrebând un împărat pre un dascăl, cum ar fi împărat să hie drag tuturoră? Au răs- 25
punsu: «De nu vei hi, împărate, groaznic nemăruia ». Fe-riciți sintu aceia domni, căroră țărăle lor slujescu din dra-goste, nu din frică, că frica face urâciune și urâciunea, cât de târdzâu, tot izbucnește.

Zač. 13. Așa s'au prilejit și la Tomșea vodă, în toate 30
dzile petrecându boiarii cu grije, s'au vorovit cu toți și au tras slujitorii toți în partea sa și pre Mărzești, și într'o noapte au ieșit cu toți la sat, la Cucuteni și de acolo au

poruncitu lui Ștefan vodă, cu bine să iasă din scaun, că nu poate nime a suferi domnia lui, cu atâte vărsări de sânge.

5 *Zač. 14.* Să spăruasă Tomșea vodă de o turburare ca accie, ce îmbărbătându-l, cine era pre lângă dânsul, au strânsu dărăbanii, cari tot pe un cuvântu era cu ceialaltu || 176^v slujitori. Ce, dacă au vădzut banii vărsindu-le Ștefan vodă, au stătut ei cu domnia. Și au strigatu și târgul în leafă și s'au strânsu den târgoveți și den slugile negușitorilor și
10 oameni nemernici, câtăva gloată și la Ștefan vodă. Și s'au prilejit de venia atunci și din ținuturi din gios niște steaguri de călărași la căutare și era descălecați la Tomești. Au răpedzit Ștefan vodă și la cea cu lefe și i-au tras în partea sa.

15 *Zač. 15.* Slujitoru ce era cu boiarii audzindu că strigă Ștefan vodă în leafă, măcar că giurasă boiariilor, ce, pre obiciaul namului nostru, au început mulți de cei mai necunoscuți a să rumpe dela boiari și a veni la Ștefan vodă și în loc au început a slăbi partea boiariilor.

20 *Zač. 16.* Dacă au vădzut boerii că nu va să iasă Ștefan vodă de bună voe din scaun, au vinit cu războiu, căroră au eșit Ștefan vodă cu gloatele sale de laturea târgului, de asupra Fântâniei lui Păcurar și scoasesă și târgul tot Ștefan vodă, cu arme, cine cu ce avea. Și despre vii au orânduitu de au lovit călărimea ce avea din dos pe gloata boiariilor.

25 *Zač. 17.* Fără zăbavă au început a să răsiți gloata boerilor, deci și boerii, cari încotro au putut, au plecat fuga, din cari în loc au pșnsu pre Bărboiu vornicul și apoi și pre fecioru său. Deci pre Bărboiu cel bătrân || îndată l-au 177^R înțepatu de laturea târgului, iară pre feciorul lui au trimis de l-au spândzurat în poarta casei tătâne său. Iară Beldiman și Sturdzea și Boul scăpasă în Țara Muntenească, ce și accia tot n'au hălăduit, precum vei vedea povestea la rândul său.

Zac. 18. Pre câți-ș aducea prinși, în omorâia, cu muștrare ce avea el obiciau: « Să nu te erte Dumnezeu, cu cel cap mare al tău ». Tuturora această muștrare făcea.

Zac. 19. Aceaste neașădzări a lui Ștefan vodă audzindu doamna lui Ieremie vodă, avându încă rămas un fecior copil mic, anume Bogdan vodă, au îndemnatu pre ginerii săi, pre Vișniovețchii și pre cneadzul Corețchii, din Țara Leșască, și atunce amu era și cu sfatul lui Nistor Ureche. Au venit singură doamna cu ginerii săi, cu oști asupra lui Ștefan vodă și li-au eșit și Ștefan vodă cu oști înainte la sat, la Tătăreni. Ce au ținut foarte puțină vreme războiul, îndată au plecatu fuga călăreții, iar bieți dărăbani, părăsiți de călăreții, să buldzisă la o râpă diasupra Tăuteștilor și să apăra. Ce au venit Leșii, de li-au făgăduitu viață, numai să-ș dea armele. Și au credzut dărăbani și au datu armele dela sine. Și dacă li-au luat u armele Leșii, au întratu cu săbule într'înșii și au perit toți acolea. Le stau movilele și până astădzii, diasupra satului Tăuteștilor. ||

Zac. 20. Era la Ștefan vodă dărăbani foarte îmbrăcați bine, după credința ceia ce făcusă, de stătusă cu dânsul la rădicarea boiarilor, cum n'au fostu nice la o domnie grijită bine pedestrimea, cu haine tot de felandrăș, cu nasturi și cu ceprage de argintu, în pilda haiducilor de Țara Leșască, cu pene de argintu la comănace și cu table de argintu la șoldure pre lădunce. Fost-au acestu război a lui Ștefan vodă cu Leșii la Tătăreni în anul 7123.

Zac. 21. După cea răzsipă a oștii lui Ștefan vodă, au eșit Ștefan vodă în Țara Muntencască și mărăgându aproape spre Focșeni, l-au tumpinatu ceaușii împărătești cu Beldiman logofătul și cu Sturdzea hatmanul și cu Boul visternicul în obedzi, că-i pornise Radul vodă domnul muntencu pre atunci, de mersesă cu pără la Poartă asupra Tomșei vodă, că-i era Radul vodă lui Ștefan vodă mare

nepriiatin. Ce, cine era vezir la împărăție, era priiatin lui Ștefan vodă și au dzis vezirul pricepându lucrul: « Ce să acolesiește Radul vodă de cel săracu... ». Și îndată au trimis ciauși de au tîmpinatu pre boeri, caru sintu mai sus
 5 pomeniți și i-au pus în obedzi și i-au dus la Ștefan vodă. Deci, cât i-au adus ciauși, îndată li-au tăiat capetele și li-au aruncatu trupurile în Siretiu.

Zač 22. Ședea Ștefan vodă în Țara Muntenească în bejenu, la Radul vodă și lovua oamenii lui până la
 10 Bârladu, până || la Vasluu, ce totu-i împengea Leși. Iară 178^R
 doamna lui Ieremie vodă era în Iași cu fecioru său, cu Bogdan vodă, însă toate divanurile era pre Nistor Ureche, și au trăgănat acea domnie acei doamne, mai până la anul.

Zač. 23. Să urăsă Turcilor aceste doderale despre Leși
 15 asupra Țării Moldovei și mai vartos că tot atunce luasă Căzacia Trapezontul, cetate turciască, dincolo de Marea Niagră și pre mare multe curăbii turcești cu negoată și pre un Țical pașe cu câteva corăbii de oaste l-au luat viu
 20 și ținea toată Marea Niagră închisă. Deci au orânduitu pre Schinder pașe de Silistria cu oști asupra Leșilor, ce era în Moldova cu doamna lui Ieremie vodă. Și vădzindu și pre Ștefan vodă în turburări totdeauna, și despre ai săi și despre streini, l-au mazilit, luându-l în obedzi din Țara
 25 Muntenească, iară domnua, în locul lui, au datu Radului vodă, carile are nume în țară, de-i dzic Radul vodă cel Mare Și cu adevărat cade i-să acestu nume în veci să aibă, precum vei afla hirea acestui domnu la rîndul său scrisă. Este acest Radul vodă fecior Mihnei vodă, domnului mun-
 30 tenescu, carele Mihnea vodă au domnitu pre o vreme cu Pătru vodă Șchiopul la noi în țară ||

Capul al șeptelea.

Încep. 1. Au purces Schindir pașe și cu Radul vodă asupra Leșilor, ce era în Iași cu doamna lui Ieremie vodă. Vișniovețchiu, unul din ginerii lui Ieremie vodă murise în Iași, deci și oamenii, cari au fostu a lui, să dusesă în țara lor și din oastea lui Corețchiu. Scrisesă Jolcovschii hatmanul cărți la slujitori, care nu va eși din Moldova, loc în oastea lor să n'arbă, că întrasă ei fără voia craiului în Moldova. Deci numai cu 600 de oameni rămăsesă Corețchiu.

Zac. 2. Luasă veste doamna și boerii că le vine Schinder pașe asupră și le poruncia și Radul vodă, ca un creștin, să fugă de vreme. Ce Liahul simăț și fără crieri n'au vrut să purciagă mai de vreme, ce amu dacă să apropiasă oștile. Bine le dzic de aciasta Căzaci Leșilor: «După pagubă Leahul înțăleptu».

Zac. 3. Îndată ce au înțales Schinder pașe de purcesul Leșilor din Iași, au răpedzit o samă de oaste sprintenă și i-au agiunsu la Drăgșani în ținutul Hârlăului. Apăratu-s'au oare ce Leșii dintău, iară dacă s'au mai înglotit oastea, s'au răsipitu cine încotro au putut. Singur Corețchii || au cădzut pre mâna lui Schinder pașe și birata doamna cu coconul, Bogdan vodă și o samă de boiari. Pre boerii i-au scos Radul vodă pre toți dela Schinder pașe, câți era prinși. Iară doamna la mare ocară au sosit, de care singură au mărturisit cătră boiari. Trecându cu carul, au vădzut pre boiari și lăcrământu au dzis: «Boiari, m'au rușinat păgânul!» La aciasta ocară au sosit casa lui Ieremie vodă și poate hi pentru răutățile ei, că era o fămeie răpitoare, precum spun și de vreme ce au otrăvit pe cumnatu-său, pre Simion vodă (de va hi așe) și de frica lui Dumnedzău depărtată.

Zac. 4. Nu era în cea hire singur Ieremie vodă, ce era om întreg la toate, ne răpitor, nemândru, nevărsătoriu de

sânge, blându, dumnădzărescu, precum mărturisește răz-
 boiul lui cu Răzvan vodă, cum n'au vrut să iasă din bese-
 rică, până n'au săvârșit Sfânta Leturghie, măcar că-ı spunea
 că să agiungu oștile. În dzilele lui, mare bivșuguri și plină
 țara de toate. Ce de iaste de vreo osândă stângerea casei
 lui, din faptele doamnei sale iaste.

Zač. 5. Pre doamna și pre Corețchii i-au trimis Schinder
 pașe la împărăție. Corețchii cneadzul apoi pre urmă au
 eșitu den chisoare cu multă chelturală, iară doamna au fostu
 după un aggă turcu, până la moarte-sa Bogdan vodă co-
 pilul iară în turcie s'au săvârșit. Agiunesă de au fostu la
 împărăție capigi-baș. Fost-au aceste vleato 7124. || 1616

Zač. 6 Trimis-au Schinder pașe după răsipa lui Co- 179^v
 rețchii, din porunca împărăției un ciauș la craiul leșescu,
 să opriască Căzaci de pe mare, cari atunceși niște cetăți, ce
 făcuse Turcii pre Nipru, anume Aslan Horod și altă cetate
 luasă și omorăsă și oștenii căți era Turci într'acele cetăți
 (și acestea toate apoi au făcut de au venit soltan Osmanu
 la Hotin) și să părăsească a călca Muldova cu oștile lor.

Zač. 7. Au trimis și craiul leșescu un sol anume pre
 Cohanschii la împărăție, dându pricina toată pre Tătari,
 cari dodeindu casele Căzacilor, ei încă-și întorcu din pa-
 gubile ce le fac Tătarăi. Este și aciasta laudă în letopisețul
 lor, cum acela Cohanschii cu solnia lui au mazilit pre Ștefan
 vodă Tomșea. Ce nu știu cum s'ari prinde acestu lucru,
 că amu era domnu Radul vodă, în locul Tomșei vodă, cându
 au trecut Cohanschii la împărăție. Iară pără, adevăratu
 c'au avut Ștefan vodă Tomșea totdeauna despre Leși la
 împărăție.

Zač. 8. La anul, Schinder pașe din porunca împărăției
 au strânsu câtă oaste au avutu din pașua lui și cu Radul
 vodă, domnul de Moldova și cu oștile muntenești și ungu-
 rești dela Bethian Gabor, domnul Ardealului, că era Betlean

Gabor mare nepriatin Leșilor, și cu Tătarâi, au purces asupra Țărâi Căzăcești, să le strice pălăncile și să-1 prade.

180^R *Zač. 9.* Oblicise și Leșii gândul lui Schinder pașe și 1-au eșit|| hatmanul Jolcovschii cu oștile leșești la margine, la un loc, anume Bușa, mai sus de Soroca pe Nistru, din cea parte de Nistru iaste acela loc.

Zač. 10. Începuse Schinder pașe a bate Rașcovul, ce, dacă au sâmțitu aproape de oștile leșești, au lăsatu Rașcovul și au purces pre dencoace de Nistru, pin țară, împotriva locului unde era Jolcovschii, însă-1 despărția Nistrul. Mai puțină oaste era la Jolcovschii, decât la Schinder pașe, iară mai aliasă, tot lefecii și să strângea și Căzaci din toate pălăncile la dânsul. Numai fiindu craul leșăscu la Moscu cu oștile, s'au feritu a întărâta puterea turciască. Avându triabă într'altă parte Crâina Leșască, au stătu cu Schinder pașe la tocmală, la legături de pace, nedejduindu că vor ținea Turcii pacea.

Zač. 11. Capetele de pace era, despre Leși, să oprească pre Căzaci, să nu îmble pre mare și în Moldova să nu mai îmble oștile lor. Iară despre Schinder pașe era să opriască p1e Tătari, să nu îmble stricându în Țara Leșască și în Moldova domni streini să nu hie, fără cine va hi fecior de domnu. Ce, toate aceste în vântu au fostu, că bine n'au sfârșitu pacea și au purces oștile și aceste și acele îndireptu, iară Tătarâi pre de altă parte au și lovitu în Podolia, în Țara Leșască și au făcut câteva robii. Și apoi, la anul, fără veste, mulțime de Tătari au lovit Volinia, o țară mai sus de Podolia și pân a strânge oștile Jolcovschii, au eșit Tătarâi cu mare|| plianu den Țara Leșască, fără nice o smunteală.

180^V *Zač 12.* Mare bănat pentru aceste toate au avut Jolcovschii dela craul și dela toată crâina leșască, pentru moale lucrurile lui. Ce, la creștini nu sintu certări pentru unele ca aceste, ca la Turci.

Zač. 13. Radul vodă spre acestea al treilea an al domni
sale cele dintău, s'au războlit de ochi și poate hi, vă-
dzându că nu va putea trece, să nu să îngroașe între Turci
și între Leși lucruri de sfadă, singur s'au pofțitu la împă-
răție să-1 vie mazilie, să poată a merge la Țarigradu pentru
liacul ochilor. Deci, i-au făcut pre voe împărăția, pre
dânsul l-au chemat la Poartă, iară domnia au datu lui
Gașpar vodă, aice în țară, în locul lui Radul vodă celui
Mare.

10 *Capul al optulea.*

Incep. 1. Gașpar vodă era om de niamul său Italian,
cum dzicem la noi în țară Frâncu, om neștiutoriu rândul
și a obiceiurilor țărâi, fără limbă de țară, care lucru mai
greu nu poate hi, cându nu știe domnul limba țărâi unde
stăpânește.

Zač 2. O! Muldova, di ar hi domni tăi, cari stăpâ-
nescu în tine, toți înțelepti, încă n'ai perı așe|| lesne. Ce, 181^R
domniile neștiutoare rândul tău și lacome sintu pricina pe-
ririi tale. Că nu caută să agonesască șie nume bun ceva
la țară, ce caută desfrânați numai în avuție să strângă, care
apoi totuși să răsipește și încă cu primejdu caselor lor, că
blăstămul săracilor, cum să dzice, nu cade pre copaci, cât
de târdzău.

Zač. 3. Era acest Gașpar vodă multă vreme tergiman
la împărăție, adecă tâlmacu tuturor solielor creștinești ce
vinu la împărăție și fundu și la mijlocul păcii, ce făcusă
între Împărăția Neamțului și Împărăția Turcului, pentru
slujba aceia i-au datu aice în Moldova domniua în locul
Radului vodă. Iară cât s'au aședzat la domnia, măcară că
era la mare credință la împărăție, îndată s'au așădzatu cu
gândul spre părți creștinești.

Zac. 4. De laudă este hie la care domnu să hie spre partea creștinească, că această țară căci trăiaște așe în statul său până acmu, pentru țări creștine stă până astăzi în rândurile sale, însă cu înțelepciune, nu fără socotală și fără temeiu, în loc de folosul țării să-i aducă perire, cum s'au prilejitu amu și în vremile noastre în câteva rânduri, de adusesă a mulți nesocoteala și nebunua mare cumpănă acestui pământu. Dumnedzău mai bine știe că de nu s'ari hi prilejit o samă de capete să cerce mijloace|| și să nu alerge la împărăție, ar hı fostu de perirea de istov țara aceasta în câteva rânduri. Așe adusesă la mare primejdie țara și domniua lui Gașpar vodă.

Zac. 5. Să rădicasă în dzilele aceștu domnii și un domnișor dela Orheiu, ce îndată Gașpar vodă au trimis oaste și au eșit și singur împotriva lui și l-au prinsu și pre dânsul viu, pre domnișor și câteva capete dela Orheiu, pre caru i-au și omorātu îndată. Ștua limba sârbască Gașpar vodă și cându i-au mustratu pre căpitani cei prinși Orheiani, li-au dzis sârbește: «*Да имаете сердце чисто къ господарю*». Le tâlmăcua apoi aceste cuvinte pre rumânie Bucioc vornicul de Țara de Gios, adecă «*Să aveți inimă curată spre domnu*».

Zac. 6. Stăpâniua atunce Ardealul, căruiua dzicem noi Țara Unguriască, Betlean Gabor, după stângerea Batoreștilor și avea mare războae împotriva Nemților, pentru Crăiua Unguriască și îndemna și pre Turci asupra Leșilor, că dedesă Leși agiutoriu împăratului nemțascu împotriva lui Gabor și atunce-ș de curundu îi bătuse Leși o oaste foarte rău la Casa. Deci îndemna într'acea pizmă pre Turci asupra Leșilor, făgăduindu-le că de or merge asupra Leșilor, să nu poată a da Liahul agiutoriu Neamților, va putea fără zăbavă a lua Beciul dela Nemți. Și cu acele îndemnări și cu făgăduin|| ță, cu mare daruri scrisiasă și la danul,

la Crâm, care cărți au cădzut pre mânule lui Gașpar vodă și îndată li-au trimis Gașpar Vodă la craiul leșescu. Dacă li-au vădzut craiul cărțile, sângur n'au vrut să ponosluiască lui Bethian, ce avându Betlean Gabor oameni ai săi între
 5 svetnicu leșești, cu cuscrii, au pus craiul pe oameni de a lui să-i poruncească, căci nu să părește de aceste fapte, cu vrăjmășia împotriva creștinilor. Și i-au trimis și izvoadele scoasă din cărțile lui și au mârșu solul dela boerul leșești cu multă mustrare și bănat, arătându-i și izvoadele
 10 cărților lui, ce au scris la hanul. Dacă li-au vădzut Bethian Gabor cuvintele sale de față, au dzis cătră sol: « Muri-va Gașpar, pentru acele cărți ». Și îndată, de toate îmbletele lui Gașpar vodă au dat știre la împărăție.

Zač. 7. Curundu au simțitu Gașpar vodă, că ș-au pierdut
 15 la Turci credința, deci s'au așădzatu cu gândul și mai tare cu Leșii, îndemnându-i asupra Turcilor. Și în cetatea Hotinului îndată au băgatu oșteni leșești, dându-să aeve suptu apărarea lor cu țara. Nu putea de tot slobod să hie în gândul său de boeri, cari socotindu cia de apoi, să nu
 20 vie vreo perire țărăi nu-i pristănuu boerul, din caru era mai cap atunce Bucioc vornicul mare de Țara de Gios; Vasile vodă era visternic mare la aceia domnie. || Ce, în multe
 25 chipuri să ispitiia să omoară o samă de boieri, să fie el slobod în faptele sale, ce, așe aeve nu să cutedza să-i omoară, pentru țară, că era Bucioc la țară ales de toți. Iară pre Vasilie vodă, dându-i pricină că nu dă samă de o sumă de bani a visteriei, măcar că-i era hinu de cununie, l-au pus la temniță și l-au pus și la muncă. Iară pre Bucioc pusesă
 30 gându să-l otrăvască și într'o dzi, oprindu-l la masă și-au scornitu voe bună, închinându la Bucioc cu veselie, și au pus de i-au datu otravă. În loc, s'au simțit Bucioc otrăvit și s'au și sculat dela masă și s'au dus la gazdă, avându erbi împotriva otravei, date dela un doftor priuatin, că aștepta el una ca 182▼

aceia dela Gașpar vodă. Îndată au luat erbi și au început a vărsa otrava, cu mare cumpănă de viață. A doa dzi s'au făcut războilt și Gașpar vodă, dându vina stolnicilor că au fostu bucatele cotlite.

Zač. 8. Văzându grije de vuață Bucioc vornic, numai ce i-au căutat a prestăni câtră sfatul lui Gașpar vodă, ce avea amu aședzatu cu Leși. Și era aevea și la împărăție îmbletele lui, deci trimisasă la Schinder pașe poruncă împărăția să nevoiască doară îl va prinde. Ce oblicise Gașpar vodă și de toate da știre la Leși. Deci, vădzându împărăția că nu-l pot prinde cu meștersug, au trimis un aggă pre obiciai, Schimni ciauș, să cuprindză scaunul și să-l maziliască pre Gașpar vodă. Iară cât au prinsu de veste Gașpar vodă că vine Schimni agga, au scornitu că-i vin || Leși asupra-i și au eșit den Iași și au pus tabăra la Capul Stâncii, împotriva Tușorăi.

Zač. 9. Cum au sositu Schimni ciauș după obiciai, amu era gătit lucrul; îndată au pus slujitoru de au abătut în Turci și câți au fostu cu agga și pre singur Schimni agga i-au omorātu. Și îndată au răpedzit și în târgu de au turburatu și târgul și cu slujitori amestecați, pre unde, pre care au apucat vremea, acolea i-au omorât. Mulți den Turci să închidea pen pivnițe cu arme, de să apăra. Gașpar vodă, după aciastă faptă, îndată au purces în tâmpinarea lui Jolcovschii hatmanul leșescu, carele era amu aproape, la margine cu oști.

Zač. 10. Era gata Schinder pașe și mai înainte de aceste fapte a lui Gașpar vodă, să margă cu oști asupra Leșilor den porunca împărăției și era orânduitu și hanul și Cantimir beu, vestitu războinic pe acele vremi și oștile muntenesti și o samă de oști ungurești dela Betlean Gabor, de toată oastea aproape de 60.000 și 1000 de iniceri, din odăile incerești orânduite și cu aceste oști au întratu în țară Schinder pașe.

Zac. 11. Leși încă să nu lase înșelatu pre Gașpar vodă cu priiatinșugul lor și să-ș tocmască Jolcovschii smentealele cele dintâi, au purces și el cu oastea și au trecut Nistrul la Hotin în 22 de dzile a lui Augustu. ||

183^v

5 *Zac. 12.* Oaste Jolcovschii hatmanul avea 1600 de husari tot înherați, 4000 de călări deosebi de husari, ce le dzic stiaguri îndzăoate, 200 de raitari, Nemți călări, 400 de Căzaci Lisovți, 2000 pedestri Nemți. Aciasta oaste era lefecii, era și a domnilor deosebi vro 2000 de oameni și
10 de aceia câțva caru mărgu de bună voe, în dobândă, caru apoi au mâncatu capul lui Jolcovschii. Venusă și un copil den casa craiului, dela craiu, numai să între Jolcovschii cu oști în Moldova într'agiutoriu lui Gașpar vodă. Al doilea hatman, cum dzicu la dânșii de câmpu, era pre aceia vreme
15 Conețpolschii.

Zac. 13. Dac'au trecut Jolcovschii hatmanul cu oștile leșăști Nistrul la Hotin, au făcutu Leșii sfatu și sfătuna Conețpolschii să aștepte oștile acolea la Hotin pre Schinder pașe, să nu să depărtedză așe în câmpu împrotiva mulțimei
20 de oști tătărăști și turcești și el să margă pre Nistru pre de ceia parte, să strângă Căzaci de pen pălânci, să lovască în urma oștilor pre la Tighinea. Ce, acesta sfat n'au primitu Jolcovschii hatmanul, ce să hie dzis, mai bine să vadză veștile cum sintu, de câtu să le audze dela alți.

25 *Zac. 14.* În 23 dzile a lui Avgustu au venit și Gașpar vodă în tabăra leșască, sprintin, numai cu 600 de oameni, la adunarea cu Jolcovschii și după sfatu ce au avut cu cape ||
30 tele leșăști, au purces cu toată oastea leșască pre Prut în gios, dela Hotin la Țuțora și acolo la Țuțora au pus tabăra Leșii. Scie Letopisețul Leșăscu că au avut și Gașpar vodă 12.000 de oaste de țară. Sosit-au Jolcovschii la Țuțora Septemvrie 2.

184^R

Zac. 15. Nu știu Jolcovschii de Schinder pașe, la ce loc este și cu câtă samă de oaste, lăsându-se de toate în nă-

dejdea lui Gașpar vodă. Ce, Gașpar vodă, deși știa din iscoadele sale de mulțimea oștilor turcești, iară nu spunea toate Leșilor, să nu le strice inemile.

Zač. 16. La 7 dzile a lui Septemvrii, în 5 dzile după sosirea Leșilor la Țuțora, au sosit și străjile tătarăști, de odată ca 300 de oameni, cu cari hărățindu-să Căzaci, ce le dzicea Lisovți pre acele vremi, i-au înfrântu Lisovți pre Tătari, iară vi n'au putut prinde nice pre unul. Numai capete câteva de Tătari au adus la Jolcovschii, ce, n'au putut și nice atunce Leși de puterea lui Schinder pașe. Iară Tătarâi prindia în toate dzile dela Leși limbă, din holotalor, ce îmbla pentru hrana, și știa Schinder pașe de toate de la Leși și cum este oastea leșască puțină.

Zač. 17. În 8 dzile a lui Septemvrii, întâu Cantemir beu, apoi și singur Schinder pașe, au sosit la Țuțora și și-au întinsu corturile Schinder pașe dreptu deasu|| prataberu leșăști, mai din gios. Leși erau în șanțuri, cele încă de Zamoyschii făcute. N'au vrutu să scoată oastea Jolcovschii într'aceia dzi, mai multu de niște steaguri sprintene, cu Lisovți amestecate, mai multu doară ari putia prinde vre o limbă, să știe de oaste, atâta este cât sosisă, au mai este pre urmă. Ce toată dzua hărățindu-să cu Turcii și cu Tătarâi, eșindu și de ai noștri Muldoveni la harțu, și nice atunce au putut lua limbă, că mai multu de un stegar turcu n'au prinsu și până a-l duce la Jolcovschii, au muritu de rane.

Zač. 18 Atată oaste de toată, câtă sosisă descălecată, socotindu Jolcovschii și neștiindy că în ceaș noapte au sositu și oardele a hanului, cu Galga soltanu, fratele hanului, că hanul sângur rămăsese în Bugeagu, iară oștile toate le pornisă cu Galga soltanu. A doa dzi dezdimeniată, au scos Jolcovschii toată oastea leșască, pre pilda lui Zamoyschii, cându cu Cazi Cherei soltan, și-au tocmit oastea, cât agiungia glonțul pușcei, făcându și doao băști de pământu, una la

un cornu de oaste, alta la altu cornu, câte cu patru puşci
 şi câte 300 de pedestraşi cu focu. Iară Schinder paşe toc-
 misă oastea sa turciască şi pre Unguri şi pre Munteni, la
 aripa din gios, iar aripa || din sus au dat-o lui Cantemir, 185^R
 5 cu oardele lui, iară celelalte oarde ce era cu Galga soltanu,
 nu s'au arătatu de după dial, până nu s'au început războiul.

Zač. 19. Dacă s'au apropiat oştile de sine, au datu
 Leşii întâi şi cu Muldovenii războiu şi în loc împengându
 pre oardele lui Cantemir şi Turcii începuse a să da înapoi.
 10 Eşiţi Leşii la câmpu, mai multu decât le era porunca, cu
 şireagul cel din frunte, au izbucnit şi oardele cu Galga
 soltan şi au dat cu toate oştile năvală la rândul cel den frunte
 leşăscu şi l-au înfrântu. Ai noştri Moldovenii, pre obiciai.
 îndată au plecatu fuga şi holota Leşilor, ce era în goană,
 15 aşijdere Iară Tătarăi neîncăpându toţi în frunte, au lovit
 şi din dos pre Leşi. Şi aşe, cu mare vărsare de sânge, au
 înfrântu rândul cel dentâi, pân au agiunsu la al doilea
 rândul, ce era tocmit iară frunte, unde era şi hatmanii
 singuri. Şi era toate şi acele rânduri mai încungurrate de
 20 Tătari, de cătră tabăra lor, ce au mărsu tot buluc Leşii,
 apărându-să de Tătari, până supt şanţuri.

Zač. 20. Schinder paşe tot cu aceia năvală au lovit
 başta cea din gios şi fără zăbavă au intratu enicerii în baştă.
 Sărit-au Leşii, amu de lângă şanţuri, şi au apucatu de au
 25 scos o samă de pedestraşi ce era în baştă, iară || mai mulţi 185^V
 au perit şi patru puşci au luat Turcii. După aceia au stătut
 oastea în tocmală neclătită, numai cât să apăra Leşii de
 năvala Tătarălor şi başta cia din sus au rămas întregă.

Zač 21. Aproape de apusul soarelui, Schinder paşe au
 30 descălecatu oastea toată la odihnă, iară Leşii au cădzut la
 mare spaimă şi turburare, şi lăsindu şi ei străji, iară oastea
 ceialaltă au intratu în şanţuri, pe la otace. Şi îndată au
 mărsu toate capetele la cortul lui Jolcovschii, la sfat, mâh-

niți toți, vădzîndu-să închiși de atâtea mulțime de oști, depărtați de țară și cetățile sale, fără nice o nedejde de ajutoriu. Ținea hatmanii amândoi inimie tari, răspundzându tuturoră, cum a doa dzi vor să-ș tocască lucrul cu războiu și apoi, dacă n'or putea a înfrânge puteria nepriiatimilor, să lege tabăra și să margă cu tabăra legată spre țara lor, spre Nistru. Au pătrunsu tuturoră inimile acestu sfatu, dacă au audzitu cu tabăra legată mărșul, fiindu amu den loc închiși de pășunea de cai și de hrană de oameni. Și după aceia s'au rășchirat sfatul îndată. Un domnu anume Strus și Calinovschii staroste de Cameniță și Samoil Corețchi s'au gătitu de fugă noaptea cu oamenii săi și au purces năzuindu îndată || să treacă Prutul noaptea și acolea, la trecătoaria Prutului, dându în Prut ca oile spăimați, s'au înneccatu Calinovschii starostele de Cameniță și mulți din Leși. Unu rătăcîndu noaptea, au cădzut a doa dzi în mînule Tătărălor, pe alții i-au dus cursul apei, de i-au abătut iar înapoi la mal, de li-au căutatu a. întra iară în tabără. Iară Hmelețchi și Cazanovschii, capetele Căzaciilor, au lovit întâi alătura cu Prutul, apoi au luat câmpu și au mersu, fără nici o dodeială întregi. Ceialaltă oaste de lefecu să turburasă cu toții și ei de fugă, scornîndu-să cuvântu pen tabără c'au fugit hatmanii, cât și ceia ce era la straje, părăsise străjile. Ce, înțelegându Jolcovschii spaimă ca aceia oști, au îmblat pe la otace cu făclii de vîntu, arătându-se oștenilor, cum este de față și are grije de oaste și au mai întăritu și străjile. Și așa debua au aședzat oastea de spaimă. Și în ceiaș noapte au scris și cărți, dându știre la craul, cu pără pe aceia ce-au fugit din tabără.

Zac. 22. Gașpar vodă vădzîndu mare turburare și fugă în oastea leșască, părăsit și de oșteni săi, au purcesu și el noaptea și au trecutu Prutul bine. Numai, amu la branște fiindu cu puținei de ai săi și den boeri Șep || telicuu hatmanul

și Goia postelnicul pe lângă dânsul, l-au omorât cea ce era cu dânsul. Scârnăvă și groazdnică faptă și neaudzită în toate țări creștine. Domnul, ori bun, ori rău, la toate primejdile feritu trebuiaște, că ori cum este, dela Dumnedzău este. Precum dzice Svinta Scriptura: «**Нѣ ест ни єдина власт, тѣкмо ут Бога**», adecă «Nu-i nice o putere, fără dela Dumnedzău dată».

Zăc. 23. Plătīt-au apoi cu capetele sale aciastă faptă și Șepteliciu și Goia, dela Alexandru vodă, pe lege direaptă, de li-au tăet capetele și trupurile li-au aruncatu în eșitoare și cu cale li-au făcut, că după scârnave fapte, scârnave morți vinu Iară bietul Bucioc vornicul în branuște amu au năzuit la un hin al său, anume Toader Brănișteriu, unde-și lăcuia acel Toader, singur nemerit den răssipă, fără slugi pe lângă sine, precum vremea aceia în răssipă oștu așe aduce. Și cu multă rugămente și giuruită câtră hinul său, s'au oploșit în vicliană făgăduința lui. Apoi, a doa dzi, l-au legatu hinul și legat l-au dus la Schinder pașe (O! să nu-l erte Dumnedzău, hin ca acela) și dacă l-au dus la Schinder pașe, au pus îndată de l-au înțapatu pre Bucioc, săracul, acela carile purure sfătuiă pre Gașpar vodă spre bine și de mare nevoe i-au căutatu a pristăni la sfatul lui Gașpar vodă. Acestu domnu, Gașpar || vodă, nice odată post n'au avut, ce pre ascunsu în toate posturile mânca carne.

Zăc. 24. Iară hatmanii leșești vădzându-se închiși și părăsiți și de tovărășia Muldovenilor și în țară streină, încungiurați de atâtea oști, au scos, a doa dzi, toată oastea, câtă le rămăsesă, stoluri, însă aproape de șanțuri, cât să se apere de năvala Turcilor și a Tătarălor. Și toată dzua aceia au stătut călări în tocmală, nice Schinder pașe și Tătarăi așe nu li-au stătut asupră, alegându cu sfatul să-1 ție așe închiși până ce i-ari strânge foamea și hrana de cai, să să închine

de bună voie. Leșii încă să facă războiu nu era putere, că și oastea li să împuțnasă cu domnii cei fugiți și răniți mulți din războiul cel dintâu, între carii era răniți feciorul lui Jolcovschii și nepotul lui de frate. Ce și a trua dzi după războiul cel dintâi, iară așe au scosu oastea cu tocmală, aproape de șanțuri și într'aceia dzi s'au apropiat și Galga soltan cu puținei Tătari pre lângă sine și au poftit pre singur Jolcovschii la voroavă. Scoasesă Schinder pașe într'aceie dzi toate oștile sale și pusesă rându înainte ochilor Leșilor, să vadză mulțimea și așe au făcutu în trei dzile, pentru spanma Leșilor, să să închine, vădzându oastea mulțime. || Iară la voroavă cu Galga soltanu Jolcovschii n'au vrut să iasă, ce au trimis pre cneadzul Corețchii, fratele celui Corețchii ce fugise. Deci și Galga soltan încă au trimis pre Veh Şah mârza și au cerșut o sumă mare de bani să le dea Leșii și să margă cu pace. Iară Corețchii arătându alte legături de pace, s'au apucat mârzacul de sabiie și au dzis să aștepte Leșii toți sabiie.

Zac. 25. Vădzându-să Leșii că cu altu mijloc de acoloa n'au cum să iasă, de unde erau cădzuți, au ales sfat să iasă cu tabăra legată pre mijlocul oștilor și așe au făcut, 19 dzile a lui Septemvrie în de sară. Amu era de trei dzile tocmită tabăra la rânduri și au făcut porți în șanțuri, cine-și la rându și au purces din loc cu tabăra legată de cară, și orânduite oști pi den toate părțile și pedestrași și călări. Gândua Turcii și Tătarai dintâi că vin să dea războiu, apoi au vădzut purcesul. Și în cea dzi până în sară și toată noaptea au mârșu Leșii cu puțină dodială, numai de Tătari.

Zac. 26. A doa dzi, Septemvrie 20, au sosit și Schinder pașe cu toate oștile asupra taberii leșăști, ce Leșii, cât s'au făcut dzuă, stătusă, unde i-au apucat dzua. Și în || tr'aceie dzi au fostu războiu foarte tare și mare, până la vreme de chindue și descălecându Turcii cu corturi de mas, Leșii

mai în de sară iară au purces cu tabăra și iară toată noaptea au mârșu, numai cu doduală de Tătari.

Zač. 27. A triia dzi, Septemvrie 21, iară au stătut tabăra leșască la un pârău, care nu-l pomenește Letopisețul Leșescu anume ce vale a hi fostu, iară adevărat pe la Scumpiua au lovit, ce ori la o vale ce să dzice Răchita, ori la vre un ciuluc. Încă nu trecusă toată tabăra leșască valea, cându au sositu Schinder pașe și acole au ruptu Turcii o bucată mare de tabără și au luat și câteva steaguri dela Leși și pușci și s'au închis Leși iară acolea, la ceia vale, de s'au apărat toată dzua aceie.

Zač. 28. A patra dzi, Septemvrie 22, au socotit Schinder pașe să le ție din frunte calea și au purces înainte și aproape de Răutu, desupra Răutului, au tocmit toată oastea frunte. Leși încă ci-au avut oaste mai aliasă, o au tras de pen arepi în frunte și la o vreme ca aceia, la care și de nevoie numai caută a hi toți viteji, că nu era altă cale de viață, au mârșu cu toată tabăra dreptu asupra temerului oștu turcești, și stându tare și cu focul, au căutat || Turcilor a le da cale. 1887

Și într'acela războiu au luat Leși dela Turci două steaguri și Tătari prinși viu câțva. Și după ce s'au așădzat tabăra la Răutu, au mai eșit stiagurile leșăști de au mai lovit pre o drâmbă de Tătari, cari trecusă Răutul.

Zač. 29. După aceia petrecanie, să îmbărbătasă Leși și pierdusă toată grije. Iară ce iaste să nu triacă și orânduiala lui Dumnedzău nu poate să să amistuască. Amu, fără nice o grije, tare și sămeți Leși și cădzusă la valea Coboltei, unde era de o parte pârăul, de altă parte oastea, loc deșchis, fără trecători. Și pierdusă și Schinder pașe nedejde de a-i dobândire și trimisesă la Jolcovschii Schinder pașe, pof-tindu să-1 trimată un om să știe turcește. Au trimis Jolcovschii, ce apoi nu l-au mai slobodzitu Schinder pașe pre tâlmacul acela. Cându au fostu amu aproape de Ni-

stru, ca o milă de loc dela Movilău, la un sat anume Slobodie Saucăi, în ținutul Sorocii, acolo descălecasă oastea leșască, conacul cel de apoi. Holota ce era strânsură, temându-să de hatmani pentru dobânda, că jecuisse multe case în țară, să apuce ei trecătoare la Nistru noaptea, au dat spaima și toată oastea așe greu s'au turburat, cât care cum au putut, au apucat cal, sluga stăpânu său și pede|| 5
 189^R strași și călăreți, toți amestecați, unui de lați fugindu, s'au spârcuit toată tabăra, hatmanii rămași singuri, unul într'o parte, altul într'alta. 10

Zac. 30. Dzir unu să să hie făcut aceia spaimă din slugile oștenilor, cari mersesă la o arie cu fân, departe de tabără și să-i hie lovită Tătarăi. Ce, ori cum au fostu, spaima ca aceia au fostu, în care nu s'au mai putut îndrepta oastea, să să aședză. Poate hî și de grijea trecătoarei Nistrului, care de care să apuce mai curundu să treacă. 15

Zac. 31. Au priceput Tătarăi încă de cu noapte răssipa oștu leșăști și încălecase toți. A doa dzi dez dimeniață, au cădzut mai toate capetele leșăști, părăsiți unu și de slugile sale, alții rătăciți, pre mâna Tătarălor. Pre feciorul lui Jolcovschii și un nepot a lui i-au găsit între cară, răniți încă dela Țuțora, pre Conetpolschii cu puținei oameni buluc, așteptându dzua, doară ari putea aduna ceva oaste și să știe și de Jolcovschii ce s'au făcut, l-au încungiurat Tătarăi și au cădzut viu pre mâna Tătarălor. Iară pre Jolcovschii, numai cu o slugă a lui rătăcitu, pedestru, l-au găsit o drămbă de Tătară și până a înțelege cine este, vădzându-l om bătrân, || l-au tăiatu. Și apoi din sluga lui înțelegându că este Jolcovschii, i-au dus capul la Schinder pașe și au stătut toată dzua într'o suliță înaintea corturilor lui Schinder pașe capul lui Jolcovschii. Și într'acela loc stă stâlp de piatră, făcut apoi de oamenii lui Jolcovschii și până astădzi, în ținutul Sorocii, în ceie parte de sat, 20
 25
 30

anume Slobodzia Saucâi, loc ca giumătate de milă de la Movilău.

Zač. 30. Schinder pașe, după aciasta izbândă, capetele leșăști ce-au fostu, și pre Conetpolschiu, i-au trimis la împărăție, iară sângur s'au întorsu la Cetatea Albă și acolo peste puține dzile ș'au fârșitu vnața. Dzac să fie murit otrăvit de veziriul ce era atunci la împărăție, temându-și veziriia de dânsul. Iară Tătarăi au lovit toată Podolia și Rusia și fără nice o sminteală de nime, cu pianu multu s'au întorsu în părțile sale. Fost-au aceie răssipă a oștilor leșăști și perirea lui Gașpar vodă, v leato 7129 ||

1620
190^R

Capul al noadălea.

Încep. 1. După domnia lui Gașpar vodă, au venit la domnie Alexandru vodă, feciorul lui Iliiaș vodă, iară acel Iliiaș vodă au fost ficiorul lui Pătru vodă Rareș, și după moartea tătâne-său, lui Pătru vodă, cădzuse la domnie, ce de bună voia sa au lăsat domnia, precum scrie Ureche vornicul, și au mârșu la soltan Suliman și s'au turcit, la care întunecare menții au venit din desfrânate fapte a curviei.

Zač. 2. Apoi Iliiaș vodă au cădzutu la Rodos la oprială și acoloa, la Rodos, au născutu acestu Alexandru vodă. Spun de dânsul, că la moartea sa au mărturisitu legea creștinească.

Zač. 3. La începutul domniei sale, oblicind de moartea lui Gașpar vodă, că au fostu pricina Șeptelici hatmanul și Goia postelnicul, i-au omorât și trupurile lor li-au aruncatu în eșitoare, precum s'au pomenit mai sus. Și cu lege direaptă le-au făcut aceie pediapsă, numai munca ce au făcut fâmeilor lor și îmmei a lui Șeptelici pentru avuția, au fostu peste pravilă, că pre legea direaptă nice fecior pentru fapta tătâne său, nice părintele pentru fap || ta 190^V fecioru-1 de vârstă nu-i platnic.

Zăc. 4. Domnia era aceasta foarte slabă și cu purtatul
 trebilor peste obiceiurile țării. Și în zilele lui au venit și
 împărăția Turcului, singur cu sine sultan Osman la Hotin,
 asupra Leșilor. Că înțelegându împărăția de perirea oștii
 leșăști de Schinder pașe, avea nădejdea că prea lesne va
 putea să cuprindze den Crăia Leșască o parte, socotindu
 că ce au fostu fruntea oștilor leșăști și slujitori vechi au
 perit în Moldova, nu or avea Leșii nice o putere să stea
 împotrivă. Și măcar că venisă vești că Perșii să gătiadză
 asupra Vavilonului, să-l ie dela Turci, tot au lăsatu grijea
 Vavilonului și au stătut după gățirea asupra Leșilor peste
 toată iarna, trimițându și ceauși la craiul leșescu, dându-i
 știre să știe că-i vine asupra crăiei lui, cu toată puterea.

Zăc. 5. Au acestu obicei împărățu, de dau știre unul
 altuia, cându vor să facă războaie unul asupra altuie De
 care lucru s'au cutremurat Leșii, de vremile acele, vă-
 dzându-și și răssipa oștilor cu amândoi hatmanii și a ve-
 derea venire asupra sa puteri ca aceia. Ce au trimis și craiul
 un sol dela sine la Turci, mai multu să vadză și cu ochii,
 este ade|| văratu gățirea Turcilor să vie, au numai sintu
 cuvențe. Ce, pre solul la împărăție nice cu vezirul nu l-au
 adunat, ce numai i-au răspunsu cu scârbă și l-au pornit
 înapoi.

Zăc. 6. Iară și craiul leșăscu n'au șadzut fără gățire, ce,
 îndată iarna, au strânsu săimu și den ceputul săimului au
 trimis soli pe la toate țări creștine, dându-le știre de venire
 asupra sa împăratului turcescu, cu toată puterea împără-
 ției lor. Și au stătut la sfat să facă oști de a stare împotriva
 puterei turcești și au ales la săimu să facă 30.000 lefecii,
 în caru să hie 14 000 de husari și 8000 de pedestrime, altă
 oaste mai sprintenă, și la 15 000 de Căzaci să trimață lefe
 și singur craiul cu toată popolita să încalece și au stătut
 și ei toată iarna de gățire. Iară dela crăiei streine, n'au avut

dela nime nice un ajutoriu, mai multu dela Holendezi câteva corăbii cu platoșe și cu sănețe și alte măestri de oaste. Iară dela celelalte crăii creștinești fără nice o nedejde de ajutoriu s'au întorsu solii lor și încă dela Nemiți oprise și marginile țărâi sale, nice pre banii săi Leși să nu facă lefecii, avându Împărăția Neamțului || pe acele vremi mare zarve și amestecături cu Crăia Bohemului, care crăie, cu altu nume să dzice Cehul. Așe lăsasă toți pre Leși, numai singuri să răspundze Împărăției Turcești. Husari încă atâția n'au putut a face Leși, că acel fel de oaste se face cu greu și cu mare cheltuială. 191^v

Zac. 7. Cât s'au dezvărat, sultan Osman au purces cu mare gătire cu oști strânsă de pen toate unghiurile țărâlor sale. Așe scrie Hronograful Leșăscu, că și din limbi apoi și din iscoade ce avea Leși la Turci, cum au avut sultan Osman 300.000 de călări, 12.000 de iniceri, 80 000 de Tătari cu Zaimbu Chirei sultan, hanul Crâmului, fără de oștile muntenești, ce era cu Radul vodă, domnul muntencescu. Amu aproape de Dunăre fiindu sultan Osman, au venitu veste, cum au luat Perși Vavilonul, ce tot au păzit calea asupra Leșilor. 192^v

Zac. 8. La Leși lipsia hatmanii amândoi, că Jolcovschii hatmanul cel mare perise, iară Conetpolschii al doilea hatman era la închisoare la Tarigrad și era zarva între Leși pentru hătmania. Ce, cranul Jigmontu, ferindu-să să nu cadze la mai mare împărăchiare între capete || lucrul, au răspunsu domnilor că aștiaptă pre Conetpolschii să rasă din robie și este pravila lor așe, ales la capetele oștilor, să margă pre rându din stepenă mai mică la mai mare. Deci oștile toate au datu pre mâna lui Hotchevici, hatmanului de Litfa, om vestit din tinerețele sale la războae și atunce de vârsta sa, ca de 80 de ani. 192^R

Zac. 9. Cu 14 000 de oaste au purces de odată Hotchevici hatmanul și înaintea sa au trimis cu 4000 de oameni

pre Liubomirschi, să triacă îndată Nistrul al Hotin, fiindu
 cetatea Hotinului den dzilele lui Gașpar vodă pre sama
 Leșilor. Deci întrându Liubomirschi în țară, pân a să
 apropua oștile turcești, au prădatu țara până în Ieși, eșindu
 și lăsindu și Alexandru vodă Eșii, cu fuga la Roman și 5
 au arsu Leșii și Eșii și din prada țărâi au strânsu hrană,
 care apoi au ținut pre Leși toată vremea, cât au fostu la
 Hotin. În urma lui Liubomirschi au sosit și Hotchevici
 hatmanul la Hotin și apoi, după Hotchevici, și feciorul
 craului leșăscu, Vladislav, cu 16.000 de oaste. Nu știu ce 10
 vină or hi dat bieților târgoveți de Hotin, a o samă ce au
 fostu mai frunte, de i-au înpensu din cetate de pre zid,
 192^v fără de nicio milă, Leșii. ||

Zăc. 10. Amu era împărăția la Țuțora, iară Căzaci tot
 nu sosisă la Hotin, cu mare mâhniciune Leșilor și amu 15
 agiungea Tătarâi până în tabăra leșăscă, cât pierduse Leșii
 de Căzaci nedejde.

Zăc. 11. În 20 dzile a lui Avgust au lovit un soltan cu
 oștile sale și cu mulți și din oastea turcească, la tabăra le-
 șăscă supt Hotin, cât s'au gânditu Hotchevici hatmanul 20
 și alte capete leșăști că amu și împărăția singură este sosită
 și scoasesă și Leșii toată oastea la câmpu. Ce, Tătarâi,
 după puțină năvală, s'au dat îndărăptu. Și atunce-și, în
 cearși dzi, au sositu și 1000 de Căzaci înaintea hatmanului
 lor, anume Sahaidacunii, dându-i știre că sosește și oastea 25
 căzăcească cu tabăra legată, de trei dzile tot cu războiu prin
 Tătari, că trecusă Căzaci pe la Soroca și zăbăvindu-să cu
 prada, pre hirea lor, îi apucasă Tătarâi pre cale. A doa dzi,
 21 a lui Avgust, au sosit și Sahaidacunii cu 20 000 de Că-
 zaci și într'aceiaș dzi, orânduindu Hotchevici șanturile 30
 pre lângă tabără și făcându căutare Căzacilor, au dat știre
 străjile, cum sosește și împărăția cu toate oști în tocmală,
 cum dzic la Turci, alai. Ce, au lăsatu și Hotchevici cău-

tarea Căzacilor și au scos și el toată oastea la câmpu, cu tocmală, puindu oaste și pen văi și pin ceretei sup || puse. 193^R
 Singur au stătu cu partea mai aliasă a oștu frunte, gândindu că vor da Turcii îndată războiu. Ce, oastea turcească n'au stătu de războiu, ce, cum au sosit, au început a descăleca și a întinde corturile. Cantemir pașe numai cu oștile sale au făcut năvală odată la aripa Leșilor, ce vădzindu oaste leșască suppusă pin toate văile, au purces și el spre descălecatul oștu sale. Iară Turcii scoasesă o samă de puști și da în oastea leșască și au fost harțuri între oști până în sară.

5
 10
 15
Zac. 12. Avgust 22, dezdămeneață, au cuprinsu Turcii tot locul acela cu corturi, unde stătusă Leșii în dzua den-tău. Leșii încă au scos oastea împregiurul taberii aproape și într'aceia dzi toată năvala Turcilor au fostu asupra Căzacilor, vădzându-i încă fără șanțuri și osebiți de tabăra leșască.

20
 25
 30
Zac. 13. Avgustu 23 dzile, dezdămeneață, gătiți Turcii de războru, Căzacii era descălecați cu tabăra lor, mai gios pe Nistru, deosebii de tabăra Leșilor, încă fără șanțuri, numai încheiată cu căruțele. Acolea, la Căzaci au făcut mare năvală cu toate oștile Turcii cu Tătarii, cât să vedea luată amu tabăra căzăciască. Ce, au stătu Căzacii foarte tare și cu nevoința || a hatmanului lor, care era om oștian dreptu, 193^V
 și li-au datu și Hotchevici hatmanul agiutoriu cu trei roate de Nemți și cu o mie de haiduci cu bardise (iaste un fel de arme, topoară cu coade lungi). Deci, cum au vădzut Căzacii agiutoriu, au sărit dreptu asupra inicianilor, bătându-se dela o vreme de țiuș cu sânețale, cât li-au căutat a să da înapoi inicerilor. Și' așe gonindu Căzacii și haiducii pre iniceri, s'au întărătatu și oștile călăreță și s'au făcut o glogozală mare între oști, adăogându-să și din oști turcești cu Tătării și den bulucuri a Leșilor la aceia aripă, unde era sfada, cu mare vărsare de sînge. Și într'aceia dată,

la acela războiu, au peritu capete câteva den iniceri și pașea de Silistra, vestit războinic. Din partea Leșilor, din capete au peritu Zavișa și Endriiovschii, amândoi rohmistri. Și din capetele Tătarălor de Litfa au perit Bogdan Mârza și Țarovică, iară mârzac. Lucru mare, cumu-i laudă Hronica Leșască, cum au stătut de bine atunce împotriva Turcilor, măcară că sintu și ei Turci de lege. În cea dzi, spun să hie chemat soltan Osman pre iniceră, și li-au dzis că nu va mânca, până nu or lua tabăra căzăciască.

Zač. 14. 24 a lui Avgust, Leșii la câmpu n'au eșit, ce
 194^R au stătut || toată oastea la întărătura șanțurilor, că până
 atunce pre mai multe locuri era tabăra leșască numai cu
 cară îngrădită. Iară Turcii într'aceiași dzi, vădzându că
 Leșii nu stau la războiu, ce de lucrul șanțurilor și călării
 de a valoma cu inicerii pedestri, întâi au dat năvală unde
 era fruntea șanțurilor și acole dându-le tare Nemțu răs-
 punsu, s'au mutat mai sus, cercându loc mai slabu, ce, și
 acolo, la năvală au cădzutu mulți din Turci. Apoi și la al
 treilea loc, au luat mai despre Zvancea, ce și acolea s'au apărat
 Leșii tare și până amiadzedzi au dodeit pre Leși. Iară dela
 amiadze dzi, iară cu toată năvala au lovitu la tabăra căză-
 ciască, care amu era grijite peste noapte, cu doă rânduri
 de șanțuri, un șanțu tocma pe lângă cară, iară altu rându
 de șanțuri mai departe de tabără și amu lipiți de șanțurile
 Leșilor. Multă oaste turcească au peritu de Căzaci într'a-
 cerea năvală și au gonit Leșii pre Turci înfrânți de focul
 Căzacilor, până în corturi.

Zač. 15. Avgust în 25, nimică n'au gânditu Turcii de
 paguba oștu sale, ce au avut, ce, a doa dzi, au scos pușcile
 cele mari și s'au apropiatu de șanțurile Căzacilor și au dat
 194^V nepărăsit în Căzaci câteva || ciasuri. În loc de minune,
 scrie Hronograful Leșescu că dându așe desu și mai multu
 de un căzac, anume Vasile sotnicul, n'au perit, iară cai

au omorât mulți în tabără. După patru ceasuri ce începuse
 a bate pușcile în Căzaci, au eșit Căzaci și-au făcutu nă-
 vală la puști, de unde bătea. Și din aripa despre Leși au
 lovit un stol de Leși, iară într'acelea și au împensu pre toată
 5 oastea aceie de pre lângă puști și au apucat toate pușcile
 cele apropiate. Și au mărșu într'aceie dzi până în corturi
 turcești Căzaci, cu mare spaimă în toată oastea turcească
 și amestecătură. Ce, cum și-i hirea Căzacilor, la dobândă
 lacomi, au dat îndată de jacuri și cu aceie zăbavă, avându
 10 vreme Turcii, au împensu iară pre Cazaci și dela corturi
 și dela puști. Pușcilor apucasă Căzaci de le stricase roatele
 și straturile.

Zăc. 16. Dentr'aceie dzi amu au mai răsuflatu Căzaci
 și s'au acolesitu Turcii despre partea Leșilor cu năvala, că
 15 să deprinsesă Leși, de sta gata, bulucuri călări, și cât în
 împengea Căzaci den foc pre Turci, iară Leși lovia din
 aripa. Deci, den 26 a lui Avgust, au cădzut greul asupra
 Leșilor, că în 27 a lui Avgust mare năvală au făcut Turcii
 la oastea leșască, care era scoasă dinnafară de șanțuri și
 20 au înfrântu pe Leși și doă bulucuri de Nemți a doi pol-
 covnici au peritu cu totul. || Mare bucurie în Turci și se-
 meție de atâtea capete de Nemți, de carii sta o grămadă
 înaintea corturilor împărătești. Și să nu hie întorsu pre
 Turci îndărăptu niște stiağuri de husari, la grije era și toată
 25 tabăra leșască, așe să amestecasă de rău Leși. Au luate
 într'aceie dzi Turcii steagul lui Hotchevici, rumpându-și
 zăbala calul stegariului, care purta stiağul de husari la Hot-
 chevici, l-au băgat pe stegariul fără voia lui în desimea
 Turcilor. La aceia grije, scrie Hronograful, că singur moș-
 niagul Hotchevici au eșit den șanțuri afară și pin toate ce-
 30 lelalte porți eșua orânduită oastea și așe s'au dezbăratu de
 oarbă năvală Turcilor într'aceie dzi. Iară oaste au peritu multă
 într'aceie dzi din Leși și stiağul lui Hotchevici cu stegariul.

Zač. 17. În 28 a lui Avgust și 29 și 30, Turcii au ședzut pre odihnă, iară Hotchevici hatmanul măhnitu pentru steagul său, care lucru la oștenii acestor părți și în locu de necinste și în locu de piedzi răi să socotește.

Zač. 18. În dzi 1 a lui Septemvru au pus gându Leși să lovască cu toată oastea sa noaptea pre Turci, numai să
195^v lasă pedestrima la șanțuri și așe au făcut. Toată oastea || scosesă denafară, ce au împiedecatu lucrul și gândul lor ploaia. A doua dzi au oblicit Turcu gândul Leșilor den haiduci Unguri, carii fugiia totdiauna dela Leși la Turci și dela Turci Rusii totdeauna. Iară Căzacii tot nu s'au răbdatu și pe ploae, la o aripă de corturi au îndrăznit de i-au lovit, tot într'aceie noapte. 5 10

Zač. 19. A treia dzi a lui Septemvru au vinit în tabăra leșască dela Radul vodă domnul muntenescu Batiștea Veveli, om de niamul său critian, dzic să hie fostu cu știrea vezirului, îndemnându pre Leși să trimață sol de pace la Turci. Și nu s'au apăratu Leșii, ce au trimis foarte om cu ispravă dela sine, anume Zelenschiu, să întrebe, putea-vor să să primască solule la împărăție, au ba. Și de atunce
20 imbla și solule, iară și singele bieților oșteni mai multu să vărsa din îmbe părțile între dânșii, în toate dzile și în tot ciasul. 15

Zač. 20. În 5 dzile a lui Septemvrii, au obârșitu Turcii și podul peste Nistru și au trecut și în ceie parte de Nistru oastea. Avea hrană până atunce slobodă de cai Leșii peste
196^R Nistru, iară den cera-și dzi 1-au || închis și den ceie parte. Și tot într'aceie dzi au venit și Caracaș pașe de Buda, carele temându-se de împărăție, scârbită pe dânsul pentru zăbava, trimisesă răspunsu vizirului că nu va merge la adunare, până nu va hi întâi în tabăra leșască. 25 30

Zač. 21. Toată oastea turciască iară să pornisă după Căracaș pașe și din toate părțile au stătut năvală asupra Le-

șilor, iară mai mare cu multu unde era sânġur Caracaș pașe. Era acel loc despre Zvancea, unde era mai slabă tabăra leșască. Îl dusasă pre Caracaș pașe anume la acel loc niște Unguri, ce fugise dela Leși la Turci și aceie năvală au fă-
 5 cutu la șanțurile leșăști, cât, să hie apucat a eși un buluc de Nemți cu un căpitan anume Veer neamțu și s'au pri-
 legitu vro 2000 de Căzaci, cari păștea cai, țindu-i a mână prin ceretei, luasă Caracaș pașe șanțul Leșilor. Ce, Nemții
 10 ca din dos să prilejise a oștii cei turcești și alții di pe șan-
 țuri au vărsatu focul în Turci, cum dau Nemții, odată. Și dintr'acela focu au nemerit glonțul den sinețu pre Caracaș
 pașe direptu pren capu. Deci, cât au vădzut Turcu c'au cădzutu Cărăcaș pașe, s'au dat îndărăptu. Eșit-au și Leșii
 călări¹ din șanțuri, iară n'au gonit pre Turci, stându
 15 după sprejenială de|| alte locuri, pre unde mai năvălha 1967
 Turcii.

Zac. 22. Slăbise Leșii de hrană și de desime mare de trupuri să scornise mare putoare în tabăra lor, că nu mai birua a căra trupurile în Nistru. Deci, să scornisă boale
 20 între oșteni și mai vârtos muria cai de o boală ce era în cai. Ficiorul cranului, Vladislav, dzăcea bolnav și Hotchevici
 hatmanul iară așe, din care boală au și murit acole la Hotin Hotchevici, Septemvrii 14, om între Leși vestit de lucruri
 războaelor. Spun de dânsul, pân au fostu viu, cându
 25 au venitu pomenire de pace dela Radul vodă, să hie dzis:
 « Lasă, lasă, să vie Sîmedriul, să va căi soltan Osmanu c'au venit asupra Leșilor ».

Zac. 23. Trei dzile după perirea lui Caracaș pașe, Turcii au șadzutu fără războiu, iară Tătarăi ardea și prăda Țara
 30 Leșască pre lângă Cameniță și mai sus de Cameniță și să fuma Țara Leșască la vederea ochilor a Leșilor. Și ei în-
 chiși de toată hrana. Mai multu ce răzbua Căzacu pen păduri, pre la cetăți de pre aproape și aducea câte oarece

197^R hrană, ce iară nu de agiunsu. Și au ales și Leși într'un rându, noaptea, cu vre o mie de haiduci, niște cară, de au adus den Cameniță, puțină hrană și iară de sineță, că împuținasă Leși și iară și plumbul. Și boale să scornise multe în Nemți și în Leși și mai ales boală|| de ventre, învățați cu berea, cu horilcă, și acolo numai apa Nistrului era băutura, care este foarte grea la băut. 5

Zač. 24. Svătuia unu din Leși să lase pedestrima să apere șanțurile, iară ei să iasă călări, alți sfătuia să porniască pre feciorul craului, să margă el să sîrguiască pe craiul, pe tată său, să vie mai curîndu cu agiutoriu și să burzuluisă și oastea Litfei, numai să o plece din tabără. Ce, apoi toate aceste sfaturi li-au așădzat Liubomirschii, pre carele li-au și ales oastea și în locul lui Hotchevici, li-au pus ficiorul craului hatman. 10 15

Zač. 25. În 15 a lui Septemvrii să întorsesă și solul lor Zelenschi, trimis la veziriul și tot într'aceieși dzi au lovit Turcu iară tabăra leșască la poarta Litfei. Ce făcuse Leși în cele trei dzile o tabie, adecă o bașă denafară de șanțuri, de care nu luasă Turcii aminte, ce și dela șanțuri și den tabie, dându tare Leși focu, au căutat Turcilor a să da înapoiu. A doa dzi, Septemvrii 16 au trecut pușcele Turcu în ceie parte de Nistru și au bătut toată dzua în tabăra leșască. Și toată dzua aceie numai un neamțu au ucis, la corturile feciorului craului. Și tot într'acia dzi au trecut Nistrul și sultan Osman singur|| și au mărsu de au vădzutu Camenița. Pusesă să bată||o cetățuie anume Panăvții, lângă Cameniță, ce era niște haiduci, puși acoalea de pază. Ce au perit câțva Turci de haiduci și au lăsat-o cetățuia aceie nedobândită. Iară pre lângă Zvancea, numai căci au trecut pre lângă cetate. Scrie Letopisețul Leșăscu, să hie dzis soltanu Osmanu pentru Cameniță: «Dumnedzău au făcutu-o, aceasta cetate și Dumnedzău va lua-oă». Iară 20 25 30

în dzilele noastre au luat-o sultanu Mahmetu împăratul turcescu în 9 dzile în anul 7180 în 16 dzile a lui Avgust, 1672 pentru păcatele Leșilor și netocmala între dânșii.

5 *Zač. 26.* Făgădută era plata Tătarălor la Hotin de soltan Osmanu, care va aduce cap de căzac, să ia câte 50 ughi de auru, deci alerga Tătarăi, lovindu pin Țara Leșască țărănimea și le aducea capetele și lua bani. Ce, cărasă niște grămădză de capete de țărani înaintea corturilor împărătești, cu numele de Căzaci. Iară oastea turcescă neputându strica Leșilor den frunte, au trecut Nistrul pușcile 10 cele mare și bătea foarte tare den ceie parte pre Căzaci și o parte de tabăra leșască. Numai ce au căutatu a să muta dela mal și Căzacilor și Leșilor, de pre unde agiungea pușcile. Și în 16 a lui Septemvrnii acela războru și năvala să 15 făcusă, cât amu di|| deasă Tătarăi înot să treacă apa, să 198^R între în tabăra. Care grije vădzindu Liubomirschiu, carele era în locul lui Hotchevici celui mortu, au coborât Nemți pedestri cu foc și s'au îmbărbătat și Căzacii și au început a da foarte des focul, cât au căutatu Turcilor a părăsi de 20 odată pușcile și a să mai depărta de la mal.

Zač. 27. Aceste lucrându-să la Hotin, craul leșăscu Jigmontu venia încet, cum să dzice, leșește, într'agiutor fecioru său. Și amu impuținasă de tot tabăra leșască iarba 25 de sinețu și de hrană era foarte strânși, care nevoie nice dela Turci nu lipsia, că flămândzisë foarte rău și Turci și în toate dzile venia vești de mare prădzii ce făcea Căzaccii pre Marea Niagră. Deci vinasă iară Batiștea Veveli dela Radul vodă, domnul muntenescu cu făgăduință tare, că or hî primite solile, numai de zăloage poftise Leșii dela Turci, 30 au adus răspunsu că iaste cu rușine împărăției să dea zăloage. Deci și Leșii au ales pre Iacob Sobețchii, tatăl craului leșăscu de acmu și pre Joravinschiu caștelianul de Bălza și au mărșu solii leșăști în tabăra turcescă.

Zač. 28. Schimbasă împărăția pre veziriul în scârbă, că n'au fostu harnic de a lua tabăra căzăcească și pusesă altu veziriu, carele să-și arate lucrurile mai tare, au dzis solilor leșăști să lege bir pre an la împărăție. || Care lucrul, nici într'un chip neprimindu solu leșăști, pre dânșii i-au oprit, iară oastea toată cu mare gătire și cu toate pușcile și măistrule, au pornit cu sine asupra taberii leșești și o parte au pus dencoace de Nistru să bată, iară altă samă, cu sine, au trecut Nistrul și au bătut în ceie dzi, toată dzua, Septemvrii 24 și Septemvrii 25. Ce, făcuse pre mal și Leșii șanțuri dencoace, iară tot îi strica din pușci Turcii și mai rău den ceialaltă parte de Nistru. Și așe să lupta toate dzi-lele aceste, până în 27 a lui Septemvrii.

Zač. 29. Au acestu obiceiul Căzaccii, daca li-să doduaște răul și pier de pușci, esu de dau năvală, tocma acoalea, de de unde batu pușcile, care hirea lor, hie cine va li vădzut la Suciavă, cându închisesă Ștefan vodă Gheorghe pre feciorul lui Hmil. Așe au făcut și la Hotin, cându părea Turcilor că sintu pătruși de morți ce făcea pușcile într'înșii, că-i bătea atunce în cele 5—6 dzile 60 de pușci, cum scrie Hronograful Leșăscu, tot de cele mari, ce le dzic balemezuri și-i socotua spăimați, atunce, în 27 a lui Septemvrii, au făcutu cu hatmanul său Sahaidacini sfat și s'au orânduitu în doao bulucuri, o parte în ceie parte de Nistru și altă parte den ceasta parte. Și așe au făcut, noaptea au purcesu și au trecut Nistrul pre pod la Zvancea, că avea și Leșii pod peste Nistru, mai || sus, împrotiva Zvancei și au lovitu tocma șanțurile veziriului, cât i-au căutatu și veziriului, în ceie noapte, a nu mânea supt cortu. Iară dincoace, aceie spaimă și glogozală făcusă în oastea turcească cât, în giu-mătate de oaste fugisă de supt corturi la altă parte de tabără, părăsisă și pușcile și să făcuse o amestecătură mare. S'au împlit Căzacii de boarfe, de sabii, de rafturi, de cor-

turi, iară mai multe au tăiat și le-au răsturnat și cu mare dobândă s'au întorsu în tabăra sa.

5 *Zač. 30.* De, miratu era la împărăție și la toate capetele împărăției neînfrântă și neînsăpămată hirea căzăcească, la ce strănsoare amu era.

10 *Zač. 31.* Amu aducea Tătarăi și limbi, caru spunea de singur craiul leșăscu sositu la Liov. Ce, a doa dzı după aceie petrecanie din cia noapte, au chemat împărăția pre vezirul la sine, iară pușcile den ceie parte totuși au bătut pân în desară, iară singur veziriul au stătut cu solii leșăști la legături de pace, avându veste și de sosirea craiului la Liov.

15 *Zač. 32.* Multu au stătutu Turcii să priimască Leși ce-vași bir, ce Leși, nice să pomeniască acestu lucru n'au priimit. Deci, după multă frământătură, au stătut și s'au ales pace, Septemvrii 29 dzile, pre calendariul nostru, iar pre a papistașilor Octomvrii 9. ||

199^v

20 *Zač. 33.* Legăturile despre împărăția au fost acestea: Pace vecnică dela Turci să aibă Crăiia Leșască, nice odată asupra ei oști să nu facă (iară, ia, cum țin), pre Tătari să-i opriască să nu îmble, stricându în țările leșăști, la Moldova pași să-nu puie (iară și de ceie, măcar de n'ar hı aproape) și alte mănunțisuri, pentru șemnele hotarălor la câmpii Oziei și despre Tighinea.

25 *Zač. 34.* Iară dela Leși era aceste legături: În Moldova cu oști să nu mai îmble, pre Căzaci dela mare să-i opriască, cetatea Hotinului să dea pre mâna domnului de Moldova, sol mare cu daruri și cu întăritura legăturilor de pace să trimață la împărăția. Și numai ce le-au căutatu Leșilor mai
30 apoi, mai în silă, a priimi și a lega și 30.000 de cojoace, den an în an, să dea Tătarălor. Și așe aceste istovindu-să în loc într'îmbe taberile și turcească și ace leșască, au strigat strigătorii pace și în loc au părăsit și armele de îmbe părțile.

Zac. 35. În 30 zile a lui Septemvrii s'au făcut târgu între Leși și între Turci; au cumpăratu Leși mulți cai turcești efîni, corturi și Turcii dela Leși postav, pistoale. Și iarăși în dzi întăiu a lui Octomvrie și a doa dzi, iară au făcut târgu oștile între sine.

5

Zac. 36. A treia dzi după pacea legată, au purcesu îm-
200^R părăția || în gios dela Hotin. Eșisă toată oastea leșască în
tocmală la câmpu și petrecându bulucurile turcești, își lua
dzua bună cu clătirea capului dela Leși. Apoi, a patra dzi,
și Leși, după purcesul împărății, Octomvrie 6, au eșitu 10
și ei din șanțurile sale cu Căzaci, lăsându cetatea Hotinului
pre sama Radului vodă, domnului muntenescu, că domnul
țărâi noastre, Alexandru vodă, precum s'au pomenit mai
sus, vindu la Hotin împărăția, n'au aflatu nemică grițu,
nice poduri, nice conațe și țara aflându-să fugită și stricată 15
de Leși, s'au scârbit pre Alexandru vodă așe de rău, cât
numai era să-l omoară. Ce, l-au scos dela moarte vezirul,
iară de urgie mare n'au hălăduit, că până la Hotin, tot au
fostu legat la pușci în obedzi și toată vremea aceie cât au
fostu împărăția la Hotin, tot au fostu la închisoare, până 20
la întorsul împărăției spre Țarigrad.

Zac. 37. Pre cale mergându împărăția, mare scădere au
avut în oameni, hămnesită oastea și caii, că lovisă niște
răceale și ploii cu ninsori. Și de atunce sintu luate și Renii
cu câteva sate de soltan Osmanu, sat de țară, pre Dunăre, 25
ascultătoriu cătră ocolul Gălașilor și sintu date || de împărăție
căt-re Smil, de atunce, căruia olat venitul iaste închinatu
la mormântul lui Mahmet, ce iaste în Țara Arăpască,
aproape de Marea Roșie.

25

Zac. 38. Iară Craiul leșăscu Jigmontu, înțelegându de
pacea făcută între Turci cu ficioru-său, s'au făcut mânios
de odată, ce, era zugrăvită aceie mânia, că popolita vinia
foarte încetu, Velco-Poleanu atunce trecea Visla, iară Litvei

30

vinna asupra craiul șvedzăscu Gustav, la Riga, care cetate vestită foarte între cetățile lumii, atunceași au luat-o Șfedul.

5 *Zač. 39.* Și așe au fostu lucrurile împărăției cei dentâi, cu vinirea lui sultan Osmanu la Hotin, în anul dela zidirea lumii 7130.

1621

Capul al dzecilea.

10 *Incep. 1.* După grea de scârbă împărătească mazilie a lui Alexandru vodă, feciorul lui Iliaș vodă, încă de pre drum mergându împărăția la Hotin, au trimis iară la Ștefan vodă Tomșea și iară i-au dat domnia țărâi.

15 *Zač. 2.* Amu mai blându Ștefan vodă, la a doa domnia sa, precum au putut întâi, îmblându singur pre la bejenii, strângându conace împărăției și aflându-se la slujbă. Și || 201^R cât s'au mântuit de împărăție, s'au apucat cu toată osirdia de obârșirea mănăstirei Solcăi, care o urdzise la domnia duntâi, ce nu o fârșise. Este mănăstirea Solca obârșită de dânsul și sfârșită în anul 7131, după împărăție. 1622

20 *Zač. 3.* În locu, peste voia Leșilor era domnia lui, că era în mare vrajbă cu dânsu și pre Radul vodă avea iară mare nepriatin. Însă silia Ștefan vodă să nu dea ceva pricină Leșilor, fiindu atunce de curundu legați cu priiatenșug nou împărăției și după împărăție, într'acelaș anu, vara, a solului care venia dela Leși la împărăție, cu întăritura păcu ce făcuse la Hotinu, mare cinste și vâlvă au silitu 25 să-1 facă, iară tot pre Leși priatini a face n'au putut.

30 *Zač. 4.* Era solul dela cranul leșescu un om mare, anume cneadzul de Zbaraj, den Vișnovecești, cu mulțime de oameni și cu desfrânate de tot podoabe, cât debua de să află în vro istorie pre aceste vacuri solie ca aceie la vre o împărăție prilejită, cu 300 de oameni călări, fără pedestrași, pre lângă carate și cară ce avea și pân în vezetei îmbrăcați

cu urșnice. Ciubărăle cu carile adăpa caii, de argintu și cofe, barilce, la hamuri țintele și la haiduci cepragi de argintu. Întrându în Țarigrad, au pus potcoave de argintu, 201^V numai câte un cuiu || bătute la cai, anume să cadă pre ulițe.

Zač. 5. Eșindu-i Ștefan vodă o mulă de loc înainte cu câteva gloate, în carătă cu sine solul nu l-au poftit, nice au primit să hie la masa lui Ștefan vodă, la ospățu. Iară Ștefan vodă și la purcesul lui din Iași spre Țarigrad, iară l-au petrecut cu cinste, până la locul unde au făcutu apoi Barnovschii vodă un hălășteu, ce să chiamă Iazul lui Barnovschii, până astăzi. 5 10

Zač. 6. Acole l-au tâmpinat călărașii dela Țarigrad, cu veste că s'au schimbatu vezirina și au stătu veziriu unul ce-i era lui Ștefan vodă priiatin. Cum au întâles din călărași de vezirina aceluia vezir veste, îndată au dzis gloatelor să să întoarcă și în loc s'au întorsu și singur, poftorindu cu glasul: «Lase, căne, Leșe, că te voi purta eu». Și neluându-și nice dzua bună dela sol, s'au întorsu la scaun și au trimis și înaintea solului, pen țară, pre la toate conacele. de i-au tăiatu obroacele. 15 20

Zač. 7. Sosindu solul acela la Țarigrad, au aflatu împărăția lui soltan Osmanu la mare turburare și închis Țarigradul din rădicatul micerilor asupra împărăției. Și au ținut acia turburare 9 dzile, închiși toți, cineși la casele sale, cu mare grije și spaimă. Și oamenilor celor streini și solilor eșise poruncă dela camacamul, cine era suptu aceie vreme, nime denafară de casa lui să nu iasă. Deci și solului 202^R leșăscu au eșit || răspunsu să stea denafară de Țarigrad și au ședzut solul toate dzilele acele la un sătcel denafară, anume Halcalı, pân la așădzarea împărăției lui soltan Mustafa, în locul lui soltan Osmanu. 25 30

Zač. 8. Iară pricina rădicării a inicerilor asupra lui sultan Osman au fostu aceasta: Întorcându-se sultan

Osman fără izbândă dela Hotin, da toată vina micerilor, că n'au vrut să stea la războiu, cum s'ari cădea slujitorilor celor buni, muștrându-i pururea că sintu buni numai de beție, să hie călcători legii lui Mahmet. Ce, aședzasă gândul pe toți să-i stângă și să facă slujitori arapi, carii stătuse

5 la Hotin mai tare la războae și în toate nopți îi sugruma pre iniceri. Iară neputându așe plini pre voe gândul în Țarigrad, ș-au ales cale la Anadol, spre mormântul prorocului său, la închinăciune și pusesă amu de au strigat pre obicei și strigătorii, dându știre de gățirea purcesului împărătescu.

10 *Zac.* 9. Vădzându micerii gândul împăratului aședzat spre stângerea lor, întâi la veziriul și la muftiul, în gloată strânși, au mârșu și au strigat, să grăiască împărăției să să lasă împăratul de aceie cale, fiindu de curundu descălecați den

15 oaste, lipsiți de toate. Ce, dacă n'au putut face nimică cu graiul vezirului || și a muftiului, să întoarcă pre împăratul din cale, a doa dzi, s'au strânsu cu toții, plecându spre sine și pre spahii și au mârșu la curtea împărătiască și au strigat să să lasă împăratul de cale, însă venisă în ceie dzi

20 fără arme. Ce răspundzîndu-le sultan Osmanu că așe va să facă, așe va face, a trua dzi au venit cu arme la curte cu mulțime din toate unghurile Țarigradului, mulți carii nice micerii nu era și au lovit casele împărătești și îndată hadâmbii, ce era fruntea pe lângă sultan Osmanu, i-au făcut

25 fărâme. Singur sultan Osmanu scăpase de odată la grajdiiuri, ce l-au gășitu inicerii.

Zac. 10. Era între casele cele din grădini sultan Mustafa, un unchiu a lui sultan Osmanu, ascunsu, care fusesă întâi împăratu, puțină vreme, ce fiindu la hire foarte prostatecu

30 îl scosesă den împărăție și-l ținea ascunsu între grădini. Acolea oblicîndu-l micerii, au năvălitu și l-au apucatu de acolea înspăimat de moarte și l-au pus în scaun, străgându cu toții: « Acesta ni-i împărat ».

Zac. 11. Dacă stătu sultan Mustafa la împărăție, cu învătătura lui au luat iniceru pre sultan Osman și l-au pus pre un cal prostu, acoperit pre capu, să nu-l cunoască nime și întâi la Edi-Cula îl ducea, apoi, temându-se sultan Mustafa, să nu iasă cumva iară la împărăție, au || trimis poruncă să-l omoară și omorându-l inicerii pre cale la Edi Cula, l-au îngropat la un mecetiu împărătescu, iară fără nice o cinste. 5

Zac. 12. Deci solul leșăscu, ș-au datu solnia la sultan Mustafa, intrându în Țarigradu cu aceie podoabă și vâlvă, cât este în voroavă țarigrădenilor solnia aceie până astăzi. 10
Potcoave de argintu puseser la o samă de cai, numai câte cu un cuiu prinse, anume să cadză pre ulițe, și alte zburdate cheltuale, care toate acele apoi l-au adus și pre solul acela la mare nevoie și cheltuală și pre Leși la mare cântă, cât este legatu cu sămu, oameni mare ca aceia de atunci să nu mai trimață la Turci. Și să nu hie fostu nevoița Radului vodă, domnului muntenescu și după ce slobodzisă Turcii pre sol, s'au prilejit de au lovit niște Căzaci pre Marea Niagră, deci răpedzise împărăția de olacu ciauși să-l întorcă pre solul, ce Radu vodă, mainte oblicindu povestea, i-au datu de sârgu cale pren Țara Unguriască 20

Zac. 13. Spun de solul acela, dacă l-au dus la împărăție, după adunare, n'au vrut să dzică nimică, căutându pe după sine vreun scaun să șadză și ședzându, să-și dea solnia. Și așteptându câtva, vădzind că nu-i dau scaun, cabanița ce era pre dânsul, învălindu-oă, au pus și au ședzut || în locu de scaun. Și după solie n'au vrut să mai primască haina, răspundându să hie prețul ei la visternia împărătiască de un scaun, să hie de solii leșăști. Și această poveste au rămas de aceie solie și alte cheltuale desfrânate peste măsură. 25 3

Zac. 14. Nemică așe însemnatu în ceielalți ani ai domniei aceștia a lui Ștefan vodă Tomșai nu s'au prilejtu, ce era țara în pace și în tot bivșugul, cât părea hie cui că nu

iaste domnia celui domnu dentâi, tot în zarve și până la domnia lui aceasta, la toate biruri să ținea în samă la visteria împărătească câte 5000 ughi, lefele dărabănilor.

5 *Zač. 15* Numai, nice într'un chip nu-l lăsa în pace Radul vodă, domnul muntenescu, ce săpându-l totdeauna și astădză și mâne, i-au venitu lui Ștefan vodă mazile iară, în care i-s'au prilejit și moartea în Țarigrad. Și avuțua ce au avut, toată au luatu-oă împărăția.

10 *Zač. 16.* Domnu Ștefan vodă Tomșea mare vărsătoriu de singe, gros la hire și prostatec, cât îi părea că iaste așe bine, cum domnia întâi. Iară la a doua domnia, cu multu schimbatu într'altu chip, după patime ce-i venise și lui la capu. Și el au făcut și beserica domniască pe poarta curții și cu domnia fericită țărâi. În locul lui au stătut domnu || 204^R
15 în țară Radul vodă cel Mare, cu a doa domnie.

Capul al unsprădzecilea.

Incep. 1. Domnia Radului vodă celui Mare împărăției, nu domniei sămănătoare și pentru lucrurile și tocmelele casei lui i-au dzis Radul vodă cel Mare.

20 *Zač. 2.* Scrie Plutarhu, vestit istoric, la Viața lui Alexandru Machidon, care au scris Alexandria cea adevărată, nu basne, cum scrie o Alexandria den grecie ori dentr'altă limbă scoasă pre limba țărâi noastre, plină de basne și scornituri, el dzice că hărnicia împăraților și domnilor mai
25 multu să înțalege din cuventele lor și sfaturi grăite de dânșii, care cum și până în cât au fostu, decât den războae făcute de dânșu, că războaele, avuțua și prilejul vremii face mai de multe ori. Iară cuvântul și sfat înțeleptu den singură hirea izvorește, până în cât iaste, precum dzice și Înțelepciunea lui Solomon. «Изъ оустъ праведнаго исходитъ
30 разсъмъ », « Den rostul dreptului izbucnește înțelepciunea ».

204^v *Zač.* 3. Fost-au acestu domnu, Radul vodă, deplin la toate și întreg la hire. Cuvântul ce-l grăua ca o pravilă era || tuturora, giudețele cu mare dreptate și socotială, fără fă-țărîe, cu cinste, iară nemăruia cu voe veghiată. Avea acestu cuvântu: « Domnul hie care, când giudecă pre un boerinu cu un curtian, ochii domnului să fie pre boerim, iară giudețul pre calea sa să margă. Și așe, cându să părăște un curtian cu un țaran, mai de cinste să fie curțianul și la cuvântu și la căutătura domnului, iară nu abătându-să giudețul den calea sa cîa diriaptă ». Și la multe divanuri, câtră vornicu cei de gloată dzicea: « Vornice, dzi celui om, mâne să mai iasă la divan », ferindu să nu să hie greșit cumva giudețul. Și de să prilejuia cumva negăcitu giudețul la un divanu, să îndrepta la altul Dzicea de multe ori. « Nemică nu ocărește pre domnul, așe ca cuvântul nestătător ». Pentru boeri dzicea: « De mare folos și cinste este domniei și țărâi boerimul înțeleptu și avut, că dacă are domnul cincî, șase boiari avuți, nice de o nevoe a țărâi nu să teme ». Cu boiariul ca c'un boiaru, cu slujitoriul ca c'un slujitor, cu țaranul ca c'un țaran, făcea voroave și tot cu blândețe și cu mare înțelepciune, că deși era răpît la vremea sa, iară nu îndelungu. 5 10 15 20

205^R *Zač.* 4. Boieru la mare cinste avea și dzicea « Pre un om, dacă-l boerește domnul, nu încape să-l suduiască. De nu se poartă cum să cade unui boerim, să-l scoață și să pue altul || în locu, iară a-l sudui, sau să nu i-să triacă cuvântul grăit cu cale, nu să cade ». 25

Zač. 5 Avea o slugă Radul vodă, încă din copilăria sa, căruia socotindu că nu este hirea de boerie, îl socotia de a mână, iară boerie nu-i da. Ce, vădzându-se denafară din rândul altora, pre hirea omeniască, ce iaste purure siltoare în viață să hie întră cei de frunte, s'au rugat mitropolitului și boerilor, să-i grăiască Radului vodă pentru dânsul, să nu 30

hie uitatu, hîndu slugă de atîta vreme și așteptându în
 nărocul stăpănu-său, să hie și el între oameni. I-au grăit
 boerii cu toții pentru dînsul, să nu hie uitat, ca o slugă
 veche ce iaste și slugile cu nedejdea cinstei stăpînilor, să
 5 agiungă și ei a hi între oameni, mai multu slujescu. Au
 răspunsu Radul vodă boerilor: « Mie, să nu vi să triacă
 cuvântul vostru, nu mi să cade, iară eu știu hirea omului, că
 de boerie nu este, iară, ia, că l-oi boeri pentru voia dumilor-
 voastre ». Și a doa dzî l-au chematu și i-au dat vătăjiia de
 10 aprodzi, care era la cinste la Radul vodă și aprodzu cei de
 divanu nici la o domnie mai de cinste n'au fostu, cu urși-
 nice mulți și cu cabaniță cu jder și cu hulpi îmbrăcați apro-
 dzii. Și ori la cine și la ce boiaru mergea cu carte, în pi-
 cioare sta boeriu, până să citiia cartea.

15 *Zac.* 6. N'au trecut săptămîna și veni jalobă din târgu
 la || divanu de niște fămei pre acel vătav nou, de silă ce 205^v
 le făcuse și le bătuse în târgu. Au căutatu Radul vodă
 la boeri și li-au dzis: « Nu v'am spus că acesta om de
 boerie nu este? ». Iară cătră dînsul: « Eu, măre, încă pe
 20 boerie nu am apucat să-ți dzicu ». Și au dzis armașului
 de i-au luat gârbaciul și au pus de i-au dat 300 de
 toiege.

Zac. 7. Numai, cum nime în lume fără vină, așe și
 Radul vodă cu mare pustuetate țărâi, carea nu să va uita
 25 den pomenirea oamenilor în veci. Și de mirat este, cum au
 încăputu într'o înțelepciune ca aceie o vină ca aceasta. Așe
 era de greu țărâi, cât să pustiisă curtea și țara. Ce pricină
 ar hi fostu, nu știu, fără de tot zburdată podoaba curții
 Nime den boeri, până în cei a treia, cu haine cevași proaste
 30 să nu hie, că era de scârbă. Postelnicii, copii den case cu
 mari podoabe și cu fotaze la cai. Mare întunecare aice în-
 țelepciunii acestui domnu, că este domnul să să poarte
 cum biruște venitul țărâi.

Zač. 8. Birul țării era legatu de Tighinea, pre acele vremi, și la Cetatea Albă, ce venia inicerii la bir și până cu hamgiare sârnia la boieri. Aceie vădzându Radul vodă, au mutat birul, să să ducă la Țarigrad, la împărăție, că credința aceie avea Radul vodă la împărăție, care n'au
 206^R avut nice mainte de dânsul, nice mai pre urmă, nici|| un domnu, câți au fostu în țară. Și crăile creștinești, ales Leși, Unguru și alte țări creștine, mare folos avea de dânsul, că-i feria de multe primejdu ca un creștin. Păzindu-și slujba diriaptă cătră împărăție și datorua creștinească o păzia,
 10 precum s'au arătat și la Hotin, cu mijloacele lui la pacea ce s'au făcut între Turci și între Leși și apoi cu solul cel leșăscu, cneadzul de Zbaraș, căruie i-au dat cale prin Țara Unguriască, gătit acela sol de oprială la împărăție. Deci, și la Turci credință și la creștini laudă avea că toate era cu
 5 înțelepciune legate.

Zač. 9. Radul vodă domnia aice în țară la noi, iară feciorul său, Alexandru vodă în Țara Muntenească și la aceasta domnie au făcut și nunta la Tecuci fecioru său cu fata lui Scărlet, vestit om între Țarigrădeni, la care veselie
 20 era adunată două țări, țara noastră și Țara Muntenească. Scaunele boerilor, dinadiriapta domnilor boieru de Moldova, iară denastânga, boieru muntenești ținea dvorba și așe și căpetenule de slujitori. Divanuri, case, cerdacuri, anume de această triabă făcute, cu lucrători de îmbe păr-
 25 țile a țărâlor, la satu la Movileni, în malul Siretului, dincoace. Unde și soli streini cu daruri era veniți dela Unguri și dela câțva domni den Țara Leșăscă. Și au trăgănatu aceie nuntă până a doa săptămână cu mare petrecăni și
 206^V bivșuguri.|| 30

Zač. 10. Pacea era întemeiată pre acele vremi den toate părțile, fără numai dodua Tătarăi Cantemireștilor cu trecătorile sale în Țara Leșăscă, că să dezbătuse Cantemir-

reștu de suptu ascultarea hanilor și ședea cu oardele sale
dencoace de Nistru, în câmpii Cetății Albe și a Chilu, ce
să dzice Bugiacul și dedesă împărăția pașia lui Cantemir,
de să scria pașă. Și în toți ani lovina Țara Leșască, precum
5 și atunce, în dzilele Radului vodă. Nu așe cu multu după
pacea legată între Împărăția Turcului și între Crăua Le-
șască, au lovit u oardele lui pre la Sneatin, toată Pocuția,
fără veste și au făcut mare robie și phan. Și după aceie
pradă a Leșilor, curundu au lovit u și în Țara Muntenească,
10 până în Buzău, de au făcut câtăva pradă la Munteni. Ce,
au săritu Fălciianii și Covurluianii și Tecuceanii, cu po-
runca lui Radul vodă, de au lovit pre Tătari la întorsu și
li-au loatu toată dobânda și robii. Și au făcut Radul vodă
și jalobă mare la împărăție, den care să apropuasă scârbă
15 dela împărăție mare lui Cantemir și n'au scăpatu mai
pre urmă de dânsa, pentru aceste fapte.

Zač. 11. Curundu după aceie au arsu curțile la Iași,
cele domnești și s'au mutatu Radul vodă la Hârlău cu șe-
dereea. Și așe îndrăgise locul la Hârlău, cât în toate veri,
20 la || Hârlău ședea cu toată curtea, că tocmise și curțile cele 207^R
domnești și beserici câteva făcute acolo în Hârlău de dânsul.

Zač. 12. Om bolnac fiindu Radul vodă și de mâni și de
picioare, care boală podagra și hirarga să dzice, n'au trăgă-
natu multu viața și acole la Hârlău s'au sfârșit viața, în
25 anul 7134 în dzile...

Zač. 13. De mare primejdii s'au prilejit de au scutit
țara atunce moartea Radului vodă, că să suisă Tătarâi, cu
singur Galga soltan den Crâmu și cu Cantemir pașe de aice,
den Bugiagu, cu 40.000 de Tătari, cu prada în Țara Le-
șască, pentru oprite cojoacele lor de Leși, legate la Hotin.
30 Și li-au ținut calea oștile leșăști cu Coneșpolschui hatmanul
leșăscu, de curundu eșit den Edi Cula, den chisoare, den
Țarigrad, iarăși cu nevoința lui Radul vodă. Și așe de rău

i-au bătut pre Tătari, cât și soltanul și Cantemir cu fuga au hălăduit. Ce vrea să-și astupe rușinea, veri, neveri, să prade țara, dându vina Radului vodă, cum să hie datu el știre Leșilor, să să găteadză asupra lor. Ce, dac'au înțăles de moartea lui Radul vodă și de domnia lui Barnovschii vodă în locul Radului vodă, n'au stricat în țară nimică, fără ce au fostu de hrana cailor, că era Cantemir fârtatu 5
 207^v lui Barnovschii hatmanul și satele lui, la || boerie, nice odată nu fugua den calea lor, cându trecea pe la Cernăuți oardele în Țara Leșască, ce petrecea Cantemir la Toporăuți cu dzilele în casele lui Barnovschii hatmanul. 10

Zač. 14. Oasele Radului vodă cu cinste mare s'au por-nitu dela Hârlău în Țara Muntenească, la mănăstirea fă-cută de dânsul în București, cu Hrizea visternicul și cu Trufanda postelnicul și cu Costin postelnicul al doilea pre acele vremi. Iară în scaunul țărâi au stătut Barnovschii hatmanul. 15

Capul al doisprădzece.

Incep. 1. După moartea Radului vodă celui Mare, boerii și țara vădzându pre Barnovschii hatmanul, om de țară și fără de cuconi și cunoscut împărăției cu slujbele ce făcusă la Hotin, la sultan Osman și știut și căpetenilor tătărăști, ales lui Cantemir, cu carile legasă prietenșug încă den mârzecua lui, la Toporăuți, la o trecătoare à lui în Țara Leșască, au ațes cu glasurile tuturoră pre Barnovschii hatmanul de domnie și au mârșu o samă de boieri la împărăție, de i-au adus stiaș de domnie. 20
 25

Zač 2. Îndată ce au stătut Barnovschii vodă la domnie, 208^R întâiu || au stătut după grijea ce-i vinisă asupra de Tătari și au trimis la Galga soltan daruri și la Cantemir pașe și 30
 au întorsu vrăjmășia Tătarălor, ce gătisă ei asupra țărâi și

apoi au stătut și după aședzarea țării, care să stricasă foarte rău la Radul vodă.

Zac. 3. Iară războiul atunçe a Tătărălor cu Leșii au fostu așe: Nețindu-să Leșii de cuvântu ce-l legasă la Hotin, să dea Crâmului den anu în anu 30.000 de cojoace, s'au sculat singur Galga soltanu, fratele hanului și Cantemir pașe, cu 40 000 de Tătari și au lovit Țara Leșască în trei părți. Pre o parte sânșur Galga sultan, pe altă parte Salmașă mârza, pe a triia parte Cantemir pașe și au prădat până la Socal și până mai sus de Liov. Ce, i-au lovitu Leșii și întâiu pre sânșur Galga soltanu Conețpolschiu hatmanul și cu Hmulețchiu și au peritu acole mulțime de Tătari și feciorul lui Cantemir și au cădzut la robiie și un frate al hanului, mai mic de Galga soltanu, rob la Leși, carile apoi au eșit și cădzusă han la Crâm, de îmbla cu Hmul în Țara Leșască. Iară partea lui Salmașă mârza și a lui Cantemir pașe nu era de tot răsipite, că măcar că lovisă și pe Cantemir pașe iară Leșii cu Liubomirschiu, iară de tot răsipă acestor oarde a face n'au putut. Ce, strângându-se|| iară 208^v oardele la Nistru, la cari scăpasă și Galga soltan, numai ce era să prade țara, dându vina Radului vodă, că au datu știre Leșilor de dânșii. Și să nu să hie prilejit moartea Radului vodă și nevoința lui Barnovschiu vodă, n'ar hi hălăduit țara atunçe de mare primejdne.

Zac. 4. Ce, cum floarea și pomeții și toată verdiața pământului stau ovilite de brumă cădzută peste vreme și apoi, după lină căldura soarelui, vin iară la hire și la frâmsetele sale cele împiedecate de răciala brumei, așe și țara, după greutățile ce era la Radul vodă (care vacurilor de mirat au rămas, cum au putut încăpea întru înțelepciunea acelui domnu, aceie nemilă de țară), au vinitu fără zăbavă țara la hirea sa și până la anul s'au împlut de tot bivșugul și s'au împlut de oameni.

Zač. 5. Mielele domnilor pot aședza țărăle, nemila și lăcomiia fac risipă țărâlor. Făcusă Barnovschii vodă mare volnicue curții, să dea numai la bir, odată într'un an. Și ori cine den curteni de nevoie au răsărit dela ocina sa, ori la satu hoerescu, ori la satu domnescu, pre toți i-au adus la breslele sale și la locul său. Și siliștilor, pe unde să pustusă, au dat slobodzii, chemându oameni din Țara Leșască și așe s'au împlut țara, în puțină vreme, de oameni. ||

Zač. 6. La al doilea an domniei sale, i-au venit porunca dela împărăție să margă cu oștile țărâi la Dașeu, pentru întăritura Dașevului, că măcară că legasă pacea aceasta la Hotin între Turci și între Leși, să nu îmble Tătarai la Leși stricându și Căzaci pre mare la Turci, iară nu-i putea opri îmbe părțile pe aceste neamuri, nice pre Tătari Turcu, nice pre Căzaci Leșii. Ce, loviia totdeauna și Căzaci pre Marea Niagră locurile turcești și mai multu Dașovul pățuia nevoie în toată vremea de dânșii. Deci, au mârșu și Barnovschii vodă într'acela an, toată vara, de au lucratu pen pregiurul cetății, tocmindu zidiurile și șanțurile și cu Muntenii și cu niște pași orânduți dela împărăție pre aceie triabă.

Zač. 7. După slujba ci-au făcut Barnovschii vodă împărăției la Dașău, domnia cu mare fericie țărâi, stându tot după grijile țărâi și după lucruri dumnezăerești. Și au fârșitu mănăstirea mare în dricul orașului Eșilor întâi, ce să dzice Sfânta Maria, și apoi mănăstirea anume Hangul, în munți, den păjuște și Dragomirna au fârșit iară el, urdzită de Crimca mitropolitul, aproape de orașul Sucevei, așijdere și Bârnova, lângă Ieși, care apoi au fârșit-oă Dabișea vodă, fără beserici în multe locuri. Și beserica lui Sfetii Ioan, iară aice în o|| raș, de îmmă sa făcută. El au lăsat moșua sa, Toporăuți, sat la Cernăuți și Șipotete, la Hârlău, cu afurisănie a patru patriarși mănăstirii sale Sfintei Ma-

riei den târgu den Ieși, întâi în țară să nu hie la alte dări, fără numai la bir. Ce, binele pururea este gingaș și pentru păcatele oamenilor, nu în multă vreme stătătoriu. Pentru 40 de pungi ce-i cerea viziriul dela Barnovschi vodă, ferindu țara de obicei, i-au venitu mazilie, ne împlându bine patru ani la domnie. Și mulți, cari-i era priatini, îl sfātuia să nu să puie împotriva veziriului, să dea acei bani, să nu-i vie vreo primejdie. N'au vrut nice într'un chip să primască, pentru obiceiu să nu să facă asupra țărâi, urmându pe Pătru vodă, carele au făcut Galata de Sus, care avându dodeiale totdeauna dela Turci cu dările, au strânsu boierii și țara și li-au dzis că nu mai poate să sature pântecel Turcilor fără fundu. Și luându-și dzua bună dela toți, au lăsat domnia și s'au dus pen Țara Leșască la Veneția, unde-și s'au săvârșit și viața sa, cu vecinică pomenire în țară. Să cunoaște că acești domni, matce drepte au fostu acești țări, nu maștihă, cându, pentru obiceiu să nu să facă în dzilele lor cu greul țărâi, domniile ș-au lăsat și asuprelele țărâi n'au primit să hie dela dânșii. ||

210^R

20 *Zač. 8.* Așe au făcut și Barnovschi vodă, măcară că cu foarte prostu sfat, că ce după mazilua, n'au mârșu la împărăție, ce-și cumpărasă un târgu în Țara Leșască, anume Ustua, cu câteva ocine, nu departe de Nistru și după mazilie ce i-au venitu, au mârșu cu casa lui în Țara Leșască, 25 la Ustia. Iară domnu în locul lui au venit Alexandru vodă, feciorul Radului vodă celui Mare.

Capul al treisprădzece.

30 *Încep. 1.* Aceste trei domni, a lui Alexandru vodă, feciorul Radului vodă și a lui Moyses vodă, domnia întâiu și a lui Alexandru vodă Iluaș, suptu un cap închidem, căci că toate aceste domni și scurte, câte gumătate de an unile,

altele peste an oarece cu puțin, trăitoare au fostu și nice lucruri așe însămnate în anii lor prilejite nu s'au tâmplatu.

Zač. 2. Mai cu greu mi-au fostu, iubite cititoriule, a scrie de aceste domni, decât de cele mai de multu trecute, că de aceste domni, ce mai sus scriem, necăiuri, nice într'un letopiseț streinu, pomenit nu să află, ori că ce au fostu scurte, ori căci nemică așe ales nu s'au prilejit în|| dzilele lor. Ce, cât am putut a înțelege den boieri bătrâni den dzilele lor, pre rândul său mergându cursul anilor, îți însămnăm.

Zač. 3. Deci, după eșitul lui Barnovschii vodă în Țara Leșască, au venit domnu în țară Alexandru vodă, feciorul Radului vodă celui Mare. În vestea tătâne său, ce avea la împărăție, i-să dideasă domniua, ce, cu cât ceriul de pământu, cu atâta de hirea tătâne-său departe, om și de trup și de hire slab și boliac. Care lucru înțelegându și împărăția că nu este de domniua țărâi de margine ca aceasta, ne împându bine jumătate de anu, i-au venit maziliua.

Zač. 4. Să ispitisă Barnovschii vodă oarece la margine cu trimisul lui Necoriță hatmanul la Toporăuți, în dzilele ceștii domni a lui Alexandru vodă, ce i-au eșit cu oști Vasilie Lupul vornicul și Grama stolnicul și l-au împensu pre Necoriță dela marginile țărâi.

Zač. 5. După maziliua lui Alexandru vodă feciorul Radului vodă, au venit cu domniua Moysei Moghila vodă, feciorul lui Simion vodă, om blându, un miel la hire, nelacom, nemăruiu rău. Multe case de gîos, lipsite, au scos în fruntea lăcuturilor țărâi, ales pre Ciogolești. Pace den toate părțile, numai de datornici turci mare strânsori și sile și așe să împlusă țara și de oameni răi, cât, avedere cu bulucuri îmbla|| de prăda și jecuiua oamenii și pre lângă oraș.

Zač. 6. Iară cum toate domniile nu sintu fără nepriiatini și mai ales domni mai mulți nepriiatini au, cum copacii

cei mare înalți mai multe vivoară și mai mare vânturi spre-
 jenescu, așe și Moysei vodă, avându nepruatini la împărăția,
 în scornisă cum va să fugă în Țara Leșască pre urma lui
 Barnovschii vodă. Care lucru înțelegându împărăția, în
 5 taină au trimis poruncă la Cantemir pașe, să margă să-l
 porniască den scaun spre împărăție, să vie, iară arı vrea
 spre altă parte, să-l prindză și să-l trimață la Poartă.

Zač. 7. Și așe, neștundu nemică Moysei vodă, stătu Can-
 temir pașe la Țuțora, sprinten cu o samă de oșteni ai săi
 10 și au trimis lui Moysei vodă pren ceauș cărți de mazilie.
 Deci, numai ce i-au căutatu a purcede spre Țarigrad și în
 locul lui s'au datu domnia lui Alexandru vodă Iluș, a doa
 domnia.

Zač. 8. Cum au venit știre de domnia lui Alexandru
 15 vodă la boieri, mare mahniciune și voe rea în toată curtea,
 mai ales în boieri, știindu cu toți hirea acelu domnu. Ce,
 au făcut sfat cu toții și îndată au purces fruntea toată de
 boieri la Țarigrad, cu jaloba la împărăție pentru greul ce
 petrecea țara de domnii neștiutori rândul ei, Lupul Vasilie
 20 vornicul, ce au cădzutu apoi domnu, Cehan vornicul|| 211
 Savin hatmanul, Costin postelnicul, Ureche spătariul, Buhuș
 visternicul, Furtuna comisul, Bașotă logofătul și alți boieri
 cu numărul până la 50 de capete, numai de boeri, fără alte
 25 capete de țară și au purces cu toții la Țarigrad. Ghenghea
 logofătul și cu Enachie postelnicul rămăsesă caimacami la
 scaun.

Zač. 9. Nepurces den Țarigrad au apucatu boieru pre
 Alexandru vodă cu domnia, că oblicise el de boieri că
 vinu cu pâră, cum nice într'un chip nu-l primește țara.
 30 Și au trimis înaintea boierilor Alexandru vodă pre Ba-
 tiștea Veveli și cu ciauși, Batiștea să le grăiască cu bine și
 ciaușii să tragă pre boeri ca să să sparie. Cariu fără știrea
 veziriului fiindu și vădzindu atâtea capete, nu s'au cute-

dzatu ciaușii a le face silă și încă pe Batiștea l-au suduit foarte tare, ales Cehan vornicul.

Zač. 10. Iară la curțile împăraților multe răutăți pot să să facă peste știrea celor mai mari. Așe s'au prilejit și boerilor celora ce mersasă, tuturora: Până agiungea ei la veziriul, au venit într'o noapte, poate hi cu voia chuhaei vezirului, carii multe pot fără știre, și au legatu pre câțva boeri, câți au fostu mai capete și i-au ținut pen eșitori închiși, peste știrea vezirului. Ce, li-au căutatu boierilor numai a face tocmală cu Alexandru|| vodă și legături. Să mai ispitișă boerii, după ce au eșit din oprială, să margă la veziriul și era gata lucrul acela. Ce, s'au prilejit perirea vezirului, pe ulițe mărăgându, dela curțile împărătești la săraiul său, de iniceri, l-au ucis cu pietri inicerii. Deci, numai ce au căutatu boerilor a priimi pre Alexandru vodă și au mărșu la Patrierșie și au făcut giurământuri boerii lui Alexandru vodă și el boerilor iarăși și așe au purces din Țarigrad spre țară.

Zač. 11. Dacă s'au aședzat Alexandru vodă la scaun (lupul părul schimbă, iară nu hirea), tot pre aceie cale, ca și la domniia dentâu, au purces lucrurile. Ce, cărpua boerii cum putea trebile țărâi, iară domniia mai multu își petrecea cu Batiștea Veveli.

Zač. 12. În Țara Muntenească pre atuncea să rădicasă Muntenu pre domnul lor, Lion vodă, pentru mare desfrânăciuni și nespuse, ce era într'acela domnu. Și dentre toate căpeteniile Țărâi Muntenești, era Matei Aga și de atunceși au cădzut domnu fericit Țărâi Muntenești. Supt vremea acelor amestecături scosesă Alexandru vodă dela împărăție domnia fecioru-său, Radului vodă, a Țărâi Muntenești și tot în anul dintâu domnu sale. După ce au venit steagul dela împărăție fecioru său de domnie, l-au pornit și cu câtăva gloată de aice den țară. Ce, li-au eșit Matei

vodă, domnul munte || nescu înaintea și de abia au scăpat 212^v
și singur Radul vodă cu sprejenială unora ce s'au ales pre
lângă dânsul den Moldoveni.

5 *Zac.* 13. Nici într'un chip nu putea să amestuiască Ale-
xandru vodă fapta boerilor, ce făcuse cu venirea împotriva
lui la Țarigrad și nice boerilor, nice într'un chip, lucrurile,
ce era foarte proaste la toate trebile a lui Alexandru vodă,
nu le plăcea. Și dentr'aceste, adăogându-să necredința și
10 prepusul den dzi în dzi, aședzasă gândul său Alexandru
vodă numai să omoară pre o samă de boeri, ales pre Vasile
Lupul vornicul și pre Cehan vornicul și pre Savin hat-
manul, pre Buhuș visternicul, pre Ureche spătarul. Costin
postelnicul era mazil la țară, ce, ori să-l tragă în partea sa
15 Alexandru vodă, ori altu gându avându, îl chemasă la curte
și-i da hătmăna. Ce, vădzindu Costin lucrurile amu în-
groșate între domnie și între sfat, gânduri spurcate și rele
ș-au luatu dzua bună pre câteva dzile și au ședzut la țară.

20 *Zac.* 14. Iară celorlalți boieri toate gândurile a lui Ale-
xandru vodă au descoperit Costantin Aseni, om de casa
lui Alexandru vodă, cum în dzua de Paști era să-i omoară,
cu sfatul lui Batiștea. Deci și boierii îmbla toți cu paza vieții.

25 *Zac.* 15. Și vădzându de adevărat urdzită perirea sa de
Alexandru || vodă, ca cela ce să îniacă, să apucă cu mână 213^R
de sabie goală, s'au vorovitu cu toți și au datu știre țării,
care hierbându în greutăți și în netocmele, pre lesne s'au
pornitu și nu numai curtea, ce și țărănimea. Și atâta mul-
țime s'au strânsu den toate părțile, cât nu încăpea în târgu,
ce împlusă locul pe suptu Miroslava petutunderea, stră-
gându pen toate ulițele pre Greci.

30 *Zac.* 16. Vasile Lupul vornicul era cap tuturor lucru-
rilor acestora. Dacă au năbușit țara. au mârșu de au spus
domniei aeve, cum s'au rădicat țara și strigă pre Greci.
Au răspunsu Alexandru vodă: «Dacă să rădică pre Greci,

pre mine să rădică ». Și vădzându atâta mulțime, nu s'au apucatu de nemică, numai de grijea să hălăduiască cu casa sa de gloate.

Zac. 17. Au mârșu boierii cu toții la curte și la purcesul domnii, să nu să hie pș cu toții să opriască desfrânată prostimea, pozna mare și de abia prilejită în vreo țară s'ar h tâmplatu. Ce, tot pre lângă domnia au mârșu boierii, oprindu și domolindu țărănimea. Iară mai nu era în puterea boiarilor a-i opri, pornită grosimea. Ce și pre Vasilie vornicul, anume că iaste și el den Greci, au zvârlit unul cu un os, și l-au lovit în cap, den care lovitură au fostu Vasilie vornicul multă vreme rănit.

Zac. 18. O! nestătătoare și nice odată încredințate lucrurile a lumii, cum vârștiadză și turbură și face lucruri împrotivă! Cându cu cale să fie frică || celor mai mici de cei mai mari, iară cursul lumii aduce de este de multe ori celui mai mare de cei mai mici grije.

Zac. 19. Fericiți sântu împărații, craii, domnii, carii domnescu așe să nu le hie de cei mai mici niciodată siială.

Zac. 20. Un craiu de Englitera, de câte ori să îmbrăca dimeneșile, de atâte ori dzicea sângur și: « Adu-ți aminte că a multe gloate de oameni ești stăpân ». Domnii cei buni și direpți, fără grije și desfătați stăpânescu, iară cei răi tot cu siială.

Zac. 21. Dacă au agiunsu în șesul Bahlurului domnia, aproape de mănăstirea Balicăi, locul era tot plin de oameni, nu să vedea șesul deșertu necăuri. Striga « Dă-ne, doamne, pre Greci ». Unii hăicăia, alții suduia și jecua. Și acolo au strigatu pre Batuștea, să le dea, carele era tot aproape de Alexandru vodă, vădzându strigarea pre sine. Ce, nu sta domnia de grijea lui, ce de grijea sa și numai ce i-au dzis să să depărteadză dela dânsul. Și așe l-au apucat și l-au dat pre mâna țaranilor. Nespūsă vrăjmășia a prostimei! Și așe, fără de nici o milă, de viu, cu topoară l-au făcut fărâme.

Și până într'atâta s'au amestecat unii, anume Bosie Lăpușnianul, cât nice ermulucul den spinarea a lui Alexandru vodă, că bura a ploae, atunce n'au hălăduit. ||

214^R

5 *Zač. 22.* De grijea țărănimei, ce era pen tot locul, să nu între Alexandru vodă îndată la pădure și boierii încă așe socotisă, să să mai depărtează de gloate, la loc deschis, fără pădure, l-au pornit pe drumul branștei, pe dencoace de Bahliu, pornindu și săimeni cu sinețele gata pe lângă dânsul. Apoi, dacă s'au întorsu boierii, au stătut la grije, 10 să nu ia Alexandru vodă calea den branște, spre Cantemir pașe, la Bugeag. Ce, îndată au ales o samă de boieri, cu Buhuș visternicul și l-au trimis la branște, după Alexandru vodă, să-i îndireptedză calea pe la Huși, pre Bârlad în gios.

15 *Zač. 23.* Era mai mare spaimă decât dentâu, dacă vădzu Alexandru vodă gloate iară după sine și la branște și-l lăsasă și sumenu toți și copiei den casă. Și dacă s'au apropiat boerii, l-au dzis Alexandru vodă cu lacrimi: « Mă rog pentru fiul meu, Radul vodă, să-l lăsați viu ! ». Au dzis Buhuș visternicul, să n'aibă nice o grijă, nice să să 20 gândiască Măriia Sa c'au vinitu cu vre un rău, numai poftește țara pre Măriia Sa, să margă pre Bârladu spre Gălați, să nu aducă vre un rău asupra țării cu Tătari și i-au giurat să n'aibă nici o grije. Și așe au prumit și Alexandru vodă, pre unde va hi voia țării, pre acolo să margă. Și au purcesu 25 spre drumul Bârladului și au aședzat boierii iară pre sumeni pe lângă dânsul și copii cei den casă caru îl părăsisă, dându-i și den boeri petrecători || până în Gălați.

214^V

30 *Zač. 24.* La Tecuci au eșit și Costin postelnicul înainte, dela Putna, și l-au petrecut cu cinste și cu conace, până la Gălați, plecându-l să vie la împăcăune cu boierii și să-și hie iară în scaun, luându Costin postelnicul asupra sa acee grije. Ce, n'au vrut să primască nice într'un chip. Deci, au trecut Dunărea la Gălați, spre împărăție.

Capul al patrusprădzece.

Incep. 1. Și așe mântuiți boerii și țara de domniia lui Alexandru vodă Iliuș, au stătut cu toți după alesul domnului nou. Striga cu toți să fie Lupul vornicul, însă îi da și legături, ce va lua den țară, ce s'ari lega pentru dări, atunce la acel ales, mai multu să nu ia din țară. Ce, acele legături vădzându Lupul vornicul, ori că vedea pre câțva den capete că trag spre Barnovschii vodă, n'au prumitu într'aceie dată domniia, ce au stătut și el la sfatul acela, să să trimată în Țara Leșască la Barnovschii vodă, să vie iară la scaunul țării. 5

Zac. 2. Ce nu era să triacă pre Barnovschii vodă și fârșitul || dzilelor trage cu diasila pre om. Cât au sosit boerii la Ustua, unde ședea, în Țara Leșască, cu veste că țara iară-l poștește să vie la domnie, cu mare bucurie au prumitu aceie veste. Neștiutor gândul omenescu, singur de sine la ce merge și la ce tâmplări apoi sosește. Îndată știre au dat și craului și domnilor în Țara Leșască, pofindu voe să margă la scaunul țării cei de moșie. Și îndată s'au gătit den Ustua și au purcesu spre țară și la margine amu îl aștepta boerii și slujitorii, cu mare bucurie. 15

Zac. 3. Mainte de purcesul lui Barnovschii vodă den Ustua, un liah meguș de a lui, totdeauna îl sfătuia să nu margă, să nu-și dea viața fără grije, pe viață cu grije și cu cumpănă, arătându-i lunicoasă lucrurile domniei de Moldova supt împărăție păgână. Și ce i-ari lipsi, fiindu ca și un domnu în țara lor, fără grije, cu târguri, cu sate? Iar Barnovschii vodă să hie răspunsu liahului, la acele cuvente a lui. «Dulce este domniia de Muldova!». Iară Liahul cătră dânsul: «Iară și obedzăle turcești încă suntu grele!». Și apoi așe au eșitu cuvintele Liahului, cum au dzis. 20

Zač. 4. Cum au sosit Barnovschii vodă în Iași den Țara Leșască cu bucuria tuturor, au stătutu după gătire de calea Țarigradului, că nu era altu mijloc, numai să margă la împărăție, să ia de acoloa domniua, după sărutatul poalei || 215^v
 5 împărătești. Svătuiua mulți în multe chipuri și s'au cercat și la Abăza pașe, care era pașă la Silistrua pe atunce, ce nu era altu mijloc, numai de mărșu la împărăție și atunci s'au prilejit de chemasă împărăția și pre Matei vodă den Țara Muntenescă la sărutatul poalei împărăției și după
 10 câteva fapte și a lui Matei vodă împotriva împărăției, cu scosul lui Lion vodă și apoi a lui Radului vodă, feciorul lui Alexandru vodă. Iară tot era mai rușoare lucrurile lui Matei vodă, că n'au eșit într'altă țară, cum eșisă Barnovschii vodă, suptu ascultarea altui stăpân, craului leșăscu.

Zač. 5. Deci să aducă Turcii mai pre lesne pre Barnovschii vodă la mâna sa, pre Matei vodă l-au pornit fără zăbavă cu stiaș de domnie, în Țara Munteniăscă, iară Barnovschii vodă n'au putut hălădui de perire precum vei afla la rândul său.

Zač. 6. Purcesesă cu Barnovschii vodă mulțime de boeri și fruntea curții, preoți, călugări, cu un gându și glasuri, cu toți să să roage împărăției, să li să dea domnu Barnovschii vodă, între carii era și Lupul vornicul. Ce, vădzându că mulți sfătuiua pre Barnovschii vodă să omoară pre Lupul,
 25 știindu amestecăturile lui și mergându Barnovschii vodă pe la Matei vodă, pen București, au stătut || Lupul Vasile 216^R
 vornicul, vădzindu că-1 a merge pe la Matei vodă, carele știua den Țarigrad toate îmbletele lui, au nevoit cu toate mijloacele să să întoarcă înapoiu în țară, dzicându cătră
 30 Barnovschii vodă că l-or gălcevi Grecii pentru scosul lui Alexandru vodă și pentru morțu ce să făcuse în Greci la scosul lui Alexandru vodă. Deci, ca un creștin Barnovschii vodă ce era la hire, l-au slobodzitu. Iară, dacă s'au adunat

cu Matei vodă și-au oblicit Matei vodă că s'au întorsu Lupul vornicul, îndată au răpedzit după dânsul, să-l întoarcă. Ce, să păzisë bine Lupul Vasilie vornicul cu mărșul și nu l-au apucat în cale. Nice era în puterea lui Barnovschii vodă să trimață aice în țară, să-i facă vreun rău Lupului Vasilie vornicului, nefiindu încă cu domnia dată și stându după grijeă lucrurilor sale.

Zač. 7. Dela Matei vodă au mărșu Barnovschii vodă pe la Abăza pașe, pen Silistrua. Cât au putut Matei vodă, au luptat pentru dânsul și la Abăza pașe și la Poartă și să arăta Abăza pașe foarte blându și cu cuvente mângăioasă. Ce Turcii cu săgeți de bunbac ucig pre oameni și lor pot să slujască acele cuvente a Sfintei Scripturi « ΟΥΜΑΚΗΝΩΣΕ ΣΛΟΒΕΣΑ ΗΥ ΠΑΧΕ ΕΛΕΑ, Η ΤΑ ΣΜΤ ΣΤΡΕΚΛΗ » < « Muatu-s'au cuventele lor mai mult decât untu de lemn și acele sânt săgeți » >.

Zač. 8. Dacă au sosit la Țarigrad, vădzindu veziriul atâtea gloate de țară cu Barnovschii vodă, i-au învățat să nu || strige pentru Barnovschii vodă, ce să tacă, să să lasă pre mila împărăției, că i-or face perire. Ce, gândindu-să boerii că este agiunsu veziriul dela cineva cu daruri, totdeauna striga și da răvășe la veziriul, cum nu primăscu pre altul și să punca cu gloatele la locuri ca acele, să să vadză și de singur împăratul. Și acie apoi au mâncat capul lui Barnovschii vodă, că pără dela nepriatini nu lipsia, mai ales dela Lupul Vasilie vornicul pre la priutini lui den țară, cu cărți, cum, de l-or slobodzi viu pre Barnovschii vodă, Țara Moldovei va hi cu Leșii tot una și este ca o iscoadă a Leșilor. O! îndrăcite a voitoriului de rău veninuri, ce nu scornește limba amară a nepriatinului !.

Zač. 9. Acele adoogându-să la împărăție asupra lui Barnovschii vodă, după fapta ce i-să prilejisă de eșisă den țară den domnia dentâi în Țara Leșască, și Abăza pașe încă-i

era pârâș și mai ales dzilele lui cele fârșite, lovisă supt acele vreme și Căzaccii pre Marea Niagră, numai ce s'au ales cu sfatul împărăției să puae Barnovschii vodă.

5 *Zac. 10.* Stătusă voia împărăției, pre toți câți venisă cu dânsul, ori să-i pue supt sabie, ori să-i dea pe la cătărgi. Ce cine era muftiul, capul legii turcești, n'au pozvolitu, ce au dzis: « Ce-1 vinovată gloata ? || Capul să să piardză, să vor 217^R potoli gloatele ».

10 *Zac. 11.* Au priceput Barnovschii vodă cu câteva dzile perirea sa și amu din chisoare (că-l închisesă cu câteva dzile mainte veziriul cu porunca împărăției), scrisesă o carte aice în țară la immă sa, care carte pre cuventele lui s'au cunoscut că era asupra morții aceie scrisoare. Și așe, într'o 15 dzi l-au luat de la împărăție și la vederea divanului, prăvindu și sângur împăratul pe feriastă perirea lui, l-au tăiat capul. Iară boerii, o samă den capete, era închiși și aștepta și ei din ceas în ceas perirea, iară ceialalți boieri mai de gios și gloatele, ce era toți spăimați de grijea morții, pen toate unghiurile ascunși, au petrecut câteva dzile cu mare grije.

20 *Zac. 12.* Nu putem să trecem cu pomenirea niște tâmplări, ce s'au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu, care, nu numai în țară aice, ce plin este Țarigradul până astădz De un cal al lui Barnovschii vodă, ducându-l la grajduri împărătești, după perirea lui, în ceeș dzi s'au 25 trântitu calul gios și au muritu în loc. Și a doa dzi noaptea, au arsu și Țarigradul până < câteva > mu de case. Acestea că s'au tâmplat, ori că s'au tâmplat atunci ce se poate prileji și altă dată, ori s'au mai prilejit, ori că au arătat Dumnedzău singe nevinovat, că era Barnovschii om dumnă- 30 zăerescu și || mare rugătoriu spre Dumnedzău De care 217^V mărturisim Toma vornicul, fundu postelnic al doilea la dânsul, că în multe nopți l-au zăritu pre la muadzănoapte îngenunchiat înaintea icoanei la rugă, cu mare osârdue.

Zac. 13. Era la hirea sa Barnovschii vodă foarte trufaș și la portul hainelor mândru, iară la inimă foarte dreptu și nelacom și blându. Mănăstiri și beserici câte au făcut, așe în scurtă vreme, nice un domnu n'au făcut. Făcut-au alți domni și mai multe, iară cu mai îndelungate vremi, în 5
40 de ai unii, alții în 20 de ani, iară el în trei ani. Mănăstirea în oraș, aice, ce să dzice Svinta Maria, și Hangul la munte și Dragomirna, lângă Suceavă au fârșit și au urzit și Bârnova pre numele său, supt dialul Pietrăria, lângă Iași și au istovit și beserica acia mare în Liov, în târgu, 10
unde este și chipul lui scris. Cu toate bunătăți era spre țară, iară de sine, cu purtatul trebilor împărăției, pre mărturiea a mulți boeri bătrâni, foarte slabu. Să pomenește den dzilele lui și o iarnă, ce cădzusă în luna lui Martu, care iarnă dzic, Iarna lui Barnovschii vodă, până astăzi. 15
1633 Fost-au perirea lui în anul 7141 Iuni 16 dzile.

Zac. 14. Trupul după perire, au stătut înaintea curții împărătești, până în desară. Apoi, au învățat veziriul să sloboadză un boeriu, care va hi fostu chihaia lui, care slujbă să prinde la Turci, cum este postelnicia cea mare la noi în țară. Deci, au slobodzit pre Costin postelnicul, care era postelnic mare la Barnovschii vodă. Au mârșu și au luat oasele dinaintea curții și li-au dus la Patrierșie și acoloa pre scurtu, pre cât au lăsat vremea de atunce, l-au astrucat în Patrierșie, în ceiași noapte. Și de acoloa, apoi Vasile vodă spun să hie adus oasele aice în țară. 20
25

Zac. 15. La slobodzitul lui Costin postelnicul din chi-soare, au întrebatu ciaușii, cu pază l-or slobodzi, au fără pază? Au dzis chihaia vezirului: « Unde să fugă săracul? ». Ce, de atunce ceialalți boeri, ce mai era închiși și cei ascunși au apucat mai la suflet cu nădejde de viață, dacă au vădzut pre Costin că l-au lăsatu fără pază, să astruce oasele. Apoi, a doa dzi, dacă au vădzutu chihaia vezirului pre Costin 30

postelnicul că au venitu dezdimeniață iară înaintea lui, au dzis: « Săracul, el au venit ca o oae sângur iară la închisoare. Pasă la ceialți, vei eși și tu și ei în puțină vreme ». Închiși den boieri era Ghenghea logofătul, Bașotă hatmanul, Cehan vornicul, Roșca visternicul, Costin postelnicul. || 218^v

Zăc. 16. A treia dzi după astrucarea lui Barnovschii vodă, într'o noapte trecuse împăratul, pre acele vremi sultan Murat, în ceie parte, la Scuder, peste Bohaz, la primblare și au întrebat pre veziriul: aședzat-au domnu la Muldova, în locul ghiaurului ce au perit? Au răspunsu veziriul că nu s'au pus încă domnu, ce pre cine ar hi voia împărăției să să pue, să nu stea aceie țară fără domnu. I-au răspunsu împăratul: « Chiamă pre ghiaurii, ce-s boierii acei țări și pre cine ori vrea ei să-și aliagă domnu, să le hie dat ». Deci, îndată, tot într'aceieși noapte, au trimis veziriul cu caicul la boieri, unde era închiși și au luat iară pre Costin postelnicul, înspăimat că-l duc noaptea să-l înece, ori să-l munciască pentru avuția lui Barnovschii vodă. Dacă l-au dus înaintea viziriului, i-au dzis: « Iată că împăratul vă iartă capetele și sânteți de acmu slobodzi și să mergeți să vă alegeți domnu, pre cine veți pohti ».

Zăc. 17. Întorsu Costin postelnicul den spaimă cu bucurie dela viziriul la ceialți boeri ce era închiși, li-au spus vestea. Și au slobodzit și pre ceialți boieri de ș-au mărșu cu toți la un locu și îndată au stătut la sfat cu toții și au ales pre Moyseiu vodă în locul lui Barnovschii vodă, cu a doa domnie. || 219^R

Capul al cincisprădzece.

Incep. 1. Au mărșu a doa dzi toți boerii și gloatele la gazda lui Moyseiu vodă și de acolea la curțile viziriului, de au luat căftan de domnie și fără zăbavă au purces spre

țară, iară cu câteva dătorii, făcute de cheltuiale ce s'au făcut den asupra la Turcilor.

Zac. 2. Nu eșua suspinul dintre toți, pentru moartea lui Barnosvchii vodă, ce toți jăluia pre Lupul vornicul, căruia toate pârăle să oblicise. Deci, încă den cale au ales Moisei vodă pre Cehan vornicul și pre Roșca vîsternicul și pre Banul, să vie înainte, să prindze pre Lupul vornicul. Ce, precum era paza cestora ce mergea să-l prindze, cu multu mai mare pază avea Lupul și mai meșter și mai cu pază. Avându știre de toate, câte i să gătisă, au fugitu din Iași și în câteva dzile au fostu tupilat aice în țară pen păduri. Apoi, pen Țara Muntenească au trecut în chipul neguțitorescu la Țarigrad. Iară casei lui și îmmei sale și || surori ce au avut, dacă au venit Moiseiu vodă în scaun, nice o asupraală n'au făcut, ce încă socotință avea giupâniasa lui și cuconii de Moysă vodă, spre care lucru să poate cunoaște hirea creștină a lui Moisei vodă, măcar că ștua că îndată ce au mârșu Lupul vornicul în Țarigrad, îmbla după domniie.

Zac. 3. În cale încă fiindu Moisei vodă, iară lu Abăza pașe amu venisă porunca dela împărăție să să găteadză asupra Leșilor, cari așe suppusesă pre Moscali, cât craul leșăscu Vladislav nu mai eșua den țărăle Moscului cu oști. Și amu pierdusă toată puterea a stare împotriva Leșilor Moscalii și până în stolița Moscului ținea cetățile Leșii și mulți din capetele Moscului priimcea să hie craiul leșăscu și la dânsii împărat.

Zac. 4. Deci trimisesă Moscali sol la Turci, giuruindu-le Cazanul și Azderhanul, doă țări tătărăști, care ținu și acmu supt mâna sa Moscalii, numai să le dea agiutoriu împotriva Leșilor. Și li-au dat agiutoriu atunceși, orânduindu pre Abăza pașe cu toate oștile turcești, câte sintu dela Buda până la Nistru și țărăle amândoaă, Țara Mun-

tenească și țara noastră și pre Tătari. Și au lovit întâiu oardele lui Cantemir cu trecătoarea Nistrului, la Hrinuc, mai|| gios de Hotin, Țara Leșască și robise Podolia și cu 220^A
 5 câțva plian întorcându-să, i-au gonit Conetpolschiu hatmanul, carele era lăsat aice la margine de crai, pentru paza despre aceste părți. Și i-au agiunsu pre Tătari aice în țară, pre Prut, în preajma Cornul lui Sas și i-au lovit, de au scos toți robii, câți luasă și au perit câțva den Tătari.

Zač. 5. În luna lui Avgust, vleato 7141, au sosit Moyses 1633
 10 vodă în scaun și bine încă neședzat, au intrat și Abăza pașe cu oști în țară, la Octomvrii. 7, vleato 7142 (și den- 1633
 tr'acesta anu sintu începute și dzilele vieții mele), cu care depreună și Moyses vodă, cu oștile țărâi, au purces spre Țara Leșască și au pus tabăra Abăza pașe pre Nistru, unde
 15 cade apa Smotriciului, care apă vine pre la Cameniță, în Nistru.

Zač. 6. Puterea toată a Leșilor era cu craiul asupra Moscului, ce, cât au putut a strânge Conetpolschiu hatmanul oaste și leșască și căzăcească, ca pre 12.000 de oameni, au
 20 pus tabăra sa și el supt Cameniță, despre capiștea armeniască. Iară Abăza pașe, lăsindu tabăra pe Nistru dincoace, precum s'au pomenit, singur cu toate oștile gata de războiu, au trecut Nistrul și au mârșu dreptu asupra taberii leșești, avându cu sine de toate oști, cu Tătari, cu îmbe
 25 ță|| râle, Țara Munteniască cu domnul lor Matei vodă și 220^V
 țara noastră, ca 30 000 de oameni de războiu.

Zač. 7. Leșii grijsă șanțurile bine cu pușci și cu pedestrime și au eșit și ei cu călărimea denafară de șanțuri. Au dat năvală Turcii cu mijlocul oștii foarte tare și aripa
 30 denadiriapta a Tătarilor, până s'au amestecat cu călărimea Leșilor. Iară aripa denastânga, a domnilor, ori nedepriinse hirea țărâlor acestora la foc, ori nu-i trăgea inima pre Munteni și pre ai noștri să margă creștin asupra creștinului, au

stătut mai slab. Iară și Turcii cu Tătari n'au zăbăvit multu, apropiati de șanțurile Leșilor, pentru focul care da foarte desu, cu moarte în Turci și în Tătari, ce s'au dat și ei înapoi. Și s'au mutat Abaza pașe cu toată oastea despre o vale, care este aproape de Cameniță, anume Mucșa și iară au tocmit oastea. Și amu cu sabiile zmulte asupra Moldovenilor și a Muntenilor Turcii, să margă de frica lor la năvală. Și au dat Abăza pașe al doilea rândul cu toate oștile năvală asupra Leșilor și înfrânsesă o roată de Leși, ce li-au eșitu alte roate în sprejănială și n'au făcutu nemică, nice 221^R cu a doa năvală, să poată răzbi tabăra leșască. ||

Zac. 8. Stătut-au războiul peste vreme de chindie și să mira domnu, cu ce mijloc ori spăria pre Abaza pașe dela Cameniță, ca să ia tabăra leșască, pusă la un loc ca acela și supt o cetate ca aceie, nu era puțință. Ce, au făcut veste pen niște călărași, cum au datu călărașii de niște oști căzăcești, cu tabăra legată, despre Nădăbor, viitoare într'agiu-toriu Leșilor. Și den cuvântu în cuvântu, au sositu până la Abăza pașe veste aceie, care vrându să știe Abăza pașe de adevărat, și întrebându pe Moysăi vodă, au adus călărașii înaintea lui, învățați să adevăriască lucrul, cum așe este și cum au vădzut cu ochii lor peste pădurea Nădăborului oastea. Au stătut în gânduri îndată Abaza pașă, de purces spre tabăra sa, spre Nistru, vădzându că n'are ce face și oștii leșești și socotindu și răciala acestor doă țări la bătae și au purces într'aceieși dzi cu noaptea îndărăptu. 25

Zac. 9. Leșii încă bucuroși că s'au mântuit de neprim-tini, n'au gonit, ce au stătut pre loc, păzindu-și tabăra lor. Iară Abaza pașe să, nu să întoarcă de tot fără veste, înțelegându de un oraș leșescu pe Nistru, în gios de Cameniță, anume Studenița, au purces asupra celui târgșor, la care puținei haiduci era de paza cetății. Ceielaltă gloată, tot 221^V țărănime, strânsi de pen pregiur, au fostu || bejenari. S'au

apărat două zile târgul, iară spre a triia dzi harducii au fugitu cu noapte spre Cămeniță. Iară țărănimea toată, câtă era strânsă acoloa, au cădzut în robie la Turci și la Tătari. Acoloa, la năvală, au căutatu și a lor noștri a merge, iară
 5 totuși s'au dat știre harducilor să fugă, să nu piae.

Zac. 10. Mare veste silia Abaza pașe să scoată Studeniții și ci-au fostu fruntea de oameni, au ales și i-au trimis la împărăție, scornindu-le nume de oameni mari, în Țara Leșască. Și o fată ce să prilejise între roabe, foarte iscusită
 10 de trup, au trimisu-oă la împărăție, punându-i nume că este fata hatmanului leșăscu.

Zac. 11. S'au întorsu după aceie izbândă Abaza pașe spre Dunăre, cu gându foarte rău și pre domni și pre boeri, pentru înșălătura care s'au aflatu apoi, c'aceie cu Căzaci la
 15 Nădăbor, ce s'au fostu scornitu, n'au fostu nemică. Și dacă au sosit aice la Iași, au stătut cu corturi în șes, desupra mănăstirea Balicai și a doa dzi era aședzat gândul lui să prindze pre toți boerii, să-i puie în obedzi, să-i ia cu sine, să să plătiască la împărăție de ponoslu, că i-au fostu țărăle
 20 aceste de smintială. Ce, un turcu orbu de un ochiu, priatin || 222^R lui Costin hatmanul, au descoperit gândul lui Abăza pașe și au fugit boerii, în ceieși noapte den Iași, de au agiunsu până în dzuoă la Pobrata mănăstirea.

Zac. 12. A doa dzi, strângându pre Moysei vodă pentru boeri Abaza pașe au dat samă că s'au dus pentru graba birului, întârdziiet fiindu birul. Iară alții șoptia lui Abăza
 25 pașe că s'au dus boerii la Leși, să-i porniască pe Leși în urma lui. Și așe s'au fărșit venirea lui Abăza pașe asupra Leșilor. În anul 7142, toamna la Noevrie, au trecut Du- 1633
 30 nărea înapoi, spre scaunul său.

Zac. 13. Și cât s'au aședzat, nepărăsit pârăia pre domni, ales pre Moysei vodă. Iară Matei vodă fiindu-i cirac, ș-au tocmitu prea lesne lucrurile la dânsul. Iară Moysei vodă

n'au putut trăi multu în domnie de pârâle lui, ales fundu
 acolea și Lupul vornicul, cunoscut mai deinte lui Abăza
 pașe, ce au domnitu Moyses vodă, după Abăza pașe, numai
 peste iarnă. Deci, la primăvară i-au venit mazilua și s'au
 dat domnia lui Lupu Vasilie vornicul de sultan Murat.

5

Zač. 14. Iară Moysăi vodă, după maziliia sa den domnie,
 sătul de binele Turcilor, au mârșu în Țara Leșască, pe-
 trecut de boeri câțva până la margine, unde-și apoi, după
 câțva ani petrecuți în odihnă, cu ocine în Țara Leșască
 și cinste dela Leși, ș-au fărșit|| și viața, pre vremea domniei
 lui Dabijea vodă.

222^v

10

Capul al șasesprădzece.

Încep. 1. Fericită domnia lui Vasilie vodă, în care, de
 au fostu cândva această țară în tot binele și bivșug și plină
 de avuție, cu mare fericie și trăgănată până la 19 ani, în
 dzilele acestui domnii au fostu. În anii dentâu cu prepu-
 suri de nepace iară între Leși și între Turci, iară apoi, după
 trei-patru ai, deșchidzându-și cale Împărăția Turcului
 asupra Persului cu soltan Murat pentru Vavilonul, aice,
 aceste părți la mare păci și liniști și mare fericie era.

15

20

Zač. 2. Domnia cum s'a prilejt, de au luat Vasilie vodă,
 s'au pomenit la domnia lui Moyses vodă, în capul al cinci-
 sprăzdecilea, cum fugisă Vasilie vodă de frica lui Moyses
 vodă, de aice den țară, în Țarigrad. Și acolea, cunoscut la
 câțva den capete și mai vârtos lui Abaza pașe, care era
 pârâș lui Moyses vodă|| și mai multu cu nevoința lui, i-au
 dat soltan Murat domnia, vădzându-l om harnic de aceie
 treabă.

223^R

25

Zač. 3. Dacă au luat domnia, nevrându să hie nemul-
 țetoriu lui Moyses vodă, pentru binele lui, ce făcusă
 casei lui, neamestecându-se nice cu un rău asupra casăi

30

lui, au scris carte la Moyseiu vodă, cu mare mulțemită pentru oamenii săi, căci n'au avut nice o nevoie și lăsându-l în voie, unde ar vrea să margă, ori spre ce parte volnic fără nice o grije să fie, și sfātuindu-l să nu vie la Țarigrad, 5 pentru multe dătorii ce avea Moysei vodă în Țarigrad. Și să nu bănuiască că ce s'au prilejit așe, fundu aceste lucruri, ales a domnelor, supt orânduiala lui Dumnedzău, fără care nu esu domnii.

Zac. 4. După aceasta țărămonie, au purces Vasilie vodă 10 dela Țarigrad cu domnia în țară, în anul 7142. Iară Moysei 1634 vodă, strânsu cu casa lui și cu Costin hatmanul den boeri, au trecut în Țara Leșască.

Zac. 5. Abaza pașe iară să gătuia cu mai mare putere asupra Leșilor, să-și mai tocmască lucrurile a războiului celui dentăi, care făcuse asupra lui Conetpolschiu la Cameniță, până n'ari oblici împărăția că cu rândul dentăi n'au lucratu atâta || cât da samă înaintea împărăției. Deci 223^v îndemna pre împărăția iară asupra Leșilor și sta de față și solii moschicești la Țarigrad, nevoitori, cu mare făgăduință împărăției de Cazanul și de Azderhanul, să fie a Turcilor. Și numai ce aștepta și Vasilie vodă, ne aședzat bine la domnie, să-i vie porunca de găture de oaste, iară, ca și lui Moysei vodă.

Zac. 6. Era și solul leșăscu den Țara Moschicească 25 pornit de craiul la împărăție, anume Trăbinschiu, pre carele (dându știre craiului Conetpolschiu hatmanul, cându venia asupra lui Abaza pașe cu oști turcești) îl trimisesă la împărăție craiul, întrebându de Turci, ce pricină ar hı stricăcuneii de pace cei legate la Hotin cu sultan Osmanu. 30 Și au trecut solul acela pen țară, curundu în urma lui Abaza pașe, în dzilele lui Moysei vodă. Ce, oblicindu-l Abaza pașa, au trimis de l-au opritu la Pravadiu, silindu-l să-ș dea soliu la dânsul, temându-să să nu să obliciască prin

solia lui, aceie cale a lui, cum au fostu. Ce, nevrându solul să-i dea solia și răspundzindu că este trimis la singură împărăția, nu la unul den pași, l-au oprit câtăva vreme. Ce Liahu au silit cu myloace de au dat știre de sine la Poartă, că este opritu și au venitu poruncă la Abaza pașe, să-l slobo || adză. Și numai ce i-au căutat a-l slobodzi. Iară așe-i stricasă solului lucrurile la împărăție, cât nici o cinste n'au avut, care să cade solilor și l-au pornitu cu răspunsu de scârbă înapoi, fără zăbavă, și anume să hie gata Crăna Leșască iară de sfadă.

Zac. 7. Acela răspunsu a Turcilor dacă au agiunsu la craiul în Țara Moschicească, că era tot în țara Moscului cu oști și dându-i știre și de la margine iară de gătirea Turcilor, deci numai ce i-au căutatu a sta la tocmală cu Moscul. Și îndată, lăsindu toate într'o parte, au legat cu Moscalii pace, cu câteva orașe luate dela Moscu în partea Leșilor. S'au întorsu la Varșav crarul și îndată au stătut la săimu de gătire împotriva Turcilor.

Zac. 8. Înțelegându Turcii că Leșii au făcut pace cu Moscul și mai adevărat den solii moschicești, și era și solul Turcilor la Moscu, întărindu-i împotriva Leșilor, și de aice den țară, dela Vasilie vodă, avându știre, au pornitu pre solu moschicești cu scârbă pentru nestătorina lor la cuvântu și au trimis și la crarul leșăscu sol de înoitura păcii, anume pre Șahin agga, unul den agii divanului, avându amu și cu Cazilbașu amestecătură începute pentru Bag || datul, adecă Vavilonul, Împărăția Turcului.

Zac. 9. Pornite oști leșăști amu au aflatu Șahin agga spre Cameniță și pre singur craiul aproape de Varșav în tabără, răspundzindu lui Șahin agga, solului turcescu, crarul, cu scârbă, pentru stricarea și călcătura păcii, care cu atâtea giurământuri s'au făcut la Hotin cu soltanu Osmanu și între dânsul. Câteva conace au mârșu cu oști spre

Camenită și cu acesta răspunsu au pornitu pre Turcul, carile da toată vina pre Abaza pașe și cum este gata de perire pentru aceie faptă.

5 *Zac. 10.* Fost-au aceasta clătire a Leșilor în anul 7143, 1634 care oști mai mare și mai bine grijite nu să pomenescu în toată Hronica Leșască. Țin minte oamenii bătrâni, carii spun că agiungea tabăra de supt târgul Camenițu, până la un copaci, la câmpu, mai multu de o milă mare de loc, că oști avea gata cele ce era asupra Moscului și plină țara leșască de mulțime de oameni, pre acele vremi.

10 *Zac. 11.* Iară până a sosi craiul leșăscu la Cameniță, Conetpolschii hatmanul amu era cu o samă de oști supt || 225^R Cameniță și vinia și cărți pren Vasilie vodă dela veziriul Murtaza pașe, pentru pace, adevărindu lui Conetpolschii că aceie călcătură a păcii, carea au făcut Abaza pașe fără știrea împărăției, va plăti cu capul, ca un călcătoriu de pace.

15 *Zac. 12.* Și așe, omorându împărăția pre Abaza pașe zsugrumatu, s'au rășchirat și gătirea Leșilor în vântu, fundu supărați și slujitorii lor de atâta vreme cu oștenia la Moscu. Au stătut pace iară între Leși și între Turci cu înoitura legăturilor dela soltan Osmanu, adăogându și aceasta legătură între sine pentru Tătari, să nu lăcuiască în Bugiag. Om Abaza pașe vestit cu războaiele asupra Persului și oștian dreptu.

20 *Zac. 13.* La anul după aceasta au purces soltanu Murat mare gătire asupra Persului și într'acelaș an au luat dela Perși cetatea anume Răvanul, care apoi, cât s'au întorsu soltan Murat înapoi la Țarigrad, iară au lătu-oă Cazilbașu pre sama sa. Iară Vasilie vodă domnia cu mare liniște și pace, fără grije țara, din toate părțile sta toți de neguțitorii și de agonesită. Însă lăcomia nice pre atunce nu lipsia, cu dări grele, ce avându || lăcutorii țai ai vremi de 225^V agonesită, biruia toate acele greutățile a domnicii.

Zač. 14. În Țara Unguriască era mari amestecături între Racoți și între Betlean Ișțfan, feciorul lui Betlean Gabor, pentru domnia Ardealului. Ce, au căutat a da locul domniei aceia Betlean Ișțfan lui Racoți, neputându avea ajutoriu dela Împărăția Turcului, pentru gătirea lui soltan Murat iară asupra Persului.

1637 *Zač. 15.* În anul 7145, să rădicasă Căzaccii cu Pavliuc hatmanul asupra Leșilor, pentru opriala sa pre Marea Niagră, pre carii Potoțchiu hatmanul leșăscu polni i-au lovit și închidzându-le tabăra, au datu Căzaccii viu pre hatmanul său, pre Pavliuc. Și în cеста anu au făcut Leșii și o cetate anume Codacul pre Nipru, la pragul cel dentău a Niprului, oprindu pre Căzacci să nu îmbe pre Marea Niagră, stricându pacea cu Turcii, care opriala lor, apoi au răsuflet spre mare pustitate Crăiei Leșăști, cu Hmil hatmanul căzăcescu.

Zač. 16. Tot într'aceiași anu, Cantemir pașe cu oardele sale, peste voia hanului, au eșitu den Crâm și s'au așezdat iară în Bugeag, care lucru nesuferindu hanul și mărgându dodeiala și dela Leșii, carii legasă cu a doa legătură pre Conetpolschii cu Murtaza pașe vezirul, să nu|| hie slobodzi Tătarăi a lăcui în Bugeag, făcându dodeială crăiei lor, au eșit porunca la hanul și lui Vasilie vodă, domnului țărări noastre și lui Matei vodă, domnului muntenescu, să margă cu hanul asupra lui Cantemir. Deci au venitu hanul cu oști și au purces și domnu cu îmbe țărăle asupra lui Cantemir, care temându-să de hanul, au fugit în Țarigrad, iară oardele lui, li-au luat hanul cu sine la Crâm. Și de pâra hanului la împărăție, au perit și Cantemir zsugrumat în Țarigrad.

Zač. 17. După ce-au pornitu pre Tătari, hanul, den Bugiag, au lăsatu pre doi soltani, frații săi, să vie cu dânșii, iară el singur au purces spre Crâm înainte. Deci, cându

au fostu la trecătoarea Niprului, s'au burzuluitu Nohai și au lovit fără nedejde pre soltani și i-au omorât pre amândoi. Și după această faptă, au purces cu coșurile sale spre Țara Leșască, poftindu dela Leși loc, să să aședze
 5 supt ascultarea lor. Îmbla pre la târguri, pen sate, tot câte cu o cruce de lemnu făcută la pieptu, semnu de închinăciune. Ce, Leșii loc așe deșertu, fără oameni, mai în luntru țărâi sale neavându, li-au datu câmpii pe Nipru, între Crilov și || între Codac și era aproape de 20.000 de Nohai 226^v
 10 orda aceie.

Zac. 18. Care lucru vădzându Împărățua Turcului, iară, cu a doa orânduială au pornitu câțva pași în preajma lor, la anul după scosul lui Cantemir din Bugiag. Și iară au venit porunca și la Vasilie vodă și la Matei vodă, să margă
 15 să să împreune cu pașii asupra Tătarâlor. Deci, de iznoavă au purces Vasilie vodă cu oști, al doilea rându, la Cetatea Albă, la adunarea pașilor. Iară Matei vodă au venit până la marginea țării sale și de acoloa au pornitu un serdar cu oști dela sine, iară el singur s'au făcut bolnav și s'au întorsu
 20 înapoi. Iară și Vasilie vodă și pașii fără zăbavă s'au întorsu dele Cetatea Albă înapoi, că pre Tătari îi trăsese amu hanul cu blândeță și cu făgăduință de ertare pentru moartea soltanilor și-i trecuse Niprul, pre unu în Crâm, iară pre alții i-au aședzatu pre câmpii Donului. Iară moartea soltanilor
 25 mai pre urmă tot n'au lăsat hanul nerăscumpărată.

Zac. 19. Ce, câți era din singele lui Cantemir mai capete, într'una de dzile, cu meșterșug i-au împărțit, pre unu || 227^R
 la o samă de agii curții sale, la ospățu, văz doamne, pre alți la alți agi și la masa sa, oprindu pre unu. Și la acela ospăț
 30 i-au omorātu pre toți, câți era Cantemirești mai aproape. Și de atunce s'au stânsu aceie răgulă la dânsu, carea era mai frunte decât toate ordele, precum pre aceste vremi suntu Șirănești. Unul din Cantemirești atunce, anume

Azamet Mârza, pre carile l-am apucat și eu, dvorian la craiul leșăscu Vladislav, neprilejindu-se la acela ospăț ce le făcuse hanul, au scăpat den Crâm în Țara Leșască și slujua la craiul leșescu între dvoriani și avea dela craiul hiafă.

5

Zač. 20. Într'acesta an, au luat Căzacia Donului Azacul, cetate turcească pre apa Donului, carea apoi au dat-o de bună voie Moscul Turcilor înapoi. Isar a îmblatu la acesta mijloc pentru aceie cetate la Moscu, om aice în țară pe acele vremi vestit cu nequitoria în Țara Moschicească.

10

Zač. 21. Iară întorsul lui Matei vodă dela margine, mergându al doilea rându la Cetatea Albă, n'au fostu fără pricină, ce avându mare neprietensug Matei vodă cu Vasi|| lie vodă, dendată ce au stătut Vasilie vodă la domnie, făcuse multe amestecături la pașea pre aceie vreme de Silistria. Deci, s'au temut a merge Matei vodă, de acele amestecături, ce-l amestecasă Vasilie vodă la pașe și la Poartă, ce, precum s'au pomenit mai sus, au trimis oaste, iar el singur s'au întorsu la scaunul său.

15

Zač. 22. Era la împărăția lui soltan Murat pre acele vremi toate trebile și lucrurile împărăției pre doi oameni, carii era musaiپی la sultan Murat. Unul silihtar, ce era înluntru, care slujba este de împărăție foarte aproape, adecă spătar, ce poartă spata ori buzduganul după împăratul, al doilea căzlar agga, care este pre toată casa împărătiască și pre fete mai mare. Acești doi purta toată împărăția, veziriia înaintea lor era foarte slabă. Cându să aduna veziriul cu unul de accia, spun că le săruta poala hamelor.

20

25

Zač. 23. Deci, pre unul de acele capte la împărăție, pe silihtar pașe, îl cuprinsesă Matei vodă cu dările, iară pre căzlar agga Vasilie vodă și eșua isprăvi și lui Vasilie vodă dela împărăție și lui Matei|| vodă, pren chipuri mai sus pomenite. Covârșua cu atâta Matei vodă pre Vasilie

30

228^R

vodă, că avea Matei vodă și cu megieși mare priuatinșug, ales cu Ungurii. Iar Vasilie vodă nici cu un megieș, precum am apucat și noi aceie domnie, viață bună n'au avut, den nebăgare samă pre nime den megueși.

5 *Zac.* 24. O ! nesațioasă hirea domnilor spre lățire și avuție oarbă ! Pre cât să mai adaoge, pre atâta rânhește. Poftele a domnilor și a împăraților n'au hotar. Avându multu, cum n'ari avea nemică le pare. Pre cât îi dă Dumnedzău, nu să satură. Avându domnie, cinste și mai mari și mai
10 late țări poftescu. Avându țară și țara altuia a cuprinde cască și așe lăcomindu la altuia, sosescu de pierdu și al său. Multe împărății în lume, vrându să ia alte țări, s'au stânsu pre sine. Așe s'au stânsu împărăția lui Darie împărat de Alexandru Machidon, vrându să supue țările
15 grecești și toată Machidoniia Darie, au stânsu împărăția sa, de au cădzut pre mânule lui Alexandru Machidon. Așe împărăția Cartaghinii vrându dă supue Râmul, au cădzut la robia Râmlenilor. Așe Pir împăratu vrându să ia Italia, au pierdut || țările sale. Așe și Mihai vodă, vrându 228^v
20 să hic crai la Unguri, au pierdutu și domniia Țării Munte-nești.

Zac. 25. Așe și Vasilie vodă avându fericite vremi de domnie în pace den toate părțile, că și țara nu era nici cu
25 o datorie îngreuiată, fără nice o dodeială despre Turci, caru avea începută sfadă cu Perșii și într'acele părți sta cu valuri, au început svadă cu Matei vodă domnul muntenescu pentru domniia acei țări, ori că nu-l încăpea Muldova, ca pre un om cu hire înaltă și împărătiască, mai multu decât domniască, ori că silia să vadză pre fecioru său Ion
30 vodă la domnie, care hire au părinți spre feciorii săi, să-i vadză în viața lor ești la cinste. Domni la domni pre feciorii săi poftescu să-i vadză ești, boerii la boerii, slujitoriul să bucură să-și vadză de slujitorie pre feciorul său

harnic, pementeanul de hrana pământului pre feciorul său destoinic poștește să-l vadză. Ori că l-au îndemnatu pre Vasilie vodă mare netocmală și nepriiatensug ce avea mai de demultu, încă den boernia sa. Scoasesă domniia Țărâi
 229^R Muntenești dela împărăție, pre mijlocul lui căzlar || agga și pașu de Silistria, feciorului său, lui Ioan vodă. 5

Zač. 26. Prostateg îl ținea Vasilie vodă pre Matei vodă. Deci, avându și pre vezirul în partea sa, au făcut oști de țară și au purces în Țara Munteniască asupra lui Matei vodă, lăsindu în scaun pre fecioru său, pre Ion vodă. Iară
 10 singur au întrat cu oști în Țara Munteniască, cu știrea vezirului și a pașii de Silistria. Oști avea câteva, iară tot de țară și lefecii și ceialaltă oaste, fără puținei Sârbi, ce avea în hafă, călări.

Zač. 27 Iară și Matei vodă domnul Țărâi Muntenești nu dormia, ce apărându al său, avea oști și streine și de țara sa, ales pedestrime, hic cându avea până la o mie în hafă, fără dărăbanții de țară și călări de ai noștri Moldoveni, acolo merși în hafă, căroro numele era livinții, și Leși călări ținea
 15 pururea câte 200 și deosebi Unguri călări. Și dideasă știre și la arcalele sale ce avea la împărăție, de silă ce-i făcea Vasilie vodă. Deci, cu mijloacele lui silihțar-pașe, bine n'au întrat Vasilie vodă în Țara Muntească, la o vale care să chiamă Râbna, l-au tâmpinatu un ciauș dela împărăție cu poruncă, numai să să întoarcă Vasilie vodă îndă
 20 răptu. Și în urma || ciaușului au sositu și o samă de oști a lui Matei vodă. 25
 229^V

Zač. 28. Numai ce au căutat lui Vasilie vodă a să întoarce înapoi, vădzându cartea împărățiască și cine era soltan Murat împăratul, nu era de a șuguire cu dânsul. Deci purcegându îndărăptu Vasilie vodă, să simețisă Muntenii și în chipul goanei, să goniască pre oștile lui Vasilie vodă, lovisă la coada oștii. Ce, s'au întorsu apoi oștile de
 30

țară și singur Vasilie vodă și au înfrântu pe Munteni și au prinsu câțva vii și au și peritu den Munteni câțva. Vasilie vodă apoi, după aceie, au eșit îndată den Țara Munteniască, plinindu porunca împărăției și ședzindu câteva dzile la Ploscuțeni la Putna, de acolo au pornitu pre ciaușul cel împărătescu, iară singur s'au întorsu și au venit în scaun.

Zač. 29. Era pre acele vremi veziriul anume Tabani Buruc, carile ținea cu Vasilie vodă și pașea de Silistria iară așe și numai să scoată pre Matei vodă să pusesă cu toată voea. Și fără știrea împărătiască, eșua dela veziriul isprăvi de domniea Țărâi Muntenești lui Ion vodă, feciorului lui Vasilie vodă. Cum și atunce, dacă au vădzut veziriul împiedecate isprăvile dentâi de silhtariul, au făcut altele la singur || pașea de Silistria, să ducă el singur pre feciorul 230^R lui Vasilie vodă în scaunul Țărâi Muntenești, care lucruri apoi au mâncat capul veziriului, oblicindu împărătiia pen silhtarrul războaele și vărsările de singe între domni, de unde să pogoară. Nice te mira, cum de au putut domni a îmbla în zarve, fără știrea împărăției și ales la un împărat leu ca acela. Deci, să știi că țărâle pre atunce aceste nu era așe suppușe, ce într'altă voe veghiată și să temea Turcii să nu se dea Țara Moldovei în partea Leșilor, caru era pre acele vremi foarte tare, cât să siia împărătiua de sfada Leșilor și ales avându amu începute războae cu Perșii, precum 25 și s'au pomenit. Ce era bucuroși că să sfădescu aceste țări între sine și poți pricepe și pre domniile aceste, așe de îndelungate, 19 ani Vasilie vodă domnu, iară Matei vodă până la moarte, aproape de 30 de ani la domnie. Alte vacuri să socotești țărâlor acestora pre atunci.

Zač. 30. Cu al doilea isprăvi de domnia Țărâi Muntenești au socotit Vasilie vodă cu altă cale. Avându cu aceie și dela veziriul știre, au pornit pre Ion vodă la pașea de Silistria cu câțva boeri, să-l ducă pașea în scaun. Și tri-

230^r misesă înainte la pașe pre Enachie Catar || giul vel postelnic, să mai întârîiască lucrurile, pân a veni Ion vodă. Ce, șezându acolea la pașea Catargiul, așteptându sosirea lui Ion vodă, au simțit lucrurile într'altu chip, că-l agiunsesă pre pașe iară alte porunci împărătești pren silihtariul și-i un- 5 sesă osiia și pașu Materu vodă. Deci, vădzîndu Catargiul lucrurile într'altu chip și amirosîndu că, cât ari sosi Ion vodă la pașe, va să-l opriască și să-l trimiță la împărăție, au dat Catargiul știre la boeri, ce era pe lângă Ion vodă, amu aproape de Dristor, la un sat și îndată s'au întorsu 10 Ion vodă can cu fuga de grija pașii și au eșit și a doa ispită pentru domnia Țărâi Munteneshti.

Zač. 31. Iară nici cu atâta nu s'au lăsat Vasilie vodă, ce îndemnatu și de veziriul și ca o nemică socotîndu a călca pre Matei vodă, iară au strânsu oști și cu mai bună gătire, 15 cu pedestrime, cu pușci și iară au purces în Țara Muntenescă asupra lui Matei vodă și cu aceie nebăgare în samă de Matei vodă, cât aice, în locul său pusesă domnu pre fecioru său Ion vodă în scaunul țărâi, cu boieri, cu ispravnici, cu domnie deplină, țîndu ca 'n palmă domnia Țărâi 20 Munteneshti, Iară lunecoasă sîntu lucrurile războaelor și în puterea lui Dumnedzău mai multu stau. Nice un nepriatin 231^r cât de slabu hie, cum să nu-l țue nimea, nice-l ținu || oștenii cei direpți. Și bine au dzis unul: «Bella momentis constant», adecă «Războaele în clipala ochiului stau». Că 25 atâta era numai să ie acela războru Vasilie vodă și să să aședze în domnia Țărâi Munteneshti. Iară roata lumu nu așe, cum gândește omul, ce în cursul său să întoarce.

Zač. 32. De care silă n'au mai putut nice silihtariul a-i trimite alte isprăvi lui Matei vodă, să nu se de tot descopere cu imbletele împotriva veziriului, să-ı răsaie ceva împărăției cu scârbă în partea sa, că, ales la Turci, foarte cu siială sîntu toate și cu mare meșterșug și taină strică unul 30

altuie, cându va unul pre altul să-l surupe. Că să pârască a vedere, și e strică, cine începe pâra. De multe ori cu laudă pre nepriuatînul său mai curundu coboară și ales supt împărățua lui soțtan Murat cu mare suală era toți. Iară totdeauna trimitea silihtariul pre taină la Matei vodă, îmbărbătându-l să stea împotriva lui Vasilie vodă, să-l bată, iară despre scârba împărătiască să nu poarte grije, că iaste grija lui. Deci, și Matei vodă ș-au strânsu oastea toată și vădzîndu că Vasilie vodă trage cu oștile sale spre București, nu spre Târgoviște, au coborātu și el spre București cu oști. ||

231^v

Zač. 33. Vasilie vodă, dacă au sositu la Praova, la sat anume Ojogeni, știîndu din limbă de gățirea lui Matei vodă împotriva sa și cu oști câteva și streine și de țară, au făcut sfat acolea la Ojogeni, socotîndu și trecătorile apelor și locuri închuse de păduri de pen toate părțile și de băhnișuri, înțelegându pre Matei vodă că anume locuri ca acele poștește să dea războiu, fiindu oștile mai tare hie care la locul său și la strâmtori împotriva oștilor celor streine hie cându cei de loc sintu mai tari, au ales cu sfatul să nu triacă Praova, ce să stea acolea la câmpu, să tragă pre Matei vodă, să iasă cu oștile sale la câmpu. Și alegându-se sfatul, au purces toate oștile lui Vasilie vodă în jacuri în podgorii pe supt munți, încotro să bejenise toată Țara Muntenească de pen toate acele olate, până în Praova.

Zač. 34. Și așe, cu acela sfat — ce svetnici or hi fostu așe de bunu de războac pre atunci — rășchirată oastea pe la jacuri, în loc au priceput Matei vodă lucrul și îndată au purces spre Praova. Și dreptu în preajma Ojogenilor, unde era Vasilie vodă cu corturi, au stătut la trecătoare, dându știre den câteva pușci ce avea cu sine și îndată au început a trece oastea || în vad. Tot călărețul au trecut câte un pe-
destraș după sine și au stătut în tocmală cu oștile, den-

232^R

coace de Praova, tocmindu oastea pediastră cu focul și cu pușcile între oastea călăriață și au purces cu toată oastea stolită asupra taberii lui Vasilie vodă.

Zac. 35 Nu avea de ce să apuca Vasilie vodă cu oastea rășchirată în toate părțile și așe venire asupra de grabă a lui Matei vodă și întemeiată. Că oștenii lui Vasilie vodă, unii venia cu pian îngreuiati, neștiindu lucrul ce este, alții spămați de sosirea oștilor așe de grabă, mai multu de gătire la fuga îndată au stătut, nu de război. Și așe spăr-cuită oastea și fără nice o tocmală, au plecat și Vasilie vodă fuga și toată oastea, câtă nu era dusă în pradă, lăsându și corturile și pușcile și pedestrimea toată pre mâna lui Matei vodă. Și de grijea gonașilor, Vasilie vodă au lăsat drumul pe care venisă, ce de a dreptul au năzuit la Brăila.

Zac. 36. La Brăilă zăbăvindu Vasilie vodă câteva dzile și Matei vodă dedesă știre de olac la pașe îndată, de izbânda sa asupra lui Vasilie vodă. Așe de sârgu lucrul, ori cu știrea pașii, ori dentru sine agii de Brăila și de Mecin sfătuiia să prindze pre Vasilie vodă, să-l trimață la pașe.

232^v Și să nu hie dat știre Stamatie, ce au cădzut apoi|| stolnic la Vasilie vodă și la alte domni pre urmă și postelnic mare, ar hi încăput Vasilie vodă la prinsoare. Ce, ședzându sara la masă, i-au dat știre și dela bucate s'au sculatu, pentr'o grădină, peste un gardu, sumdu de pre spinarea unuia din slujitori și acolo i-au scos calul și au eșit cu fuga din Brăila, la Gălați, lăsindu toate în Brăila, câte nu rămăsă la Ojogeni.

Zac. 37. Înțelegându Ion vodă, feciorul lui Vasilie vodă, poticala tătâne său în Țara Muntenească, au strânsu boerii ce era puși la boierii pre lângă sine și li-au dzis, cum el, nefundu de domnie, pentru slabă sănătate ce avea, (că era Ion vodă om slabu și deznodatu și de mâni și de picioare, cum n'ar hi fostu feciorul lui Vasilie vodă, care era ca un

leu și la hire și la trup), iară tătâne-său lasă scaunul domniei. Și au venit Vasile vodă iară în scaun.

Zač. 38. Iară Matei vodă jeluindu-se și la împărăția de pradă ce făcuse oștile lui Vasile vodă, și la megiași, să-și întoarcă călcătura ce făcuse Vasile vodă Țărâi Muntenestți, legasă cu Racoți cneazul Ardialului, tatăl lui Gheorghie Racoți, lucrul, fiindu și Racoți rănit cu nebăgarea în samă megieși lui de Vasile vodă au pornit nește oști asupra lui Vasile vodă, cu Ion vodă Moghila, feciorul lui Simion vodă, carele era la Ardial aședzat, după războrul dela Ștefănești, care era între feciorii lui Simion vodă și între feciorii lui Ieremie vodă pentru domniia țărni. Și amu până în Trotuș coborâți Unguri și oștile muntenești pân la Milcov sosiți, au schimbat Racoți sfatul cu Matei vodă. Ori temându-să de împărăție, înțelegându patima vezirului, ori altă socoteală li-au venit, au întorsu și pre Ion vodă cu oștile îndărăptu și s'au întorsu și Muntenu. Eșisă casa lui Vasile vodă spre Huși de spaima aceie. Și pre vremea coborâtului acestor oști asupra lui Vasile vodă, au peritu și Gorgan și Sămăchuşă căpitanul și Cârste visternicul, den prepus dela domnie pentru vicleșug. 233^R

Zač. 39. Deci, după aceste zarve, numai ce i-au căutat a sta lui Vasile vodă la pace, vădzându și primejdnea vezirului, curundu după aceie, să nu să mai aște lucrurile asupra sa. Cum n'ar hi fostu fără primejdnea Vasile vodă atunceși, de n'ar hi stătu împărăția după lucrurile împotriva Perșilor, care curundu după aceie au purces cu toată puterea asupra Vavilonului. Ori dela cei doi megieși n'ar hi fostu fără răscoală, de nu s'ar hi spăimat Racoți și Matei vodă cu moartea vezirului. Și sta în cumpănă soltan Murat, asupra Azacului va merge, că încă nu-l dideasă Moscalii, au asupra Vavilonului. Ce, viindu cu aceie veste Isar, că or da Azacul Moscalii, au purces asupra Vavilonului. Iară

233^v până a să înțelege pur || cesul, aceste țări era supt grije, că
 va veni împărăția spre aceste părți cu oști. Fost-au aceste
 1636 zarve între. Vasile vodă și între Matei vodă în anul 7144
 1637 și în anul 7145.

Zač. 40. Iară primejdica veziriului Tabani Buuc, anume 5
 cum au venit de au perit de soltan Murat, așe au fostu:
 După răzsipa dela Ojogeni oștilor lui Vasilie vodă, face
 Matei vodă ardzehal, adecă răvaș de jalobă, la singur îm-
 păratul și aflându om de aceie triabă, să dea aceie jalobă
 la singur împăratul, au purces omul acela cu cărțile și știindu 10
 rândul, au păzit cându au eșit împăratul la primblare cu
 vânătoare la câmpu. S'au făcut omul a merge de olac pe
 denaintea împăratului, anume să-l vadze. Și așe vădzându-l
 împăratul, mărgându taré, au trimis de l-au oprit și au
 pus de l-au întreat, de unde vine. El au răspuns că vine 15
 den Țara Munteniască cu cărți la împărăție, să știe împă-
 răția de mare vărsare de singe și pradă ce s'au făcut în Țara
 Munteniască de Vasile vodă, care au venit cu oști asupra
 lui Matei vodă. În loc au trimis împăratul de i-au luat
 cărțile și au cetit ardzehalul cel cu jalobă asupra lui Vasilie 20
 vodă, pomenindu că să laudă Vasilie vodă, că are isprăvi
 dela veziriul, să hie domnu și în Țara Munteniască și în
 234^R Țara Moldovei. Atunci || au avut vreme silihtariul asupra
 veziriului, cându țărâle, cum să strică ele în de sine și să
 pradă De care jalobă foc s'au făcut împăratul soltan Murat 25
 pre veziriul, înțelegându că dela veziriul să coboară acele
 amestecături. Ce, dentăi au trimis pre omul cu toate acele
 scrisori, să vadză și veziriul. Ce, au dzis silihtariul cătră
 împăratul că omul îndată va peri de veziriul. Deci, i-au dat
 hasăchii și i-au învățat singur împăratul: « pre acestu omu 30
 iară să-l aduceți la mine » Și așe au fostu: L-au dus ha-
 săchii la veziriul și dacă au înțeles veziriul, au vădzut că
 este rău de dânsul. Au vrut să opriască pre om, ce hasăchii

i-au spus porunca care au dela singur împăratul, să-l ducă pre omul iară la împăratul.

Zač. 41. Scoseasă veziriul daruri hasechului, să lasă pre omul la dânsul, ce nu s'au cutedzat hasechii de silhtariul a face peste poruncă. Iară să nu hie fostu omul de fațe, putea să tocmască veziriul lucrurile sale, dzicându că au fostu un marghiol de cei de Țarigrad și au spus menciuini, că de aeste să fac multe la Turci sau s'ar hî uitatu la împărăție, care de lucrurile a toată lumea gândindu, cele mai mănunte le trece cu gândul. Ce, păzua acestu lucru silhtariul, să nu scape vreme ca aceie asupra veziriului. Și înoindu scărba împărăției silhtariul|| au chemat pre veziriul împăratul și după mustrare că strică țărăle fără știrea lui, l-au omorât. Și așe au eșit veziriului aceluze zarvele între domni. Acestea am înțales dela boieri bătrâni de sfat pre acele vremi. 234^v

Zač. 42. Curundu după aceste svade cu Matei vodă, să potoale Vasilie vodă sunate zarvele, pre fecioru său, pre Ion vodă, l-au tremis în Țarigrad, unde-și s'au săvârșit și viața înu pestiți ani. Și s'au săvârșit într'acești ai dzilele și doamna dentâi a lui Vasilie vodă, fata lui Bucioc. Și după moarțea doamnei, au trimis Vasilie vodă pre Catargiul în Țara Cerchijască și de acolo i-au adus doamnă, fata unui mârzac de ai lor, cu carea au trăit apoi până la săvârșitul său.

Zač. 43. În anul 7146, au luat sultan Murat Vavilonul cu mare vărsare de sânge, dela Perși, după patru luni den ce dzi, începuse a bate orașul. Spune Istoria să hie fostu 30 000 de oșteni în Vavilon. Ce, aceie găture făcusa și sultan Murat asupra Perșilor, cât singur Vavilonul. Iară tot Misiurul și pașii ce sintu peste Arapi i-au pornitu despre Marea Roșie, de au lovitu și dentr'acolea Țara Persului și li-au luat Turcii și dentr'altă parte|| o scală foarte mare. Și așe îndoiitu Persul, n'au putut da niciun agiutor Vavilonului. 1638 235^R

Zač. 44. Sultan Murat într'acolea zăbovindu-să cu oștile, iară aice, în ceste părți, sta fericite vacuri și liniște și pace întemeiată den toate părțile, fiindu în pace amu Vasilie vodă și cu megieșii. Și într'acești ani au zidit Vasilie vodă și laudate mănăstiri, aice în orașul Eșilor, întâi supt numele a trei sfinți învățători a bisericii, ce să dzice Trieh Svetitelei, mai pe urmă mănăstirea, a doa mănăstire, a Golăi, cu fap-tură, cum să vede, peste toate mănăstirile aici în țară mai iscusită. Golăe îi dzic pre numele unui boeriu, anume Golăi, carele într'acela loc au avut făcută o bisericuce de piatră. Și în cești ani au adus Vasilie vodă și moaștile a sfintei preopodobnei Paraschevei, în anul 7148, căriia svintă viața și de pe ce locuri au fostu să citește viața ei petrecută cu mare dumnezăire în Minei în luna lui Octom-vrii, în 14 dzile.

Zač. 45. Acestu domnu au făcut ca de iznoavă și curțile cele domnești în Iași, casele cele cu cinii, grădini, grajduri de piatră, tot de dânsul sintu făcute. Și multe locuri au așădzatu, care au stătutu multe vremi stătătoare. Că de au fostu || cândva vremi fericite acestor părți de lume, atunce au fostu. Plină Țara Leșască, oi dzice, de aur, la care pre acele vremi currea Moldova, cu boi de negoț, cu cai, cu muere și aducea dintr'aceie țară aur și argintu. Oi putea dzice că sărac nu să afla pre acele vremi, doară care nu-și vrea să aibă. Țara Leșască la aceie scară de fericie să suisă, precum și singuri Leșii dzic și scrisorile lor, care nice o crăie pre acele vremi nu era de o protivă în bine și în dez-mierdăciune pre atunce Leșii și așe și țara noastră.

Zač. 46 Iară di pe acele vremi să cunoaște păharul lui Dumnedzău aproape de schimbare și curund spre alte mai cumplite vremi. Că era la mare zburdăciune țărăle aceste. Și care țări să sue prea la mare bivșuguri, zburdiadză hirea omenească peste măsură și zburdăciunea naște păcatul și

pre păcatul urmadză mânia lui Dumnedzău. Așe Țara Leșască era la mare zburdăciune, așe și aice țara și singur domnul, Vasilie vodă, cu silă a câteva case de boieri, luându-le fetele peste voea părinților la țițorie. Iară oamenii
 5 de casa lui, nepoțu lui Vasilie vodă ca mai mare sile făcea, luându băiețu oamenilor în silă la curvie, care toate fapte mai pe urmă s'au arătat cu mare osindă || asupra casei lui 236^R
 Vasilie vodă.

Zac. 47. În cești ani, după ce au așădzat sultan Murat Vavilonul spre Împărăția Turcească, s'au întorsu în Țarigrad și să găta tare asupra Leșilor, să răscumpere rușinea lui soltan Osmanu, deșchidzându-și cale pen Ardial, să lovască peste munți de a dreptul spre Liov. Ce, 1-au tăiat atunce curundu puternica mâna lui Dumnedzău dzilele.
 15 Și după moartea lui sultan Murat, au stătu în locul lui sultan Ibrahim, frate său, om dat cu toată hirea spre zburdăciuni. Și cu împărăția lui, iară au hălăduit țările acestea de răscoale.

Zac. 48. Începuse în cești ani Racoți cel bătrân svadă cu Nemții, căruia era orânduită oaste și de aice, dela noi den țară și den Țara Munteniască. Ce, n'au ținutu multu aceie sfadă, curundu au venit la tocmală împăratul nemțăscu. Iară prădasă câtva loc cu ai noștri în Ungurimea de sus. Apostol de Orheiu au fostu serdar într'aceie oaste
 20 cu Racoți.

Zac. 49. În anul 7153 au făcutu și nunta fiicai sale Vasilie vodă, cei mai mari, doamnei Mariei, după cneadzul Ragivil, om de casă mare, den cnezii Litfei. Numai, cu ce inimă și sfat au făcut aceie casă după om de lege calviniască, care lege este scornită de || un mitropolit de Fiandra 236^V
 30 de supt ascultarea papei de Râm, peste legăturile săboarălor cu multe dumnezăurești minuni legate. Iară calvinul numai pre singure pohtele sale trupești, osebite de sfânta săbor-

nică beserecă, au scornit accie lege, la care, ca la o lege slobodă, în puțină vreme au cursu toată Fiandra și Engli-
 tera. De mirat au rămas vacurilor această casă, cum au
 putut suferi inima lui Vasilie vodă să să facă. Și multă
 vreme s'au frământatu acestu lucru în sfat și câțva boeri 5
 pre atunci apăra acest lucru, să nu hie, ales Toma vornicul
 și Iordachie visternicul, care capete debia de au avut cândva
 această țară, sau de va mai avea. Ei dzicea lui Vasilie vodă
 și pentru legea rătăcită și un lucru nu fără grije despre
 Impărățna Turcului. Iară Toderășco logofătul și Ureche 10
 vornicul sta asupra aceștii nunte, să să facă.

Zač. 50. Avea Vasilie vodă pozvolenie dela Turci, ce
 era accie voie den bani, nu din inima Turcilor. Și așa s'au
 făcut nunta aice, în Iași, la care câțva domni den Țara
 Leșască, singuri cu chipurile sale au fostu, cu curțile lor 15
 și Pătrașco Moghila, feciorul lui Simion vodă, mitropolitul
 237^R de Kiev. Iară soli trı || miși era dela Racoți cneadzul Ardia-
 lului, Chimini Ianăș cu daruri și dela Matei vodă domnul
 muntencescu singur Ștefan mitropolitul Țărări Muntenestı
 și Radul logofătul și Dicul spătariul, că să împăcasse amu 20
 domnii între sine.

Zač. 51. N'au lipsitu nemică den toate podoabe, câte
 trebuia la veselie ca accie, cu atâte domni și oameni mari
 den țări streine. Meșteri de bucate, aduși dintr'alte țări,
 dzicățuri, jocuri și de țară și streine. Curtea podobită 25
 toată și strânși boerii și căpeteniile țării, feciori de boeri,
 oameni tineri, la alaiuri pe cai turcești cu podoabe și cu
 pețne la șlice. Și așa, cu petrecănu trăgânându-să veselia
 câteva săptămâni, au purces cneadzul Ragivil cu doamna
 sa în Țara Leșască, cu dzestre foarte bogate. 30

Zač. 25. La anul, simțindu-se Crăna Leșască în vârtute,
 îndemnat de papa de Râm și de Venețiani, cari avea do-
 dială de Turci la ostrovul Critului, au făcut sfat cu sena-

torii craiul Vladislav, numai să înceapă sfadă cu Turcii, adecă cu împărăția lor, de care gătirea lui și la ce au eșit apoi acela sfat, ceti-vei povestea mai gios, la rândul său. Iară|| soli trimițându la toți craii creștinești craiul leșăscu, 237^v

5 aice la Vasilie vodă pre cneadzul Ragivil au lăsat soliiu cu această triabă, fiindu viitor Ragivil, la anul după nuntă, la socru său, aice în țară. Care soliiu au credzut Vasilie vodă îndată și au prumit să fie una cu Leșii, cât și birul amu oprise a anului celuia și pornisă pre agga birului fără bir,

10 răspundzindu-i că nu s'au putut stränge birul pentru să-răciea oamenilor. Ce, dacă au stătat la voroavă cu boerii pentru opritul birului și într'un rându și într'altul, spun să hie dzis Petreceico vornicul de Țara de Sus, pre carele îl ținea ei mai prostateg dentr'alții în sfatu: «Eu ași dzice

15 să nu oprim noi birul, până nu om vedea că trec Leșii Dunărea». Și acela cuvântu au întrat îndată în gândul lui Vasilie vodă și au răpedzitu după agga și l-au oprit la Gălați, până au gătitu birul și l-au încărcat și l-au pornitu. Așe ferescu pre domni și țărăle voroava cu svatul de primejdiu.

20 Că pentru aceie au dat Dumnedzău să aibă împărațu, craii, domni, cârmuitorii țărâlor, să aibă svetnici pre lângă sine, cu carii vorovindu o triabă, să frământu cu voroava lucrul și unul una, altul alta răspundzindu, să lămurește lucrul care este mai spre îndemână. Iară ce fac domnu|| singuri, 238^R

25 den gândurile sale sau den șoapte, rar lucru esă la folos, că încă în lume om n'au născut, până acmu, ca acela, să nu-i trebuiască voroava cu svat, că de și găcește cârmuitorul câte o triabă, încă tot să nu să încreadză c'au găcitu, până nu să întărește părerea lui cu voroava și altor păreri.

30 Deci, ce ai gânditu că este bine, dacă să mai tocmescu cu gândul tău, ce ai gânditu că este cu cale, încă a doi sau a trei socotiala, fără greș pre acela lucru să stai, că nu te va înșela. Iară ce-ți pare numai a singur că este bine și alții

toți dzic că este într'altu chip, să nu credzi aceie șocotială, că te amăgește. Multe lucruri ne par să sîntu gâcite, iară apoi, dacă mai lași vreme șocoteli, aflî departe, mai pre urmă, într'altu chip. La mulți domni mare smeneteale am vădzut den șoapte sau nesfătuit, amu în vacul nostru. Fără șfat au făcut Vasilie vodă, lovitul Tătarălor la Brătulenî pe Prut și apoi prada a toată țara, nespuse de agunsu 'cu cîtă robie și plian, dentr'aceie faptă au venit asupra țării. Și așe și Duca vodă, sfătundu numai cu unul pentru cartea la hanul și-au stricat domnia, den care mazilua mare rășipă și greutăți asupra țării au venit, care era foarte în stat bun pre atunce || și gata lucrurile să rădice numai cu o orânduială datorile țării toate. Iară den ceie mazilua a domniei dentâi a Ducăi vodă, s'au prilejit trii înouturi de domnie. una la Belgrad a Dabijej vodă, după care, neplinind anul, au murit Dabijea vodă, altă domnie tot într'aceiaș anu, domnia dentâi a Ducăi vodă, a treia a lui Iluș vodă, cu mare rășipă. Deci, trei domni căte 500—600 de pungi de bani la înouturi, tot într'un an, cum au putut hi bine. Așe, cu șoaptele, numai cu unii, nu cu șfat, au făcut și Petriceico vodă, de au lepădatu, fără de nice o nevoie domnia țării și s'au dus în Țara Leșască, den care faptă să stînge Țara Moldovei astădzî.

Zac. 53. Cneadzul Ragivil, după zăbava sa peste cîteva săptămâni în Suceavă, la socru său, la Vasilie vodă, pre doamnă sa au pornitu pe la Sneatin spre țara sa, iară el singur au lovitu pen Ardial, pe la Racoți cneadzul de Ardial, tot cu acele trebi, pentru rădicarea lor asupra Împărăției Turcului.

Zac. 54. Înțeles-am din boeri bătrâni, cum să hie vrîndu Vasilie vodă la Suceavă să-ș desparță fata de domnu-său, Ragivil, ce n'au prumit ia, doamna Marie, fata sa, dzicîndu 239^R tătâne-său, să hie șocotit întâi lucrul, nu mai pre urmă. ||

Zăc. 55. Și cu vremile până aice istovim o parte de domnie a lui Vasilie vodă, că până aice, pre cât au fostu fericită domnia aceasta, cu atâta mai cumplite vremi s'au început de atunce, den care au purces den scădere în scădere această țară, până astăzi.

Capul al șeptesprădzece.

Încep. 1. De vreme ce scriitorii cei streini pe lângă poveștile sale, n'au trecut cu pomenirea și de lucrurile țării noastre Moldovei și cât știm de lucruri trecute în țara noastră, mai multu dintru dânșii știm, cu cale este și noaă a pomeni de vremile lor, ales povestea lui Hmil hatmanului căzăcescu, dela care vremi (ah!) s'au început și răul nostru, în care până astăzi ne aflăm cu acestu pământu la cumplite vremi și Dumnedzău știe de nu și peste vacul nostru trăitoare.

Zăc. 2. Izvorul a tuturor răutăților și pustiității acestor părți, începutul căderii și împuținării || Crăiei Leșești, răsița și pustiitatea și Căzaciilor, stângerea și țării noastre. 239^v

Zăc. 3. Iară, mainte de ce om începe a scrie rădicarea Căzaciilor cu Hmil hatmanul lor asupra Leșilor, stăpânilor săi, a pomeni de Căzaci, ce niam sintu și de când sintu supt cest nume Cozac, cu cale că va hi, am socotitu, audzând pre mulți întrebându de acestu nume a lor, de unde și de cându ar hi. Deci mulți au dzis că numele lor Cozac ar hi dela un niam ce este peste apa Volghăi, anume Cassac, ce acele deșerte povești sintu.

Zăc. 4. Sânt Căzacu de niamul său Rusi, rămășițele de oșteni a cneadzilor rusești, pre cărui cu îndelungate vremi, suptpuindu craii leșești și cădzând și Chiovul, scaunul Rusii, pre sama Leșilor, ei pe Nipru în gios și pe de ceie și pe de iasta parte, trăia supt ascultarea crailor leșești,

slobodzi de vecinătate, în chipul oștenilor, cu hrana sloboadă pe Nipru, ori cu vânătoria la câmpii, ori cu păscărna până la pragurile Niprului, unde are Niprul în trei locuri prapuri, așe den hirea locului făcute, de cade apa de pe stânci, ce sintu în fundul apei, la loc mai gios. Care locuri nici un fel|| de vas a trece nu poate, fără vasele lor și acele a lor, încă cu mare grije trecu și de multe ori pe uscatu trag vasele, până trecu acele locuri. Și așe trăia până în dzilele lui Avgust craiu.

Zač. 5. Acela craiu leșăscu vădzându-i oameni cu viață direaptă de oșteni, i-au tras și la lefe și li-au făcut și căpetenii cu tocmală și în rândul său să fie volnici a să buluci și a să oști împotriva Tătarălor, ca o pază să fie Crăiei Leșăști, că dodua Tătarăi marginile țărăi lor și pre atunce și de pe sprintenua lor, fundu oameni sprinteni și sălbateci, li-au dzis Cozac, adecă capră sălbatecă, sau că îmblându ei la câmpii după capre sălbatece și în luncile Niprului, li-au venit acestu nume de atunce, de li-au dzis Cozac, adecă căpraș. Care nume și la Leși, la o samă de oaste, ales stiagurilor ce sintu mai sprintene, le dzic stiagurile căzăcești și până astăzi.

Zač. 6. Apoi Ștefan Bator craiul leșăscu și mai mare aședzare li-au făcut Căzaciilor, dându-le și hatman să aibă, cu stiag, cu doabe, cu trâmbițe și după voia lor să-și aliagă hatmanu. Și li-au pozvolit și i-au întărit să facă și vase de Marea Niagră și să facă Căzaci Răestrovi, adecă de catastiv, până 40000 de|| oameni și loc să aibă scaunul său, un ostrov la Nipru, în care este o mănăstire mare, cu câteva alte mai mănunte beserici, anume Trăhtămurov. Și aceasta este începătura oștilor lor, după ce cădzuse cneadzile rusești, de o sută și 50 de ani încoace.

Zač. 7. De pre acele vremi, multă nevoe făcea Căzaciia Crâmului și țărălor turcești, până și Anadolul nu hălăduia.

Sinopul, Trapezonul, cetăți mare li-au luat în câteva rân-
 duri și alte orașe mai mici și de incolo de Marea Niagră
 și dencoace, Varna, Mısimvrna, Ahilo, până la Aitos și la
 Pravadna pururea prăda. Și au lovit și până aproape de
 5 Țarigrad, la Eni-Chioi, pre Boazu, spre scursura ceie, cu
 care să scură Marea Niagră în Marea Albă, supt cetatea
 Țarigradului. Și așe dodundu Împărăției Turcești, venia
 dela Turci ponoslu pentru prădzii ce făcea Căzacii în părțile
 lor. Acele socotindu dela o vreme Leșii, pentru să nu strice
 10 pacea cu Împărăția Turcului, făcea Căzaciilor mare strân-
 soare, oprindu-i de pre mare, care hrană o deprinsesă ei,
 cu mare dobânde și avuții ce scotea de acoloa. Și cù acele
 avuții zidua beserici de piatră, mănăstiri, cât o mănăstire
 la Chiev, căriia dziç Arhanghel, stă și până astădzi cu o
 15 boltă, cea den mijloc, foarte mare și toată bolta acoperită
 cu scânduri de aramă || galbănă și poleite scândurile cu aur. 241^R
 Și pentru să-i opriască de tot, să nu îmble pre mare, au
 făcut Leșii o cetate, anume Codacul, la pragul cel dentâiu
 a Niprului și ținea acoloa câte 2000 de Nemți pedestrime
 20 cu pușci, pentru opriala lor, care era foarte cu mare silă
 Căzaciilor, ca unor oameni carii altă hrană nu știa, fără
 oștemea. Și den ceie oprială s'au rădicat în câteva rânduri
 împotriva Leșilor, cu Nalvaico hatmanul, apoi cu Sulima,
 mai pre urmă cu Căzima hatmanii lor, ce tot îi răzșișea
 25 hatmanii leșăști. Până, vădzându neticnială cu dâșșii, le
 rădicasă și hătmăniile să nu hie și le trimitea câte doi domni
 comisarii mai mari și aceia comisarii le făcea giudeții și căr-
 munii. Și cu vremea și alte volnicii le-au stricat toate, cât
 nu era Căzacul cu nemică volnic.

30 *Zač 8.* Așe s'au tras asuprelele lor până la Vladislav
 craii, în anul .. Acela Vladislav craii leșescu, precum
 s'au pomenit și mai sus în capul al 16, vădzându-se crăiia
 în vârtute, după atâte izbânde și asupra Moscului, cumu-și

era așe că mai fericită Crăia Leșască și în tărie și în tot binele și bivșuguri nice la un craru n'au fostu; cum au
 241^v fostu pre atunce. Pentru aceie bine dzice un da || scâl: « Si qui sunt in superiore valetudinis gradu, dum in eodem permanere non possunt, cadunt in deterius », adecă « Ceie ce sintu în scara vârtuții acia mai de sus, ne putându a sta tot într'acele stepene, cad foarte la mare slăbiciune ». Așe toate împărățile, cându prea să sue la mare tărie, ne avându loc să să mai sus sue, cad și purced îndărăptu, cum vedem și Crăia Leșască. 5 10

Zac 9. Avându acela crai Vladislav și praxis, adecă știință, ce sântu Turcii, cu războrul dela Hotin cu sultan Osmanu, la care războru fusese singur el cu sine, trimis de tată său, Jigmontu craul leșăscu, îndemnatu de papa de Râm și de Venețuani, cu mare făgăduință și cu bani gata dela papa, de an în an, pre 12 000 de oaste hafa dela sine și Venețuanu avându cu Turcii începute războac la Crit, au pus gândul craul leșăscu numai să înceapă sfada cu Turcu. Pentru care treabă și singur împăratul nemțascu au mârșu, de s'au adunatu la Vratislav, în Țara Silezii, care țară împăratului nemțascu să hotărăște cu Leșii și acolea, după aședzată voroava cu împăratul, i-au orânduit Niamțul 12 000 de oaste nemțască, făcându știre și papa și împăratul pre la toți crai creștinești, cum este craul leșescu ales să hie la toată creștină || tate ghenereal, adecă purtătoru de oaste împotriva Turculu. 15 20 242^R 25

Zac. 10. Deci întâi Hișpanul o sumă de bani i-au orânduit la crăia lui dela Neapoli, că să rudua Vladislav cu împăratul nemțascu și cu craul Hișpanu, fiindu feciori dentr'o nepoată a împăratului nemțascu. Șfedul iarăș făgăduise 6000 de oaste și împăratul moschicescu 20.000. Acele toate vădzând gata Vladislav, au trimis și la Căzaci și au chemat la sine pre un căzac bătrân, anume Barabaș 30

și pre Hmil, care era pre atunci diiac oștilor, cum dzicu
 ei pisar. Dacă au venit Barabaș și cu Hmil la craul, cu dânșii
 au tănuit cu multe voroave craul, pentru gățirea lor, pentru
 Marea Niagră, pentru locuri pe lângă mare. Și au aședzat
 5 cu acei amândoi și dintr'acolea toată gățirea, dându cu
 uric lui Barabaș hătmaniia pre Căzaci cu stiag, pre obicei
 bătrân, și lui Hmil pisaria de oaste, dându-le și câtăva
 samă de bani gata, să facă vase și ce ari trebui de aceie cale.
 Și așe gățindu toate craul, înșălat de domni, cari toți în
 10 făgăduia că or priimi acela sfat și oastea nemțască amu so-
 sisă pân spre Liov, iară ascunsu giudețul lui Dumnedzău
 toate gândurile oamenești le stră|| mută, lipsua numai 242^v
 săimul, pre obiciaul crăiei, să fie cu sfatul tuturor și pentru
 cheltuele și pentru încălecatul Leșilor. Deci, la săimu au
 15 stătut Leșii împotiva craiului, întrebându pre crai, ce
 pricini ari avea începăturii de sfadă cu Turcii, aducându-i
 amente primejdia strămoșului său la Varna, bănuindu pre
 crai că li-au băgat oști streine în țară, fără știrea lor și cum
 acele țări streine numai de odată or da agiutor, apoi ari
 20 cădea sfada numai pre dânșii. Și să prilejise de murise și
 hatmanul lor cel vestit, Conețpolschii. Și așe împiedecat
 craiul, cu lucru gata, s'au pofțit la Leși să-i pozvoliască, cu
 cheltuiala lui, cu oaste streină să margă asupra Turcilor.
 Au strigat cu toții, în gura mare, că cât va trece hotarul,
 25 or rădica altu crai. Deci, numai ce i-au căutat a să surupa
 toate nevoințele a craiului și a merge în vântu.

Zac. II. S'au tras cuvântul în Țara Leșască până astădzii,
 cum craul, dacă au vădzut că-i stau împotiva Leșii la acel
 gându a lui, în pizma lor au îndemnatu pre Căzaci să să
 30 rădica asupra Leșilor, cum ș-ari putea a-și cerca lucrul. De
 față am fostu la Bar, îmblam la școală, la carte, cându au
 trecut pe la Bar canțelariul cel ma|| re, anume Osolinschi, 243^R
 om foarte dela inima craiului și mare cap, întorcându-se

dela Chiev, unde s'au făcut a merge la moaștile sfinților ce sântu la Chiev, pentru boala lui la picioare. Și dela Chiev au îmblat pe la câteva orașe căzăcești și la întorsu au venit pe la Bar, unde era scaunul hătămănu. Era hatman mare, pre urma lui Conețpolschii, Nicolai Potoțchii. Au ședzut vro trei dzile acolo la ospăț, la hatmanul, canțeleariul și să mira oamenii ce era mai căpetenii, cum nu țin minte să vie un canțelear, să îmble pen Ucraină. De iaste așe, c'au îmblat cu aceie triabă, nu știu, iară la ce am fostu de față, scriu.

Zac. 12. Căzacia, măcară că alte oști streine, după ce s'au răsăritu lucrul și gătirea craiului, cineși în țările sale să întorsesă, iară ei tot păziia triaba lor și lucra la vase bărbătește cu banii craiului și să gătiia pre mare. Până oblicindu hatmanul Potoțchii că tot să gătescu Căzacia, și supt mâna hatmanilor sintu toate părțile acele, au scris la Barabaș să părăsască acestu lucru, să-și aducă amente patimile lui Pavliuc și lui Sulima. Deci Barabaș, ca un om bătrân, vădzându cartea hatmanului, au lăsat lucrul mai în slab, socotindu cea de apoi. Iară Hmul tot îndemna bărbătește și pre Barabaș și pe alți polcovnici, până au trimis|| hatmanii leșești, Potoțchii și Calnovschii, de li-au arsu toate vasele, multe amu gătite de apă. Și au începutu a veni dela ștarestii cei leșăști dela margine pără la hatmanu pre Hmil pisariul.

Zac. 13. Avea Hmul danie dela crai, lângă Ceahrin, un locu de odaie. Acolea făcându-și și beserecă, lângă odaie și adăogându-să oameni den dzi în dzi, s'au făcut slobodzie, anume Subotov, loc de o milă dela Ceahrin, în câmpii, pe apa Tiasmănului. Și starostiia Ceahrinului fiindu pre sama lui Conețpolschii Horunjii, feciorului lui Conețpolschii hatmanul, ispravnicul lui, anume Ciaplinschii, totdeuna pârâia pre Hmul pisariul la stăpănu său pentru slobodziea

aceie Subotov, dzâcându: « Pentru ce să ție un mujic târ-
 guri? ». Și așe prilejindu-să lui Horonju, stăpânul Cea-
 hrinului, a trece cu oști asupra Orului, unde multu pian
 au luat delă Tătari și au prădatu atunce ce era pe lângă
 5 Ori pre Nohar și la întorsul său, au venit la starostiia sa
 în Ceahrîn. Și acolea ședzându peste câteva dzile, pre gura
 ispravnicului său, lui Ceaplinschiu, au închis pre Hmil și
 i-au luat și târgșorul lui, carile mai sus pomenim, Subotov,
 și i-au dat pre sama lui Ceaplinschiu. Și de nu l-ar hi scos
 10 un liah den slugile || lui Conetpolschiu, o slugă bătrână, ^{244^R}
 anume Zațvilihovschiu, amu îl pusesă în proașcă să-l omoară.
 Ce, hălăduindu Hmil, pentru rugămentea lui Zațvilihovschiu
 de moarte, dacă au purces Horonju, feciorul lui Conetpolschiu
 hatmanul, de Ceahrîn în sus, n'au răbdatu Hmil, ce au dzis.
 15 « Luatu-mi-au Ceaplinschiu Subotovul și tot ce am avut,
 iară sabiea de a mână nu mi-au luat ». Și peste puține dzile
 au lăsat Ceahrînul și s'au dus peste Nipru, în olatul Pe-
 riiaslavului. Acolo oblicindu-l hatmanii leșești, au scris la
 polcovnicul de Periaslav, să-l prindză. Ce, fiindu-i pol-
 20 covnicul de Periaslav priuatin, i-au dat cale. Și așe, ne
 avându loc nici peste Nipru, au scăpat la Căzacii dela pra-
 guri și de acolea, fără nice o zăbavă, s'au dus în Crâm la
 ...hanul Crâmului și la adunarea sa, i-au dzis hanului
 aceste cuvente:

25 *Zač. 14.* « Crâna Leșască câte și ce slujbe are despre noi,
 nime ca Crâmul nu este martor. Cu noi Leșii ș-au lătit
 crâiia, cu noi nu bagă în samă nice o împărăție, în nedejdea
 noastră mai multu să rădică asupra Împărăției Turcești și
 Crâmul să-l ia dela Turci câtră crâiia lor amu este gata.
 30 Iară ce bine au Căzacii și ce volnicii dela dânșii? || Robii ^{244^R}
 în Crâm au mai bună viață! Ce-ți adu aminte, luminate
 hane, slujba noastră, care o am făcut moșului tău, lui Șaan
 Ghieri sultan. Nu lepăda dela tine mare izbânde și ve-

stite în toată lumea, nu te lăsa de mare avuție și dobânde, care în puțină vreme pren noi ț-or veni la mână. Nu lăsa să să mai întăriască nepriiatinul tău și călcătoriul de volnicule noastre, Liahul. Au nu vedeți că v'au început a vă călca și pre voi Leșii? Câmpii, cât țin între Nipru și între Nistru, ei stăpânescu cu cetele lor. Bugiacul, cu oamenii săi, în toate dzile îl pradă. Conetpolschi Horunji v'au prădat până în Or, în ceste dzile. Aceste toate începuturi sântu. Iată cărțile craului! Citiți-le, ce ne scriu, să lovim Crâmul, să cuprindem marea. Iară de te vei îndoi, hane, și n'oi avea la tine credință, feciorul meu la curtea ta zălog oi pune ».

5

10

Zač. 15. Multu au stătut hanul îndoit după aceste cuvinte a lui Hmil și căuta la ce arî eși solue ca aceie. La Hmil era cărțile crăești, cele ce dideasă Căzacilor pre Barabaș și pre dânsul la Varșav, pre vremea gătirei asupra Turcilor, precum s'au scris mai sus și le furase dela Barabaș Hmil. Iară tot nu priimea hanul, ce Togai beiu, care era pre atunci beiu la Or, a luat asupra sa lucrul, dzicându hanului: « Dzi că fără știrea ta au fugit niște Nohai ». Și așe aședzându cu hanul || Hmil toate legăturile, au purces depreună cu Togai beiu, de odată cu oaste ca 7000 de Tătari, însă tot într'ales oșteni.

15

20

245^R

Zač. 16. Potoțchi hatmanul leșăscu înțelegându de scăparea lui Hmil la praguri și de turburări care au început a face între Căzaci, până nu s'arî îngloti Căzaci, să să lășască în amestecături, au purces din Bar spre Cercaz pre Nipru și cu al doilea hatman Calinovschi, dzicându acestu cuvântu: « Șerpele, până nu ridică capul din iară, să-l lovești ». Ce, aceie iarnă l-au apucat acolea, cât n'au putut trage oștile nici într'o parte, ce l-au căutat a erna pre Nipru, pren olatele Cercazului și a Caniovului, până în primăvară. Și cât s'au dezvăratu, îndată den 8000 de oaste ce

25

30

avea hatmanii leșăști, într'ales au orânduit 3000, cu fecioru său, Ștefan Potoțchii, pe uscatu și cu 1000 de Nemți și 3000 de Căzaci de pen orașele Niprului, cu Barabaș, pre apa Niprului în vase asupra pragurilor, să-i strângă
 5 pre Căzaci dela praguri, să dea pre Hmil, care amu era bulucit cu 8000 de Căzaci de pen ostroave și 7000 de Tătari cu Togai bei.

Zac. 17. Vădzându Hmil cu Togai bei că vine Ștefan Potoțchii în puțină oaste asupra lor, au sfătuit|| întâi pre 245^v
 10 acei de pre uscat să-1 lovască și așe au făcut. La un loc ce să chiamă Jolta Voda au dat războiu Leșilor, carii fiindu în număr cu multu mai puțin și în locuri depărtate, în câmpi, dela temeiul său și Tătarai cu călărua, iară Căzaccii cu pedestriia den sinețe împresurându-i, au slăbit în loc
 15 Leși și să să apere de năvala lor, s'au pedestrit toată oastea. Iară puțin loc au ținut, de mulțimea care era cu cinci părți mai mulți decât dânsu. Toată aceie oaste leșască și singur Ștefan Potoțchii, Sapiha, Balaban, ce era capete, s'au topitu acole pre câmpi. Ștefan Potoțchii rănit, au murit în războiu, Sapiha și Balaban au cădzut la robiea
 20 Tătarâlor.

Zac. 18. Hatmanii leșăști audzindu de nevoia celor 3000 de oaste ale sale, ales Potoțchii avându de fecior grije, au purces într'agiutor cu cele 5000 de oameni, ce le mai rămăsese.
 25 Ce a doa dzi după ce au eșit la câmpi, i-au tâmpinat veste de oameni den războiu scăpați de răssipa oștii sale și de perirea în război lui Ștefan Potoțchii. Și înțelegându și de puterea lui Hmil, la carele currea de pe la toate ostroavele Căzacu, ca la Mesua Jidovii și să adăogea și Tătarâi, au sfătuit să să întoarcă înapoi. Ce Hmil știindu și de puterea hatmanilor slabă și îndrăzneț după izbânda
 30 dentâiu, în loc au purces în urma oștii leșăști și la|| un 246^R
 oraș anume Corsun, agiungându și pre hatmani, au sărit

toate orașele căzăcești, unu adăogându-se la Hmil, alții
 fiindu trecătorile și săpându drumurile pe la strămtori, au
 venit și aceie oaste a hatmanilor la primejdia, den care
 puțini Leși au scăpat. Hatmanii amândoi au cădzut la
 robiie, Sinavschii și alte toate capete. Gloata, câtă n'au
 cădzut pre mâna Tătarâlor, au perit de țărănime.

5

Zac. 19. Iară oastea ce era trimasă pre apa Niprului,
 dacă au înțeles de perirea oștii de pe uscat cu Ștefan Po-
 toțchii, s'au burzului pe bietul Barabaș, capul lor, vrându
 să ție credința sa, că era căzac bătrân și vestit Barabaș.
 Și de mirat, și Nemțu cu Căzacia au viclenit, însă era Nemții
 aceie numai cu nume de Nemți, iară toți den Căzacia era
 făcuți. Au legat o piatră la grumadzii lui Barabaș și l-au
 aruncat în Nipru și câte capete mai era nemțești cu dânsul.
 Și după aceie faptă, s'au dus toți și s'au închinat la Hmil.

10

15

Zac. 20. Să scrie de acmu Leși, ce pojar au purces
 dentr'aceasta scânteie în multe părți de lume, ce vărsare
 de singe, ce pustiitate țărâlor, ce surupare și slăbiciune
 puterii Crăiei Leșăști, ce răsipă a mare și nedobândite
 cetăți, ce robii și plian de creștini în mânule || păgânești.
 Noi să ne întorcem la ale noastre. Și de aș avea la cineva
 pentru acestu lucru vreo hulă, că letopișesul acesta mai
 multu de lucruri streine pomenește, decât de loc, de țară,
 făcut-am acestu cursu, pentru să să dezlege mai bine lu-
 crurile țării, care la cea vreme s'au prilejit. Și aceie să să
 știe că această țară fiindu mai mică, nice un lucru sângură
 den sine, fără adunarea și amestec cu alte țări, n'au făcut.

246

20

25

Zac. 21. S'au cutremurat toate țărâle acestea prin pre-
 giur de năprasnica turburare Crăiei Leșăști. Însă țara cu
 nărocul, cu cărma și vâlfă vestitei domniei lui Vasilie vodă,
 câțva ani și după ce să rădicasă Hmil, au stătut neclătită
 de nimea, până la anul. . . Într'acestu an începătoriu spre
 mare scădere țărâi, întorcându-să Tătaru den Țara Le-

30

șască cu plian, Bugeagenii și o samă de Crâmeni au lovit
 la întorsul său pren țară și ca o oaste ce trece, nu poate li
 să nu și strice ceva. Au venit Prutenii și de pe alte văi pe
 lângă Prut cu jalobă la Vasile vodă, jeluindu că-i pradă
 5 Tătărâi și le strică pământile. Și într'una de dzile, prilejindu-se
 Vasile vodă vesel la masă și vindu jalobă iară pre
 Tătari că strică țara, cum au fostu la masă vesel, au chemat
 îndată căpitani, dându-le poruncă să purceadă într'acia
 dată cu toți || slujitorii și din slugi boierești și din târgu, 247^r
 10 cinesi arî vrea în dobândă, să lovască pre Tătari. Au făcut
 îndată porunca capitanii și niamul den hirea sa a Muldo-
 venilor lacomi la dobândă, care cum au putut și den oraș
 a dobândi cal, fiindu orașul plin de toată sama de oameni
 pre atunce, și den slugi boierești mulțime, și au mârșu
 15 depreună cu slujitorii, de au lovit pre Tătari fără veste,
 negândindu Tătărâi de una ca aceie

Zac. 22. Era descălecată orda cu temeul la un sat anume
 Brătulenii la Răzina, încărcați Tătărâi de robi și de plian
 den Țara Leșască. Nefundu gata, au intrat ai noștri îndată
 20 într'înșii cu sabule. Perit-au mulți Tătari și li-au luat ai
 noștri și plianul și robii, carii numai cu fuga au putut a
 hălădui dentr'acela feredeu spre Bugeag, ce și pe cale, în
 multe locuri, li-au ținut calea ai noștri pe la Lăpușna.

Zac. 23. Multu au stătut boerii, carii să prilejise la aceie
 25 masă, mai vârtos Catargiul, să nu să facă cu graba acel
 lucru și din socotiala dela masă. Iară ce este să nu triacă,
 cu anevoie să mută cu sfatul. Tătărâi dacă au scăpatu la
 Bugeag, îndată pren câteva capete au făcut știre la hanul
 cu mare || jalobă, cum i-au lovitu Moldovenii fără veste, 247^v
 30 trecându ei spre locurile lor, fără nice o stricăciune țărâi
 și li-au luat atâta plian și atâte robe. S'au împlut îndată și
 hanul și toate capetele a Crâmului de vrăjmășie, fiindu
 și simeți pre acele vremi, din izbândile asupra Leșilor.

Îndată au trimis știre la împărăție pre Vasilie vodă și pre toată țara cu pără ca este hain. Și Turcilor la mare socala și prepus era domnule cestor țări, așe de tare și de temeinice; ce îndată au pozvolit hanului, să hie volnic a prăda Țara Moldovei, pentru fapta aceie.

Zač. 24. Vasilie vodă, după aceie faptă, să păzia foarte cu grije și la împărăție și la curtea hanului. Ce, de îmbe curțile 1-au venit înșălăciune, ales dela Sefer Cazı aga, veziriulu hanului. Așe îl aședzase pre Vasilie vodă, pren cărți cu cuvente blânde, cât să părea că nice în gându n'are hanul, nici alte capetele a lor, pentru aceie patimă a Tătarălor ce petrecusă aice în țară. Iară vrăjmășua acoperită mai multu rău aduce.

1650 *Zač. 25.* În anul 7158, sfātuindu Crâmul să răscumpere paguba făcută de Vasilie vodă ordelor lor la Brătulenı și 248^R să curmedze și simețua, până în câtă|| era în Vasilie vodă, au pornitu pre Calga soltan cu oști, cu acela glas că merge să lovască Țara Moschicească. Și hanul didesă știre și la Hmul singur, să fie gata, să purceadă asupra lui Vasilie vodă. Și cât au sosit soltanul, amu mainte Hmul cu oștile gata era, anume spre părțile Moscului. Au purces îmbe oștile cu mare taină spre Nistru. Sosindu, îndată au împărțitu oastea, o samă dela Soroca, dreptu spre părțile Sucevei, altă samă spre Orheiu și Lăpușna, pân în Prut, oaste tătărăscă cu Căzaci amestecată. Nespusă pradă aceasta este țărăi și de prada dela Ion vodă cu puțin mai mică. (Alegându de aceste cumplite vremi de acmu, cu care toate primejdile acestui pământu covârșite sintu).

Zač. 26. Nu știa nemică Vasilie vodă, șadzându la divan, una după alta veste viindu, cum pradă Tătarăi țara. Au vădzut la ce au eşitu sfatul dela masă și în deșertu procitundu cărțile lui Sefer Cazı aga, în nedejdea căroră cărți să lăsasă Vasilie vodă.

Zac. 27. Drâmba aceie de oști, care era orânduită spre Suceavă, au cuprinsu cât ține Soroca și ținutul Eșilor, până în târgu, în Iași, Hotinul, Dorohoiul, Cernăuții, până în cetatea Sucevei temeiul, iară aripilè până în munte agiungându. Cetatea Sucevei apucase || Gavrilaş logofătul și câțva boeri dela țară de să închiseasă acolo; au dat Căzacilor și Tătarâlor o sumă de bani. Iară denafară, la țară, au aflatu țara toată pre acasă, cu dobitoc, cu herghelii, de care era pre atunci plină țara. Pluan, robi, au luat fără număr multe și case de boeri au robitu. Atunce au luat pre giupâniasa lui Miron Ciogoli stolnicul cu o cucoană a lui, care n'au mai eșit den robie în veci și au peritu și Murguleț Ștefan la Cernăuți, pementian vestit între curte. Satele, orașele toate ardându și prădându, cu aceie vrăjmășie era Tătaru asupra țărăi.

Zac. 28. Iară ceielaltă drâmbă de oști au lovit Orheiul și Lăpușna și Fălciul, până în Prut. Atunce au robit casa Sturdzii jcniceriului, carele apoi au cădzut și vistiernic mare și multe case întemeiate li-au dus în robie. Iară Codrului Chigheciului la Fălciu foarte puțină pagubă au făcut Tătarâi atunce, că îndată au năzuitu la codrișorul lor, ce au ei acoloa, anume Chigheciul, pădure nu așe înaltă în copaci, că copaci foarte puțini sintu, cum este diasă și răpoasă și de spini mai multu decât de altu lemnu crescută. Și s'au apărat Chighecenu, de nu li-au putut strica nemică Tătarâi.

Zac. 29. Galga soltan singur cu coșurile și Hmil hatmanul || cu tabăra, dela Soroca dreptu au tras la Tuțora, unde soltanul cu coșurile tătarăști au descălecat, iară Hmil cu tabăra căzăcească au stătut pre Vladnic.

Zac. 30. Vasilie vodă vădzându-se la grije ca aceie și spaimă, că luasă Tătarâi până supt târgu herghelile și a slujitorilor cai au apucat, au pornitu pre doamna depreună

cu casele boierilor pen frânturile codrilor, pre la Căpoteşti, spre Cetatea Neamţului. Iar şi singur n'au ținut multe dzile scaunul, ce s'au mutatu din Iaşi în neşte porenii a codrului, ce-î dzic Codrii Căpoteştilor şi s'au aşădzat acolo în codru cu curtea, lăsindu puţinei dărăbani de apărarea curţii, carii, dacă au vădzut mulţimea de Tătari, deñ ceas în ceas adăogându-se şi cu Căzaci amestecaţi, au lăsatu cu noaptea curtea pustie. Şi au arsu atunce tot oraşul. Unde şi unde au rămas câte o duğheniţă. Curtea cia domniască, casăle boierilor şi tot oraşul într'o mică de cias cenuşe au stătut. Iară mănăstirile au hălăduit, că n'au vrut Căzacu să dodiască, den porunca lui Hmil hatmanul şi Tătari n'au putut, că era şi oameni cu sineţe închişi pren mănăstiri. Numai la mănăstirea a Trei Sfetitelei oamenii ce-au fostu închişi acolo au avut primejdie, că ardzându târgul, din para focului s'au aprinsu şi mănăstirea. Deci, au căutat a o sămă de oameni, de arşiţă şi de groaza focului || a-eşi pre o portiţă ce este în zid, spre hăleşteul oraşului şi acolo au luat pre mulţi oameni în robie Tătari şi mulţi oameni s'au şi încatu în hăleşteu de groaza robiei.

Zac. 31. Au oblicit sultanul şi Hmil hatmanul de fuga lui Vasilie vodă şi au trimis sultanul un mârzac la Vasilie vodă, întrebându-l, că ce au fugit din scaun? (De şagă lucru este întrebare ca aceasta, pre o vreme ca aceie?). Deci, Vasilie vodă dăruindu bine pre Tătarul, au trimis dela sine boeri la sultanul, pre Ghica vornicul de Țara de Gios, iară la Hmil pre Ciogolea spătariul cel mare şi au tocmitu lucrul cu sultanul, cu daruri şi nu cu puţină cheltuială. Şi de atunce au legat Vasilie vodă banii ce să dau sultanilor den anu în anu şi cabaniţă şi câte... pungi de bani. Iară lui Hmil hatmanul mainte încă de aceasta vreme întrase în gându cu-scrie cu Vasilie vodă şi pomenindu şi mainte pren Ciogoleşti cu solule pentru fata lui Vasilie vodă, Roxanda, numai

ce au căutat lui Vasile vodă a aședza și logodna fetii sale Roxandei după Timuș, feciorul hatmanului Hmil, și cu câteva daruri și lui. ||

250^R

5 *Zac.* 32. În... dzile au purces și soltanul și Hmil dela Țuțora spre locurile sale, iară țara au rămas prădată și pen multe locuri pustie, schimbată den fericiia acia dentâiu. Au eșit și Vasile vodă den codru în scaun. S'au prilejit atunce în bejeniile acele și moartea lui Toderășco logofătul. Făcut-au Vasile vodă câtăva jalobă la împărăție pre 10 Tătari, pentru stricăciunea țărâi, ce nice un folos n'au făcut. Dărăbanii la aceie fugă a lui Vasile vodă den scaun era gata să jecuiască carăle cele domnești, ce, după ce s'au aședzat Vasile vodă în scaun, s'au făcut a le face căutare, încinsu cu sabie, și Nemții ce avea, den poruncă gata cu 15 sinețele pline. Întâi li-au luat dărăbanilor armele, apoi pre toți, cu capetele lor deprenă, i-au închis, pre unii pen temniță, pre alții i-au trimis la ocnă și cu alte pedepse i-au certatu. Și de atunce țara au purces tot spre rău, den anu în anu, până astăzi.

20 *Zac.* 33. Nu cu o certare numai ciartă diraptă mâniia lui Dumnedzău, dacă să pornește spre vre o țară, ce după eșitul Tătarălor, au lovit mare omor în oameni și aice în oraș și pen țara toată.

25 *Zac.* 34. La anul, Hmil hatmanul cu mare mulțime de oști căzăcești și singur hanul, până cu 70.000 de Tătari, strânse oaste și de pe la Cerchieji și dela toată Dobrogea, au pur || ces asupra cranului leșescu, cărora oști cranul leșăscu 250^V Cazimir le-au eșit înainte la un târgșor anume Berestecico, cale de a treia dzi dela Cămeniță în sus, cu 40.000 de oaste leșască, în care oaste m'am prilejtu și eu.

30 *Zac.* 35. Nu era toate voevodzile sosite, nice Litfa, că Litva avea de Căzacia de peste Nipru mare dodeială. Și au eșit cranul leșăscu cu acela războiu birutoriu și asupra

Tătarilor și asupra Căzacilor, cât au căutat hanului a lua fuga și lui Hmil hatmanul a-și lăsa tabăra cu toată oastea. De care izbândă a Leșilor, dacă au înțeles Vasilie vodă den Ionășcuță pârălabul de Hotinu, l-au îmbrăcat cu haină cu soboli, avându nedejde că cu aceie izbândă a Leșilor va hălădui de cuscria lui Hmil.

Zac. 36. Iară nu s'au tăiat cu atâta răutățile Țărâi Leșăști, că apoi, la anul după izbânda dela Berstecico, așe au perit de rău oastea leșască de Căzaci și de Tătari, lăsați Leșii în nedejdea păcii ce să făcuse la Bela Țercov, cât nici hatman, nici un cap, nici un sufletu oi dzice, de 8.000 de oaste pediastră ce era, n'au hălăduit. Și den oastea călăriașă, ce era până la 12.000 de oameni, foarte puțini de cei de gros de or li scăpat cineva, încungiurați de toate părțile de Tătari. || Iară ce era frunte, tot supt sabie au mărșu, că așe aședzase Hmil cu soltanii, cum la cela războiu un rob să nu ia Tătarii, ce tot supt sabie să pue, să să mai împuțnedze oamenii de oaste den Țara Leșască. Și acolo au perit și singur hatmanul Calinovschii și cu feciorul lui, carele îl avea numai acela.

Zac. 37. Și într'acesta anu au căutatu a face lui Vasilie vodă și veselua fieri sale Roxandei, după Timuș, feciorul lui Hmil hatmanul căzăcescu, în anul...

Zac. 38. Mare netocmală în depotriva caselor și a hirelor ! Aceasta parte era o domnie de 18 ai și împărăției cu bivșug și cu cinste sămănătoare, iară cealaltă parte de doi ani eșită den țărănie. Rușcile cu « Lado, Lado », pen toate unghiurile, gınurile singur fața numai de om, iară toată hirea de hiară.

Zac. 39. Însă câte trebuia la o nuntă domniască, nemică n'au lipsit. Și după câteva săptămâni ce au ședzut Timuș aice în Iași cu assaulu, polcovnicu și atamanu săi și nepoțu lui Vasilie vodă, fecioru lui Gavril hatmanul și lui Gheorghie hatmanul și den feciori de boeri de țară, Nicolai Buhuș și

Ion Prăjescul, acolo în Ceahrin pentru Timuș zelog, au
 purces cu doamna-și la Ceahrin. Iară Vasilie vodă au rămas
 îndată la prepusuri la Turci, pentru urât numele Căzaci || lor 251^v
 la dâșii și la megieși îndată la zarve, ales la Matei vodă,
 5 nepriiatinul vechiu, care siindu-se de unirea lui Vasilie
 vodă cu Căzacia și la Turci amesteca domnia lui Vasilie
 vodă și cu Racoți îndată au stătut în sfaturi. Că amândurora
 era învrăjbitu Vasilie vodă și amândoi să siia de aceie unire,
 ales cându audziia solii ca acele Racoți dela Vasilie vodă,
 10 cum i-au trimis pre Ștefan Gheorghie logofătul într'un
 rând, poruncindu-1 să șadză málcom Racoți, că-l va face
 de va vărșa niști galbeni Tătarălor și la ce va sosi, el va
 vedea. Și să prilejisă și solul, unul ca acela, care, neavându
 cuconi, de atunce-și luasă gându spre domnie și mai multe
 15 adăogea spre vrajbă și în locul trebilor stăpănu-său, în solii,
 au așezatu triaba sa spre domnie și la Racoți și la Matei
 vodă.

Zač. 40. Precum munți cei înalți și malurile cele înalte,
 cându să năruescu de vreo parte, pre cât sintu mai înalți,
 20 pre atâta și durât fac mai mare, cându să pornescu și copacii
 cei înalți mai mare sunet fac, cându să oboară, așe și casele
 cele înalte și întemeiate cu îndelungate vremi, cu mare
 răzșipă purcegu la cădere, cându cad. Într'acela chip și
 casa lui Vasilie vodă, de atâtea ani întemeiată, cu mare || 252re
 25 cădere și răzșipă și apoi și la deplină stângere au purcesu
 de atunce.

Zač. 41. Ștefan Gheorghie logofătul, care era logofăt mare
 la Vasilie vodă, după moartea lui Toderașco logofătul,
 știind Vasilie vodă pre tată său, Dumitrașco logofătul, la
 30 atâtea domnii boieru vestitu cu ocine întemeiate, care
 nici o casă aice în țară moșii ca acele, ocine, sate, curți,
 n'au avut. După ce ș-au gătit lucrurile spre domnie, precum
 s'au pomenit mai sus, la Racoți și la Matei vodă, au legat

vorova și cu o samă de boeri în țară, cu Ciogoleștii anume și cu Ștefan sărdariul, cuprinzându-i cu giurământ să ție taina. Au ales cu sfatul lor, numai să aducă oști ungurești și muntenești asupra lui Vasilie vodă.

Zac. 42. Sunase amu den la câțva la urechile lui Vasilie vodă acestea și întâu dela un turcu la Focșeni și dela Munteni încă i-au scris, ce n'au crezut Vasilie vodă.

5

Zac. 43. Spun istoriile de Pir împăratul Epirotilor că fundu într'un războiu la țara Italiei împotriva Râmlenilor, îmblându Pyr împăratul în fruntea oștilor sale, tocându-și oastea și mutându-se și într'o aripă și într'alta, unul den copiei lui ce-l păzua, s'au apropiat și i-au dzis: « Să ei aminte, împărate, cel râmlean pre un cal negru. Den toți alți oșteni, alta nemică nu păzește, numai ș-au|| pus pre împărățua ta ochii, ori încătro te întorci, el tot aceie păzește și cearcă cându și cându să vie asupra-ți cu sulța gata ». Au răspunsu Pir copilului: « Cu anevoe este hie căruia a să feri de ce iaste să hie ». Așe să poate dzice și de Vasilie vodă, domnu cu paza în toate părțile și pre la toate porți, nu s'au putut feri, ce era să-i vie asupra și mai ales de primejdiia den casă foarte cu anevoe a să feri hie căruia.

10

15

20

Zac. 44. Măcară că întrase la un sfat ca acela și Ciogoleștu și Ștefan sărdariul, iară șagă le părea a sfătui niște lucruri ca acele, ce șidea uități, gândind că nu va naște nemică dentr'acele sfaturi. Iară Ștefan Gheorghie logofătul vădzându ce soții au dobânditu la acela sfat, aștepta den dzi în dzi să să vădiască sfatul lor despre Ciogolea spătariul la beție, că la câteva mese, bat, mai vădiia lucrul. Ce, nime nu luă aminte un lucru care în gându nu încape. Deci, au păzit singur Ștefan Gheorghie logofătul treaba care o luase și însemna dzua oștilor ungurești și muntenești, să iasă în țară, tocma în serbătorile Paștilor.

25

30

Zač. 45. Își trimisease Ștefan Gheorghie logofătul giupâneasa la țară, în pilda că o trimite pentru trebile casei Iară sânгур, tocma în dzua cându cântă || beserica canonul 253^R
 Sfântului Andrei dela Crit, la 8 ciasuri de noapte, gătindu-se
 5 Vasilie vodă de beserică, încă nime nu venise den boeri
 la curte, au mânecat să-și ia dzua bună, dându-i știre de
 acasă că-i iaste giupâniasa spre moarte, cu hârtie scornită.
 Și întrebându Vasilie vodă de postelnici, cine den boeri este
 afară, au spus postelniciu că iaste logofătul cel mare, dvorește
 10 să-și ia dzua bună, că i-au venit veste de boală foarte grea
 giupânesăi. Să hie dzis Vasilie vodă: « Ce om fără cale,
 logofătul ! Ștundu-și giupâneasa boliacă și nu o ține aice
 cu sine ». Și i-au dzis să între, să-și ia dzua bună Au intrat
 Ștefan Gheorghie logofătul, cu fața scornită de mare mâr-
 15 niciune și ș-au luat voe să margă spre case-și. Spun să hie
 dzis Vasilie vodă: « Să afle lucrul pre voia sa ». Neștiutoriu
 gândul omului spre ce menește ! Îndată, fără nemică zăbavă,
 ca cela cu grije, și nu cu hie ce grije, au purces îndată de
 olac și într'aceieși dzi au sosit la Bogdana, la satul său supt
 20 munți. Și amu era și oastea unguriască toată, cu Chimuni Ianăș
 pe potici și oastea munteniască la Râbna cu Dicul spătariul.

Zač. 46. Spun de Vasilie vodă că den beserică l-au lovit
 gânduri de purcesul logofătului, așe fără nădejde. Și așe
 și de a doua dzi după purcesul lui, au început a vedea a
 25 suna glas de Unguri și de Munteni. La care sunet, vădzân-
 du-să Ciogo || leștu cuprinși și lăsați de logofătul, cu care 253^V
 își știia voroava, au stătut la grije ca aceie, cât pre pășitul
 lor și pre căutătură, cine li-ar hi luat sama, li-ar hi cunoscut
 îndată vina. Ce, mirându-se, cum or face, să fugă, să-și lase
 30 casele, caru era cu totul aice în Iași, greu și a doa moarte
 este, și dzilele lor fârșite, poate hi, cum să dzice, s'au apucat
 de altă îndireptătură, scrundu un răvaș Ciogolia spătariul
 la Vasilie vodă, într'acesta chip :

Zac. 47. « Milostive doamne. Eu, unul den slujitorii cei streini, mâncându pâinea și sarea mării tale dentr'atâtea ani, ferindu-mă de osândă, să nu-mi vie asupra, pentru pâinea și sarea mării tale, îți fac știre pentru Ștefan logofătul cel mare, că-ți este adevărat hiclean și s'au agiunsu cu Racoții și cu domnul muntenescu și sintu gata oștile, și a lui Racoții și a lui Matei vodă, să vie asupra mării tale. De care lucru adevărat, adevărat să credzi măria ta, că nu este într'alt chip ».

Zac. 48. Și dacă au scris răvașul într'acesta chip Cio-golea spătariul, au chemat la sine pre egumenul de Aron vodă, anume Ioasaf, care era pre acele vremi pre la toți boierii duhovnic și cu ispovedanie giurându pre egumenul, să nu-l vădiască cine este și întâi să a|| râte răvașul lui Iordachie visternicul, apoi la domnie, l-au legat cu mare giurământu, așe să facă. Mirându-să călugărul de un lucru ca acela, au mârșu cu răvașul la Iordachie visternicul, care, dacă l-au înțeles și știndu că s'au sunat aceste și dintr'alte părți, îndată au stătut la mare voe rea, ca un om întreg ce era la toată hirea. S'au lepădat îndată de răvaș și au dzis egumenului numai să margă, să dea el răvașul la domnie. Au mârș călugărul cu acela răvaș și l-au dat la Vasilie vodă și îndată ce l-au înțales, s'au simțitu cuprinsu de primejdu și au stătut cu mare strânsoare asupra călugărului, să spue dela cine au eșit acela răvaș. Au stătut călugărul dentâiu foarte tare, priimindu și moarte, iară a vădi nu poate, că era dat cu taină de ispovedanie răvașul. Și dacă s'au strânsu boierii la sfat și arătându călugărului și munca Vasilie vodă, ca pentru un lucru ca acela, ce să atingea de domnie și de atâtea case, deci luându-și egumenul și dela vlădica Varlaam, care era mitropolit pre atunce, dezlegare, au spus călugărul, anume cine i-au dat răvașul. Și îndată chemându Vasilie vodă pre Cio-golea

5

10

254^R

15

20

25

30

spătariul, i-au spus toate de amănuntul și cum iaste și Ștefan sârdariul tot într'acela sfat.

Zač. 49. Cu puține cuvente i-au muștrat Vasilie vodă pre amândoi Ciogoleștii, ce ei amândoi să apăra tare, că i-au fostu || tot cu credință și n'au prumit acestea și de i-ari trimite unul măcară dentru dânșu să aducă de grumadzi pre Ștefan Gheorghie logofătul. Să hie dzis Vasilie vodă: « În zedar această slujbă acmu; să-mi hie spus aceste, pân era în Iași logofătul ». Deci, pre Ciogolești i-au pus la închisoare, iară în urma logofătului Ștefan au răpedzit întâi pre Sculi, apoi pre Iacomî, ce era vâtav de aprodzi, și pre Alexandru Costin, cu carte la dânsul, să vie cum mai de sirgu la curte, pentru mare trebi ce au nemerit dela împărăție. Însă la mai mare grije au stătut Vasilie vodă de serdariul, fiindu atâtea oști pre aceie vreme și marginea toată pre sama lui. Ce îndată au scris cărți și la serdariul Ștefan, să vie cum mai de sirgu la curte. 254

Zač. 50. Să prilejise mainte de aceste începături o treabă, de care învățase Vasilie vodă pre serdariul, să gătedze niști stiağuri de slujitori, să hie gata și cându i-ari da știre, să purceadă cu o samă de oameni la câmpî, peste Nîstru, că-și deschisease cale negușitorii greci cari îmbla la Moscu pentru soboli, pre la Tîghinea, pentru greul vămî și făcea scădere vămî aice în țară. Ce puseasă gându Vasilie vodă să-i sparie de pe acela drum, peste câmpî. Cu prilejul acei trebi, scrundu Vasilie vodă la serdariul, să vie cum mai de sirgu la curte și pornindu cărțile, dederă știre că, iată și serdariul || au sosit la curte. Spun că după ce s'au apropiat de oraș Ștefan serdariul și l-au tumpinat o slugă a lui, i-au spus de toate că să sună în târg și la curte și cum au purces logofătul cel mare den Iași și multe amestecături sîntu și cuvinte de Unguri. Să hie stătut multu în gânduri serdariul, întra-va în târgu, au întoarce să-va înapoi. Și-i dzicea o 255^R

slugă a lui: «Întoarce-te, giupâne, că la nice un bine nu mergi». Iară osinda trage la plată, au biruitu gândul să între în târgu și îndată, cum au sosit la gazdă, nemică nu zăbovindu, au mârșu la curte.

Zac. 51. Vasile vodă cum au înțeles de serdariul c'au venit la curte, nu s'au încredzut de o dată, ce în dooă-trei rânduri au trimis să vadză, adevărat au sosit? Ce, dacă au știut că este în divan adevărat, îndată au eșit în spătărie și l-au și chemat la sine, la adunare. Și i-au fostu spus Vasilie vodă, cum au fostu scris și cărți, să vie pentru triaba aceie, care s'au pomenit mai sus, ce mai bine este c'au venit sângur.

Zac. 52. L-au întrebat după aceste și de lucrurile ce să vădescu despre Unguri, cu amestecăturile lui Ștefan Gheorghie logofătul, știe ceva, au ba? Tare s'au apucat serdariul că nu știe nemică, cu mare giurământuri. Și cum să hie el amestec la unile ca acele, spre răul stăpânului său, dzicându cu glas: «Cine au fostu, doamne,|| mai credzut la măriia ta și cinstit ca mine? Și m'au scos den obiele și den sărac m'au îmbogățit». I-au dzis Vasilie vodă: «Așe știu și eu». Și i-au dzis să margă, să grăiască cu Ciogolea, să audze ce spune Ciogolia spătariul.

Zac. 53. Cum au intrat serdariul în visterie ș-au vădzut pază de siimeni, s'au spământat, știutoare de vina sa hirea și îndată au început a-i spune toate de față Ciogolea spătariul. Să apăra sardariul de toate acele, ce ca un vinovat într'acele sfaturi, să apăra slab. Deci, au cunoscut Vasilie vodă tot lucrul, iară n'au vrut să-i omoară îndată, așteptându ce s'ari mai înoi despre Totruș, unde au mârș logofătul. Ce, nepestită vreme, sosi den fugă și Alexandru Costin, dându știre de perirea lui Iacomî vătavul de aprodzi de străjile ungurești și de oști ungurești trecute în țară. Atunce au vădzut Vasilie vodă asupra sa toată cumpăna,

care îi venia asupra, nefiindu gata de nemică, la o primjdie de sârgu ca aceie.

Zač. 54. Iacomii vâtavul de aprodzi, dacă au sosit la Roman, n'au mârసు pre canii sei, care avea și buni și de
 5 agiunsu, ce ș-au lăsat canii săi la Roman, la hrană ș-au luat
 canii de olac, ca un om deșteptatu tot în bine și ce poate
 primejdna neștiutoriu. Și i-au dzis Alexandru Costin, să
 nu-și lase canii de lângă sine || ce n'au vrut să asculte 256^R
 priutenescu sfat, ce au purces pre canii proști. Și la
 10 Bacău îndată s'au tumpinat cu străjile ungurești, care
 străji, cât i-au zerit, i-au luat în goană și îndată l-au
 agiunsu și așe-și în goană, l-au omorât den pistoale. Iară
 Alexandru Costin și cine au fostu pre canii mai buni, au
 scăpatu de perire.

Zač. 55. Amu ajungea fruntea oștilor ungurești la Roman
 și dela Focșeni au dat știre de Dicul spătariul, cum au
 trecut și el cu oștile muntenești Focșeni. Și atunci au dat
 pre amândoi Ciogoleștii și pre Ștefan serdariul pre sama
 sumenilor, de i-au omorât noaptea înaintea jtuții ce iaste
 20 în curte în luntru. Adusese și pre Mogâldea, fiindu-i un-
 chiu lui Ștefan Gheorghie logofătul, ce nu l-au omorât,
 ce l-au luat la pușcă până la Hotin cu sine.

Zač. 56. Multu au stătut boerii, mai vârtos Iordachie
 vistiernicul cel mare pre acele vremi, să nu piaie Ciogo-
 25 leștii și Ștefan serdariul, ce temându-să Vasilie vodă, după
 apropiatul oștilor ungurești, să nu facă și ei vreo zarvă în
 curte, i-au omorât. Eram pururea în casă eu la Iordachie
 vistiernicul și adormisă foarte cu greu Iordachie vistiernicul
 de mare scârbă ce avea, cându, pre la amiază-noapte, au
 30 dat știre dela curte de perirea Ciogoleștilor și a serdariului.
 Și dacă l-am deșteptat, îndată au dzis: « Au, perit-au cei
 boerii ? ». Și dacă i-am spus că au peritu, || au suspinat greu, 256^V
 dzicându: « Ah ! Ce s'au făcut ! ».

Zač. 57. Să mira Vasilie vodă, încotro va năzuî? La Turci să temea de pâra țărâi și de lunicoase hirea Turcilor și cu grije. La Căzaci iarăși să feria să-nu-și mai strice numele dela Turci. Iară, a sta împotriva oștilor ce-î venia asupra, nu era cum, ne avându nici oaste gata și țara toată cu ură și gata la lucrul nou, că Orheiul, ce era capete, era tot de a lui Ștefan logofătul. Ce au ales cu sfatul să năzuiască la cetatea Hotinului, răpedzându îndată la cuscrusău, la Hmil hatmanul, dându-î știre de toate aceste începături, pre Stamatie Hadâmbul postelnicul cel mare.

Zač. 58 La Cetatea Neamțului era toată inima avuției lui Vasilie vodă, deci acolea au răpedzit Vasilie vodă pre Ștefăniță păharnicul, nepotul său, să apuce avuția, și, ori că n'au știut Ștefan Gheorghie logofătul de avuția aceie în Cetatea Neamțului, ori au stătut după lucruri care începuse și n'au socotit aceie bani, iară era mai aproape de dânsul decât de Vasilie vodă aceie avuție.

Zač. 59. Amu era oștile ungurești cu Chimin Ianăș, hatmanul lui Racoți și cu Ștefan Gheorghie logofătul la Roman, când și Vasilie vodă sculându-se cu toată casa și curtea și cu boieri de curte, au purces den Iași || spre Hotin. Atunce ce slujbă am făcut lui Iordachie vistiarnicul, pre multe cuvinte nu lungesc. Iară inima agonesitei lui am trecut la Cameniță și o am dat la un pruatîn al tătânemieu, anume Mihai stegariul și deplin acele toate au venit apoi la mâna lui Iordachie vistiarnicului.

Zač. 60. Solul pre carele trimisease Vasilie vodă la Hmil hatmanul, precum s'au pomenit, pre Hadâmbul postelnicul, ori că l-au împiedecat logofătul Ștefan, pârcălabul de Soroca pre acele vremi, ori den blăstămată și lipsită hirea hadâmbului, s'au întorsu înapoi. Și aflându pre Vasilie vodă amu în calea Hotinului, au pârât la Vasilie vodă pre pârcălabul Ștefan de viclian. Deci l-au căutat a trimite

de iznoavă pre alții, dela Hotin, iară la hatmanul Hmil. Și au trimis cu al doilea rându pe Grigorie comisul și pre nepotu său, Ștefăniță păharnicul și pre Nicolai Buhuș jitenierul și lor au dat și pentru Ștefan pârçălabul de Soroca învățătură, să-l prindză și să-l trimață legat dela Soroca la Hotin și așe au făcut. Ei singuri au trecut Nistrul la Hmil hatmanul, iară pre pârçălabul Ștefan l-au datu pre sama a unora den Hânțești, carii să ținea lângă Ștefăniță păharnicul, să-l ducă la Vasilie vodă. Ce, pentru lacomiia sa, aducătorii, să hie|| a lor ce luasă și ce mai era 257^r pe lângă dânsul, l-au omorât pre cale.

Zač. 61. Om de mirat la întregiia lui de sfaturi și de înțelepciune, cât pre acele vremi deabiia de era pementian de potriua lui, cu carile și Vasilie vodă sânğur, de osebi de boieri, făcea sfaturi și cu multe ciasuri voroavă, așe era de deplin la hire. Iară la statul trupului său era gâibov, ghiebos și la cap cucuiat, cât puteai dzice că este adevărat Esop la chip.

Zač. 62. Dacă sosi Vasilie vodă la Hotin, s'au așădzat cu tabăra sa aproape de cetate, de asupra. Iară Ștefan Gheorghie logofătul cu Chimini Ianăș și cu Dicul spătariul lui Matei vodă, cuprindzindu scaunul țărâi la Iași, îndată au alergat mulți den toate părțile, dela țară la Iași. Și înglotindu-să, au mârșu la Chimini Ianăș, strigându: « Să ne hie domnu Ștefan Gheorghie logofătul ». Li-au răspunsu Chimini Ianăș: « Pre voe să le hie, precum pohtescu ». Spun de Dicul spătariul muntenesc că să ispitua și cu aceie nedejde era, să hie el la domnie.

Zač. 63. Deci, după obicei, au mârșu Ștefan Gheorghie logofătul cu câteva gloate de țară la besereca lui Svetii Nicolai și i-au cetit molitva de domnie Ghedeon|| episcopul 258^r de Huși, fiind mitropolitul Varlaam eșit la munte la mânăstirea Săcul. Au stătut domnu Gheorghie Ștefan vodă în anul 7161.

Capul al optusprădzece.

Incep. 1. Den cinci simțiri ce are omul, anume vederea, audzul, mirosul, gustul și pipăitul, mai adevărat de toate simțiri iaste vederea. Că pren audz, câte aude omul, nu să poate așadza deplin gândul, este așe ce să aude, au nu este, căci nu toate sintu adevărate căte vin pren audzul nostru. Așe și mirosul de multe ori înșală, fiindu multe mironenii dentâu grele, iară apoi mare și iscusit miros facu. Gustul încă este așe, că multe ne par că sintu dulci, apoi simțim amărăciune și împotrivă, multe amare că sintu ne par și sintu dulci. Pipăitul, iarăși multe pipăim în chip de une și sântu altele și nu le putem a le cunoaște cu singur pipăitul, fără vedere. Iară vederea singură den toate așadză în adevăr
258^v gândul nostru și ce să vede cu ochii, || nu încape să hie îndoiială în cunoștință.

Zăc. 2. Așe și noao, iubite cetitoriule, cu multu mai pre lesne a ne scrie de aceste vremi, în care mai la toate nu-am prilejit singuri și pentru lungimea capetelor ce s'au scris den îndelungată domnia lui Vasilie vodă mai sus, den eșitul cel dentâu den scaunul țărâi a lui Vasilie vodă, începem a scrie de domnia lui Gheorghie Ștefan vodă, care, ori cu diriaptă cale, ori cu nedireapte mijloace, (rădicându-se asupra domnului său, au luat domnia) tot unile ca acestea din orânduiala lui Dumnedzău că sintu, să credu.

Zăc. 3. Îdată ce au ședzut Gheorghie Ștefan vodă în scaunul domniei, cu sfatul lui Chimini Ianăș hatmanul lui Racoșii și-a Dicului spătariul lui Matei vodă, domnului munteșcu, au ales și den oastea unguriască și den Munteni și au ales o samă de oameni și den țară cu Pătrașco Morianul hatmanul și au trimis spre Hotin, în urma lui Vasilie vodă.

Zăc. 4. Ștua și Vasilie vodă de toate ce să lucra în Iași pre urma lui și trimisă al doilea rându dela Hotin sol la

cuscru său, Hmul hatmanul căzăcesc și la ginire său, Timuș, cerându-l agiutoriu cum mai de sirgu.

Zač. 5. La Leși încă m'au trimis pre mine, la starostele de Cameniță, la Pătru Pototchi, feciorul hatmanului || Po- 259^R
 5 totchi, la eșitul căruia den robiea Crâmului mare agiutoriu în dideasă Vasilie vodă cu banu săi. Aceste aducându-i aminte, îl poftua să să afle la primejdia lui. Și cu aceie solie aflându-l pre starostele, cale de trei dzile mai sus de Cameniță, la niște ocine a lui, îndată au lăsat toate trebile
 10 sale și au purces spre Cameniță.

Zač. 6. Iară până a sosi starostele la Cameniță, la Hotin, într'o dzi, dau știre lui Vasilie vodă că iată că sosescu oștile lui Ștefan vodă asupra-i. Au stătut în gânduri dentâi, să
 15 dea războiu cu câți oameni avea cu sine, că încă era toți boerii de scaun cu gloatele sale cu Vasilie vodă și Boji căpitanul cu lefecii și dărăbanu cu Cară căpitanul lor și avea și siimieni vro 60 și Nemți foarte buni, 100. Iară dacă au vădzut
 20 răceala tuturor și slujitorilor și căpitanilor, pre carii avea mare nedejde, pentru mila ce le făcuse cu multe vremi înainte, s'au apucat de trecătoarea Nistrului, suspinându pre Boji căpitanul și pre Cară căpitanul de dărăbanu.

Zač. 7. Aice s'au cădzut a pomeni mai sus pentru avuția lui Vasilie vodă ce era la Cetatea Niamțului, la care trimiseasă pre nepotu său, Ștefăniță păharnicul, Vasilie vodă.
 25 Acolea, până a se clăti dela Hotin, au sositu toate deplin la Vasilie vodă. De care, dacă au dat știre că so || sește și 259
 Ștefăniță păharnicul cu toate deplin, s'au bucurat Vasilie vodă, dzicându: « De acmu înainte, până în cămașe mi oi da și n'or råde nepriutinu ».

Zač. 8. Și așe, Vasilie vodă trecându Nistrul cu o samă de boeri, anume Toma Cantacuzino vornicul, Gheorghie hatmanul, Iordachie visternicul și cu câți boeri mai era strânși de casa lui, boerii ceialalți toți și slujitorii cu pușcile

s'au întorsu spre Iași, la domnu tânăr. Și tâmpinându-se cu oștile lui Ștefan vodă în dumbrăvi, aproape de Hotin, până a să încrede unii cu alalți, au trecut câteva ciasuri, supt care zăbavă au trecut Vasile vodă Nistrul cu toate casele boerilor, însă nu fără mare pagubă în carăle boerilor la trecătoare, și mai multu de târgoveții de Hotin, carii, vădzându spaima și graba la trecătoare, precum face vreme ca aceie, au dat jac în rămășița carălor și multe haine scumpe, arginturi au apucat, cât de atunce ștru îmbogățiți pre câțva Hotinceni.

Zac. 9. Apucase oștile lui Ștefan vodă pre o samă de Nemți netrecuți încă și dându și den cetate Mogâldea păharnicul (de care s'au pomenit c'au fostu până la Hotin legat la puști) den săcalușe și năvălind și slujitoru de a lui Ștefan vodă, au perit puținei || Nemți la trecătorea cu podul. Iară, da și siimenii lui Vasile vodă de peste Nistru den sinețe, cât nu să putea coborâ nime la vad.

Zac. 10. N'am fostu într'acea dată acolea, la trecătorea aceie, că trecusem Nistrul mainte, precum am pomenit, iară am înțeles de ceia ce au fostu acolea de față, cum singur Vasile vodă șidea de ceie parte de Nistru pre un scăuieș. Au slobodzit târgoveții (și spun că cu învățatura Mogâldei păharnicul) un săcaluș, den care sacaluș glonțul foarte pre aproape au lovit de Vasile vodă. Scârnavă și nebuniasca faptă și nu fără osindă, cât de târdziu !

Zac. 11. Nu pociu tăcea aice pentru cetatea Hotinului, ce nesocotiala a o lăsa îndată pre mâna altuia, de nu de altă nedejde, pentru trecătorea, în care să hie fără grije, s'au cuvmit să să pue oameni sinețași. Și ce oameni? 30 de Nemți să hie pus, să o ție despre oastea Muldovei și despre Unguri, cu aii. Au n'au fostu hrană? Pâinea a unui sat dela Hotin ar hi putut a ținea un an, sau câtă era numai în târgu. Și aceie cetate, ori cine va vrea să socotiască, va

afla că au fostu a răssipei casei lui Vasilie vodă pricina. Și de mi-i întreba, îți răspundz, că de ari hi fostu doamna lui Vasilie vodă în cetatea || Hotinului, nu la Suceavă, n'au 260^v
 fostu în puterea lui Ștefan vodă a bate cetatea Hotinului, cum au bătut fără grije cetatea Sucevei, că și așa venise 5
 Vasilie vodă cu soltanii până în Prut, cu oști tătărăști, ce i-au întorsu hanul, că sosia craiul leșăsc. Sau cum ar hi bătut Ștefan vodă cetatea Hotinului și Hmul era la Husiatin, cale de o dzi dela Hotin? Ce multe ar hi putut a lucra 10
 Vasilie vodă și domnia tot neclătită la Poartă îi sta, până târdziu, după luatul cetății Sucevei.

Zac. 12. Nime dară să nu vinuască sfaturile de acmu. Vedzi ce greșele s'au făcut la cei vestiți svecnici. Și acela lucru era în putere a face, iară vremile de acmu nu sântu 15
 în putere și nice un sfat nu încape la greu ca acesta, fără de mărturia că este sosită perirea. Dzimem că de ari hi cutare și cutare, acmu ar hi într'altu chip. Iară nu suntu vremile supt cârma omului, ce bietul om supt vremi. Multe și mari smintele am apucat și în zilele celor mai bătrâni, 20
 iară îți agiungă aceasta una, cu lăsarea fără oșteni cetății Hotinului, den care lăsare iaste răssiapa toată avuției lui Vasilie vodă cu casa.

Zac. 13. Pentru cetate, tumpinându-mă în cale cu Cotnarschii, credincios pisariul lui Vasilie vodă (că el venia 25
 de || la crai, trimis până la răscoale de Vasilie vodă și eu 261^R
 mergeam în sus, la starostele de Cameniță), m'au întrebat, ca un om deplin ce era: « Grijit-au bine cetatea Hotinului Vasilie vodă? Pus-au oameni săi și pușcile, au ba? ». Am răspunsu că nice un semnu, la purcesul mieu, să să grijască 30
 cetatea n'am vădzut. Au suspinatu Cotnarschii, cum ar hi știut că să va lăsa nesocotită cetatea aceie. Iară poate hi că giudețul lui Dumnedzău spre ce trage, cu anevoie să mută cu sfatul omenescu.

Zac. 14. Întra Vasile vodă în Cameniță, cându am sosit și cu cu veste, că iată sosește și starostele de Cameniță, cu mare făgăduință și cu căldură, să să afle la aceie vreme, precum și au fostu așe.

Zac. 15. N'au împlut Vasile vodă cu pribegia sa o lună în Cameniță și veni știre, cum Timuș, feciorul hatmanului Hmil, cu 8.000 de oaste într'ales căzăcească, trece la Soroca Nistrul. Acmu caută hirea de priiatinu leșască. Măcară că Căzacia până la inemă Leșilor întrase cu sabiea și Vasile vodă o casă cu capul lor și în nedejdea lor de a-și răscum-părare domniia, nice o oprială sau vre un bănat despre
261* cineva n'au avut, ce, cum au venit fără grije, așe, cându || i-au fostu voia, au eșit. Fără numai de un polcovnic, anume Condrățchii, ce era cu o mie de Leși de paza marginii, avea sială Vasile vodă. Ce prepunea, ca niște oameni streini,
15 de sială, ai noștri. Iară nici acela nici un gându rău, nice puterea accie, să strice lui Vasile vodă ceva, n'au avut.

Zac. 16. Timuș cu oastea, cum au trecut Nistrul, n'au mai așteptat să să adune cu socru său, Vasile vodă, ce, de la Soroca, întinsu la Coiceni au tras oastea și acolea au trecut Prutul.
20

Zac. 17. Luându veste Ștefan vodă de Timuș, că vine întinsu asupra Eșilor, Dicul spătariul domnului muntenesc pre porunca domnu său, să nu să sune de tot lucrul, că au intrat cu oștile lui în raiava împăratului, să întorsesă cu câteva dzile înainte și Chimini Ianăș, ori temându-se de vre o smintială oștilor și den vre un hicleșug de țară, ori știindu soliile stăpânului său, lui Racoții, la Hmil pentru Crăina Leșască, că să agiungea Racoții cu Hmil pentru crăiia la Leși de atunce, și-au pornit și el toată pedestrima
25 ce avea Nemți și cu pușcile pe la Codrul Căpoteștilor, pre Cobâle, dreptu la potica Oituzului, numai el singur cu călărimea rămăsease, pren rugăminteia lui Ștefan vodă, în
30

Iași, și-au strânsu || și Ștefan vodă oastea de țară cătăva, 262^R
ca la 12.000 de oameni și au eșit deasupra Poprincanilor
împotriva Căzacilor.

5 *Zac. 18.* Timuș, dacă au trecut Prutul, au purces spre
Poprincani cu tabăra legată. Eșise o samă de oșteni a lui
Ștefan vodă înainte, peste Jijua, în chip de harț și au coborît
Ștefan vodă și dărăbanii la Jijua, la vad. Iară puțin lucru
au ținut harțul oșteni lui Ștefan vodă, i-au împinsu îndată
10 călăreții lui Timuș. Și era și ai noștri, carii ținea cu Vasilie
vodă, pe lângă Ștefăniță păharnicul, den Hănțești și den
Hântești o samă și căți Cercheji de a lui Vasilie vodă, carii
toți aceștia mărseșe cu boerii cei trimiși de Vasilie vodă
la Hmul hatmanul.

15 *Zac. 19.* Căzaccii, cum au împinsu pe călăreții ce le eșisă
den oastea a lui Ștefan vodă înainte, au purces orbi la vad
cu toată tabăra și unii pre pod, mai mulți pe lângă pod,
că era Jijua mică, au dat cu tabăra. Care năvală văzându
dărăbanii, au plecat fuga dela vad la dial, spre Rediu și
oastea ceie laltă ce sta deasupra, pre culme, nedându-le
20 nice un agiutoriu, i-au agiunsu pre coasta Poprincanilor
călăreții lui Timuș și el singur și au cădzut acolea multe
trupuri den bieții dărăbani. Alții, carii au hălăduit până
în || Rediu ș-au scutit viața cu pădurea.

262^V

25 *Zac. 20.* Vădzându aceie primejdii e dărăbanilor, Ștefan
vodă și Chimini Ianăș au tras oastea mai spre Iași și au
tocmit de îmbe părțile de drum călărimea. Și era aceie
oaste și de țară și la Chimini Ianăș, cât să putea, la 24.000,
fără greș să socotiască. De ar hi fostu la un gându, ce era?
Nedându război Căzacilor, să le închidă hrana și drumurile
30 den toate părțile, ce au hi făcut cu tabăra Timuș?

Zac. 21. La suitul taberii căzăcești pre coastă, la dial,
sărisă o samă de oșteni de țară și înfrânsesă pre călăreții
lui Timuș, de i-au băgat până în tabără. Și acolea în dial,

dacă s'au suit toată tabăra, că era în de sară, s'au așezat pre mas și acolea au mas preste noapte. Iară den oastea lui Ștefan vodă, într'acia noapte, mulți lăsindu oștenia, au mârso spre casele lor.

Zac. 22. A doa dzi, Timuș cu tabăra legată, au purces 5
direct asupra oștilor lui Ștefan vodă, spre oraș, fără nici o
suală, dodeindu-i Moldovenii câte oarece de pe de laturi.
Ce vădzându Ștefan vodă și Chimini Ianăș că scade oastea
și într'acia noapte s'au scursu în guământate, până între vii
au ținut drumul orașului, iară dentre vii au luat Bahluiul 10
263^R în sus și câțiva boeri de casa lui Ștefan vodă, cu totul. ||

Zac. 23. Timuș într'aceieș dzi, după ce au împinsu
oștile lui Ștefan vodă, au intrat în târg ș-au descălecat în
curțile cele domnești și tabăra ezise toată înaintea curții și
pen pregiur. Și au ședzut așe cu tabăra ezită, până la venirea 15
socru său, lui Vasilie vodă în Iași dela Cămeniță. Iară până
a sosi Vasilie vodă, au prădat Căzacia codru Ieșilor dela
drumul Căpoteștilor, până aproape de Huși și scoseasă fără
număr vite, care apoi, dacă au sosit Vasilie vodă, pre câtă
au aflat nemâncată, tot câte un zlot au dat Căzaciilor pre vită 20
și au dat știre la oameni, de ș-au luat vita, care o au cunoscut.

Zac. 24. Mulți au perit atunce de Căzaci, oameni neștiu-
tori ce sântu Căzaci, oploșiți în târg, alții mergea să să
închine la Ștefăniță păharnicul, carele era cu Timuș, ce nu
agiungea până la Ștefăniță, că-1 tumpina Cazacii și-1 omorâia, 25
între caru și Tăutul armașul și alții mulți ș-au pus capetele
de Căzaci.

Zac. 25. Pre Vasilie vodă vestea de izbânda lui Timuș
l-au tumpinat la Zvancea, cu care veste Grigorie comusul
singur merseasă și l-au îmbrăcat cu haină cu soboli. Și îndată 30
263^V au trecut Nistrul la Zvancea, că cetatea Hotinului nice
într'un chip n'au || vrut să o dea târgoveții, cu pârcălabul
lor, cu Hâjdău, ori că au vrut așe de credincioși să hie lui

Ștefan vodă, care lucru n'aș da să hie într'ai noștri până într'atâta nevoiță pentru singură credința, ori că s'au siit pentru jacuri ce făcuse târgoveți în carăle boerilor, precum s'au pomenit, și slobodzise câteva săcalușe în sânșur Vasilie vodă. 5 Și aceasta iaste pricina, nu alta. Și în câteva rânduri au trimis Vasilie vodă la Hâjdeu, carele era pârălab pus de Ștefan vodă și la târgoveți, cu mare giurământuri, ce nici într'un chip n'au vrut să dea cetatea și au ținut vro doao luni, până la a doa venire a lui Ștefan vodă den Țara Munteniască. 10 În încungurase Vasilie vodă și cu niște Nemți ai săi, de-1 bătea și tot au ținut cetatea toată vara închisă. Așe cu anevoie să agoneseaște ce să pierde odată.

Zac. 26. Vasilie vodă dacă au sosit la Ieși, după sfat ce au făcut cu ginere său, cu Timuș, s'au mutat Timuș cu tabăra la Gălata, iară Vasilie vodă au rămas în curte, gătindu-să asupra lui Matei vodă cu mare găture, dându știre țării să încalece tot omul, ertând pre toți de toate vinile, de ari hi și greșit cineva împrotiva domniei.

Zac. 27. Aice caută cum nu să poate trece ce iaste să hie, că după izbânda aceie, Vasilie vodă, să hie întors pre|| 264^R ginere său înapoi, și să să hie aședzat iară cu paza trebilor la împărăție, întărindu-să cu slujitorii streini, cum avea avuție, nime n'ar hi mai venit asupra-i. Și așe-l sfătua pre Vasilie vodă și o samă de boeri. Ce, în nedejde neîndoită pre oști căzăcești, ce avea Vasilie vodă, să-și răscumpere strămbătatea despre Matei vodă întâu și mai pre urmă și despre Racoți, cumu-și dzicea Timuș că den Țara Muntenească pen Ardeal să va întoarce, au biruit sfatul, numai să margă asupra lui Matei vodă. Iară nu omul, ce 25 Dumnedzău sfărâmă războale, precum dzice Scriptura: «Господь съкрѣшамъ брани».

Zac. 28. Nu să căde să trecem poticala Nemților de Șaugău țării noastre la munți pre Oituz, de care Nemți

s'au pomenit că-i pornise Chimini Ianăș den Ieși înainte pen strămtori deadireptul. Și apoi amu în munți, s'au îndemnat Șavgăii dela Ocnă și au ținut calea pedestrimei aceea a lui Racoți și cu sfatul a unuia den Șavgăi, dacă să vor apropiia de Nemți, să cadză toți la pământ, până va trece focul sineților, cum dau Nemții, odată toți, așe au făcut, cădzîndu toți la pământ. După ce s'au stâmpărat sinețale, până a găti al doilea dîres Nemții, au intrat Șavgăii 264^v într'înșii || cu coase și cu topoară, ce au ei lungi în coade și au perit câțva Nemți acolea de dânsii, cât li-au căutat acci pedestrime a lăsa și pușcile în munți și de abie s'au dezbrătat de Șavgăi bulucurile acelealalte de Nemți. Pentru care fapte a Șavgăilor, apoi Alexandru Costin, fiind povăț dată den Ieși acelor Nemți, au ședzut un an încheiat în temniță la Făgăraș, în obedzi. 15

Zač. 29. Ștefan vodă până în Trotuș au mârșu cu Chimini Ianăș, iară den Trotuș, avându nădejde pre Mater vodă de agiutor mai de sârg și trăgea și boerii în Țara Munteniască și poate să hie că și patima Nemților de Șavgăi făcea oarece suală, s'au despărțit de Chimini Ianăș și au luat Trotușul în gios pren Focșeni în Țara Munteniască. 20

Zač. 30. Aice în Iași, până la purcesul lui Vasilie vodă în Țara Muntenească, au perit Cotnarschii pisariul leșesc de credință a lui Vasilie vodă, om deplin la toate trebile, de Timuș ginerile lui Vasilie vodă, den hirea lui acia de tiran ce era și de om sălbatecă și fără nice o frică de Dumnezeu, scornind pricină că iaste Liah și el opria pre Vasilie vodă să nu-și dea fata sa după Timuș. Deci, într'o dzi au trimis, poftîndu-l dela Vasilie vodă, să-l trimață, că-i iaste de triabă. Negândîndu Vasilie vodă de una ca 265^R aceie, l-au tri || mis la dânsul, la Galata mănăstirea și acolea, dacă au mârșu, au învățat pre Căzaci de ai săi cu sabiile gata. După voroava ce-au avut scornită cu dânsul, la eșitul

dela voroava lui, au dat Căzaci ce era gata de aceie faptă cu sabule într'însul și l-au omorât cu mare tiranie, fără nice o vină. De care faptă a lui Timuș, dacă au audzit Vasilie vodă, numai nu să otrăvia de voe rea. Și îmbla Timuș
 5 cu acela gându și pre Toma vornicul și pre Iordachie vistiarnicul, tot dentr'aceie pricină, dzicându că acești doi cu Cotnarschiu opria pre Vasilie vodă să nu dea pre doamna Roxanda după dânsul. Deci îmbla și ei cu dzilele amână și s'au cerșut dela Vasilie vodă, să-i lase să margă la țară.
 10 Ce Vasilie vodă nu-i lăsa și au poroncit la ginere său, că mai bine mortu să hie, decât să hie boerii, cari are la inimă-sa cu toată credința, la grije ca aceie. Sau cu ce inimă or veni ceialalți boieri de la țară la dânsul? Deci l-au mai mutat dela gândul lui. Însă boierii acești doi tot
 15 cu ferială îmbla și tot pre ascunsu noaptea pre la poarta despre casăle despre Doamna venia la Vasilie vodă. De care toate suspina greu Vasilie vodă și-și frângea mânule de ginere ca acela.

Zac. 31. Au purces Vasilie vodă den Ieși în Țara Munteniască cu al treilea rând asupra lui Matei vodă domnul muntenesesc. || Și întâi Timuș cu tabăra căzăcească și al doilea
 20 conac au stătut la Podul Înaltu pre Bârlad și acolea au făcut Timuș oștilor căzăcești căutare și li-au împărțit dela Vasilie vodă leafe și capetenilor și oștenilor tuturoră. Era de capete căzăcești cu aceie oaste polcovnici, Bohun anume și
 25 altul Nosaci, vestiți și vechi Căzaci. Și tot acolea, fără nici o vină, Timuș, pentru un cuvântu ce au dzis în sfat Bohun, au scos sabiu Timuș și au lovit pre Bohun într'un umăr, de care rană în toată calea aceie Bohun au îmblat cu mâna legată. Acela om cu hirea de hiară sălbatecă era Timuș!
 30 Nu cutedza nime un cuvânt, den polcovnici, să dzică, să îndireptedze lucrurile oștilor. Ce, dendată, pre purtatul trebilor, ce era den Timuș, om tânăr și fără nice o

socoteală, să cunoștea că nice la un folos nu vor eși lucrurile.

Zač. 32. De acoloa au purces oștile în gios și amu Vasilie vodă în frunte cu oastea de țară și să adăogea den dzi în dzi oastea de țară de pretutindere și până la marginile țărâi s'au strâns de toată oastea de țară, ca 8000 de oameni.

Zač. 33 Matei vodă domnul muntenesc luându veste de scosul lui Ștefan vodă den Muldova de oști căzăcești, trimiseasă pre Dicul spătariul său, să strângă toată oastea || dela marginile țărâi sale, să hie la hotar între țări, de straje și cu dânsul și Ștefan vodă, ciracul lui. Avea și Ștefan vodă ca 300 de oameni într'ales călăreți și câțva feciori de boieri tineri cu sine. Și întâi strajea lor, pentru limbă ce trimisease, s'au ivit în gura Berheciului, mai sus de Tecuci, pre care o au gonit oamenii lui Vasilie vodă câtva loc. Ce, sărindu târdzâu, li-au pierdut urma

Zač. 34 Venise apele Șiretului mare, pentru care au căutatu oștilor câteva dzile a face zăbavă, până a să face pod peste vase. Și așe trecând oastea, a doa dzi dela Siret au intrat pre la Focșeni în Țara Munteniască și îndată, fără nici o milă, au dat foc și orașului și ori pre unde-și agiungea Căzacii, fuma a biețâlor lăcutori nevinovați lăcașurile, odăile și hrana.

Zač. 35. Sta în tocmală cu oștile sale și Dicul spătariul a lui Matei vodă, nu departe de oraș, de Focșeni, la o vale cărma-i dzic Milcovul cel Mare, cu alt nume Cucata. Acelui pârâu râpile pusesă despre oștile lui Vasilie vodă și oastea sa tocmişă de cealaltă parte, stol toată oastea într'un șiriag tocmită, ca 9000 de oameni, că și de lefecu 'a lui Matei vodă o samă era cu dânsul și oastea || de țară, câtă are Țara Muntenească dela București, dincoace, până la margine, toată era acoloa adunată și acoloa și Gheorghie Ștefan vodă cu vreo 300 de Muldoveni. Și așe în rând tocmită

oastea muntenească, aştepta pre Vasilie vodă`şi pre Timuş.

5 *Zač. 36.* Întâi li-s'au arătat Vasilie vodă cu oştile sale şi au stătut frunte şi Muldovenii, iară Căzaccii îşi tocmua tabăra pe urmă. Şi atâta au stătut Muntenii la război, cât
10 au făcut oarece harţuri cu Moldovenii peste pârau, trecând Moldovenii şi apoi trecându-ı Muntenii iar dencoace, aşe în două, trei rânduri, până au trimis Vasilie vodă Nemţi ce avea şi s'au supus pre supt maluri. Deci au luat călă-
15 rimea Muldovenilor şi malul dencoalea. Iară cât au vădzut Muntenii apropiată tabăra Căzaccilor de pârau, au purces în răzsipă, cine încotro i-au părut. Gonit-au Muldovenii şi o samă de călăreţi şi den Căzacci, până la Râbnic, iară n'au perit oşteni aşe mulţi den Munteni, c'au luat de a

15 vreme fuga.
Zač. 37. După aceie răzsipă a oştilor munteneşti, care s'au făcut, mai multu den prostia Dicului spătariului au fostu, că nici-şi trebuua să aştepte el până într'atâta pe
20 oastea ce era cu foc şi el numai cu călărime, au purces Vasilie vodă cu Timuş spre Târgovişte, stricându şi ardându ce le-şi sta înainte. Iară Matei|| vodă domnul mun- 267^Rtenesc, luându veste şi de răzsipa oştilor sale la margine şi că vine asupra lui întinsu Vasilie vodă cu Timuş, nemică cu aceie smintială a oştilor dentâi nu s'au spăimântat, ce,
25 strângându-şi oastea de ţară şi lefecii ce avea, au purces şi el den Târgovişte şi ş-au ales loc foarte bun de dânsul, la o poaină între Ialomită, apă curătoare, şi între un pârau foarte tinos şi de trecătoare rău, la un sat anume Hintă. Şi acoloa au stătut cu mare inimă, nu aşe oştilor sale, cum
30 el singur, aşteptându pre Vasilie vodă. Trimiseasă Matei vodă şi altă samă de oameni, sumeni şi lefecii o samă, Dicului spătariului la margine într'agiutor. Ce, dacă s'au tâmpinat cu veste că s'au răssipit oastea aceie cu Dicul

spătariul, au purces oastea aceie înapoi și i-au agiunsu la Teleajina fruntea oștu lui Vasilie vodă. Au stătut Muntenii călări la vad, pentru să să mai depărteze pedestrima.

Zač. 38. Părut-au și lui Vasilie vodă și lui Timuș că va hi acolea Matei vodă sângur cu toată oastea, la Teleajina. Apoi dacă s'au vădzut că iaste oaste puțină, au dat oșteni lui Vasilie vodă pre trei locuri preste apă și n'au stătut Muntenii, ce s'au dat înapoi. Iară gonașu îndată au
267^v agiunsu || și pe sumeni și aceie dându-să înapoi, s'au apărat pen niște dumbări ce sintu acolea. Și dându știre lui Vasilie vodă de sămenii aceie, au purces și sângur Timuș cu o samă de oaste călare căzăcească, lăsind tabăra pre urmă cu Vasilie vodă. Și dacă au agiunsu Timuș, au descălecat pre Căzaci gios, la năvală, asupra sămenilor. Ce, tot au mărșu, apărându-să foarte tare den foc siumenii, până au
10
15
15
întrat într'altă pădure, ce era lunca Praovii și nu li-au stricat nemică Căzaccii pân în noapte, bătându-se den foc, fără ce au picat și den sămeni și den Căzaci. Din Căzaci au perit și doi sotnici atunce.

Zač. 39. Vesel Matei vodă că i-au hălăduit siumenii și c'au putut răspunde focului Căzaccilor, luându mare inemă și nedejde dentr'aceie tâmpinare a sumenilor cu Căzaccii. Iară Timuș după aceie goană, n'au vrut să să întoarcă la oastea, pre care au apucat-o noaptea, cât au trecut apa Teleajinii, ce au rămas cu masul la un sat, anume Cocreștu, la niște case boierești. Aflându casele pline de toate bucatele, singur au pus de au dat foc caselor, dacă s'au sculat dela masă amețit de vin.
20
25

Zač. 40. A dooa dzi, oastea trudită den cale și obosită
268^R tabăra, necercându ce loc este înainte, unde || și cum stă și în ce loc nepriiatinul și cum departe, de abia de au îngăduit vro două-trei ceasuri, au și dzis trâmbițele de purcesul oștilor. Mult au stătut Vasilie vodă, sfātuindu-l să
30

rămăe aceie dzi, să răsufle oastea, să să strângă bine toată și să să cerce locurile și pe altu loc, nu pe acoloa, pre undē anume alesesă Matei vodă, să-i hie îndemână a sta împotrivă. Ce, cui să dzicea aceste, sau cu cine să sfātuia? Cu un om în hirea herălor. Polcovnicii caru era, unul un cuvântu nu cutedza să dzică, că numai pentru un cuvântu, cu sabiia zmultă da, ca 'ntr'un dulău într'însul. Și Bohun polcovnicul cu mâna legată de rană cu sabiia, făcută de dânsul, îmbla ca fără sine.

10 *Zac. 41.* Aice caotă aceasta izbândă den ce și cum s'au prilejit lui Matei vodă și ca aceie izbândă, care nu să va hi prilejit alta ca aceie în toată viața lui, căte au avut den războae în dzilele sale. Că cine ar putea să criadză în socotală, să să înfrângă oaste căzăcească cu tabără, de oaste cum iaste oastea munteniască? Nū să desfăimu, ce, ori 15 pedestrașul, ori călărețul vei socoti, nu vei afla să hie de potrivă sinețașului căzăcescu. Ce vei dzice: « Fost-au acoloa Sârbi, Unguri, Leși ||, nu numai Munteni ». Așe iaste, Leși 268^v au fostu puțini. Ce ar hi făcut ei numai, de ar hi fostu tocmală în oastea căzăcească pre obiceiul lor? Iară pre Unguri și pre Sârbi nu-i aleg den Munteni, nice sântu sumenii, Sârbi sau Unguri, atocma cu focul Căzaciilor, cum nice dărăbanțul muntenesc. Eu, ce iaste partea mea, toată izbânda aceasta a lui Matei vodă dela Hinta (alegându deosebi și vora și orânduiala lui Dumnedzău, numai 25 pre socoteala oameniască grăindu) iaste den nebunua lui Timuș întâu și den bărbăția și a lui Matei vodă al doilea. Însă den nebunua lui Timuș cu câtva mai multu, că socotindu vitejia lui Matei vodă de atunce, cum îmbla pe denaintea oștilor sale, îmbărbătând în frunte, să să hie apropiet toată oastea căzăcească cu tabăra legată, nu rumtă, cum au rumtu-o Timuș în trei părți, să să hie lipit, să înceapă a da la țenchiu, nice ar hi scăpat Matei vodă fără 30

primejdne, sau morții, sau ranei mai grelei, de cum i s'au prilejit tot atunce, nice săimenu ar hi ținut mult împotriva focului lor. Ce toată pricina au fostu izbându aceie nebunua lui Timuș, care nice vorovua cu nime, nice întreba de polcovnicu săi sau de cineva. Oastea obosâtă cu atâta cale tot într'aceie dzi, cu tabăra rumpă în trei părți, precum 269^R iaste mărșul și tocmala în războru, socotește. ||

Zac. 42. Ce dacă au' vădzut Vasilie vodă că cu sfatul nu folosește nemică, au suspinat și lăsind în voia lui Timuș toate, au purces cu oastea sa iară în frunte și pre urmă 10 Timuș cu tabăra, scrășcându în dinți, cum că să laudă Muldovenii că ei au făcut izbânda dela Focșeni și dela Telejina Mergea oastea, ales tabăra Căzaciilor, cu greu pen locuri strâmte și tinoase și pre pârăul Huntei numai un podeț. Și întâu, daca au trecut oastea lui Vasilie vodă 15 podețul în poiană, au luat aripa în a stânga și s'au pus șiriag în rându împotriva aripii a lui Matei vodă cei direpte. Iară în diriapta și singur mijlocul au lăsat Vasilie vodă taberei căzăcești, împotriva mijlocului și aripii cei den a stânga a lui Matei vodă. Însă tabăra căzăcească, dacă au venit până 20 la un loc, au stătut și n'au vrut Timuș să o ducă în rându, alătura cu oastea moldoveniască, dzicând: « Lasă, viteju, Moldovenii, or bate ei pre Munteni și singuri, fără de noi! ». (Aice caută că agunge aceasta una nebunie la întria-gă smintială!). 25

Zac. 43. Iară Matei vodă în tocmală sta într'acesta chip: Aruncasă un șanț pen pregiurul taberii sale, den apa Ialomiții den sus, până în apa den gios și au scos oastea den afară de acel șanțu. Den a direapta au pus curtea, ce să dzice 269^V la dâșnu || Roșii, și altă oaste de țară și au pus o samă de pedestrime șiimeni. Și aceie aripă era împotriva Muldovenilor. Iară el singur au stătut în mijloc cu livinți și cu dărăbanți și cu o samă de săimeni, cu pușci tocmite pentre 30

pedestriime. Iară în nastânga, ce să prinde împotriva Căzacicilor, au pus Leșii lefecii și Unguri. Și așe, cu oastea scoasă den șanțuri, nu departe, au stătut și au așteptat pre Căzaci și oastea Moldovei.

- 5 *Zač. 44.* Câteva ceasuri au stătut oștile muldovenești, așteptându să să apropie tabăra căzăcească și trimițându rându după rându Vasilie vodă la Timuș, să să apropie tabăra, n'au vrut, ce-au răspunsu: « Să înceapă dumialor războiul, că oi veni și eu ». N'au avut ce face Vasilie vodă,
- 10 au mai clătut cu toată oastea și au început Muldovenii harțul cu Muntenii. Da săimenii lui Matei vodă în Muldoveni cu foc, ce și Vasilie vodă o sută de Nemți foarte buni ce avea au trimis să sprijinească călărimea Moldovei. Au stătut Nemți împotriva focului sămenilor și pre obiciaiul său, cum
- 15 slobod odată focul, s'au îndemnat mai multu de gumătate oastea Muldovei și au făcut aceie năvală cu stiaguri asupra Muntenilor, cât toată curtea, ce să chiamă la dânșii Roșii, au dat dos și amu unu și peste Ialomite didease, nesocotindu vadul. Până în corturile Muntenilor au mărșu Muldovenii cu ||
- 20 aceie năvală și nime nu poate să dzică că nu era 270^R aceie năvală a mare viteji. Și să hie fostu și tabăra Căzacicilor odată, alătura, cu focul asupra mijlocului și aripii cei denastânga a lui Matei vodă, s'ar hi ales lucrul. Ce, ne având Matei vodă la mijloc, unde era el, nice o triabă și aripa
- 25 lui celalaltă, s'au mutat, singur cu capul său, în aripa denadirapta, unde era înfrântă de Moldoveni oastea lui și au dat îndărăptu călărimea Muldovei, întorcându toate pușcile în Muldoveni și toată pedestriimea. Și amu vîndu mai des focul, s'au dat Moldovenii încet iară înapoi și într'aceie
- 30 desime a focului picând câțva den Muldoveni, au perit și căpitanul de Nemți a lui Vasilie vodă, om oștran drept, de neamul său Leah. Pușcile nepărăsîte da în Muldoveni.

Zac. 45. Și așe puind Matei vodă războiul iară la loc la
 aripa sa denadăriapta, Timuș cu nebuniia sa, au rupt numai
 o samă de pedestrime căzăcească cu o samă de pușci, fără
 tabără, fără altă tărie și i-au apropiat de mijlocul oștii mun-
 tenesteți, unde venise iară la loc Matei vodă și sta îndemnând 5
 oastea sa asupra Căzacilor. Însă era atâta loc încă, cât debia
 să agungea cu glonțurile unii pre alțu și lucra pușcile de
 270^v îmbe părțile. Căzacii pre'ncet tot să apropiia de oastea||
 munteniască pre furis, că este locul foarte spinos acela și
 când da pușcile lui Matei vodă într'înșu, toți cădea la 10
 pământu. Iară aripa denastânga a lui Matei vodă, unde
 era și Leșii, sta plecată pre cai neclățiți, deprinși Leșii și
 știutori hirii căzăcești. Vădzându-1 fără tabără, pedestrime
 goală, singură în câmpu, aștepta cu inimă să să mai apropie
 Căzaccii. Timuș sta cu tabăra înapoi, despărțindu-o în două 15
 părți, fără nice o socotială, până s'au scornit chiotul între
 Căzacii cei den frunte și și-au slobodzit focul. Den care
 foc au nemerit și pre Matei vodă un glonț de sineț aproape
 de încheietura genunchiului și l-au priceput îndată un paic
 și au năvălit la scara lui Matei vodă, să nu cumva cadză. 20
 L-au gonit pre paicul dela sine cu sudalmă Matei vodă și
 nearătându-să nemică de rană, au îndemnat oastea sa, ca
 un deplin oștian. Și atunce au sărit Leșii dreptu asupra
 pedestrimei căzăcești și îndată au intrat cu sabiile într'înșu
 și într'un cias stătură câteva trupuri de Căzacci și răniți 25
 foarte mulți, că i-au călcat călăreții, până aproape de tabără.
 Și după aceasta a doa îndereptătură a oștilor a lui Vasilie
 vodă, ales a Căzacilor, în caru era toată nedejde și ochii
 271^R a tuturor, au cădzut tuturora inimile|| gios, cât nime n'avea
 nedejde de izbândă, ce mâhniți toți și înspămați. Nebunul 30
 Timuș ce să facă nu știa, fără de nice o tocmală și nice
 orânduială. Striga Căzaccii: «Dziceți-ne, în vro parte ori să
 mergem, ori să ne aruncămu șanțuri pre obiciaul nostru».

Nu era amu nici sfat, nici orânduială. Și tot odată cu aceste să scornisă un vivor den sus, cu ploae, drept în fața oștii lui Vasilie vodă și ca aceie furtună, cu sunetul copacilor și cu ploae răpede, cât să părea că este anume urgua lui Dumnedzău orânduită asupra ceștū oști, câtă era despre Vasilie vodă. Și Matei vodă cu tunuri adăogea groaza oștii și sămeți amu oștenii lui. Deci, întâi aripa oștii noastre, Moldovei, au purces în răzșipă. Vasilie vodă vădzind a vedere răzșipa oștii sale, s'au mutatu cătră tabăra căzăcească, la Timuș, carele încă căznua cu tabăra, întâiu ce o rumpsease, să o împreune la loc. Pe o ploae și furtună ca aceie nici de un sporiu nu era, ce, câți au putut a să încălăra Căzaci, s'au încălărat și au plecat și Timuș cu Vasilie vodă fuga, lăsându toată tabăra și bieții pedestrași la perire.

Zač. 46. Perit-au în cestu războiū oameni însemnați den boierii Moldovei, Bucium stolnicul den tun lovit și Hristodul cămănariul și den slujitori puțini, den pedestrimea că|| ză- 271^v cească câțva den ceie ce au fostu în frunte, precum s'au scris, den Nemții a lui Vasilie vodă în gumătate. Vu mulți și den oșteni de țară și den Căzaci au cădzut pre mâna lui Matei vodă Iară și den Munteni nu fără scădere în oameni au fostu și mai vârtos primejdna lui Matei vodă, cu rana ce i-s'au prilejit, den care, cu adevărat și bătrân au fostu, iară cât ari lu mai putut trăi, rana aceie i-au scurtat rămășița dzilelor, că până la anul, netămăduit de aceie rană, au murit. Că să nu hie fostu rănit, debua cineva de ar hi putut scăpa, den Muldoveni și Căzaci, unde întrasă și cu ce tocmală.

Zač. 47 Așe fârșindu și acesta război Vasilie vodă cu Matei vodă, pre urma și nărocul celorlalte războaie ce-au avut mainte, au luat cu Timuș câmpii pre la Gradiște, trecându Siretiul la Vădeni, au venit în Iași la scaunul său, cu mare mahniciune tuturor lucrurilor sale.

Zač 48. Nime nu s'au gândit pentru pedestrimea căză-
 cească, să iasă cineva viu, den câți rămăsese după fuga
 oștii cei călări. De mirat hirea Căzaciilor la nevoie! După
 ce li-au fugit toate capetele și hatmanul lor, ei în de sine
 în loc au rădicat cap și au legat tabăra și s'au apărat până
 în noapte și apoi noaptea în tabără au făcut focuri de carăle
 lor || și de spini, iară sânguri au purces cu tocmală, fără
 tabără, numai pedestri și au eșit toți pân într'unul, fără
 nici o dodeială, aice în țară.

Capul al noosprădzecelea.

Încep. 1. Aice în Iași, Timuș odihnindu după ospățul
 dela Matei vodă, dzece dzile, au purces spre țara sa, iară
 Vasilie vodă iară s'au aședzat în scaun, că la Poartă îi sta
 domniua nestricată. Însă, nu îndelungu în pace, că cerându
 Ștefan vodă dela Matei vodă agiutoriu, să margă în țară,
 i-au dat 400 de săimeni și den dărăbanțu săi cine au vrut
 de bună voe în liafa lui Ștefan vodă și din livinți o samă.
 Și au intrat iară Ștefan vodă în țară cu acel agiutoriu de la
 Matei vodă pre la Focșeni și s'au așadzat la Răcăciuni, la
 un sat al său, de odată, așteptându și altu agiutoriu și dela
 Racoți cneadzul Ardialului.

Zač. 2. Cu anevoie să tocmăscu doi domni într'o țară!
 Așe Vasilie vodă, până a nu să mai îngloti și a să întări
 partea lui Ștefan vodă, au ales 800 de oșteni într'ales O || rhe-
 ieni și Lăpușneni și i-au trimis asupra lui Ștefan vodă, cu
 nepotu său, Ștefan păharnicul și den sate boerești câtăva
 samă de oameni, carii ținusă calea lui Ștefan vodă la fuga
 dela Popricani și omorâsă țărani aceie și pre Morianul,
 hatmanul lui Ștefan vodă.

Zač. 3. Strajea lui Ștefan vodă era la Bacău, 400 de
 oameni călări și vro... săimeni și amu era câțva den boeri

și feciori de boeri adunați la Ștefan vodă: Andronic sârdariul, Darie spătariul, Antiohie aga și alți boieri de mainte cu dânsul. Și cu strajea lui Ștefan vodă din boieri au fostu Mogâlde păharnicul și Sturdzea visternicul. Dacă au simțit
 5 venirea lui Ștefăniță păharnicul asupra sa cu oștile lui Vasilie vodă, s'au dat la o râpă ce iaste aproape de sat, de Faraoani, anume Valea Sacă și s'au tocmit acoloa stol pre un pisc, alăturându lângă sine și dărăbanții ce era Munteni. Și cum venua întinsu Orheiunii la dânsi împiedecați cu trecătoarea râpii acene ce s'au pomenit, nu trecuți bine
 10 toți, 'au sărit călăreții lui Ștefan vodă și în loc i-au înfrântu pre Orheienu. Au plecatu fuga și Ștefăniță păharnicul și Hânceștii și i-au gonit strajea aceie a lui Ștefan vodă, până i-au trecut fără vad apa Bistriții. Pre alți, caru au luat
 15 drumul spre Roman, i-au gonit până în Roman. Și i-au cuprinsu și țărănimea aceie, pre care Ștefan|| vodă i-au 273^R omorât, iară altora li-au tăiat urechile.

Zac. 4. După aceie izbândă, strajea lui Ștefan vodă s'au mutat la Săboani, mai sus de Roman, iară Ștefan vodă
 20 dela Răcăciuni s'au mutat la Bacău, adăogându-ı den dzi în dzi oameni de Țară de Sus toată și den gioseni mulți. Și acoloa i-au venit și agiutoriu și dela Racoți cneadzul Ardialului, 1.000 de oameni cu Boroș Ianoș.

Zac. 5. Vasilie vodă vădzindu-să iară la cumpănă grea
 25 și țara îndoită cu urăciune spre dânsul și doamna sa la Suceavă cu toată inema ce avea, cetatea Hotinului era eșită de supt ascultarea lui, că era închisă cetatea și tot să ținea pre numele lui Ștefan vodă, unde era să mai năzuiască nu avea, Căzacu amu înfrunțați și rușinați cu Timuș în Țara
 30 Munteniască și doi nepriuatini tari pre acele vremi, și Racoții și Matei vodă, să mira ce va face. Iară tot nelăsându-să, scriua slujitori și au tras și Orheienu și Lăpușneni la sine și au răpedzit și la Căzaci și-i lăsase Timuș 200 de Căzaci

cu Hluh polcovnicul. Au făcut și el de toată oastea vro 4000 de oameni și au eșit dentâi la Movile, pre Bahluiu. Apoi, dacă au lovit și al doilea rând straja lui, ce era cu Grigorie păharnicul, iară straja lui Ștefan vodă, au purces spre Târgul Frumos și acoloa, dencoace de Târgul Frumos, la 273^v Sirca, s'au tumpinat cu Ștefan vodă. || 5

Zac. 6. Acest războiu cum au fostu și cum s'au prilejit, nici unu părți nefățărindu, că nemică nu strică credința așe celora ce scriu letopisețele ca fățăruiă, cându veghe voia unue și coboară lucrul cu hula altuia, noi, măcară că am hi datoru cu pomenire lăudată mai multu lui Ștefan vodă, dela carele multă milă am avut, decât lui Vasilie vodă, dela carele multă urgiia părinți noștri au petrecut, iară dreptatea socotind, nu poci scrie într'alt chip. 10

Zac. 7. Deci, den hărnicia domnilor, departe mai în frunte a lui Vasilie vodă, că s'au aflatu pururea în fruntea oștii sale, singur învățându, mutându stiagurile și îndemnându, iară Ștefan vodă în oastea sa de față n'au fostu, ce au stătut departe dela oaste, înapoi. Iară numărul oștu și hirea și cu acele tot era mai tare Vasilie vodă și mai mulți oșteni la Vasilie vodă și mai buni călăreți, însă toți îndoți și hirea neamului lacomă la înoituri. La Ștefan vodă era 1.000 de Unguri călări, pre atâtea era și Moldoveni și era 500 de pedestrași Munteni și altă strănsoare. Iară la Vasilie vodă 3.000 de călări, 400 de Căzaci, 200 de săimeni cu dărăbanu, Ce, avedere au fostu voia lui Dumnedzău spre stângerea casii lui. 15 20 25

Zac. 8. Tocmisă oastea sa Vasilie vodă cuprindzindu drumul || carele vine dela Târgul Frumos preste Sirca. Însă Borăș Ianoș oblicind că pe la pod este loc râpos, au lăsat drumul și au purces în sus pre costișe, alătura cu pârâul. Vasilie vodă încă au purces în sus pre culme împotriva lor și au stătut așteptându războiul. Den oastea a lui Vasilie 274^R 30

vodă au eșit harțul, iară Borăș Ianoș den oastea sa n'au lăsat, ce s'au arătat mai îndrăzneț cu oastea lui Ștefan vodă, decât Vasilie vodă, că au trecut pârăul. Și lui Vasilie vodă s'au cădzut, nu harțul, ce cu toată oastea să margă asupra, încet, cu tocmală, alătura cu pedestrima. Ce, așteptându
 5 Vasilie vodă den loc neclătit, celelalți încă stătuse și deprinși cu izbânde amu în câteva rânduri ei, au sărit întâi Muldo-venii în frunte și Unguru după dânșii. De aceie săritură a oștenilor a lui Ștefan vodă, cum s'au dat harțul lui Vasilie vodă înapoi, cum iaste deadina harțului, cum au plecat și
 10 stiajurile lui Vasilie vodă fuga, fără nici o nevoie, care încotro au stătut cu ochu, oilor, nu oștenilor sămănătoare oaste. Bieți pedestrași n'au apucat nici focul să-l sloboadză deplin, ce îndată, într'o clipală, cum s'ari dzice, ochiului,
 15 s'au înșirat stiajurile a lui Vasilie vodă pre Bahluiu în gios cu fuga. Iară pedestrima au luat pre Bahluet, la Cârlegătură. Și Căza || cii, cu puțină scăderea sa, iară au hălăduit pre la
 20 braniste și au năzuit la Nistru. Singur Vasilie vodă, vădzându răzsipa oștu sale, au purces și el de o dată foarte cu puțină lângă sine. Apoi s'au strânsu pe lângă dânsul den capete slujitorilor și den Hâncești unu și l-au luat între sine, apărându-l cu mare lauda sa și veste și pomenire cinsteșă. La vreme ca acee să stai la nevoia domnului, cu cinste vecinică hie căruia iaste.

25 *Zac.* 9. Gomit-au gonași pre Vasilie vodă până aproape de Prut și l-au tot apărat cari era pe lângă dânsul, precum s'au pomenit. Și trupuri așe multe n'au cădzut; den oameni mai însemnați: Nechita vamășul și Isar cluceriul. Și l-au prînsu viu și pre Gheorghie hatmanul, fratele lui Vasilie vodă, cădzut cu calul la coborăș.

30 *Zac.* 10. Vasilie vodă, după' acesta războiu, au trecut Nistrul la Rașcov și acolea petrecând câteva dzile, s'au mutat la Volodijm, un oraș căzăcescu și de acolea au trimis

pre Iordachie visternicul sol la Hmil hatmanul, la cuscru său. Iară Ștefan vodă, lăsindu Ieșii, numai ce au venit până la pod și de acoloa orânduindu la scaunul Iașilor caimacami, singur au purces cu oștile sale la Suceavă, unde era casa lui Vasilie vodă și inema toată închisă în cetatea Sucevei, cu To|| ma vornicul den boieri, avându 80 de săimani și pușcari de loc și Nemți 60 lefecii în cetate.

5

Zac. 11. Ștefan vodă dacă au sosit la Suceavă, au descălecat la un sat aproape, anume Șcheia, în casele lui Tode-rașco logofătul. Iară împrejurul cetății s'au îngropat săimenii săi și o samă de Unguri ș-au adus pușcile și dela Hotin și dela Iași și au început a bate cetatea, ce, nu-i strica nemică.

10

Zac. 12. Să adăogea țara de pretutindere la domnu de iznoavă nou, iar și Vasilie vodă, unde era, nu dormia. Ce, ori ce nevoieță pune omul, sorocul lui Dumnedzău, amu orânduut așe, a-l clăti nu poate nime.

15

Zac. 13. Preste scurte dzile sosi veste cum Timuș iară cu 9 000 de oameni intră pre la Soroca în țară și amu lovisă oamenii lui Vasilie vodă și pre Grumadze căpitanul, carele era în câmpii Sorocii cu straje. Și știa Ștefan vodă că nu s'a lăsa cu atâta Vasilie vodă asupra lui, ce agunsease și el la Racoți cneadzul Ardealului și la Cazimir craul leșescu, căroră amândurora era urât Vasilie vodă, pentru legătura cu Căzaccii. Deci, dela Racoții îndată i-au orânduut cu Petchi Iștioan, cu toți Săcuii, ca pre 4000 de oameni, iară craul leșăscu, un polcovnic ce avea la Cameniță, anume

20

275^v

Con|| drațchi, cu 1000 de Leși călări, i-au trimis porunca aceasta, de ar veni vro oaste asupra Moldovei căzăcească, să nevoiească cu toată osirdua, adunându-să cu Moldovenii, să-i smintească, care lucru apoi așe au fostu.

25

30

Zac. 14. Dacă au simțit Ștefan vodă oastea căzăcească apropiată amu cătră Prut și au oblicit că Tătari nu sântu,

nu spre Roman, ce spre Cotnari au purces, știindu că sosește și Petchi Iștioan cu oastea unguriască. Vrea să ție calea Căzacilor la loc largu, undeva pre Jjie. Și la Cotnariu s'au împreunat cu Ungurii și au purces spre Ștefănești, așteptându și pre Leși. Ce, mai zăbovindu Leșii, n'au îndreznit Ungurii a să tâmpina cu Căzaccii. Și așe, Căzaccii au trecut codrul pre la Cucoreni, la Suceavă. Iară Ștefan vodă au rămas pre șliahul lor despre Prut și a triia dzi au sosit și Condrațchii cu 1000 de Leși.

10 *Zač. 15.* Timuș cum au sosit la cetate, de a doa dzi s'au desfrânat la jacurile mănăstirilor și întâi asupra Dragomirnei mănăstirii cu pușci au mârșu și au bătut mănăstirea. Și dacă i-s'au închinat, toate odoarăle, veșmintele în jac au dat și câți bieți neguțitori era închiși acoloa și mulți den
15 boiari, rușinându Căzaccii fâmei și fete și nu ca creștini, ce mai multu decât păgânii s'au purtat cu aceie mănăstire. Și să hie|| mai avut vreme cevași Timuș, nice o mănăstire 276^R n'ar hi hălădurt neprădată odoacă.

20 *Zač. 16.* Oștile într'agutoriu venite lui Ștefan vodă și leșăști și ungurești, după ce s'au adunatu la un loc, au mârșu îndată Leșii în frunte. Și dacă au trecut toate oștile codrul, au stătut pre Siretiu și acoloa, la un sat anume Grigoreștii, au făcut sfat împreună, Ștefan vodă cu Petchii Iștioan serdariul lui Racoți și cu Condrațchii polcovnicul
25 craului leșăsc.

30 *Zač. 17.* Sfatul alege den loc câtă osebire este între om și om. Întâiu Ștefan vodă au poftit pre Condrațchii să priimască aceasta cinste de cătră dânșu, cum i-ar părea cu ce tocmală și cu ce socotală și cu ce rând s'ari cădea să margă cu toți asupra acelui nepriatin, să fie toate pre sfatul lui și pre socotala, ca unui vestitu slujitoru și știutoru obicuarul și hirei acelui felu de oaste a Căzacilor. Au mulțemit Condrațchii de aceie cinste, carele îl tâmpină dela Ștefan

vodă și întâi aceste cuvente au dzis cătră Ștefan vodă și cătră Petchi Iștioan (Eu, carile scriu acestea, m'am prilejit la acestu tălmăcit și la alte, mai pre urmă).

276* *Zac. 18.* « Împărați între împărați, craii între crai, domni || între domni, boerii între boeri, slugile între slugi au osebite, 5
unii decât alții cu scaune mai sus și slugile între sine unii decât alții cu cinstea să osebaşcu. Craiul, stăpânul mieu, cu scaunul său, măcară că iaste mai sus decât luminatul cneadzul de Ardial, iară dumnealui Petchi Iștioan este la mai mare cinste la stăpânul său. Eu la stăpânul mieu 10
sintu mai de gios; dumisale să va cădea să ia cârma asupra dumisale și noi după porunca dumisale om face ».

Zac. 19. Aceste dacă am spus cătră Ștefan vodă și cătră Petchi Iștioan, au răspunsu Petchii Iștioan, cum, măcară că este la stăpânul său serdar, va și poștește să hie toate 15
pre sfatul lui Condrățchi, ca unuie carele amu atâte războae au avut cu Căzacia și știe rândul și hirea lor. Dacă au înțeles răspunsul (cum ar hi știut că nu or face ei așe amândoi cum va sfătui el), au dzis: « De vreme ce mă aleg măriile sale să să facă pre sfatul și pre socotiala mea, poftescu dară 20
pre dumnealor să înțelagă hirea aceștii felu de oști, cum iaste și ce sântu Căzacia și în ce loc sint, unde sintu acmu ».

Zac. 20. « Oastea Căzăcească dacă apucă să să îngroape, să arunce șanțuri pregiur sine, nu la ce loc, supt cetate ca aceasta, ce hie, la ce pârâu, nedobândită este. A || cmu 25
vedem că încă șanțuri n'au, nici bine cred de numele nostru, că sintu și Leși aice. Până mâine, de or și oblici, tot nu or crede. Cap cine le iaste, iaste și tânăr și nebun. Trebuește, de vom să ne mântuim într'un cias de acestu nepriatin, pre lângă voia lui Dumnedzău, însă să facem așe »: 30

Zac. 21. « Oastea den loc de aice, cât va trece pârâu, îndată să să tocmască stoluri, să-și ție cineși bulucul rândul, care după care va merge și-și va ține locul. Noi, Leșii, om

ține fruntea, după noi oștile mării sale cneadzului de Ardial, după oștile ungurești, măriia sa Ștefan vodă cu oastea sa, că hie cându capetele și mai pre urmă să hie să cade. Iaste, cum întâleg, de aice o dumbravă de ține câtva. Deci, până
 5 om trece dumbrava, va merge încet oastea, iară cum om trece și or eși la vedere oștile, nemică neoprindu-se, să purceadă rându după rându în triapădul calului cel mare. Că să hie grije de vreo oaste în câmpu, să ne stea înainte, aceie grije nu iaste. Ce, cum ne vor vedea, de altă nu s'or
 10 apuca, ce îndată de șanțuri să facă. Să facem dară cu toții năvală, până n'au șanțuri și la grabă așe de sirgu, nici si-nețele nu să slobod toate. Iară cetatea că ce va da cu pușci, ori cu sacalușe, acele puțină pagubă fac în oaste ||, ales care
 15 mișcă și la un loc nu stă. Nu toate câte să slobod glonțurile nemeresc, mai largu iaste pe de laturi decât omul. La noi este o poveste, că cine pierde de glonțu de tun, tot era de fulger să moară. Mică țintă este omul cu sabie zmultă și mai lesne strelețului a nemeri o vrabie, decât pe un om că-lare cu arme. Graba pierde, adevărat, de multe ori, iară de
 20 multe ori izbândește. Aice anume graba trebuiește, cu dânsa să ne mântuim de acestu fel de nepriiatin, că într'altu chip, de nu om nevoi să-i spargem până nu să întăresc cu șanțuri, nice noi căți sintemu, nice de arı veni singur craiul stăpânul mieu, și măriia sa cneadzul de Ardial, nemică nu
 25 le vona face. La ce zăbavă va veni apoi lucrul, să să sototiască și noi aice fără cară, fără hrană, țărâi aceștia va aduce zăbava noastră cu acestu nepriiatin mare scă-dere ».

Zac. 22. Aceste sfătuia Condrațhii, care toate primindu și Ștefan vodă și Petchii Iștuan, s'au slobodzit sfatul și a
 30 dooa dzi dez de noapte, cum au trecut Siretriul în vad oastea, așe au purces deodată, pe cum să aleseasă la sfatul de cu sară. Iară numai de o dată s'au ținut Unguru de

278^R aceie socotială, până au trecut dumbrava. Iară cât au trecut dumbrava, Leșii îndată au purces || în bici spre cetate pre la Iucșeni, iară Ungurii, cât au ieșit den dumbravă la vedere și au zărit hărățul Căzacilor timpinat cu fruntea Leșilor, că avea Timuș cu sine și 200 de Tătari, în loc au stătut Petchii Iștuan și Ștefan vodă. Leșii cum s'au timpinat cu Tătarâi și cu Căzacii călări, îndată i-au împinsu și au stătut în tocmală pre culme asupra taberi căzăcești, așteptându pre oastea unguriască și pre Ștefan vodă cu oastea de țară, totdeauna trimițându rând după rând, să vie mai curund. Ce, n'avea cui dzice. Au așteptat Condrațchii de doao ciasuri aproape, să vie Ungurii, ce, dacă au vădzut că nu folosește, au suduit în gura mare pre Petchii Iștuan serdarnul lui Racoți și pre Ștefan vodă și au dzis să dzică trâmbița de războiu. Să rumpsease den catane, den oastea lui Petchii Iștuan vro 200 de catane, foarte de triabă oameni și den Moldoveni pre aceie samă și au purces asupra Căzacilor, dreptu supt cetate.

Zač. 23. Căzacii, cum au simțit de Leși că sântu, cum au început a săpa șanțuri împregiurul taberi sale. Unu să apăra de Leși, alțu săpa bărbătește, de arunca pământu pre căruțe și într'o mică de cias au rădicat șanțu, de odată mic, cât era amu pedică cailor.

278^v *Zač. 24.* Leșii cu năvala dentâi au mărsu până în tabără, || ce dacă au vădzut că nu vin celelalte oști, s'au dat înapoi cu stagurile, pe după casele Tătărășilor și după besereca de acoloa și în niște pomeți ce era și au stătut pân în desară. Și de acoloa apoi s'au mutat în preajma cetății despre Ipoțești, aproape de cetate, numai preste un dâmb, cât covârșia glonțurile den cetate. Au venit în desară și Petchii Iștuan cu oștile sale și au descălecat pre dâmbu despre Iucșeni, iară Ștefan vodă au venit și au descălecat aproape de Leși. Și aceste toate nu-ți scriu, lăudând pre o parte, ce

tocma cum au fostu, nu să fac laudă oști leșăști, am prea mulți de țară martori.

Zac. 25. Preste noapte au făcut Căzacia șanțuri și s'au întărit tabăra, cât nu era a gândi să-i mai dobândiască. Și
 5 așe s'au plinit toate cuvintele a lui Condrățchiu grăite mamte. Nice mai năvălia nime la tabăra lor, ce îmbla numai cu harțuri și din Tătari și den slugile lui Timuș eșia denafară. Inșă Tătarâi au stătut până a triia dzi și fiindu preste hirea lor a ju închiși, s'au cerșut mârzacul carele era cu dâșii,
 10 să fie cu voia lui Timuș să-i sloboadze, până nu-și pierdu can. Ce, trăgându-să mârzacul să margă, Timuș den mânie dobitocească i-au tăiat capul || mârzacului. Iară Tătaru totuși într'aceie noapte au plecat den tabără și au luat dentâi în sus, pe la Cernăuți, apoi pre la Hotin spre Movileu. Acolo,
 15 la ținutul Hotinului, li-au eșit pârcălabul de Hotin, Joșra, să le țue calea cu o samă de oameni. Ce s'au suptpus Tătarâi într'o vale și s'au întorsu asupra pârcălabului cu toți și îndată au plecat fuga pârcălabul cu oameņu săi. Și la goană, că i-au gonit Tătarâi câtva loc, au perit câțva de ai
 20 noștri la acel războieș, fără ispravă. S'au pomenit la sosirea lui Timuș la Suceavă, cum au sosit el singur și au și mârșu la Dragomirna mănăstirea. Iară alte cete pre la toate mănăstirile au purces în jac. Ce Timuș au apucatu cu o dzi înainte de au intratu în tabără, iară celelalte cete de sirgu
 25 li-au plătit Dumnedzău plata pentru jacul caselor sale, că-au mârșu oastea lui Ștefan vodă, de li-au eșit înainte, de li-au ținut calea și s'au topit câteva cete cu totul.

Zac. 26. Ștefan vodă, după ce s'au aședzat oștile împregiurul cetăți și taberi căzăcești, au pus pușcile câte
 30 avea și bătea în tabăra căzăcească, cu puțină stricăciune Căzaciilor, că-și făcuse ei gauri în pământu. Apoi, pentru spaima și cetății, au mutat pușcile în târgu și den târgu au bătutu și alătura cu cetatea și în tabără. Eșia dentâiu || 279

Căzaci și călări cu harțuri, însă puține dzile. Și după obi-
 ciaiul său, au dat într'o dzi năvală la puști în târg și venise
 aproape de puști, cât una ce era mai aproape amu o apucase.
 Ce și atunce îndereptându-i Leșii, s'au întorsu Căzaci în
 tabăra lor și de atunce numai ce ținea șanțurile sale și fura
 hrană de cai și apă despre apa Suceavei den vale, până au
 mutat Condrațchii și dentr'acolea 4 stiaguri de Leși și i-au
 închis și dentr'acolea cu aceie straje. Și apoi au mutat și
 Ungurii o samă de oameni și așe au rămas Căzaci închisi
 și strânși de toate părțile.

Zač. 27. Cându să lucra aceste la Suceavă, craiul leșăsc
 Cazimir cu 40.000 de oameni coborâia asupra Căzacilor,
 de care coborâtul craiului știndu Ștefan vodă, au trimis
 la craiul, cerându ajutoriu den oastea sa, să-i poată sparge
 pre Căzaci de supt cetate și tot într'acieie dată și la Racoții
 cneadzul Ardealului. Dela amândoi fără zăbavă au venit
 ajutoriu, că pre craiul leșăsc timpinându solnia la Halici pre
 Nistru, îndată au pornit pre Dinof polcovnicul cu 600 de
 Nemți, cu 4 puști și o pivă. Iară dela Racoții, singur hat-
 manul lui, Chimini Ianăș, au coborât ca vreo 6000 de oa-
 meni. Iară întâi dela craiul leșăscu sosindu Nemții, s'au
 pus în dial, dreptu asupra cetății, peste drumul carele vine
 den târgu pre supt cetate. Și au toc || mit pușcile și pioa
 dreptu deasupra taberii și-i bătea foarte tare, cât și pen
 găuri îi nemerua pușcile și pioa. Și acele puști apoi curund
 au scurtatu dzilele și a lui Timuș, cu dreptu giudețul a
 lui Dumnedzău, pentru prada carea făcuse besericilor

Zač. 28. După aceie, Chimini Ianăș, dacă au sosit cu
 oastea cneadzului de Ardial, au trecut spre locul unde
 stătusă și Petchii Iștuan, aședzându-și toată tabăra ungu-
 riască încă mai aproape de șanțurile căzăcești.

Zač. 29. Căzaci amu fiind la mare strânsoare de hrană,
 închisi den toate părțile, amu pieile de pre cai morți lua și

le herbea și opincile, rădăcini mânca, obosâți de străji totdeauna și străbătuți de puști. Timuș perit de glonț de tun, cum dormia supt cortul său, măcară că era în pământu întins, l-au nemerit în picior glonțul, după care lovitură,
 5 până a triia dzi au stătut mort. Rădicase pre unul anume Theodorovici hatman, după moartea lui Timuș, ce n'avea nici o putere amu Căzaci, numai ce era de perire spaimântați. Și într'o noapte făcându-să spaimă în tabără a lor, au dat toți ca oile dela șanțuri la podul cetățu și acolea
 10 împingându cei de pre urmă pre cei dinainte, au cădzut de pre pod în șanțu, fărămându-să, alții pe'ntunerec sărindu de bună voe în șanțu și au perit mulți den Căzaci într'aceie noapte den spaima aceie. Și să să hie știut de cei den a || fără spaima ce să făcusă la Căzaci, luată era tabăra 280^v

15 atunce.
Zac. 30. Făcusă o năvală Nemți craiului leșasc asupra șanțului căzăcescu cu trei dzile mainte de ce să rānisă Timuș. Pre amiadză-dzi era, cându Dinov polcovnicul de Nemți, socotindu fără grije pre Căzaci, au dat știre și la
 20 Leși și la Unguri, la vremea ce vor audzi doba lui, să dea de toate părțile năvală, făcându el cu oamenii săi năvala la șanțuri. Și așe au fostu, că au mărsu Nemțu și cu năvala dentāru luasă dela Căzaci o bucată bună de șanț. Ce, nesărindu Ungurii și ai noștri de pe alte locuri, să facă Căzacilor spaimă, s'au pornit toată Căzăcimea cu singur Timuș
 25 la locul unde cuprinsesă Nemții și nu den sinețe, ce apucându drugu, hloabe, sinețe de a țuș, au împinsu pre Nemți dela șanțuri și sărind după dānșu asupra unu rāpi, cum să sue drumul dela târgu pe supt cetate, au perit Nemți la
 30 aceie rāpă câțva, cât dzăcea tecsitate trupurile de Nemți dentr'aceie năvală la rāpă

Zac. 31. Craiul leșasc sosise la Cameniță, împrotiva căruia și Hmîl hatmanul, adunat cu hanul purcesesă; încă neștiundu

de sosirea craiului la Cameniță, au pohtitu Hmil pre hanul să aliagă o samă de oaste tătărăscă, să răpadză cu Vasilie 281^R vodă, să-i|| scoată pre doamna lui și averea și pre fecioru-său den chisoare. Au dat hanul pre sama lui Șirim bei pre Vasilie vodă și l-au pornit pre la Soroca. 5

Zac. 32. Ce, într'aceleși dzile, amu neputându a mai trăi Căzaci de supt cetate, flămândziți și străbătuți, au legat tocmală cu Ștefan vodă și Chimini Ianăș (că Condrațchii purceseasă bolnav la Cameniță, den care boală i-s'au prilejit și moartea) ș-au dat cetatea Căzaci pre sama lui Ștefan vodă, cu doamna și cu toată averea a lui Vasilie vodă. Și ei, pre câți rămăsease, au purces cu tabără puțină. Cine-și cumpărasă cai dela Unguri, dela ai noștri și dela Leși, de supt cetate dendată s'au tras pen târgu, apoi pe Suceavă în gios, spre Siret, cu oameni de zălog dela Ștefan vodă, să 15 margă cu pace. Și așe s'au fârșit războiul Căzacilor de supt cetatea Suceavei. 15

Capul al doodzecilea.

Incep. 1. În mică cumpănă stau lucrurile oamenești și răssipele a mare case și domni și bine au dzis un dascăl 20 281^V că lucrurile războaelor în clipala ochiu|| lui stau. Amu era Vasilie vodă sosât cu oardele tătărăști la Prut, la Ștefănești, cându l-au tumpinat vestea, cum amu cetatea au cădzut pre sama lui Ștefan vodă și cum au perit și Timuș și Căzaci, câți au rămas, puținii și în giumătate morți și hămnesiți și oblicise și Șirăm bei, ce era cu Vasilie vodă. Au stătut o 25 dzi pre sfat, ce arî face cu un lucru ca acesta, ștîndu că acoloa, supt Suceavă, era oști câteva și ungurești și leșești. Au ales cu sfatul mărzacilor, o samă de Tătari să lovască deadireptul la Roman, iară altă drâmbă să lovască drept 30 supt cetate, că îmbla Vasilie vodă cu lacrimi, cădzându

la picioarele lui Șirăm bei, și cu multe daruri. Ce, cându sta lucrul gata și sfatul, numai să porceagă în ceambuluri Tătarați, sosesc dela hanul olocari la Șirăm beu, ori unde l-ari agiunge, într'acela loc să lase toate, măcară că ar hi și asupra vre unui trebi și îndată să purciagă îndărăptu, dându-și știre că iată că a treia dzi are război cu craiul leșescu.

Zac. 2. Dacă au întâles Șirăm bei porunca hanului de întorsu și cum era de aproape hanul de craiul leșăscu, au lăsat treaba lui Vasilie vodă și s'au întorsu într'accieș dată cu oștile spre hanul. Iară Ștefan vodă luându pre doamna lui Vasilie vodă cu toată averea și cu ficiorul lui Vasilie vodă, Ștefăniță vodă, au purces dela Suceavă spre Roman și cu al doilea conac au stătut în Roman în mare grije de || 282^R Tătari, de carii amu știa den străjile sale că au agiunsu Șirăm bei cu Vasilie vodă la Prut. Iară luându veste de întorsul ordelor tătărăști, singur s'au aședzat la Roman, în episcopie, iară doamna lui Vasilie vodă și cu feciorul lui o au trimis la un sat al său cu pază, anume la Buciulești pre Bistrițe. Chimini Ianăș den conacul dentâi dela Suceavă pe Muldova, dela Răciuleni, au ales 800 de catane și Ștefan vodă 300 de Moldoveni și au trimis craiului leșescu într'agiutoriu la Cameniță. Și după ce au pornitu acestu agiutoriu Chimini Ianăș cu Ștefan vodă, în loc de mulțămită craiului pentru agiutoriu lui, carele îl trimisease și el asupra Căzacilor, iară cu celelalte oști Chimini Ianăș au trecut în țara sa, la Ardial, cu izbândă, la stăpănu-său, la Racoți. Iară Ștefan vodă s'au aședzat, precum s'au pomenit, la Roman.

Zac. 3 Aice pre scurt ni să cade a pomeni de Condrațchii leahul, polcovnicul craiului leșăscu, carele s'au pomenit că au fost venit într'agiutoriu lui Ștefan vodă asupra lui Timuș, că, măcară c'au fostu om strein, cade-să să nu să tacă hărnicia lui, și hirea deplin ce avea. Om ales la lucrurile războaelor, că cine să va îndemna la bunătăți, de nu să vor

282^v lăuda oamenii harnici în lume, den carii unul era ales acest om? Tăcut, îți părea că nu știa nemică, iară unde trebuia || să sfătuiască, izvor și toate cu mare inemă și pre cale; triaz, neînsăpăimat la războae, cap oștenilor deplin, singur, unde trebuia, în frunte, cu deplină tocmală învățătoriu. De multe 5 ori, cu 1000 de oameni cari'avea supt mâna lui, pre trei mu de Tătari au bătut și pre Căzaci cu mule, ori unde-și să tâmpina, în înfrângea.

Zac. 4. Nu s'au pomenit de semnele ceriului, carile s'au prilejit mainte de aceste toate răutăți și Crăiei Leșăști și țărâi noastre și stângerea casei aceștii domnii a lui Vasilie vodă, la rândul său. Că era să să pomeniască la domnia 10 lui Vasilie vodă, pentru cometa, adecă stiaoa cu coadă, care s'au prilejit cu câțva ani mainte de aceasta așa de grea premenială aceștii domniei și întunecarea soarelui, în anul cela, în care an s'au rădicat Hmil hatmanul cu Căzaci asupra 15 Leșilor, foarte groazdnică întunecare în Postul Mare, înaintea Paștilor, în anul <7156>, într'o Vineri și tot într'acela an lăcustele neaudzite vacurilor, care toate semnele în loc bătrâni și astronomii în Țara Leșască a mare răutăți 20 că sintu acestor țări menua. Mă vei erta, iubite cititoriu, căci nu ț'am scris aceste semne la locul său. Crede nepuțințu oamenești, crede valurilor și cumplitelor vremi, întriabă 283^R pe ce vremi am scris și cât || am scris Aș hi lipit aceste semne la rândul său, ce amu era trecut rândul la izvodul cel curăț și scrutori caru izvodesc puțină să află, iară țipar nu-1. Deci, aice de aceste semne îți dau știre și ales povestea lăcustelor, carea cu ochii, cum venua, am prăvit.

Zac. 5. Cu un an mainte de ce s'au rădicat Hmil hatmanul căzăcesc asupra Leșilor, aproape de secere, eram pre atunce 30 la școală la Bar, în Podolia, pre cale fund dela sat spre oraș. Numai ce vădzum despre amiadză dzi un nuor, cum să rădică de o parte de ceriu un nuor sau o negură. Ni-am

gândit că vine o furtună cu ploae, deodată, până ni-am
 timpinat cu nuorul cel de lăcuste, cum vine o oaste stol.
 În loc ni-s'au luat soarele de desimea muștelor. Cele ce
 zbură mai sus, ca de trei sau patru sulite nu era mai sus,
 5 iară carile era mai gios, de un stat de om și mai gios zbură
 dela pământu. Urlet, întunecare, asupra omului sosindu să
 rădica oarece mai sus, iară multe zbură alătura cu omul,
 fără sială de sunet, de ceva. Să rădica în sus dela om o bu-
 cată mare de ceie poradă și așe mergea pe deasupra pământu-
 10 tului, ca de doi coți, până în trei sulite în sus, tot într'o
 desime și într'un chip. Un stol ținea un cias bun și dacă
 trecea acela stol, la un cias și gumătate || sosia altul și așe 283^v
 stol după stol, cât ținea dela aprândzu, până în desară.
 Unde cădea la mas, ca albinele groase zăcea; nice cădea
 15 stol preste stol, ce trecea stol de stol și nu să pornia, până
 nu să încăldziia bine soarele spre aprândzu și călătoria
 până în desară și până la căderea de mas. Cădea și la popa-
 suri, însă unde mânea, rămânea pământul negru, împuțit.
 Nice frundze, nice pai, ori de iarbă, ori de sămănătură, nu
 20 rămânea. Și să cunoaște și unde poposia, că era locul nu
 așe negru la popas, ca la masul acei mâniei a lui Dumnedzău.
 Câteva dzile au fostu aceie urgie; den părțile de gios, în
 sus mergea. Și tot atunce au fostu și aice în țară lăcuste
 și după acela an și la al doilea, însă mai puține. Și apoi și
 25 în dzilele lui Ștefan vodă au fostu lăcuste, însă pre une
 locuri și nu ca aceie desime, ca în cela an, de care s'au scris.
 Iarna să găsia în pământ îngropate pre multe locuri.

Zac. 6. Ne întorcem acmu iară la povestea, de unde am
 părăsât. Și fiindu aceste toate tot pe o vreme cu lucruri
 30 streine, ales cu lucrurile Crăiei Leșăști și împreunate, cum
 a1 întâles la războaiele Sucevei, nu ni să cade să trecem ce
 s'au lucrat între craiul leșăsc Cazimir și între hanul Crâ-
 mului și hatmanul căzăcesc Hmul, atin || gându-să toate aceste 284^R

și de țară. Sta craiul leșesc cu oștile sale supt Cameniță și dacă i-au venit și dela Unguri acel agiutor, de care s'au scris, luase sfat să purceadă dela Cameniță împotriva hanului și lui Hmil, unde-și să va timpina, să le dea război. Ce, luându veste den limbi că au tras toate oardele hanul câtră sine, și pre Șirâm bei, carele îl despărțise și-l trimiseasă în Moldova, să nu flămândească undeva în gios oastea, au socotit să să lipască de Moldova, pentru hrana oștii, la Nistru și acolea să aștepte pre Tătari și pre Căzaci. Și așe au făcut s'au mutat de supt Cameniță și ș-au pus tabăra la Zvancea. Și îndată au făcut pod mereu pre coșuri peste Nistru, preste carile îmbla oșteni leșăști, până preste Prut, la pâine, la fânuri, strica și prisecile oamenilor. Și era la Hotin pâine în stoguri, cu mare bivșug într'acela an. Iară mulți den Leși au plătit și cu capetele hrana acie de oameni de țară, durându-i inema pentru munca sa.

Zač. 7. Hanul cu Hmil, dacă au vădzut că-i trag Leșii la loc tare, să le hie a da războiu numai den frunte, s'au siit a merge asupra Leșilor, aducându-și aminte războiul dela Berestecica. Ce, Hmil s'au suit în sus și au stătut cu tabăra la Husiatin, iară hanul au cuprins câmpu Cameniții den sus cu oardele sale. Însă n'avea || cum să-1 flămândească pre Leși, că-1 hrănua Moldova. A merge iarăși asupra lor la străntoare, nu vrea, nice Leși la largu de tot vrea să iasă. Ce iară hanul au trimis pre Sefer Cazi aga vezirul său și craiul pre canțelherul său supt cetatea Cameniții și acolea s'au legat pace și s'au întorsu oștile cineși la locurile sale. Și de atunceși Hmil au început a strica legătura sa cu Tătarași și să cerca la Moscu.

Zač. 8. Vasilie vodă vădzindu-se în Țara Căzăcească cădzut den domnie, despărțit și de doamna sa și de cuconi și de avere (caută la ce aduce roata lumii mare case, că ce poate fi mai greu decât aceste? Dzig că nice moartea) și

nice o nedejde nu i-au mai rămas în prietenşugul Căzacilor, singur s'au tras cu hanul, la Crâm să margă. Şi acoloa şedzându pre obrocul dela hanul în cetatea Ghiozlăului câteva luni, apoi de acoloa l-au trimis hanul la Țarigrad, la împărăție, pre porunca împărătiască.

Zač. 9. Iară Ștefan vodă cu aședzată domniie la Roman, tot la Roman au ședzut, până i-au venit și stiagul de domniie dela împărăție, cu care triabă trimisese boieri și pre Stamatie postelnicul, încă dela Suceavă. Au venit și un agă mare cu căftan de domniie și cu stiagul în Roman dela împărăție. (Caută aice la ce voie au fostu domniile țării, până nu demult și la ce sîntu acmu).

Zač. 10. La Roman petrecându Ștefan vodă, cerca în toate părțile și acmu unile, apoi altele de a lui Vasilie vodă tupilate, ori odoară, ori bani. Den dzi în dzi să vădiia unile la un loc, altele la alt loc. S'au oblicit și la sluga lui credzută încă den boerua lui, anume Gătoae, un surguci de a lui Vasilie vodă tupilat la dânsul de câtva preț, trimițându-l pe dânsul la toate ce să lua den casa lui Vasilie vodă, pentru credința și pre sama lui era odoarăle câte să lua. Mult au stătut în gând Ștefan vodă, cu ce gând l-au făcut acel furtuşag acia slugă a lui. Nu ştiu ce i-au părut pre dânsul și dentr'alte semne mai de nainte și den fapta aceasta cu surguciul, i-au tăiet capul în Roman, dzicând că: « De ar hi oprit un lucru ce i-s'au cuvinit lui, l-ași hi ertat eu. El au furat un lucru ce să cuvine unui domnu ».

Zač. 11. A prăvi era aevea și pediapsa și stângerea casei lui Vasilie vodă și cândai oșânda-i, oșânduia și pre oamenii de casa lui, ales nepoțu lui Vasilie vodă, pentru multe doară cât au făcut și ei în vremile sale, sile și scârnăvii. Și întâi pre Ștefăniță păharnicul, feciorul lui Gheorghie hatmanul încă la Suceavă i-au tăiat capul, Apoi pre Alexandru păharnicul și pre Enachie comisul, feciorii lui Gavril hatmanul,

nepoții lui Vasile vodă, cu mare munci i-au omorât în
285^v Buciulești. ||

Zac. 12. După ce au luat stiaș și caftan de domnie Ștefan vodă în Roman și cu același agă, carele i-au adus stiaș, au pornit birul și pocloanele împărătești, au venit 5
în Iași în scaun și s'au așezat cu întemeiată de atunce domnie, fără grije, că împărăția era tânără, copil încă. Vezirii era bucuroși să hie lucruri cu pace den toate părțile. Ce domniia Ștefan vodă fără grije, numai o samă de Lăpuș- 10
neni, ales Hânceștii, nu era de odată așezzați și fugisă Mihalcea Hâncul la Turci. Ce, agiungând Ștefan vodă cu bani la pașea de Silistra, l-au prinsu pașea și l-au trimis în obedzi la Ștefan vodă. Și l-au ertat și l-au pus armaș al doilea.

Zac. 13. Preste scurte vremi după așezzarea domniei lui Ștefan vodă, s'au fărșit dzilele sale și Matei vodă, domnul 15
muntenesc, om fericit preste toate domniile acei țări, nemândru, blând, drept om de țară, harnic la războae, așe neînfrântu și nenspăimat, cât poți să-l asemeni cu mari oșteni a lumii.

Zac. 14. După moartea lui, au ales Țara Munteniască 20
pre Costantin vodă, feciorul lui Șarban vodă. Și măcară că era ficior de domn, știut și lui Matei vodă și altor domni mai înainte, tot au fost ferit, numai la nas, puțin lucru, era însemnat. Încă nu eșise sufletul den Matei vodă deplin, 25
286^a cându săimenii și dărăbanțu, carii || la accie simeție să suise den izbânde cu Matei vodă, cât nici domniia, nici pre boeri întru nemică nu băga în samă, precum s'au arătat apoi și aieve fapta lor, au rădicat pre Constantin vodă domn și au dat cu pușcile și cu sinețele de veselie. Și accie domnie a lui Constantin vodă au dat dzile Tomei vornicului și lui Iordachie vistiarnicului. Toma vornicul cădzuse 30
pre mâna lui Ștefan vodă dela cetatea Sucevei, iară Iordachie visternicul au venit singur de bună voe, ca un miel

spre giunghiere, den Țara Căzăcească, că fusese cu Vasilie vodă scăpat acolea. Era numai de perire amândoi frații în Buculești, închiși amândoi și porunca mergea una după altă, să-1 omoară. Iară cum au audzit Ștefan vodă c'au stătut

5 Constantin vodă la domnia Țării Muntenesti, în loc au răpedzit, să nu-1 omoară, că era fratele lor Costantin postelnic în Țara Munteniască, cumnat cu Costantin vodă. Și așe au hălăduit Toma vornicul și cu frate său, Iordachie vister-

10 preste nedejdea oameniască ferește pe cei direpți de primejdu, că ce oameni au fostu acești doi aice, în țară aceasta, ales Iordachie visternicul, fără scrisoarea mea credz că va trăi numele lor în veci într'această țară de pomenirea oamenilor, den om în om. ||

286^v

15. *Zač. 15.* Constantin vodă domnul muntenesc cu Ștefan vodă, amu nu era în viața aceie, cum era cu Matei vodă, însă era bucuroși amândoi de aședzarea sa, ca nuște domnia noaă. Aice, în țară la noi, s'au aședzat pace, numai îmbla pre la margine oști căzăcești și tătărăști, dodeindu-se cu

20 Leși, însă amu 'mai slabe războae decât cele dentâi. Și curundu după aceie s'au lăsat Căzaccii de Tătari și s'au legat cu Împărăția Moscului. Și era la noi în țară amu mai greu de dări, pentru mulțimea lefecilor ce ținea Ștefan vodă, pre pilda lui Matei vodă, den caru nu

25 fu mult și făcură zarvă aice în Iași, mare între sine slujitorii.

30 *Zač. 16.* Era săimeni de toți, cu cei den Țara Munteniască și cu cei de loc, de aice, carii fusese în slujbă și la Vasilie vodă 1000, și Nemți cu Loncețchi polcovnicul 400, călăreți Leși 200 cu Voicecovțchii căpitanul de lefecii, Moldoveni cu Leși amestecați cu Rușcit căpitanul 300, lefecii de țară cu Grumadzea căpitanul 400. Atâta samă de slujitori țundu Ștefan vodă, nici dela unii zarva nu s'au început,

numai dela Munteni săimeni și capetele lor și luase în voroavă cu sine și pre săimenii cești de loc asupra Nemților. Nemțu era pre giumątate aice în Iași, iară 200 de Nemți cu polcovnicul lor, în ținea Ștefan vodă la Suceavă. În Postul Mare era, cându săimenii, den nebunia căpitanilor 5
 287^R săi și den semețua de || care să împlușă încă den Țara Munteniască, ș'au dat cuvânt în de sine și au purces bulucuri pen târgu și pre câți Nemți au aflat pre la ulițe, i-au omorât. S'au făcut îndată o spaimă, o zarvă în târg. Nemțu, unii scăpați răniți la curte, căpitanul lor de abia scăpat dela 10
 gazdă, câți au putut a strânge de oamenii săi și cu aceie ce era la paza curții într'aceie dzi, au apucat cerdacul în curte, cel de piatră și s'au orânduit de apărare acolea. Au stătut în mare zarve și spaimă toată curtea și singur Ștefan vodă la mare spaimă, altor slujitori can a mai mulți pre la odăi. 15
 Un năroc au fostu că bulucbașii și căpitanul săimenilor celor muntenești s'au înșelat și au venit la Ștefan vodă, chemându-i cu blândețe. Ce, cum au venit înaintea lui Ștefan vodă, și săimenii să bulucua atunci toți la un loc în preajma curții, în loc au învățat de le-au tăiat capetele 20
 și căpitanului ș'a trei bulucbași. Și aceie au fostu potolitul acei zarve a săimenilor, că cum au înțeles că li-au perit capetele, în loc au purces spre fugă. Acoperise iazul desimea și apoi au luat spre Socola. În șes la ceriu, la pârâul ce vine pe acolea stătuse. Și eșise și oastea asupra lor, toată 25
 287^V curtea și slujitorii și Nemții, peste porunca lui || Ștefan vodă, amu cu stiağurii, cu dobe, cât, ce putea, venia să-i agiungă, să-și răscumpere den singele ce le făcuse săimenii lor. Ce au trimis poruncă tare Ștefan vodă pre la căpitani, cine arı cutedza să facă vre un războiu, cu capul va plătu, 30
 numai să să răspundze săimenilor celor muntenești, să-și margă la țara lor, iară cei de loc să rămâie pre ertare de aceie faptă. Deci au purces Munteni spre codru, can cu

fuga și de cești de loc o samă, iară o samă ce au rămas, i-au ertat Ștefan vodă.

5 *Zac. 17.* Nu era ca o nemică aceasta zarvă de aice împotriva faptei care s'au făcut, curundu apoi după aceasta de aice, în Țara Muntenească, sămenii cu dărăbanții, fapta care deabue de să va afla în vre o țară, ca aceie. S'au rădicat sămenii cu dărăbanțu și toți, preste toată țara lor și au abătut la casele bocești, cu arme fărămându-i înaintea ochilor giupâneselor lor și cuconilor, făcând răs pre multe
10 locuri de fâmeile lor, jecuind casele și averea. Și nu numai în București, ce și la țară, la multe case, pent-au mulți boieri și neguțitori jecuți de dânsu. Iară, n'au răbdatu Dumnedzău aceie faptă îndelungu, ce, la ce certare au sosit și ei, citi vei la rândul său. || 288^R

15 *Zac. 18.* De simetia aceie acelor slujitori și faptă așe scârnăvă și de abue audzită într'alte țări, supt mare grije și ca 'ntr'o robie fund Constantin vodă la slujitorii săi, nu ce poruncia el, ce ce vrea ei să facă, făcea, au agiunsu pre tamă la Racoți, craiul de Ardial, și aice la Ștefan vodă,
20 domnul de Moldova, cerându agiutoriu la mare nevoia sa de slujitori. Racoți, om tânăr, în bine și mare avuție, zbură cu gândul în toate părțile a-și face ceva veste, bucuros acestui prilej, îndată s'au gătit cu oști în Țara Muntenească, dându știre și la Ștefan vodă aice, numai să purceadă, să să adune cu dânsul la apa Teleajinului. Numai ce
25 i-au căutat și lui Ștefan vodă a purcede de aice cu oștile sale și-au intrat Ștefan vodă în Țara Munteniască pe den sus'de Focșeni și Racoți s'au pogorât den țara lui pre apa Teleajinului.

30 *Zac. 19.* Dacă s'au oblicit aeve la curtea lui Constantin vodă că coboară și craiul și Ștefan vodă cu oști, au strânsu căpeteniile slujitorilor și li-au dat știre de nepruatinșugul lui Racoți, cum vine asupra scaunului lui. «Ce să hiți

gata și nespămați, precum ați fostu la atâtea războaie, tot cu izbânde, ales aceia slujitori fiindu, cari vestite oști în lume căzăcești au înfrânt ». Acele audzind, striga toți până într'unul: « La ei, la ei, numai să ni-i arăți ». Și așa gă-
 288^v tîndu-se Constantin vodă, au purces den București și dela
 1|| doilea conac au fugit dela dânsii spre Dârstor, spre
 pașea de Silistra, că să agiunesă și cu pașea, dându-i știre
 de toate aceste.

Zac. 20. Vădzându-se săimenii și dărăbanții înșelați de
 Costantin vodă, nemică den nebunna sa n'au scăzut, ce în
 loc au rădicat domnu pe Hrizica vodă anume și i-au pus
 surguciu în cap. Îndată acel Hrizica vodă au răpedzit cărți
 în toată Țara Munteniastă, dându știre că den mila lui
 Dumnedzău au stătut domnu Țării Rumânești; de sârg
 să să strângă la dânsul, la Teleajin. Un aprod de a acelui
 domnișor, cu cărți, cădzind și pre mâna lui Ștefan vodă,
 că neștindu nemică de oști, mergea la slujitorii de giu-
 dețul (cum dzic la dânsii) Buzeului, să încalece cu toți,
 au dat în străjile noastre. Și dentr'acele cărți și den rostul
 aprodului au înțeles Ștefan vodă toată povestea și de fuga
 lui Constantin vodă și de rădicarea la domnie lui Hrizică vodă.

Zac. 21. Ștefan vodă cu oștile sale amu era la Sărata,
 iară Racoții den munți nu coborâse. Ce, nu era fără grije
 la noi, să nu vie acel domnișor întâi, să ne lovască pre noi,
 până a coborâ Racoții cu oștile sale. Deci, neștindu nem-
 mică de Racoții, în ce loc este, nu s'au suit mai sus Ștefan
 vodă, ce au stătut pre câmpii Buzeului preste trei dzile și
 289^R într'aceleși dzile s'au coborât oștile sale Racoții|| în șes
 pre Teleajin. Și nedescălecat bine încă cu toată tabăra,
 i-au dat știre străjile lui, cum sosesc săimenii la vad, pede-
 strimea și pușcile. La mare turburare și spaimă cădzuse
 Racoții, așa de grabă oaste simață apropiată și cu Ștefan
 vodă încă neîmpreunat, că acolea era să să împreune oștile?

Să nu fie fostu Gaudı căpitanul de Nemți a lui Racoți la cumpănă, era să hie făcut săimenu o poznă oștilor ungurești.

Zac. 22. Că cum au audzit dela Gherghița, unde rădicasă pre acel domnișor, capetele săimenilor și dărăbanților de Racoți, că iaste mai aproape cu oștile lui și cum cu 5 Moldovenii încă nu este împreunat, au sfătuit să margă să lovască întâi pre Racoți. Cum li-au spus capetele sfatul. cum au început a striga toți în toate părțile: «Haida, haida ! la ei ! la ei !». Ne așteptându nice porunca, nice vreme, 10 nice tocmală, nice pre lângă sine vreo tabără, cum să cade unu pedestrime să margă, ce, care cum putea mai înainte cum ar hi la lucru gata, mâna bivoliu caru trăgea pușcile, tot în biciu, nice la un loc încă strânsă oastea, ce care cum putea, buluc după buluc mai tare. Și cum au sosit la vadul 15 Teleajmului, cum au început a da cu sinețele și de odată să stolha, până arı ajunge și celelalte bulucuri. Iară ce tocmală să hie la o oaste || care era ca un roi fără matcă. Pușcile cum au sosit la apă, bivoliu pre hurea sa, nădușiți și de căldură, că era vara și de ostănală căli pripiți, cum au 20 vădzut apa, cum au năvălit într'apă preste oameni și au băgat pușcile într'apă, după sine

Zac. 23. Toate aceste socotindu niamțul Gavdı, căpitanul lui Racoți, au îmbărbătat pre Racoți, să-și tocmască oastea, iară el singur, cu pedestrimea toată nemțască și cu 25 pușcile, au purces și au stătut împotriva lor la vad și au tocmit pușcile spre săimenu și au început a da den tunuri în săimenu. Da și săimenii din sinețe și din pușci, câte mai rămăsese ne'ntrate într'apă. Iară nu fu zăbavă, ce, cât s'au apropiat oastea lui Racoți și Gavdı li-au dat foc, odată 30 cum dau Nemții, au și început a să mesteca săimenu și dărăbanți cu domnișorul lor. Și vădzindu Racoți turburarea lor și lucruri fără temei, au și început și pe den sus și pe din gios, a trece oastea pen vaduri. Și îndată au purces

toată pedestrima munteniască și domnișorul lor cu călă-
rimea, de câtă avea cu sine, în răssipă. La fugă, ce sporiu
să hie pedestrașului înaintea călărețului? Îndată i-au
agiunsu Unguru călărimea. Nu era altă, fără diriaptă osânda
pentru faptele lor și nu războiu sau vre o apărare, ce di-
riaptă meserniță. Trupurile dzăcea polog pre șliah și spinii
290^R pé de laturi || plini de trupuri oamenești. Și multe bulucuri
încă nesosite, pre caru, cum și unde-și i-au tâmpinat, așe
dzăcea, până în Ploești. Avut-au în această zarvă Racoți
oaste cu sine ca 12000 de oameni.

Zač. 24. Lui Ștefan vodă Racoți, îndată cât au sosit la
Teleajin, dădeasă-i știre să vie cum mai de sârg. Și au mârșu
într'aceie noapte cu oastea câteva ceasuri, iară tot războiul
nu l-au apucat, ce dizdimineață ni-au tâmpinat vestea de
spartul săimenilor. Ce tot au mai mârșu în urma lui Ra-
coți, carele cu toată tabăta purcesese îndată după Munteni.
Aproape de Ploești au stătut Racoți cu oastea tocmită în
două părți și Ștefan vodă cu oastea sa pre mijloc trecându,
au mârșu de s'au adunat cu Racoți. La adunarea lor au
slobodzit toată pedestrima lui focul și tunurile și apoi au
purces oștile pre otace. Ștefan vodă au avut cu sine până
la 5000 de oameni și foarte într'ales oaste.

Zač. 25. Tot într'aceieși dzi, după descălecatul lui Ra-
coți, au pofțit Racoți îndată pre Ștefan vodă la masă,
vesel și voios de izbândă ci-au făcut. Ciumpoiașul cu cimpoi
de urșnic la dvorbă cu dzicătură. Și apoi, dacă s'au mai
veselit, au pofțit pre Ștefan vodă pentru surlari să dzică
și au dzis și surlarii. Era lângă Ștefan vodă un mârzac,
290^V aume Rusten mârza, pre acela au pofțit Racoți să-l vadză ||
și dacă l-au vădzut om sprinten, cu dzea îmbrăcat și cu
cojoc îmbrăcat cu soboli peste dzea, că-l purta Ștefan vodă
bine, cum și pre alți slujitori — deabiie de au avut la vre o
domnie în țară, milă, cum au avut la acela domn — l-au

pus pre mârzacul Racoți la masă. Și au petrecut aceie dzi cu masa, până aproape de sară. A doa dzi au purces oștile pre Praova în gios. Și aproape de Gherghiță, a' triia dzi, luându veste Constantin vodă de răssipa săimenilor, au eșit înaintea lui Racoți cu 300 de oameni. Și după adunarea și cu Constantin vodă, Racoți au trecut Praova pre pod și s'au aședzat cu tabăra și a sa și cu amândoi domnu la Gherghiță.

Zač. 26. A doa dzi după descălecatul oștilor, au făcut Racoți masă mare și au cinstit pre amândoi domni. El singur în capul mesăi, denadiriapta Ștefan vodă, denastânga Constantin vodă Boieru lui cu boieru amânduror țărâlor vârstați; în fruntea tuturora Chimini Ianăș hatmanul lui. Vrei vedea cum înghite Racoți mari și înalte gânduri, cum s'arı vedea crai preste crai și domnu preste domni. Orbu nărocul la suiș și lunecos a stare la un loc, grabnic și de sârg pornitoriu la coborăș. Toate acestea Turcii prăvia cu coada ochului, aceste tovrășu țărâlor acestora.

Zač. 27. După această petrecanie, Racoți orânduindu pre Boroș Ianăș cu 2000 de oameni și Ștefan vodă lefecii || 291^R săi și Leși și Muldovenii, să margă în urmă, unde arı înțelege vre o strânsoare de săimeni ori de dărăbanți, să-ı cerce. Iară Racoți s'au întorsu la Ardial și Ștefan vodă în țară, iară Constantin vodă la București. Și atunce să vedzi de sârg și plata săimenilor ș'a dărăbanților în toată Țara Munteniască de Constantin vodă

Zač. 28. Câți săimeni au rămas dela războiul cu Racoții la Telejina și capetele lor, n'au răbdat mulți în Țara Munteniască să rămâie, ce unii au trecut Dunărea, iară alții, câți au rămas, n'au hălăduit de moarte nice unul. Și nu până la o vreme ı-au cercat Constantin vodă, ce vreo doi ani. Unde și să oblicua săiman sau dărăbanț, îndată îl înțepa. Plin câmpul și pre lângă București și pe lângă alte

orașe de trupurile lor înțâpate și cum aducea cineva la divan ori fără divan și striga: « Doamne, ia, și esta au fostu săiman! », în locul îl înțepa și cine-l aducea lua plașcă, cum dzic Muntenii. Până într'atâta să suise cercetarea lor, cât den pizmă unul pre altul giura c'au fostu dărăbanț și în loc perii. Se făcea unora și năpăști den pizmă, care den oameni nu lipsește în lume nice dănăoară. Ce giura pentru dânsul alți oameni și hălăduia sau de striga: « N'am fostu, n'am fostu dărăbanț », giura ceia ce-l prindea c'au fostu și în loc îl înțepa.

Zač. 29. Făcut-au bogată dobândă Țărâi Muntenești
 291^v Borăș Ianăș|| și ai noștri, până și la olatele cele turcești
 n'au hălăduit. Fost-au în ceambuluri și mârzacul cela, de
 care s'au scris, Rusten mârza. Ce acolea au rămas în Țara
 Munteniască, aproape de Dunăre, tâmpinându-se cu niște
 slujitori călări muntenești. Lovisă și pre Unguri Muntenii
 la sat la Călugăreni, pre sânșur Borăș Ianăș, ce apoi pre
 urmă, i-au purtat rău slujitorii lui Ștefan vodă. Fost-au
 1655 aceste în anul 7163.

Zač. 30. După aceste toate ce s'au lucrat în Țara Mun-
 tenească, aice domnia lui Ștefan vodă au fostu în pace,
 de să poate dzice că are casa aceie pace, lângă care-i alta
 lipită de părete arde. Așe și țara noastră, nu să poate dzice
 că au fostu cu pace temeinică, cându răutățile din Țara
 Leșască și den Căzaci nu eșia.

Zač. 31. Să rădicase pre acele vremi un tâlhariu anume
 Dtinca, carele a vedere, fără siială, îmbla în ținutul Ho-
 tinului și a Cernăușilor și poruncia satelor. Ce-au trimis
 Ștefan vodă pre Bucioc stolnicul cu o samă de slujitori
 și l-au spart și toți oamenii lui i-au răsipit. Și tot într'același
 an au purces hatmanii leșești asupra Căzacilor iarna și au
 poftit și dela Ștefan vodă agiutoriu. Și li-au dat 700 de
 oameni într'ales slujitori, cu Voicehovschii căpitanul. Și au

mărsu Leșu asupra lui Hmil hatmanul, carele pierdzându nedejdea în Tătari|| să-și scoațe lucrurile la cap asupra 292^R Leșilor, să lepădase de Tătari și să legasă cu Moscul. Și au făcut Leșii într'aceie iarnă mare răutăți, împreunați
 5 cu Tătarâi și cu ai noștri, în Țara Căzăcească și închisease pre Hmil hatmanul cu Moscalu la un loc, foarte fără veste și cu puțin lucru n'au luat toată tabăra moschicească și a Căzacilor. Iară o samă de cară cu 24 tunuri au rupt Ce acela ger și viscol au lovit, cât multă oaste de îmbe părțile
 10 au perit de frig Și să pomenește acele război, de-1 dzic Driji Pole, până astăzi.

Zač. 32. La anul după aceste, împlut Racoțu Gheorghii cneadzul de Ardial de duhurı spre mare lucruri, îndemnat și de Șvedzi, carii rădicase și ei cu Carol Gustav, craiul
 15 lor, asupra Leșilor oaste, au început a să agunge cu Hmil hatmanul căzăcesc, să hie în Țara Leșască crai Racoțu. Și de atunce îmbla solii și a lui Racoți la Hmil hatmanul și a lui Hmil la Racoțu.

Zač. 33. S'au întunecat soarele într'acel an, la luna lui Iulie, cu mare groaze, cât perise soarele cu puțin nu toată lumina, tocma amiadză-dzi și mulți omeni, neștiindu a să ferı de o întunecare ca aceie și prăvind la soare multu, au pierdut vederea în toată viața lor.

Zač. 34. La anul după aceasta, împreunat craiul șvedzăscu cu cneazul de Prusi, domnul de Brandeburgu, cuprinsesă toată Crâina Leșască, scaunele amândoa, și Varșavul și Crăcăul, înfrângându cu războiul de față pre craiul leșesc cu toată oastea lui. După care izbândă Șvedul, cum s'au dzis, cuprinsesă mai toată Țara Leșască și i să închinase
 20 și hatmanii leșăști, neavându încotro lua, că dintr'acolea Șvedul, dencoace Hmil hatmanul cu oștile căzăcești și cu câț|| va voevodzi moschicești, craiul leșăsc singur, Cazımır, 292^V eșit den țară sa în Țara Nemțască. N'ari hi gândit nime

să iasă Crâna Leșască de supt cumpăna ca aceie ! Iară aceste lucruri mai de amănuntul să să cerce, cine va vrea, la hronigrafii lor. Noi ne întoarcem la ale noastre.

Zac. 35. Dacă au vădzut cranul șvedzâsc că el să stăpâniască o crăie preste mare, cum este Șvedzască, și alta den-coace de mare, cum iaste Crâna Leșască, nu iaste în pu-tință: și neamurile osebite și din lege și din obiciaiuri și hatmanii leșești încă îndată l-au părăsit și s'au dat spre Nemți, au îndemnat pre Racoți, cneadzul Ardiialului, numai să vie asupra Crăiei Leșești și cu aceie solie au trimis și la Hmil hatmanul Șvedul. Deci au stătut Racoți pre gă-tire || cu oști, trimițându și la domni, în Țara Munteniastă și aice, la noi. Deci Hmil hatmanul i-au pornit 20 000 de Căzaci cu Anton polcovnicul într'agutoriu și Constantin vodă, domnul muntenescu, pre Odivoianul căpitanul său, cu 2000 de oameni, iară Ștefan vodă, domnul nostru, pre Grigorie Hăbășescul sârdariul său și cu Frățița căpitanul de Fălciuu, iară 2000 de oameni. Și s'au adunat toate aceste oști și ale noastre și cele muntenești cu Căzaci la Cernăuți ș'au intrat în Țara Leșască pe la Sniatin.

Zac. 36. Racoți trăgându oastea preste munți, au coborât în Țara Leșască pe la un oraș anume Strâi și acolea și ceste-lalte oști căzăcești, muldovenești, muntenești i-au eșit înnainte. Și au luat pre supt munți îndată la Cracău, la scaunul Crăiei Leșești, care oraș era amu cuprinsu de Șvedzi. Și luând Cracăul orașul Racoți pre sama sa, au purces spre Varșav și acolea s'au împreunat cu craiul șvedzâscu. Spun de craiul șvedzâscu să hie dzis, după ce au vădzut oastea unguriastă: « Nu vei stăpâni tu pre Leși cu aceasta oaste ! ».

Zac. 37. Împăratul nemțesc, vădzîndu nevoia Leșilor de Șvedzi și craiul de Danua așijdere temându-să de puterea Șvedzilor, să nu criască până într'atâta, au stătut la un sfat amândoi, să nu lase Crâna Leșască să cuprindă Șvedul.

Și îndată craiul de Danua au intrat cu oștile sa || le în Țara 293^r
 Șvedului și împăratul nemțesc au dat craiului leșesc agiu-
 toriu. Deci, numai ce i-au căutat craiului șvedzăsc a lăsa
 pre Racoți și a merge în apărarea țării sale. Apoi și Racoți
 5 ce-au pățit în Țara Leșască, că nu om lungi mai multu,
 numai scrie scriitorul lor anume Toppeltin. El dzice pre
 scurtu așe: « Ce au petrecut Leșii de Racoți, să scrie Leșii.
 Iară la ce au sosit Ardiul den ceste îmblete a lui, noi o mie
 10 de ani să plângem cu lacrimi ».

Zac. 38. Leșii, cum au lipsit craiul șvedzăscu de lângă Raco-
 ții, îndată s'au îmbărbătat și hatmanii lor și Ciarnetchi voevo-
 dul și încă puțină oaste avându la un loc, au lepădat carele și
 numai cu călărimea, sprinten, s'au făcut a fugi de Racoți,
 până l-au tras cu oștile lui aproape de Litva. Deci au răsărit
 15 și i-au luat dosul și așe Racoți vădzându-se înșelat, au lăsat
 pre Gavdi, căpitanul său, cu o samă de pedestrime la un oraș
 anume Briscea Litovsca, el sângur s'au întorsu înapoi cu
 Leșii în spinare la toate conacele. Didease Leșii știre și la
 hanul și amu purcesease și hanul cu oastea lui, cu toată,
 20 asupra lui Racoți. Au pierdut sărita Racoți curundù, însă
 nedejduia Căzacilor, caru dacă l-au adus până la Meji Boje,
 la un târg în Podolia, au stricat toate podurile pre urma
 sa. Și de acolea au plecat fuga || și ai noștri la Nistru și Mun- 294^R
 tenu. Și așe au cădzut Racoți în mâna Leșilor, cerându-și
 25 dela dânșii viață cu răscumpărare de doao milioane, să dea
 Leșilor bani, pentru care bani zălog luându Leșii pre Apafi,
 fratele cneazului de acmu Ardealului.

Zac. 39. Amu apropiindu-se cu oștile hanul, au făcut
 creștinește cu Racoți Leșii, l-au luat și l-au slobodzit în
 30 țara lui. Iară oastea lui, cu Chimini Ianăș lăsată, toată au
 mărșu în robii Crâmului. Spun de niște stiaguri de catane,
 că cu năvală pen Tătari ș'au făcut cale și au hălăduit. Iară
 mainte decât aceste tâmplări, nemeșii de Ardeal să rup-

seasă dela Racoți, fără voia lui năzuindu la țara lor pe aice, pen țară, pe la Câmpul-Lungu. De carii dându știre Racoți la Ștefan vodă, au trimis Ștefan vodă la Câmpul-Lungu, de li-au ținut calea. Mare osândă pre oameni, câți s'au topit atunce Unguri în țară la noi în munți! Zălogul, care s'au pomenit mai sus, dat Leșilor dela Racoți, au ședzut până au murit în Liov și banii n'au mai luat Leșii. 5

Zac. 40. Nu s'au pomenit de prada Leșilor în Țara Unguriască, cându Racoți îmbla pen Țara Leșască, spre Litva, iară Liubomirschiu cu 4000 de oameni au intrat în țara lui Racoți și multe sate și târguri au arsu. || 10

Zac. 41. Într'acestu an ș'au sfârșit și Hmil hatmanul căzăcesc dzilele sale, începătura și izvor a toate răutăți acestor părți de lume, a multe țări, cetăți stângere și răz-sipă. Purceseasă cu oastea sa în tâmpinarea lui Racoți, înțelegându de Racoți la ce slăbiciune au sosit de Leși și de hanul cum au mărșu asupra lui. Ce, nu să știe cu ce gându mergea și el, că spun că scârșca în dinți, amu în tabără bolnav și dzicea: « Ah! De mi l-ar da Dumnedzău pre mâna mea pre acel dulău scurtu! ». Așe sintu Căzaccii la tovărășie de nedejde! Ce, curundu într'acesteș dzile, au murit Hmil hatmanul în tabără, precum s'au pomenit. 15

Zac. 42. Preste voie era Turcilor aceasta înălțare a lui Racoți, cât amu poftina să iasă la Crănia Leșască și împreunarea lui cu aceste două domnii, de Muldova și de Țara Munteniască. Și era la Turci lucruri slabe, împăratul încă tânăr. Au sfătuit capetele o samă și au ales pre Chiuprulul, om cu hire tare și vrăjmaș, ș'au grăit împărăteasăi immei împăratului: « De nu s'a pune un om ca acesta ispravnic împărăției, Ardealul, Muldova și Țara Muntenească sintu eșite den mâna împărăției ». Deci cum au stătut Chiuprulul la vezirie, cum au luat asupra sa toate și întâi au stătut după lucruri de casă a aședza, a lămuri lefele, cine cât ia 20

fără ispravă dela împărăție, pre mulți omorându den capete. || Apoi, aședzându aceste toate, au pus gându rău 295^R pre Racoți și pre aceste doao domnii.

5 *Zac. 43* Ștefan vodă vădzându patimile și răzsipa lui Racoții și temându-să de hanul, că era în sus, au purces den Ieși la Suceavă. Și de atunce, den vreme în vreme aștepta și asupra sa primejdie. Și hanul, după ce au luat toată oastea lui Racoți în robie și toate capetele Ardialului și pre Chimni Ianăș hatmanul lui Racoți, între caru den 10 boerii Ardialului au fostu rob și Apafi Mihai, carele iaste acmu cneadz de Ardial, trimisease hanul doi agi mari ai săi, unul la împărăție, să știe împărăția de izbânda lui și altul la Ștefan vodă, cu poruncă, să iasă hanului la Țuțora înainte. Și au luat cu aceie spaimă dela Ștefan vodă câteva 15 pungi și au trecut spre Crâm pre la Orhei și pre la Lăpușna. Ștefan vodă, după trecutul hanului, au venit în Iași.

Zac. 44. Toată povestea să știna la împărăție de Ștefan vodă și de Costantin vodă, cum sintu la sfat cu Racoți una și cum i-au dat asupra Leșilor oaste, iară și Leșii cu 20 laudă mare asupra țărâi, Căzaccii așjidere pentru moartea lui Timuș. Vezirul sângur amu să gătia asupra lui Racoți și la domnu amândoi trimisease porunca pre un agă mare dela împărăție, anume Uzum Ali bei (spun de acestu turcu c'au fostu cap mare la Turci || și cu sfatul lui s'au 25 ales la vezirie Chiuprului și apoi de Chiuprului au perit) întrebându pre domni, apucase-vor ei să margă amândoi asupra lui Racoții cu oști, să facă această slujbă împărăției, să să curățască și de faptele sale cu amestecăturile ce avuse cu Racoții. Și atunce spun că pusese gându Chiuprului 30 să aducă pre Vasile vodă den Edicula, de unde era închis, să-l pue crai la Ardial, în locul lui Racoție, care lucru nu știu cum ar hi putut fi pentru lege, iară puterea ce nu lucrădză.

Zac. 45. Care poruncă dacă au venit la Ștefan vodă aice și pre atunce purcesease Ștefan vodă la munte, să aliagă loc de mănăstirea, care să chiamă acmu Cașinul, dela Răcăciuni m'au trimis pre mine în Țara Munteniască, sfătându-se cu Constantin vodă, ce răspunsu vor da, vundu-le amândurora o poruncă și la un prepus fiindu amândoi la împărăție și amândooă domnu atocma într'un chip de primejdie aproape. Iară nestătătoare și lunecoase hırile omenești! La greu și la nevoie cine-și de sine să stea și apoi și cela și celălaltu mai lesne pieru! Și nice era putere alta, silia care de care să iasă mai bun, cu primejdna altuia la împărăție.

Zac. 46. Nu s'au apucat de acela sfat Constantin vodă cu Ștefan vodă, ce încă să temea să nu iasă ceva dela dânsul, să vădiască la împărăție Ștefan vodă, ce au răspunsu: « Cum ar|| socoti dumnealui, fratele nostru, mai bine, așe să răspundze lui Uzun Alı bei și să ne facă știre, pre aceie cale să răspundem și noi ». Au priceput Ștefan vodă îndată îndoită inema lui Constantin vodă și meștersugul și au scris la Uzun Alı bei, cum el este gata pre toată porunca împărătească, unde va hi voia mării sale vezirului, acolo va merge cu toată oastea sa. Însă nu era acest răspunsu den toată inemă.

Zac. 47. Constantin vodă s'au apucat îndată de pungi, să-și tocmască domnia cu banii, că era avuția lui Matei vodă neclătită încă, cu multe pricine la împărăție, dzicându că el n'au luat domnia cu sabua sau cu nescari oști streine, ce l-au ales țara, după moartea lui Matei vodă și el, de mare sile a lui Racoție și a lui Ștefan vodă, temându-se de dânsu, au dat puțină oaste, carii nici-și era Munteni, ce mărgineni de Muldova, cât să hălăduiască dela scârba lor. Și cu de aceste silua să-și tocmască domnia.

Zac. 48. Vizirul dac'au vădzut că nu să apucă ei să să sfădiască cu Racoți și nu va face nemică cu aceasta, au

stătuț asupra domnilor, numai să vie să sărute poala împărăției de domnie și să-și margă iar la domnii. Atunce s'au apucat Ștefan vodă la Uzum Ali beu deodată că va merge, pe de altă parte || giuruia toată avuția sa, numai să-l erte 296^v
 5 vezirul de venit la Țarigrad. Și aceie au mâncat capul apoi a lui Uzum Alı bei, că domnilor așe au răspunsu vezirul, că ari împlea câte o casă de galbeni de aur, nu poate acestu lucru, să nu vie aice. «Și de vor veni, iară domni vor hı ! Iară de nu va veni Ștefan vodă, într'un cias oi pune pre
 10 acesta », arătându pre Ghica vornicul, carele era capichihaiia lui Ștefan vodă la Poartă. Spun de Ghica vornicul, cum am dzis acestu cuvânt vezirul, el au și alergat de au sărutat poala vizirului.

Zač. 49. Iară cât putem a înțelege den mulți și den multe lucruri pre urmă, adevărat, de ari hı mărsu Ștefan vodă la Poartă, domn ar hı eșit iară, că era Chiuprului cu mai mare veste să aducă pre domni la poala împărăției, pre caru ii ținea împărăția la prepus de hainie. Și spun de Vasilie vodă, că mare grije avea că va veni Ștefan vodă
 15 la Poartă și să hie dzis în taină: « Să nu-l aducă dracul aice ! ».

Zač. 50. Iară cu anevoe este a merge de bună voie la grije și cumpăna vieții, știndu-se la atâtea mestcături și avându acolea la Poartă atâtea pârâși Greci, căroră să luase
 25 tot ce avea la începutul dom || nieri lui și mulți au și perit, 297^A că au fostu la începutul domniei aceștia mare jacuri în oameni streini, ales a Greci, de oamenii lui.

Zač. 51. Începuse Ștefan vodă și să lucra tare mănăstirea Cașinului, iară la anul după urdzitul ei, i-au venit
 30 mazilia, viundu domnu în scaunul țărâi Ghica vodă, însă întâi lui Constantin vodă, cu câteva luni, cu Mihnea vodă.

Zač. 52. Domnia lui Ștefan vodă au fostu cu mare birșug țărâi în toți anii domniei sale, care au trăgănat tocma

5 ani, în pâine, în vin, în stupi, mare roadă în toate. Om deplin, cap întreg, hure adâncă, cât poți dzice că nascu și în Moldova oameni. La învățături soielor, cărților la răspunsuri, am audzit pre înulți mărturisindu, să hie fostu covârșind pre Vasilie vodă. Mesele și petrecănule ceștii domnu deabiie la vre o domnie să să hie prilejit, nu fără mare desfrânăciune la lucruri peste măsura curviei. Slujitorii mila și cinstea care au avut la această domnie, n'au avut nice la o domnie, de cându odoacă țara. Iară cum i-au plătit slujtorii lui la mazilie, citi-vei mai gios, la întratul Ghicăi vodă în țară și la eșitul lui den țară, în Țara Unguriască. Eșirea lui Ștefan vodă den țară au fostu în anul 1657 7165, tocma pre aceie vreme i-au venit mazilia, pe ce 297^v vreme || au scos și el pre Vasilie vodă din scaun.

Capul doaoadzeci și unul.

Incep. 1. Iară domnia Ghicăi vodă cum s'au prilejit, s'au pomenit la domni trecute, cum fiind capicheara la Poartă, au eșit la domnie. Era aice în țară den dzilele altor domni, neguștorii țindu, până la domnia lui Vasilie vodă. Fiindu de un niam cu dânsul, arbănaș, l-au trasu-l Vasilie vodă la curte și de odată la boerii mai mănunte, apoi la vornicia cea mare de Țara de Gios au agunsu. Și țindu-l Vasilie vodă de credință, l-au trimis la Poartă çapichihaiie, vădzându-l și om cuntenit la toate și scump, cum să cade hie când capichihăei să hie. Și așe au stătut de tare cu Vasilie vodă, cât, până la vremea, ce s'au luat amu cetatea Suceavei cu doamna lui Vasilie vodă, la toate răscoale, la pribegu, câte să prilejise lui Vasilie vodă, de au eșit în doao rânduri den scaun și după smintiala sa și în Țara Munteniastă cu Căzacii, tot au ținut domnia lui Vasilie vodă nestricată la împărăție, până ce au sosit Ștefan vodă la

Roman, după|| izbânda de cetatea Suceavei. Atuncea trimi-
 țindu Ștefan vodă pre Stamatie postelnicul cu câțva boieri
 de țară să-1 isprăvască stiag de domnie și aice pre fecioru
 său, pre Gligorașco, care apoi au fostu domnu în Țara
 5 Munteniască, îl trimisease în Țara Unguriască, la închi-
 soare. Deci n'au avut ce mai face și împotriva unii țări și
 audzindu de fecior la închisoare, au stătut și el cu boierii
 lui Ștefan vodă alătura pre trebile lui Ștefan vodă și au
 venit și singur cu aga, cările au venit cu stiagul și cu alți
 10 boeri în țară.

Zač. 2. Ștefan vodă socotindu iară aceie care socotise și
 Vasilie vodă în Ghica vornicul, că este om de capichihăie,
 neavându gându să poată să iasă unul ca dânsul la domnie,
 l-au făcut de casa sa, cu nepoată sa, fata Sturdzii vister-
 15 nicului, după feciorul lui, Gligorașco postelnicul. Și după
 ce l-au făcut cuscru de casa sa, pre feciorul său boerindu-l
 cu agiea, pre Ghica bătrânul l-au trimis iară la capichihăie,
 la Poartă și au fostu pe trebile lui Ștefan vodă, până ce i-au
 venit mazilua. Chemându-l veziriul Chiuprului la săru-
 20 tarea poalei împărătești și necutedzându a merge Ștefan vodă
 la Poartă, au dat Ghicai vornicului domnia țării.

Zač. 3. Purces-au Ghica vodă spre țară cu doi agi, den
 ca|| ri era unul musap la împărăție și întâi pre Izmail
 aga (carele apoi au cădzut agă spahiilor), Schimni ceauș.
 25 Ștefan vodă îmbla legănându-să, încotro va lua, că era
 unu de-l sfātuia să margă la Căzaci, ce era acela sfat fără
 temeu, cându vedea că de acolo Vasilie vodă, cuscru fiindu
 lui Hmil, nu s'au putut pune în picioare, până au stătut
 cu gândul, numai să purceagă spre Racoți, dela care avea
 30 cărți cu giurământu, să nu să lase unul pe altul, până or
 avea o pâine, să o împarțe.

Zač. 4. Aice căută ce mulțemită au avut Ștefan vodă
 de slujitorii săi cei miluți: La Podul Leloc, cându era

Ștefan vodă, s'au rădicat slujitorii toți să jecuiască carăle. Și să nu hie fostu Gligorașco vodă, ficiorul Ghicăi vodă, arătându-le mare certare, n'ar hi fostu fără aceie. Striga: « Lefe, lefe să ne dea ! ». Aceie mulțemită au făcut atunce lui Ștefan vodă slujitorii pentru mila, care n'au avut slujitorii nice la o domnie. 5

Zač. 5. Dela Târgul Frumos Ștefan vodă, dăruind cu un surguciu pe Gligorașco vodă domnesc, l-au întorsu cu slujitorii la Iași, iară el, lovind pre la Buciulești, la Cumanăești, au intrat în munți în Țara Unguriască. Ghica vodă 10
1657 peste puține dzile au intrat în Iași, tot într'acela an, 7165, mainte de Paști cu o săptămână.

Zač. 6. Și într'același an veziriul împărăției, Chiuprul, || purcegându asupra Ardialului, mersese poruncă și la hanul să încalece și amu era în Bugeag hanul. Și încă bine 15
ne aședzat Ghica vodă, stând îndată după gătire la oaste, că-i venise și lui poruncă să încalece cu toată țara, veni veste cum Ștefan vodă trece munții cu oaste în țară. Și viind întinsu, au stătut cu tabăra dencoace de Roman, la Săboani, iară pre Tălmaci păharnicul îl trimisease cu 20
străji spre Târgul Frumos. Cu puține dzile mainte de aceasta veste de Ștefan vodă, au perit Grumadzea căpitantul de Ghica vodă.

Zač. 7. Precum era Ghica vodă plecat spre sânge, cu mare cuntenire l-am cunoscut aice, că era câteva cărți a 25
o samă de boeri prinse la mâna lui, cu care chema pre Ștefan vodă să vie, că avându Ștefan vodă mare priiatinșug cu Săfer Cazi veziriul hanului, carele îi scriea de multe ori: « Ce porți grije de mazilie? Au, așe de neputernici 30
țu tu pre hanu de Crâm, că de arı vrea să ție un domnu de Muldova supt aripa sa, nu l-ari putea să-l ție și preste voia altora? ». Și așe atunci pre Stamatie postelnicul au poruncit la Ștefan vodă, cum va trece hanul spre Țara

Munteniască, el să vie în scaun. Iară, ce le iaste lor a batgiocuri pre creștini? Și așe viindu Ștefan vodă în nedejdea lui Sefer Cazi aga, și Racoții vădzându asupra sa greul ce-i venia, era bucu|| ros să să tulbure țărâle
5 aceste în vr'un chip.

Zac. 8. Ghica vodă îndată au răpedzit pre Stamatie postelnicul la hanul, măcară ca era cartea lui la Ștefan vodă scrise, prinsă de Ghica vodă, că venise de curundu Stamatie dela Crâm. I-au giurat că n'are nice un bănat, ce iară
10 pre dânsul nedejdea lase, să tocmască acestu lucru. Au mârșu postelnicul Stamatie și au stătut la Sefer Cazi aga, vezirul hanului și au scos pre singur Șărâm beiu aice împotriva lui Ștefan vodă. Nu vrea Sefer Cazi aga, ce i-au arătat Stamatie postelnicul mare stricăciune țărâi, de să va
15 face într'alt chip. Ce și agiutoriu era foarte ciudat, că venise Șirâm bei cu vreo 300 de Tătari și nici la puțin războiu ce au fost la Strungă, n'au fostu, nice s'au apropiet.

Zac. 9. Ghica vodă, după ce au răpedzit pre Stamatie postelnicul la hanul în Bugiag și vădzind apropierea lui
20 Ștefan vodă, au purces spre Tuțora, preste puține dzile s'au împreunat cu Șirâm beiu, făgăduind și hanului și lui, pentru osteniala lui, daruri. Au purces în frunte Șirâm bei și feciorul Ghicăi vodă, Gligorașco vodă. Și mărgând toată noaptea aceie și pre amiadză-dzi, a doa dzi, au sosit
25 spre Târgul Frumos. Dela Podul Leloe străjile care trimisease în|| ainte Gligorașco vodă au dat de strajea lui Ștefan vodă, în Crivești, cu care era Tâlmaci păharnicul.

Zac. 10. Au simțit Tâlmaci oastea că vine, au silit să nu să arate cu oastea sa, ce de după niște piscuri au purces
30 spre Strungă. Mai sprinteni oamenii numai ce-au fostu, au venit la podeț, pre drumul carele merge delă Târgul Frumos spre Roman și acolea, până a sosi și ai noștri cu oastea, dentău voroava, apoi a început ai noștri și sfada.

Iară dentr'aceie voroavă dentâi sosise la urechile lui Șirâm
 bei că iaste hitlensug. Pentru aceie, nice s'au apropiat de
 oaste. Să îngroșase amu șaga, cându au sosit stiagurile oștu
 noastre și pre vo sută de Tătari, că pre mai mulți nu-i lăsa
 Șirâm bei. Și la harțul acela, de ai noștri au cădzut cu calul 5
 Găvriliță aga pre atunce de dărăbani și-l apucase harțul
 lui Ștefan vodă. Ce au sărit niște Tătari și de ai noștri o
 samă și l-au scos, iară rănit în cap, foarte cu grea rană și la
 o mână, cu scădere la degite. De ai lor încă s'au rănit câțva,
 den care rane au și murit unii. Ce, dacă s'au apropiet stia- 10
 gurile den partea Ghicăi vodă și cu Tătarâi, n'au mai stătut
 nice harțul lor, nice Tălmacı păharnicul cu stiagurile, ce
 au plecat fuga spre Șchei. Și acolea, aproape de Șchei, s'au
 300^v în|| torsu o samă de oșteni a lui Ștefan vodă și niște Un-
 guri ce fusese cu Tălmăciu păharnicul și la cela întors a 15
 lor au perit vro 30 de oameni, ai noștri gonași, ce era mai
 în frunte și au apucat și vii și i-au dus la Ștefan vodă, unde
 era cu tabăra, la Săbăoani.

Zač. 11. Cum au oblicit Ștefan vodă den limbi că este
 adevărat Șirâm bei cu capul său, n'au stătut, ce niște Nemți 20
 ce avea, vro 80 pedestri, i-au trimis la vad, la Siret, să apere
 vadul, iară el singur cu oastea călare au plecat fuga. Și de
 atunce n'au mai vădzut Muldova în toată viața sa Ștefan vodă.

Zač. 12. A sosit la Siretiu și Ghigorașco vodă cu toată
 oastea, ce n'avea cum să triacă Siretiul îndată, că eră mare 25
 și să vedea în ceie parte și pedestrimea, care dacă au audzit
 c'au fugit Ștefan vodă, ei s'au apropiet de Siret și s'au
 închinat la Ghigorașco vodă, pre carii apoi Ghica vodă
 bătrânul, pre toți i-au dat în robie Tătarâlor a lui Șirâm
 bei, care faptă necreștiniască nime nu o laudă. Și mult au 30
 stătut fecioru său, Ghigorașco vodă, să nu să facă un lucru
 ca acela, niște oameni închinați fără război creștini, ce n'au
 avut ce face. Și dacă au venit în Iași Ghica vodă, au mai

omorât pre niște vornicei a lui Ștefan Vodă, fără nice o vină, numai căci au fostu slugi. ||

301^R

Zač. 13. Și cu aceste fapte au eșit Ghica vodă vărsătoriu de sânge la vârsta bătrânețelor ce era. Și așe, mântuit de Ștefan vodă, au stătut după gătire la oaste și de împreunare cu hanul. Au purces cu oastea, ca cu 7000 de oameni în Țara Munteniască și den Țara Munteniască, amu împreunat cu hanul și avea hanul 2000 de Căzaci cu Hanenco polcovnicul de Omani, au intrat în Țara Brașeului. Acolea eșind den Brașeu o straje, i-au lovit Tătarăi fără veste, cât până la Brașeu debiie de au scăpat cineva dentr'aceie straje.

Zač. 14. Pre unde am intrat în Țara Ardealului, în mijlocul munților era o palancă de zid și tras zidiul den râpa a unui munte, până în râpa altui munte. Acolea să hie pus nescare pedestrime Ungurii, fără vărsare de sânge n'ar hi fostu intratul nostru. Ce, cându am sositu noi, am aflat palanca și locul acela pustiu de oameni. Au dzis Hanenco polcovnicul căzăcesc: «O! Doamne, cum n'ai dat toate unor neamuri? La noi, la Căzaci, de ai hi dat aceste locuri, cine ari putea să între în țara noastră?»

Zač. 15. Dencolea, despre Timișvar, amu întrase Chiu-pruliul vezirul și dencoace hanul cu domnul nostru de Muldova și cu Mihnea vodă, domnul muntenesc. Cine poate deplin să scrie prada, stricăciunea, robia || Ardialului de pre acele vremi și părților aproape de Ardial? Oastea Ghicăi vodă au luat atunce-și în Țara Brașeului, care să chiamă cu altu nume Bârsa, trei pălânci, den care pălânci bieții oameni închiși, toți în robie au mârșu Tătarălor vecinică.

301^V

Zač. 16. Într'una den cele pălânci, gândindu Ghica vodă că va hi multă avuție în cetățuie, cându era amu tecsită oastea, plină pălanca de Tătari, au intrat și el cu mare ne-

voință în Iontru, unde nu era locul unui domnu să între. Puțin au lipsit de nu s'au nădușit de desime acolea și cu puțin suflet deabue au eșit și lovit de un tătar în cap. Nîme să nu bănuiască, căci să pomenesc aceste, că letopisețile nu sintu numai să le citiască omul, să știe ce au fost în vremi trecute, ce mai multu să hie de învățatură, ce este bine și ce iaste rău și de ce-i să să feriască și ce va urma hie cine: domnul den faptele domnilor, care cum au fostu și cu ce veste și pomană, să ia urmă de viață, boierii urmându pre boierii cei cîsteși și înțelepți, slujitorii a slujitorii, că cine-și după briașla sa, cine urmadză pre cel cîsteș, cîstit, cine urmadză pre cel rău, rău iaste și rău să va săvârși.

Zac. 17. Den Țara Bersin au purces oștile pe mijlocul Ardialului, spre scaunul acei țări, unde era de pază a curții crăești, cum dzic ei, niște haiduci, deci și curtea și orașul Belgradul într'o mică de ceas au stătut cenușe. De acolea s'au despărțit Șirâm bei dela hanul cu carele s'au poftit și Gligorașco vodă și || au agunsu cu prada pînă în olatele de Ungurimea de Sus. Și la Sibii, iară adunându-se oștile, au lovit pre la Oradia și au trecut la Inău, care oraș vezirul amu luase. Și vădzându că nici o oaste nu este nicăuri, au lăsat pre pașea de Buda, Sinan pașe, să tocmască cetatea și să o aședze cu oaste și i-au orându și pre domnul nostru, pre Ghica vodă și pre Mihnea vodă depreună. Iară vezirul singur, Chiuprului, înțelegându și de niște amestecături la împărăție, precum era tânăr încă împăratul, s'au întorsu cu mare sârguală la Țarigrad, iară noi cu acel pașe am ședzut pînă la Simedriu, de au tocmit Inăul. Și au mai luat pașea de Buda niște pălânci pe aproape și cu Șirâm bei despărțit Gligorașco vodă, au luat o cetățue anume Almașul. Și dela cel pașe au luat Borcea Ianoș, domnia de Ardial.

Zac. 18. Dela Iulie, în care lună purcesesă Ghica vodă, la Dechevie, pre la Svetii Nicolai, au sosit în Suceavă ș'au ernat într'ace iarnă Ghica vodă în Suceavă, pentru mare omor ce era aice în Iași. Hanul dentr'acia cale, dacă
 5 au sosit în Crâm, au omorât pre veziriul său, pre Sefer Cazi aga, pre porunca Chiuprului, că oblicise veziriul îmbletele lui într'aceste țări și dzicea el totdeauna hanului «Nu te lăsa, de toate să îmblî în voia Turcilor. Nu de toate să-i ascuți, că ei, pre cât le vei îmbla în|| voe, pre atâta 302^v
 10 să sue în cap!».

Zac. 19. Borcea Ianăș, unul den slugile lui Racoți, au luat domnia cât să potoale Turcii. Și pentru să vadză Turcii că este adevărat împotriva lui Racoți, cât au purces oștile, îndată s'au făcut a cere dela Turci agiutor și îndată
 15 au venit porunca și la Mihnea vodă în Țara Munteniască și la Ghica vodă aice, să-i dea lui Borcea Ianăș agiutoriu. Deci, îndată 1-au trimis și Ghica vodă cu Nicolai Cârnuț agiutoriu ca 1000 de oameni, ce n'au făcut zăbavă multă acolo.

Zac. 20. La anul 7166, Racoți, ca acela ce să iniacă, 1658 de sabie goală să apucă, iară au coborât cu oști în Ardial, încă fiindu cetățile Făgărașul, Oradna, Sibiiul cu oamenii lui. Iară Borcea Ianăș cu Turcii s'au închis în Clujvar spre partea turcească. Și având și Costantin vodă prilej
 25 bun, ca 4000 de oameni lefecii și Ștefan vodă amu mai slabu cu 500 de oameni, au pus gândul iară să facă amestecături în îmbe țărăle. Și așe au orânduit pre Constantin vodă iară în Țara Munteniască și pre Ștefan vodă aice în țară. Și stându așe sfatul, trimusease Ștefan vodă cu banu
 30 pre Tâlmaciu păharnicul în părți căzăcești, să facă oaste, pohtind pre hatmanu leșăști să nu apere acestu lucru. Și amu strângea oameni Tâlmaciu în Movileu, iară acolea, la Racoții, s'au schimbat|| sfatul într'altu chip. 303^R

Zač. 21. Mihnea vodă domnul muntenescu, om fără de nice o frică spre Dumnedzău, fără nice un temei, tiran dreptu fantastic, adecă buguitoriu în gânduri, au pus gându să să hănească pre Turci. Și mirându-se, cum va face să n'abă suală de boeri, ce era capete Țărâi Muntenești, cu mare și nespuse tiranie, 30 de boieri, tot fruntea aceii țări, au omorât ș'au pus pre voia sa boieri. Și după această faptă, au răpedzit la Racoții, dându-i știre că, ori la ce-l va scoate norocul și vremea, este tovarăș împotriva Turcilor cu dânsul. Care lucru înțelegându Racoții, dentâi n'au credzut pre Mihnea vodă, apoi, dacă i-au trimis gu-rământuri și au vădzut adevărată voia lui, că este împotriva Turcilor, au schimbat sfatul și au lăsat Țara Muntenescă, să cârmuiască Mihnea vodă despre aceie aripă, fundu pre loc cu domnia și cu prilej de oaste, iară pre Constantin vodă l-au orânduut asupra Moldovei, avându iarăși și Constantin vodă oastea mai gloată și prilej a ținere oaste. Pre Ștefan vodă l-au oprit, făgăduindu-i că, de va da Dumnedzău lucrurile spre folosul lui, iarăși el va hi la domnie și așe au rămas Ștefan vodă înapoi. Nicolai Cârnu, încă vădzindu coborîrea lui Racoți și amestecate lucruri, au venit cu oastea ce să trimisese.

Zač. 22. Aceste audzind Ghica vodă că să lucrîadză la Ardial, cum iară să gătiadză amestecături asupra țărâi, au tri|| mus la hatmanu leșăști pre Ghigorie păharnicul, să nu prumască lucruri carile sintu împotriva împărăției, de face Ștefan vodă lefecu în țara lor asupra țărâi. Ce hatmanu leșăști prea lesne s'au apărat, dzicând că în partea Căzacilor să fac acele, nu la dânsu. Și era Ghica vodă cu tabăra într'acia vară la Cârniceni, ce, dacă au vădzut de sfatul într'altu chip schimbat la Racoți și au oblicit că și Mihnea vodă adevărat împotriva împărăției ham și Constantin vodă gata să vie asupra țărâi, drept preste munți să coboară,

s'au mutat cu tabăra la Capul Stâncii, despre Țuțora, în preajma Bugiacului.

5 *Zač. 23.* Împărățuia înțelegându de aceste turburări la Ardiâl, stându veziriul după paza mării despre oști cu galionuri Veneției, trimițându la hanul, numai ori singur, ori pre un soltan cu oștile Crâmului să trimață în ceste țări împotriva Ardealului. Ce, încă nu sosise în Bugiag soltanul, cându dencoace Constantin vodă au intrat cu oști în țară pre Oituz și în Țara Munteniască Mihnea vodă 10 au intrat în Turci. Pre unu i-au omorât, pre alții mulți au și botedzat, câți și s'au aflat Turci în țara lui, ori slujitori de ai lui, ori agi, ori neguțitori. Și așe s'au început ca de iznoavă amestecăturile în ceste țări. Mihnea vodă după 15 această faptă, singur, sprinten, au mârș de s'au adunat cu Racoții de față, în munți || la strajea unguriască, unde venise 304^R și Racoții și s'au dat credința unul altuic. Și s'au întorsu Mihnea vodă în Târgoviște, unde era toate oștile lui strânse și Racoții i-au dat o samă de Nemți ai săi și catane. Și au purces Mihnea vodă în olatele turcești asupra Giurgiovului 20 singur, iară o samă de oaste asupra Brăilei, iară pre Cornia despre Mehedinia și preste Dunăre, ardzându și prădându. El singur au luat Giurgiovul și l-au arsu și Brăila iar au arsu oștenii lui și au arsu și Galații atunci tot acei căpitani ai lui și la Dobrogea, asupra Hârsovei au trecut oastea. Ce 25 aceie, den loc n'au îmblat bine, ce deabiie au scăpat de Turci.

Zač. 24. Aceste s'au început în Țara Munteniască, iară aice Constantin vodă cu 5000 de oameni au venit asupra Ghicăi vodă. Avea limbă Ghica vodă și dela Roman apucate 30 de ai noștri și amu dela Podul Leloe și vădzindu apropiată oastea, au scos și Ghica vodă toată călărimea împotriva lui, cu Hăbășescul hatmanul și Grigorie păharnicul. Iară singur Ghica vodă cu toată pedestrimea și cu pușcile au trecut la

tocmală, au început harțul, întrându beți, cu săbile zmulțe; pân în șiragurile ungurești. Au căutat și hoao a sta cu Voicehovschii capitanul, să nu pieie atâtea oameni și au stătut harțul acela mai bine de un cias, neputându a-i dezbăra
 5 nice într'un chip pre oamenii beți dentr'acela loc. Și amu perise de cei, 4 oameni și să apropiia încet toată oastea. Am purces pen târg dreptu, gonașii au dat după noi, însă numai până la marginea târgului și au stătut Constantin vodă pre loc, până au cercat bine târgul și curtea. Și obli-
 10 cind de Ghica vodă la Țuțora, n'au băgat oastea pen târgu, cum'au făcut ai noștri, ce alătura cu târgul, peste vaea ce să dzice la noi Cucata, trecându cu oastea, au purces întins în urma noastră cu oastea tocmită, apucându pre mulți de ai noștri în târg, carii au plătit scumpu acela vin
 15 ce-l băuse, îndată cu capetele sale.

Zac. 28. Oastea noastră, cum era răzspită den purtatul prostu, așe și cu mai mare proastă au venit poruncă, numai || 305^v
 să li-să dea războiu. Amu aproape de Capul Stencii, drept pre culme, au stătut toate stiagurile a noastre în tocmală și
 20 au așteptat pre oastea lui Constantin vodă.

Zac. 29. Amu nu Leșii, ce draganiia nemțască era în frunte tocmită la Constantin vodă cu foc și un stol toată ceialaltă oaste, cărua nu era a noastră depotrivă, că și mai puțină cu mult și fără foc, oaste călăreață numai. Iară preste
 25 poruncă neavându cum hi într'altu chip, au săritu stiagurile noastre întâi la dânșii și mai ales capitanul Voicehovschii, ca un mare vitiaz și acmu, aice și la toate trebile, hie când
 slujitoriu deplin. În loc au luat pre catane, ce era în frunte, la harț în sabie și până la Nemți au cădzut aceia mai toți,
 30 fiindu la acești ai noștri și cai mai proaspeți. Și au dat stiagurile lui Voicehovschii dreptu în focul Nemților, den care focu în loc au picat câțva slujitori de ai noștri și un stegar de a lui Voicehovschii. Iară nemică nenspăimându-se ai

noștri de aceie cădere a celor slujitori, întrase amu cu sabile în Nemiți, cât n'ar hi putut a mai da foc al doilea rând, așe să amestecase. Îndată au năvălit toată oastea și aripile oștii lui Constantin vodă, deci, numai ce au căutat să dea îndărăpt stiaurilor noastre. S'au prilejit la întorsul oștii noastre peste trupuri de Unguri, cari cădzuse la tâmpinarea dentâi, un ungur cădzut de || rană, lăsat în loc de mortu, au apucat o suliță carea cădzuse lângă dânsul și vădzându că fug ai noștri au sărit și au apucat sulița și au tâmpinat pre un slujitor de ai noștri dreptu pen vintre și în loc au cădzut bietul slujitoriu de pre cal giôs.

Zac. 30. Încotro era a năzui oștii noastre, era loc foarte rău și îndată coborâșul Jjiu, singură Jjuea de trecut rea și tinoasă, nice de vad, nici de'nnotat. La pod nu încăpea și buldzându-se, cădea de îmbe părțile pe lângă pod, acei de pre laturi într'apă, cât, de îmbe părțile pe lângă pod cuprinsă era Jjiia de cai și de oameni. Și acolea multă oaste de a noastră au perit și mai mulți de apă. Au cădzut și vii câțva pre mâna lui Constantin vodă și mai aleși den boeri: Bucioc, Buhuș sulgeriul cel mare pre atunce și Gavriluță Costachie jtnicer mare pre atunce. Pre boieri, dacă i-au dus la Constantin vodă, îndată i-au pus iară la boierii și slobodzi, fără nici o pază. Peste podul Jjiu n'au mai gonit oastea lui Constantin vodă, ce au stătut pre dial la mas cu toată oastea. Iară Ghica vodă cu oastea amu spăimată s'au sfătuit și cu noaptea au purces spre Lăpușna cu pedestriștea și cu pușci, răpedzîndu îndată de olac la El Agası de Bugeag, dându-i știre de aceste toate.

Zac. 31. Mărs-au dărăbanii bine până în Lăpușna; acolea pre loc răsufîndu o dzi oastea, a doa dzi agunși dărăbanii de Constantin vodă cu giurută de milă și de lefe, dimi-niață || s'au sculat și au apucat pușcile câte era, depreună și cu săimenu au purces înapoi, făcându gâlceavă mare

căpeteniilor și cine ari rămânea, cu moarte lăudându-i-să. Care gălceavă a lor vădzându boierii pre căți era, să nu-i apuce cu de a sila, s'au dat în laturi. Iară singur Ghica vodă au eșit la dâșii cu șlicul a mână, rugându-să să hie
 5 îngăduitori nu mai multu de cinci-șase dzile, spuindu-le adevărat venirea sultanului. Ce, n'au avut cui dzice, nebunite gândurile prostimei și turburate și s'au aflat ca aceie, carii nu s'au rușinat de chip de domn, ce l-au împinsu dela pușci pre Ghica vodă și au purces cu pușcile spre Iași. Iară curund
 10 au luat plată deplin pentru faptele sale, precum vei citi mai gios.

Zač. 32. Rămâindu Ghica vodă numai cu boierii, n'au cutedzat să mai zăbăvască la Lăpușna, ce au purces spre Tighinea, pre Bâc până la Luțeni și acolea au așteptat pre
 15 El Agasi. Iară dărăbanii și cu săimenu au venit aice în Iași și s'au închinat la Constantin vodă cu toți și dela Movileu într'acesteși dzile au venit și Tâlmaci păharnicul că câțva de a lui Ștefan vodă. S'au mirat Constantin vodă de săimeni și de dărăbanți, carii cu toți era până la 700 de oameni cu foc și cu tunuri.

Zač. 33. Și așe Constantin vodă aședzându-se în scaunul țărâi, au trimis și la Țarigrad, cercându cu făgăduință, să-și || tocmască domniia, ce n'au apucat să-i vie răspunsul, 307^R
 25 nici era cum, ce om era Chiuprului vezir pre atunce, că într'aceleși dzile au sosit pre Botna și El Agasi cu o samă de oști. Și s'au mutat și Ghica vodă de pre Bâc la Botna și amu împreunat cu El Agasi au stătut la Căușeni, până au sosit și sultanul.

Zač. 34. Turburarea a lui Racoți amu era la știrea împărăței și hainiia a Mihni vodă. Deci asupra lui Racoți era orânduit Alı pașe, veziriul de Buda, iară asupra Mihni vodă Galga sultan den Crâm. Și atunceși veni veste și de schimbarea Ghicăi vodă den domniia Muldovei în Țara

Muntenească cu domniia aceii țări, în locul Mihnei vodă. Iară aice în țară, în locul Ghicai vodă, au dat domniia lui Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasilie vodă, care lucru, pentru să nu să rășchire boierii de pe lângă Ghica vodă asupra vremii aceie, s'au tănuit multe dzile acestu lucru, apucându-să Ghica vodă că va primeni acestea într'alt chip. Și tot cum ar hi pentru trebile sale au stătut împotriva lui Constantin vodă cu sultanul.

Zac. 35. Galga soltan, macară că-i venisă amu dela împărăție porunca să rădice pre Ghica vodă dela Muldova și să-l ducă, să-l pue domn în Țara Munteniască, aflându lucrurile în Moldova iară așe amestecate, să nu lase pre Constantin vodă hainul împărăției în scaunul țării, au purces în sus|| pre Prut și au stătut cu coșurile la Bolota, mai jos de Țuțora. Și acole făcându sfat, singur au rămas cu coșurile ș'au oprit pre Ghica vodă lângă sine, iară oastea toată sprintenă de război tătarască și pre toți boierii cu câtă gloată avea, au dat supt mâna lui Ahmet aga El Agasi de Bugiag și au purces el serdariu asupra lui Constantin vodă la Iași.

Zac. 36. Luându veste Constantin vodă de soltanul că este amu așe aproape, ș'au rădicat oastea den târg și s'au mutat la Gălata de Sus și acolea au pus dărăbanii noștri și pe săimeni și câți pedestrași au avut și el, de au săpat un șanț pe deasupra pârâului, carele să desparte den pârâul Bârnovei și vine pre supt Galata de Sus și acolea, după șanțu, au descălecat toată pedestrimea, iară călărimea în dial și au stătut acolea cu țabăra toată.

Zac. 37. Oastea tătarască, cum au purces stoluri după stoluri și dacă s'au strânsu toată la Cîric, au început a dodei întâi cu harțuri, mărgându Tătarai până la pârâu, Vârsa focul dărăbanii fără ispravă în harț, cum ari vedea mare năvală, așe strica iarba, fără de nicio triabă și pre nime

nu răniia, care lucru era îndată semn de mare frica lor, Toate aceste socotiiia El Agasi, om deabiie || în toate oardele 308^R
 Crâmului altul al doilea la sprinteniie și la lucrurile răz-
 boaelor. Iară în deșară o samă de săimeni de cite ai noștri,
 5 ce să închinase la Constantin vodă, s'au îndemnat și au eșit
 den șanțuri, vindu pre iaz, pre lângă pârau, au venit până
 în podul Bahluiului și trecându podul preste Bahlui, ce era
 pre atunce mai gios de iaz și așe să simețise câtă pedestrime
 era și'n șes dencoace de pod eșise câte 5—6 la un loc și
 10 apucase și case câteva în Broșteni și da în Tătari cu sine-
 țele. Iară și atunce era de mirat, că pre nime nu răniia,
 fără doi cai, ci au rănit supt Tătari, la acel eșit a lor.

Zac. 38. Accie semeție a lor vădzându El Agasi, au
 încălecat sângur ș'au coborât în șes pre Bahlui și fiindu și
 15 doao stiaguri de Unguri, iară el singur au îndemnat pre niște
 Tătari sprinteni asupra săimenilor, ce era în șes. Ș'au sărit
 Tătarăi dreptu asupra săimenilor, cu sinețele la obraz săi-
 menii fiindu. Și cum n'arı crede nime să margă Tătarul
 la foc, așe îndrăzneț au mărs, ales cum am vădzut pre un
 20 tătar bugegian drept asupra a doi săimeni, cu sinețele în
 pravilă au mărsu și de aproape amu au slobodzit amândoi
 sinețele în Tătari, iar nici pre unul nu l-au nemerit. Cu
 sabua zmultă Tătarul, pre unul l-au rănit, iară pre al doilea
 săiman l-au 'dus viu la El Agasi. || Așe să cunoștea de atunce 308^V
 25 pediapsa lui Constantin vodă ! Iară în cea parte de Bahlui,
 în ceriu, fugia cele două stiaguri de catane, dela o vreme
 numai de un tătar, cu mare ocară și răs între toți că fugiia
 atâte oameni de unul și fugind da înapoi cu pistoalele în
 sus, nevădzându unde dă !

30 *Zac.* 39. Amu 'în de sară era acest harț; preste noapte
 au eșit den târg Tătarăi la mas preste ceriu, iară dărăbanii
 și săimeni un cias n'au stătut, toată noaptea au dat cu
 sinețele și nu câte unul, ce'tot odată ca 'n chip nemțasc,

strica iarbă fără ispravă în vânt. Ni-am gândit întâi că ori hi dodeindu Tătarâi, ce n'avea dodeială de nime, numai să cunoaște bine lucrurile blăstămate și nspăimate.

Zac. 40. A doa dzi, Vineri să prilejisă, deci Tătarâi război să facă n'au vrut, ferindu Vinerea, care dzi la dânșii să ține, cum ținem noi Dumineca din dzilele săptămânii, ce au ședzut gata, cu caii amână, până spre amadză-dzi. Au chemat El Agasi pre boieri la sine și li-au spus, cum într'aceie dzi nu-i sloboade legea lor să margă asupra nemăruia, iară ei de ar veni, atunce război om face. Și au întrebat de boieri, ce li-ari părea și lor, în ce chip, a doa dzi ari merge asupra lor și den ce parte s'ari lovi și ce loc iaste || unde stă oastea lor. Aceste vorovindu cu boierii, că era om în faptele sale denafară de hirea tătarască, așe de blându, lin și la triaba oștii deplin, aceste vorovindu, numai ce să audziră dobele și trâmbițele în oastea lui Constantin vodă și s'au vădzut fără zăbavă și clătirea oștilor la vale, spre Bahluiu. Și așe au eșit toată oastea la șes, cu pedestrimea, cu pușcile, cuprindzind oastea lor dela pârâul ce vine alătura cu iazul, până la Galata de Gios și așe, cu aceie tocmală, au purces spre pod cu oastea Constantin vodă.

Zac. 41. Au încălecat și Tătarâi, era de toți ca 3000 de oameni și de ai noștri, Moldoveni, vro 300 de oameni și i-au tocmit El Agasi pre Tătari și pre ai noștri dencoace de Cîric, pre podiș, asupra Tătarașilor, așteptându pre Constantin vodă în tocmală.

Zac. 42. La Constantin vodă, de toată oastea va hi fost la 8000 de oameni. În șes, la eșitul harțului tătarăscu înainte, peste Bahluiu, n'au eșit dela dânșii la harțu nime. Slobodziia pușcile câte o dată, și era pușcile bune și mari, de acele pușci ce făcuse Ștefan vodă Gheorghie la Liov, dară așe da de bine dēntr'însele, cât nu să lovască pre cineva, ce sunetul glonțului nu să audziia pre nicăure. Aceie toc-

mală era. || Și să gândua că or înspăima pre Tătari numai 309^r
 cu sunet, ce nu să sparie nepriiatinul cu sunet în dar, fără
 moarte.

5 *Zac.* 43. Dacă au sosit oastea lui Constantin vodă la Ba-
 hlui, s'au apucat de trecătoarea Bahluiului și dacă au vădzut
 El Agasi că are gându să treacă oastea Bahluiul, au pus un
 tătar bătrân la o movilă, care este de acoloa, de unde sta
 oastea tătarască mai spre Aron vodă, asupra Cîricului, în-
 10 vățându-l, cât va vedea de acolo că va începe a să sui oastea
 lui Constantin vodă spre mal, pre la marginile Tătărășilor
 la dial, să să învârtiască pre movilă de trei ori. Și așa au
 făcut Tătarul. Deci, cum au vădzut semnul dela movilă,
 de unde era Tătarul, El Agasi întâi singur, ca un leu și
 după dânsul toată oastea, cu glas: «Halla, Halla, Halla»,
 15 au purces. Au slobodzit dărăbani și săumeni toți focul și
 pușcile, de care durât a sinețelor să oprisă Tătarăi câtva,
 iară dacă vădzură că nu cade nime den sinețele lor, au
 răbdat, până au început a să mai rări focul. O samă de dă-
 răbani, cum au vădzut că să stâmpără focul și Tătarăi tot
 20 stau, dela coadă unii au plecat fuga înapoi, pre carii, cum
 i-au zărit Tătarăi că fug, cum orbi au năvălit și au și intrat
 în pedestrime cu sabule zmulte. Să prăvești moarte, să
 vedzi osânda și așa de sânrg vărsare de sânge de oameni!
 Era trei iazuri de trupuri, cum sta || trei rânduri de pede- 310^r
 25 strime, unul preste altul de pe supt mal, până în pâraul
 Bahluiului. Constantin vodă au luat drumul cel mare spre
 Scânțea, călăreți care încotro au putut, unii pre Bahlui,
 alți pen Cârlegătură și s'au topit mulți Unguri și den că-
 lărime și mulți au dat și de pe iaz în hălășteu, mulți ș'au
 30 pus capetele și pen codri. Iară carăle ale lui Constantin vodă,
 toate au rămas la mănăstirea lui Pătru vodă, la Galata de
 Sus. Și așa mult Tătarăi n'au gonit, ferindu-se de păduri.
 Atunce au cădzut la robie și Bălianul banul dela Craiova

de Țara Munteniască. Aice în oraș era mănăstirile pline de bieții oameni târgoveți și sărăcimea au dat toată bani, de s'au răscumpărat ca den robie.

Zac. 44. Soltanul după această izbândă, luându pre Ghica vodă cu sine, după porunca împărăției, au purces pre la Huși în Țara Munteniască și acolea, fără nici un războiu cu Mihnea vodă, l-au aședzat la scaun, fugindu den Târgoviște Mihnea vodă și simțindu-se în faptele sale cele mai multu decât păgânești, cu furiș la Racoți, în Ardial, unde-și ș'au borât curundu și sufletul în prăpăștile iadului. Și cum scrie Sfânta Scriptură: « И погнѣ памѣт ерѣ съ шѣмом ». Așe spun că l-au otrăvit Racoții. Făcuse el o zarvă pre la Dârstor, pre la Giur|| giov, cu Turcii, până a-i veni veste de răzsâpa lui Constantin vodă de aice, care, de au făcut vre o vitejie acolea, să scrie Muntenii. Iară aice au venit Ștefan vodă, feciorul lui Vasilie vodă, în scaun.

Capul al doodzăci și doi.

Incep. 1. Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasilie vodă, toată domnua a lui Gheorghie Ștefan vodă fiindu aice cu înmă sa în oprială, de carele siindu-să boierii, să nu iasă la domnie în viața lor, ales boierii caru era de casa lui Ștefan vodă, îndemna pre Ștefan vodă să-l semnedze la nas. Ce n'au priumit Ștefan vodă, dzicându: « Om muri noi până atunce, până va hi unul ca acesta domn », că era copilaș mic încă pre atunce Ștefăniță vodă. Iară dacă au eșit Ștefan vodă Gheorghie den domnie ș'au venit Ghica vodă în scaun, aducându-și aminte binele și mila și cinstea care au avut dela Vasilie vodă, pre doamna sa și cu feciorul au trimis în Țarigrad cu cinste. Era încă Vasilie vodă viu, închis la Edicula și dacă au mârșu în Țarigrad doamna|| lui Vasilie

vodă, era slobodă a merge la domnu său. Iară pre Ștefăniță vodă l-au dat Vasilie vodă la priatini la carte și agiungând amu la ani . . . , mergea câte cu un răvaș și la veziriul Chupruliul cel bătrân, la nevoile sale. Spun, dacă l-au vădzut veziriul amu voinic, au dzis « Voinic fecior are Vasilie beiu ! ». Și așe, fără zăbavă au eșit la domnie Ștefăniță vodă, mutând veziriul pre Ghica vodă în Țara Munteniască, ca pre un om bătrân, pentru aședzarea acei țări, după mare răscoale ce făcuse Mihnea vodă în Țara Munteniască.

Zač. 2. Bine nu s'au aședzat aice în scaun Ștefăniță vodă și acolea Ghica vodă în Țara Munteniască, în anul dentâru a domnurilor lor, Constantin vodă au și lovit iară fără veste pre Ghica vodă și așe de grabă, cât cu noaptea au plecat fuga din scaun Ghica vodă den București și au apucat Constantin vodă scaunul Țărâi Muntenești iară.

Zač. 3. Soltanul era în Bugiag; îndată i-au mârș porunca dela împărăție să margă asupra lui Constantin vodă și îndată au purces sultanul. Iară Constantin vodă au strânsu oaste foarte bună, că și țara venise la dânsul toată și s'au tăbărât în munți la loc așe de tare, cât soltanul, dacă au înțeles ce oaste are și în ce loc iaste, nu să gândiia că așe de lesne îl va lua, că avea și Leși și Nemți și Unguri și Sirbi lefecți, că încă nu || fârșisă banii a lui Matei vodă. Ce, într'o dzi au ales soltanul 300 de Tătari într'ales și li-au dat poruncă, ori cum, numai să străbată la locul acela unde era tabăra lui Constantin vodă. Și s'au purces Tătărâi și s'au tâmpinat cu o straje a lui Constantin vodă, care straje, vădzându că vin Tătărâi, s'au dat înapoi și luându-i Tătărâi în goană, tabăra celalaltă, nu să să apuce de război, în ce loc era, ce aceie spaimă li-au cădzut asupra, cum, care încotro au putut, au plecat fuga și au lăsat toată tabăra pustie. Numai Constantin vodă, vădzându spaimă ca aceie, s'au strânsu lefecii ce avea s'au purces preste munți

în Ardeal. Hicleșug au fostu a Muntenilor, că n'au vrut să să puie împotriva împărăției, au ce urgia lui Dumnedzău au fostu la aceie spaimă, că spun că numai șapte Tătari au fostu acēie ce au gonit și au răzbit până la tabăra, cât s'au mirat și singur sultanul. Deci, după această izbândă, au ședzat soltanul iară pre Ghica vodă, carele era fugit la pașea de Dârstor.

5

Zac. 4. Constantin vodă, după fuga sa den Țara Munteniască, n'au mărșu la Racoți, ce în număr ca la 800 de oameni tot într'ales lefecii, s'au suit cu munții alătura în sus și aproape de Maramorăș, pe la Bistriță, au luat potica preste munți, pre la Dor || na și au eșit pre la Câmpul Lungu a țărâi noastre și trecându mai pe den sus de Suceavă, au lovit pre la Hotin și au trecut Nistrul la Căzaci pre la Movileu, ispitindu-să și despre aceie aripă.

10

15

Zac. 5. Ștefăniță vodă aice, ca un om tânăr, nevrându soru-sa, doamna Roxanda să vie pre scrisorile tătâne-său ș'a lui în țară, den Rașcov, care târg îi dideasă Hmul, după moartea feciorului său, lui Timuș, au trimis oaste asupra Rașcovului să-l bată și să o ia cu de a sila. Ce n'au putut face nemică ai noștri Rașcovului, numai ce au făcut zarvă cu Căzaci. Cându și cându aștepta prilej ca acela Căzaci să lovască aice în țară și prilejindu-să a nemeri lui Constantin vodă la dânsu, în loc i-au făgăduit oaste.

20

25

Zac. 6. În Țara Munteniască, după fuga aceie ce făcuse Ghica vodă de Constantin vodă, vezirul scârbit pre dânsul, nu preste multă vreme au trimis pe pașea de Dârstor de l-au luat den scaun și au dat domnia în locul lui feciorului său, lui Grigorie vodă.

Zac. 7. Și așe, tot într'același an, anul deptâi a domniei lui Ștefăniță vodă, toamna, au venit Constantin vodă cu oaste căzăcească și asupra lui Ștefăniță vodă, ispitindu în divuri, în chipuri, să încapă la domnie, nu fără agiutoriu

30

și îndemnarea a lui Racoți, că și Racoți, încă așezat nu
era și 'n Ardial o cetate anume Oradua || cu oamenii lui 312^v
Racoți așezată pre atunce, o bătea Ali pașea, care au și
luatu-o, eșindu o fâmeie den cetate și arătându Turcilor
5 apa de unde venia, de 'ncungiura cetatea. Aceie apă abă-
tându-o Turcii dela cetate în laturi, au luat-o, vestită între
cetățile Ardialului.

Zac. 8. Înțelegându Ștefăniță vodă că trece Constantin
vodă Nistrul la Soroca, au eșit la Coiceni cu oastea sa ș'au
10 pus tabăra acolo, însă oastea era prea puțină, că țara într'aceie
foamete era într'acela an, cât mânca oamenii papură uscată
în loc de pâine, măcinându-o uscată. Și de pe aceie foamete
poreclua și pre Ștefăniță vodă, de-i dzicea Papură vodă.
Ce vremile și voia lui Dumnedzău nu sânt în voia domnilor.

15 Zac. 9. Iară și pre câtă oaste era, o trimiseasă Ștefăniță
vodă toată în frunte înainte pre Răut cu Catargul și cu
Grigorie păharnicul și cu Mihalcea Hâncul sârdariul și
călărașii de țară și toți mazilu cei mai sprintini, aproape
de 2000 de oameni. Și așe oastea aceie foarte cu proastă
20 tocmală, cu orânduiala serdarilor ce era fără crieri, au lovit
Chiașca căzacul noaptea, numai cu 300 de oameni și au
răzsipit toată oastea aceie, cu mare ocară, oaste numai den
sunset răzsipită, nice gonită de cineva. Iară tot adunându-să
la loc amu pre giumătate de cât era întâiu, au stăut de
25 straje, până au sosit și Constantin vodă || cu tabăra la dânsu, 313^R
carele, dacă au luat veste den limbi că este la Coiceni Ște-
făniță vodă, au luat în gios, trăgându oastea la Prut, la Za-
garanca. Și să nu hie dat aceasta veste un căpitan leah
anume Voicehovschii, că Constantin vodă este amu mai
30 gios de noi cu oastea, de străjerii noștri l-am hi știut atunce
cându ar hi trecut Prutul. Deci au purces și Ștefăniță vodă
în gios pre la Posadnici și trecându târgul pre deasupra
mănăstirii lui Aron vodă, au trecut la Tomești pre Bahlui

și acolea au stătut cu oastea. Iară Constantin vodă într'aceie noapte au mas`la Prut în ceie parte.

Zac. 10. A doa dzi Constantin vodă s'au apucat cu Căzaci de trecătoare, iară Ștefăniță vodă au luat Prutul în gios, în preajma Bugiagului, că îndată au răpedzit la El Agasi den Bugiag. Și era cu Ștefăniță vodă și Balgi bașea hanului cu vro 100 de Tătari, den care Tătari și de ai noștri au ales Ștefăniță vodă și au mărs supt tabăra căzăcească, amu Prutul trecută, de au luat den oastea lui Constantin vodă limbă .5

Zac. 11. Au spus limba, cum sânt cu Constantin vodă 5000 de Căzaci den toate polcurile aleși și 1000 de lefecii a lui și cum merge Constantin vodă drept la Iași. Acele înțelegând Ștefăniță vodă, cu sfatul lui Balgi bașe, au luat cu tot deadinsul pre Prut în gios, în tâmpinarea lui El Agasi || și s'au tâmpinat cu El Agasi de Bugiag la Codrul Chigheciului. 10
313^v 15

Zac. 12. Trimisease Constantin vodă în urma lui Ștefăniță vodă 500 de oameni cu Durac, căroră și Ștefăniță vodă trimițându înainte să cerce, pre Hăbășescul și pre Voicehovschii căpitanul, înainte numai cu o sută de oameni. Dela Obileni s'au suppus oamenii lui Constantin vodă și s'au făcut a fugi ceie ce să arătasă, pre carii gonindu-i ai noștri, au eșit toată strajea lor. Deci, numai ce au căutat a pleca cestora ai noștri fuga. Era cu ai noștri și Tătari puținței, în carii era și un comis a soltanului, ce venise pentru polonul lui la Ștefăniță vodă. Au perit acolea acela om a soltanului și alți doi Tătari cu dânsul, năvălindu preste Jijiie după cei dentâi, ce să arătasă. Apoi, la trecutul Jijiie înapoi, li-s'au înglodat cail. Îl apucase alt Tătar pre comisul acela a soltanului după sine pre cal, ce apoi au pus capul și el și comisul acela. 20
25

Zac. 13. Dacă s'au tâmpinat Ștefăniță vodă cu Șah Būlat aga, El Agasi de Bugiag, ca 2000 de oameni cu dânsul și 30

cu Ștefăniță vodă pre 1000 de oameni, au purces drept
 asupra lui Constantin vodă la Iași. Amu adunase la sine
 Constantin vodă pre vlădici și câțva boieri suseni. El Agasi
 îndată au ales o samă de Tătari sprinteni și i-au trimis să
 5 lovască Iașii fără veste. Și așe de grabă au lovit, || cât au 314^R
 luat orașul în lungu, de au apucat mulți oameni în robie
 den târg. Constantin vodă vădzându că-i vin Tătarâi asupră,
 au eșit cu tabăra și au stătut cu oastea dé laturea târgului,
 pre pârauul Căcăinii, mai gios de podul lui Ștefan vodă.
 10 Iară Ștefăniță vodă cu El Agasi au cuprinsu Tătarașii.

Zač. 14. Mergea ai noștri o samă mai bine, departe
 asupra taberii, decât Tătarâi și săimeni în bătea den sinețe
 de după case. Într'aceieși dzi au eșit o samă de capete căză-
 cești la El Agasi la voroavă și cerea dela dânșii El Agasi
 15 să dea pre Constantin vodă și să margă ei slobodzi. Pre un
 păr au stătut atunce viața lui Constantin vodă, că solii amu
 pozvolua, ales Stamatenco, carele era mai mare pre Căzaci.
 Numai Căzaci sânguri den sine, den făgăduința lui Con-
 stantin vodă că pe tot omul va da la Movileu câte 20 de
 20 lei și dând o samă de bani la sotnici și mai mult lui Chiașco
 sotnicul, au strigat Căzaci până într'unul, chiuind: « **НѢХАН
 СЛѢКА НАШѢ НѢ ГҀХЕНЕТ** », or sta și acest lucru nu or face.
 Spun să hie luat bani dela Constantin vodă și El Agasi.

Zač. 15. A dooa dzi pre amadză-dzi, au purces tabăra
 25 legată den loc și la suitul malului pre de laturea Tătarașilor,
 să hie fost o tocmală și nevoința lui El Agasi, || era de a să 314^V
 rumpere tabăra la acela loc de ai noștri. A doa năvală au
 făcut ai noștri amu pre dial spre Aron vodă și înfrânsease
 pre pedestrima căzăcească până în cară și au picat acolea
 30 Căzaci, iară și supt ai noștri, cai s'au aflat răniți câțva și
 morți.

Zač. 16. Și așe hălăduit Constantin vodă și dentr'aceie
 dată de supt cumpăna mare a vieții, n'au mai cercat zarve

de atunce, ce s'au aședzat în Crâna Leșască. Mărs-au Ștefăniță vodă cu El Agası în urma Căzacilor până preste Prut, iară petrecătorilor, nu oștenilor și gonașilor sămănători. Și s'au întors El Agası în Bugiag, iară Ștefăniță vodă în Iași. Căzaccii cu Constantin vodă au trecut la Movileu Nistrul și acoloa mare nevoie au avut de Căzaci pentru lefe. 5

Zač. 17. Bine nu s'au mântuit Ștefăniță vodă de El Agası de Bugiag, au sosit și pașea de Silistra, Mustafa pașe și cum au sosit, au descălecat drept la curtea cea domniască și au strânsu toți boierii la sine și întrebându-i de aceste oști căzăcești, cum de 'au venit asupra țărâi împăratului. Făcând pre boeri haini, i-au luat pre toți, câți-ș au fost boierii, de i-au închis, țindu rău și pre Ștefăniță vodă și făcându-l om de nemică. Au ședzut aice trei dzile, cu mare cheltuală și sile în oraș de oștenii lui și la purces au ales 15
315^R den toți|| boierii pre Toma vornicul și pre Șeptelici hatmanul și pre Prăjescul vornicul în pază și până n'au dat 60 pungi de bani, nu i-au slobodzit pre boierii, carii mai sus să pomenesec, amu dela marginea țărâi.

Zač. 18. Ștefăniță vodă toate faptele aceste a pașii dându știrea la Chiuprului veziriul și amu și Vasile vodă eșisă den Edicula slobod, în loc au răpedzit la pașe, de l-au dus la Țarigrad și cu puțin de n'au perit sângur pașea, iară cheharia lui au plătit acele fapte cu capul. 20

Zač. 19. Într'acest an ș'au fârșit dzilele vieții sale și Vasile vodă, domn vestit între domnii țărâi și cu fericită domnie. Ștefăniță vodă, cât s'au dezvărat, îndată i-au venit poruncă să trimiță oaste în Țara Unguriască și dela Munteni iară așe, asupra lui Racoți și au trimis Ștefăniță vodă pre Voicehovschii capitanul de lefecii cu 1000 de oameni și pre Mihalcea Hâncul serdarnul. 25
30

Zač. 20. Sărascher dela împărăție era asupra lui Racoți un pașe anume Săidi pașe. Nu-l pot uita Turcii până astăzi

pre acel pașe și acela om era de războinic și tare, cât (precum spunea și ai noștri de dânsul), cu hatmanii cei vestiți în lume poate să să puie hirea lui. Cu acela adunându-se și oastea || munteniască și a noastră, au purces asupra lui 315^v
 5 Racoți și la Cliujvar la oraș li-au eșit Racoți înainte cu oștile sale.

Zač. 21. Pașea n'avea mai mult de 6000 de oameni, fără oastea cestor două țări, însă, cum spun, nenfrânt om la războac. Iară Racoții avea 8000 de oameni, de mare scumpete
 10 ce avea acel om, că de ar hi avut oaste mai multă, cum era oastea turcească puțină atunce asupra lui, la dânsul era aceie dată izbânda. Și cum au fost acela război, n'am vrut să-l trecem cu pomenirea.

Zač. 22. Tocmise Racoți toată pedestrimă sa și pușcile denadriapta, împotriva Muldovenilor și Muntenilor, știind
 15 că aceste niamuri împotriva focului nu stau. Iară singur cu capul său, cu toată călărimea (că avea aliasă călărime) au stătut împotriva oștii turcești.

Zač. 23. Iară Sărdi pașe tocmise pre 2000 de Munteni și pre 1000 de Muldoveni denastânga sa, iară călărimea turcească o samă în frunte înaintea sa, iară o samă de călăreți și odată cu pedestrima câtă avea și cu pușcile au stătut pe după călărimea ceii dentâi. Și dacă au tocmit așe oastea, au chemat toate capetele, și a noastre și muntenesti, și li-au
 20 dat poruncă așe: «Cânilor! Iacă, eu oi purcede drept asupra ghiaurului și nu cu altă armă, numai cu sabia. Den voi carele să va apuca, ori de arcu, ori de altă armă, aceluia capul îi voi tăia și întâi || voao, căpetenilor. Deci, eu cum 316^R
 25 oi purcede și oi începe războiul, voi să treceți preste pedestrime și să loviți oastea nepriatinului den dos. Dacă oi înfrânge, că știu eu că oi înfrânge, unul den voi să nu cumva să să apuce de jac, să descalice cineva la vre o boarfă sau să alerge după cai slobozdi cineva să prindză, ce să goniți

strânși pre nepriiatinul, că de goană sînteți voi mai buni decît oastea a mea ceastalaltă Și aceasta învățatură să țineți, cum vă dau poruncă. Iară că nu oi bate pre nepriiatinul, nime den voi să nu gîndiască, că eu știu că oi bate ! ».

Zac. 24. Și după aceasta poruncă, cum au sosit capetele oștii noastre la bulucurile sale, au și purces pașea întâi cu oastea, așe tocmită cum s'au dzis și ai noștri alătura. Dacă s'au apropiat Turcii de oastea lui Racoți, au sărit Racoți cu toată oastea odată, sîngur fruntea cu aleși catane ce avea și îndată au înfrînt toată călărimea turcească, câtă era în frunte și așe au buldzitu-o, cât începuse o da preste pașe, carele venia cu temeiul pre urmă. Ce, au stătut pașea singur cu sabua zmultă, oprind oastea care o înfrînsese den frunte Ungurii. Și pășînd singur cu sineși, cu bulucul său înainte, s'au amestecat oștile turcești în sabii cu Ungurii. Ce Turcii pre carii în buldzua sîn || gur cu chipul său pașea, au lovit și aripa cea de Muldoveni și de Munteni asupra pedestrimii lui Racoți, amu den dosul lui Racoții, că trecuse Racoții înainte și rămăsese și Muntenii și Muldovenii amu ca'n înapoia lui. Au slobodzât focul Nemții lui Racoții și pușcile în ai noștri, care foc nesuferindu ai noștri, s'au datu în loc înapoi, ca'n chip de fugă. Acolea mare greșală au făcut Racoții, de n'au pus lângă pedestrime și ceva călăreți. Să hie încălecat pe Munteni și pre Muldoveni, atunce cîndu i-au înfrînt focul, n'ari hi mai îndireptat în veci ai noștri. Ce, dacă au vădzut ai noștri că altă grije n'au, fără numai focul, cum s'au deșertat sinețele, cum s'au întorsu o samă de căpetenii, ales Voicehovschi capitanul și Cantimir pre atunce ceauș la Munteni, care apoi au fostu și serdar aice în țară și alții și îndată după dînșii toată oastea. Și pînă a împle Nemțu sinețele, deșertate fundu, au intrat ceștelalți cu sabiile zmulte în pedestrime și îndată au amestecat toată pedestrimea și au pornit-o în răzspă, rămîndu

și pușcile și armele pedestrimii în deșert. Și așa vădzându
 Ungurii perirea pedestrimii sale și amu în dosul său, i-au
 început a slăbi și mai vartos luptându Racoții || sângur 317^R
 în războiu, l-au rănit un turcu drept în cap cu rană foarte
 5 grea, den care rană i-s'au prilejit și moartea.

Zac. 25. Vădzându Ungurii pre Racoții domnul său așa
 cu grea rană, l-au și apucat catanele între sine și s'au abătut
 în lături, cum au purces toată oastea unguriască în răzsi-pă.
 Goană așa grea n'au fost, că Turcu pre obiciaul său n'au
 10 gonit. Ai noștri încă, fiindu aproape îndată de păduri, nu
 s'au lățit cu goana. Și așa au fostu fârșitul și lui Racoții,
 domn în mare fericie născut, între cei fericiți cnezzi, mare
 fericit. Dară, la ce nu aduce nesățioasă hirea oameniască
 la măriri. După această izbândă asupra lui Racoții, Săidi
 15 pașe au aședzat tot Ardealul în partea împărăției și oștile
 noastre li-au slobodzit pre acasă.

Zac. 26. Aice în țară în cest an domnia cu pace Ștefăniță
 vodă preste toată vara, iară bine n'au sosit oastea ceie ce
 era trimasă la Ardial, au și venit poruncă și alta dela împă-
 20 răție, să porceadă singur Ștefăniță vodă la Nipru, să fie
 de agutor acolea pașii de Silistra și hanului la lucrul unor
 cetăți, care au făcut împărăția den pajște pre Nipru, pentru
 apărarea Căzacilor, să nu poată îmbla pre mare. Numai ce
 au căutat a porcede Ștefăniță vodă și'n cale mergându,
 25 amu de Tighina aproape, pe Bâc, la un sat anume la Luțenii,
 au cădzut în boală || lă foarte grea, lungoare, care boală au 317^R
 priceput îndată doftorul că trebuie să ia sânge, ce n'au
 ascultat și adăogându-să boala și ales toamna amu, așa de
 greu l-au cuprinsu herbintiala, cât până la Tighinea au
 30 stătut frântic, adecă buuguit de hire. Cu chipul ciumii
 era boala, că i-au eșit și bolfa la o mână, însă nu era ciuma,
 ci diriaptă lungoare, cări boale îrdzic doftorii maligna. Și
 cât au trecut la Tighina Nistrul, au stătut a treia dzii mort.

De aceie boală au murit tot acolo și Dumitrașco Drăguțascu delă Suceavă, om cunoscut și ales la toată curtea. Hirea acestu domnu a giudeca nu putem, că nu era încă copt în vârsta sa. Multe să cunoaștea într'însul den hirea tătâne-său, iară la mânie răpitoriu.

5

Zac. 27. Turcii agalarii de Tighina, cum au audzit de moartea lui Ștefăniță vodă, încă nu era eșit sufletul, s'au înglotit și au venit să ia ce or găsi domnescu tot pre sama împărăției. Puțin lucru au lipsit, de nu s'au făcut mare zarvă între noi și între Turci, că întrase ca'n chip de jac în tabără o samă de dânșii. Ce, dacă au stătut cu boierii la socotială, nu li-au oprit boierii, ce li-au răspunsu: « Luați! Ce, apoi, să nu dați de mai mult samă! ». Și luându-și sama agii, să|| nu dea apoi mai multu, de precum or lua, s'au lăsat.

10

318^R

15

Zac. 28. Boieru după fârșitul lui Ștefăniță vodă, îndată au ales pre Chiriță Dracon Ruset, carele apoi au cădzut și domnu și cu dânșul și pre Alexandru Costin postelnicul și i-au răpedzit îndată la împărăție, dându știre de moartea lui Ștefăniță vodă și să arate mare rugăminteă țărâi pentru domn de țară și să pomeniască îndată de Dabijea vornicul. Însă nu era cu știrea tuturor pentru Dabijea vodă, alți trăgea cu alte chipuri, pre carii să-i triacă condeul nostru, pentru urâtă pomenire. Iară oasele lui Ștefăniță vodă, luând boierii cu sine, au purces de odată pre Nistru în sus, pe de ceie parte și trecându la Bilacău Nistrul. Și au venit în Iași și l-au astrucat în mănăstirea tătâne-său, care să pomeneste pre numele Trei Sveatitelei.

20

25

VARIANTE ȘI ISVOARE

VARIANTE ȘI ISVOARE

1. Leatopiseșul C încoace om C. 2. Uriache A² C 3 scos] izvodit C 3. ce au fost vornic C biv vel vornic K 4. anii C luniei A¹. 7183 A². 7185 C 7218 A¹ 4-5. iară ... dni om C 5 1675 A² 1710 A¹ loc alb A².] Iulie 6 A¹ După dni, ad A¹. In dzilele mării sale lumninatu lui domn Io Nicolae Voevod, s'au scris. 6 Istorici om A² 7. părți] cărți C. dintău A². 8 a țării A² și țării Muntenesti om K 10. Traian C. Troian A latin] grec. V A. Ureche] om K Miron Costin nu cunoaște pe Dion Cassius decât după citatele în latinește ale lui Laurentiu Topeltin 11 Talpăltin A Talpeltin C 12. Aceștia A². C descălecatuo-12 A² C. Troian A. Traian C 14 cu Râmleni om. A² C. 15. Istorici om. A² carei A². domnilor A². C 16 după Cromer ad marg Leah A Dlușoș lătinește om C K Dlușoș A Dlușoș V A Ureche la Dlușoș ad marg Leah. A. au scris lătinește C 17. litvan C Piasețchi C la Piasețchi ad marg Leah. A. au scris lătinește C 18 1-ru C răpăusatul A² C 19. Bilschi C. la Bălschi ad marg Leah A¹ Pașcovschi C la Pașcovschi ad marg Leah A¹ doi istorici C 20 sânt toți A². K sânt tot C 22 Traian C. Troian A într'aceste C

18-19. Ureche 1 (aparăt, r 20—21)

1. Predoslovie adecă om C cetoriu C 2 în om A² leatopisășul C. 4. dentău A² 4 Traian C Troian A 5 leatopisășului C. 6 scrisoare C grije C 9. in crastă] această C K 10 cât] ca C 11 răpăusatul A² C Uriache A² 13 Dragoș C 15 după vodă (I) ad. a doa domnie C. 16. acesta] acestu C leatopisăș C 16. s'ar A² C 17 amăruntul A² C leatopisășile C 18 ce-s] cele C. și schimbările A² C 20 deamăruntul A². C adecă om C 21 de loc] de a lui A² C scris de moldovan A².

22 scrisă toate A³ C 23 aciastă dată A³ C]om A¹ 25 letopisăful C. om]vom A² C. 27. a puternicului C 28 săvârșire C după sfârșire ad Miron Costin, biv vel vornic țării de gios V. A Ureche, K.

5. I. țării Moldovei C. K. 2 Niamul C să trăgănează C]s'ari trage A. 4. Traian C. Trăian A 6. martur C șanț C. 7 Severinului A³ 9. mainte]mai nainte A². II. Severinul A². 12 Traian A² Troian A¹. 13 dooă A²] 2 A¹. 8-13. Notele lui Miron Costin, cu indicația cuvintelor din text la care se raportă, numai în A¹, marginal cu roșu.

7. I. încoace om A². B². Letopiseșul ... încoace om. C K. Viața domnilor țării Moldovei dela a dooa domnie a lui Aron vodă, ce s'au scris de pre izvodul lui Miron Costin Ț'au fost logofăt mare, începând într'acesta chip B¹. 2 Capul 1 om. C 3 Incep 1 A¹] Zăc 1 A² B]om C. Zăcelo însemnând « dela cap », e justificată pentru primul paragraf expresia « început ». a doa domnie C K. a lui C B -1 om C B 4 răpăosatul C. scris după țării C țării Moldovei B 5 început]începând C. B. 6. dăscălecat A² Maramorăș B C. 8 țării (I) om B¹ Muntenești] Românești B¹. 9. Traian A². B C Trăian A¹. II Traianul B¹ 12. altul] alți B. 13. Uriache A². omenească A² B C tac]curmă C. 15 s'au răsărit B C. s'au risipitu K 16 și om B C el, începem noi]Ureche, au scris Miron logofătul B¹. 17. cu agiutorul lui Dumnezău om B¹. agiutoriu dela Dumnezău C. 18 că au fostu om. B¹. 19. nedriaptă C. 20. ceea ce era C frunte boiarilor]boieri de frunte B. 21 toți]toată A² 22 și om B C acea vreme B C și domni B de]din A² Ardial C 23 care de care] cel de cel N țara Moldovei B¹. 24 sa]lui C Ardial C le zicem C

3-4 Ureche 266. Aron vodă ... era vrăgmaș și cumplit. 20-21. Ureche 268.

8. 2. drepti A² B C cneaz A². cnezi B C 3 ce (I)]Iară B 4 Impărăția Turcului au rumpt o parte B 5. cununa]stema C². 7. dreptu om B² 9. Jicmontu C 10 voe C. a supune B¹ C țara Moldovei C 12. li om B C. 14 Bator Jigmont B C K 15 la (II)]în A². B. C unde-și] unde-1 C fârșit]săvârșit B²]sfârșit A¹ B¹. C 16 vornicul]vodă A². Ax B C.]log C⁴. domn om K. 17 Jicmont C. 18 era dela sine A². Zamoiscăi A² Zamovschu B. C² Zamoischu C 19. sine]dânsul B¹. Muldova A¹. Moldova codd 20 o scriau C. Muldova A¹ Moldova codd. pre Moldova C 22. Colomie A¹ B 24 erau K. 25-27. iară ...

Leșească om A² Ax 28 și l-au scos aci începe Lat 29 Moghila B. Movila om A², dar ad marg Eremia Moghila vodă 30 pen] prin B C Leși C 33 Ostrogonul A² C Astrogonul A¹ Ax B N pentru Crâna Unguriască] in Hungariae Regno Lat

9-14 Piasecki 151. dar nu pomeniște de Răzvan 15-17 Piasecki 153 25-27 Ureche 259—260, 268.

1 Esecul lat] Enicul codd 2 Cazi Chiri C 3 ianiceri A² B enicarii C 60 000 K 4 ce avea după tătărăscă C acial] acel A² C] acest B 5 care] carele C 6 Ii trimisă] trimisu-1-au B C tuuri cu steagul C. steaguri K Muldova A¹ Moldova codd 7 socoti] vrea C să-1 fie C 10 Cazi Chirei C Muldova A¹ Moldova codd a fi B¹ C Ax] om A B² 11 atuncea C 12 Zamuiscăi A² Zamoischi A¹. B. Zamovschi C 13 Cronica C. Cronicariul leșesc B² 14 trei mi C de nu să laudă B C 15 cea] cei B C 16 cataste] izvoade C. 17 în 9 zile C. vleato] în anul B C Zamuiscăi A² Zamovschi C. 19 în 10 B s'au vădzut] văzut-au C Iară Octovrie 20 B C. singur om. Ax 21 cât au vădzut] văzând C 22 prin pregiur] impregiur C 23 Zamoischi B Zamovschi C 25 agiungea C pușci A² B C 26 Zamuiscăi A¹ Zamoischi A² B Zamovschi C împotriva C grosimei] oști B².] multitudinem Lat 27. cei A² C] om A¹ B 28 da den tunuri B 29 iarăș] iar A² B C 30 toată dzua om B¹ 31 meșterșug B C 33 oști] Tătari C. Ce] Iar C pricepând] cunoscând B¹. C

2-8 Piasecki 151 13 Hronica leșască nu este Piasecki, poate Heidenstein, p 314. 17-20 Datele după Piasecki 152, dar transformate după calendarul iulian 21-30 după Piasecki 152, dar amplificat cu multe știri noi, în special descrierea fortificațiilor 31-33 La Piasecki 152 foarte prescurtat

1 meșterșugul A² B 2. la] în C amu. om B C. 3 Tătari C. 10. 4 supusă A² B C 5. tâmpinat C. timpinat B 7 încet] începu A². 8 trimisă] trimitea C Zamoischi A² B Zamoschi C 9 să zică trâmbețele C dentorsu A² B de întoarcere Ax 10 Titlu Domnia Ieremi Movila vodă C Eremia V după Ieremia ad Movila C și om B¹ C. în] de B². 11. după hanul ad de și-au făcut pace Ax 12 șapte A² B după țară ad. Căușanii și altele Ax. 13 miare A² B C miere A¹. să dea A². B C.] om A¹. 14 loc alb codd v. mai jos R 20.

de cântare C câte cântare om K lu ; om B² Ieremie¹ A² B
 15 Zamoischi¹ B Zamoischi¹ C tractate B² 16 legătură C 18 Cape-
 ele] ponturile Ax acestea B C Ieremia A² B C 20 obicei¹ C
 să-1 dea B C. *loc alb codd aliquot milia librarum* Lat câte cân-
 tare om K 21 muare A² B C șapte A² C Bugiacu B C 22 Oștile
 A² C Moldovei A² B C Muldovei A¹ 23 întărirea B C 25 lui om
 B C 26 să-1 scoată B¹ să scoată C dires] hatıșerif Ax] uric K
 neschimbată în zilele lui B¹] vecinică Ax] om A C 27 ce-1 zic . .
] barat] care uric în limba lor să cheamă barat V A Ureche K 28 în patru
 vocatur Barath Lat barat *codd* berat V A Ureche K 28 în patru
 dzile] a patra z1 B patru A² C] 4 A¹ toate oștile B 29 lui] sale C
 30 Zamoischi¹ B Zamoschi¹ C pre lângă A² Eremie C Hanscăi A²
 31 Iane C trei mii C 32 oameni] Leși oșteni B] oaste A² C
 Eremie C și om B C 33 la] în B²

1-17 24-25 Piasecki 152 *fărdă darurile pentru han* 30-33 Piasecki
 152, *dar 4 000 de oameni*

11. 1 la Țuțora om C mai întâiu] mainte C mai nainte B 2 Precum
 vei afla B Alfa-vei C 3 Titlu Cap 2 Domnia lui Ieremia Moghila
 voevod B¹ Zamoischi¹ A² Zamuyschi¹ A¹ Zamovschi¹ C Muldova A¹
 Moldova A² B C Ax 4 Jicmontu C Răzvan vodă domnu C Muldova
 A¹ Moldova A² B C Ax și-1 B C 5 oaste ungurească 12 000 C
 6 lui Ieremi B² C 7 să-1 B C că blăstămăția lui] că de bles-
 temăție au lăsat scaunul B 8 pogorătul B C] coborâtul A² gobo-
 rătul A¹ 9 precum] cum C 10 Era într'o Duminecă B Intr'o
 sfântă Duminecă era C 12 sat la A² B C] om A¹] ad pagum Lat
 13 cu] lângă B 14 Șchee B C Șchei A² Ax alătura C 15 Băiei B
 Băiei] Bărnei Ax Eremia C besearică A² B C 17 amu] încă A²]
 om B C apropiu C 18 besearică A² B C sfârșit C Slujbă] Litur-
 ghie B C 19 amu] adecă A²] om B C hereți Ax După țărâi,
 punct B V A Ureche K 20 Eremia C la oști om C besearică A²
 B C După besearică *virgulă* B V A Ureche K Intâmpinatu-s'au B¹
 Tâmpinatu s'au B² 21 îmbe] amândooa A² Ax luptă] luptare Ax
 22 oastea B C Șchee B Șchei A² Ax despre Șcheia] dextra Lat
 23-24 Indată pe Unguri om Lat 23 Eremia C 26 oprească A² C
 27 opritu-o B C iară om B¹ 28 oștile] oastea B 29. amu] acmu
 B²] încă A²] unde B¹] era C au început a fugi] au dat dos B¹] au
 prinsu a fugi C 30 care C oștile] oșteni C lui om C Eremi C

31 Răzvan vodă B C l-au prinsu.. Răzvan] oștenii lui Ieremia vodă au prins și pre Răzvan vodă B adus] dus B C 32 Băci A² B C 33 Răzvan Vodă C

3-7 *Piasecki 152*

1 l- om A² B C Ax adus] dus A² B C Ieremia B Eremii C 12.
 2 îndată 1-au tăiat B Ax capul îndată C 5 aceste războaie A² B acestu războiu C Dechevrie 6 A² dzile om B C 6 răsplătit A² și om C ce-l A² Ax 7 perire a lui A² B¹ C 8 de grije Ax 9 Jicmontu C domnul Ardealului om B Ardealului C 10 trimită B C trimecajă A² 11 paguba] perirea C 12 jălumd A² B 13 de om. C 14 oastea A² B lui om C luptându-să C Ax după țara (I) ad. Moldovei B¹ 15 cuprindă C țara Moldovei, să-î împreune om B¹ Muldovei A¹ Moldovei *codd* să-î] să A² Ax B² 17 scădere A² 19 amu] încă A²] acmu C] om B Ax țara Moldovei B K 21. beserica B C trimis-au A² B 22 leșesc om C 24 ad cum înainte de are B grijă B C Moldovei A² B] Muldovei A¹] pentru Moldova C 25 sa] lui C 26 acmu om B K l-au scos om A² 27 Țara Moldovei] Moldova C de Ardeal] Ardealului B Ardeal C putere B C 29 huc] fiește K 30 Zac 20 om C avea A² B C în de] între B Ax Moldova] Țara Moldovei C 31 Eremie C 32 și oști A² B Ax

9-19 *Piasecki 152 20-22 Piasecki 152—153 dar nu vorbește de*
 *osebire de beserica lor», *deci excommunicare 23-29 Piasecki 153*

1 doile A² C. pul 2 B² C *Tulu* Pentru Mihai vodă domnul Țării 13.
 Muntenești, cum s'au ridicat de au făcut multe războaie asupra Turcilor B¹ K Pentru Mihai vodă Țării Muntenești N 2 Incep 1] zac 1 A² C] om B² acesta] același B¹ marî B 3 răutăți] nevoie C doo B 12 A 4 despre] spre B¹ o om B¹ după samă ad într'acolea F avea B C 6 cu oștilc C într'acolea om C împotriva Turcilor oștile lui într'acolea B 7 despre] spre A²] în C Jicmontu C cumnat cu împăratul C 9 de] în C 11 Senan B¹ 13 înainte de orașele ad alte A¹ 14 Târgoviștea B C și alte orașe după Turci B² Turcii C 15 atunce om K curând B C 16 între] întru A² după neaședzat ad domnu C 18 Bator Jigmont B 19 și om C 21 putea om C să supue] supune B C 22 oști într'agiu- tor] știre oștii de au mers într'agiu-torii C 23 să apropie] s'au

apropiat Ax dânsul] el B¹. 25 împinsu] pinsu A².] gonit Ax pe ostile B. 26 Giurgiov C Ax Giurgev B. 27 de față om A² pașa B C 29 au înfrântu Mihai vodă] noștri exercitus caedunt Lat pre oastea B Ax el om B 30 să nu fie] de n'ar hı C o îndemână cu o luntre A² 31 Dunăre A² B C 32 Muntenească om. B Intru aceea B¹

9-10 Piasecki 156 luarea Lipovei și Făgetului 11-14 Piasecki 156, dar nu face pe Sinan pașa de Silistra și pune Târșoviștea înaintea Bucureștilor

-
14. 1 osârdua] nevoința Ax 1-2 cu sine om B¹ 2 Jicmontu C. 3 acesta] acestu C 5 toate aceste C 6 acela] acestaș B¹ într'acela an] în anul C vleato om B C Ax apoi în] B¹] și la C. 7 cele dintâu C mai om C. B² pre urmă] apoi B¹ 8 și om C 10 ome-nească B C lucrurile Ax 11 doao A¹ B prilejescu] tâmplă C 13. peire C 14 treile A² B acestea A² C Jicmontu C 15 coconi A² B. de coconi Ax 17. amu] încă A²] acmu B¹] om B² C 19 înainte de frații ad din C niciunul după putea B¹ 20 cumnată-său C. 21 cu împăratul B¹ C pre] în B 22 Ardealul după hie B împăratul nemțâscu B C 23 Ratisbor C Lat Opuca C. Opelia K 24 îi A² B C] om A¹ Slonsca B Slonzica C acea țară cu dânsu C 27 înainte de apoi ad mai B¹ a om A² B C 28 purcederea B¹. Jicmontu C 29 cnezu A² 30 Andreiaș A² C aceea vreme] acele vremi A² B C Belghiei C 31 acela] acest B fiind chemat Ax 32. tuturor C 33 de moșua om Ax

14-25. Piasecki 196, dar nu dă motivul bătrânetu 26-33 Piasecki 205, știrea despre șederea lui Andrei Bathory în Belgia e o confuzie a lui Miron Costin provenită din Piasecki, care la p 202 vorbește de « Andrei cardinalul » din Belgia, acesta era însă altă persoană, fiul arhiducelui Ferdinand din Tirol (cf Piasecki, p 193)

-
15. 1 făcusă] au făcut C 2 Jicmontu C 3 nu lăsindu] nelăsând B C Ax voe A² B căpetenilor] căpitânilor V A Ureche K 4 împăratul nemțâscu după lăsindu C socotit] sosit V A Ureche sabua A¹ sabie A² B 5 după Bator ad Jigmund B¹. 6 ghenărar C adecă hatman om B¹ C 6-7. Baștea Giurcea B² C Baszta Ziurdzi Lat 8 Andreiaș A² C. supunere A² B 9 mai pre lesne C a Ardea-

lului B² Ax din] de C doaa B² C] doao A² B¹] 2 A¹ 10 mai înainte om C înainte] nainte B împărăția Neamțului] împăratul nemțescu B¹ răspunsuri] corespondentias Lat 12 de zăbavă C. 13 30 000 de oșteni B¹ în] la B. C 14 Săbiu K acolo C și-au B¹. 15 Baște Giurgi A² Bașta Giurcea C 16 Batăr B² 17 soli B C. solu A² 18 moșna A¹] moșne A² B C Ax veacuri B C 19 ce] și B¹ 20 împotriva] asupra C Ce] iară C 21 nemică după vădzându B 22 maite] mai nainte A² B ce să va împreuna] de a să împreunare C 23 Baștea Giurgu A² 24 amu] adecă A²] anume C] om B izbândă C 25 chiema A² 27 încă după și B] după unu C 28 Andreiaș B C Andriuaș A² putut strânge] avut C 29 foarte puțină vreme au ținut B au ținut foarte puțină vreme C 30 că îndată B și îndată C au înfrântu după vodă B 31 Batăr B² Andriuaș A² la fugă] au fugit Ax 32 putini C putinte] B 33 rătăcind B² C mânuie B oștenilor] oștilor A² N

1-10 Piasecki 205 dar spune că «vlădicul» (Malaspina) a fost trimis la Andrei Bathory 16-20 31-33 Piasecki 206

1 adus] dus A² B 2 de 1-au tăiat] de-1 tăie B¹] să-1 taie N dela 16. capul lacună în A² fire B 3 peste om B nu peste C și om B² 4 Bașta Giurcea C 5 și B C] om A¹ Andriuaș B 6 vei măsura, Ax v1 s'a măsura C măsoari B¹ 7 era Mihai Ax 8 cuprinse C 1-să închina B¹ C și (II) om B¹ închină orașele și cetățile C 9 primumdu-l C pen] pren B] prin C și om B¹ 10 vremi] zile C² nume de-1 dzic .. Craiu] nomen regius Lat 11 și (II) om B² episcopia B. 12 Beligrad B² Andriuaș Bator C 15 prinșip B¹ C unul după adecă Ax nu înainte de au C 16 cum] că B¹ C 17 a om B C 18 pricină B de] a B² multă vărsare B 19 Turcilor îndemână B 20 a om B C de] den B] în C 21 acestea B C 22 Capul al treilea] capul 3 C] om B¹ Titlu Când au mersu Ieremia vodă în Țara Munte-nească și au asădzat în București domnu pre frate său Simion vodă C. 24 după îndemnatu ad fiind C 25 streină] strânsă K după streină ad și a sa C și om C 27 nicăuire om C] după nime B 28 pre om B¹ -1 om B¹ 29 singur] iar Irimia vodă C după întorsu ad la scaunul său C

1-2 Piasecki 206, dar nu spune că executia s'a făcut din ordinul lui Mihai, 5-6 Matei 7,2 Luca 6,38 24-29 Piasecki 221, dar fără îndemnul turcesc 30-31 la Piasecki 221, mult mai concis

17. 1 Irimia C asupra]împotriva B 2 prin] prin B C 3 den oștile sale]de ai săi C 5 Focșani B C 6 Ieremia C 7 carele B² care-l B¹ venisă]venia Ax de]den B C Țara de Gios]inferiori Moldavia Lat 10 Muntenească]Românească N 11 grozav]turpis Lat și (II) om B¹ că om B 12 și apoi]iară pe urmă C și om B 15 calea B]om A C]via Lat mai îndemână om B Lat 18 tras]trimis B lui om B la zăc 5 se termină lacuna din A² 20 grabă ca aceea]vreme ca aceea și grabă C, nemica A²]nice C 22 Așa-l A² B C 23 pre niște Ax 24 lui om B¹ C Ieremii A² B 25 a om B C 26 câțva ceas C mai om B¹ 27 de a om B¹ 28 Jijia A² B C Berbie Lat peste trupuri om C 29 apoi]pre urmă C apoi după vodă B Erimia C 31 și om B¹ 32 puindu-și A²

20-22 Piasecki, 221

18. 1 Ieremia A² Erimia C 3 o grijise A² Ieremia A² Erimie C 4 sângur om B ei singuri C 5 ajutorii B C Pus-au B 6 nu să nice B¹]nu și să A¹]nu i-să A² C]nice să B² povestește]pomeniște A² C 7 domnișor]dynastem Lat 8 acești]acei B¹ C. înainte de la ad nici B 9 seim B¹ C 10 Varșav B C Varșev A Ax de oaște Ax 11 Jicmontu C dreptu om C]adevărat Ax moșnean Ax Crăii A² B C 12 după viu ad fiind C Jicmontu C 14-15 cuprinsesă . Jigmontu om C 15 crăului A² B C]om A¹ a crăului B C unchiul B² 17 Gustav înainte de fratele B 19 împotriva]asupra C 15, 17, 19 Gustav]Gustavus Adolphus Lat 21 doă C]două B¹]2 A B² crăii B C 22 și alta C Marea om C 23 coadă din Ocean om Lat Ochian A² B prilejindu-să]fiindu C 24 aceasta C aciașă tâmplare]așa B¹ lui om C Ieremia A² B¹ Mihai vodă Ieremia vodă au dat K V A Ureche margin Ieremia 7109 ad Ax 25 nădejde A² 26 treabă și grije aceasta Crăii C acestea B C 30 câțiva B C 31 gineri după vodă C]după Leși B 32 osirdia]nevoința Ax 33 să cunoștea B C

10-20 Piasecki, 221, dar în loc de Gustav pune numele exact Carol Confuzia lui Miron Costin provine dela Piasecki, care mai târziu povestește de domnia lui Gustav contra căruia uneltea Sigismund III al Poloniei (la 1616), Piasecki, 357 20-31 Piasecki, 221, dar cuvintele lui sunt interpretate, nu pomeniște de gineri lui Ieremia vodă

1 surpare A² surparea B C cetății] ei Ax acea C 2 cetaate B² 19.
 și om B¹ C 4 țara Podolia C de lege] cu legea Ax 6 papâstași
 A² 7 știindu-l A² B² C știund A¹ știindu-se B¹ 8 dâșii] dâșul
 B¹ 9 ruptul] finita Lat a om B¹ C leșăscu C 10 cântălierul A² B
 Zamovschii B C Zamovschii A² 12 acel C a căruia A² a căruia B
 fapte B C 13 amu] încă A²] acmu B C veacul B C 16 Iar
 Ieremia Ax Zamovschii B C 18 înainte de la ad pre C după satu
 ad pre la C] ad anume A² B Colodrubica B² tânutul A² 19 după
 Prutul ad au trecut C la târgu, la] la târgul B C mârșu pe la] eșit
 prin C 20 Cozmânului A² 21 cetaatea B² cetatea Suceviu C
 22 oastea B C și (II) om B² C 24 Zamovschii A² C Ieremie A²
 cetaatea B² 25 cu om C 26 sfatul lor Ax cetaatea B² 27 că fără
 C Ax nemică om B¹ 28 purces spre] trecut în C 29 treabă
 Nemții] bello Germanico Lat 30 Ieremia B C 31 s'au tras] să
 trage Ax

1-8 Piasecki, 223, dar nu numește Podolia, ci scrie in proximiores
 Poloniae provincias 9-11 Piasecki, p 273 14-17 Piasecki, 223
 18 Piasecki, 223 Colodiobka 20 Piasecki, 223 Bukowina (pentru
 Codrul Cozminului) 24-29 Piasecki, 223

1. ațișerif C eșerif Ax domnie B¹ viacinică] neschimbată B¹ 20.
 3 asupră-1 A² C 4 Ieremia A² B loc B C 5 dare] da B Ax.
 războiul A² Teleajănelui Ax 6 oameni] oaste B Unguri, Munteni]
 ungurească, muntenească B¹ 7 și Nemți B C puținte Ax Și au]
 Ș-au A² după malul ad cel de C] ad de B¹ 8 îmbe] amândoa
 A² Ax aripi A² B C 9 o au tocmit B² C 10 după vadul ad de
 trecut K o om B¹ 11 or] vor B 12 Leșii după vază B²] după sintu
 B¹ războiu B C 13 Zamoschii C aleși B¹ C 14 de om C la
 Ieremie vodă] de ai Ieremie vodă A² de (I) om B C oaste de țară]
 suorum Moldavorum Lat însă om C 15 tot aleasă] era aleasă tot
 B¹ C aleasă tot B² 16 ei om C Leșii om B¹ cvarcina C. Kwarciane
 wojsko Lat Zamoschii C Zamovschii A² B 17 craiul leșăsc C să-1]
 să B Șvedului B C tot] toți B 18 oameni de pe la] altă gloată de
 pre lângă C domni, C ginerile B² 19 cu (I)] lui C cu (II)] a lui
 C 20 era după oastea B husari] cataphractorum Lat 21 în om
 A² neînfrântă] nebiruită C 22 ales de oastea noastră, cum și mun-
 tenească C Munteni A² 23 și Leșii om C 24 Zamoschii C
 25 din na] din C Pătru C Laski K ținea . Lașci] den na direapta
 ținea Petru Lașci cu oastea călare B¹ 26 Ieremia B C Zamoschii

C 28 adecă cu pușcile om C 31 Zamoschiu C 32 că] căci B¹ C. Zamoyschiu om B¹ cât] cum C 33 băști] propugnacula Lat indată om B¹. C

3-12 Piasecki, 223, 224 23-30 Piasecki, 224, nu pomenește de Ieremia vodă

21. 2 da unii C alalți B¹] alți B² C și din sineță om C înainte de peste ad dau B¹ după apă ad da B². 3 simăț C] îndrăzneț Ax Zamoschiu C 4 după mai ad pre C despre munte] de trecut C. 5 din na] den B C 5-6 Și indată... la vad om. C 6 o au pornit B. stătut-au singur B 7 dzioa A² B 9 călăreață] cea călare B 10 pre altu vadu] în vad C mai om K 11 oastea călărime B călăreață C 12 cei om C și om B C Zamoschiu C 13 cea călare B cea călăreață A² Ax oastea toată o au pornit A² 14 oastea sa C a sa om B C cu husarii B C 15 Miratu-s'au B sămișia C 16 acolo după stătut B¹ mare] atunci B¹ 18 fost] ținut B] stătut C 20 vodă om A² 21-22 precum s'au dzis om B¹. K 22 în om C vergile] buzile B¹ C vergile gurii A² Ax B² 23 tocmita om C vultur B¹ vâltur B² altă pasăre mare C 24 după și ad. la C pardoși] leopardorum Lat cu om C platoșă C 25 n'au pardoși B¹ C scoarțe A² B aciaste] ceaste B C] ceale Ax. 26. câte om B după și ad pe A² B 27 pieptul B fereala B 29 friji] driji B². 30 a hurea A². B 31 calior C 32 ori (I) om C taberii C sprintene B¹ sprintenă B² 33 nu e A². sloboade B¹

22. 2 câte B C Ax] om A opt B¹] 8 A B² C Ax 3 războiu B C 7. Și cum au împinsu A² C] om A¹ și cum au împins-o B Ax pre pedestrima lui Mihai vodă A² C Ax] om A¹ B Lat 8 dela mal după lor Ax lor] lui Mihai vodă B¹ o om A² C 9 călăreții] călărimea B C ceice C cu] lângă A² B Ax] pre lângă C vinit] căzut B 10 toată om B armada Ax C mâinile A² Ax mâna C a lui C 11 Au dat A² C 12 în putință C cu putință Ax 13 oștile B oștii C. 14 în răsipă B C 15 cu capul său om B¹ 16 mersu A² C B 17 ce să dzice] ce-i zic C] anume B Târgșorul B¹ 19 războiu B¹ depărțedze B A² după călăreață ad gonindu-i și Ax 20 trâmbaci C trâmbițele B 21 s'au zis B de întorsu] să să întoarcă B oastea B. la capete om B² 22 să să întoarcă] de 'ntorsu B. 23 o mie Ax imbe] amândoa A² Ax 24 multi după vii B acesta A² B acesta după războiu B² 26 Capul 4 A² C] om B Tîtu Când au venit

Ieremia vodă cu Zamoischi hatmanul în Țara Muntenească de au bătut pe Mihai vodă și au pus domn pe frate său Simeon Moghila vodă *ad Ax 27. 1*] *26 Lat (nu desparte capitol).* *28 De aci lacună în A².* cu oști și *om C 29 după războiul om. B C Irimia C -și cu Simion C. și om B² 30 cu]și B². 31 primindu B*

18-25 Piasecki, 224, fără lauda lui Mihai 27-31 Piasecki, 224

1. mers C B Ieremia C 2 și om C la scaun om C 3 Simion 23. vodă *după* frate său *B¹ Ax după* frate său *ad* domn Țării Românești *C -1 om B¹ trei mii B 4 Iane B C singur Irimia C]iar Ieremia Ax 6 De aci cap IV Lat 7 strâncea]strâns-au C iară om B¹ Ax 8 amu om B C să făcuse C aproape de]până la C șapte mii B 9 cum scrie de straje om C Udria B 10 oameni]oaste B C straje]excubus Lat 11 de odată Ax gătit mai bine]gătire mai bună Ax 13 de loc]suus Lat Leșii ce avea B¹ 14 pre]cu C al boiarilor B² a boiarilor C 16 orașul]târgul B¹ pe numele apei Argeșului om B¹ K V A Ureche ce iaste pre numele C Argeșului B¹ Intr'acela târgșor]Acolo C acela]acel B² Ax 17 târgșor]târg C]oraș A C acea]cea C 18 Desdemineată B Dinsu de dimineată Ax a om B C 19 târg C]oraș Ax amu om B 20 si lui]și el C Ax oastea sa C 21 oștile]oastea C Ce]Deci B 22 întorcându-se om B¹ iară om C. 23. răsăpă B C Udrii B C 24 mai om C de acolea nu era departe B² de acolea om B¹ 25 adune]împreune B ceialaltă]ceia B¹. 1-au C 26 știre de răsipa Udrii C părăsi]părăsirea C 27 lăsa]părăsi B C 32 In Ardial după ce au sosit]Sosit-au în Ardeal B 33 cari-1 pusese prin cetăți *după* Giurcea C Baște Giurcea B C*

1-5 Piasecki, 224. 6-31 Otwinowski-Paszkowski, 652—654, dar nu pomenește de Simion vodă

1 oșteni puși C ce]și C 2 nu are B C nice]aici B². sculatu] 24. rădicat B 3 casa]familia *Lat câțva]o samă de B¹]câteva C 4 mers B C Ghesta K 5 ce făcuse B 6 cu bine C iară de aici încetează lacuna în A² 9 Bator Jicmont B Jicmont Bator C 10 Bator Andreiaș B Andriuaș C pogorât B C A² cumnată-său C 12 să-1 C 13 făcuse] au făcut C cumnată său C împăratul nemțesc B C 14 olatele]ducatum Opoliensem *Lat care-1 dideasă]care era lui date de B]carele 1 le dedease C cumnată său C 16 Bator Andreiaș B 17 la]în C B**

18 strângere K 19 hatmanului A Ax] ghenăriului C ghenăriul B
22 iară om B¹] iarăși C 23 iară după meargă B C 24 depreună]
împreună B 25 Jicmont C cumnată C Iștioan A C Iștfan B¹ Iști-
fan B² 26 Jicmont C Că acești C Ax. 27 Purces-au B C Purcegând
Ax 28 împăratul nemfăsc C 29 în] la B² și Unguri B C 30 și om
B² Giurgea C Clujvar B C] Claudiopolum Lat 31 Zac 9 De aci
începe textul în m-sele de tip M încă au strânsu oaste om M simeți
C M 32 Bașta Giorgiu M. 33 Clujvar B. C

1-8 Piasecki, 224, *fără numele căpitamlor* 9-13 Piasecki, 225
16-20 Piasecki, 230—231 21-25 și 27-30 Piasecki, 231

25. 1 Morjuna M fostu] ținut M ce] însă M 2 în frunte după focul
C. și] iar C 4 dabia A abia B C M capetele B¹ C M 5 pede-
strime B C M adecă cu tunuri om B¹ C M 6 cu tabăra om M
7 Era] Făcutu-s'au B¹ K acelui] la acela B² 8 a om B¹ zavistii C
8-9 decăt lui Mihaiu Vodă om B² 10 Spunea B¹ 11 în căteva
rânduri om B K dare] daruri B¹ C] om B² Irimia C 12 pentru
să omoare pre B¹ 13 să-și fie M în lume după lucrează B¹.] după
împărățiile B², avuția] averea C M 14 le om B C. M surpă B M
să om B² C M 15 cu om B C M Zlota szfaica mury przebiya, vel
ut politici communiter dicunt Qui argenteus pugnat hastius, facile
vincit Lat zădiul C ziduri B 16 Vleato] în anul B în 8 A². C M
Titlu De moartea lui Mihai vodă Ax 17 încă fund B C M doi
B¹ C] 2 A B² M 18 să omoară pre Mihaiu vodă om M 19. la (I)]
în M cortul lui C 20 odihniua Mihai vodă să-l omoară M în] pre B
21 treia B C 22 stătut] zăcut M la] întru M -tuturor C neîngropat
om M lui om M 23 în om B în (I)] și M] om B 24 copiei A²,
copii lui] aua ipsius Lat încă au fostu B M și ei om B în (II)] la
M Ax. 25 pentru slujbele M Ax Marginal Aicea au perit Mihai vodă
ad A² 26 Titlu Domniua lui Simion Moghila vod N Domniua lui
Simion Movila vod C Capul al 5-lea A² 27 perirea] moartea B M]
peirea C 28 Irimia C 29 domniei sale cu pace ani B domniei sale
om M plinindu domniile sale cu pace K țară M bișugul B A² 30
murit] răposat B¹ K vodă om B² 31 7121 Fr Rămas-au A². po-
meană B A² mănăstire A² B

1 Piasecki, 237 Moyzinum 7-9 Piasecki, 231 16-22 Piasecki,
231, cu data după calendarul Gregorian 24-25 Piasecki, 231. Atque
talem mercedem tulit ille tantus caesaris satelles

1 anume om M făcută] zidită B] ex muro exstructum *Lat Text* 26.
amplificat: Dar 1-au rămas vecinică pomenire în țară, c'au zidit
mănăstirea Sucevița și au împodobit-o și au înfrumusețat-o și cu moșii
au îndestulat-o, la care mănăstire să prăzunește hramul Invierea
Mântuitorului nostru Isus Hristos N 2 au stătut după lui B C
3 lui om B C Eremiei C deplină om C] deplin M 4 amu om
B C vodă om C mator] mare K 5 după lui ad Simion vodă C
povestea în țară C 6 de (II) om B C M lui A² B²] om A¹ B¹.
C M 7-8 mai curând după săi M 8 și mai vârtos temându-să Ax
9 Care fapta A² M N faptă C M apoi om C mai preurmă om.
B M 10 1-au arătat Dumnedzău după faptele ei C cu patimile ei
om C 11 Titlu Pentru războiul ce s'au făcut între veri, feciorii lui
Simion vodă cu feciorii Eremiei vodă, pentru domnia țării B¹
Domnia lui Mihailașco vodă feciorul lui Simeon Moghila vodă N la
om B¹ pentru scaunul B¹ C 12 de a lui om B] a C M] de a
lui A² 13 Eremii C M Irimii M trei după era C M trei A² B
C M Ax] 3 A¹ Vodă (I, II III) om K 14 iară] și M era]
rămăsesă C cinci A² B M] 5 A¹ C Ax 15 Pătrașco vodă la urmă
B¹ K și Ion B C M 16 împărechiară A² M și cu dânșii om C
și cu țara M 17 două B C M Ax] 2 A lui om A² B¹ C M
Ieremii C 18 altă] o M ținia om B C M 19 feciorului celui mai
mare a lui Simion vodă B¹ C 20 1-au C 21 celui] cel C lui
B C] om A M Ax Eremii C Ieremia B¹ 22 eșire K carii B C
M trimițându] au trimis B¹ K 23 ș'au agiunsu B¹ și câțva
vodă om B¹ K 24 de a lui vodă om M jecuitu-1 A² jăcut B M
25 Marginea B toată B tot de oameni] toate de a doamnei C
26 cumnați, domni] cumnați doamnei, *V A Ureche* margineni] de
margini C 27 Potociaștii A² Potoceștii C Vișniuviceștii A² Vișnovi-
ceștii B C <polon Potocki cit Potoțchi, Wisznjowiecki cit Vișnio-
viețchi, Korecki cit Corețchi> cu om M 28 maritaate B² 29 oameni]
domni C Ce] și M înțales] auzit B¹ K] știut C 30 lui om A²
B¹ M Ax Ieremii B² Eremii C 31 singur] însuși C 32 den A²
B¹ C M] om A¹ B² 33 Vodă oaste de țară lângă sine și putinei
B M pre lângă sine oaste de țară C și puținei A² M

28-33 Paszkowski, 654

1 Turci și Tătari C Ce] și A²] însă M meargă B C 2 privit 27.
B A² veri primari M 3 pentru domnia țării om B M K 4 Și]
Ce B² ce] ci A¹ B 5 a părăsire K feciorii C 6 Iară unul C Ax

dentre C 7 vodă om a ajunsu A² 9 cea mare Ax rusască]rutenico Lat Pecersca C M 10 trupurile M moștu om A² B C M svinți C pîn peștere C în peșteri B¹ pe în peșteri M 12 lui A² B²]om A¹ B¹. C M 13 Eremiei C cel mai mare om M domnie A² B C bucurie M. 14. nădejde C urma tătăne său B C Ax 15 fericire B² fericie B¹ C M]fire A² Ce]c1 B²]și B¹]că C 16 Isus Sirah] Ecclesiasticus Lat cetaate B² 18 și]ce B¹ 19 dentăia M a om A² B¹ C M celui om B¹ 20 dintăiu]trecut C 1- (I)]om B C 21 vodă om C 22 Tomsea B¹ folosit]fost de folos C uricile] hatiseriful Ax]le Katescheriff ou diplome Fr]privilegium Lat 23 date om B¹ tată său Ieremia vodă B¹ 24 lui om A² B¹ M vreme (I)]vremea C 25 blândeăță C 26 semeț C M A² simeție C 27 -l om B C 28 iaste după amăgi B amăgire K cu rușine B¹. toate precum iaste vremea face A² B C M Ax]om A¹]omnia faciunt pro varietate temporum Lat după face ad și au trecut Costandin vodă în Țara Leșască domnind un an Ax 29 Titlu Domnia lui Ștefan vodă Tomșa C M N Cap 6 A² B² C 31 de om om B C M au fosto (II) om M Iară să știe că au fosto C

I-3 Paszkowski, 654—655 16 Citatul nu este din Isus Sirah, ci din Ecclesiast 10 6 17-21 Piasecki, 335 30-31 Piasecki, 335 incertum quo fuerit genere iste, nisi quod inter Ungaros pedites regio meruerit in Polonia

28. 1 iară drept moldovean au fosto B M dupre A² 2 de pre Răcătăul]de pe valea Răcătăului B C]de pe Răcătău M Rătăcăul A² 3 vodă om B C M Poarta împărăției B pre]pentru B C M 4 capicheai B]capichiaiale Ax]chehaiale A²]capikiaiasi Fr]residentes Lat amu om A² B C M 4-5 căpeteniile țării și ale Porții A² toate căpeteniile Ax 5 scos]dat B orânduit]dat B¹ 6 care]carele B¹ C]caru M acele vremi]atunce M 7 -l]om C în (II)]la B C M scaon C M 8 iară Costantin C atunce Costantin M 9 îmă-sa]mumă sa A² B C M]măsa N 10 și om B C M 9-12 frații săi și cu o samă de boiari, s'au dus în Țara Leșască, între care boiari au fost și Nistor Ureche vel logofăt, tatăl M N 10-11 Ureache logofătul, tatăl N 11 tatul B² C Grigorie B C M]om A vornicul om B C N Lat carele]ce C M după carele ad s'au pomenit că B¹ 13. mari A² B¹ C amestecătură B² 14 era]avea M și om Potoțchi B C 15 lui om B¹ A¹ M 16 Ieremi B² Irimu C și peste M 17

craului] lui crai B¹ C că singur craul îi trimisese un copil M copil den casa sa] aulicum *Lat.* 18 sa om B M după casa sa ad poruncă N 19 întărâtându] să întărate B¹ K pre Turci] Turci B² pre Tătari și pre Turci C dupren A², 20 du pre A² vro om B vre o C] la M. șase mii B¹ M oameni] oșteni M] oaste C 21 lui om A² B C M soacră B C M Ieremi B Erimiei C 22 el sânгур B¹ cu (I) B¹ A²] om A¹ B² C M singur cu] însuși B¹ K] om Ax 23 frate său B²] om A B¹ C M Ax *Este în Piasecki izvorul cron'ru după Ștefan vodă ad Tomșii M K* 24 *Titlu Războiul lui Ștefan vodă Tomșea cu Costantin vodă feciorul Ieremiei vodă și pentru perirea lui Costantin vodă B¹ de veste B¹ C după vodă ad Tomșii M de Leși că vin] de venirea Leșilor B¹ C] că vin Leșii asupra-ı M N* 24-25 îndată înainte de au C 26 sosiți om B¹ M ai lui A² B M capitani] officialibus *Lat* 27 a om A² C lăcu] trăi B¹. M N 29 Mărza C M Ghițe B² 30 tabăra după pus C Și s'au tăbărat Ștefan vodă diasupra M N satului om B¹ Popricanilor A². B C M N Ax] Popricanilor A¹ 31 Cantemiriu C acea vreme B¹ K 32 Tătari Nohai C M Nohai om A² B Tătari om K ı-au C 33. agiutoriu C. după vodă ad Tomșii C

13-23 Piasecki, 335

ı simăț C M 2 lui om B¹ aice om B aice într'aceste țări om C 29. într'această țară B² împotriva C 3 și apoi Mihau vodă om. C Mihau] Mihailaș B Moldoveanul A² 4 zilele A² Paștele C Mergea Leșii M făr de nici B 5 de străji C strajă B a puteria hi] de puterea fi B¹] ca acelea A² limbă C 5-6 ce feliu și ce samă sau ce fel M N. 6 neprișteni C are] ori K C sı oaste om C 8 Leșii A² B C M N Ax] om A¹ *Lat după* loc ad pe Prut B un loc, ce] locul unde M. să dzice] să chiamă B M Ax 11 La acela A² M Cornul] Locul A² 12 este] era C din] în C este din] să prinde în B¹ K din (II)] de A² B] în C partea aciastă] ceastă parte B C M 14 oștile] oastea C 15. și] cu C la Leși năvală] năvală asupra Leșilor B Leșii om M 16 nimică om C în om C M] întru B cela] acela C B spăimântat A². B] înspăimat C 17 cât] de C odată om C] după apucat B 18 slobozească A² Ax pentru om A². 19 vădit] prodiderunt *Lat* 20 Alixandru A² 21 au cădzut] căzusă C mână] mănule B¹. 23 Cantemir beiu C dinpreună A² B² cetași] ostași N 24 comis] agasone *Lat* a lui] al său N] om B¹ 25 cându] dacă B C Dașeu C. Dașev B¹ după ferindu-să ad Tătarii B 26. iarăș om C M -ı om C.

după 1a *ad* dela mâna lor B¹ K 27 Tătarați Trecându apa Nipurului] Tătarați peste apa Nipurului C M K 28 vântul B 29 luntrea] vasul A² 30 Alixandru A² l-] l- B C M 31 de țară] țărăi A² *după* 1-au trimis *ad* Ștefan vodă B 32 pre] prin C solu A B] solu M Ax] Leși C 33 Alixandru A² B *după* care *ad* lege C 31-33 și pie amândoi vodă om B² legea A²

1-2, 4-7 Piasecki, 335 11 Piasecki, 336 Sasowy Rog pentru Cornul lui Sas 14-20 Piasecki, 336 19 carele harducilor] currus castrenses, Piasecki 30-32 Piasecki, 336

- 30.** 1 Spun] zic C sosit] agiuns B C M la Turci om C și om M anume] ce-1 zic B] om K *lacună în m-se* 3 In cealaltă A² 4 s'au înecat *după* mai mulți B C M debiia] abia C M 5 că om B] căci N câți] cine B 6 coșurile] castra Lat 7 adus] dus B¹ M] dat B² Ștefan vodă Tomșa B M mai om B¹ C M 9 se prilejise B² câți au fostu venit cu M 10 oastea C oamenii om C lui B² C] om A B¹ M Ieremi B² Irimii C *după* vodă *ad* anume B 11 logofătul] cancellarius Lat hatmanul] generalis Lat postelnicul] marescalcus Lat. 12 Miron stolnicul om C stolnicul] dapifer Lat 13 -1 om A² așia-1 om M *după* margă *ad* în Moldova B¹ K 14 le om A² B M să să lasă C vodă om M 15 domnia] domni C] domnie M noă N] om A B C M 17 cum] precum C cele mai C vornicul] iudicus Lat în lume sfaturi bune] sfaturi de folos ce sânt în lume C 18 primejdie B¹ 19 il ertase] l-au fostu ertat M Stroici logofătul N *după* numai *ad* ce C 20 armașul] instigatorem Lat *după* vadză *ad* și el N 21 ca să-1 B griș A² C 22 casă] prosapia Lat 23 Ce] iară C sfârșite A² B C M Ax să om B Ax. cuvântul om A² ut dicit proverbium Lat 24 peire C 25 dărăbanu] satellitis Lat 26 lui] sa M inemos A² B 27 îndată l-au împresurat B 29 *după* răcnindu *ad* Ștefan vodă B¹ K 30 câți-ș] câți A² B² C 31 îi om A² în om M Ax în prostime C Acel fel Ax 32 dintâias] întâiaș C M s'au arătat] era B Tomșa C Tomșa vodă om B

- 31.** 1 diac B A²] notario Lat care] ce B¹ C M 3 înainte de au *ad* Iară el C *după* răspunsu *ad* cu răs C] *ad* Ștefan vodă B¹ K 4 totuș] tot A² B¹ C pre acela om C 5 Și om B¹ K] Deci N lui om B¹ M Ieremi C Ieremie A² B² Ieremia B¹ Ieremie A¹ 6 războiul acesta

C Ax la vleato A²] în anul B C M 7 înainte de Tatarăi ad Iară C
 aceie C mărsu] purces C 8 de veste C sirgu] grabă C Ax și de
 sirgu om M N 9 în oameni au făcut B 10 cum] precum B¹ C
 Titlu Rădicatu-s'au boiaru țărăi asupra Tomșii vodă B¹ K 11 trăit]
 ținut B M 12 ce să om B ce să dzice] adevă M K dzice oameni
 om B țigan om B 14 pre] la B¹ K s'au îngrășatu după doamne B
 15 ceste] aceste A² B C M 16-1 M 17 cum] precum M a vârsătorilor
 de sânge adevă a tuturor tiranilor A² adevă vârsătorilor de sânge om
 B 18 în lume om A² este] -1 M 19 lui om B C M Tomșii B C M
 Il urăsă] urăsă-1 B] l-au fost urât M și om B 20 mai om C 21 și B
 C] om A M iară] că B nice om M 22 de grîja C grija] groaza
 K ceasul B C M 23 hie] fiește M 24 aceia] ce B¹ K întrebând]
 au întrebat C 25 drag] drept K Au răspunsu A² B M] om A¹ C
 26 mărui C 27 le slujescu C M slujescu om B 29 izbucnește]
 izbândește B] triumphat Lat 30 prelejit] tâmplat A² și om C 31
 dzilele A¹ B C M petrecându] fiind M după boiaru ad tot cu
 prepusuri, tot K cu] tot supt B grijă A² B 32 tras pe toți slujitorii
 M sa] lor B¹ C după Mârzești ad cei veniți dela Mihai vodă din
 Țara Ungurească N

5-9 Piasecki, 336, ca de obicei Miron Costin transformă data după
 era bizantină

1 poroncit C den țară adevăte den scaun A² 2 nimeni A² a om 32.
 A² B C a-1 M atâta A² C 4 S'au spăriat M Tomșea] Tomșa C
 Ax] Ștefan B M 5 -1] -1 A² dânsul] el M 6 dărăbanii toți C tot]
 totii M] om C pe] la C 7 slujitorii om C banii] stipendium
 Lat 8 după târgul ad Iașilor C 10 oameni nemernicii] nemernicii
 streini Ax] extraneis hominibus Lat 11 să prilejisă M atuncea de
 venisă M atuncea de venia B și om M ținuturile C M 12 Tomești]
 uno milliaru ab urbe Iassensi ad unum pagum Tomesztii dictum Lat 13
 lefi A² leafă B¹ hiafă C 15 jurase A². pre] după C Ax 16 eu și
 început C mai om B 17 rumpe] zmulge B] smulgere K dela boiaru]
 den gloata boiarilor B¹ K a venire K 18 a slăbire K 19 vădzut] auzit
 A² B 20 ei au venit M cu] la C 21 după vodă ad înainte B C M
 22 lui om Ax Păcurarii M Păcurariului Ax târgul tot A² B C M]
 tot târgul A¹ 23 orânduitu de om B¹ K] rânduit de C 24 den dos
 după boerilor B¹ 25 după au ad și C risipi A² B C 26 au început
 a pleca A² de fugă C au plecat fuga] au fugit M 27 din caru om
 M în loc om B²] îndată B¹ K Bărboiu] Barbovschiu B¹ și (I) om B¹

28. un fecior a lui C] fiu său A² Ax] ficiorul lui B M N] feciorii lui V A. Ureche. Bărboiu] Boriul B¹ cel bătrân B îndată] în loc B¹ M 29 întâpat C. feciorii B¹. feciorul lui Bărboiu B l-au trimis B 31 scăpasă] pribegise N] năzuși B¹ 32. ce] unde B¹. acela] ei M². aci V. A. Ureche. povestea om A² 33. la rândul său] mai gios B¹. K

33. 1 -ș om A² B⁵ Ax. în om B¹. muștrare C. 2. în obicei A² B² M Ax] de zicea C cel] acel B² C M. 3 Tuturora] tot cu C. le făcea Ax. făcea] era . 4 Titlu. Venit-au doamna Ieremiei vodă cu oaste leșască asupra lui Ștefan vodă și l-au scos den domnie și den țară B¹. K V. A Ureche pune acest titlu în text după Ștefan ad Tomșa M 5 lui om A¹ B¹. M Ieremie C rămas om B¹ după rămas ad. încă M fecior om B C copil mic om M 6 săi om. B¹ 7 Conreschiu A² 8 atunce om A². amu om B C M Ax] acum A² după Ureche ad logofătul N Venit-au B M. 10 după vodă ad Tomșii M 11 om. B după eșit ad înainte C M 11. puțină vreme] puțin, M 12. de fugă C călărimea B M înainte de părăsiți ad văzându-să C. 13 bulziri C] îmbulzise Ax] s'au bulzit B¹. 14 au venit] venind C după Leșii ad cu vicleșug C. de om C viața A². B C 15. și au credzut armele om C și ș'au dat B M. 16 11-] 1- C Leșii armele B C M 17 într'inșii] în ei B¹ K Le] De A² Căroră le stau Ax 18 până om C satului om. B¹ C. N. 19. Zac. 20 om V A Ureche. 20 după] dupre A². făcusă, de om C. ce făcusă, de] ce ave de când M 21 la rădicarea boiarilor] când să rădicară boiarii B¹ N după n'au ad mai M 22 înainte de bine ad așa M feleandreaș A² B] panno . folandico Lat după felandreaș ad postavul ce să chiamă acum tuzunuc N 23 ceapraze A² Ax ceaprage B.] nodis Lat pilda] chipul C N 24 la] pren M 25 pre om M. pre lădunce] a tergo dependentibus Lat 26 a] al A² M după vodă ad Tomșa M la Tătăreni om C M Ax 27. Titlu Cându au perit Beldiman logofătul, Sturdzea hatmanul și Boul visternicul B¹. K cea] acea A². C M] om B oștii om A² 28 eșit] fugit B¹ Ax] trecut M N eșit au C 28-29 Muntenească Focșeni] Muntenească pre la Focșani și mergând aproape de Focșani B K 29. spre] de C Focșani B C M ceauși A² B. M cu] aducând pre M N cu (II)] pe M 31 obeade A². pornise] trimisese M 32 pre atunci om C M de mersă om. la Poartă B M N] om A] la împărăție C 33 -1 om A² B¹. C M lui Ștefan] Tomșii A².

1 lui Ștefan vodă după nepriuină B¹ C. Ce] Iară B] Și M 2 lui Ștefan] Tomșu B C. și] ce C 3 cel] acel C 4 sintu după sus B carii sintu mai sus pomeniți] aceștia M] care s'au pomenit mai sus C 5 și] de M dus] trimis A² 6 1-au adus] 1-au tâmpinat M] 1-au dus B după capetele ad boiarilor ce s'au pomenit mai sus M 7. Siret C 8 Titlu Pentru mazilia lui Ștefan vodă Tomșea B¹ K 9 în bejenii] bejenar C. după și ad -1 B². 10 după Bârladu ad și B¹ C Ax -1] îi A². B 11 lui B¹ C] om A¹ Ieremii C. Ieremia B¹. era B C Ax] om A M ficiorul B²] fiu A² B¹ C M Ax cu om A¹ B¹. C M. 12 pre] prin B C după Ureche ad vornicul B¹ 13 și s'au B¹ C aceea domnie] domnia M acei doamne om B C 14 anul] un an B¹. 15 de aceste C. M 17 Trapezonul A¹ Trapezondul Ax dincolo de] peste B¹ K 18 pre om B¹ mare] Marea Neagră B² 19 Țacal C M] Ciacal B M] Ciacan V A Ureche] Czakal Lat câteva] multe B². după viu ad cu oaste B¹ 21 Silistra A² B C. 22 lui C] om A. B M Ieremii C 23 Ștefan] Tomșea A² Ștefan Tomșea Ax. Ștefan vodă Tomșia B² C 24 luându-l] și l-au adus C. 25 au dat] o au dat A² B] au dat-o C M 26 carile] care B² are nume dzic] să pomenește M -1 om A² 27 1- om C după să (II) ad -1 C 27-29 cu adevărat Radul vodă om M 28 scrisă la rândul său B¹. 29 Este] Au fostu B².] fost-au B¹ C Ax 30 domnului muntenescu] den Țara Românească B¹. K. Mihnea vodă om B C Ax 31 la noi în țară] în țară la noi A²] ce au fostu la noi în țară aceea B N] în Țara Moldovei C] ce au fostu aceea în țară la noi M

18-20 Piasecki, 356, Țical] Cicala Piasecki

1 Titlu Domnia Radului vodă cel Mare și pentru doamna lui Eremia vodă, cum au încăput la mâna lui Schender pașa B¹ K Domnia Radului vodă C Domnia Radului vodă ficiorul Mihni vod M Domniea Radului vodă ficiorul Mihni vodă ci au fostu domnu Țării Rumânești C² 2 și om B² 3 lui om A² C M Eremii C 4 Vișniovețchi A² B lui om A² B M Eremii C 5 și om B¹ carii au fostu a lui] lui ce venisă cu dânsul M ai lui A² să dusesă] s'au dus M 6 înainte de Scrisesă ad că V A Ureche 7 care] carele C. 8 că] căci C fără de voia C craiului] lui crai B¹ craiului leșăsc M aceea în Moldova M 9 cu] ca A² C M 11 după pașe ad cu oast. C asupra-le C M le om M 12 după fugă ad den Iași B¹ K de vreme] mai de vreme B¹] de cu vreme C M] mai curând M Leaful A².

Leavul C sămeț A² B de crieri C 13 amu]acmu C]tocma A²] atuncea M]om B 14 le om C B² dzice B² de aciasta om K Leșilor om V A Ureche 15 Liavul C Leaful A², după înțăleptu ad să face C 17 oaste sprintenă]oameni sprinteni C 18 Drăgșani C M Drăgășani B² Drăcșani B¹ K 19 Leșii oarece B C M după oastea ad turcească Ax 20 după răsipit ad Leșii C 21 pașii M după doamna ad a Eremii vodă C coconul]fiul său M Ax 22 și o samă de boiari B¹]om A B² C M Lat înainte de Pre ad Deci B¹ 24 de]den C de care]cum M cătră boiari om V A Ureche 25 Trecându boiari om A² au vădzut]văzând C 26 Boiari, boiari M rușinatu-m'au M K 27 lui om A¹ B¹ Ax Irimii C M 28 era]au fost C o om C M 29 au otrăvit vodă]și pre cumnatul său pre Simion vodă ea l-au otrăvit B]de va fi otrăvit ea pre cumnatu-său, Simion vodă M 30 lăpădată și dăpărtată A² 31 într'acea B C M singur om C M cum singur A² Ieremia A² ce]carele A² 32 om om A² 33 ne]nu B² răpitorii]răpit C ne]nu B²

I-9 Piasecki, 356 9 600]500 Piasecki 356

- 36.** 1 dumnezeiescu A² B]pius Lat 2 lui om B după vodă ad ce au avut B 3 săvârșit]slujit M]săvârșit C svinta C M Leturghie] slujbă B M 4 ajungu A² după dzilele ad domni B marii A² B M. bișuguri A² B Ax băișuguri N bișug C M 5 de]den C M 6 lui om C după lui ad Ieremia vodă B K înainte de din ad tot M K sale om M iaste B C M]sintu A 8 Deci Corețchi B C apoi om C. pre urmă om B M 9 chisoare]închisoare M]robie B K fostu]cădzut B¹ K 10 sa]ei B C M copilul]copilașul B²]coconul Ieremiei vodă B¹ K după copilul ad ei M 11 turcie]legea turcească B sfârșit A² B Agiunseră]au agiuns M 12 de au fostu după împărăție B -bașe C vleato]în anul B² C M 15 Căzacii]pre Căzaci M dupre A² B atuncea A² B 16 Horod]Gorod V A Ureche K 17 pre oștenii A² B¹ C M căți era om B căți au fost N Turcii om M în cetățile acele B 18 după Osmanu ad cu oști C 19 să să părăsască A² B¹ C M de a călca B¹ C M călcare K 20 un sol om B¹ un om M după anume ad pre B M 21 la împărăție după un sol B²]după leșăscu B¹ 22 dederescu C]bântuiesc Ax 23 Tătarai om A² Ax Și iaste C 24 cu solia lui om M au mazilit]să fie mazilit C 25 acesta A² B 26 amu]acmu B C M]om A² era]stătusă B domnu după vodă B² C]om B¹ în locul Tomșei vodă]în Moldova

C vodă om A² 27 Cohanschi A² adevăratu c' om C 28 Ștefan om C Tomșa vodă C Tomșea om M 30 din]după C 31 din pașna lui om C M K pașna]a B¹ 32 domnul om C M Ax de]den A² C de Moldova]moldovenesc B¹ K oaste muntenească și ungurească M ostile muntenești om B 33 Bethian]Betlen B¹]Batăr A² Bethlan]Batăr A²

13-17 Piasecki, 356 20-25 Piasecki, 356—357 și 371 30-33 Piasecki, 359

1 Tătării]Scythis Lat 2 pălăncile]cerățile B¹ 3 Oblicind C și 37. (I) om B¹ 1- om C 4 după hatmanul ad leșasc M Jolcovschu om V A Ureche după Jolcovschu ad înainte B¹ oștile leșești]oaste M 5 pe Nistru om B¹ din]în B² C 6 de]peste B¹ 5-6 din ceia acela loc om M 6 de Nistru acela loc om B K 7 batere K 8 sântitu]înfeles B aproape de oștile leșești]de oștile leșești că sânt aproape B¹]de oștile leșești aproape B² 10 după Jolcovschu ad cu Leșu M Nistrul]Tyra Lat 12 tot lefcu om M să om A² și (II) om B² 13 pălăncile]părțile C M 14 oști M feritu]temut A²]om Ax întărătare K 15 Crăna Leșască]craul M]republica polona Lat 16 la legătura om B¹ nădejduind C 18 despre Leși]acestea B¹ K 19 marea C 20 îmble]între A² B oștile lor]oști leșești B¹]oștile leșești B² C 21 după nu ad mai B umble A² Moldova Codd]Muldova A¹ 22 domnu strein B după fără ad numai B¹ 23 sfârșitu]așădzat B 24 au și B și (I) om C și acestea și acele om M îndreptu]îndărăptu B²]înapoi B¹ M 25 pre]nu M și om B² în om C în Țara Leșască om B 26 după câteva ad de Tătari A² câteva]multă B¹ C M]câtăva B² Ax robie B C M Ax Și om M fără om A² după fără ad de C veste om A² 27 după tară ad ce iaste C 28 strângere K 29 mare]mult M după fără ad de C M 30 toate acestea B¹ M 31 craul A² B C M]crau A¹ moale]mai A² C M]slabe B 32 lucrările V A Ureche K lui]sale B¹ 33 ca]cum sânt C]precum iaste M

1-2 Piasecki, 359, dar nu pomeneste de domnu principatelor 3-6. Piasecki, 360 13-28 Piasecki, 360—361 mai pe larg 30-31 Piasecki, 367—368 « Ac magis affligebant Rempublicam Stanislui Zolkievij praefecti exercitus cum Skinder Bassa ad Bussam conventa »

38. 1 *Titlu* Pentru maziia Radului vodă B¹ K 2 cele dintâu] cea dintâu C] cea dintâu A² M] om B¹ de] la A² M. 4. lucru B² s'au] au A² B C 5 să-1 vie maziie] de 1-au mazit M. mazălie A² a om B C M 6 liacul ochilor] să să lecuască la ochi M împărăția după Deci B 7 după domnia ad țării M] ad în locul lui B 8 în locul lui Radul om B aice a în țară om M lui Radul] Radului C M 8-9 vodă celui Mare om B celui Mare om C 10 Cap 8 A² B² *Titlu* Domnia lui Gașpar vodă B¹ C M N K 11 om de niarul său om B¹ K om om M său] lui B M N 12 cum dzicem la noi în țară] adecă B M N] om Lat Frâncu om Lat. 13 om C M obiceiul M. de limbă C 15 stăpânește] domnește B M 16 Moldova A² Moldovă N 17 în] întru C. 18 domniele C pricină A². B C 19 să-și C. agonisească A². B C șie] lor A² ceva om. B C 20 la] în C M la țară] țară A² cată A² în om C. avuție] avere B¹ M care A². C. 21 totuși] tot A² 22 copaci] săraci B² 23 târziu A² *Trad. Fr. completează astfel cugetarea* les maledictions du pauvre peuple opprimé ne tombe pas sur les arbres et sur les pierres, mais sur les souverains qui l'oppriment et sur leurs ministres qui sont les administrateurs et les instruments de leurs tyrannies et de leurs injustices, qui sucent le sang des pauvres veuves et des pauvres orphelins 24 acest om B. terziman N] dragoman B] acceptus Lat 25 solilor N 26. ce venia B M făcuse] să făcuse B C] să făcea M] făcură V. A *Ureche*. 27-28 pentru domnia] datu-i-au domnia pentru slujba aceia aicea M 28 Moldova] țară C în locul Radului vodă om. M 29 la] dela M 31 gândul său M părțile B C

25-27 Piasecki, 371.

39. 1 laudă] lăudat B¹ după hie ad cu gândul M la om B M 2 așe după său B¹. statul său] rândurile sale M 3 acum A² M. înainte de pentru ad. așa M țări] țară V A *Ureche*] țările Ax. creștină V A *Ureche*] creștinești B. N. pentru țări creștine stă] habet hoc ex christianis principibus Lat. acmu până om C 5 înainte de în ad. ca B¹ folos B să nu aducă C 6 amu] acum C] acmu M] om A² B. 7. aduseră A² nesocoteala] cu socoteala C 8 acest A² de] la B 10-11 țară aceasta] această biată țară C 11 în câteva rânduri om M mari premejdii A² 12 Gașpar vodă după așa M și cu domnia A². M după domnia ad lui M 13 *Titlu*. Pentru un domnișor de la Orheiu ce să rădicase B¹. K acești domni] acestui domn M.

15 și el singur C. singur] el B și pre dânsul om B 16 pre acel domnișor B¹ C M Ax domnișorul acela B² câteva] câțva den B¹. capete] căpeteni M 17 și om C M după Știna ad bine Ax limbă A² B 18 după cându ad 1-au prins B 1- om A² cându 1-au muștratu] când muștra M căpitani] acele căpeteni M cei prinși om M K cei prinși Orheiani] ce-1 prinseasă la Orheiu C Orheiani] dela Orheiu și B 19. 1-au dzis] le dzicea M сираци Ax черта C text slav om Lat 20 Le om B Apoi tălmăcea B pre rumânie om B C M 21 după vornicul ad cel mare C după Gios ad cuvintele acestea M. adecă] adecâte A²] om M inemă A² B 22 domnulu V A Ureche K 23 Titlu Aicea scrie pentru Gășpar vodă, cum au agiuns cu Leșii să să dezbată de supt ținerea Turculii, unde 1-s'au tâmplat și moarte B¹ K Căruia dzicem noi] adecă B C. 23-24 căruia Unguriască om M Ax K 24 Betlen M stângirea C 25 război B² 26 și (II) om A² B 27 că] căci că C Leșii dedeasă B împăratului nemțâscu] Nemților B² 28 și om B atuncea A² C M Leșii om B o oaste] oastea B] om C 29 îndemna după pizmă B M 30 de om B² 31 a om. A² B C Liaful A²] om C Neamților om B¹. va] vor B înainte de va ad într'acest chip C 32 fără zăbavă] pre lesne C dela Nemți] de asupra Nemților A² 33 făgăduințe A² B] făgăduiri C] giuruinți K cu (II) om B² C Ax mară A² B C M scrisăse A² după scrisiasă ad cărți C mară A²] multe C

23-29 Piasecki, 380 și 386 29-33 Piasecki, 396—397

1 la Crâm] Crâmulu M Ax pre mâinile A²] la mâna B 3 Craul 40. dacă au văzut B Iară d. că C ponosluiască] impute Ax 4 Betlen A². Bethan C M oameni C M de ai săi B ai om C M 5 sfetnicu A² B M cu om B M cuscrie C pus] învățat B K craul pe om C 5-6 oameni de ai lui] aceia B¹ 6 lui] săi C B² că ce A² pentru că ce C acestea A² B 7 vrăjmășie C vrăjmășii A² B izvoade K 8 din] de pre A² B C M sol N 9 bănat] băntuală Ax -1 om B² M 10 cărților lui] cele scoase de pre cărțile B²] cea scoase de pre scrisorile B¹ M au scris] scrisese B C 11- om M] și- B 12 umbletele A² 13 vodă om B 15 la Turci credința] credința de cătră Turci M 16 cu Leșii] spre Leșii A² B M 17 oști B¹ aiave A² B 18 Nu putea] N'a putut A² după tot ad a fi M 19 de boiari să fie de tot slobod în gândul lui C său] lui A² C cia] cele Ax după nu ad cumva C 20 pristinnia A² B din] dintru A² 21 capete C după cap ad țării

B pre atunce B¹ M atunce om B² Bugioc A² mare om B de Țara] a Țării B²] Țării B¹ 22 mare om M Ax 23 chipuri] feluri B¹ K înainte de o ad pre M ca să A² B C el] sângur B] om M 24 aiavea A² B să omoare B² C M] a-1 omorâ A B¹ 25 că] căci că C după Bucioc ad vornicul M pre] lui B C M 26 dându-1] 1-au dat B nu-și dă M sumă] samă B¹] seamă A²] samă C N M 27 a] ai A² B -1 om A² B pus] băgat A² B M 28 la] in B C M pusesă gându] pusesă gândul A² Ax] au pus gândul B²] au socotit B¹] au vrut N] conclusit in animo suo Lat 29 și om A² B C 31 În loc] îndată M s'au (II) 1-au B² 32 gazdă-și M erbi] erburii Ax] doftorii C M 33 prieten M

I-17 Piasecki, 307.

41. 1 Indată] cât B și au] au și B început] prinsu C 3 dându] dete V A Ureche vina] pricina Ax pre stolnici C stolnicilor] ses officiers de bouche Fr] praefectum culinae Lat 6 1-au căutat] -1 căuta B¹ pristini A² pristăni M pristănire K cătră sfatul] sfatului M 7 amu om A² B C aiave A² 8 umbletele A² împărăția după trimisă B poroncă B C 9 împărăția om B¹ doară il va prinde] să-l prinde B C M oblicise] oblicind M] oblicind M] iară înțelegând C 10 și om C. Deci] și C 11 pot] poate B C meșteșug A² B 12 agă A² B C M pre obicei] adecă C ciauș] aga B 13 pre Gașpar vodă om A² M cât] cum M 14 aga A² B C] ceaș M după agga ad să-l prindă B² după au ad și B -1 om A² B 16 Capul Stâncii] sylvam Lat împotriva Țuțorâi] despre Țutura M 17 ciauș] aga B. amu] acum M] om A² B C 18 în] pre B 18-20 au pus omo- rātu] au abătut de s'au pus slujitorii și au tăiat și pe aga și pre căți au fost cu el B¹ 19 Schimni om B M pre singur Schimni agga] pre aga, pre toți C 20 după târgu ad în Iași B¹ K de s'au B² 21 și (I) om C după amestecați ad asupra Turcilor A² B¹ C și carii pre unde C 21-22 pre care omorât om A² pre care om C 23 pivniță C pivniți N 24 întru întâmpinarea B² 25 carele] ce B¹] carii C amu] acum M] om A² B C 26 după și ad de B¹ M 28 si (I)] că C 29 războinic] de războae M] oștian C 30 oști ungurești] Unguri B¹ K Betlen A² Bethian C Gabor om V A Ureche K 31 șesă zeci de mii B și eniceri 1000 B C M 32 orânduite după eni- ceri B² odăile] stationibus Lat orânduiri B¹. C enicerești B C

24-33 Piasecki, 397

1 încă] ca Ax 2 prieteșugul A²] meștersugurile C smuntealele **42.**
 A² 3 cele] sale V A Ureche] om B² 4 de om M în 22
 Augustu] August 22 C 22/25 B Lat 5 Avea oaste M Oastea lui Jol-
 covschii B¹ C avea] era C 6 tot A² B C M] om A¹ inherați] in
 her B C deosebi] fără B] osebi C de om B¹ 7 îndzăoate] înzoate
 A² steaguri îndzăoate] panțiri înzăoați M K] appellés Pantzires,
 revétus avec des chemuses de fer Fr de om A² B¹ C M 400] 800
 Lat 8 de om B¹ Lisovschii A² de pedestri B M Nemți pedestrași
 C Ax 9 lefecu] tot în hafă C vreo A² doă mii C M și om B C
 10 de (I) om C aceia] ceia M] cei B carii] ceia M] ce B câțva
 după dobândă M 12 casă M craului] lui craiu B¹] dela
 craiu om C Ax] ce-l trimesese craiul B cu oști om M.
 13-15 Al doilea Conetpolschii] iară hatman polniu era atunci Conet-
 polschii M 14 pre aceia vreme om M K 17 Leșii om M și om M
 18-19 să aștepte pașe] să aștepte acelea la Hotin pre Schinder
 pașa cu oștile B 19 dăpărteze A² câmpu M 20 de oști] oștilor C
 și turcești om B¹. pre de cea parte de Nistru M Ax 21 pălănci]
 cetăți A²] castells Lat 22 acesta] acel M 23 să văz M 24 de cătu
 om B¹ 25 23/25 B². C Lat de zile B² C August A B C 26 șese
 sute N 27 adunare A² B M svat C căpeteniile M 28 leșască
 om A² 29 dela Hotin om B¹ M Țoțora A² la Țuțora] om B A
 Ax M și acolo tabăra] și au pus tabăra la Țuțora M 30 Leto-
 pisățul A² 31 de (I) om B¹ Ax au sosit B¹ Țoțora A² B C în
 2 zile a lui Septemvrie B² după 2 ad dni A² 33 samă] somă N K]
 sumă Ax lăsându-și Ax nădejdea A² B C

4 Piasecki, 398 «secunda die Septembris», *ceiace înseamnă 23 August, stil vechiu* 5-15 Piasecki, 397—398 *M Costin explică rătări, prin Nemți călări, cea ce nu e la Piasecki și traduce Russiæ satrapas prin domnilor* 6-24 Piasecki, 397 25-26 Piasecki, 398 (*data 3 Septemvrie, adică 24 August st v*) 30-31 Piasecki, 397-398, «ferebantur fuisse quindecies mille equites, sed falso» *Mai jos dă cifra exactă* 600 31 Piasecki, 398 32-33 Piasecki, 398

1 lu A² B Ce] iară B C] om Ax Gașpar vodă] el M] carele **43.**
 Ax 2 iară om B¹ 4 La] In B²] om M a] ale A² dzile a lui om
 M 5 dzile] a cincea 21 A² B C M 5 sosirea Leșilor] ce au sosit Leșii
 M C Țoțora A² B C strejile A² B 6 ca] cu B² oameni] Tătari
 C M 7 le dzicea] să chema C pre acele vremi om M 1- om B C

LisovŃii] Căzracii C] om M 8 pre om B² C M 9 câteva om M] după Tătarii B C. Leșii după putut B². 11 prindeau după Leși A². zilele B M dela Leși om B holota] famulis Lat 12 lor] Leșilor B ce] carii B C. 13 oaste B 14. opt B C au sosit întâu M 15 și singur om B Țoțora A² B și om B 16 ș'au întinsu corturile] au tăbărât M dreptu om B diasupra C. 17 mai om C șanțurile M. leșăști Mai din gios Leșii om C. V A Ureche după cele ad ce era încă B¹ K. 18 după făcute ad cum s'au pomenit la domnia Eremiei vodă B¹ vrutu să scoată] scos M Jolcovschii o.stea C. 19 mai multu om M 21 ca să știe B de] pentru B¹ 21-22 atâta pre urmă] câtă iaste M 22 zioa A² B 23 și (I) om B² eşindu Moldoveni de ai noștri C. de ai noștri] den M Moldoveni codd] Muldoveni A¹ 24 atunce după putut A² n'au putut A² B. C M lua] să ia A² B C după de ad cât A² 25 duce] aduce A² B C M] ducere K rană M Ax. 26. atâta oaste câtă descălecasă a fi de toată socotisă Jolcovschii M. 27 socotina B¹ C după Jolcovschii ad să fie C și om B¹ C neștiindu] nu știna M într'acerași B C M fost sositu B¹ 28 oarde M a om A² B C M Calga A² B fratele hanului om M 29 că] iară C M sângur om B¹ M iară] și C 29-30 oștile soltanu] iară tăărimea toată venisă cu Galga soltan M 30 Calga C. doao A² B² dczdime-niață] insu de dimineața A²] desdimineața B] dimineață C] om M 31. pre pilda lui] precum socotise M Zamoschii C 32 Cazı Cherei] Zi chrei C.] Cazı Gherei B] Cazı Chirii M 33 două A² B] 2 M

4-13 Piasecki, 398 14-25 Piasecki, 398, nu pomeniște de Moldoveni
Miron Costin traduce sedziacum prin stegar 23-33 Piasecki, 398

44. 1 patru A² B] 4 A¹ C M. Ax 2 cu trei sute A² B focu] sclopetis Lat 3 tocmişă după Munteni B sa om C 4 Cantemir beru A² B C 5 celălalte A² B celălalte oarde] tătărimea M Calga A² B. M 6. arătatu] ivit C după] dupre A² B C M după războrul ad a să bate A² 7 de sine om. B¹ C K de] între M] în de Ax. 8 și om B¹ C Moldovenii Codd] Muldovenii A² întâu după Moldovenii B¹. C împingându A² B C M 9 după Cantemir ad beru C a să dare K 10 Eșii] eșise A²] eșisă C poronca C 11 șirăgul A². cu] lui B C Calga A² B C 12-13 năvală leșăscu] năvală la Leșii cei den frunte M 13 Ai noștri Moldovenii] iar Moldovenii noștri B] Moldovenii noștri M după obicei ad ce au B obiceiul lor M pre obicei om K 14 îndată om C 17 agiunsu după doilea

rându B 18 ce] carele C iară om B înainte de frunte ad în B C M Ax 19 singuri om C după singuri ad cu sine M toate om B¹ și (II) om B 21 supt] la B 23 la bașta M baștea A²] propugnaculum Lat bașca K cea om M fără zăbavă] numai decât B²] îndată B¹] om M bașcă K și enicerni C 24 amu om A² B C M de lângă] den M 25 pedestrași] pedestrime B bașcă K 26 patru A² B] 4 A¹ C M pușcile tute patru B 27 oastea după neclătită B 28 Tătărălor] Turcilor M bașca K și bașta întregă om M 29 Schinder pașe om M 30 toată om M 31 streji A² B iară oastea ceialaltă] iar altă oaste B²] om B¹ K 33 după mărșu ad cu B¹. M au mărșu după Jolcovschii M svat M

1-21 Piasecki, 398—399, nu pomenește de Moldovem 22-28 Piasecki, 399 M Costin traduce castellum prin baștă 29-33 Piasecki, 399, dar M Costin adaugă dela el despre măhmeria și spaima Polonilor

1 de atâtea mulțime de oști] de Tătari C. 2 de țara lor C. după și 45. ad de B C sale] lor C Ax după fără ad de B¹. C nădejde A² B 3 inimii B C M inimile A² tari] mari C 4 cum] că B -și om B lucrurile A²] om B¹. 5 n'or] nu vor C M după putea ad cu războiul M a om C Ax înfrângere K nepriatinului B¹. 6 spre] către B¹ 7. inimile tuturor C M 8 legată mărșul, fiindu A². B] legată, mărșul fiindu A¹ acmu fiind C fiindu-le mărșul M amu om A² B C M 9 închis A² și de pășune de cai după oameni B¹ hrana A² B C 10 s' om A² Iară un domnu C 11 Struț, C Strus și om K după și ad cu C Samuil A² B Corețschii A² B 12 săi] lor C Ax 13 năzuindu om M noaptea după purces B 13-14 acolea Prutulului om M 14. înspăimați C M 15 starostea A² 16 a doao A² a doa dzi om. M mâinile A² 17 Tătărălor] Turcilor B² 1-au dus cursul apei, de om M cursul] răpegiunea B¹. K. de] și B abătut] bătut B² C 18 la mal om M 19 Hmelețchi A] Hmulinschi B. C] Hmelenschi Ax căzăcești B¹ lovit] luat M 20 câmpul C 21 de nice M Ax după dodeială ad la Nistru M K întregi după mărșu B¹ 22 cu om A² B C și ei de fugă] să fugă M 24 părăsise] au părăsit M strejile A² C ca om B aceea oștii] acele oștenilor M 25 a oștii A² C M în oaste B¹ a oastei V. A. Ureche umblat A² B 26 oștilor C cum este] să-l vază că iaste C M grijă A² B 27. și om B¹ debina] abia A² B de] den B¹ 28 în ceiaș] într'aceeaș A² B¹ C] într'aceia B¹ și (II) om B cu pără după cărți Ax dându știre om B C la craiul] craiului A² 29 aceea ce] cine

C]cei ce M tabără]oaste C 30 Titlu Pentru moartea lui Gașpar vodă și a lui Bucioc vornicul B¹. K Cum au omorât pe Gașpar vodă, 1619 Ax văzându-se în B 31 și (I) om A² B C M după săi ad și de boiari B¹ K 32 amu om. A² B C M. 33 fundu]ajungând Ax pușini B¹ Șăpteliciu A² C

1-18 Piasecki, 399—400, *adaogă însă că și Gratiani a fugit atunci și a fost ucis de ai lui* 19-29 Piasecki, 400, *are însă în loc de Kazanovschu Odrzywolski Kazanowski este pomenit mai jos de Piasecki, dar nu între fugari*

46. 1 Goe B² M ceia ce era cu dânsul *codd*]om A² ceia]acei B¹.]aceia C 2 cu]pre lângă C M Scârnavă]spurcată B M Ax 2-3 Scârnavă creștine om C 3 toate țări creștine]toată țară creștină A²]toate țări creștinești B¹]toate țările creștinești B²]toată țara creștinească Ax]toate țările creștine, V A Ureche 4 după primejdiile ad lui B după este ad pus Ax 5 S-ta A² sfânta Ax sânta B 6 такмо]тормо A² text slav om B C Lat. K adecâte A²]om B C Nu-1]Nu iaste A² B C putere]stăpânire C după fără ad numai A² B C 7 Dumnezeul tău N dată om B C 9 Goe B² 10 de om A² B C]că M tăiat A² B C și]iară B¹ C în]într'o M eșitori C 11 cu]pre M li- om B¹ dupre A² B scârnave fapte]spurcată faptă B¹]spurcate fapte M]spurcate, scârnave fapte B² C scârnave morți]spurcate morți M]scârnavă moarte B¹ 12 vinu]vine B¹ Bucioc A² amu]acum M]om A² B C 13 au om B² la Toader B² 14 -și om A² B¹ au nemerit C 15 de slugi C Ax 15-16 vremea oștii]vremea așa adusesse din răsipa oștii M 16 giuruintă și rugăminte A² 17 fină său A²]finu C Apoi]iară B 18 doao A² C M finu său B hinu A² C l-au dus legat B¹. 19 (O! ca acela) om C să nu-erte]să-l bată B¹ Și pașe om C 20 îndată au pus B M 21 săracul om M acela carile]cela ce B]acela ce C. 22 la om A² B pristani]priiti Ax]pristânire K la sfatul]sfătului lui M 23 domnu om B¹ K Gașpar vodă om B² 26 și om B¹ 27 străină A² B 28 doao A² 29 le om A² 30 Și om B M toată om B² 210 A² aceia om C 31 și]cu A² și Tătarii așe om K după așe ad de tot B² C 32 închii așe M

5-6 Înțelepciunea lui Solomon, 6 3 26-33 Piasecki, 400

2 rănîți *om* M 3 cari A² B rănîți era A² rănît B² ficiorul A². 47.
 4 nepotul lui de frate] un nepot al lui B² C Ax] un nepot de frate
 a lui B¹ 5 cel *om* B M iarăși B² cu tocmală] tocmîță M 6 Calga
 A² B M 7 puțîni A² B² puțînței B¹ Tătari *om* A² B Ax 8 Scoa-
 sesă] scoseasă C] scosease A², B] scos-au și M într'aceia] a treia B¹.
 9 și-1 A² pusesă] le-au tocmît B ochilor *om* B¹ Leșilor] leșești C
 11 vâdzând oastea mulțime *om* M mulțime de oaste A² C 12 Calga
 A² B M soltanu *om* A² B² Jolcovschii *după* voroavă A² B iasă]
 margă M 13 Corețchii cneazul C celui] lui C] celuia A² ce] celuia
 ce C 14 Calga A² B² M soltan *codd*] *om* A¹ încă *om* A² B C
 Weliszah Lat 15 sumă] seamă A² B²] samă C mare de bani] de
 bani mulți A² M Leșii *om* M 16 să margă] să să ducă M 17 iar
 mărzacul s'au apucat B sabîia C 19 înainte de vâzându *ad* Și B¹ să
om B¹ M 20 de unde] la ce loc C 21 și așe au făcut *om* M
 22 a lui *om* C M] ale lui A² B. Amu] adecâte A²] acum C] că
 B M] că amu V A Ureche trei *codd*] 3 A¹ 23 rînduri] rînd C
 în] prin M 24 orînduite oști] tocmîță oastea M 25 p] pre A² B
 C pedestri B Gîndua] socotia B¹ 25-26 Gîndua Tătari] Au
 părut Turcilor și Tătariilor M 26 dintâi *om* M vin Leșii să le
 dea M că vin *om* B¹ K 27 într'aceia B M 28 au mârso *după*
 azi B M 29 doao A² B Septemvrie 20 *om* M în 20 B² a sosit]
 i-au agiunsu M 30 cât] cum B 31 zio A² B stătusă] au stătut B².
 C M] au așteptat B¹ K unde dzua *om* M zio A² 32 tare și
 mare] tare B mare A² C M la] în M 33 descălecându] deschi-
 zându K cu corturi *om* M corturile C mas] masă K

1-18 Piasecki, 400 19-33 Piasecki, 400—401

1 mai *om* B² C iarăși M 4 care] anume C M-1 *om* C M. 48.
 Letopisețul Leșescu anume *om* C letopisățul M cel leșesc B 5 ce
 vale] la ce pârau C] că pârau M a hi] ar fi B a hi fostu] au fost
 M] *om* C 6 o vale ce să dzice *om* M vallem Ciuluk Lat 7 valea]
 pâraul M cându] numai ce B¹ 8 au sositu] au și sositu B²] i-au
 agiuns iarăși M 9 de] den A² B¹ tabăra A² B¹ *aupă* tabără *ad*
 leșască B¹ M câteva] oarecâte M 10 dela Leși *după* pușci B puști
 A² M *după* și *ad* iar B iară *om* B 11 toată dzua aceie] într'aceia
 z] M 12 socotit] sosit A² B C 13 calea den frunte B C M 14 în
 frunte B C M 15 de pen] de prin C M] du pren A²] despre B
 arîpi A² B 16 care] când M numai] le B numai ce C M 17 a

h1] a hire K toți om B¹ cale] nădejde B¹ M viață și B 20 doao
 C B A²] 2 A¹ M 21 câțiva după și M] după prinși B C și om
 B² 22 steaguri A² 23 de] și B carii] ce B după Răutul ad despre
 dânsii C] dupre dânsii V. A Ureche 24 îmbărbătasă] îmbătasă
 K 25 după nu ad să C orânduială C 26 lui] dela B C să
 poate C să să amestuiască] amistui B¹ C] să să mistuiască A²]
 evitari Lat] a se mistuire K Amu] acmu B M] adecâte A² de
 nice C M Ax. 27 tari A². B] om M C simeti C cădzusă] ajunsease
 C B M la] în B¹ Cobolta B¹ 28 deșchis] șes C 29 trecătoare
 B C M Unde și pierdusă B¹ Și pierdusă nedejde] Schunder pașea
 pierdusă și el nădejdea V A Ureche nădejdea A² B C 30 dobân-
 direa M C dobândi A². Schunder pașe om V A Ureche și pof-
 tindu C 31. turcește] limbă turcească C trimis-au C după Jolcovschii
 ad tâlmaciu ca acela C 32 ce] și B¹] om C M 33 Iar cându B C.
 Deci cându A² au fostu] era B. amu om A² B C M Cându
 Movilău] Iară aproape de Movilău ca la o milă de loc de Nistru M.

1-3 Piasecki, 401 8-II Piasecki, 401 12-23 și 27-33 Piasecki,
 401, dar în loc de Răut are quedam rivulum montosis

49. 1 dela] de B¹ anume] unde să zice B¹ M 2 acolo descăleacă] au
 descălecat acolo B¹. 3 Holota] voluntarii Lat 4. pentru om M după
 pentru ad să nu le tae B¹ K după că ad e1 M. 5 după țară ad și B¹]
 ad au năvălit M K trecătoare] să treacă Nistrul la trecătoare B¹
 6 noaptea după spaimă B M 7 slugă a stăpânului său au apucat cal B.
 8 călărași V A Ureche de lați] de alții A² B C. M 9. șpârcuit]
 risipit A² toată tabăra] oastea și tabăra toată C rămași] rămăsese B²
 10 într'altă parte B² C. 11 ca aceia spaimă să să fi făcut den slugile
 M 13 Ce] și B 14 ca om M ca aceia om A² în care] iar A². oastea
 înainte de nu A² îndrepta] așăza C 15 să să aședză om C a trecătorii
 C. Nistrului] la Nistru B¹ C care de care om C 16 să treacă mai
 curând B¹ 17 Titlu Pentru moartea lui Jolcovschii hatmanul leșescu
 B¹ K Tătarii au priceput B¹ cu om C 18 încălecați B² Punctuația
 după A B toți a doao dzi des de dimineață Au V A Ureche K dez]
 însu A²] om B de dimineață A² B 20 sale] lor B C M mânule M
 pre mâna Tătărilor după leșăști B 21 și om B înainte de un ad cu
 B¹.] ad pre C M al lui A² B M 22 Țoțora A² B 23 zio A² ori
 putea] să se poată M aduna] strânge A² 25 pre] în B mânule
 B C M 26 rătăcitu după Jolcovschii B și pedestru B¹ 27 o drămbă

de om M 29 că este Jolcovschii] cine iaste C 1-au dus capul] 1-au luat capul și 1-au dus C. 30 zio A² după dzua ad capul B cortului B M 31 capul lui Jolcovschii om C M. 32 stă] iaste B² stălp] columnam Lat apoi] mai preurmă C înainte de și ad. și într'acela loc iaste A² B²] ad care iaste B¹ 33 în cele parte de sat anume] la A² B C

3-10. Piasecki, 402 11-16 Piasecki, 402 17-33 Piasecki, 402—403.

1-2. loc Movilău] lângă Movilău aproape giumătate de milă B²] 50. aproape de Movilău ca giumătate de milă B¹ C 3. izbândă] dobândă B² 5 sânгур] el B C Cetaatea B². 6 sfârșit A² C M și au . viața] lui Schinder pașa 1 s'au sfârșit zilele M Dzir] spun unii C] zic unii B¹ 7. otrăvit împărăție] de un vezir otrăvit B¹ 6-8 Dzir de dânsul om M 8 dânsul] el B¹ și om C 9 și Rusia om C după Rusia ad de au prădat B¹ numenea A² B de nime om C] despre nime B¹ 10 cu mult plian după întors B 11 v leato] în anul B C] în anu M 12. cap 9 A². B² Titlu. Domnia lui Alexandru vodă, B¹ M K feciorul lui Iliuș vodă B¹. M K] sin Iliuș vodă C 13 la domnie] la domnia țării M] domn țării B 14 iară acela] care B feciorul] fecior B C] fecior adevărat A². 15. și om B 15-18 și după . mârșu] carele au luat lege turcească, când au eșit la domnie, după moartea tătâne său, lui Pătru vodă, precum scrie mai înapoi la domnia lui, că au mârșu C 16 după domnia ad țării M ce de bună voia sa au lăsat domnia A² B M] om A¹ C 17 precum vornicul] precum s'au scris la rândul său M 18 mersu A² C Suleiman A² 19 întunecare mențu au venit din] desfrânarea venise de C 20 cădzutu] fost M la] în C. M. la Rodos om C 21 și spun C 22. dânsul] acel Iliuș vodă B Iară la moartea lui spun că M. lege C 23 sale om C] acest Alexandru vodă M 24 după pricina ad morții lui C Șăpteliciu A² Goe B². 25 1-au omorât] și îndată 1-au omorât C K 26 precum mai sus] și mai sus s'au pomenit B pomenit] scris A². 27 numai A² B 28 a om A² B C M 29 înainte de au fostu ad aceia B peste pravilă] contra aequitatem Lat feciorul C. 30. tătâne] părintelui C părintele] tatul B M 31 fecioru-1] feciorului A² B C M. de vârstă] emancipatorum Lat. nu e A² B

3-11 Piasecki, 403. 5-19 Ureche, 164

- 51.** 1 era] au fost B aceasta era C M 2 peste obiceiurile om A² și (II) om C M 3 singur om M cu sine om M B¹ C 4 peirea M oștin] oștilor C 5-7 de Schinder pașe . oștilor leșăști om M 6 să cuprindze] cuprinde B C 7 și cu slujitori V A Ureche și de slujitori M că au perit M 8 după Moldova ad și B M or] vor A² C mai avea B² nice o om M 9 că-1 B C M că] cum B să gătesc Perșii B¹ să gătise A² B² 10 iară tot C Vavilonului] Bagdatului N 10-12 tot au iarne] tot au venit Turcii asupra Leșilor M 11 Vavilonului] Bagdatului N 11-12 peste toată iarna om C 12 trimețând A² B. ca să B 13 să știe om C -1 om B C vine asupra crăiei lui] vin asupra-le M puterea sa B¹ 14 Tulu De aici scrie pentru împărăția, când au mers asupra Leșilor pân la Hotin și pentru mazilia lui Alexandru vodă B¹ Mergerea împărăției la Hotin și mazălia lui Alexandru vodă K obiceiul acesta B² împărații altuia] Turcii împărați și alții, măcar de dau unul altuia A² 15 să facă războae] să facă ceva, când vor să meargă cu războiu A² războiu B C asupra] împotriva B altuia] cu altul C 16 de vremile acele] de vreme ce N K 17 vederea] vedea A² venire] o venire ca aceia mare A²] venind C sa] lor B puteri ca acelea A² C Ce om C trimis-au C și craul om 19 un om C M după sol ad ca acela A² dela sine om M 20 adevărată A² B C după numai ad ce C B¹ sintu] să fac B¹ 21 Ce] apoi C solul la împărăție] sol C solul lor B A² la om A² după împărăție ad dacă au mers C 22 adunat] împreunat C 24 după leșăscu ad încă B¹ 25 ceputul] capătul K 26 soli om C pe la] pren B²] la M creștinești B¹ C 27 sa] lor B] lui C M împăratului turcescu] turcului B C M 28 lor] lui B C] sale M cu împărăției lor om K de a stare] ca să poată sta B] de starea C 29 la săimu] săimul B¹. de lefecii A² B C 30 în carii om M] între carii B C 14 000 de husari] husari 14 000 B] 4 000 K și pedestrime 8 000 B pedestrași C altă om B² 31. după sprintenă ad deosebii B și la lefe] și la Cazaci să trimită leafe pe 15 000 B lafă C] lefi A² 32 singur] însuși C popolita] nobilitate Lat să încalce după craul C 33 crăiei streine] crâni streine A²] crai streini B C M avut] venit B¹ M

9-13 Piasecki, 403—404—405 18-23 Piasecki, 404 23-33 Piasecki, 405

- 52.** 1 n'au avut după agiutor B² după agiutorii ad nice le-au venit B² Holondezi C Olandezi Ax Holandezi K 2 sânețe] flinte Ax creștinești om M 3 de nice C nădejde A² C 4 dela om A² B² C M

Nemții A³ B² C M 5 marginea țărilor B¹ marginile țărilor, ca nice B² sale om B¹ că nice B¹ săi] lor B¹ facă] poată face B 7 zarvă C Bohemului Codd] Buhemului A² B¹ Ax 8 dzice] chiamă C după numai ad ei C 9 Împărăției Turcești] Turcului C 11 mare] multă B¹ 12 au și purces sultan Osman B¹ au purces după găture C 13 de pen] dupreste A²] de prin C M] de B² 14 sale] turcești B¹ cu oști sale om M 15 cum au avut] să fie avut B¹ 16 trei sute de mii B doaosprezece mii B¹ eniciari C și opt zeci de mii B 17 Zaimbu] Zaim B] Zamb M Gherei A² Cherei B Chirii M sultan om B¹ han B¹ Crâmului om B¹ K 17-18 de oștile muntenești] oastea muntenească B¹] de oști muntenești C] Munteni M 18 domnul muntenesc om B¹ K Arnu] deci A²] om B C 19 fiindu înainte de aproape C fiindu sultan Osman om M 20 1-au luat B² ce] s' C ș-au păzit B¹ 21-23 Jolcovschii la Țarigrad om M 22 după perise ad la războiu Ax al doilea hatman] dux campestris Lat 23 la închisoare] închis la B²] rob la B¹ la] în C 24 hătmănie C Ce,] deci B] iară C după craul ad leșasc M Jicmontu C M -să om M 25 lucrul după împărăchiare M împărăchiare] întâmplare K 26 ca să iasă C 27 și cum că iaste C așe om B 28 așa să margă B C adecă den B² stepenă B¹ C] stăpăni A] stepen A² B²] domnie M mică] mic A² B² 29 toate oștile B² M le au dat A² B¹ mâna] sama C M Hotchievici M 30 Litva B¹ C M M tinerețele A² B la] de M după atunce ad era B M 31 de vârsta sa] bătrân B¹] sa om A² B a1 B 32 de oaste om B¹ de odată om B de (II) om A² B oameni om C pre Liubomirschi după trimis B

1-11 Piasecki, 405 (războiul « Nemților » cu Cehu la pp 394—395) 14-20 Piasecki, 406 Ziambegerei 21-30 Piasecki, 404 30-31 Pivârsta lui Hotkiewici (60 de ani) la p 409 secki, 404, 32-33 Piasecki, 405—406, dar dă cifra oastei polone 35 000 și omite cifra oastei lui Liubomirski

1 să triacă] de au trecut M 2 cetatea Hotmului] Hotmul M 53. 4 după prădatu ad Leșii C M După Ieși termină fraza V A Ureche eșindu și om A² B¹ M 5 Eșii] scaonul B¹] om B² au eșit cu fuga B¹ după fuga ad au scăpat B C cu fuga au fugit M 6 arsu] aprins M Leșii om B¹ C și (I)] atunce C Eșii] târgul Iașilor B după strănsu ad Leșii B hrană] bucate C 7 apoi om B M au tinut pre Leși] au fost Leșilor B 8 Și în urma C M În urma lui] și apoi B¹ K

Liubomirscii *om* B¹ 9 hatmanul *om* B M apoi *om* B¹. 10 17 000 *Lat* 11 or lu] au B¹] a f₁ Ax *după* dat *ad* Leșii M bieților . samă] a o samă de târgoveți den Hotin M 12 de frunte B¹ C. împinsu A². B C cetate] cetatea Hotinului B zid] zidul cetății M] zidul cetății jos Ax Leșii *după* zid B¹ 14 Amu] acmu M] adecâte A²] fiind Ax] *om* B C Țoțora A² B împărăția sosisă la Țuțora C. împărăția era la Țoțora sosită B 15 a Leșilor A². și] că C amu] acmu M] au A² B 16 agiungea] începuse a agiunge B pierduse] au pierdut B² 17 nădejdea de Cazaci B M 18 În 20 dzile lui Avgust] Avgust în 20 B¹ de dzile A² B² C M 19 oștile sale] oardele sale C] Tătari M] urdile sale K 20 supt] la M. supt Hotin *după* turcească A² 20-21 s'au gândit leșăști] s'au spământat Leșii M 21. cum că B amu] adecâte A²] acmu M.] *om* B C și (II) *om* C M sângură împărăția A² B. împărăția turcească A² singură *om* C M este sosită] au sosit B¹ 22 scoasesă] au fost scos B¹ 23 după] dupre B¹. năvală] zăbavă B îndărăptu] înapoi B¹ C M] îndărăt A² atunce-și *om* M] atuncea A² B 24 în ceași] într'aceași A² M] într'acea B. 1000] o mie A² B 25 Sahai Dacini A² Sahai Dațni B M Sahai Dați C Sahaydaczny *Lat* -1 *om* C 26 *după* căzăcească *ad* viind A² B *după* dzile *ad* viind M 27 cu] pentru M 28 pre] după B C M] precum iaste A² în apucasă] i-au apucat M 29 în 21 de dzile B 21 a lui Avgust *om* C Avgust 21 M a lui *om* B¹ sosit-au M Sahai Dacini A² Sahai Dațni B Sahai Dațni C Sahai Dați M doao zăci de mii B¹. 30 au orânduit C M 32 străjile *om* M oștile A² B C M 33 *după* Ce *ad* îndată C lăsatu] părăsit B. M

8-10 Piasecki, 406 18-24 Piasecki, 406 25-33. Piasecki, 406, *dar nu dă numele hatmanului Cazacilor, care apare mai jos însă*

54. 1 și (I) *om* B 2 cu tocmală *om* C pundu] supuind C ceritei C. critei C] rubeta *Lat* supusă A² B] *om* C 3 iar el sângur B. a *om* B². gândindu] socotind B¹ M 4 îndată *om* B 5 cum au sosit *om* M au început a descăleca] au descălecat M C 6. și *om* B a întinde] au întins C] s'au întins M] întinzând B. Cantimur C cu oștile sale *om* M 7 năvală] război năvălind M Leșilor] leșască B¹ ce] iară C 8 pin] pren A² B C toate *om* M văi M purces] mers M spre] de au M 9 oștii sale] cu oastea sa M pușci] tunuri A² 10 și au fost] și s'au făcut B M harțu C. 11 În 22 a lui Avgustu B Avgust în 22 zile C dezdimeniață] de dimineață A² B C 12 cu] la B².

14 Turcilor au fostu]fu a Turcilor C Căzaciilor]taberu căzăcești B¹ K. 17 In 23 a lui Avgustu B dzile om A² B de zile C densu de dimineață A² de dimineață B C. gătiți]gătisă C 18, înainte de Căzaci ad iară C Căzaci de tabăra om M pe]spre C 19 deosebi]osebi B¹]osebiți Ax după Leșilor ad mai gios pe Nistru B¹. fără de șanțuri C 20 căruțile lor A² căruțile C M 19-22 Leșilor tabăra căzăciască]au făcut mare năvală de tabăra Căzaciilor, fiind numai cu căruțile tabăra încheiată M 21 toate oștile]toată oastea C cu Tătarii A² B M]om A¹ C 22 amu om A² B C. tare]tari K 23 a om A² B C M care]carele C]om B² M era]fiind M om om B C M 24 și om B¹ trei A² B C M]3 A¹. roate]phalangas Lat 25 o mie B¹]o 1000 A¹]1000 A² B² C M bardisă A² bardisă C bardisă B M bardysz Lat 26 armă C 27. agiutor B. agiutoriu C dreptu C. M ianicerilor A² B bătându-se dela o vreme]cât dela o vreme să bătea B¹. 28 țiuș]cuiș B²]aproape de țiuș]deschiș K cât li-au]de au B¹ 29 da]dare K ianicerilor B enicerilor C ianicerilor M 30 călărețe A² B C. 31 între]la A². glogozală]amestecătură N oștile C 32 a om A² B C M 33 svada A² B C M]sfada A¹]gâlceava Ax într'aceaș B² dată]zi C

1-14 Piasecki, 406 11-16 Piasecki, 406—407, mai pe larg 17-24 Piasecki, 407, dar în aceeași zi ca faptele din zaceala precedentă 25-33 Piasecki, 407, nu pomeniște de haiduci, nici de bardisă.

1. capete câteva]câteva capete B]multe capete M eniceri A². 55.
2 înainte de vestit ad om Ax. războinic]viteaz B. 3 Endriuovschii. Codd]Iedreowski V. A Ureche, corectat după Piasecki, dar Miron Costin știa că e se pronunța nazal în polonă și a scris en 4 Tătărălor]tătărăști C Litva M 5 iară om B M mărzac]mărzea A² B C cum îi A² B Cronica B C 6 atunce după Turcilor B² 7 sintu și ei Turci de lege]și ei țin lege turcească C]sânt Turci de o lege cu dânșii M. În ceia]într'acea A² B]în ce M]iară ceia C să hie]cum să fie A²]că au M 8 eniceri A² C li-au]să le fie C 9 or lua]va videa luată C 10 24 a lui Avgust]Avgust 24 A² În 24 a lui Avgust B]24 Avgust M]Avgust în 24 C 11 întăritura]întărirea B¹ M până atunce om M 12. mai multe]une M 13 era după cară C într'acea A² B. C 14. nu stau la războiu]la războiu nu es C după ce ad stau C ce de lucrul șanțurilor om. M. călării]călărirea C 15 deavaloma]deavalma A² B.]împreună K]om M. eniceri A². B. pedestri om C și

întâi B² 16 tare după răspunsu B C 18 la (II) om A² C treile C 19 au luat] au mers B¹] s'au mutat C] om M despre] spre C 20 și până pre Leși om M 20-21 Iară dela armadze dzi, iară] iară după aceia M] Apoi iar B K 21 iară (II) om C năvala eu lovit] oastea au făcut năvală C 22 amu om A² B C M peste noapte] bine M doao A² B M] 2 A¹ C 23 altu rându de șanțuri] altul C M. 24 mai om M pe departe B C M de tabără om M amu] așa A²] acmu B² C] om B¹ M 25 într'aceia] la M 28 în om B C În 25 a lui Avgust B 25 de zile C de] la N 29 ce au avut om C 31 nepărăsît] neîncetat Ax minune K 32 hronica leșască Ax dându A² B C M] da A¹ 31-32 În loc desu om M 33 stotnicul Vasile A² sotnic M] centurios Lat

1-9 Piasecki, 407 10-28 Piasecki, 407 mai pe scut 19-27 Piasecki, 407, dar fără atacul dela Zvancea 28-33 Piasecki, 407

- 56.** 1 au omorât mulți] mulți au ucis B¹] mulți au omorât B² C patru *codă*] 4 A¹ 1-2 După în Căzaci] iară pe urmă M începuse] au început C 2 pușcile a bate B batere K au făcutu] au dat A² 3 Și om C aripa despre Leși] tabăra Leșilor M 4 împinsu A² B C M 5 acele om M dupre A² B 6 cele] acele A² B M Căzaci după mârșu B¹] după dzi B² C M corturile A² B C 7 turcești] Turcilor M oastea] tabăra B 8 și amestecătură om B și-1] iaste A² 9 lacomă K au dat îndată de jacuri] au prins a jecuri B¹ jacuri] jac în corturile Turcilor M 10 dela] den B 11 Pușcilor] la pușci B] om M] însă pușcilor C apucasă] au apucat] om M B de le au stricat B] stricasă C după roatele ad dela pușci M 12 straturile] cubilia Lat 13 amu] deci A²] om B C M 14 acolisit A²] ocolit K 15 de a sta A² gata om B în om B¹ C M 16 den foc după Turci B² C în lovina A² C M 17 după aripa ad aceia C Deci] iară C după 26 ad de zile C a lui om A² 18 după că ad atunciși B¹ după 27 ad de zile B² a lui om A² 18-19 Turcii la oastea leșască] Leșilor, Turcii, cărora C 19 era scoasă] era scoși C afară A² de] den A² B C 20 doază A² B M] 2 A¹ C a] și C] cu B¹ doi *Codd*] 2 A¹] amândoi A² 21 după Mare ad era B¹ în Turci om M sămeție A² B 22 sta om B după grămadă ad mare de capete C 24 îndărăptu] îndărăt A²] înapoi B C M și om B C 26 după Hotchevici ad hatmanul B] ad steag de husari M rumpându-și zăbala om M 27 la calul C calul stegariului] calului de supt stegar B stieagul om A² 27-29 calul Turcilor om M 29 grijă A² B singur] însuși M 30 pin] pren

A² B] den C celelalte om C 31 porțile C oaste A² B după dezbrătu
ad Turcii A² 32 Turcilor] lor A² într'aceie dzi după dezbrătu B¹.
după multă ad leșască C 33 într'aceie dzi] a doao dzi A² multă oaste
au perit den Leși într'aceia dzi B și stiagul stegariul] și stegariul
cela cu steagul B¹

1-12 Piașeckî, 407 13-33 Piașeckî, 407

1 În 28 și 30] În 29 și în 30 a lui Avgust B] August 29 și 30 57.
V A Ureche K] 28 și 29 și 30 de zile Ax 2 hatmanul om A² C.
3 acestor] acestii B 4 piedzi răi] chiezi rău C după răi ad (semn rău)
K 5 Zac 18 om V A Ureche Iară în dzi întâi M Septemvrii 1 dni
A² 1] întâia B C pus gându] socotit A² M 7 la] în A² B² C
8 denafară] afară M ce] numai M 1-au M lucrul și gândul lor om
M și gândul lor om B¹ 9 o ploae Ax doao A² 10 Unguri]
ungurești B¹ totdeauna om C M 11 Rușii A² B M tot om B C M
12 și] ce și M] nice B² C ploaie A² M 13 1-au lovit, tot într'aceie
noapte] au lovit noaptea atuncea A²] într'aceia noapte au lovit M
14 Septemvrii 3 dni A² venit-au M 15 Veveli] Viteli K 16 fostu]
vinit M 17 trimită A² soli M 18 s'au trimis B C om foarte
B C M cu] de C M 19 dela] la B² sine] dâșșii C M Zelinschi
M Zeliski K 20 solile] solii C 21 umbla A² B 22 din
îmbe] dentr'amândoao A² între dâșșii om B dzilele A² B C
23 tot ceas M 24 Septemvrii 5 dni A² 5] cincii B C obârșitu]
istovit B¹] isprăvit Ax 25 de Nistru 26 oastea] oastea peste Nistru
C oaste B Avea peste Nistru om C M 27 den ceie parte]
dentr'acolea A²] și de peste Nistru B M 28 de] dela M 29 împă-
rătia C scârbită] să nu fie scârbită A²] scârbită fiind C scârbită pe
dâșșul om M 30 la veziriul C acceptit a vesirio responsum Lat
31 adunare] împreunare A² leșască] turcească B 32 iară să pornisă]
era să pornească V A Ureche K s'au pornit M să om C 33 Caracaș
A² B M cu năvală B¹ cu mult mai mare năvală asupra ostilor C

1-4 Piașeckî, 403 5-10 Piașeckî, 408 11-13 Piașeckî, 408, nu
spune despre desertarea Rușilor dela Turci 14-23 Piașeckî, 408 24-33
Piașeckî, 409

1 după multu ad năvală B² sânghur] însuși B¹] om C M Caracaș 58.
A² B M 2 Era acel loc om M acel loc] la locul C 3 Îl dusasă]
Că-l duseasă M] L-au dus B pre Caracaș pase om M după loc ad

pre acel pașe M 6 un căpitan] căpitanul lor B¹.] un capitan al lor M Beer K Veiher V A Ureche (*după Piasecki, dar Miron Costin a transcris cum se pronunță*) cu un căpitan neamțu om C anume neamțu om M 7 și vro A² C M de amână C 8 ceretei C prin ceretei om M ceretei] virgulta Lat mai luasă C șanțurile C 9 ca] cam B¹.] cei om C M di pe] de pen A² B 10 *după* odată ad toți B. 11 dintr'acela] într'acel B¹ Si dintr'acela capu] Atunce au perit și Caracaș pașa M sineță A² B 12 Deci, cât] Și cum M Turci *după* deci B 13 cădzutu] perit M Căracaș om B K îndărăptu] înapoi B C M 14 iară] ce C iară Turci om M 15 după spre-jeneală] sprujind B²] de sprujint B¹ mai om M 18 scornisă] făcuse B mare om M 19 biruia] putea birui A² căra] cărare K Deci, să scornisă boale între oșteni] Să bolnăvisă oștenii M scornisă] făcuse B boală A² 20 între] în B C o om B¹ C era] lovisă C 21 Ficiorul craiului, Vladislav] Ficiorul lui Vladislav C 22 iarăși B² din care boală au și] și au M 23 Hotchevici hatmanul B¹ 24 Spun] spuid B² *după* dânsul ad că A² C până au fostu viu om M 25 *după* venitu ad sol M pomenire] de pomenia M 26 înainte de să vie ad așteaptă B *după* Simeđriul ad să vază Turcul M Simeđriul] le jour de St Demêtre Fr] festum sancti Demetrii Lat sultanul V A Ureche c'au] căci au B 27 *după* asupra ad noastră a M 28 după perirea lui] după ce au perit acel M șădzutu] stătutu B M au șădzutu fără războiu] n'au dat războiu C 30 pre lângă Țara Leșască A B Lat] om A¹. lângă] la M de Cameniță om C M 31 afuma Ax să om C M a om A² B M 33 cetățu de pre aproape] cetățile dupre aproape A²] cetățu aproape B¹.] cetățu de aproape B²] pălânci, pre la cetățu pe aproape M] cetățu de pe aproape C] cetățile de aproape Ax oarece] ceva A² aducea agiunsu om B²

1-16 Piasecki, 409 17-33 Piasecki, 409

59. 1 *după* hrană ad ce putea M ales] trimis M 1-2 într'un rându noaptea om M 2 cu] ca la A² B M o mie A² B C] 1000 A¹ M. 3 *după* adus ad noaptea M sineță] pușcă A² 5 și om B¹ mai om M ales] mult B¹ boală] boale A². boală de ventre] dysenteria Lat. învățați] fiind deprinși M 6 *după* berea ad și A² B învățați cu berea cu horilcă om Lat și om B C. M numai om A² Nistrului] den Nistru M le era C M băutura] a bea M 7 la] de A² 8. din] dintre B 10 craiului] lui craiu B¹ C el singur B¹ 11 pe om A².

C M 12 burzului să] întărâtase A²] rocoșise B¹ să o plece] să să ducă M 13 aceste] acele A² B M 14 1-au și ales oastea om M. oastea om C 16 15 zile Septemvrii C a lui om M 17 Zelinschi M trimis] ce au fost trimise 18 Turcii iar au lovit B la tabăra M 19 în cele] într'acele B² C trei B¹ C M 3 A B² o tabie adecă o baștă] propugnaculum id est turris Lat adecâte A² 20 dela] den A² B C M 22 înapoiu] îndărăptu B 23 în toată B² 24 toată dzua acie om C M K pre un C 25 cortul C craiului] lui craiu B¹ C 26 Nistrul] peste Nistru M și (I) om C singur om M 27 Panoviți B¹ C Panovți B² A² Panowce Lat Panovski K 29 Ce] Și B M câțva] mulți M haiducii aceia C și] ce B o au lăsat A² 30 acie om C pre lângă] la M căci] cât A] că B²] ce B¹ C M 31 Letopisețul Leșăscu] cronica leșască M 33 au făcut-o] au făcut A² B M] o ru făcut C o va lua A² B C M după Iară ad acmu B¹] acum B²

1-7 Piasecki, 409, dar nu vorbește de apa Nistrului 8-15 Piasecki, 409 16-33 Piasecki, 410

1 au luat-o] o au luat B¹ M] au luat B² sultanu om A² Mahamet 60. A² Mehmet B C împăratul turcescu om C M 2 după turcescu ad. numai C M în 9 dzile om B nouă A² în anul 7180 în 16 dzile a lui Avgust B¹] în anul 7180 August 16 B²] om A C M 3 dânșii] ei B¹ 4 acolo la Hotin M 5 care] carele M] cine C după 1a ad bacșiș B C câte om C 50] 8 Lat 6 ughii] galbeni B C M pîn Țara Leșască om M 7 Ce] deci B] și C 8 de țărani om B¹. 9 nume A² B C adecă de C turcescă] leșască B¹ 10 Nistrul] peste Nistru B C 10-11 au trecut pre Căzaci] bătea den puști de peste Nistru foarte tare pre Căzaci M 11 den ceie] dintr'aceia A² 12 mutare K. 13 și om C Cazacii B M Leșii B¹ M 14 16] 17 K în 16 a lui om. M 16 dzile C ale lui A² Septemvrii om M acela] atâta M 15 să făcusă] au făcut Turcii M] s'au făcut B amu] acmu B²] om A² B¹. apa] Nistrul M] om B 16 după tabără ad leșască M grii A² B după Liubomirșchi ad hatmanul B¹ C M 17 după era ad hatman B² carele era mortu om A² M celui mortu om B coborât] pogorât A² B C 18 pedestri om B¹ 19 foarte des focul] foc foarte des B C M. cu focul A² au căutatu Turcilor a părăsi] au părăsit Turcii M părăsi K 20 de odată om M pușcile] tunurile A² a să mai depărta] s'au mai depărtat M 21 După Aceste ad toate C Jicmont C 22 fecioru]

feciorului B C M] fiu A² 23 amu om A² B¹ M] acmu B² C să mpușinasă B² C de tot om M în tabăra B M cu iarba C 24 sinețu] sinețe C M.] pușcă A² B de (II) om C 25 că și Turcii om A² 26 zilele B C le venia M venia prădzı] avea acea știre de prăzi A² 27 Batești C 28 tare om B 29 de om B C ce poftisă M pof-tesc C 30 el au adus C 31 Iacov A² B M 31-32 craului leșăscu de acmu A²] craului leșăscu ce au fostu A¹] lui Sobeșchi ce au fostu acmu craiu B¹] cestu Sobeșchi ce au fostu craiu C] craului ce au fostu acmu M] craului leșăscu de atunce Ax 32-33 tatăl Jaro-vinschi om B² 32 Joraveșchi B¹ caștalianul M Belza Ax 33 leșăști om B¹ M după turcească ad cu sfatul lor al tuturor A²

4-33 Piasecki, 410-411 21-33 Piasecki, 411-412

61. 1 împărățna] împăratul B 2 că] căci A² luare K 3 după carele ad vrând B¹] ad pentru M] ad ca Ax 4 bir] haraci să dea B 5 neprimindu] n'au priimit M cei leșăști C dânșii] carii B¹] solii M 6 oprit] poprit B 7 maestrile A² cu sine om B după sine ad Turcii M o parte] o samă de oști B 8 au pus om M samă] parte de oaste C după samă ad de oaste ad B¹ cu sine om B 9 în cere] într'aceia A² B C toată om M 10 Sep 24 și'n 25 B¹ C Ce] Iară B C 11 iară] ce B¹ 12 den ceialaltă] de decia A²] de cea B C M de] din M] pre C în toate A² B C 12-13 toate dzilele aceste om M 13 a lui om A² 14 acestu om M după Căzacii ad precum s'au zis mai sus B daca li-să] dacă-ı A² B¹ dodnaște] dodăiește B] supără M] supără cu C] prididește Ax 15 pier de] pierd K de (I)] și M dau] fac B¹ 16 hirea lor] hire a lor A² B] obicei a lor M vădzut la] înțelea dela B] auzit de când M 16-18 care hirea la Hotin om C 17 închisesă] încongurasă M 18 cându om C să părea C M 19 pătrunși] părtași K pușcile] Turcii C 20 atunce om B¹ în cele] într'acele A C] acele B² 21 Cro-nograful B² ce le zic] ce să zic A² B¹ C] om M balhemazuri M balie-mezuri C balghemezuri Ax 22 -ı socotna] le părea M înspă-mați C spămați a hi B a lui om A² B M au făcutu] s'au vorovit C 23 său] lor B C M Sahadațchi C M] cu Sahadațni B²] om B¹ K sfat C] după lor B] după făcutu M] om A orânduțu] tocmit C 24 doao Codd] z A¹ o] un M] om B¹ parte] buluc M] unii B¹ altă parte] alt buluc M] alți B¹] alta C 25 den] de A² B au făcut om. B¹ C M au purcesu om M 26 au trecut] trecând Ax Nistrul

om B M la] pre la C 27 mai sus om C după sus ad de Zvancea A¹] ad de Hotin M 28 la șanțurile C și om C 29 în ceie] într'aceia A² B¹] aceia B] C de n'au mai mas M mănere K corturi B 30 să făcusă C în (II) om A² B M 31 de supt corturi după corturi B 32 și să făcuse mare om C 33 împlutu-s'au B M după boarfe ad și B² după rafturi ad și C

1-13 Piasecki, 412 14-33 Piasecki, 412, nu aminteste de balemezuri

1 după multe ad Cazacii B] ad la C iară mai răsturnat om 62. M le om A² B¹ C răsturnat] oborât B¹ mare] multă B M 2 în] la A² B C sa] lor B¹ C M 3 după miratu ad lucru C după era ad și C 4 nefrântă B nespăimată B căzăcească] Cazacilor B 5 amu om A² B C M 6 Amu om A² B după aducea ad atunce C limbi] polonos captos Lat și om B¹ 7 singur om M sosit] că au sosit B 8 din cia] dentr'acea A² B² M] dentr'aceiaș B¹ împărătna] împăratul B² 9 la sine om M totuși] tot A² C s'au bătut B 10 în sară C iară] deci C 11 legături] legătură B²] tocmală M și om B M după craului ad leșasc C 14 ceva A² B bir] tributum Lat să să pomeniască A² nice să pomeniască acestu lucru om M 15 Deci] și M dupre A² frământare B¹ 16 dzile om A² M calindariul C pre calendariul nostru om M] vetus Lat 17 a] calindariul C papistașilor] Leșilor M] Romanus Lat după papistașilor ad iaste B în 9 B² 9 dzile C 18 Legături C împărăție A² B C M 19 dela Turci după Leșască C 20 ei] Leșilor C asupra ei om M nu om A² B² M iară, ia, cum țin] ci, iată, cum țin B²] dar, iată, cum țin pacea C] iară acum, iată, cum țin Ax] om B¹ M K 21 să-1 opriască] să nu-1 lase M stricându] să strice M țărâle leșești] Țara Leșască B¹ C la] în C 22 pașe B¹ C iară și om B² ceie] aceia A²] aceasta B² iară și aproape om B¹ C M K 23 marunțșuri A² mănunțșuri C amănunțșuri M 24 Voziei M și om C despre] la B¹ 25 dela] la B M] despre Ax 26 mai îmble] între B] mai între C K mare] Marea Niagră C 27 o dea A² B C M mâna] sama B 28 după mare ad dela Leși B mare cu daruri] cu mari daruri B legăturilor de pace] păcii M de pace om A² B¹ C 29 la împărăția om B le om A² B C mai apoi om M 30 primire K după priimi ad să dea M legare K și a lega și om M trei-dzeci de miu A² B¹ 31 să dea om M așe om A² 32 în loc într'îmbe leșască] în loc într'amân-

doao părțile și turcească și leșască A² M] îndată în tabăra Leșilor și a Turcilor B s'au strigat M 33. strigătorii] telalii Ax] om C. și (II) om B C de îmbe] dentr'amândoa A².

1-2 Piasecki, 412 6-12 Piasecki, 412. 15-17 Piasecki, 412 18-24. Piasecki, 412-413 26-27 Piasecki, 413 31-33 Piasecki, 413

63. 1 În 30 dzile a lui Septemvrii] Sept 30 A²] În 30 a lui Septemvrii B² C] Și în 30 Septemvrii M 2 cumpărat-au B 3 după efitni ad. și B C M turcești și corturi eftene C după corturi ad așyderem Ax și om B pistoale] sclopas breves Lat 4 iarăși doa dzi] a doa dzi și a treia dzi B] iară și Octomvrie 1 dni și a doa dzi A² iară om B] tot M 5 făcut târg] târguit M s'au făcut B oștile între sine] între oști B¹ C] unii dela alții M 6 trua C 7 dela] la A². leșască om C 8 petrecându] trecând B C M 9 Apoi om B] iară C 10 după purcesul împărății om M eșit-au B 11 și ei om M sale] lor C] om M 12. pre] în C domnului] domnul A² B C 13 țărâi noastre] nostru C 15 aflându-să] aflându-o B C] aflând M 16 așe de] foarte B M rău om M 17 numai om B¹ C numai cât B² așea cât C dela] den B¹ 18 mare om M mare . la Hotin] că l-au pus în obezi și l-au legat la pușci și cât au zăbovit oastea la Hotin, tot la puști au fostu legat M 18-19 Hotin, tot vremea aceie] Hotin, mergând împărăția l-au pus în obezi și legat la pușci și'n toată vremea aceia B² 19 aceie om C 20 fostu] zăbăvit B¹ au fostu (II) om B C 21 la întorsul] s'au întors B¹ împărăția B¹ 22 după împărăția ad atunce dela Hotin B¹ K 23 în oameni] oameni B² hămesită B C M după can ad fiind A² lovisă niște răceale și] era vreme cu M 24 ploii reci și M ninsori] ninsoare B² C] lapovițe Ax luați A² B C satul Renu M 25 pre] lângă C 26 ascultătorii om M după ocolul ad târgului M] ad din ținutul Ax de împărăție om B 27 a căruia B căruia olat venitul] iară venitul acelu olat M olat] loc B² venitul om C 28 Mahamet A² Mehmet B¹ C 29 aproape de] la M aproape de Marea Roșie om C 30 Jicmont C Jigmon A². 31 făcută] ce s'au făcut B cu feciorul său B] și între Leși M 32. zugrăvită] văpsită M după mâna ad (Vezi Doamne, s'au mâniat) C. pospolita] respublica Lat 33 Velico Polenu A² Proleanu V A Ureche Vel-copoleanu K Lufei A² după Litvei ad atunci B¹

30-33 Piasecki, 413

1 în venia B craiului C șvedzäscu] leșesc B² care om A² B **64.**
 2. după lumii ad iaste A²] ad și B M atunci B¹ C o au luat B
 Șvezul A² 3 lucrul B¹. cei om. C 4 în anul] la leat B² 4-5 dela
 zidirea lumii om B 6 Titlu Pentru a doao domnie a lui Ștefan vodă
 Tomșea B¹ K A doa domnie a lui Ștefan vodă Tomșea C M Capul
 10 A² B² C Cap 13 B¹ 7 grea om B² de om A² B C M mazilia
 B C a om A² B C 8 de pre] dupre A² 9 drum] cale B¹ după
 trimis ad de au adus M iară om A² B¹ la] pe M 10 iară] om C
 11 Amu] Deci A².] om B C. M după blându ad să făcusă C după
 vodă ad era B] ad Tomșea C 12 sa om A² a sa B C după sa ad
 și C întâi om M îmblându] îmblat-au M singur] de sirgu C
 13 strângându] de au strânsu M la] în N] om B² 14 cu toată
 osirdia om M 15 obârșirea] gătirea B¹ M carea C o om C era
 urzită M la] în A² B C M 16 ce] și A² B M fârșise] săvârșiră
 C B¹] sfârșise A² M 16-17 Este după împărăție] Și o au gătit
 și o au sfințit în anul 7131, la anul după împărăție B de dânsul
 om C 17 anul] leat B M 7131] 7138 K după 7131 ad la anul B.
 după împărăție om C post annum a reditu Imperatoris Lat după
 împărăție ad la anul M 18 În locu om M după lui ad Ștefan
 vodă Tomșea B M 19 încă îl avea B după avea ad Ștefan vodă
 B¹ iară om B² C 20 ceva] vre o M 21 de curundu om B prie-
 teșug B C 22 împărăției] cu împărăția C după și ad apoi M
 într'acel A² vara om B¹ 23 a solului] unui sol B¹ a solului care venia
 dela Leși] venind sol dela Leși, trecând pre ace B¹, cu întăritura] la
 întărirea B¹ 24 legăturilor de pace A² B¹ vâlvă] slavă A² vâlfă C
 după silitu ad Ștefan vodă M 25 a-1 face B² C M iară] ce A² B¹
 C M nu 1-au C 26 solul acela B¹ dela craiul om M un om C M
 om de mare niam B 27 Desbaraj K Zbaraz V A Ureche Vișnovi-
 cești A² 28 debnia] abia B C să va afla M 29 vre o A² B 31 în
 vezetei] vezeteii B

1-2 Piasecki, 413 26-27. Piasecki, 422, nu spune că era den Viș-
 novecești, ștre luată din Paszkowski, 221

1 urșnice] holosericis Lat Ciuberăle C] vasele Ax după cai ad **65.**
 era B¹ C M 2. după cofe ad era B¹ C M] ad și A² B M ținte
 A² B M cepragi] ceprage B¹] ceapraze A²] ceapragele B²] cătărâmi
 M.] nodi Lat după cepragi ad tot B M 3 Întrându] când au
 intrat M după potcoave ad, de cai M după argintu ad la o seamă

de cai B C 4 cu câte cu B¹ C. bătut B]om C la cai om B C M anume]pentru B M uliță B *după* uliță *ad* Uită-te, ce e fala leșască! M 5 -1 om A² B înainte-1 B C 6 solul om B¹ 7 hie]vie C 8 lui]solului C iară]iarăși C]om B 9 apoi]pre urmă M]om A² Barnovschie C lui Barnovschii]Băinovei C M 12 călărași B¹ dela]de A² B C M *după* Țarigrad *ad* pre Ștefan vodă B¹. 13 vezirul B¹ C M 14 lui]cu A² Deci cum B] C călărași]tabellarius Lat 15 de acea vezirie aceluia A² veste om A² gloatelor]slujitorilor Ax 17 glas B¹ C Lasă, lasă A² B² căne M 18 nice om B¹ la scaun]înapoi C 19 trimis și]răpezit C înaintea solului pen țară]înainte C conacele]diversoria Lat 22 la]în M 23 rădicatul]rădicarea A²]rocoșitul M enicerilor A² C asupra împărăției om A² 24 turburare]zorba C toți om M cineși]fiște cine Ax 25 sale]lor C Și (I)]Deci B 26 cine era suptu aceie vreme om M suptu]întru A² 27 denafară]afară A² B de]den A² lui]sa C de casa lui om M *după* iasă *ad* denatară A² Deci]Așa B 29 acelea C satcel]sat B C M 30 anume]ce să chiamă B Hascalı C împărăției om B *după* Mustafa *ad* ce au stătut împărat B]*ad* închiu său, al doilea rându Ax 32 a om A² B C enicerilor A² 33 lui soltan Osman]împărăției A² B¹ au fostu]era A² B că întorcându-să C

21-30 Piasecki, 424 30-31 Piasecki, 424, nu numește satul Halcalı
32-33 Piasecki, 422

66. 1 soltan Osman]el C enicerilor A² B 2 cumcă B¹ C că]cum B² *după* stea *ad* tare B¹ s'arı cădea]să cade C 4 Mehmet B¹ C M Mahamet A² Ce]Și-și C]Ce-și B 5 stângă]potopiască C 6 războiu B *după* și *ad* așa B C M noptile A² B² M îi om A² C zugruma B C M 7 eniceri A² Iară]Ce B¹ C așe plini]să-și plinească M]a-și plini B C plinire K *după* gândul *ad* lui A²]*ad* așa B 8 la]spre A² B spre]la A² B² prorocului său]lui Mehmet C]Mehmet prorocului M 9 la închinăciune]să să închine M pusesă]au pus B amu om A² B C M pre]*după* A² 10 strigătoru]telalu Ax și dându B¹ și pusesă purcesului împărătescu]și au dat știre de purces M a purcesului A² împărătescu]împărăției B¹ 11 eniceru B împăratului lor B¹ 12 strănși]adunați B 13 mers-au M împărăției]împăratului B] C ca să să B² împăratul om A² B¹ C M 14 descălecați om M 16 al muftiului A² M să-l întorcă A² 17

din] dentr'aceia A² M doao A² spre] cătră C] cu M 18 și (I) om B curtea împărătească] saraurile împărătești M și (III)] de A² 19 însă atunce C M în ceie dzi] a treia zi B] într'aceia dzi A²] om C M 20 fără de C -le om C sultan Osman] împăratul M 20-21 așe va va face] așe și așe va să facă A² 21 și așea A² C așe om C după dzi ad iar A² cu arme A² B M] om A¹ C la curte om A²] la curțile împărătești B 22 cu mai multa mulțime A² 22-23 din toate nu era om A² 23 enicerii B 24 fruntea pre lângă sultan Osmanu] mai capete C] frunte pregiur sultan Osman M] frunte la curtea împărătească B¹ 25 Singur] iară M scăpase] au scăpat B¹] scăpat B² 26 ce om B enicerii A² 27 grădină A² B C M 28 un om M unchiul lui C 28-29 care fusesă vreme] care fusese puțin mai nainte împărat C] care mai nainte au fost puțină vreme și împărat M 29 ce om B prostatecu] prostac B] prost C M] prostan K 30 îl scosesă] l-au fost scos B 31 enicerii A² 33 ni-i] e B²] ne iaste A² M împăratul A²

I-33 Piasecki, 422—423

I stătu] au stătu A² B¹] sosi C la împărăție] împărat B¹ 2 enicerii **67.** A² C 3 numenea A² 4 și întâi la Edi-Cula îl ducea] și-l ducea îndată la Ediculea B ducea] duseră C 5 cumva iasă C 6 să-l omoară] de l-au omorât enicerii C la Edi Cula pre cale ducându-l și C 7 împărătescu om C iară om B C M de nice B nice o om A² 9 aceie podoabă] pombă ca aceia și pohvală Ax 10 și până C M 11 puse] puse M] om B numai om B 12 prinse] bătute B M] om C. anume] înadins Ax uliță B 13 carele B apoi om B C l- om A² 14 mare] multe M cheltuiale C 15 seim C 16 fostu nevoința Radului] silit Radul C] oblicit Radul M 17 și] că B] ce A² 18 sol] solii B] solul acela den Țarigrad M prilejit] tâmplat B M] întâmplat Ax de au lovit] de lovisă atunce B¹ 19 deci] și B M ceaușu B] l om B C 20 sol A² B C ce] iară B mainte] de mai nainte B] mai nainte A² C oblicindu] simțindu B povestea om M 21 de sârgu] de grabă A² cale solului M 22 de] pentru B¹ C acel sol M că dacă A² l-au dus] au mărsu M 23 după adunare] și s'au adunat M adunare] împreunare A² să dzică nimică] să dea solia, nice au dzis nemică M 24 scaon A¹ M după scaun ad el și-au luat M cabanița] chlamydem Lat 26 învălătucind-o Ax după pus ad gios B C¹ după sedzut ad pre dânsa B C 27 după haina ad aceia B 28 ca să hie

B² 31 de însemnatu B M ca în B¹ anⁱ om. B². 21] a M] aiu B¹.
32 a lui Ștefan vodă Tomșai om. M Tomșa C. prilejtu] tâmplatu B¹.
33. în om C M

1-7 Piasecki, 423-424 13-16 Piasecki, 437 și 501.

68. 1-2 punct după aceasta, nu după zarve K a birurile B¹ C M. după biruri ad din an în an B¹. C în samă om B¹ 3 câte om A² C. ughu] de galbeni B¹ C quinque aureos ungaricos singulis Lat 4 Numai] însă M -1 om A² B² în pace om B 6 și astădzi și mâne om C M mazălia B iară om. B¹ C. 7 în om B¹ după care ad mazilie C Și] unde B¹ avuția] averea B¹ C M] pretiosa deposita Lat 8 ce au avut om B C M 1-au C o au luat B 9 Domnu om C Ștefan om A² Tomșa vodă A² Tomșea om M după vodă ad în domnia dintâi M mare] mai B² 10 după sânge ad au fostu C după hire ad și C M îi părea] 1-să părea C iaste așe] așă iaste B M] așă era C. 11 cum] cu B² cum domnia întâi om M] însă în domnia dentâiu B¹] încă în domnia dintâiu K multu mai C 12 patimă B C. 13. el] acest domnu B¹ C pe] de pe M] supra Lat. poartă B² C curțu om B² C după curțu interpolatu : Care biserică acum în anul 7213 o au înoit și o au zidit, de unde stă scaunul domnesc spre uși, Mihai Racoviț vod B². Care beserecă o au mărit și o au înfrumusețat, de unde iaste scaunul domnesc spre ușe, măria sa Mihai Racoviță voe-vod, la domnia cea dentâia în anul 7213 B¹ iară acum, precum să vede, iaste prefăcută și înoită de domnia sa, Io Mihai Racoviță vod M. 14 și] Fost-au Ștefan vodă Tomșa B stătu] venit C 15 în țară] țării C 16 Cap 11 A² B². C Titlu A doao domnia a Radului vodă cel mare B¹ C K Domnia a doa a Radului vodă cel Mare M 17 celu] cel A² M 18 a sămănătoare A² B și om C 19 după dzis ad țara M cel Mare om B² 20 vestitul C vestit istoric] filosoful M] om A². 21 care] carele A²] cum B 22 den] de pe C ori] au A² dentr'alte limbi scoase B¹ M 23 limba țării noastre] românie M] limba rom-mânească B¹ K 24. dzicea B¹ C] scriia M 26 și care B M cum] cât A² C den om A². B². războrul C 27 avuția] averea B¹ C 29. în cât] cât A² după iaste ad puțința Ax. dzice] scrie C Înțelepciunea lui] înțeleptul K B sapiens Lat 30 Text slav om K B C Lat 31. după pazm ad adecă V. A. Ureche] ad. deci A² rostul] gura Ax.

dreptului] celui drept M izbucnește] izvorăște B] iasă M înțelepciune B M

27-28, Plutarh, VI, p 169 30-31 *Citatul se găsește nu în Înțelepciunea, ci în Pildele lui Solomon* 10 13

1 acestu om C 2 la toate om M -1 om A² C M 3 giudețele] 69. judecățile A². și] cu A² și socotală] era C și fără A² 4 numărui A² B]. 5 «Fie care domnu M carele C boiaru B boiar C 7 giudețul] judecata A² 8 curtean B] aulicus Lat 9 nu] ne C. 10 la om B². 11 cei om B M gloată] poartă C mâne C 12 divan] tribunal Lat ferindu] ferindu-să B] temându-să A²] păzindu-să C să nu să hie] pentru să nu fie B¹] să nu hie A² B² giudețul judecata A² 13 după giudețul ad din calea sa cea driaptă M prilejua] tâmpla B¹ M] gășua C negăcitu giudețul] greșit giudețul B¹] vre un giudeț să nu să nemeiască pre cale C 15 așa nu B 16 boeri] aceia B¹ dzicea așa M De om C 17 boiarinul. B¹ domnul om M cinci, șase Codd] 5, 6 A² 18 boiarinul B¹ C 19 boiarin B¹ C 20 făcea voroave] vorovua C voroavă A² B și tot cu blândețe om. C 21 mare om M răpit B C M] răpitoriu A B] ut excandesceret Lat 22 îndelungat M 23 Pre boiaru B M la mare] mari B². 24 boiarește C Ce, de nu B¹ 25 boiar B 26 pre altul B². C în locul lui B¹ suduire K 28 copilăria] copilărie C] boeria B sa om. C. 29 căruia] pre carele C nu-1 A² B C hirea om B¹ boarie B] ad officia Lat 30. după Ce ad. el B¹. denafară] afară A². B 31. din rândul altora om A² pre] den A² oamenească A² 31-32 ce iaste de frunte om A². 32 în viață om M. frunte] cinste B² după frunte ad și de cinste B² 33 să-1 grăiască] de au grăit M

1 hindu-1 A² B C 1-3 hindu slugă să nu hie uitat om M 70. 2 norocul A² B I-au grăit] grăit-au A² B¹] Deci au grăit C 3 cu toți] toți C dânsul] el B¹ 4 iaste] era B¹] au fost C după iaste ad că B cu] în B¹ cinstei om B C M stăpânului B² stăpănu său M stăpânilor săi B¹ 5. a h₁ și e₁ B² 6 Răspuns-au B v₁ să triacă] vă treacă B² 7 eu om B¹ omului] lui M omului acestuia C 8 de boerie nu este] că nu-1 de boarie B iară] ce C iacă K, 1a, că l-oi] -1 voi M] iată voi B] iată că-l voi A² 9 vătășua A² B² 10 aprodzi] divan V. A Ureche K aprozi de divan B¹ vătășua de aprodzi] magistrum apodorum Lat. după care ad. boerie M la] de B¹ C. la

Radul] în dzilele Radului B și] vătăjua pe B² 11 cei de divanu om B¹ după divanu ad cât B² nice la n'au fostu om M urșnice] holosericis chlamidibus Lat 12 cabanițe B C jderı B C. și (II) om A² 13 boiarin B după carte ad domnească C 14 să] ce B¹] om A² B² M după cartea ad domniască C 15 și veni] ș'au venit B²] veni C] au și venit B¹ jalbă A² B² 16 de (I)] dela B¹ pre] pentru A²] de M vataf A² vataf de aprozi B M nou om C de (II)] pentru B 18 « Au nu B¹ după spus ad eu C acest A² B 19 după dânsul ad au zis B¹ măre] mă mire C 20 nice n'am C să-ți dzicu] a ți dzice B Au și dzis B¹ 21 de 1-au luat] 1a-1 B accipe taurea lora Lat gârbaciul] pilul Ax 1-au pus B trei sute C 23 nicea A² după lume ad nu iaste A² de vine C 24 pusture C M care B 25 veci] vaci V A Ureche 27 să] și A² 28 ar hı fostu] au fostu A² 29 Nimeni A² după treia ad boiari A² cevași om M 30 Postelniceı K copıı den case] ephabi Lat casă A² B C M] case A¹ 31 fotaze om B²] cristis Lat foltaze și marginal cioltare Ax 31-32 Mare . acestui domnu] Mareı înțelepciune acestui domnu, mare întunecare B acei înțelepciune C

-
71. 1 Birul] haraciul Ax pre acele vremı] pre aceia vreme C] om M 2 enicerı B aceea la bir M la bir om B 3 hamgere C hangear A². B² Aceie] Aceasta B M Aceie vădzându] deci M 4 au mutat la împărăție] la împărăție să să ducă birul, la Țarigrad, au mutat C 5 ca aceea B C M Radul vodă om A² 6 mai avut B² mainte] mai nainte A² B mai om B² C M nici om B M un alt B 7 den câți M 8 creștine] streine A²] creștinești B M mare] mult B dânsul] el B¹] Radul vodă M 9 ıi feria după primejdi B 10 driaptă C înainte de cătră împărăție ad cătră creștini și C și datorıa creștiniască o păzıa om C o omite B¹ 11 pace A² B M 12 cel om B C M 14 gătit fiindu C gătit la împărăție om M de oprıală] să să oprească A²] oprit să fie C 15 având laudă A² 16 cu înțelepciune om M 17 în țară la noi] în Moldova C 18 feciorul] fiu A² B¹ C M 19 nuntă A² B M fecioru] feciorulu B] fiu A² C M 20 om om M 21 doă Codd] 2 A² 22 Scaonile C boiari C domnilor om C după domnilor ad de Moldova B² domnulu de Moldova ad B¹ de Muldova] moldovenı M 23 muntenești] a Muntenilor M dvorba] voroavă A² 24 după slujtori începe Zaceło 10 C Divanurı om B ceardace B.] porticus Lat 25 această] acea B¹ M cu om C de imbe] dentr'o-mândoao A² părțile] țările A² 26 a țărălor om B C M A² dencoace

C 28 den] de C 29 nunta aceia C petrecanie B 30 bișug C 31 întemeiată] temeinică A² B M 32 numai ce A² B C M dodia] dodeia B] bântuia Ax Cantemireștii B¹ 33 dezbătuse] abătusă A² acei Cantemireștii M

31-32 Piasecki, 438

3 împărăția om C pășua om C 5 cu om M multu] zăbavă N K 72.
 5-7 după pacea Crâna Leșască] după ce au făcut pace Turcii cu Leșii M 7 oardele] Tătarii aceia M 8 de veste C mare] multă C și plian om C M 9 pradă a Leșilor, curundu om M 10 făcut câțeva pradă] prădat câțva M la Munteni om M Ce] și C M 10-12 Ce, au săritu lui Radul vodă om V A Ureche 11 cu Cohurluianu B C cu] din C 12 lui Radul B C la întorsu] la întoarcerea lor A² 14 și jalobă mare] mare jalobă B¹ C 15 mare om M Cantemir pașea B C n'au] nu s'au B 16 acea faptă B² 17 aceie] ce A² B M la] aice în B¹ C 18 cele om C și om A² B¹ 19 așe om M verile B¹ 20 la Hârlău] acolo B¹] om M curtea] casa lui B¹ tocmise] dresese Ax 21 beserice C câteva om B făcut e] au făcut B² acolo] noaă B 23 podagră A² B] pedraga A¹] podraga C] podalghie M hirarga Codd] hiragra A¹ C 24 multu om A² B M viața om C la] în C 1-s'au A² 25 în anul] vleit Ax în anul dzile om B C 7134] 1626 Ax] loc alb A B C K în dzile om M K după dzile loc alb Codd 26 s'au prilejit de au scutit] au hălăduit M scutit] scăpat C 27 cu moartea M 28 Calga A² B de aice om B¹ C den] de C 29 den Bugiagu om M Bugiac B patru-dzeci de mii A² B¹. 30 dela Leși C legate] ce le legasă B¹ după Hotin ad cum s'au pomenit mai sus B¹ 32 eșit] eșindu C den (II)] dela A² B M 32-33 de curundu Tarigrad] ce eșise din robie dela Turci M 33. lu Radul] Radului A² B C M rău] bine M

1 1- om B 2 hălăduit] scăpat B M vrea] vrând B¹ astupe] aco- 73.
 pere B¹ C M veri, neveri] Vineri veri B² 3 țara Moldovei C vină A² B C cum] că M 4 să să găteadză] de s'au gătit B¹] să să gătească A² C] de s'au gătat M asupra] împotriva M înțales] știut B¹ C 5 Radului A² B C de om A² și de domnia vodă om K Barnoschie C 6 lui Radul vodă A² B² C în] pen M 7 după Cantemir ad pașa M priaten-fărtatu M 8 Barnoschie C Barnoschi ad marginal Movilă Ax hatmanul B¹] vodă A B² C M după lui ad

Barnovschie vodă M la]din C la boerie om B¹ K. 9 fugiia]să bejenua B¹ C M cu oardele C 11 Barnoschie C hatmanul B¹ M.] vodă A B C 12 mare om B¹ s'au]l-au B 13 dela]den B la]in B¹ C făcută]zidită M C 14 dânsul]insul M în]la A² B¹ după București ad și l-au petrecut cu cinste M. Hriza C vistiariul A². cu (II) om B² M 15 postelnicul al doilea]2 postelnic A²]vtori postelnic M 16 pre acele vremi]pre atuncea B C]om M după țărâi ad domnu B C M Barnoschie C 17 hatmanul B¹ M]om A B² C. 18 Capul 12 A² B² C Titlu Domniua lui Barnoschi vodă C K. Domniua lui Miron Barnoschie vodă M Miron Barnovschii Moghila vodă, unul numit cu acest nume, carele au fost boiar de țară, hatmanu Ax 19 celui Mare om M 20 hatmanul]vodă ce era hatman pe aceia vreme B 21 cuconi]ficioři B cunoscut Codd]om A¹. împărăției]la Poarta împărăției B M]la împărăție C ce făcuse la Hotin la]ce au făcut la Hotin în vremea lui B 22 la sultan Osmanu]când împărăția M 22-23 ales încă den om M 23-24 mârzecua Leșască om M 25 pre Barnovschii hatmanul om M hatmanul B]vodă A C 26 la]de A² și au mârșu]îndată au trimis B¹ 28 Îndată ce au stătut Barnovschii vodă]iar Barnovschii vodă dac'au stătut B¹ Barnovschii vodă om B¹ M la domniie]domnu M 29. întâiu de Tătari om M dupre A² grije]grujrea B² după grije ad. țării B C asupra-ı C după Tătari ad cum s'au scris mai sus B¹. 30 trimis]mers B¹ Calga B C M 31 și au]de au M ei om B² C.

74. 1. și apoi]după aceia M și apoi țărâi om B¹ să stricasă]era stricată B¹ 2 la]dela B¹ 3 Titlu Războiul Leșilor cu Tătarii Ax atuncea om C M 4 cuvântu]cuvântul B² C]tocmala C]parola Ax -I]-o C 5 Crâmului]Tătarilor B¹ C]Tătarilor Crâmului M. den anu in anu om M cojoace câte 30 000 C 6 s'au sculat singur]au încălecat M fratele hanului om M 7 în]pe C]pen Ax 8 sân-gur om B Calga A² B Lat 9 treia A² B 10 ı-om C 11 și om C. sân-gur om B C M Calga B C. 12 Hmulințchiu M. Hmilerschiu C 13 feciorul lui]un ficior a lui B cădzut la robue]robot A² robue]prinsoare M pre un A². 14 de]decât C Calga B M soltanu om B¹. rob om B rob la Leși]Leși A²]om C apoi]pe urmă B]după aceia M 15 după eșit ad dela Leși M. cădzusă]au căzut B² C]au fost B¹]cădzu A².]au stătut Ax. 17 că (I) om B după lovisă ad Leși C 17-19 că măcar n'au putut om M 18 pașe om B¹. iară (I)]ce B² iară Leși]adecă C. iară (II)]ce B¹ 19 acestor oarde]aceșora

C Ce]și B¹ 20 oardele]tătărămea M la (I) om. B² la caru]câți B¹. Calga B M după soltan ad dentr'aceia C numai ce era]și era numai M 21 țara Moldovei B¹. 21-23. dându vina . și nevoința]cum s'au scris mai sus M 22 moarte A² B 23]și]cu B C 23-24 lui Barnovschii primejdnie om M 24 atunce om A² 25 cum]precum B C. florile B C M pomii B¹ M și (II)]de B² 26 ovilite A². B. C. M]iulite A¹]pălite Ax după ovilite ad și piedecate B¹ căzute A² peste vreme]fără veste B²]fără vreme B¹]fără de vreme Ax 27 după lină ad vreme și M a soarelui B¹ pre încet vin C frumusețile A² frumuseațile M 28 împiedecate de răciala brumei om M 29 care]caru A²]carea B veacurile A². veacurilor B¹ viacilor M 29-31 care vacurilor. de țară om C 31 venitu-și M. 32 țara om. C iarăși în hirea sa M bișugul A². B¹ M 32-33 bișugul oameni]de oameni și de tot bișugul B¹ M 33 și om B².

1 pot aședza țărăle]fac aședzare țărilor M iar nemila A² 3 după 75. volnicie ad întâiu A² B C M. numai la bir]bir numai B bir]tributum imperatorium Lat într'un]în A² C M 4. au răsărit]au fugit Ax.]au fost răsărit A²]de au răsărit C]ar hı răsărit B dela]den B ocinele sale B. ori om B 5. ori la satu boerescu, ori la satu om M ori (II)]sau B¹ pre toți om A² după adus ad iar A² B]iarăși C. 6 briasla sa M locul său]locurile sale B săliștilor B¹. C săliștile M siliștile lor A² pe om B. pe unde]ce să M 7 1-au A² C M le au dat]au făcut M 8 după Leșască ad și dentr'alte părți, de pre unde să duse C așe om M în puțină vreme]în puține zile C 9 sale]lui M 1- om A² M porâncă A². 10 să margă]de au mers M cu oștile țării om M țărâi om B² Dașov B Dașav C Dașau A² 11 întărirea B Dașovului B¹ 10-18 pentru întăritura acela an om M 12 la Leși]în Țara Leșască B¹ 13]și]nice B C 14 îmbe părțile pe aceste neamuri om A² Turcii om A² 15 Leși om A² Ce om C 16 Neagră B Niagră locurile turcești om A² Dașaul A² păția]avea B¹ 17 nevoie om A² 18 de]și M 19 tocmindu]de au tocmit M ziduri B² șanțuri B² 21 după triabă ad textul omis mai sus r 10-18 M 22 împărăției om A² 23 Dașov A² B Dașev M Dașeu C fericirea A² B². țărâi țara B¹ om A² 24 dupre A² grijă B² grijea C M după grijele țărâi și după lucruri]de a tocmirea și de a face lucruri B¹ lucrurile B² dumnezeiești A² B¹ fârșitu]sfârșit A²]isprăvit C]zidit M 25 mănăstire B mare mănăstire A² mare om M dricul]șesul Ax orașului]târgului M Iașilor

A² B C. 26 în munți] la munte B întâi ce să dzice] unde iaste hramul B anume om M B¹ 27 pașiște] temelie M C după pașiște ad o au zidit B¹ în Pazyszte Lat mănăstirea Dragomirna B¹ o au A² B² C sfârșit A² săvârșit B¹ C iară] fiind B el om B M 28. orașul] târgul B¹ M aproape de orașul Sucevei om M așudere om B¹. M 29 mănăstirea Bârnova B lângă Ieși] den codrul Iașilor B] intra svlvas Issense] Lat om M după care ad n'au apucat a o săvârși și M fârșit-oa] săvârșit B¹ C M] sfârșit A² Dabijia B. 30 după locuri ad ce au mai făcut A² M lui om C 31 iară aice om B] aicea M oraș] Iași M oraș în Iași B C immă-sa] mumă sa A²] maică sa B¹ M] măsă C făcută] zidită B¹ M lăsat] dat M 32 satul Toporăuți B M sat la] dela B] sat de ținutul M satul Șipotete B¹ la (II)] dela B¹ 33 afurisănie] blăstăm B mănăstirii sale Sfintei Mariei den târgul den Ieși M] om A B C Lat K

76. 1 în țară] cu țara B¹. hie amestecați B¹ dări] dăjdin Ax 3 noastre oamenilor C multă vreme] îndelungate vreme M 4 patruzăci C -1 om A² M pungă de bani M cerea] au fost cerșind C] au cerșut M] B dela] lui B 5 mazălia A² B neumplând A². nepținind M C. 6 patru C] 4 A² B M] om A¹ an] a¹ B² la] în M. în era A² C M 7 unui veziriu A² B C M ce să A² B] și să M. ca să nu-1 A² 8 El n'au M într'un chip] cum M 9 pentru obiceiul om B¹ după față ad dela dânsul M pe] lui C M 10 carele au făcut] celui ce au zidit M de Sus] den vale B²] în valle Lat] om A² C M 11 dodăială A² totdeauna om B² dela] la A² B² 12 și (I) om A² și (II) om A² 11- om A² să sature] sătura B M] împle C 13 cel fără B M fundu] sașiu C și luându-și dela toți om M 14 țara și domnia M pen] pren B¹] în B² pen Țara Leșască om C Vineția C 15 și s'au] s'au și A² B și] om C sa om B vecinică om M Deci să cunoaște B¹ 16 matce] maice B¹ C drepte B aceștu țări] țării 17 B M iară nu A² B maștehă] maștehă B] vitrege Ax cându] căci C obicei C 18 cu] pentru M domniile ș-au lăsat] de domni s'au lipsit M asupra A² C 19 să hie] să să facă] C,] să să înceapă M 21 că ce] deci B¹ împărăție] Poartă B] Poarta împărăției M 23 ocine] moșii Ax 24 lui] sa C după Leșască ad acolo M 26 fecior M celui Mare om 27 Cap 13 A² B² C Titlu. Domnia lui Alexandru vodă feciorul Radului vodă și a lui Moisei vodă și a lui Alexandru vodă Ihaș B¹. K Domnia lui Alexandru vodă sin Radului vodă și a lui Moisei vodă 1 proci C Domnia lui Alexandru

vodă feciorul Radului vodă M 29 întâiu] dintâi C M] dentâi B¹.
30 căci că] cât că A² C] căci B²] pentru că B¹ 31 câte] cât de
A²] cu C peste giurnătate M de om M

10-17 Ureche, 258—259

1. altele] sau M după an ad trecute puțin M cu puțin om M 2 în 77.
anul lor prilejute om B¹ anul] an A² B² prilejute om M întâmplat A²
3 cetitoriuale C M a scrie om B² 4 aceste] acele C 5 domni scurte
M ce mai sus scriem] sus scrise A² nice om B¹ 6 struu A² B ori] și
A² 7 ori] și A² căci] că B¹] om B² nimica A² 8 a om A² B C 9
anilor] alor B] anilor lor A² 10 își însămnam] își sămnam A²] își
însamn C] ț-am însamnat B¹ 11 Deci om B 12 în țară] țării B¹
13 celui Mare om M 14 1-să dideasă] îi dideasă C] 1 să dădusă A²]
1-au dat M de] dela A² C M 15 departe] depărtat B² după departe
ad era A² M 16 slab] slăbicios Ax și (II) om B boleac A² bolnav
Ax și (III) om C 17 țărâi om A² împlându] umplând A²] plinind
B C M 18 mazilie C 20 hatman C M 21 după oști ad împotriva
B²] ad împotriva cu B¹ 22 Vasile om B² cu Grama B¹ C M
1- om A² B M 23 Necoriță hatmanul M marginea B C M 24,
feciorul Radului vodă om M 25 cu domnia] domn M] domn țării
B¹ vodă] voevod A²] om B² 26 ca un miel A² B C M ne lacom]
nice lacom B¹ 27 nemăruia rău] nu rău nemăruia B²] nice cu rău
nimăru] nemăruia cu rău C au scos] au rădicat B¹ M după scos
gd mainte C 28 în fruntea lăcutorilor țărâi] a fi de cinste M a
lăcutorilor țărâi după lipsite B țărâi] de țară C Pace era B² C M.
den] de C 29 datornicu B strânsoare B M 30 silă B M și așe să
împlusă țara om B] și de aceia împlură țara V A Ureche în vedere
M] aiave B C 31 orașe B M 33 mai (I) om M că mai mulți
A² cum] precum B C] cât A²

1 mare] mai B C M nalți M multe] mare M] mult B] vivoară] 78.
vifoare A²] vișor B² mare] multe M 3 îi scornisă] 1-au scornit B
cum om B¹] cumcă A² M în Țara Leșască om C 6 după scaun ad
și să vie A² împărăție] Țarigrad M să vie om A²] să margă la
Poartă B¹] la Poartă să margă B² aru vrea] de ar vrea B¹ M] de s'ar
avea B² 7 spre altă] să 1a într'oltă B¹] să să ducă spre altă M și
om C Poartă] Împărăție M] Poarta împărăției B 8 așe om M stătu]
sosu M 9 Toțora A² B oșteni] slujitori C 10 pren] pe un C ceauși

B¹ 11 după purcede ad den scaon M după lui ad Moisi M 12 s'au datu]au venit M domniia]domn M iar lui B cu a doa M 14 Titlu A doa domnie a lui Alexandru vodă Iliuș M știre]veste B¹ 15 la boierii om M și voe rea om B¹ 16 toți M 17 au făcut sfat]s'au sfătuit M frunte A² B de]den B¹ C jalbă A² 19 neștutori]ce nu știu M rândul]obiceul Ax]rândului V A Ureche]rânduielei K după ei ad și ca să-i strice domniia, anume Ax 20 cădzutu]fost B]stătuț Ax apoi]mai apoi V A Ureche]pe urmă și B ce au cădzutu apoi domnu om C M Cehan vornicul om A² M 21 spă-tariul]ensifer Lat 22 comisul]stabuli praefectus Lat 23 cu numărul om M 50]80 K de (I) om B¹ de (II) den B de alte C 24 capete]căpetenii B C de]den A² B M purces]mers M Iară Ghenghea C 25 cu om B Ianachie A² rămăsesă]au rămas B M caimacani C 28 cu domniia om A² oblicise]înțaleseasă C]aflase Ax de boierii B 29 că vinu cu pără]de venirea boierilor cu pără M nice într'un chip om M 31 cu om B² și (II)]iară M 32 să-i A² B C ca să să sparie B]om A C M 33 fiindu aceasta B cutedzatu]apucat C

79. 1 face]facere K Batiște Veveli C 3-4 pot să să facă]să pot face M. 4. peste]fără C M Așe]cum M s'au prilejt]să prilejisă C]s'au tâmplat M 5 boerilor celora]acelor boierii M mersasă]au mersu atuncea M tuturora om M că până M a agiunge A² B M agiungere K 6 voia]știrea B¹ C chehalăi A² 7 mult C 8 câți au fostu]ce au fostu C]ce era B]om M 9 peste]fără C li- om A² M 10 tocmală]așezământ Ax]pace și tocmală C și legături om C. 11. boierii]ei odată A² B¹ oprială]închisoare C]chisoare A² ca să A² 12 Ce]Numai B M prilejt]tâmplat B¹ 13 uliță C M curțile]sărăurile B M 14 săraul său]sărăurile sale B l-au ucis]ucigându-l A² enicerii A² B cu piatră C Deci]ce B]Apoi C Deci numai om M 15 i-au C M și boierilor M primire K 16 și]de M giurământ C boerii om A² 17 el]Alexandru vodă B boierilor iarăși]iarăși au giurat boierilor M iarăși om B¹ 19 scaun]domnie M 20 (lupul nu hirea) om M de schimbă A² iară om A² B¹ nu hirea]firea nu A²]firea ba B² C 21 la domniia om C dentău]întăiu C 22 cum]precum C trebile]lucrurile B¹ M mai multu om B². 24 pre atuncea om M 25 Muntenu om C pre Leon B² Leon C marii A² mare desfrânăciuni]de fără socoteală desfătăciuni A². desfrânăciune C]desfătăciune M]luxum Lat 26 nespusă C M și nespuse om B toate om M 27 căpeteniele]capetele B Țărâi om

C. *după* era *ad* cap Ax Aga M Ax]vodă A B C atunci A² B C. 28 au căzut domnu fericit]au stătut el la domnie B fericit *om* M. Supt]Pre B vremea acelor]acele vremi acelor B¹ 29 scosesă]au fost scos M dela împărăție *om* B¹ M 30 fecioru]fiu A² M a Țării Munteniști]în Țara Muntenescă B 31 tot în]în tot C a domniei C M 32 steagul de domnie A² M fecioru]fiu A² M]fiului C a feciorului B¹ *după* pornit *ad* să margă în Țara Muntenescă B¹ 33 de aice *om* B¹ li-au]i-au M

1 înainte *om* M de *om* C 2 sprijineală A² B 3 dânsul]el M 80. den *om* C 4 Titlu Cum s'au rădicat boiarii și țara pre Alexandru vodă B K nu putea]n'au putut B¹ mistuască A² B 5 venirea lor M 6 Țarigrad]împărăție A² nice într'un chip *om* C lucrurile lui M 7 ce]cum C a lui Alexandru vodă *om* B M 8 dintru acestea C. 9 den]de A² în gândul B 10 Vasile Lupul C]Lupul Vasilie M]Vasilie A B 11 vornicul (I) B C M]vodă A 11-12 și pre Cehan Ureche spătarul *om* M 12 și pre Buhuș B C M vistiernicul A² spătarul B]*om* A C M Lat iară Costin M 13 postelnicul *om*. B M ori]au A² 14 ori]au A² avându]avea B¹ chiasă B 15. da]dase B¹]dare K amu *om* A² B 16 svat M de gânduri B¹. fapte rele B¹ 17 au ședzut]au est B]s'au dus Ax 18 a *om* A². B M 19 Asei Lat de]din C 20 cum că B¹ omoară pre toți C 22 vădzându boiarii B de adevărat]adevărată C peirea B¹ sa]lor A² B¹ 23 de Alexandru vodă *om* M cela]acela C să apucă cu mâna de sabie goală *conect*]să apucă de sabie goală B²]să apucă de sabie cu mâna goală B¹]*om* A C M 25 netocmele]tocmele C 26 Si atâta mulțime *om* C 27 s'au strâns den toate părțile *om* M 28 umpluse A² B pretutindenea A²]*om* C 29 ulițe A² B 30 Lupul B¹ M]*om* A B² C Lat vornicul B]vodă A C M 31-32 au mârșu rădicat țară *om* C 32 aeve]aevă A²]aravea Ax]*om* M. strigă]strigând B² 33 Răspuns-au M

3 sa]lui C *după* sa *ad* cu toată M gloate]noroad *Ax*. 4 Mers-au 81. C cu toți]toți C și *om* M 5 și să M 6 de *om* B¹ M, prilejită *om* B M 7 tâmplatu]întâmpat A²]auzit C 8 demolindu]potolind *Ax* puterea]putința C în puterea boiarilor]putere nici la boiarii B¹ 9. nice boiarilor C -i *om* B¹ C grosimea]grosimea fiind A²]grosimea țărânnimii B]țărânimea C. M. Ce]iar B¹]că M și *om*. B² Lupul Vasilie M 10 vornicul B]vodă A C *om* M și *om* B². *după*

ei *ad* unul B 11 tocma în cap A² C 12 Vasile vornicul *om* M. vornicul B C]vodă A]judex supremus *Lat după* vornicul *ad* ce au cădzut domnu mai târziu C. multă vreme] multe zile M 14 a *om* A² B M vârstiadză] strămută Ax] altermantur *Lat 15. după* cale *ad* iaste A² B să fie] a h1 B să fie frică celor] să să tiamă cei M 16 cursul] curgera Ax lumii] vremilor M 17 celor mai mari B² grijă B 18 sântu *om* B². crani și împărașii și domni B C M. 19 hie de nime sială, ales de cei mai mici M sfială A².] temere Ax 20. Eglitera M 21 șie] lui-iși C 22 drepti C 23 de grii M grijă A² B stăpânescu] domnescu B¹ sfială A² B M] temere Ax 25 aproape de] spre M Balica Ax 26 cât nu M nicăru B 27. hăcăia] hucăia C] căia A² suduia și A²] *om* A¹ B C M jăfua A² 28 strigatu] cerșut Ax să dea pre Batiște C să le-l dea A² B²] să-l dea B¹ 29 sta *om* A²] stară K 30 după lui *ad* Batiște B și] ce B²] *om* C 31 dela] de lângă B¹ M dânsul] sine B² așe] îndată C apucat țărani M 1-au *om* B C M 32 a *om* B C M Ș1 *om* A² B² M.] că C 33. de *om* A² B² C de viu *om* M. topoarile B²

82. 1 până într'atăta] așa M amestecat] obrăznicit Ax Lepușneanul A² 2 ermulucul C N] mantăoa A B M den spinarea lui] depe C a *om* C B Alexandru *om* B 3 bura a ploae] era o bură de ploae B] era bură de ploae C atunci *om* C 4 pen] pân C] pren A²] peste B M 5 la pădure] în păduri C 6 așe *om* C deschus *om* M 7 pe drumul branștei] pen branște M după branștei *ad* în gios B¹. dencoace de] lângă B 8 pornindu] puindu B] trimișând M] rânduind Ax simeni C seimeni A² B sinețele gata] arme M senețe A². B 9 stătu] intrat A² B la] în B¹ îngrijire K 10 să nu ia] ca să nu să îndrepteze B] să nu să ducă M calea *om* B Cantemir pașe, ia *om* B *Lat* 11 la Bugeag *om* M Bugeac B] Buksza *Lat* Ce] Ș1 B ales] lăsat C 12 vistniarnicul A² B] vistniariul Ax 1- *om* B 1-au tumis la branște] au mârș M la branște *om* B¹ 13 să-î îndreptedză] de 1-au îndreptat M] să apuce Ax pe la] dela B pre] spre B¹ și pre C 14 Era] iară *V A Ureche*] *om* B după spaimă *ad* avea Alexandru vodă B¹ 15 vâdzu] au văzut B gloata B¹ iară *om* C M vindu după sine B M și *om* B la] în B¹ 16 lăsasă] părăsise M toți după casă B 17 cu lacrimi *om* B 18 fiu B¹ 19 vistniarnicul C nice să să] nice să C] să nu să B 20 vre un *om* B¹ 21 pre] spre A². B². 22 Tătaru Ax 1-au *codd*] s'au A¹ 23 și *om* *V A Ureche* K 24 să margă] va merge B M 25 drumul] calea B¹ boieru lângă dânsul

om B. 26 cei den casă A² B C] om A¹ M 27 la margine în Galați
B 28 au eșit] în eșisă M și om A² B M înainte-1 B 29 dela Putna
om B 30 la] în A² B M -1 om B². ca să B să-și C 31 iară om.
B² C hie iară în scaun] ție iară scaonul M. domn în scaon B¹ 32
într'un chip] cum C după chip ad Alexandru vodă M 32-33 Deci,
spre împărăție] ce tot și-au păzit calea spre Țarigrad, la împărăție M
33 pre la A² B după Galați ad cu pace B²] ad și au mers cu
pace B¹

1. Cap 14 A² B² *Tutlu* Pentru Barnovschie vodă, când l-au pofrit **83.**
borarii și țara, să vie den Țara Leșască la domnie și cum au perit în
Țarigrad B¹ K De perirea lui Barnoschie vodă C Când au vinit Bar-
novschie vod den Țara Leșască să fie domn și mergând la împărăție
pentru domnie, i-au tăiat capul în Țarigrad M N 7141 Miron Bar-
novschii Moghila vodă, l-au chemat împărăția din Țara Leșască să-
dea domnia a doa și mergând la Poartă, i-au tăiat capul Ax 2 mân-
tuți] mântuindu-să M și țara de domnia lui] de B² domnia lui om
B¹ K. 3 Iliș om B¹ M au stătut] deci au stat B] 4 ne hie Lupul
vornicul C.] Lupul Vasilie vodă A] Lupul Vasilie vornicul B] Lupul
Vasilie M după vornicul ad (adică Vasilie vodă) C ad domn B M
5 legături cu tocmală B¹. 6 iar mai multu B] 7 Lupul vornicul B]
Vasilie vodă A C] Lupul Vasilie M. ori] au A² câțva] oare câți
B C M 8 trag spre] tin cu M 9 într'aceie dată] atunce M ce] și B
svatul M 10 în Țara Leșască om M 10-11 să vie iară la scaunul țării
om C 12 fărșitul] sfărșitul A²] sfărșirea B 13 dzilelor lui C dia
sila] sila M pre om om 14 C după ședea ad Barnovschii vodă B 15
iară om M să vie om B C M 16 după aceie ad bucurie ce i-au
venit A² 17 tâmplări] întâmplări C] tâmplare B 18 craului] la
crau B¹ C. domnilor] la domni B¹ C în] de B¹ 19 să-și margă
A² C îndată om M 20 amu om A² B C M il om C 22 Mainte]
mai nainte A² B Mainte de purcesul] Până a purcede M Barnovschii
vodă om C 23 liah] liav B¹] domn leșesc M 24 de grijă C 25 a
domniei C de] den B C 27 unui domnu C. 28. răspunsu] zis B M
liahul] liavului C M la acele cuvente a lui om B¹ M acele] aceste
C. a] ale A² B² 29 de] den B² C Liahul] Liavul C M 30 și om
B¹ obezile A² B 31 Liavului C M

3 altu myloc] altă mylocire Ax ce numai A² B C 4 împărăție] **84.**
Poartă Ax după] dupre A² sărutarea B¹ M 5 Sfătua A² s'au cercat]
au agiuns M 6 care] carele A² B] ce C. era pașă om C] seraschierul

Ax. la] de B pe atunce *om* B. 7 nu era] n'au aflat B de mârșu] să margă M Și *om* M 8 1-s'au A² prilejit] tâmplat B M chemasă] chiama V A Ureche] au chemat M împărăția] la Țarigrad C] la Țarigrad, la împărăție B 9 den Țara Muntenească *om* M 10 a] ale A² B II scosul] erectione Lat Leon M lui (II) *om* A² B C M 12 era *om* B¹. ușoare A² C M 13 după Matei vodă ad împotriva împărăției C n'au eșit] nu eșise B eșisă] au eșit B 14 suptu . leșăscu] în Țara Leșăscă supt ascultarea craului leșăsc M craului] cumu-1 craul C 15 pentru să aducă B¹ M] pentru să poată aduce C] ca să aducă Ax. 16 sa] lor B M 18 putut hălădui] hălăduit B 19 după afla ad scris B²] ad povestea C 20 cu după vodă B M 21 preuți C M și călugări B glasuri] cu un glas B 22 11 să dea] le dea B M pre Barnovschii B M 23 Lupul Vasile A² B C 24 svătura M Lupul Vasile vornicul B 26 pen] pren A² B C Lupul Vasile vornicul B C] Vasile vodă care să pomenește Lupul vornicul A¹] Vasile vodă A²] Vasile vornicul M 27 că-1] că iaste B¹ mergere K pre la Matei vodă *om* V A Ureche după Matei vodă ad prin București B¹ 28-29 cu toate mijloacele] cu tot mijlocul M 29 în țară *om* M după înapoiu ad să nu-1 fie a merge pre la Matei vodă, că-1 știa toate îmbletele lui încă den Țarigrad M 30 1-or] il vor A² B M. după Grecii ad în Țarigrad M 30-31 pentru scosul lui Alexandru vodă *om* B K 31 după vodă ad den scaun C în Grecii] Grecilor B 32 la scosul lui Alexandru vodă *om* C] la scosul lui n'au fost amestecat Ax Alexandru vodă *om* A² după vodă ad den scaun C 33 vodă *om* C ce era la hire *om* M slobodzitu] lăsat de s'au întorsu M

-
85. 1 oblicit] știut C] înțales M] aflat Ax Lupul Vasile B² 2. după dânsul ad unde-l vor agiunge M. 3 Lupul Vasile vornicul B C M] Vasile Vodă A 4 apucat] agiuns B M Și nice B era în puterea lui Barnovschii vodă] Barnovschii vodă n'avea putere B puterea] puțința M 5 aice în țară M] *om* A B C -1 *om* A² C M Lupului Vasile vornicului B] lui Vasile vodă A C] *om* M 6 nefiindu-1 domnia încă dată B² cu domnia dată] domn A²] cu domnia așezat M după dată ad dela împărăție B după] de B 9. pen] de B¹ Silistra A² B M 10 luptat] silit M 11 Ce] însă B] 13 pot să slujască] le pot sluji B. le slujască C acele cuvente] cuvintele C acele] aceste B a *om* C] ale A² B] den B Svintei C Sfânta Scriptură B] a Scripturii B Оумекнуша A² Оумажнуша C M 14 нх C M] *om* A сжт] сѣт

A² C M *text slav om* B Lat K 14-16 Muatu-s'au săgeți B]
om A Ç M *e probabil că în original nu era traducere, ea se afla*
numai în B care omite textul slav 17 la] în A² C M 18 cu Barnov-
 schii vodă om M 19 după vodă ad la împărăție M și să să B C M.
 20 1-or face] apoi să nu-1 facă M perire] peire A²] pornirea V A.
 Ureche -să om B¹ 21 cumcă B dela] de M 22 răvașile Ax 23.
 puneă toți B gloata B M 24 apoi om B² 26 dela] de C Lupul
 Vasile vornicul B C M] Vasile vodă A 27 den țară om A² după
 cărți ad de aicea den țară B den țară după cărți C cumcă de vor A²
 28 după vodă ad atuncea B tot om A² B C M și] că el A²] că M
 29 iscoadă] explorator Lat 32 după] dupre A² fapta-1 A² B 32-33
 den țară, den domniia dentâi M] om A B C 33 în] den A²

 13-16 Psalm 55, 22

1 sfârșite A² B M supt] înti' A²] la B 2 Neagră A² B M 86.
 3. svatul M să piară B 4 pre] ca A² câți] cei ce Ax 5 dânsul]
 Barnovschii vodă B¹ ori] au A² pue supt sabie] tae Ax ori] au A²
 pe om C catarge B²] catargă B¹ Ce] Iară B 6 legilor C cei turcești
 C n'au pozvolitu, ce om C pozvolitu] vrut B] prumit M] dat slo-
 bodziia Ax 7 să să piardză] să piare C că să vor M 9 cu câteva
 dzile om B¹. după dzile ad mai nainte B¹ M 10 perirea sa om B¹
 și] că B² arnu om A² B C] acmu M închisoare A² B 10-11 că-l
 închisesă cu câteva dzile mainte veziriul... împărăției] că era închis M
 mai nainte A² 12 în țară om C M înmă sa] mumă sa A² C M]
 maică sa B] mă-sa V A Ureche, Deci care A² pre] prin C lui
 om B² 13 acea B M acete scrisoare om A² 14 divanului om
 B²] tuturor C privind A² B M 15 sânгур om M o feriastră
 C fereastră B M 16 den capete om B¹] de capete M] de boiari C
 și-și aștepta A² M 17 și ei om A² ceas (I)] z1 A² ceas (II)] z1 A²
 perirea-și B¹ ceialaltți] alți B 18 înspămași C M 19 petrecut câteva
 dzile] rămas M 20 să trecem] trece B] lăsa Ax cu pomenirea] de
 pomenire C M de niște C M întâmplări A² 21 cestui] acestui A² C
 B M 22 care, nu De om M aice în țară A² 23 De] Pentru
 B¹ C 24 grajdjurile A B M după perirea lui] într'aceia z1 ce au
 perit M ceș] aceia A² B] aceiași C dz1] dată A² 25 gios] la
 pământu B¹ acolo în loc C Și om C noaptea om C 26 în Țarigrad
 M până om până la A² C M câteva B C M] loc alb A în original
 trebuie să fi fost o cifră Ce acestea A²] Și acestea M Aceste Ax

27 că s'au tâmplatu, ori *om* B C 28 prileji]tâmpla B² ori mai prilejit *om* A² ori că și altă dată să poate tâmpla ce s'au prilejit atunci M 27-29 că s'au tâmplat nevinovat] Aceste întâmplări de ardere, ori că după obicei, ori că au arătat Dumnezeu sângele cel nevinovat Ax 29 după nevinovat ad poate fi că s'au întâmplat A² dumnezărescu]dumnezăescu A² M]cu frica lui Dumnezău B 30. mare]mult M și mare Dumnezău *om* B 30-31 De care mărturisii] Carele mărturisește B 32 pre la]pren B C miadză-noapte] miez de noapte C]miedzul nopții B]*om* M

87. 2 mândru]elegantiae sectator *Lat* inimă A² B drept A² B M 3 biserici A² B 4. așe *om* C 4-5 Făcut-au multe]Măcar că alți domni și mai multe au făcut C 6 de ani (I) *om* C unii *om* A² C alții]sau C trei A² B M]3 A¹. C]8 *Lat* 6-9 Mănăstirea . pre numele *om* M]Au zidit câteva mănăstiri aicea în Iași și la țară, precum s'au pomenit mai sus C 7. oraș, aice]orașul Iași *V A Ureche*]oraș în Iași B 8 lângă]la B o au B sfârșit A². 9 supt Iași *om* C M K supt dialul]în codru B după dialul *loc alb* A *Lat* Pietrăria după marele *Dicționar Geografic al României sub Bârnova* 10 Înainte de au istovit ad încă și în Țara Leșască C istovit]obârșit A² aice]cea A² B M 11 după lui ad Barnovschii vodă B¹ M bunătașile A² B. M. 12 împărăției]spre împărăție C 14 iarnă grea M Martie A². B M 15 care iarnă]de-1 M erni B C în dzic B C 16 16 Ax]*loc alb toate celelalte codă* dzile *om* A² B C 17 Trupul lui B¹ M curții]saraurilor M 18 învățat]dzis A²]poruncit B¹]pornit B²]trimis M 19 să slobozească A² de au slobodzit M pre un A² B M boiaru B² un boeriu chihaia lui *om* M care va hi]ce ar hi B²]carele au fost C chehaia C]chehaioa B 19-21 care slujbă în țară *om* B¹ C M K 20 cea mare]mare B²]*om* B¹ 21 Deci, au slobodzit *om* M 21-22 care era vodă]cel mare al lui și A²]cel mare ce era pre atunci la Barnovschii vodă B]*om* M care]ce C 22. Au mărșu și *om* M 23 oasele]trupul C B¹ oasele lui Barnovschii vodă M dinaintea curții *om* M curții împărătești B după dus ad de le-au îngropat M la]în M 24 pre (II) *om* C. cât]cum B¹ C lăsat]arătat C 25 în ceași]în aceeași B¹]într'aceași A². B² M. în ceași noapte *om* C. S¹ *om* B 26 oasăle C oasele lui B aice *om* A² C Zacelele 14 și 15 după zacelo 16 M 27. La slobodzitul lui]După ce au slobodzit pre M după postelnicul ad de au îngropat pre Vasile vodă (*sic*) M. 28 au întrebatu]zic să fie întrebat B¹]să

fie întrebat M *după* ciaușii *ad* pre viziriul M cu pază] cu paza lor C l-or] il vor M. l-or slobodzi om C fără de pază C 29 cheara A² B va să A² 30 și cejalaltî M ce mai era închiși] rămași în închi-soare C și cei ascunși om M 31 mai om B¹ apucat mai la suflet] prins mai la suflet C] mai însuflejit A² suflet] suflete B] fire M. dacă au vădzut] văzând M 32 *după* Costin *ad* cum s'au dzis mai sus M de pază C că l-au oasele om M *după* oasele *ad* s'au mai îmbunat și ei săracii A²

1 că au venit lui om B K dezdimeniață] des demeneată A² B] 88. de dimineată M iară om C M 2 au dzis] iar să fie zis chihaia vizirului M el om M ca o oae] ca ozia B¹ C iară om B C. 3 Pasă] Să meargă B¹ că vei M că veți Ax e] ceialtî A²] aceia M în puțină vreme om M K 4 *după* Cehan Vornicul *interpolatie* carele este strămoș mării sale, lui Mihai Racoviță vodă B¹ 5 vistuariul Ax și Costin A² B 7 *după* vremi *ad* ce era A² 8 Schinder C Scudar Ax Boaz B C M Bogaz Ax 10 Răspuns-au B C 11 nu s'au pus] n'au pus B] nu au pus C. *după* încă *ad* pe nime C ar h] va h] B 12 împărăției tale B să să pue] să va pune B¹ aceie țară] țara A² 13 Chiamă] să cheme C ce-s] ce sânt A² B boiari A² B M 14. ori] vor C] ar B² 15 tot om B² aceieși] aceia C 17 înspăimat] spăimat B² ori] sau Ax 18 avuția] averea B¹ C 20 sânteti A² B C 21 veți pohti] va fi pofta B² 22 Întorsu s'au B C M den spaimă cu bucurie om M 24 veste B C M 1-au C ș-au] au B C M 25 îndată om M 26 *după* ales *ad*. să le fie domn M Moisiu B¹ în locul lui Barnovschii vodă om M 28 Cap 15 A² B² C Titlu Domnua a dooa a lui Moisei vodă B¹ K A doa domnie a lui Moiseiu Moghila vodă C M Moise Moghila vod cu a doa domnie Ax 29 cu toți a dooa dzi și boiarii A² 30 curțile] curtea A²] seraurile B¹] saraul B² curțile vizirului] la viziriul M 31 s'au luat B² fără zăbavă] apoi M spre] de au vinit în M

1 câteva] multe B C M făcute] ce să făcusă C de cheltualele 89. ce s'au făcut om C M 2 asuprealele B C 3 suspinul] suspiciis Lat dentre] despre B 4 să jăluia M] bănura C pre] de B² Lupul Vasile C M Vasile Lupul B 5 oblicise] vădisă C den] de pre B C ales] trimis M 6 Moisiu B¹ 7 să-l prinză M pre Lupul vornicul om M Lupul Vasile B² C Vasile Lupul B¹ 8 cestor C 9 mare] mult B²] tare M pază avea] să păzia M Lupul] Lupul

Vasilie M]Lupul Vasilie vornicul B²]el B¹ bună pază C *după* pază *ad* era A² 10 au fugitu]și fugisă C 11 au fostu]s'au M tupilat] pitulat A² C aice în țară *om* M păduri]poduri V A Ureche 12. chipu A² B M negușitorescu]de negușătoriu B M 13 Iară ce au avut *om* M îmmei]mumei A² B C mume-sei Ax sale]lui B¹ C surorii A² B C surorilor K 14 au avut]avea Ax Moisiu C 15 asupreală]nevoie B¹ n'au]nu le au C avea]au avut B M lui]-1 A² 16 coconii Ax cuconii lui B Moisiu C spre]de B care lucru]aceasta M. poate *om* B C. 17 hirea creștină]blândejele Ax creștinească C M. 18 Lupul Vasilie B în]la B¹ C după]pentru B] 20 Încă pre cale M. 21 amu *om* A² B C M îi venisă C poruncă A² B]veste cu poruncă M dela împărăție *om* B 22 supusă A² B² 23 Vadislav B² oștile C 24 Și]cât C amu *om* A² B C M a stare]de a starea C. a sta A² B² M *după* Leșilor *ad* cu oști B 25-26 ținea Moscului *om* C 26 Moscului]Moscalilor A² N M priimea]primise B 26-27. să hie . împărat]să le fie împărat craiul leșesc M 28 sol *om* B² giuruindu-le]făgăduindu-le A² 29 Azderhanul]Azderahanul Ax] Astrachaniam Lat doă A² B C]2 A¹ M care]carele M le ținu B C 30 acmu]astăzi M sa]lor B C 31 atunce A² *după* atunce-și *ad* Turcii M orânduindu]și-au orânduit N 33 dela]den B la]în B C

22-27 Piasecki, 550 28-33 Piasecki, 552, în loc de Cazanul și Azderhanul *scrie* «certas provincias tartaricas circa mare Caspium».

90. 1 Țara Muntenească și țara noastră]muntenească și Moldovenii M]țara noastră și Țara Muntenească B]Țara Muntenească și a noastră A²]Țara Moldovei și Țara Muntenească C 2 Cantimir C. Cantemir pașa Ax cu trecătoarea]trecând M. Hrinciul Ax 3 pe den gios M în Țara B robise]au robit M și (II) *om* C 4. câțva]mult B C M 5 hatmanul leșesc M carele]ce M aice la margine *om* M la]pre B¹ craiul B *după* paza *ad* marginii M 7 pre]pe lângă B¹]peste M în preajma]drept C]pren B]împotriva M Cornului A² B² C. M lui Isas C și]pre carii Ax 1-au lovit]lovindu-1 A². *după* lovit *ad* pre Tătari M. de]și B¹. 8 toți *om* M câți]ce M B. câți luasă *om* C câțva]mulți B M den *om* M B 9 În anul 7141 Avgust C În anul 7141 în luna lui Avgustu B Av[gust] vl 7141 A² sosit]intrat C și Moisei B² Moisei Moghila C 10. *după* vodă *ad* în Iași B. în]la B. bine *om* B *după* neaședzat *ad* în scaun C.

după neașezdat *ad* iară la al doilea an B¹ și (II) *om* B² 11 *după* țară *ad* la al doilea an B². la] în luna lui C 7 Ax] *loc alb* A B C M *Lat* vleato] în anul C M] *om* B K 12 acesta] acest Ax 12-13 (și dentr'acesta mele) *om* B C M *Pasașul numai în* A Ax Și dintr'acest an sânt începute și zilele unuia den cronicari Ax². 13 dimpreună A² B cu Moiseiu M C B oștile țării] oaste de țară C] oastea țării C spre] la M 15 unde cade] drept gura M apa Smotriciului care apă vine pre la Cameniță M] apa Cameniței A B C] fluvius Cameneccensis *Lat* K *Că lectura din* M *de obicei mai defectuos e cea corectă, dovadă că o apă a Cameniței nu există, iar râul Smotrici trece prin Camenița și se varsă în Nistru* 16 în Nistru *om* M 17. Leșilor toată B Toată puterea Leșilor M 18 a *om* A² B a strânge] au strâns C 19 și (I) *om* B C ca pre] cu B²] ca B¹ C M 11 000 K 20 au pus tabăra șa] s'au tăbărat M supt Cameniță *om* B¹ K capiștea armenească] sepulchra Armenorum *Lat* 21 pe Nistru dincoace] dencoace de Nistru M 22 precum s'au pomenit *om* C singur] iară el M 24 de toate oști] oaste M] *om* A² C oștile B C cu Turci, cu Tătari B cu îmbe] dentr'amândoa A² 24-26 cu Tătari și țara noastră *om* M cu îmbe țara noastră] cu Moldoveni și cu Munteni, cu Matei vodă B 25 domnul lor *om* C. și] cu A² 26 ca la B¹ C de oameni de războiu *om* M. 27 pușce C 28 și ei cu *om* M cu *om* B¹ 29 tare] mare C 30 denadiriapta] din stânga C până s'au amestecat] cât să amestecase M 31 denastânga] din stânga C *după* domnilor *ad* cestor țări M ori] sau A². nedeprinse] nedeprinsă B C] nedeprinși A² 32 hirea] fiindu A² hirea țărălor acestora *om* M la foc] cu focul Ax ori] sau A² 32-33 pre Munteni și pre ai noștri *om* M 33 asupia B creștinului] de creștin B] creștin M ei au A²

1-8 Piasecki, 552 Rinczug în *loc de* Hrinuc 13-26 Piasecki, 552-553, *dar scrie* in monte illi civitate qua Tyram ac Chocimum spectat în *loc de* despre capiștea armenească 27-33 Piasecki, 553

1 stat B *după* slab *ad* adecă Munteni și Moldoveni M și] nici 91. M *după* multu *ad* cu năvala M 2 șanțurile] șanțul M care da] care-i da A²] carele da C] ce era M 3 desu] tare M 4 cu toată oastea *om* M 5 care] ce A² B¹ C M iară au] i-au B² 6 amu] îndată B] *om* A² C sta cu A² C săbule A² B zmulte] smulse A² *după* zmulte *ad* Turcii B 7 de frica lor *om* C 8 și așa au B

toate oștile *om* M 9 l1 *om* B 9-11 și înfrânsesă leșască] ce n'au putut răzbi tabăra leșască, nice cu a doua năvală M 10 spre] înălă] înainte A²] apărare Ax făcutu] isprăvit B nimică C 11 a doă năvală] acea năvală de a doao A². ca să B răzbi] să răzbească C] sparge B 12 peste] în A²] până la Ax 13 spăria] speria A] face spaimă B 14 dela Cameniță] de acolo M ca să] care vrea el să C M pusă] supusă C] tocmită M 14-15 ca acela puțință *om* A² 15 ce nu C în puțință M făcut] scornit domni M 16 cum au] că au A² B] cum să fie C 17 după căzăcești ad vindu C. 18. Leșilor *om*. B² au sositu până la] au înțeles B] au auzit M. 19 veste aceie *om* M care] și B¹ Abăza pașe *om* B 20 de ade-vărat *om* M de-1 B de e A². și întrebându] au chemat M după vodă ad de l-au întreat de acea veste M au adus] dus-au M pre călărași A² B] pre acei călărași M 21 înaintea lui *om* M] înainte V A Ureche] înaintea lui Abaza pașa B adevereze A² C cum că A² B 23 oaste A² B oaste căzăcească M 24 purces] a să întoarce M. 25 răceala A² B M doă A² B C M] 2 A¹ 26 și *om* A² C aceieși] acea C. cu *om* M îndărăptu] înapoi B¹ C M] îndărăt A² 27. bucuroși] cu bucurie era B¹ că] căci A² B nepriiatini] dușmanii M. 28 n'au] nu l-au mai A² n'au gonit *om* M păzindu] își păzia M] pă-zindu-și A² B 29 de veste C de *om* M 30 oraș] târgșor B pe] lângă B leșescu Cameniță *om* M în] mai A²] den B 31. celui] acelui C celui târgșor] Studenței M la care] unde M 32 puținii B. puținței C Ceielaltă] altă M 33 strănși] bejenți B au fostu *om* A² C. M au fostu bejenari *om* M băjănari A²

I-II 27-33 Piasecki, 553, dar nu vorbește de săbniile zmulte.

92. 1 Apăratur-s'au B doă A² B] 2 A¹ C în doă M. iară] apoi B. 2 cu noapte A² C M 3. strănsă *om* M acolea *om* C cădzut] stătut A² în robie la Turci și la Tătari] în mânule Tătarilor și a Turcilor C 4 la năvală *om* C la acea năvală M după noștri ad și Muntenilor M după a merge ad la dobândă M 4-5 iară piae *om* M 5 s'au] au A² B C știre *om* B¹ să fugă A¹ C piară A² B 6 scoată] facă B¹ 7 oameni de frunte M oameni mai de frunte M l-au B C M. ales] trimis B C M 8 în] den B în Țara Leșască] la împărătie M 9 roabe] robie A² 10 de] la C M o au trimis A² C au trimis-o B punându-1] puindu-1 C] punându-1 nume] făcând veste B 13 spre Dunăre] înapoi M foarte *om* M pre] spre M domni] domni țărălor

acestora M 14 înșălăcrunea A² B M care] ce B¹ s'au aflat] au aflat el M mai apoi B c'aceie] că cerea B C] că aceia A² cu Căzaci] pentru Căzaci B¹ A 14-15 C'aceie. scornitu] că acele voroave pentru Căzaci M 15 fostu om B¹ n'au fostu nemică] nu era adevărate, cı scorniturı M nımic A² C 16 sosit] vınit M aice om B¹ la] în B M. stătut] descălecat B] tăbărăt M cu corturı om M corturile A² B C. desupra] despre K 17 aședzat gândul lui om M cu gândul A² B 18 după prindze ad Abăza pașa M după boerı ad lui Moisei vodă M pue B după obedrı ad și M 12] ducă M 19 plătiască] curățască M ponosu] ponos A² B² 1-au] 1-ar fı A² C M 20-21. orbu . hatmanul om M 21 au descoperit pașe] au dat de știre M 22. și] de M în ceieși] într'aceiași A²] într'aceia M în noaptea aceia boiarı B den Iași om B 22-23 de dzuoă] cât până în dziuă au agıunsu B agıunsu unu M 23 mănăstirea Pobrata B C M 24. pre Moisei vodă om A² 25 după boerı ad iar Matei vodă fiindu-ı cırac, prea lesne ș-au tocmıt lucrurile la dănsul B (și în trad Latină) K *deplasat din textul de mai jos* 32-33 Abăza pașe după dzı B după samă ad Moisei vodă pentru boiarı B 27 boerı om A² pe Leși om A². B să vie în urma A² B 28 s'au sfârșıt A² B] au fost M 29 în anul] vl A²] în anul ce scrie mai sus B 29-30 în anul . scaunul său om M toamna la om C deci la A² Noemvrie A² B 30 spre] la B C scaunul] locul C 31 nepărăsıt pârăia] nu părăsı a pâră B] și apoi nepărăsınd Abăza pașa pârăia M 32 Moisei] Matei B¹, după Moisei vodă ad pentru boiarı B² pentru Matei A² cırac M. 33 prea lesne om M Iară Matei la dănsul *Deplasat nai sus* B Lat K lucrurile] trebile M Iară] Deci M

1-5 Piasecki, 553-554 6-II Piasecki, 566

1 mai putut M Iară pârăle lui] Și pentru pâra lui n'au putut **93.** domni îndelung Moisei vodă B¹] Și de pâra lui n'au putut a trăi multu Moisei vodă în domnie B² în domnie om M 2 acolea pârâș M Lupul Vasilie Vornicul C M Lupul Vasilie B vornicul om B cunoscut pașe] fiind lui Abaza pașa pruaten C denainte B M 3 ce au domnıtu] domnit-au B] și au domnıtu M Abăza pașe] aceia M 4 peste om A² Deci la] și M] iar A² B 1-au venit mazilıa și om M mazălie C s'au dat] au luat M 5 lui om Lupu Vasilie vornicul B M] Vasilie vodă A C 6 mazılie C sa om. C sa den domnie om B 7 sătul fiindu A² 6-II (*Zacela 14*) om M 7 au mărșu] au

trecut B¹] s'au dus Ax 8 -și om A² C 9 câțiva trecuți ani A² petrecuți] petrecându-și B²] petrecând B¹ în (I)] cu A² 10 în cinste A² C sfârșit A² B pre vremea] în zilele Ax domniei om. C. 11 lui Dabijea] Dabijii A² B²] Dabijăi B¹. 12 Cap 16 A² B² C *Tilul* Domnia lui Vasilie vodă B¹ C M K 13 a lui B² 14 și (I)] cu B. bișug A² bișugul B² C și (II) om C. 15 avuție] toată avuția B] avere M omnium opum *Lat* 16 În anii dentâiu om M ani] anii A² 17 de] pentru B¹ iarăși C apoi, după] peste M 18 trei-patru C] 3—4 A] trei B¹ M] 3 B² triennium *Lat* ai A² calea A² C. Împărații B² Turcului om A² 19 cu soltan Murat om M Vavilonul] Bagdat C pre aicea M 20 într'aceste A². la mare liniști] cu pace și cu liniște M] în mare pace și liniște B¹] în pace, în liniște C și mare fericu] și fericiri mari A²] și în mare fericire C] om B¹ M 21-28. (*zaxelo* 2) om M 22 în 15 capete C capul al 18 B¹ capul al 15-le A² B² Capul XIV K 23 fugisă] au fugit B 24 în] la B¹ 25 capete] Țarigradeni B² după capete ad fiindu A² 27. carele A² B lui] aceluia B¹ 27-28 vădzându-l treabă om K 29 înainte de Dacă ad Vasilie vodă M nevrându] n'au vrut B C. M nevrându să hie nemulțumitoriu] vrând să fie mulțumitor Vasilie vodă C 31 neamestecându-se casai lui om M K

94. 1 la] lui *V A Urech*: 2 nevoe M 2-3 și lăsindu-l arı vrea] ce în ce parte îi va fi voia M ori spre ce parte volnic] neoprit și volnic M. 4 de nice C grijă A² B 5 pentru în Țarigrad om B² 6 că ce] căci A². B M prilejit] tâmplat M acestea C 7 domnielor] domnilor A² B supt] dentru M 8 carea C esu domni] este domnie K 9 Dupre A² țirimonie A² B² M țărmonie C] officia *Lat* 10 dela] den C M 11 strânsu om M lui] sa M 13 iară putere] cu mare gătire s'au gătit M mai om B¹ 14 mai om B a om A² C M 15 care] ce M 16 n'ari] a nu M] n'ar A² B² cu] în B 16-17. cu rândul atâta] lucrul dentâi nu lucrase atâta M 17 înaintea împărăției] la împărăție B C M Deci] Și B¹] ce M. 18 îndemnară C sta] stare K 19 la] în C făgăduință] făgăduințe A² B] nevoință și făgăduintă C 20 de (I)] dând A²] să dea M Cazan B C de (II) om A² M *Astrachanum Lat* Azderhan B C să fie om M 21 Turcilor] ai împărăției A² a om B² M ne aședzat bine la domnie om M 22 poroncă A² B iară om C M 23 ca] cum C 24 den Țara Moschicească om M 25 pornit de] venit dela M craul leșăscu B. Țărbinschi B M Trâmbițchi C Trzebinski *Lat* pre carele om C 26

dându-1 C știre] veste B¹ craului om C. 25-28 pre carele la împărăție om M 26 lui Conepolschi B² cându] că B¹ M 27. asupra lui] asupră-1 C. oștile C îl trimisesă] 1-au trimis B¹ 28 între-bându] să întrebe M de Turci om B M den ce M 29 stricăciunea de pace] stricăciunea păcii M cei legate] ce legase B².] ce era legată B¹] ce făcuse M] ce-1 legată V A Ureche la] dela C 30 pen] pren A² B M 31 în zilele Abăza pașa om V A Ureche Ce] Iar C -1 om M

13-23 Piasecki, 566, (*fără* Cazanul și Azderhanul) 24-33 Piasecki, 566

1 prin solna lui] dentru dânsul B²] dentru el B¹ accie cale a lui] 95. calea lui A² a lui om M 2 să-1] să-si C.] să A² B² răspunzându-1 A² B cumcă B 3 împărăție A² B² unul den pași] un pașă M 4 Liahul] Liavul C M] solul B¹ cu mijloace] de sâne B M s'au dat B² de sine om B M 6 să-1 sloboadză... a-1 slobodzi] de 1-au slobozit M slobozire K 7 solului om C M 8 care] cum C] precum M pornitu] întorsu M 9 curând înapoi C fără zăbavă om M gata om C 10 svadă M 11. a] al A² B craul leșasc C 13 și (II) om B C și dându-1 Turcilor om M 14 deci om C după căutatu ad lui crau B¹ lui craul K 15-16 au legat Leșilor om M Moscali] Moscul C 16 Moscu] Moscali B Punctața după A B și Lat In C (și V A Ureche) după pace punct, iar după Leșilor fraza continuă 17 îndată om M seim A² B 18 împotriva C 20 și om M den] dentru M solul Turcilor] dela Turci sol B 22 den țară om M avându] făcându-1 A² 23 nestătornia lor la cuvântu] nestarea la cuvânt B] nestătătoriu lor cuvântul A²] ce n'au stătut Moscul la cuvânt M 24 trimis] pornit M și (II) om C sol om B¹ de] pentru B² înoitura] înoirea M] întăritura C anume om. M 25 Șahân Aga A² B divanului] împărătești C amu om A² B. C M 26 Cazâlbașu A² B M Cazâlbașul C] Persis Lat amestecături A² B M Bagdat C adecâte A². 27 adecă Vavilonul om B² C. turcească C 28 oștile A² B C M amu om B C M Șahin agga] Șahân aga B] Șahin pașa A²] acel sol turcesc M 29 singur om M 30 lui Șahin agga om M Șahân aga B 31 craul om M stricăciunea M și om M călcătura] călcarea B¹ C] om M care] ce M. 32.

s'au făcut] să făcuse M 33 și între dânsul] împreună M dânsul]
 acel sol B¹ K oști] oaste B¹ M] oștile B²

1-10 Piasecki, 566 11-18 Piasecki, 566—569 19-33 Piasecki, 569
 fără războnul pentru Bagdat.

96. 1 Turcul] solul turcesc B 2 cum că A² B M gata om C 3 peire
 M 4 *Expediția are loc în Septembrie 1634* 5 mari B C M 6 cro-
 nica B M oameni C M carii spun om M 8 mare om B² M
 9 oștile B avea] era B era] au fost B 10 după vreme ad fiind A²
 11 sosire K 12 amu om A² B C M era] sosise B 13 și (II) om
 A² B M 15 călcătură a păcii] călcare de pace B¹ carea] ce B C
 16 fără știrea împărăției om B de știrea C după pace ad căci fără
 știrea împărăției au făcut aceia B 17 Și așe] deci M 18 zslugrumat]
 sugrumat A² B] om C M gătirile A² C M 19 fiindu la Moscu
 om M cu oștenia] tot cu oștile A²] cu oștiri B²] cu oștile B¹] cu
 oștia C 20 Și au B M pacea A² iară om C M 21 înorea A² C
 23 Bugeac A² B om după vestit C M cu] de M ră/boae C
 24 drept C 26 într'acel B M luat A² 27 Persi | Persu M
 28 înapoi om A² -oă om A² B M Cazilbașu] Persae Lat 29 pre]
 în B² pre sama sa] înapoi B¹ sa] lor C M mare om M linește B²
 30 cu pace B C în pace M fără nici o grijă A² grijă B fără grije
 țara om M *Punctuația după A¹ C, la A² B M (V A Ureche K)*
virgula e după părțile în loc de a fi după țara 31 pre om B C
 32 ce] însă M țării om M 33 agonesită] a agonisi A² le birua
 B² toate domniei] toate dările C greutatele a domniei om A²
 greutatei B M a domniei] despre domnie B

1-5 Piasecki, 569 11-16 Piasecki, 569 17-20 Piasecki, 570 23-24
 Piasecki, 569 25-29 Piasecki, 586—587

97. 1 Țara Unguriască] Ungaria minoră Lat 1-6 (*zacelo 14*) om M
 2. Betlen A² B Betlian C Iștfan A² M] Ișteoan A¹ B] Iștefan B]
 Iștivan C Gabăr B¹ 4 Iștfan A² B M] Ișteoan A¹] Iștioan C
 avea] a lua B 5 gătirile A² 5-6. lui soltan Murat iară om C 8 sa]
 lor B² M] om B¹ pre] dupre A²] depre B C 9 Neagră A² B M
 polni M] cel de câmpu A² B] om C *polni este termenul polon pentru*
de câmp 10 le] să B² 11 său] lor B¹ C Și om M în cesta anu] în-

tr'acest an C] în anul acesta B] într'acesta an A² M 12 și om B Nipru] Boristenis Lat 13 a Niprului om M oprindu-1 B² 14 Neagră A² B M a lor A² B M apoi om B 15 spre] la A² pustuire M Crăie] țării M 17 într'acel A² într'acest M Cantemir C ordile A² 18 hanului] hatmanului K după și ad au mârș de M 19 iară om B în] la M Bugeac A² B nesuferindu] n'au suferit C hanul om A² mergându-1 A² 20 după dodecală ad pre hanul M 20-21 legasă veziriul om M 21 cu om C Murtaza] Mustafa K 21-22 să nu . a lăcu] să nu locuască Tătari M 22 Bugeac A² B M 23 lor] leșăstu M la] dela A² M lui] da B domnul A² B 23-24 domnului țării noastre om M 24 lui] la B domnul A² B domnului munte-nescu om M 25 cu (II)] de B 26 cu îmbe țările] dentr'amândoao părțile A²] cestor țări, Vasile vodă cu Moldovenii și Matei vodă cu Muntenii M asupra lui] iară M 27 Cantemir pașa M care om M] carele A² 28 iară] și B 29 la împărăție om B¹ Cantemir pașa M sugrumat A² B zugrumat C M 32 Bugiac A² B M doi A² B C M] 2 A¹ frați ai săi B C M 33 singur om M purces] mârșu M Deci] iar B¹ M

1-6 Piasecki, 586 7-16 Piasecki, 591 17-22 Piasecki, 590—591
27-33 Piasecki, 591

1 Niprului] Borystenem Lat burzuluitu] întărâtat A²] rădicat B 98.
C] rocoșit M 2 nedejde] nădejde A²] veste B] de nădejde M 3 fapta aceasta A² B 4 loc dela Leși B² 5 Și îmbla C și pren sate A² B² C 6 făcută om B¹ 7 așe om M de oameni C în luntru] în lăuntru A² B¹] în lontru M] înăuntru C 9 Crilav V. A Ureche K Codac] Codin K 11 vădzându] înțelegându-1 B iarăși C 12 iară cu a doa orânduială om M dooa A² 13 Cantemir pașa B Bugeac A² B M iară om B 1-au B 14 la (I)] lui B¹ la (II)] lui B¹ 15 Tătărălor] Nohailor C Deci, de iznoavă au purces] și au mârșu M de iznoavă] de a dooa oară C 16 oști] oaste C oștile B² după oști ad asupra Tătarilor A² cu oști al doilea rându om M al doilea rându om C la] până la M 17 la adunarea pașilor] cu pașii M 18 și de acolea om M sărdari al său B 19 oști] oaste M dela sine om B M iară el înapoi] iar el s'au întorsu fund bolnav M singur om B] însuși C 20 Iară și s'au întorsu] Întorsu-s'au curând și pașii și Vasile vodă M întorsu înapoi A² 21 amu om A² B C M 22 ertare] iertare B M] iertăciune A² 24 Iară] însă M 25 mai om M mai

pre urmă *om* C 27 meșteșug A² B²] fraudulenter *Lat* 28 văzdoamne] vezi Doamne A²] *om* B C M 29 la alți agi *om* C.] la alți de agii săi M sa] lui B și la masa sa oprindu pre unii] pre alții i-au opritu la sine M pre unii *om* C 30 pre toți *om* B² pre toți aproape *om* M aproape] de aproape C] de aproape și de frunte B²] de frunte B¹ 31 aceia răgulă] acel niam C] prosapia *Lat* la dânsii *om* A² M 32 de frunte B² pre aceste vremi] acum C 33 Șirereștii C atunce *om* B¹

I-5 Piasecki, 592

99. 1 Azamat A² B și eu *om* K dvorealnic Ax după dvorean ad atuncea era A² 2 Vladislav *om* B neprilejindu-se] ne întâmplându-să M și el la acel C 3 le făcuse] l-au făcut M] făcuse C 4 după la ad Vladislav B craiul (II)] craiul A² B M 6 Într'acesta] într'acestu C] într'acesta-și M] într'acel Ax 7 turcească] tătărăscă B¹ o au dat B 7-8. Carea apoi înapoi] Apoi Moscalii pre urmă de bună voie o au dat Turcilor M 8 Isariu B¹ C M la] cu B² acest A² B M 9 *om* fiind C. aice în țară *om* C 10 aceia vreme C neguțătorie C M în Țara Moschicească] la Moscu C 11 marginal ad 7142 Ax după margine ad cum s'au pomenit M 12 după rându ad cu oști C pricină] prepus M 13 ce] că M avându la domnie] Vasile vodă fiindu neprieten lui Matei vodă, de îndată ce s'au domnit Vasile vodă M neprieteșug] neprieteșug A²] neprietenie B¹ C 15 după pașe ad ce era C acele vremi B C Silistra A² B M 16 de] pentru B C M 17 la pașa și C] *om* A B M 18 iar] și B¹] ce M el singur *om* M singur *om* B¹ C 19 la scaunul său] dela marginea țării sale M 20 Iera M pre acele vremi *om* M 21 și lucrurile *om* M 22 carii] ce C carii era *om* M la] lui B¹ silhtar] spatarius *Lat* 22-23 ce era este de *om* C M 23 lountru A² B împărăție foarte aproape *om* M adecâte A² 24 spătariu la împărăție M poartă] ține M spata] sabia M ori] sau B M 23-24 împărăție împăratul *om* C 24 împăratul] împărăție A² 25 căzlar-agga] succame-rarius *Lat* agasi Ax carele A² B pre] peste B¹ 25-26 care este mai mare *om* C 25 împărătiască] împăratului M 26 toată împărăția] toate trebile împărăției B¹. 27 iar vezirua M 28 aceia] cea B²] acei doi C hanelor *om* M 29 pre unul împărăție *om* C M acele] aceia care era B² 30 pașe *om* C vodă *om* A² 32 chipu-

rile B chipuri mai sus pomenite] acei doi oameni M] acei mai sus pomeniti A²

6-7 Piasecki, 591

I megiașii lui B² mare om M priuatișug] prieteșug A² C] prietenie B¹ 2 megieș] megieș B] vecin A² 2-3 precum aceie domnie om M 4 nebăgareș de samă A² B M pre] cu B¹ nimeni A² B¹ M den] cu C nime den megieși] niciun megiaș B² megieși] megieși B¹] vecini A² 5 a domnilor A² B¹ lătume C avere C M 6 răvnește A² B M] mai pofteste Ax 7 a (I) om A² B C M a (II)] ale A² B²] om B¹ M 8 nimica A² B în] le B¹ 9 și om C mai mare C 10 după poftescu ad marginal altă mână Deh dervis der chilimi auhuz vecdă, ve du pațișah der a chilimi, nechii vucdî, adecă, zece derviși pe un covor pot încăpea, iară doi împărați într'o țară nu încăp B¹ (la V A Ureche și K, în text) Împărtșirea textului turcesc în cuvinte după Pasca o cuprinde A² B C 11 ale altuia A² B sosescu de om C] agiung de M 12 alte țări] altă țară C 12-21 Multe împărătii Muntenești om M 14 împăratul C Alexandru împărat Machedon Ax 15 punctația după A¹ B² C în A² B¹ (și V A Ureche) virgula înainte de Darie 16 mâ-nule] mâna A² B¹ Machidon om A² 17 Cartaghenii A² B 18 Pîr] Por A² 18-19 Pîr țările sale om B 20 la om C Ungurii ungurescu C 23 de domnie om B în] cu Ax den] de C M] despre A² 24 de nice C M despre] de cătră A² 25 sfadă A². B Persii M 26 svadă] sfadă A² B] gâlceavă Ax 27 ori că] au căci A² 28 hirea A² B C naltă C 29 ori că] au căci A²] ori C fecioru] feciorul M] fiu A² B C Ioann Ax Ion vodă om M 30 eșit la domnie A² B M săi] lor B¹ 31 să-ı vadză om B¹ eșiți om M 32 boerii A² B M boerii la boerii] barones ad officia Lat slujitoriu] bellatores Lat 33 feciorul] fiu A² 32-2 slujitoriu să vadză] ı proci M

I pementeantul] agricultor Lat feciorul] fiu A² 2 destoinic] vrednic Ax Ori că] Sau căci A² 3 neprieteșug A² B² neprietenie B¹ C încă mai A² mai de demultu om M 4 Țărâi Muntenești om B 5 pre] pren A² B M agası Ax 6 a pașii A² B M Silistra A² B. M. feciorului] fiu A² B¹ după vodă ad în Țara Munteaescă B 7 Titlu Când au mers Vasilbe vodă asupra lui Matei vodă pentru

domniua Țării Muntenești și s'au întorsu dela Râmnic B¹ îl om A² 8 după făcut ad știre cu C 10 după lăsindu ad aicea A² B C M fecioru] fiu A² B pre om B C Iară] Și M 11 singur om M] el C] el singur A² după singur ad Vasilie vodă B¹ după intrat ad Vasilie vodă M cu oști om C 12 Silistra A² B M Oști] oaste M câtă-va M 13 aciealaltă B¹ pușintei C M Sırbi M 15 și om M 16 apărându] apăra A² avea] având M streină M țara sa] țară C M 17 hie] fiește Ax o mie] la mie C 1000 B¹] 31 000 A². în hiafă om M 18 dărăbanii B C dorobanșii Ax de țară] curșii M C și om C călării om M de ai noștri om M acolo irerși în hiafă om B¹ 19 numele era] le zicea C M le era A² B² levanții B² C M levanții B¹ 20 dideasă] au dat M 21 arcalele] patronis Lat sale] lui B² sâla A² B 22 mijlocul C selihtar C 23 o vale] o apă B¹] un pârâu M 24 care] ce B² C Râmna A² B M Remna Lat în-tâmpinat C după ciauș ad cu poruncă A² 25 dela împărăție] împărătesc C numai om M îndărăptu] îndărăt A² M] înapoi B C 26 oști] oaste M 28 1-au M Vasilie om V A Ureche 29 carte M 30 împăratul om B M șugure] glumi A² dânsul] el B¹ 31 purcugându îndărăptu] întorcându-să M îndărăptu] înapoi B sâmeșisă A² B M. 32 și în chipul goanei] ca în chip de goană M ca să M oștile] oastea M 33 apoi] înapoi B oștile] oastea M

102. 2 după câțva ad și C VII om M den Munteni om C M 3 apoi om B C M dupre A² după aceie om M 4 plinindu porunca împărăției om M 5 la Putna M] om A B C Lat pre om C 6 singur] el B C M s'au întorsu om B C. M și om B C M în scaun] la Iași C 7 pe acele vremi] atunci M veziriu C 8 Silistra A² B M 9 scoată M cu toată voea om M 11 domnie în Țara Muntenească M feciorului lui] feciorul lui B² C] sin A² 12 atunci B¹ 13 sălihtariul B¹ 14 Silistra A² B M ca să A² ducă] mărăgă Ax el singur] însuși el Ax 15 după scaunul ad domniei M lucru C 17. sălihtariul B¹ domni] domni C 18 a om B 19 a îmbla om A² zarvă A² B² un împărat Codd] un' părat A¹ 20 leu om C] ita formidandă Lat 21 supt puse A² B și] ce M 22 să nu se dea] ca să va da M dea] de B²] ducă A² 23 acele vremi] acea vreme M tari A² B. sîia] sfîia A² C] sîia B¹ împărăția] Turcii M svada M Leșilor] cu Leșii M 24 amu] atunci A² C] într'aceia dată Ax] om B început și războiu B 24-25 și ales pomenit om M 25 și om A² să svădescu B¹ să sfădiua C 26 poși] poci Ax și (II) om C aceste]

acestor țări A² de om C 27 după ani ad au domnit M domnu om C M 28 de om C ani A² B² C M] ai A¹ B¹ la] în C la domnie] au domnit A³ M că alte emend V A Ureche 29 să socotești] socotește B¹ 30 Titlu Când au trimis Vasilie vodă pre fiu său Ion Vodă la pașea de Silistra să-l ducă la domnia Țării Muntenesți B² K a doa ispravă B¹ C Țării Muntenesți] în Țara Muntenească M 31 cu acele M] aicea B C M 32 știre om C 33 Silistra A² B câțva] oare câți M ca să-l A² în] la B¹ scaonul Țării Muntenesți B¹

1 trimisesă] au trimis M la pașea om B M Enachie] Enachii B¹] 103. Ianache Ax] om A² M] Ioannem Lat Enachie vel stolnic cu Catargiul C vel postelnic om A² C 2 a] va B C Ce om B¹ 3 așteptându] de aștepta M sosirea] venirea B² M] om B¹ lui] pe B² așteptându Ion vodă om C 4 -1 om B¹ 5 după iară ad alte isprăvi M iară om B C -1 om B C 6 și om C și pașii] la pașea B¹ și Mateiu B C. 7 și amirosind om B mirosind A² M] au mirosit C că] cum B¹] om B² M ari] va A². 9 dat-au B¹ Catargiul om M boierii B ce] carii C pe lângă] la A² 10 amu] deci A²] acmu B²] om B¹ C. 11 Dârstor A² Drâstov C 11 grijă A²] frica Ax așa au eșit A² B¹. C M doao A² B² C 13 Titlu Al doilea rând au mersu Vasilie vod cu oști asupra lui Matei vod în Țară Muntenească, pân la Praova B¹ K Iară] Ce C] om A² 14 după îndemnata ad fiind A² și (I) om B¹ nimica A² B² călcare K 15 și om B M cu om B¹ 16 după pedestrime ad și C. pușce C și om M iară om M 17 acea B în] de B¹ 18 pusesă] au pus M 19 fecioru] fiu A² B C în scaunul] domn în scaon C țării om C boierii ispravnicii C ispravnicii] directores Lat 20 cu] ca o M cu domnie deplină om V A Ureche 21 sintu om C 22 în] supt C 23 nimea] nime B¹ M] nimenea fieștecum Ax nice-l ținu oștenii cei direpți om A² 24 drepți B² M. au] a C Bella ictu oculi constant Lat Acı trad latină retraduce textul românesc 24-25 Bella adecă om B C K 25 adecăte A² chipala] chipa Ax 26-27 ,1 să să Muntenesți om M 27 lunii C rota fortunae Lat 28 cursul său] curgerea sa Ax 29 nice om B a-1] a B¹] a mai B²] om M 30 alte om B¹ dăscopere A² descopără B¹ 31 să-1] să să B¹] să nu să M 32 după scârbă ad împotriva sa C 33 sülă] sfială A² B²] săială B¹ meșteșug A² B²

104. 1 să-l surupe *om* M surpe A² B. 2 a vedere] la vedere B C.] arave A². șie] lui-și A²] șie-și B¹] însuși lui-și Ax 3 mai *om* B coboară] pogoară M] pogoară spre dânsu C. 4 cu *om* M] că cu A². sială] sfială A² B²] sâială B¹] temere Ax. 5 pre] cu M 6 împotriva C 7 despre] de M] pentru B¹ iaste] el are M 8 în grija C de grijă M lui *om* M 9 că] pre B¹ că trage B¹ cu oștile sale *om* B 10 coborâtu] pogorâr B C 12 sositu] eșit B² C un sat A² 13 anume *om* B¹ M la Ojogeni A² B¹ C. M 14 câteva] ce au avut Vasile vodă M strune A² B² 15 făcut sfat] sfătuit M trecătoare apei M 16 de (I)] cu B¹ pădure M de pen] den B] din C] de M de (III) *om* C M băhnișuri] bahne A²] păhnișuri B²] *ad marginal* mocirle Ax 17 pre] de B²] că și Ax că anume *om* Ax la locuri B M 18 să-1 dea Ax, fiindu] fie când B¹ C tari A² B M 19 care] când M fiește care Ax său] lor A² 20 hic cându tari *om* B¹. M] între *paranteze* A² B² au ales] și așa alegându M. 21 treacă A² B. 22 sale *om* B după Și *ad* așa B¹. C 23 toate ostile] toată oastea M în jacuri] în jafuri A²] a jăcuire B² în] la C M 24 podgorie A² B pe] până C încâtroo A² B² să bejenise] era bejenită B¹ 25 dupren A² de pen toate acele] dentr'acele C în] la C M 26 acel B¹ or] ar A² B C] vor Ax 27 de (I) *om* B² 28 priceput] cunoscut C 29. Și *om* B drept C M preșma B¹ 30 corturile A² B] tabăra M. 31 pușci] tunuri A² 32 trecere K în vad] vadul Ax Și tot B¹ 33. dupre A². înainte de au stătu *ad* dacă au trecut M 33-1 cu oștile Praova] oastea lui Matei vodă M

105. 1 tocându] așezând Ax 2 pușcile] tunurile A² oastea călăriață] călărime A² cu *om* A² C M 3 stoltă] ordinato Lat 4 a să apuca A² cu] fiindu-1 A² 5 rășchirată] răsipită A² venire] venirea C asupra *om* M. de grabă veniri asupra-1 B fiind de grabă A² a *om* M. 6 întemeiată] temeinică B întemeiată oaste A² C oșteni] oștile M 7 venia] venid B² plian] prăzi M 8 înspămați A² sosirea ouștilor] gătirea oștu C 9 de gătire] gata M la] de A² C M nu] decăt A² B M 9-10 Și așa tocmală *om* M 10 șpârcută] netocmită A² după oastea *ad* câtă nu era dusă în pradă B¹ și (I) *om* B¹ C de nice B¹ C 11 toată oastea] toți M câți M nu *om* B¹ duși M câtă nu era dusă în pradă *om* B¹ 12 și pușcile *om* C pușcile] tunurile A² și cu toată pedestrimea B 13 gonacilor A² B M vodă *om* B² drumul] calea B M 14 după venisă *ad* și luând câmpii Ax carele C ce de a dreptul] și C] și drept B¹ năzuu la] fugit spre M.

Brâila C 15 zăbăvindu-să B¹ 16 și]iară B]om- A² dedesă]au dat M de olac om B 17 sa om B 18 ori]au A² dintre B¹ de (I)]dela A² C de (II)]dela A². C M]den B 19 să-l B¹ 20 nu-1 A² B M ce]care M]carele C B¹ cădzut]fost B C M apoi]mai apoi B stolnic]dapifer Lat 20-21 apoi și]om M alte domnii]alți domni M]om B iar mai pre urmă B¹ mai pre urmă C 22 seara A². B 23 bucate]masă B M pentr'o]și 'ntro B¹]prent'ro A² 24 un om B suindu]urcând B² suindu unuia]au sărit, apucându-să de pre spatel a unuia B¹ dupre A²]pe B² 25 den A² 26 la Gălați om C Galați A² B² la]în A² B² C M 28 feciorul lui Vasile vodă]fiu său A² 29 de poticala A² B¹ poticala]infortunî Lat. strâns-au B¹]au chemat M]au adunat Ax 30 puși om A². boerie M sine]el B¹ cum]că B]om M el]eu M 31 nefiindu de domnie]de domnie nu iaste B C slabă sănătate]slăbiciune M]slăbiciunea sănătății Ax sănătatea sa B¹ ce avea om B¹ 32 om om B mâini A² B² 33 cum]ca cum A² C]ca când Ax n'ar hi]nu ar fi B¹]niceși ar hi C cum n'ar la trup om M

1. și la hire om B² său]mieu M. lasă]las M]au lăsat B¹ C 106. scaunul domniei]domnia M]scaunul de domnie A² scaon B¹ 3 se om B¹ C 4 pradă A² B C ce-1 B² M oștile lui om C 5 călcătura]strămbătatea B¹ K 6 tatul B² tatăl lui Gheorghie Racoți om M Ghiorghie A² 7 lucrul om C nebăgări B¹ 8 în]de C M megieșiei B]vecinătății A² lui om M de om C 8-9 au pornit Vasile vodă A² B M]om A¹ C K 9 cu]pre M vodă (II) om B C. Moghilă A² M]Movilă A¹ B C 10 carele]care A² la]în B dupre A²]de după B¹ C 11 războiul între verii primari M după Ștefănești ad cum s'au pomenit după moartea lui Simion vodă că au făcut războiu B¹ care era om B¹ M]care au fost B² C]adece M între om B¹ feciorii]feciorul C 12 între]cu B¹ feciorii lui]a1 lui M lui om A² Ieremie A² Eremia B¹ 13 după țării ad cum s'au scris mai înapoi B amu]așa A²]acmu C]om B coborâți]pogorâți C M]s'au pogorât B]fund coborâți A² 14 svatul M 15 Ori]Au A² 15-16 înțelegându patima vezirului om M 16 de patima B¹, ori]au A² 17 și (I)]om M vodă]Movilă B îndărăptu]îndărăt A²]înapoi B. C M 19 Și om B¹ pre]în C coborâtului]pogorarei B¹]pogorâtului B² C M asupra lui Vasile vodă om B¹ K 20 și (I) om C Gorgan]Gorjan B² Sămăchișe B¹ C M căpitanii B 21 vistiarnicul C vistiariul Ax den]de C]pentru B¹ dela

domnie] domniei B¹] om C pentru] de C 22 Deci om B C dupre A² 23 primejdiea] patima B 24. dupre A² aște] întârâte M lucrurile] lucrul C 25 asupra sa om M n'are B¹ 26 dupre A². lucrurile] lucruri B¹ împotriva] asupra A²] ce avea cu B¹] ce au avut cu B¹. 27 Perșii B Persului C care] unde B¹ care curundu după aceie om M au purcesu] de au mărsu M 28 puterea sa C Vavilonului] Bagdatului B C] Perșilor la Bagdat, adecă la Vavilon M 28 Ori] sau că A² cei] acei M] ceilalți B doi om B². meșteși] vecini A² 29 înspăimat C înspăimântat Ax 30 cu] prin C 31 încă om B² Azacul încă M. dedeasă A² M 32 Vavilonului] Vavilonului adecă Bagdatul C 32-33 au asupra Moscalii om B Ce, Vavilonului om K 33 or] vor A² B M purces Turcul M Vavilonului] Bagdatului B¹] Vavilonului sau Bagdatului B²

107. I aceste A² aceste țări era supt grije] aceste griji avea aceste țări A² griji B² cum că A² 2 spre aceste] într'aceste A² M aceste B¹ spre aceste părți om C 3 în anul] în anii B² 7144] 7141 A²] om Ax 4 și om Ax în anul om B C 5 primejdiea] patima B] mors Lat anume om B M 6 au venit de om B² C] au fostu de B¹ așe au fostu] iaste așia B 7 Dupre A² dela Ogojeni] cum s'au pomenit că au fost la Praova M oștilor] oștii M] om B face] făcut-au B¹ C] au făcut A² M 8 ardzehal] arz C] om M adecă] adecâte A²] sau B] om M răvaș de om C jalbă A² B² M singur] însuș Ax] om M 9 ca să C jalbă A² B² M 10 purces-au M 11 rândul bine Ax 12 vânătoarea B¹ Atuncea s'au făcut B omul acela B M] acel om Ax de olac] quasi cum postam Lat 13 anume] înadins Ax 14 mergându] mergătorii C tare] velocissime Lat au pus de om B¹ C 16 să știe împărăția om B 17 mare] multe M s'au] au B 18 care] carele A²] ce M 19 În loc] îndată M] pe loc Ax. 1- om C 20 ardzehalul] arzul C] răvașul M] arzuhalul Ax cu] de B¹ C jalbă A² B² 21 pomenindu Vasile vodă] zicând C 22 și (I) om M 23 avut] găsit M sălihtariul B¹ 24 ele om M] iale Ax în de] între B M 25 jalbă A² B foc s'au făcut împăratul] s'au mâniat împăratul de s'au făcut foc M împăratul om B sultan Murat om M 26 coboară] pogoară B² C M.] poartă K acle om. C. 27 Ce] Și M dentăi] dintăiu A²] întăi B C M omul] om A² M] omul acela B cu toate acele scrisori om C. 28 scrisorile acelea B înainte de să vadză ad la veziriul A² B C le vadză B și veziriul om B Ce] iar B 29 Deci] Ce B¹ 30 hasichii B¹ C învățat] zis B¹ singur om M după împăratul ad dzicând C.

acestu *om* M 31 1erăși C mine] dânsul M Și așe au fostu *om* M că
dacă l-au dus B¹ dusu-l-au M hasăchii *om* B] hasăchii C 32 dacă *om*
B veziriul *om* B¹ M vădzut] știut M 33 dânsul] dânsii, adecăte de el
și de căzlar aga, căci ținea cu Vasilie vodă și A² Au vrut] și vrea M

care] ce M care au dela singur împăratul] împăratului B C. 108.
singur *om* M că iaste să-l ducă B -l *om* C M 2 *om* A² B M
împăratul] sângur împăratul B² 3 Scoseasă] Au scos M hasăchilor
C. ca să M 4 *om* A² B M nu s'au cutedzat hasăchii] n'au căutat
hasăchii la daruri C. 5 să-și M 6 să tocmască . dzicându că] zice
viziriul să-și tocmască lucrurile sale, cum că B cum că A² B 7 de
cei] den B marghiol] sycophanta *Lat.* minciuni A² B C 6-11 dzic-
cându asupra vezirului *om* M 8 că *om* B² aeste] acestea A²
B M 9 toate lucrurile B² gândindu] gândeste B C 10 mărunte
A² C M 13 împăratul *om* M după] dupre A²] cu M muștrare
ce i-au dat B¹ că] cum că A²] că ce B 14 Și] Deci B¹] *om* M
eșit] s'au scos B veziriului] veziriul A² aceluie *om* A² C M zar-
vele] amestecăturile Ax] cu zarvele acelea B] de a mai face zarve
ca acelea A² 15 domni B am înțales] le-am înțeles Ax] *om* M.
dela] dentru B după sfat *ad* ce era B¹ 17 sfăzi A² C M] zarve
B¹. să] ca să-și A²] pentru să B] *om* C 18 potolească A² s'au
potolit C. de sunate C sunate zarvele *om* M] vrajbele sunate B¹
zarvele *om* B² M zarvele lui A² fiu A² B C M pre (II) *om* B C
19 l- *om* A² M trimis A² B C M și s'au] s'au A² B C unde
ani] unde peste un an s'au și săvârșit M sfârșit A² 20 nu pestiți]
ne postis C] nu peste mulți V A Ureche] ne a pestiți A² B] peste
pușini Ax] nu apoi peste alți K sfârșit A² B M acești] aceștiași
A². B¹] acesta B² an B² ani B¹ M dzilele *om* C] viața B² 21
doamna] ale doamnei A² cea dentău B² M Băcioc B¹ Și *om* B C
dupre A² 22 moartea doamnei] aceia C 23 Cerchiycă] Cerchezască
B¹ M] Cerchezească B²] Moschiycă A² și *om* M pre fata B¹
de 21 lor] cerchez M cu carea] și cu aceia doamnă M 24 apoi *om*
B M sfârșitul A² B M său] vieții sale M 25 Murat] Osman B²
Vavilonul] Bagdatul B C] Bagdatum *Lat* 26 mare] multă M patru
Codd] 4 A¹ lumi] ani C 27 fostu acolo 28 B¹ oșteni 30 000 B
oșteni] ostași V A Ureche Vavilon adecă în Bagdat C Ce *om* C 29
asupra] împotriva B și singur A² Vavilonul] Bagdatul B¹ C] Bagdatum
Lat 30 ce] câți A² B 33 îndoitu] în două părți M da] să dea B¹.

109. 2 în ceste părți] în părțile acestea B] într'aceste părți M] ceste părți A² și (I) om B M liniște mare C. 3 întemeiată] temeinică C den] de C amu om A² B C M. 4. și (I) om B M megieșu] megieșu B²] veciniu A² Și (II) om B 5 și om C aice om B¹ orașul Eșilor] oraș în Iași C M Iașilor B² nume A² M 6 sfinți om B¹ a] a¹ A²] om B¹ beserica ce să dzice B² dzice] chiamă C Tru C Trei B M Sfetitelei A² C Svetitele M 7 apoi mai pre urmă C mânăstirea B C M a doa mânăstire om C. a Golăi] Golăia M] ce să chiamă Golăe B¹] ce să chiamă Golua B²] a Golăei mânăstire C 8 să văd B¹ 9 iscusite B¹ îi dzic] să zice B¹] să chiamă M boiarin B 10 Golăia M. Golăiu A². carele] carie B² într'acela] pre acel M acel B¹ C au avut] au fost avut M au avut făcută] zidise B o om C bisericuce mică B. băsărecuce M 11. ani Codd] a¹ A¹ moștile A² B¹ 12. a sfintei om. A² preapodobnei] preacuvioasei B C M. în anul] leat Ax 7148 Codd] 7158 A¹ a cărui B¹ M 13 svintă] sfântă A² B² M] om B¹ dupre A²] den B¹. loc B¹ vei ceti B¹. citești C viața ei petrecută] și cum au petrecut B 14 dumnezăire] cinste și cucerie Ax în Minei C] om A B M Lat 14-15 în luna dzile] Octomvrie 14 A²] la Octomvrie 14 dzile B¹.] in 14 zile a lui Octomvrie B² 16 și om B¹ 17 cele om C în Iași B C om A M. cele] aceale M] om C cu cinii] cu farfurii Ax] hypocausta et conclavia testulis fictilibus hollandici opera Lat] Cuciniu K gradine C. 18 sintu om B făcute] zidite M 19 așădzat] înfrumusețat Ax. carele C stătut] șezut B¹] trăit M multă vreme A² C stătătoare] aședzate C 21 oi dzice] să zic M] voi zice A² B 22 currea] izvorea B¹] mergia Ax den Moldova B¹ în Moldova B² V A Ureche 23 tot aur A² B M O₁ putea] Voi putea A²] Și voi putea C] putea voi B] ași putea M] pociu Ax 24 să afla] să va fi aflat C care nu-și] cela cine-și nu C] care singur nu A² 25. scară de om C de fericie om M fericire C susă] înălțasă B¹ 26 singuri om B¹ nice cu A² 27 nu-1 era B¹ o A² B C M potrivă A² B² C potrivă lor M așa în bine B dezmărdăciune B¹ 28 pre atunce Leșii om M] cu Crăua Leșască B²] cu Țara Leșască B². și (II) om C ase om B¹ 29 di pe] dupre A².] de pre B¹ C acele vremi] atuncea C păharul mâniei B¹ 30 alte om M 31 necumplite A² zburdăciune] dezmiardăciuni Ax 32 sue] înalță Ax prea om C bivșuguri] bișuguri A² B] îndestulări Ax. 33 omenească] omului C peste măsură om B păcatul] păcat C și pre] iară C] și dupre A².

1 păcatul] păcat A² B M îl urmadză B C 2. aice țara] țara Mol- **110.**
dovei B¹ singur] însuși B C 3 câteva] multe C 4. la țetorie] ținitori
M oamenii săi de casa. lui B¹ 5 lui Vasilie vodă B] om A¹ C M]
lui A² ca] și A² mari C M 6 luându] lua C băieții] fetele C] copii
Ax curții A² B C faptele A². B faptele lor M 7 arătat] răsplătit
Ax casei om B² 8 Vasilie] Mateiu A² 9 În cești ani om M
Într'acești A² B dupre A² 10 Vavilonul] Bagdatul C spre Împără-
ția Turcească] în sama sa C] în sama împărăției sale M 11 găția
A² B M tare] să vie M 12. după Osman ad despre Leși M 13 de
a dreptul] drept A² C] drept B¹] de dreptul M] om B² 14
atunce] atunceși C M a lui A² B C 15 dupre A² Și locul lui]
Și în locul lui sultan Murat au stătut B¹ după locul lui ad la împă-
răție M 16 Ibrahim A² frate său om C dat] plecat B zburdăciuni]
dezmerdăciuni A²] voluptatibus Lat zburdăciune B¹. C M 17.
hălăduit] scăpat C după acestea ad în liniște pre pace, hălăduind C.
18 răscoale] răzmirite Ax 19 în cești] într'acești C a1 B¹. sfadă
A² B C 20. dela noi om B C M 22 sfadă A² B C și cu împăratul
C 23 câtva loc om B² cu om M 24 serdar om C] quasi campestris
dux nostiorum Moldavarum Lat 25 după Racoți ad cniazul de
Ardial C 26 zu] a A² M și om B¹ fucii A² B 27 cei Mariei
om M doamna Maria B² doamnei Mariei om C dupre A² 28.
Rașivil A² B² Rașivel B¹ C M Razivil V A Ureche Ragivil K.
cneziua B¹ cneia B² Litvei B² C M 29 dupre A² de] cu B²
30 lege Codd om A¹ calviniască] calvin C M mincinos mitropolit
C mitropolit de Fiandra] canonico Franciae Lat] popă K Fiandra
M Fileandrua B¹ 31 de supt ascultarea] excomunicato a Lat de
Râm] de Roma Ax] Râmului B legătura B soboarelor A² B² 32
dumnezăești A² B C 33 pre om C pohte] faptele V A Ureche.
cele trupești C

19 Piasecki, 620

1-2 la care slobodă om C 2 Fiandra B¹ 3 mirat] mirare Ax **111.**
viacilor M 4 inema B¹ să (II) om A² B² făcă aceasta A² acestu
lucru] lucrul C 5 în sfat om A² boeri om B¹ K 6 Thoma M
7 Iorgachii B¹ Iorgachie M vistiariul Ax după capete ad ca acelea
B¹ C debia om C mai avut C 8 această țară] țara B¹ 9 lege C
despre] de cătră A² 11 sta să să făcă] au silit să să făcă nunta
aceasta M numai să să făcă C 12 ce] însă B M voie] pozvolenie B¹.

M]om A² 13 aceie]aceia C M 14 la care]și M care nuntă C, 15 chipurile]capetele C]chipul M său M fostu]vint M curțile]cărțile M lor]sale M 16 feciorul lui Simion vodă om M 17 de Kiev]Kievului B¹ 18 Ianoș A²]Elnăș K 19 singur om C 20 Dynkul Lat Dinul K să împăcase]era împăcați M amu om A² B. C M 22 nimica A² den]de C podoabele A² B M 23 trebuie B¹ o veseli B 24 strune A² Meșteri de bucate]bucătari A² dentr'alte]den alte M 25 dzicători de jocuri C]musica, choreae Lat împodobită A² B C M 27 alaiu C]cavalcata Lat 28 peșiene]peșiane B¹ C M]pene A²]clitii Lat șlice]ișlice A² petrecăni]veselie C trăgânându-să veselii]lungindu-se veselii Ax]trăgânând, s'au veselit B¹ veselii om C. 29 și au B¹ Rașivil B Rașivel C M doamnă sa M 30 bogate]bogată B¹ C]scumpă B² 31 vârtute]putere Ax. 32 de Râm]al Romei Ax dodnială]bântuală A² 33 de *codă*]dela A¹. sâinatorii A² B sinatorii C M

- 112.** 1 Vlădislav A² sfadă]războiu Ax Turcii, adecă cu împărații lor]împărăția Turcului A² B M 2 lor]Turcului C gătre a lui A² B. C 3 apoi om C vei ceti B¹ poveste C gios]înainte A² 5 Rașivel C M Rașivil A² 6 vintor]voitoru M Rașivel C. M Rașivil A² dupre A² 7 soliiu]cnezie K 8 atâta cât A² amu om A² B C M 9 oprise]au oprii A²]îl oprise Ax a]al Ax]om A² aceluia A² C 11. Ce]iară apoi M 12 birului]haraciului Ax altu C spun om C 13 Petreceaco A² B² C care-l B¹ 14 *după ei ad* că iaste A² C]*ad* să fie B² dentr'alții]dentre alții A² B M]om C în]la C]de B M 15 noi om C. om]vom A² B C M 17 dupre A² aga birului B¹ la]în B² 18 birul]haraciul Ax 19 și țările om M de primejdii om C 20 Că]Și B² dat]lăsat C să aibă *Deși se repetă* mai jos în aceeași frază, *aceste cuvinte se află în toate manuscrisele om* V. A Ureche K 21 pre om C 23 și altul B² C 24 carele C este]-i B. 25 esă]este K la]de B 26 om om A² acmu]astădzi B. până acmu om C 27 trebuiașcă]trebuie C găcește]nemerește Ax otcărmutorul A² 28. c'au]că o au M găcitu]aflat Ax găcitu C 29 părerea]vorba C voroa]vorba C 30 tocnăsc B¹ 31 cu a doi B¹ a (I) om C]ție M.

- 113.** 1 acea C 2 găcite]nemerește Ax 3 dacă]după C ce 4 smintelele B¹ 5 am vădzut]au căzut B¹ K șopte Ax amu]acmu B C M în]de B¹ veacul A² 6 lovitul Tătărălor]de s'au lovit pre Tătari B]de au

lovit Tătarii Ax 7 pe Prut și om B¹ prada de Tătarii B¹ K de] au A² de agiunsu om B M cu om C. cu cătă om M 8 și plian om M Și om B C 9 sfātuindu-se Ax 11 răsipă] stricăciuni Ax asupra om C foarte om B¹ K 11-12 stat bun] stare bună Ax o om C 13 țărâi om C den ceie] dentr'aceia A² B C 14 a domniei om B M pri-lejit] tâmplat B] întâmplat Ax trui *codd*] 3 A¹ înoini C 15 Beligrad B² 15-16 după care Dabijea vodă om A¹ dupie A² 16 neîmplinindu A² neplinindu-să M și murit A² tot om V A Ureche 17 dentâi a om M treia domnie B¹ C 18 trei domni] câte trele domniile C cinici-șease sute M sau 600 B C 20 șoaptele] tocmelele M numai om, B 21 și om B¹ Petriceico A² B² C 22 și s'au dus] au eșit C faptă] nevoie și faptă C] fapte Ax 23 să stânge] s'au stins Ax Țara Moldovei] Moldova M 24 Rațivil A² Rațivel C M dupre A² după zăbava sa om M 25 la (11) om A² B C 26 o au B¹ Sniatin A² B² el] însuși C singur om A² B C M 27 pe la de Ardial om M V A Ureche de Ardial] Ardealului A² 28 acele trebi] aceia treabă C și pentru C lor om B Împărăței om M 29 turcești B după Turcului ad lui sultan Murat C 30 să hie vrându] că au vrut Ax vrându] vrut A² 31 la] în B] atunce la M după Suceavă ad atunci B²] ad atuncesi B¹ de] de după M domnu său om A² 32 Rațivel B¹ C Rațivil B² ce] iar B 1a, doamna Marie om B¹ K fata] fie A² fata sa om B C M 33 iară nu C

I istovim] am istovit B] săvârșim Ax 2 domnie a] domnia C 114. 3 fericită după aceasta A² 6 Cap A² C 17 A² B² C Titlu Pentru Căzaci, ce niam sântu și pentru Hmil hatmanul lor, câte prădzi au făcut B¹ K Pentru Căzaci ce niam sintu C] Pentru Căzaci de ce niam sântu M 7 cei om C striini A² B 8 cu] fără de C pomenire C de lucrurile] povestea M 9 Moldov.1 noastră om M lucrurile B² în țara noastră] a țării noastre B¹ 10 noao C 11 a pomeni om B² povestea lui] de povestea lui C] pentru B¹ hatmanul C 12 dela] de om B¹ și om C 13 la] cu C 14 Dumnedzău știe om C 15 vor fi trăitoare Ax 16 a om A² B C tuturor răutăților] toate răutățile M pustierei A². B² pustirea C B¹ pustietatea Ax 17 împușinarea C răsipirea Ax. 18. pustirea B¹ a țărâi B² 19 mainte] mai nainte A² B M om] vom A² B C a scrie om B M de rădicarea Ax 21 pomenire K și de când sintu om C 22 sintu supt cest nume Cozac] să chiamă Căzaci M cest] acest A² B 23 întrebându-să C 24 Cozac om B 25 peste] pre C] pre lângă B¹ Volgăi

A² B C M 27 său]lor B¹ Ruși A² B² C]Rutheni seu Rusi *Lat.* rămășiță B rămășițe Ax 28. a om A² B² 29 supuinđu-ı B Chievul C. 30 sama]măna B¹ gios]jos A² B¹ și om. C cea parte B C. 31. iasta]ceasta A² B C M

27-31 Piasecki, 53, *dar fărđ amintirea cnezilor ruși și a căderii Chievului care sunt luate din Passkowski, 236*

115. 1. vecinătate] a fı supuși A² 2 vânătorie C la câmp] om B¹. câmpu B² C 4 den hirea] de felul M de (I)]și B¹ de pe]dupre A² C]de pe M stâncile A² C 5 ape]apelor C la loc om M 6 vase B¹ vasuri B² trecere K pot B și acele]și și A²]fără numai Ax ale A² 7 grujă A² B. 8 de acele C locuri]praguri B¹ 9 crau] chesariu M 10 oameni om C 11 driaptă C lefi A² leafe B M. efe]lege K căpetenie C 12 rândul său]rânduială sa Ax bulucire K 13 oștire K 14 dodua]dodeia A² B]bântuia Ax marginile] la margine B¹ țărâi]țărăle B¹ 15 de pe]dupre A²]pentru că era B¹]de B² M sprinteni B¹ sprinteneala V A Ureche Și depe . oameni om B¹ K 16 Cozacı B M adecâte A² îmblă C 17 câmpu A² B după]dupre A²]pentru B 18 de atunci om B² C. Cozacı B². C 19 adecâte A² oaste]este V. A Ureche 21 și om C 23 11- om B și om C. 24 dobe A² B M trâmbiță A¹. după A² 25. 11-]1- B C pozvolit] dat voie Ax și (II) om C și de C 26 raestrovı Ax rejestrovı V A Ureche conscriberent nominatim militiam *Lat.* adecâte A² catastif A² catastife B catastih Ax 27 până în B² pân la Ax patru zăci de mu B¹ M său]lor B¹ C. un]într'un B¹ 29 mă-nunte]mărunte A² M]mici B¹. Trăhtimirov A². Trahmimirov C Trechmırow hoc est triplicis pacis *Lat* Și aceasta]Așa M 30 după începătura ad lor și M. după A² ce cădzusă cneadziule]căderea cneazilor B rusăști]leșăști C 31 150 A² B M o sută și cincizăci C] 108 *Lat* încoace om B 32 După A² De pe M C 33 țărâlor]țări M. și până B² și om C la Anadol M nu hălăduia]n'au hălăduit C.

10-14 Piasecki, 52—53 15-21 Piasecki, 53 22-31 Piasecki, 53—54, nu pomenește de răestrovı și de numărul Căzacılor 32-33 Piasecki, 54.

116. 1. Sânopul A². B după Sinopol ad și A² B C Trapezontul B² C. Trapezondul B¹ 3 și (I) om B Misıvrına A² C]Misăvrına A¹] Misıvrına B M 5 la Enichioı om *Lat* pre Boazu B C M]om A pre scursura ceie om B C M. 6. cu care]unde B]ce M. să scură]

cură B. den Marea Niagră M Albă] Neagră B² supț cetatea Țari-
gradului] lângă Țarigrad C 7 Împărăției Turcești] pre Împărăția
Turcească A² 8. Turci] Împărăția Turcului la craul leșesc M
ponoslu] ponosluri M] imputăciune Ax pentru] de M părțile] țările
B¹ M. 9 socotindu-le M. 10 Împărăția Turcului] Împărăția Tur-
cească A² B²] Turcu C făcea] au făcut M 11 dupre A² mare]
marea C.] Marea Niagră M 12 mare dobânde] mare dobândă B¹ C
M] mari dobânzi A² avușu] avere B¹ M scotea] agonisua Ax acele
avușu] aceia avere C averi M 13 biserică și mănăstiri de piatră
B C 14 la] în B¹ ce-1 Ax care-1 C. cărua dzic] ce să chiamă M
15 cea den] în B. cea den . bolta] mare M. 16 tot cu M scân-
duri] table B C M aramă galbenă] galbene de aramă B și om C.
scândurile] tablele M] om B C 17 mai îmble M 19 a] al A². B
doaa mu M. 20. puște C M] tunuri A² opriala C 21 știa] știu B².
22. oșteniea] a fi oșteni M den ceie] pentru ceia M] dentr'aceia
B C rădicat Căzacu M 23 Palevaico K după hatmanul ad lor M]
ad căzăcesc C 24 mai pre urmă] apoi B¹] apoi mai pre urmă A²
Cuzâma C și Căzima M 25 Până] Apoi M neticnială] neticnă A²]
neodihă Ax 26 și (I) om B M hătmăniua B¹ doi codd] 2 A¹
27 după comisari ad să le fie B gudeță] judecătî A² otcărnuia A²
28 după vremea ad și unele C. și alte toate] le au străcat toată
volnicia M 31 crai] craul leșăsc C în anul] la văleat A². M. om.
în anul .. craul om C loc alb codd și Lat Vladislaus quartus Lat.
31-32 craul în capul om B K 32 în capul] la cap A²] în cap C.
al om A². C în capul al 16 om M 33 vârtute] putere Ax dupre A².
atâte om M izbânde] M și om B.

I-7 Piasecki, 54 17-21 Piasecki, 590 18-20 Piasecki, 590, dar
pune 200 și nu 2 000 de Nemți 21-29 Piasecki, 599

1 așe om M și (I) om A² 2 bișuguri A² B 4-5 text latin numai 117.
în A² Talis est gradus supremæ potentia, ut, cum non possit in
eodem statu permanere, descendat ad magnam impotentiam Lat
(retradus din românește) 5 adecă] adecâte A²] om B C. M K
6 vârtutu] puteri C acia] acea C] cen A² de om M a om B C.
7 tot om C acea stepenă B¹ C mare] tare B¹ slăbiciune A² 8 și
toate B sue sus B² C sus om A² 9 purced] dar Ax îndărăt A²
B M 11 Vlădislav A² B praxis B C] praxim A¹ M] praxium A²
adecâte A² 12 știință] facerea C când cu M 13 fusese] au fost

C. M]era B singur] însuși C el om M cu sine om B C 14 Jigmon A². Jicmond M 15 Venețieni Ax. 16 papa] popa C de] den B¹. C.] de în B² doasprezece Ax oaste] oamini C. hafa om. A². 17 Venețianii B¹. Turcii] Turcul M 18. gând A² B M craului C. sfada] bătălie Ax 20 adunatu] împreunat A² Selezii C 21 a împăratului A² B împăratului nemțescu om C 22 dupre A² d. pã cu ad Leșii A²] ad craul și cu C împăratul nemțesc C 1- om C 23 Niamțul] împăratul M de om B M făcându] dându M 25 ales om M. la] a A² ghegeneral peste toată creștinătatea B adecâte A²] om M 26. oști B M împotriva] asupra A² 27 sumă] samă B] somă C M 28 lui] sa A². B Anapoli Ax 29 nemțescu] Nemților V A Ureche 30 Svedul M iară A². 31 șease mii M 7000 Lat moschiscescu] Moscului B² 20 000 de oaste C 32 gatr om C Vlădislav B¹

- 118.** 1. pre atunce] atunce B¹] om C 1-2 diac . pisar] pisariu oștilor B¹.] pisariu sau diac B²] diac adecă pisar M 2 craul și cu M. 2-3 cu dânșii . craul] multe voroave de taină au vorovit craul cu dânșii C 3 lor] lui C pentru] de B¹ 4 locurile C 5 amândoi] doi M. dându] dăruind C 6 uric] hrisov Ax pre Căzaci om. B. 7 bătrân] vechiu B pisariu] notariatu Lat 8. câtăva samă de om M sumă Ax 9 găti M 9-10 toți .. stat] întâi toți au primit M vor A². B C nemțescă] leșescă B² amu] acmu M] încă A²] om B. C. sosisă] era sosită B 11 pân om A² giudețul] giudecata Ax 13 pre] dupre B² pentru om C 15 craului] lui craiu B¹ C pre craul B² M 16 sfadă] războiu Ax. Turcul C. 17 amente de B¹ strămoșu-său B¹ M. și bănuia C pre craul M 18 cum că B¹ știune A² B² 19. de om C or] vor B² A M. ari] a M] va A² B 20 cădea] rămânea M să prilejise de murise] atunce au murit M prilejise] tâmplasă C 21 și așe] Deci M 22 cu] de C lucruri B² C lucrurile A² B¹. gata fiind A² s'au] au M să-1] să-1 M să-1 pozvoliască om. C] să-1 dea voc Ax 23 lui] sa C oști streine M Turcului B M 24 înainte de Au strigat ad Iară Leșii M în gura mare] în glas C] om M că om C 25 or] vor A²] îndată or M 1-au] au B. Deci surupa] Și așa s'au scurtat M a să surupa] asupra Turcilor gândul a-1 surpa A² surpa B¹ C surpare K 26 craului] lui A²] lui craiu M și a merge] au mers A²] și au rămas M 28 cum] că C 28-29 la acel gându a lui om M. 29 au îndemnatu] să fie îndemnat B¹ 30 asupra Leșilor om M 31. am fostu] m'am tâmplat M la] în M. la carte om B îmblam la școală, la carte om M 32 pe la Bar om.

M canțilerul B¹ C canțilariul A² 33 inema B¹ M craului] lui
crai B¹

12-20 Piasecki, 605, *m'n pe scurt* 20-21 Piasecki, 604

1 să făcuse M mergere K moștile C 2 lui om C la] de A² B² **119.**
C M 3 întorsu] întoarcere A²] întorsul lui C 5 Neculaiu C
Nicolae M 6 vro] vre o A² B² M trei A² B M] 3 A¹ C can-
țelariul om B¹ M] canțilerul C 7 mera M mai om M 8 vie]
fie venit M vre un M canțelariu A² B cantiler C Ocraină A² B¹ M
De iaste așe c'au] Deci de au M. 9 cu] pentru M 10 eu scriu C
11 strine A² B² M dupre A². 12 și gățirea iară ei om B² în]
la M țara sa B¹ 13 s'au întors B triaba lor] lucrul și trebile sale M
lucra] făcea B 14 craului] crăești B] lui craiu C să gățua] sângua
M pre] de A² B C M mare] Marea Neagră B¹ oblicindu] înțelegând
M 15 gătează M fiind sup M 16 sintu om M toate om M părțile]
trebile C 17 și să părăsească B să să părăsască C lucrul acela C de pati-
mle B² C de patima B¹ M 18 și a lui B² Sulim A² B² C om om C.
20 Hmil pisariul M 21 alți om C 23 amu] fiind A²] era B C M
gata B C au începutu a veni] vinia M 24 venire K cei om B¹ M.
25 Hmil pisariul B¹ 26 danie om V A Ureche craul C B¹ 27
odaie] praedio Lat besericuce C lângă odaie om M 28 den dzi în
dzi om M slobodzie] sat M 29 Sobotov B¹ loc în câmpu om M
câmpu C 30 Tismenului A² Tăsmănelui B Tismanului C Tismănel
M starostia fiind a Ceahrinului pre sama B¹ 31 lui] hatmanului
C Horunje C] vexillifer Lat feciorul A² B C M 32 hatmanului C
lui om C Ceplinschi C totdeauna] în toată vremea M pârâia] au fostu
pârându M 33 slobodzica aceie] satul acela M

26-33 Twardowski, p 5-6 *Miron Costin amplifică știrile izvorului,*
care nu cunoaște numele Subotovului

1 Sobotov B¹ dzăcându om M Pentu om B² moije A² C 2 Și **120.**
așe] Deci M prilejindu-să] tâmplându-să Ax Horonje A² Horunje
C 2 Ceahrinului] lui Ceaplinschi B 3 Orului] in oram Perekop-
pensem Lat 3-5 unde pre Nohai] de au prădat pre Nohai M.
5 și om B² întorsul său] întoarcerea sa A² său] lui B] om M.
au venit om B² venit pre la B¹ starostia] hătmania Ax 6 peste om,
M gura] pâra C 7 a lui A² B Ceplinschi B¹. 8 și târgușorul lui]

satul M]slobodzia B lui om B C carile mai sus pomenim] ce să chema M carile] ce C] care B mai sus om C pomenim] s'au pomenit B C Sobotov B¹ 9 l-au dat] au dat-o C] o au dat B pre] în B nu l-ar fi scos] nu-l vrea scoate C M liav B¹, C M 9-10 Și de bătrână] însă pre Hmil de nu-l vrea scoate o slugă bătrână liav den slugile lui Conepolschiu M 10 o om B¹ Zafilihovschii C Zahvișilovschii M 11 amu om A² B C 12 hălăduindu] scăpând Ax Hmil om C pentru] pren A² B pentru Zațvilihovschii om C M Zahvișilovschii B 13 Horonii B¹ feciorul hatmanul om. A² 14 hatmanul om A² B C de] den A² B M de Ceahrin om C 15 Sobotovul B¹ 16 de a mână B¹ C M] den mână] A B² dzile om A² 17. au lăsat Ceahrinul și om M Periaslavului B¹. C. M] Periaslovului A¹] Perioslovului A² 19. polcovnicu C polcovnicul] acel polcovnic M] polcovnicu C de Periaslav om B M Periaslav A² C] Periaslov A² 20 priiatini C 21 scăpat] năzuit C] fugit M 22 fără nice o zăbavă om M de nice C 23 loc alb Codd la hanul A² 1- om B hanului om C 25 câte și om M despre] dela B¹ M 26 nime] nime] om C ca om C martur A² B² C. 27 după cu noi repetă cu noi A² pre o M 28 rădică Leșii M 29 -l om C dela Turci om M cătră crăia lor om M amu] acum C M] acum A² B este] sânt B M] iaste lucrul C 30 ce om B volnicie B C M dâșii] ei A² 31 ado A² 32 de slujba A² B o om A². B moșu-tău B Șaaran K Șaan chirei B C] Cheri Ax] Szaray kirey Lat 33 mari A² B

1-24 Twardowski, 6—7 25-33 Twardowski, 7-10 Discursul lui Chmelnecki lipsește la Twardowski, care dă numai câțva din ideile lui în orăție indirectă

121. 1 lăsa] lipsă B¹ mare] mari A² B²] multe B¹ avuție] avuții A². B²] averi B¹. C M dobândă M dobânzi B¹ C 2 carele B¹ în] prin B¹ ț-or] îți vor A² B² M veni ti-vor B¹ 3 întăriașcă] întoarcă V A Ureche, tău] său A² 4 Liavul C M Leavul B v'au] au B¹ C 5 călcare K Leșii] Leavul B cât om B¹ țin ei B¹ 6 Bugeagul M cu om B¹ 7 săi] lor B¹ îl om B pradă-l C 8 v'au] au M Or] Perekopum Lat] chateau d'Ory Fr 9 craului] lui craiu C Cititi-le] căutați-le M ne om B¹ C K 11 luminate hane Ax n'oi] nu voi A² B 12 oi] voi A² B C 13 îndoit om C 14 a] ale A² solia B¹. ca aceia A² C M 15. le didească B Căzacilor om B Bărăbaș C

după Barabaș *ad* hatmanul căzăcesc M 16 pre] prin B² M printr'însul B¹ dânsul] Hmil M pre] supt A² B C pre vremea găti e] când să gătiua craul să să ridice M gătirii Leșilor B¹ 17 scris] pomenit B¹. M și le furase dela Barabaș Hmil *om* M 18 Iară] însă M. hanul *om* M ce] iară M Tobai C K carele B C M 19 pre *om* A². atunce] acele vremi C M beiu *Codd*] *om* A¹ sa] lui B² 20 Dzi] Să dzici M fugit] fost C 21 cu hanul] Hmil] Hanul și Hmil V A. Ureche] Hmil cu Hanul A² M] Hanul cu Hmil B 22 depreună] împreună B² C] dcmpreună A² Tobai K de odată cu oaste] și au avut M oaste ca *om* B 23 însă *om* B¹ M într'ales] aleși A² B². oșteni *om* M 24 de scăparea lui] că au scăpat C 25 care] carele C] ce M 26 a să face M facere K nu s'ari îngloti] a să face gloată M] a nu să înmulți Ax 27 spre Ceicar pre Nipru *deplasat r 30 după* lovești în toate *codd* și Lat K *ceea ce face freza fără sens. La V A Ureche așezat conjectural după* Calinovschii Cercaz] Cerchaz A²] Cechiaji B¹] Cerchez B² 29 Șarpele A² Pe șarpe B până nu] când B² 30 Ce] iară C 1- *om* B acolea *om* A² putut] apucat B² 31 a trage B tragere K 32 Cerchezului B² Cerchiajului B¹ a *om*. A² B M 33 cât] dacă M îndată *om* M oaste] oamini B.

1-33 Twardowski, 7—10, *Miron Costin amplifică cu știri noi*

1 orânduit] ales M trei mu B¹ fecioru] fiu A² 2 cu Ștefan B. 122. o mic Ax 3 pen] prin C de pen orașele Niprului *om* M 4 -1 *om* B. 5 le dea C carele C amu] atunce A² B¹] acmu B² C M 6 de pen] du pren A² B de pen ostroave *om* M 10 de pre] dupre A² M. și așe] deci M au făcut *om* M 11 ce să chiamă] anume M 12 în număr cu multu] și M 12-13 în câmpi *om* M 13 și *om* M cu] în A². B² M călărimea C iară] și M 14 pedestrima C den sinețe] den flinte Ax] *om* M împresurându-1] 1-au împresurat M 15 iară Leșii în loc au slăbit M de] den B² 16 care] ce A² B¹ cu *om* B² cinci *codd*] 5 A¹ 17 dânsii] Leșii M Deci toată M 18 și singur] cu M și Balaban B² și Bălăban B¹ C ce] carii B¹ 19 topitu toți B pre] în B pre câmpi] pre loc M] pre loc, pre câmpi C 20 Iară Sapiha M. Bălăban C M la robiea] robii B] în robie M 21 la Tătari B¹. M. 22 audzindu] înțelegând M nevoia] perirea M] patima Ax celor] acelor C 23 oaste] Leși M ale sale] a lor B¹] a sa C] ai lor M. 24 oameni] oaste A² B M] oaste și oameni C le *om* B M mai *om* M după rămăsesă *ad* cu dânsii, să le dea ajutor M 25 Ce] și M.

doao A² B² M după]dupre A². după ce au eșit la câmp] *om* M. câmpu A² B C 26 oamenii A² de oameni scăpați *om* M.] dintre cei scăpați din războiu C 27 sale *om* M în război lui *om* a lui A². B. Ștefan *om* M 28 cura B]alerga Ax de pe]dupre A²]de prin B. la *om* B¹ M 29 toate *om* M ostroave M 30 au sfătuit să să *om* M au sfătuit să să întoarcă]s'au întors M Ce]însă M 31 și *om*. B¹ de *om* M că iaste slabă A² îndrăzneț]simeț C dupre A² 32 în loc]îndată M pre la C M.

I-33 Twardowski, 7—10

- 123.** 1 orașele]satele M.]satele cele C 3 acele]cele B¹. *om* M oaste a]oastea M la]în C primejdia A² B M]succubuit *Lat* carii C 5 după Siemawski *ad et Lanckoronski Lat* și]cu A² C toate *om* M capete *codd*]capetele A¹ Gloata, câtă]Și căți M 6 după cădzut]ad în robie M perit]cădzut *V A Ureche* 8 peirea A² M cu Ștefan Potočhii *om* M 9 burzului]întărâtat A²]rocoșit M]rădicat Ax]conspiravit *Lat* 10 să-și ție M 10-11 Barabaș Și de mirat *om* M 11. mirat lucru C că și Nemții A² hucenit A² însă]că B 12 acele numai *om* C numele B M Nemți]Niamțu B¹ iară]că M toți]tot C. 13 la]de M grumadzi]gâtul Ax 14 pre câteva capete B¹ mai era nemțești]de Nemți câte mai era cu dânsul B]nemțești ce mai era M 15 cu toții A² și]de A² 16 acum A² au purces]s'au cuprins M]au scurs Ax 18 pustire C 17-18 în multe părți țărâlor *om* M 18 surupare]surpare A² B]supărare C]cădere M slăbiciune *om* C 19 puteri *codd*]*om* A¹ a mare]amară K 19-20 răsipă plian]vărsare de sânge, ce prăzi și robii M 20 robie A² B. mâmile A² B C păgânești]păgânilor M]Tătarilor și a Turcilor Ax după păgânești *ad* ce răsipă acmu, ce cetăți mari și nedobândite, ca]pustire țărâlor în multe părți de lume M 21 iar la A² C Și]iară C. 1a (II)]dela A C cineva]oare cine M 22 că letopisetul acesta]căci am scris M acest letopisăt B 23 multu *om* M strune A² B² pomește *om* M de loc *om* M și de țară B¹ țara noastră M 24 făcut-am]răspundzu că am făcut B¹]să știe acela că am făcut M 25 țării noastre B¹ carele C prilejit]tâmplat C M Și acele să să știe *om* M să să A² C]să A¹. B 26 țara aceasta B sângură]însuș M 27 de adunare C amestecare B¹ 28 acestea *om* B¹ prin]pin C]pe în M. 29 năprasnică C turburare]scădere M a Crăiei A² M Însă *om* B²]Ce B¹. țara noastră B 30 norocul A². B² cu]

și M vâlhva C. vâlva B a lui B 31. a1 A² B și om C dupre A². să rădicasă]s'au rădicat M Hmil hatmanul C au stătut]sta M 32. nimeni A². B² M *loc alb* A B² C M]7157 K]sequentem *Lat* Într'acestu an om B¹ 32-33 începătoriu .. țărăi om M 33. după țărăi ad. în care an B¹. țărăi om B² după Tătarii ad bugigeanii C.

1-15 Twardowski, 7—10

1. cu robi și cu plian B plian]robi și cu duum M și o samă de Crâmeni om. M Crâmleani A² B lovit]întrat Ax 2. la întorsul său om M. său]lor B C]om *V A Ureche* ce trece]ce trecea C]trecătoare Ax 3 și (I) om M câte ceva A². văi de pre B C M 4 lângă om B². jalbă A² B². jeluindu]jăluind A² B]om M 5 Și]Deci C prilejindu-se]tâmplându-să M. 7 vindu iar B jalbă B². pre]pentru B strică]pradă A². au fostu]era B¹ C 8 pre căpitanii C dându-le poruncă]poruncindu-le C M purceadă]purcează A². B]încălece M într'acia dată om M 9 toți om B dm slugi]slugile M 10 cine B¹ M ari vrea]va vrea B¹ M]au vrut C să margă în dobândă B în om A² 11 niumul]Moldovenii M]neamul Moldovenilor A². B a Moldovenilor C]om A² B M 12. fiind lacomi A² B care]cine M și den oraș om M 13 dobândire K a dobândi cal]au încălecat M cal]caii B¹. C orașul Iași M toată sama]tot felul A² 14 pre om A² den slugi]slugile B² și *codd*]om A¹ 15 depreună cu slujitorii om M de veste C 16 negândindu]nice gând având B¹ 17 descălecată orda]descălecați oarda tătarască C temeiu]praetorio *Lat* un sat anume om M. 18 Răzina *codd*]Răzine A¹. încărcăți Tătarii om M Tătarii om C de (I)]cu M de plian]cu duum M 19. Nefiindu gata om M gată Tătarii B¹. 20 sabiile B¹ C 21 carii om A² 22 putut a hălădui]hălăduit B¹ M a om A² B² 22-23 ce Lăpușna]însă și până la Lăpușna le au ținut calea pe multe locuri ai noștri M 23 la om C 24 carii]ce M aceie masă]aceia vreme la masă A². 25 vartos]mult B¹ 26 și den socotiala]așa numai M socotiala]nesocoteala B]socotială C să nu să C 27. cu om B² C 28 Bugeac A² B îndată om M făcut]dat M. 29 jalbă A² B² de veste C. 30 spre locurile lor om M lor]sale C. fără]nefăcând C a țărăi A² B M 31 după atâta ad samă de C. atâta robi]dobânda M atâtea A² B M 32 a om A² B M mare vrăjmășie B 33. izbânzile B

125. 1. trimis] dat B] făcut C după împărăție ad cu jalobă M pre] de A²] pentru C vodă om M pre] pentru C] de A² 3 și prepus C] om. A B M acestor A² B M. țări] părți C tare] tari B¹ C de (II) om C 4 ce] și C pozvolit] dat voe M] dat poruncă Ax. hanului] pre hanul C prădare K 5 acea faptă B¹. 7 cu grje] tare M grijă A² B curtea] curțile A². de îmbe] dentr'amândoa A² de] dela C 8 curțile] părțile A² B M venit] căzut cu M. Sefir B¹ 9 aședzase] înșălășă C pren] din C 10 blânde] bune M să părea] s'ari părea B¹.] s'au părut M nu are B¹ 11 a] ale A² aceie om B². 11-12 pentru în țară om M 12 Tătarălor] lor Ax 15 ordelor lor] Tătarălor M 16 curmedze] curme C M semțna C sămetna M în (I) om A². 17 acel A² 19 singur om B² M purcează A² B M 20 cât] îndată M soltanul] hanul M amu] era A²] iar B] fiind Ax] om C mai nainte C mai înainte B 20-21 amu Moscului om M. 21 era A² B² C] om A¹ îmbe] amândoa A²] om M 22 cu taină M după Nistru ad în sus M Sosindu, îndată] și M s'au împărțit M 23. oștile C M. samă] parte B dreptu] drept A² B] om C 23-24 părțile Sucevei] Suceava B] Suceavă M 24 samă] parte B la Lăpușna B² spre Lăpușna C 25 oastea C oaste amestecată] Tătari cu Căzaci amestecați M Căzăcească B Nespusă] Nepovestită M aceasta] ca aceia M] ca aceasta B¹ 26 este om M țării aceștia M de] decât M puțină C 27 acestea C de om B² acum A² 28 carele C. 27-28 Textul între () om Lat 29. nemica A² divan] solennia iudicia Lat 30 dupre A² cum] că M] cum că Ax Atunce au vădzut M 31 după vădzut ad și el C eșit] vinit M 32 într'a căroră cărți nădejdea-și lăsase A² căroră] a căror B] acelor M

126. 1 Drâmba aceie de oști] oastea M Drâmba] tabăra Ax] pars Lat aceie] cea B C] om Ax carea C 2 cu cât B¹ cât ține om M Iașilor A² B M 3 după Dorohoiul ad Hârlăul K în] la C 4 agun-gându] aguncea B 5 In cetatea B¹ Soceviu M o apucasă A² B². C M 6 dela] de C 7 samă B] somă C M 7-8 au aflatu acasă] pre toți pre acasă 1-au găsit M 8 dobitoace B cu cirezi și hergheliu M 9 atuncea B¹. atuncea C de număr C număr] samă B multe om A².] mulți B C] multime au luat M 10 și case robitu om M luat] robit C] luat în robie M și pre A² jupâneasa A² B M. 11 Ciogolea C. cu] și C cocoană A² B C carea B¹. C 12 și (I) om M perit-au M Ștefan Murguleț B C M 13 pământean A² B² între curte] între alaltți a1 curții A² 15 asupra om M 16 cețelaltă] altă C drâmbă

de om B¹ oaste B¹ și om C 18 jtnicearului A² B M] jignicerului V A Ureche] praefecti annonarum Lat cădzut] fost B¹ vistiuar Ax 19 alte multe M alte case A² M h] s' A². 20. Codrului] Codrul C.] în Codrul M Ghigheciului A² Fălcei B² Fălci B¹ 21 codrișorul] codrul B¹ 21-25 îndată Chighecenii] întrând oamenii la codru, s'au apărat cum au putut codrenii M 22 ce au ei acoloa om B Ghigheciul A² în] de A² B² 23 cu copaci înalți Ax că] și A² cum] numai A² 24 de (I) om B. multu] mulți B de (II) om B C M crescută] în pădurea aceea B 25 S'au apărat Chighecenii] Și de acolo Chighecenii s'au apărat B Ghighecenii A² 26 Tătarâi om B după Tătarâi ad ce au hălăduit C 27 Calga A² B C M sultan A² B² C singur om M hatmanul om M 28 Țoțora A² B M 29 coșurile] praetorio Lat 30 Vladnic B²] Vlabnic A] Vlamnic B¹ C M] Wlaneszte Lat Vladnic baltă în jud Iași Marele dicționar geografic 31 la] în M 32 și spaimă] adecă de spaimă mare A² după spaimă ad ca aceea B 33 a slujitorilor cai] cai slujitorilor A² au (I) codd] le au A¹. apucat] luat C

1. depreună cu casele boierilor om M pen] prin B¹.] pe în C 127.
2 Niamțului C Iar] apoi B și singur scaunul] iar el încă mult n'au putut răbda să șadză în scaon M el singur A² sângur Vasile vodă B 3 scaonul B¹ a] ale A² 4 a codrului] în codrul B ce-1 dzic Codrul] să zice C] om B Căpoteștii C 5. după lăsindu ad în Iași B puțintei C apărarea] pază A² C 6 curții] la curte C. mulțime A² B² C 7 Căzaci A² B M amestecați om M 8 de cu noaptea M noapte C după pustie ad și au eșit și aceea B¹ orașul] târgul M orașul Iașilor C 9 au rămas] rămăsese M dughenișă] cășcioară M cia om M 10 boierilor] boierești B¹ și om B¹ cenușă C 11 au stătut] s'au făcut B¹ că om B¹. 12 doduască] dodăiască B] bântu-iască A² 13 era și] să apăra M sinețe] pușci A² închiși pren mănăstiri B] om A închiși om C M pren] în C] de pen M 14 la] în C a om. A². B C M Trei] Treh A²] Tru B¹ C Sfetutelea Ax au fostu] era A². 15 acolo om A² B². au avut] le au venit B primejdii A² B 14-15 oamenii târgul] aprinzându-să mănăstirea M 16 focului] târgului A² Deci om M le au M 17 arșiță] dogoreală A² o on B². 18 în] pen B zăd C și spre C ce este în zid spre hăleșteul orașului] despre Bahluiu, fiind ezit Bahluiu M hăleșteul] heleșteul A²] hălășteul C] heleșteu B²] Bahluiu B¹ orașului om B 19 oameni (I) om M și (II) om B¹ 20 hăleșteu] heleșteu A²]

apa hălășteului M de groaza robiei] să nu-1 ia în robie M.] de groaza focului și robiei C 21 oblicit] înșales M] aflat Ax hatmanul căzăcesc M 22 soltanul om. A² B M. pre un M. 23 că] pentru Ax. șagă] glumă Ax 23-24 *Textul între () om. Lat 24 lucru om A². B¹ C. pre] la B o om. A² C M Deci și A² B¹. C. M 25 Tătarul] Tătarul acela B²] tătar C] mărzac M.] mărzacu acela B¹. 26 de (I)] den A²] om M Țara] Țaru M 27 spătarul cel mare] vel spătar B¹ M și] însă M 28 nu cu puțină] cu multă Ax 30 caba-niță] chlamsy pretiosa pellibus zebelinis subducta Lat și câte pungi de bani om A² B Lat K câte] atâtea M] om. C. loc alb A¹. C. M 31 hatmanul] hatmanului C.] om M mai nainte B¹ C. M încă om. B aceasta C. aceste vremi B¹ M 32 cuscria A² B M, și (I) om B¹. C M mai nainte A² B C M după maite ad încă V. A Ureche 33 solie B¹ domana Roxanda B¹ domnița Roxanda Ax Rucsanda K. V A. Ureche*

128. 1 1-au C M căutatu atunce M și om C fetii] fiii M. 2 Rucsandei V A Ureche K dupre A² B Temuș B². hatmanului om M. lui Hmil hatmanul B C 3. câteva] multe B¹ după lui ad Hmil M 4 În] iar la Ax În . dzile] După ce M] Post paucas dies Lat] Atunce K. Hmil hatmanul C 5 de la Țuțora om M și om V A Ureche 5-6. iară țara dentăiu om M 6 pren A² B C și pustie C fericia ei B¹ acia] cea A²] om B¹ 7-8 S'au prilejit atunce om M 8 băjenile A² B și moartea lui] au murit M Tuderașco Ax Toderăș K. 9 câtăva] multă B¹ M jalbă A² B M 10 pre Tătari om B după pentru ad prada și C stricarea B² C stricăciunea] prada M. 11 după făcut ad Zacelo 33 C Dărăbanu] Dorobanțu Ax den scaun om. M 12 gata] numai M jăcuască B² M jăfuască A² cele om M dupre A² 13 în scaun om B¹ 14. sabia A². B C den poruncă om B porunca sa A² 15 sinețele] pușcele A². li- om B C M dorobanților Ax 16 cu capetele lor om B căpeteniile C. pre unii om B pen] în B M 17. la] în M altă pediapsă driaptă C. 18. certatu] pedepsit B² 18-19 den anu în anu] den ceas în ceas A² 20 33] 34 C. 21 a lui B C. M ce] că B C M dupre A² 22 mare om M omor] moarte Ax] pestis Lat aice om Ax aice în oraș] hic în urbe Lat 23 oraș] Iași B¹ pen] pren A².] în B C M 24 34/35 C 25 singur] însuși Ax.] om M până om B C M 26 dupre A² B Cerchei C Cerchiezi A² B dela] den A² B¹ C M 27 căroră] căriu C căroră oști craul leșăscu om M 28 Beristico B² 29 a treia dzi] trei zile

A² B C 28-32 le au eșit dodecală om M 30 în] mai C. prilejtu] tâmplat B 31 35/36 C Litfa A² B C că] pentrucă B¹] că la B² 32 de] dela C Nipru] Nistru K V A Ureche 33 leșăscu om B C M

I 1-au C hanului om B¹ I-2 hanului hatmanul] Căzaciilor cu **129.** Hmil hatmanul a lua fuga și B] hatmanului Hmil și hanului C a luare K 2 toată tabăra B¹ după tabăra ad și a fugi C toată oastea] totul B¹ 3 înțeles] știut C den] dentru M 4 după Hotinu, ad îndată C 5 soboli] samur Ax 6 hălădui] scăpa Ax lu] cu M 7. răotățile Ax Țărâi om M 8 apoi] iară B¹] iar pân B² dupre A². 9 au perit de rău] rău au perit B M rău codd] irău A¹. după lăsați ad fiindu M 10 ce] carea C Bela Țercov C] Bâla Țercvâ M] Biala Cerkiew Lat] Beserica Albă A B O parte din copiiști au tradus înțelesul acestui nume de localitate din Ucraina II hatmanul A² B C după cap ad și B¹. C. 01] voi A² B 12 den om A². după oaste ad cea B¹ oastea] oaste B¹ C 13 de cei de] încă den cei de B] om A². 14 or] vor A² B C 15 era] au fost Ax mărșu] mers C] rămas Ax 16 așe om M aședzase] au zis B¹] a dzis B² sultanul C după soltanu ad și așezase B cum] că B la om C cela] acela A² B M. după războiu ad măcar C 17 tot supt sabie să pue] toți să-1 tae M. să-1 Ax mai om B 19 singur om M feciorul] un ficior B M lui] al lui B] al său M] său C 20 carele îl] ce B C] ce-l M] care îl A² 21 37] 38 C acest A² C 1-au B și lui M 22 veselua] nunta C M fiu] fiicu C] fetei M Roxandei] Rucsandei K V A Ureche dupre A² 23 lu Hmil om A² hatmanului A² M în anul om B C M. Lat K în anul 1659 Ax 24 netocmală] netocmire Ax în depotriva] între potriva Ax a om B 25 Aceasta parte] Partea aceasta A²] Această parte C după parte ad a lui Vasilie vodă ad C o domnie om C ani A² C M. împărăției] ca o împărăție A². bișug M. bișuguri A² [bișugul B 26 asemănătoare A² C după parte ad a lui Hmil C doi A² B C] 2 A¹ M ani] ai B 27 Rușcele A² C M pen] prin B¹] peste B² 28 ginurile] mirele M singur om M fața] chip B¹ M cu fața C după hiară ad sălbatecă M 29 nemică om C 30 dupre A² B 31 assaulu] saulu B¹ cu polcovnicu M și cu atamanu M atamanu] tamanu B¹ 32 și lu Gheorghie hatmanul om. M și Lat a lui Gheorghie C M 33 fecioru A² B M. Nicolae A² M. Necolau C

130. 1 acolo] toți acolo B¹ zelog] zălog A² B²] era zălog B¹ 2 Timuș
 au purces C purces-au B M la Ceahrîn om V A Ureche 3 îndată
 om M la (I)] de M la (II)] de M] dela A² după Turci ad și de
 megiași săi M urât om M 4 și la megiași M megieși] vecini A²
 îndată-și B² 5 sâindu-să B¹ sfîindu-să A². M 6 domnia lui] pe M.
 7 amândurora] amânduror B] cu amândoi A². M 8 învrăjbitu]
 în vrăjbă C sâia B¹ C sfiia A². 10 cum] că B²] când Ax Gheorghe
 Ștefan B¹ 11. mâlcom] cu liniște Ax că-l] că apoi îl M 12 niști]
 nește B¹] mulți Ax sosi] veni B¹ după sosi ad. lucrul B¹ M 13
 să om B¹ și (II) om C care] carie B².] carele C M 14 coconii
 A² B M -și om B C luasă] pusese Ax multe] mult B². 15 spre]
 ca aceea C sohe B¹ 16 trebile sale B¹ M sa om B². 18 40] 41 C.
 nalți M înalte] nalte M] marii Ax 19 năruescu] povorâsc C] nămo-
 lesc Ax vro B¹ pre înalți om C. cât] cum A² nalți A² B¹ M
 20 durât] sunet A² cându să pornescu om C așjderea și copacii
 Ax 21. mai înalți A² B nalți V. M sunet] huet M să oboară] cad
 A²] să surpă M] să doboară Ax și codd] om A¹ 22 înalte] nalte
 B¹ C] marii M 23 purced B C M. la cădere om C același A².
 24 ani A² B². C M] ai A¹ B¹ cu] la M 25 cădere] surpare M.
 apoi și la deplină] de tot M și (II)] om B¹ C deplină] desăvârșită
 Ax 27 Gheorghe Ștefan M logofătul om B² M care] ce B¹ C
 28 după moartea lui] dacă s'au săvârșit M 29 tatu-său B¹.
 30. ocine] moșii M] bonis hereditarius Lat care] carele C 31 o casă]
 un boiarin C aice om B¹ ca acele om C ocine, sate, curți om
 M sate om C 32 După ce ș-au gătit] dacă s'au tocmit M lucrul B.
 spre] de A²

131. 1 voroavă C și om C. anume cu B¹ cu om B² în] de B. C. în
 țară] aice, anume M după țară ad și B anume om B¹ C M. 2 giu-
 rământe A² giurământuri B¹ C 3 lor om C oști] oaste M ungu-
 rească M 4 muntenească M 5 42] 43 C amu] acum M] om A²
 C den la] la A²] dela C] om M la (I)] de la C] den B 8 43] 44
 C istoriile B¹ de] pentru M 9 împotriva C 10 în fruntea] înaintea
 A² sale A² B C] saale A¹] om M -și om B 11 oastea] oștile sale
 M și om C aripă] parte B C M și într'alta] și'n alta C 11-12
 unul păzina] un copil de cei ce păzina pre împăratul B den] de M
 12 copii] copii A² C M] ephebes Lat ei] iai A² B C 13 pre cel
 B¹. un] cel M] om C 14 alți oșteni] oștenii B 15 încătroo M
 16 și (II)] de B C M să-ți vie M. -ți om N 17. hie] fiește M

căruia] cui B¹ 18 ce iaste să hie] cea ce va să hie M hie] pață C. Așa dară A² 19 de] lui B¹] de casa lui M fiind domnu C 20 porți] porțile C K feri] păzi M de ce B C M. 21 ales] vartos Ax. case B¹ nevoe A² B C 22 a să feri hie căruia] iaste fiecăruia a să păzi A² fie cui B fie cine M fiecăruia iaste C *La sfârșitul zacelei iuxta vulgare dictum Fur domesticus praecaveri non potest ad Lat 23 44*] 45 C 24 sardar B¹. șagă] glumă Ax sfățuare K 25 gândind] în gând M 26 dentru M 27 acela] acel B¹ 28 vădiască] sfe-tească B² 29 beat A² 30. nimeni A². M care] ce B M încăpea B¹. 31 singur] însuș C Gheorghie om B 32 luoașe A² zioa A².

8-18 Plutarh, IV, pp 90—91.

1 Titlu Când ș'au luat zuaa bună Ștefan Gheorghie logofătul dela 132. Vasile vodă și apoi au venit cu oști asupra-1 B¹ K 45] 46 C Gheorghie om B¹. 1-2 Iși trimisease în pilda] Iară Ștefan Gheorghie logofătul își trimiseasă giupăneasa la țară anume M 2 în] cu B² C. 3 sânгур] el B. C M tocmai V A Ureche în dzua om C die Paschalis Lat zioa Ax să cântă A² B în beserică B¹ beserica om B². 4 Svintului M Andrei om B² dela Crit] Critschii C M] Critscago B² 5 nimeni A² M 7 că-1 iaste giupânmasa spre moarte] că-i bolnavă giupăneasa de moarte M spre] despre B cu om A² hârtie scornită om A² 8 vodă om A² postelniceii K V A Ureche 9 1-au A² C M postelniceii K V A Ureche 10 zicând că C grea foarte B² după grea ad a A² B C 11 giupănesăi] giupănesii A²] giupănesii-și C Spun să hie A² cale-1 C 11-15 Să hie luat voe] Și 1-au chemat Vasile vodă de s'au luat zua bună M 12 a nu A². B M K ținea B¹ ținere K 13 cu] lângă Ax 1- om B² C Intrat-au B² 14 fața scornită de om A² 15 spre case-și] acasă-și C 16-17. Neștiutoriu menește om B² 17 menește] iaste A² după zăbavă ad. logofătul cu față măhnită M 18 ca cela] eșiau K îndată om M 20. munți] munte B¹ C amu] atunci B M] om C Ianoș A² B² 21 potecă V A Ureche Râmna A² B² C M Rumna B² Remna Lat 22 46] 47 C și lovit C 23 de nădejde C. 24 și om C de om B¹. C douo A² dupre A² B după purcesul lui om M a vedere] a vederea A²] aiave B¹ C. M 25 glas om B² M sunete B² C 26 carele C 27 pășitul] mersul M 28 ar hî luēt] vrea lua M h (II)] 1- M 29 vina om M Ce, mirându-se] Și să mera M or] vor A² B ca să fugă M 30 casăle A² B caru era cu totul om. M totul] toate A²

cu greu C M doua A² 31. și]ci A² fârșite] cele sfârșite A² C. poate hi, cum să d'vice om C 33. într'acesta chip] așa M

- 133.** 1 47] 48 C după Milostive ad și luminate M Ieu B¹. unul om C den] dentru C după slujitorii ad mării tale C 2. struni A² B pânea B C M dentr'] de B C M 3 ani A² C M] a¹ A¹ B 4 pentru pânea și sarea mării tale om M după tale ad carea o mănânc dentr'atâtea a¹ A¹ B (și Lat)] om A² C M după știrea ad Mării Tale B¹. C M Ștefan Gheorghie B logofătul cel mare] vel logofăt M 5 vichan B C M ficlean Ax] infidelis Lat. 6 a] ale A². 7. a lui Racoși și a lui Matei vodă] ungurești și muntenești M 8 adevărat (II) om A² B² C M verum imo verissimum Lat 10 48] 49 C. într'acesta chip om A² B Ciogolea spătarul om A² 11. la sine om. M egumenul] un egumen C de] dela A² B² C] dela mănăstirea lui B¹. Aaron A² 12 anume om B. Ioasaf] Iosaf B² C. M] loc alb A² carele C. pre acele vremi] pre atunce M A²] atuncea C la] a M. 13 dohovnic B¹ egumenul] duhovnic C. 15 Iordachii B¹ Iordache A² Ghiorgachii M vel visternic K V A Ureche visternic B¹ vistiar-nicul C l- om C. 16 așe să facă] să fie așa M Iară mirându-să M 17 cu răvașul om C M răvașul acela B¹. Iordachii B¹ Ghiorgachii M vistiar-nicul A². după visternicul ad și au dat răvașul M carie B². 18 înțeles] citit M că] cum B¹. 19. rea codd] rrea A¹ 20 ce era om B îndată] întâi C 21 el M Ax.] om A B C. 22 Și au mersu B. Mers-au C M. călugărul cu acela răvaș om B C M l-au dat] au dat răvașul C. M 23. Vasilie vodă] domnie M l- om C 24 primejdie A² B călugărului] egumenului B¹ 25 numai să spue M. eșit] luat M răvașul acela M 26. dentău om A² B¹] întâi C moarte B² C iară] și M 27 vădire că era C] fiind Ax 28. Și] iară A² M 30. casă B¹ egumenul] călugărul M 31. vlădica] mitropolitul C care] carele B²] ce B¹. pre om M care era mitropolit pre atunce om C 32. anume om C

- 134.** 1 amărutul C M 2. tot om C într'acela gând și într'acela sfat B 3 49] 50 C 4 ei om. B² amândoi om M 5 l- om C M că l-au fostu acestea] că n'au primit acestea, ce l-au fostu tot cu credință B după și (II) ad. zicea că M 6 pre unul B. C M dentru] de M dânșii] ei M gramași A². 7 Gheorghie om C 8 zădar B¹ M. zadar Ax aceasta B¹ C. acum A² C după aceste ad cuvinte C 9 era în] a nu eși din M pus la închisoare] închis C M 10 în urma logofătului

Ștefan]dupre Ștefan Gheorghe logofătul A² lui Ștefan logofătul C. Ștefan om B M întâi om B M 11 ce era vâtav]vâtaful M 12 la dânsul om M dânsul]Ștefan Gheorghie logofăt B¹ numai să vie B¹. vie]fie B². 13 de sirgu]de sârg A² C M]curând B]de grab Ax mare]maru A²]multe M ne-au B² 14 au stătut]era B¹, de]pentru B Ștefan serdariul B¹ 15 acela vremi B¹ C după și ad fiind M marginea]la margine C după toată ad cu mulți slujitori M 16 pre]în B C]Și B¹. și om. C. Ștefan om A² M 17. de sirgu]de sârg B C]curând A².] de grab Ax 18 50]51 C mainte]mai nainte A² B¹ C]mai înainte B². acestea C începături]zarve M 19 Ștefan sârdariul B. gătească A² M nește B¹ 20 să hie gata om B 1- codd]om A¹ 21 purceagă A² B câmpu A² B². 22 greci]cazachi M 23 soboli]samuri A². și să făcea M 24 Ce]Și B puseasă gându]socotisă B¹ 25 acela drum]acele drumuri B C]aceia cale M de peste B C M câmpu codd]câmpu A¹. prilegiul A² B 26 cum mai om M 27 de sirgu]de sârg B C]curând A²]de serg Ax iată om A² 27-28 și pornindu la curte]au sosit și sârdariul M 28 au sosit]sosește B¹. dupre A² după ce]dacă B M 29 oraș]Iași M Ștefan serdariul om M și om B¹ M l-au]să fie B¹. și 1-au M 30. se sunasă K V A. Ureche 31 Ștefan logofătul M cel mare om. M 32 de]pentru M. Deci să M multu om C. serdariul om C.

1 a lui om B² jupâne Ax 3 nemică nu zăbovindu om M nu om 135. A² B C M 4 zăbovindu A² au și M 5 51]52 C c'au venit om. B¹ C 6 la curte om B C M ce om B² în dooă-trei A² B]în 2, 3 A¹]în 2, în 3 C]unul după altul M 7 sosit-au B Ce]Și C 8 au știut]au înțales M]s'au înștiunțat Ax adevărat om B îndată om M după eșit ad Vasile vodă B¹ spătărie]visterie C 9 și (II) om. A² B la sine om C M Și (III)]Unde B¹ fostu om A² B² 9-12 Și 1-au fost sângur om M 10 cum au fostu scris și cărți]că și cărți 1-au scris B vestitoare cărți A² ca să A² vie]margă C pentru]cu C 11 mai om B¹. este om C 13 52]53 C Și 1-au M după întrebat ad Vasile vodă C dupre A² după aceste om M și om B¹ și de]pentru M lucrurile codd]lucruri A² 14 vădescu]sfetesc M 15 Gheorghie om B au]ori V A Ureche 16 nu știe nemică]nemică el nu știe M 17 să hie]nu iaste A² acele]acestea C. stăpănu său C M 18-19 doamne, ca mine]doamne, măria ta, mai crezut, mai cinstit decât mine C 20 Și 1-au dzis C 21 Și]După aceia B¹]și-1 zisă M]om C să margă, să grăiască]Pase,

pase, de grăiaște » M Ciogoleșu M Ciogolea spătariul A² 22 spune] zic C M Ciogolia spătariul M] om A² 23 53] 54 C visterie] aerarium Lat 24 pază *codd*] paza A¹ săimeni A² B înspăimântat A² spăimat B¹ știutoare de vina sa hirea] știutor fiind de vina sa A²] știindu-și vina M. 25 de toate A² de față om M 27 într'acele sfaturi om. M 28 iară] ce C după vrut ad Vasile vodă C îndată] atunce M 29 Trotuș A² C M Trotuș B¹ de unde M 30 nepestită] neapestită A² B] curând M vreme om M au sosit B M den] de C] cu M fuga M 32 și de oști ungurești om C K 33 asupra sa om. B M

136. 1 care] ce B M în om A² vine M asupra] asupra sa C de] cu M nemică, la om B¹. 2 de sârgu] de grab A².] așa de grab B.] om. M 3 54] 55 C Iacomu A² B C M] Iacomachie A¹ Ax 4 n'au mârșu , ce om M sei] lui B cari C care-1 B și (I) om C 5 -ș- om C săi] lui B¹] om B² după săi ad cei bunii M. la (I)] în B C. la Roman, la hrană om M 6 de olac] posterior Lat om om C deșteptatu tot în bine] dezmierdat și tot în bine deșteptat M ce poate] de toată K 7 neștiutoare A² C. 7-8 Ș1 să asculte om M. 8 să asculte om B² 9 priatenescu proșta om B² M. 10 străjile] strajile B²] strejile A² straja ungurească M carie streji A² B²] și numai M 11 zărit A² B îndată 1-au M 12 în] de C în goană] gonindu-l B omorât] ucis M 13 mai om B M 14 de perire] de moarte Ax] om M 15 55] 56 C Amu] Atunce A²] acmu M] om B C la] în C 16-17 și dela Focșeni] și Dicul spătariul cu Munteni la Focșani M de Dicul Focșeni] pentru oștile muntenești că au trecut Focșani cu Dicul spătariul B¹. 17 Focșeni] la Focșani C și atunce] când M 18 pre sama] pre mâna B¹] la M 19. săimenilor A² B²] seimeni M jicniți Ax 1aste] era A² C M] era făcută B² 20 lontru B¹ C M lăuntru A² Adusese] Au adus M fiindu-1 om M 21 Gheorghe B] om A C M logofătul B M] vodă A C 22 numai ce B C ce] însă M 1-au luat] 1-au legat B] 1-au luat de 1-au pus C] 1-au luat de 1-au dus M pușci] tunuri A² până om M împreună cu sine A² cu sine om C Zac 56 întreagă om M 23 56] 57 C vartos] ales B² 24 visternicul B¹ vistnariul Ax cel mare om Ax pre acele vremi om A² B C piară C 25 și] nice C după vodă ad ca B¹ dupre A² 26 apropierea Ax 27 Iordachii 28 B¹ vistnarnicul A² cu greu] tare B¹ Iordach'e visternicul om B 29 ce de mare C după cându ad au fost C după noapte ad s'au

deșteptat B¹ 30 1-au dat B² au dat] dându-1 B¹ 31-32 Și dacă... boeri? om. B² 31 -au om K V A Ureche cei boeri] boierii B C 31-33 1-am deșteptat dzicându] 1-au spus, au suspinat de greu, zicând «Au perit-au boierii?» Și dacă au știut de perirea boierilor, au zis B¹ 32 1-am] 1-au B² că au peritu] de perirea lor, adecă a boierilor B² au suspinat greu om B² K 33 dzicându] au zis B² Ah] Oh B Ce s'au făcut!] Pessime factum est Lat

I 57] 58 C încotro] încătro A²] unde B 2 hire a B¹ 3 iarăși] 137.
 iară A² C] om B 4 Iară] Nice M -1 om A² B 5 era cum] putea M nici om M o oaste A² B² 6 cu] la B² după ură ad fiind A² 7 tot] toți B¹ C a1 lui A² B² logofătul M] vodă A B C. 8 să năzuiască] și au năzuit M 9 la om A² după hatmanul ad căzăcesc A² B M acestea B¹ 10 Hadâmul B C postelnicul cel mare] vel postelnic B¹ M 11 58] 59 C Niamțului A² inima avuției] averea B¹ M. avuției] de avuție B² avuției A² C 12 a lui B² deci] de B¹ deci acolea om M 13 să o apuce M avuția] averea A² B¹] om M și] ce C ori că] sau căci A² 14 Ghiorghe A² logofătul] vodă C avuția] averea B¹ C după acele ad că iaste M 15 Niamțului B¹. ori] sau A² dupre A² B lucruri] lucrurile A² B¹ C.] trebile sale M care] ce M] de care A²] carele C 16 acele bani] de averea aceia M bani] avere B¹ 17 dânsul] el B¹ acele avuție] aceri avere B¹ C] om M 18 Zacelo 59 întreagă om M 59] 60 C Amu] deci A²] om B C Ianoș A² B 20 sculându-se] s'au sculat B¹ K după casa ad lui B¹] ad sa C 21 și cu curtea B² de curte] curții Ax după curte ad și B¹. 22 după făcut ad eu C 23 o am A² B² inima agonesitei] cor Lat 24 trecut-o A² B² C al Codd] a A¹ 26 apoi] mai pre urmă C vistiarnicul C vistiarniul Ax 25-26 acele toate vistiarnicului] aceia avuție mai apoi toată la mâna lui Iordachie au venit B. 27 60] 61 C pre om B M carele] carie B²] care-l A²] ce-l M 27 hatmanul om M 28 pre om B Hadâmul B C 29 ori] sau A² pârălabul de] ce era pârălab la M 30 pre acele vremi om A² C M pre acea vreme Ax ori] sau A² den] de B¹ C și lipsită om M 31 hire de hadâmb B. hadâmului C înapoi om M 32 amu] atunci A²] om B C M calea Hotinului] cale spre Hotin M 33 după pârălabul ad de Soroca B¹ M Ștefan om M viclenie C 33-1. Deci Hmil om M

I de iznoavă om B C 2 Și] Apoi M după trimis ad apoi A² cu 138.
 al doilea rându om M B¹ K Gligorie A² B¹ 3 Neculaui C 3-8 și

pre Nicolae den Hânțești] dela Hotin iară cu aceia triabă la Hmil hatmanul și pre dânsu i-au învățat, trecând pre la Soroca la Hmil hatmanul, să prinză pre Ștefan pârcaľabul de Soroca, să-l trimiță legat și așa trimițându-l cu unu den Hânțești M 4 le au dat B dat] dat poruncă B] poruncit C și om B C Ștefan om C 5 învățatură om. A² B trimiță C 6 Nistrul om B¹ 7 Ștefan pârcaľabul de Soroca B¹ 8 a om B¹ C den Hânțești] multum Lat caru] ce M pre lângă B M 9 ca să-l A² să-l ducă la Vasile vodă om M 10 al lor A² B² C Ce-1 A² 9-11 Ce pre cale] l-au omorât pre cale, lăcomind să fie a lor ce luase și ce mai era pre lângă dânsul, aducându-l M 11 pre cale om B 12 Zaceala 61 întreagă om M 61] 62 C 13 aceia vreme C după era ad viemı A² pemintian B¹ pământeanu A² 14 protiva B¹ de om B 15 cu] în A²] om B voroave A² B de om B¹ 16 deplin] întreg B¹. ghebos B¹ 17 dzice] să zici A² B¹ C la chip om C] la cap K 18. 62] 63 C. sosı] au sosit A² B M 18-19 s'au așdzat cu tabăra sa] au tăbărât M. 19. sa om B C de asupra om C 20 Ianoș A² B². 20²26 spătariul lui de Dicul om C 21 cuprindzindu] apucând M scaonul A² B 22 den toate părțile om M la] în M 23 Ianoș A² B² 24 Li-au răspunsu] răspunsu-au M 25 le] vă B¹ pohtescu] poftiți B¹ 26 de] pentru B¹ muntenesc] lui Matei vodă M că] care C 26-27 și cu aceie la domnie] să fie el domnu țării C] să fie domn M. 27 la domnie] domn B¹ 28 63] 64 C Deci om C dupre A²] pre M 29 câteva om C M gloată M de țară om M lui om M sfeti A² 30 Nicolae C M molitfa A² molitvă C Ghidon A² episcopul] vlădica B 32 la mănăstirea Săcul M] om A B C Lat Stătut-au B Și au stătut M Ștefan Gheorghie C Gheorghie Ștefan vodă] Ștefan vodă Gheorghie sau Gheorghită Ștefan M 33 în anul 7161 om M 7161] loc alb A² B¹ C] 7 B² după 7161 ad Făcut-au Vasile vod și doao mănăstiri în Iași, Golua și Trı Sfetiteli, aducând și moaștele sfintei prea cuvioase Paraschivei și au domnit anı 19 Ax

139. 1 Titlu Domnua lui Ștefan vodă Gheorghie B¹ K C Gheorghie Ștefan au apucat scaunul domniei, iar Vasile vodă au fugit la Hotin M Cap 18 A² B² C 3 auzirea, mrosirea B¹ și codd] om A¹ ade-vărată A² B² C M 4 simțirile A² B M 5 cu gândul B¹ 6 audzul nostru] auzu M 7-12 findu multe nu le putem] așa și celelalte M 8 iscusit] subtilem Lat 9 încă A¹.] însă codd iar apoi A² 10 amărăcune] amaru B¹] amărăciunea A² B² amară B¹ nı să par A² pare V. A Ureche 11 și sintu dulci] 1 ră dulci apoi le aflăm că sânt C

118-119] încă C une] unele A² C 12 și apoi sântu C a le om A² B C
 12-13 a le /edere om M cu] pre B¹] că B² 13 singură] însă
 și B¹] însuși C așază] așezată B] proposit Lat în] întru M 14
 gândului B¹] cogitațiomi Lat să hie] a fi C M 16 cititorule A² B
 17 pre] pe B²] prea A² ne om B¹ C M scriere K 19 den (I)] de B²
 C M] pentru B¹] om A² sus] îndărăt Ax 20 a] al A² B a lui om
 M 21 Ștefan Gheorghie A² Ștefan vodă Gheorghie B C Gheorghuță
 Ștefan M 22 driaptă M 23 domnu-său B C M 1-au A² B. tot]
 toate B¹ unile ca om M 24 orânduirea M că sîntu] ar fi B¹.] a fi M
 25 au ședzut] s'au așăzat B Ștefan Gheorghie A² Ștefan vodă Ghior-
 ghie B 26 scaunul domniei] domnia țării M Ianoș A² B² 27 ș-a]
 și a lui B²] și M Dicul M lui Matei vodă, domnului om B¹
 28-29 și den oastea și den țară] o samă de oaste și den Unguri
 și den Munteni și Moldoveni M den Munteni] din cea muntenească
 C și au ales om C și (III) om B² C den (II)] de B¹ C 30 în
 urma] dupre A² 31 lucra] lucrează B C în Iași] aicea M 32. pre]
 în B M trimisă] au trimis B] au mai trimis M dela Hotin om
 M soli B¹

1. cuscru său om M la Hmil A² B¹ 2 cerându] cerșind B] mai **140.**
 om M 3 starostea B² M 4 la om M feciorul hatmanului Po-
 toțchiu om K hatmanului Potoțchiu] lui Potoțchiu hatmanul C după
 Potoțchiu (II) ad ce M 5 eșitul căruia] a căruia eșire B] care eșire
 C] eșitul lui M Crâmului] Tătarilor M 6 îi dideasă] 1-au fostu M
 La acestea C Acestea aducându-1 aminte om M 7. îl pofția] pof-
 tindu-l M după afle ad de agiutor B¹ 7-8 Și cu aceie cale de
 om M 8 -l om B pre] spre A² trei A² B¹ C] 3 A¹ B² 9 ocine]
 moșu Ax] bonus haereditarus Lat 8-10 trei spre Cameniță om
 M 10 după puices ad de sârg C 11 Iară] Ce M staiostele acela
 M după Cameniță ad de unde l-am găsit M Iară la Hotin C M
 12 într'o dzi om B¹ C M dau] dedeasă C] dând M. lui Vasile
 vodă om C iată om C M că (II) om B C M 13 Gheorghie Ștefan
 M stătut în gânduri] socotit M după dentâi ad să stea B 15 de
 scaun] aulcis Lat cu] lângă B² C M] pre lângă B¹ după boerul ad
 cei A² C M de] den B² scaun] țară M cei de scaun] țării Ax
 cu (I)] lângă M Boj A² B M 16 Cara căpitanul cu dărăbanu B
 lor om B C 17 60] 50 Lat 18 a slujitorilor A² B C M a căpita-
 nilor A² B C M 19 milă ce . înainte] ce-1 milusă de mai naime
 vreme M. 20 mai înainte B C 21 Boji căpitanul și pre Cara căpi-

tanul] Boj și pre Cara căpitanu B² de dărăbanu om B *Lat* dărăbanilor M 22 a pomeni] să scriem M mai sus om B *avuțiu*] averea B¹ C M 23 lui Vasile vodă B C M] om A *Lat* cea A] ce B C M era] au avut M la] în M 24 *după* trimiseasă ad Vasile vodă A² C 23-25 la care până a să clăti] Dacă i-au adus-o Ștefăniță păharnicul, încă neclătit M 25 până a să clăti om A² *după* clăti ad Vasile vodă A² B¹ dela] la A² sositu] venit C. *după* au sositu ad și Ștefăniță păharnicul cu B toată A² 25-26. toate deplin la Vasile vodă De care om M 26 dat știre] știut M 26-27 De care deplin om B 27 cu toate deplin om M 28 acum A² în om B² mi oi] îmi voi A² B 29 n'or] nu vor A² B C *după* nepriuinu ad de mine Ax 30 trecându Nistrul] au trecut peste Nistru M 32 vistiarnicul A² B 32-33 cu câți casa lui] cu alți boiari de casă a lui ce mai era C] alți boiari câți era de casa lui M 33 cesa lui] familiaribus suis *Lat* boeriu slujitoru] iară alți boiari și slujitoru toți C] iară alți boiari și cu slujitoru M și] cu B¹ pușcile] tunurile A²

- 141.** 1 spre Iași] înapoi M 2 lu B² dumbravă B¹ C aproape de] lângă M 3 ala] alți B C M 4 supt] în B 5 casăle B¹ C M. boierești B nu fără] cu Ax mari A²] om M] multă C pagube A². carăle] casele *V A Ureche* 7-8 precum face vreme ca aceie om. A² 8 jaf A² carălor] de cară C 9 știu] știam C M știu îmbogățiți pre] să îmbogătișe B pre om C câțva] oare câți M 10 Hoteneanu B den Hotinceni A² 11 oștile] oastea M 12 Niamți B¹ încă om B 13 *după* pomenit ad mai sus B² M c'au fostu] i-au luat B¹ M] că i-au B² până la Hotin om B M 14 legat om M pușci] tunuri A² sacalușe B M țacalușă A² bombardas longiores *Lat* de a] de ai A²] om B C 15 puținte] B trecătoare] trecut M 16 seimeni A². săimeni M 17 den sinețe om B sinețe] sineată C] pușci A² putea om B¹ coborâ] pogorâ C A²] apropiu B¹ nimeni A² nimenea Ax 18 N'au B² 19 acie] Nistrului Ax] on B¹ că trecusem pomenit om C M Nistru B¹] om Ax mai nainte B¹ 20 de] den B iară am înțeles de față, cum] iar au fostu alți de față și am înțeles de dâșnu că C cum] că M 21 șidea] sădea A¹] au fost șezând B¹ M de] în B² M C scăunaș A² *după* scăueș ad Iar din cetate C] Iar din ceta ea Hotinului M 22 spun] zic C cu] din C 23 *după* păharnicul ad să fie fost C țacăluș A² 24 lovit] trecut Ax Scârnavă] Spurcată B C M 26 nu om M 27 lăsare K 28 *după* nedejde ad.

încăi M trecătoare B¹ M în care om B¹ hie fost M de grije B¹ C
 M 29 cuvinit]căzut B M să să puc]să fie pus C sinefași]cu
 pușcile A² 30]treizeci A² B 30 Nemți]oameni A² după pus ad
 Nemți A² o fie]fi ținut A² Moldovei codd]Muldovei A¹ 31 anii
 C M]anii A B Cu pânea C 31-33 Au n'au fostu în târgu]că
 hrana au avut M 32 o ar hı C putut a ținea]ținut C a om A² B
 sau câtă era numai în târgu om C 33 acea B² M vrea să soco-
 tiască]va socoti C M

1 a]de C răsipa A² pricină A² B C 2 mı-ı]mă vei B C.]ar M **142.**
 după întreba ad cum? A² B M tot își răspundz V A Ureche își om
 M 3 cetatea Hotinului]cetate la Hotin A²]cetatea Hotin C 3-4
 n'au fostu în puterea lui]n'ar fi putut M 4 cetatea om A² 5 Suceava
 A² Soceviı M 6 oști tătarăști]Tătarı M 9 putut a lucra]lucrat
 M]putut lucra A² B lucra]luare K 10 și]că M tot om M neclă-
 tită-ı B¹ în om B M 11 dupre A² luatul]ce au luat C cetatea C
 după Suceviı ad Ștefan vodă C]ad de Ștefan vodă K V A Ureche.
 12 Nimeni A² sfaturilor B² acum A² 13 ce om B greșală C cei]
 acei C sftinici A² 14 a-l face A² M acum A² 16 Dzicem]zic C
 17 acmu]acum A²]om B¹ C Iară]Ce C Sed tempora non sunt
 in potestate hominis, sed miser homo a potestate temporum Lat
 18 biatul M 19 și în]den B C 20 își om M agiungă]ajung și
 B² una]singură M oșteni]oameni M a cetăți B¹ C cetatea A² 21
 răspută C a toată B¹ avuție]averea B² C 22 cu casa]și a casii lui
 A² 23 cetatea Hotinul B² C M cetatea Hotinului B¹ întâmpinân-
 du-mă A² 24 credincios om C 23-33 Zăc 13 întreagă om M 24
 pisariu A² B al lui A² 25 craiu B¹ C 26 staroster B m'au întrebat
 om K 28 oămenii săi]oămenii B pușcile]pușci B]tunurile A²
 30 ca cum A² 31 nesocotită]negrijită C acee om C 32 giudețul]
 giudecata C ce trage]certare C cu om B²

3 căldură a inimii A² 4 precum]cum B¹ și om A² C s'au B¹ C **143.**
 ște om B¹ 5 Titlu Pentru vinirea Căzaciilor cu Timuș asupra lui
 Ștefan vodă Gheorghie și l-au scos din țară B¹ K împlut]plinit B C
 cu]în C lună de dzile B¹ M 6 și veni]au și venit B C]și ı-au
 venit M știre]veste M după Timuș ad gineri-său M 7 lui Hmil
 hatmanul B hatmanului căzăcesc M după Hmil ad vine B² oaste
 într'ales căzăcescă]Căzaci într'ales B¹ C la]pre la B¹ 8 Acmu]Acum
 A² dela Acmu până la sfârșitul zacelei om M caută]să cauti B¹]

caută de vezi C fire B C leșască] leav B. C. 9 inema B¹. inima A² B² după și ad apoi C 10 după casă ad fiind B¹ C. răscumpăra A². B² 11 vre un om C 12. despre cineva] de nime C de grue C cându i-au fost voia om C 13 au și eșit C 14 Codiațchiu C era . paza marginii om B Lat o mie codd] o 1000 A¹ 15 sfială A² striu A² B 16 de sială om C de sfială A²] de temere Ax] sâina B¹. nici (I)] și C nici (II)] nice la C] la M] om B² 17 acea putere A² B aceie om C ca să A² 18 cum au sosit, au trecut M și n'au M. 19 să să adune] ut salutaret Lat 20 Caiceni K. tras] intrat B² cu oastea A² B¹ M 23 asupra] spre M Eșilor] Iașilor B C] Iași M] Leșilor K Iar Dnicul A² spătarul M. domnului om B¹ C Ax muntenesc om C Ax 25 cu om C lui] sale B¹ raiao B¹ C. M raiao A² C²] provinciam Lat 26 înainte] mainte M după înainte ad așuderea C Ianos A² Ianuș M 27 a oștilor A² și] sau B¹ C den] de A² B C M viclesug B C M 28 ori ștundu] sau căci știa A². stăpână-său B stăpănu său C. lui Racoșii om M 29 Leșască] la Leși A² B¹ 30 de atunce om M 31 de Nemți B M pușcile] tunurile A² Ax pre] pen B²] pe C] prin M 32. Cobălea Ax drept M. poteca A².] calea M] transites Lat 33 călărime B² călăreamea B². rămăseasă M

-
144. 1 câtăva om C Ax. 2 la om C și] de Ax di asupra C. M. 3 împotriva] înaintea C împotriva Căzaciilor K 4 după purces ad la Jijia C 5 legată] bogată V A Ureche. curribus cincto Lat a lui] dela C] de a lui B¹ 6 înainte om B¹ pogorât B M 7 și] cu B¹ Jijia la vad] vadul Jijiei Ax lucru om Ax 8. oștenilor M 9 călăreșii] călărimea C M de ai noștri B M ai noștri] țara noastră C 10 den (II) om C 11 Hânțești] Hățești B¹. căți] câțva C după Cerchei ad. era B ai lui B carii om B] aceștia M 12 aceștia om B M 14 împinsu] înfrântu M călăreșii] călărimea C le om. C 15 e om A² B C M orbi] turmatim Lat după vad ad în sus A². 18 la dial om M Rediu] inter fruteta Lat Reade Ax 10 celalaltă om M sta] eră A deasupra om M culme] dial B culmea dialului C. 21 călăreșii lui Timus] Timuș cu călărimea M și el singur om M cădzut] perit M. 22 multe trupuri den bieșii dărăbani] mulți dărăbani M den bieșii] a bieșilor C carii] câți M hălăduit] scăpat M Ax 23 Reade Ax ș-au scutit viața cu] au hălăduit în M pădure M 25 Ianoș A² 26 de îmbe] dentr'amândoa A² călărimea] oastea A² Și om C. 27 și de țară om V A U la] a lui M] de a lui C Ianoș

A² Ianoș M cât să putea, la] cu M să om B² 24 000 de oameni C. 28. de greș C să socotiască om M] să să socotiască B] fiindu pre socotială driaptă C. 29 războiul A² B² să le] ce numai să C hrana și drumurile] calea și hrana B 30 den] de C tabăra] carragine Lat. 31 suirea Ax coastă] costișă M 32. oșteni] oaste M călăreții] călărimea M 33 băgat] gonit M tabăra lui Timuș C Și acolea] Iară M

I s'au suit] au sosit B că era om M 2 pre] de C M Ax și acolea **145.**
 au m s om. M Ax. acea noapte M Ax 3 lăsându-și A² 4 au mărșu] s'au rășchirat M. spre] pre la B. M 6 drept M Ax oștii C. spre] către Ax. oraș] Iași M. 7 sfială A². -1 om B² câte om A² de pe de] pre B¹.] pe de C M] pre la A² 8 Ianoș B² A² M. scade] să împuținează B M 9 s'au scursu] mai C în] pre A² C în- tr'acia giumătate om M. după giumătate ad oastea B¹ 10 drumul] calea A². orașului] spre târg M iară Bahluiul] apoi au luat drumul pe Bahluiu M 11 și câțiva cu totul om M 12 dupre A² 13 pre oștile B¹ C pre oastea M. 14 cele om B¹. C ezise] eșise A²] poezise Ax] tocmişă M toată om M 15 pen om M după pregiur ad. curte M. ședzut] stătut B așe cu tabăra om M ezită] eșită A²] iazită C] om M Ax] conclusa Lat la venirea] au vinit M] vinitul C. 16 lui om M. în Iași om. M Ax Iară om B] Însă M și până B C M 17. sosi] vini M] sosire K prin cōdrii B¹. 18 după sco- seasă ad Căzacii C fără număr] multe M 19 care apoi] iară dacă M. sosit] vinit M după câtă ad vită M 20 după aflat ad oamenii M nemâncate A² B nemâncată de Căzaci M. tot pre vită] au dat de toată vita câte un zlot Căzacilor M pre] de A² B 21 dat știre la oameni om M la oameni] oamenilor B după oameni ad de au venit B.] și au venit oamenii M care o au] ce ș'au M. 22 Mulți oameni C. atunci] aici B¹ de Căzaci, oameni om C acei Căzaci M oameni neștiutori] neștiind M 23 ce] cine B¹ oploșiti] cuprinși A² alții] unii A² iarăși mergea C 24 carele] ce C.] știndu-l că M. 25 Ște- fânțiță] Timuș M că-i] că unde-1 M. tâmpina M Căzacii om M 26 între carii om M ș-au pus capetele] au perit B¹ 28 veste B 29 tâmpinat A² B C M 30 singur] însuș B¹ C] om M merseasă] au mărșu M haină] contăș M soboli] samur A² 32 într'un chip] cum A vrut să o dea] dat-o M 33 cu Hâjdău parcălabul lor B C M ori că] au căci A² au vrut] s'au arătat M să hie om A²] a hī M

I într'ai] între ai B] ai C ai noștri] nostro tempore Lat I-2 **146.**
 care credința om M 2 ori că] sau căci A² suit] sfiut A²] săit

B M] temut Ax 3 jacuri] jacul C] jafuri A² în] la B¹ M 4 țacalușe A² în sângru] tocma în C 5 Și aceasta . elta om M 6. carele] ce M pârçalab om B¹ pus de] dela C. 7. giurământuri] rugămintele C 8 după] ținut ad ei M vro doao luni om M] câteva luni C. doao Ax] loc alb A B doa] doou A² 10 Îi încungiurase] I-au fost încungiurat B M și om A² B² C 11 ai săi de-1 bătea om B de-1 bătea] să-1 dobândească M și] ce B au ținut cetatea] o au ținut C 12 Așe odată om M agoneseaște] câștigă Ax odată] îndată Ax. 13 dupre A² sfat ce au făcut] ce au sfătuit M 14 ginire C gineri B¹ cu om A² B C M 16 cu mare gătire om C 17 de toate vinile] vinovații C vinile] greșalele M 18 s'ar hi B² cineva] oricine M. măcar și împrotiva B măcar împrotiva M 19 poate om C ce] cea ce B ce iaste] ce-1 C 20 dupre A² acele] ce făcuse C. a lui Vasile B¹ să hie] de ar fi Ax 21 ginere său] giniri său C] Timuș gineri său M iară om B¹ C 22 slujitorii C. M struni A² B² cum] că M 23 nimeni A² n'ar] nu ar C M mai om C așe-l sfătua] așa sfătua B¹] așa l-au fostu sfătuit M 24 nădejde C nedejde căzăcești] nădejdea Căzaciilor M 25 după vodă ad au vrut M 26 întâu și mai pre urmă om M 27, și om C. cumu-și] că C 28 Ardial B¹ 29 după vodă ad în Țara Muntenească B Iară] ce M ce] fără numai M 31 господъ A² B C сакршван C text slav om Ax Lat] Domnul sfărâmă războaiele M 33 Șaugău] șavgău A² Ax] șagăi B¹ țărâi noastre la munți om M cari A² B².

31 Psalm, 46 10

147. 1 Ianoș A² înainte om M 2 pen] pren A²] pentru B² după strămtorii ad pre Cobăle M deadireptul] de drept A²] de direptul B] de a dreptul M apoi amu om B amu] atunci A²] om C Ax.] acolo M după munți ad la Nemți C 3 s'au îndemnat Ocnă om M Șaugău B Șavgău] fossore salis Lat dela] de B² Ocna A² B¹ au] le-au C M acei pedestrime M 3-4 pedestrime... Racoți om C. 4 a lui Racoți om Ax a om A² șaugăi A² B C 5 să vor apropiu] s'au apropiat M de Nemți] Nemți M 6 sineților] sânețelor A² B] Nemților C 5-7 să cadză După ce] si slobozind focul Nemți, cum dau ei deodată Iară Șaugău s'au lăsat toți la pământ, de i-au covârșit focul M 7 Dupre A² s'au stâmpărat sinețele om M 8. sânețele C a găti] a să găti C] a împlea sinețele M] a să gătire K de al C M dîres] rând B M Ax au intrat] s'au slobozit M Șavgău

om A² Șaugăi C 9 coase A² ce au. coade om M 10 de] den A² B C dâșni] acei Șavgăi B 11-om A² B C 11 acei pedestrime] acelor Nemți C] om M pușcile] tunurile A² Ax de om B C 12 dezbarat] curățit A² acelealalte] celelalte A²] cealalate B] om M de Nemți] nemțești M 13 care] aceia M a] ale A² Șaugăilor C Costân C M povată] ductor Lat 14 în] pin B¹ 15 închis în temniță M la] în B și în obedzi B² după obedzi ad marginal Aice s'au trecut perirea Morianului hatmanului, caută la capul 19 zacelo 2 A Această notă era de sigur în original La locul indicat e o simplă amintire a faptului petrecut, nu o povestire a lui, ceea ce înseamnă că Miron Costin nu și-a revăzut aci cronica după prima redacție 16 Totruș B¹ 17 Ianoș A² Ianuș C M den Trotuș] de acolo B¹ M] apoi Ax avându] avea B² 18 sârg] grab A² Ax 17-20 avându Chumini Ianăș om M 19 poate fi B C M după și ad perirea Moreanului hatmanului lui Ștefan vodă ce l-au ucis țaranii ce să strânsese la Ștefănișă păharnicul, nepotul lui Vasile vodă și B mors Moreni generalis Stephanı principi, quem occidit plebs aggregata ad Stephanum pincernam, nepotem Basiliı principis Lat patema] poticala C Șaugăi A² 20 sfială A² săială lui Ștefan vodă B Ienoș A² Ianuș M și] o M 21 Totrușul] pe Totruș B după gios ad de au trecut C 20-21 și au Munteniască] o au luat spre Focșani M 22 aci desparte Cap XVII Pentru a doa venire a lui Vasile vodă în Moldova K 23 în Țara Muntenească om C Cotnarovski K 24 de credință] credincios Ax a] al A² 25 acia] cea A² 26 de om om A² sălbatec K V A Ureche de] a lui C 25-26 acia Dumnedzău om M 27 scornind] dându-ı M că iaste Liab om M Leaf A² Liav B¹ după Liab (Polonus) ad et catholicus Lat după și ad că A² M] cum că B. oprıa] nu lăsa M 28 nu om M sa om A² B M Timus] dânsul B² C M] el B¹ 29 după trimis ad la Vasile vodă B¹ -ı om A¹ B¹ dela Vasile vodă om B¹ 30 iaste de triabă] -ı trebuiaște M 31 dânsul] Timuș M la] în B C mănăstirea Galata C mănăstire la Galata B mănăstirea om M 32 după mărșu ad Cotnarschiı pisariul, iar Timuș B au] ș-au B dacă gata om M Cazacii C de ai săi] lui C] de ai lui A² 33 gata] să stea gata C] gata să stea B¹] gata să iasă B¹ scornită om C eșitul lui A² B și dacă au eșit C

1 delă voroava lui om C au dat] l-au împresurat M faptă] triabă 148. C 2 într'insul om M 3 de nice B vină] milă C faptă] lucru și faptă C audzit] înțăles C 4 rrea A¹ Șı om C 5 pre Toma] asupra

Tomii B pre (II)] a lui B Iorgachii M. 6 că] cum C după doi ad și A³ C M 8 Rucsanda K. V. A Ureche dupre A². Deci] Și B umbra A² amână] în mână C 9 dela] la B¹. să-1 lase om A¹. 10 Ce om C nu-1 lăsa] nu 1-au lăsat M] 1-au lăsat C giniri A² C după său ad Timuș B² 11 pre carii C are el B² îi are M 12 grijă A² M B. grije ca aceie] atâta grijă B 13 or] vor A² C. de la] din C] den M. 14 doi] 2 B²] amândoi M 15 umbra A². C cu noaptea B¹. la om B. C M 16 despre (I)] dela C despre casăle] cea M despre Doamna] Doamnei B 17 De care] Ce M de toate om B cu greu B. C] om. M mâinile A² M 18 acela] acesta B C ca acela] tam perversi Lat. 19 Titlu Pentru Vasile vodă cându au mersu al treile rând asupra lui Matei vodă cu oști de țară și cu Căzaci, de s'au lovit la Hinta B¹. Vasile vodă au mărșu asupra lui Matei vodă M N. Al treilea război, când au mersu Vasile vodă în Țara Muntenescă asupra lui Matei vodă, 7161 Ax în] spre B 20 domnului C domnul muntenesc om B M 21 cu] și C tabăra căzăcească M 22. conac] pernoctatione Lat stătat] făcut M Naltu C M ad pontem altum Lat 23 Timuș om M oștii M. căzăcești] sale B¹ 24 și căpeteniilor și oștenilor om M oștenilor] oștilor B¹. tuturor B¹ C M. de] den A² B C M 25. aceie om M] acea K V A Ureche polcovnici om C Bohul K anume și altul] și M 26 vestiți și vechu Căzaci om M de nice C M. 27. Timuș om B 28. Bohun om C Bohul K. 29 umblat A². numai cu A² 30 fire C hire M de hiară om A² C 31 nime om B²] nimeni A² măcar un cuvânt C. den] dintre B¹ C polcovnicii săi C. 33 den om C. de nice B¹.

-
149. 1 la] de M eși] fi M 2. lucrurile lui C. 3 au purces frunte] De acolo Vasile vodă era în frunte, mergând în gios cu oaste M. amu om B] însă A²] acum C] fiind Ax 4 după vodă ad era B oaste A² B 5 de pretutindere] dupretutindinea A²] de pretutinderi B¹. marginea B C marginile țării] la margine M Ax. 6 strâns] făcut M. de toată oastea om B² C] oaste B¹ M ca la C 8000] loc alb B¹. de om M 8 scosul] scoaterea Ax 9 trimuseasă] au trimis M său om M Ax 10 dela] de pre B¹] de pe B² marginea A² B² M țării A² hie] stea B 11 Ștefan Gheorghie] om codd vodă (I) om V A. Ureche lui] său A¹. 12 ca om A² B M 400 Lat într'ales] aleși B 13 cu sine om. A². sâne B straja B¹ străjile C limbi B² ce om B². 14 mai sus de Tecuci om C M 15 care] carii C o au] 1-au B C 16 sărindu târdzâu om M 17 Siretiului om M care] cari A²]

aceaia C marı B M. 17-18 pentru care până] deci au zăbovit
oastea câteva zile la Siretiu pâna 18 a să face] au făcut B] a face M.
19. preste A² Și așe] apoi M doao A² Ax doua M 20-21 Siret au
intrat pre la Focșeni] dela Focșani au mai trecut A² 21 de nice B C
M ori] cât M și om. A² C Ax 22 fuma] să afuma M] ardea A²]
afuma M biețâlor lăcutori nevinovați] nevinovaților lăcutori M 23
lăcașile C. lăcașurile] satele M odăile și hrana om B 24 oștile sale]
oastea sa M sale om B¹ 25 a om A² B C M de] dela B¹ oraș, de
Focșeni] orașul Focșani B²] orașul Focșanilor B¹ nu departe .
Focșeni om M o vale] țarmuri M o vale . dzic om C B¹ 26 cărua]
ce A² C Milcovului celui M după Mare ad den gios de Focșani M
cu alt nume Cucata om B¹ C M Lat Căcata B² 26-29 Acelui .
tocnută om M 28 cealaltă] cea B] cealaltă C oastea om C 29 ca]
cu M] ca la C de] den B] om M a om B C. M Matei] Mihai C.
30 are] iaste în B²] era în B¹. 30-31 câtă . Muntenească om M
31 dela] den B M dincoace] încoace B¹ C. Ax.] om. M 32 toată .
adunată și om C. după acolea ad era A² B M Gheorghie om B C.
33 400 Lat

3 oștile sale] oastea sa M 4 tocnuia] întocnuia V. A Ureche 5 150.
atâta] așa C 6 harțu C pârâu] Milcov M 7 și om B¹. M iar om.
M dencoace] înapoi B și asa C așe om M 8 în 2, 3 rânduri A¹ M]
în 2 în 3 rânduri B²] în două, trei rânduri B¹ C A² 9 pre om A² C
9-10 călărimea Muldovenilor] Moldovenii M 11 apropiindu-se Ax.
12 răzșipă] răsımă B¹] răsıpă A². B² C M. cine] care C cotroo A².
1-au] 1-s'au B¹] au C M părut] putut C M 13 și o samă om. M
de] den A² călăreți și den Căzaci] călăreții căzăcești A²] Căzaci B²]
Căzaci călări B¹ C] cu Căzaci M la] în C spre M Râmnic
A² B C M iară] ce M 14 oșteni om B M den om. B M c'au
luat] că luasă C 15 la fugă B¹ 16 După aceie] De acolo M răzșipă]
răsıpă A² B C. 16-19 răzșipă călărime om M 17 mai multu om
C 18 au fostu om B C nici-și] nice A² B. el om C 20 vodă om.
B² 21 -și B² M 22 luându veste] înfelegându M răsıpa A² B C M
sale] lui B. la] dela C M 23 că] cum că B] încă C asupra lui]
asupra-ı C. și nemică C nımică B¹ nımica A² 24 oștilor] oști C.
după oștilor ad cu răsıpa A² dentări] dela margine B spărat B 25
oaste A² B. 26 foarte om M dânsul] el B¹ 27 apă curătoare om.
C Ax 28 foarte om M de trecătoare rău] rău de trecut M] de tre-
cătoare foarte rău A². la un sat anume] anume la M Finta A² Ax.

29 nu așe] cu M oștilor] a oștilor A³] oștile B¹ M 30 Au fost trimis M 31 oameni] oșteni M] oaste B¹ C sîmeni și lefegii o samă om M 32 spătarului om V A Ureche 33 s'au tîmpinat cu veste] au înțeles M că] cum că C răsăpît B³ răsipit A³ B¹ C M risipit K V A. Ureche aceie] dela margine K după aceie ad ce au fost C Dicul A³

151. I au purces] s'au întors B C M oastea aceie om C M 2 Teleajin A² Ax Au] Și au M 4 Părutu-s'au B 5 sîngur om M Ax cu toată puterea, cu toată oastea sa M la Teleajina om. M Ax Teleajin A² 6 Apoi] Iar M s'au] au B M 7 pre] pren A². B trei codd] 3 A¹ și] ce B² M 8 ce s'au dat înapoi om M dat] întorsu A² gonacii A² B C 9 sâmeni B¹ C 10 înainte de Și ad ce C 11 sîngur om M Ax 12 călare om C] călări B M 13 cu om B² dacă au agiunsu] agiungînd pre sâmeni M Ax Timuș om M descălecat] pedestrit B¹ M 14 pre Căzacii] Căzacii M gîos om M 15 foarte tare] bărbătește M den codd] de A³ den foc sîmenii om M sâmenii C 16 într'altă pădure, ce era] în M Praovei A² B M lunca Praovii] sylvam dictam Praowey Lat 18 Din Căzacii (II) om M 19 însă au perit A³ și om B C doi codd] 2 A¹ sotnici] căpitanii Ax după sotnici ad căzăcești M atunce om C 20 c'au] căci au A³] că au B M] încă au C] au V A. Ureche 21 răspunde] da răspuns B¹ 22 și nedejde om M nădejdea i-au fost A tîmpinarea] întîmpinare B] tîmplare C sâmenilor C 23 dupre A³ n'au vrut să se întoarcă] nu s'au întorsu M mai întoarcă C 24 oastea] tabăra B M] tabăra sa C pre care au apucat-o] apucându-l C] o au apucat B 24-25 pre care Teleajinii om M 25 Teleajina C Teleajănilui A² rămas cu masul] mas M Cocoreștii A² B²] Cucorăștii B¹ C M Cucoreni A¹] Kokoreszty Lat Am adoptat lectura care corespunde cu numele exact al satului la apus de Teleajin Cf Marele Dicționar Geografic 26 Aflîndu casele om M 27 singur au pus de] Și a doa z1 M 27-28 dacă dela masă] fiind M 29 doao A² doa B C den] de B C M 30 tabăra om A² M Ax necercîndu] n'au mai cercat să vază M ce loc în ce loc] cum și în ce loc stau M și om B² cum stă om B¹. 31 și (I) om B² în om C de (I) om B C M de (II) om C 32 vro om B C M doo A² două, trei codd] 2, 3 A¹. trîmbile B¹ 33 oștilor] oștile C M] oștii B după vodă ad pre Timuș M sfîtuindu-l om M

152. I rămîe] stea M să (I)] ca să B¹ C răsufle] odihnească M oastea] oștilor M. și să M toată] toată oastea C] toți M 2 să să] să B. 3 anume om B M -1 om M 4 împotrivă B¹ C dzici A³ zică Ax.

sfătuești C 5 în]cu Ax herilor C M fiarălor A² hiarălor B¹, de fiară Ax după herălor ad sălbatece B¹ carii]ce B²]on M era, unul om M 6-7 numai într'insul]că da într'inșii cu sabia M 7 zmulță]smulsă V A Ureche dulău]câine B]câine C Bohul K 7-9 Și Bohun sine om M 8 cu sabia]de sabie B. C M]de sabia lui Ax 9 ca om B¹ sâne A² după sine ad în toată vremea C 10 caotă]să cauți M den ce]dulce B² 11 nu să va h]nu s'a fi mai C 12 câte au avut den războae]câte războae va fi avut B¹]cât războae au avut M 13 sale]lui B² ar]or A³ B C 15 cum iaste oastea om M munteniască]Muntenilor B² dăfaim B C M 16 după pedestrașul ad ori sâneșul M și nu B¹ 17 sineșul]pușcașului A² după dzice ad? V A Ureche Fost-au]că au fostu M 18 Sirbi M și Leși B¹ Munteni A² B M 21 nu-]nu mai C Sârbi sau Unguri M 22 tocma A² Căzacilor om M 23 dărăbanul C după mea ad dau că M 24 aceasta]atunce M alegându]ales M 25 deosebi și voia]deosebi voia B¹]deosebita voe A² B² C a lui B² 26 pre]dupre A²]din C grăindu]grăescu B¹ 27 și (II) om M și a om A² B M al doilea]a dooa B]a doua M 30 pe denaintea]pe denaintea C]în fruntea M oștilor]ostii B M 31 toată om B M oastea]tabăra A² oastea căzăcească]Căzacii M după legată, ad iară C ruptă B C rumpă V A Ureche 31-33 cu tabăra țenchiu]să dea foc M 32 rupt-o A² B¹ Timuș om C trei]3 B² 33 să înceapă om B țenchiu]țintă B]metam Lat. nice ar]n'ar M

1 primejdie om C]primejdia A² B² a morții C fără pri- **153.**
mejdie ar h]om M 1 a ranii C grele A² B C de cum]de cât A² 1 om C 2 tot om C atunci B atunce-și C 3 focului om C au fostu om A² B¹ după acele ad au fostu M 4 carele M carea B¹, carii B² nimenea A² 5 cineva]cineva-și B¹]alții M 6 scieași B² cu]de B¹ C ruptă B C M rumpă V A Ureche trei codd]3 A¹ 7 iaste A² B M]iată A¹ C 8 Ce]ci B²]om C 9 folosește]face B 10 tabăra sa A² 11 scrășcându]scrășmînd A² B² că om V A Ureche 12 dela]și la M]la C Focșanii]Milcov C dela]la M Teleajin A² 13 oastea]tabăra B]om M ales om M tabăra om B Căzacilor]căzăcească B M]a Căzacilor C 14 pre pârăul]peste apa Ax 15 podet]podîșor A² 16. podețul om A¹ în]den A² arippi oștii B a om A². B C 17 a lui Matei vodă om M drepte]de driapta M 18 în]de M]om C singur om M tabere]căzăcești]Căzacilor

M 19 mijlocului . a lui] aripii den nastânga și mijlocul a lui C] aripii den stânga și mijlocul oștii lui M den a] den na B C] a A²] din Ax 20 însă] ce B 21 după o ducă ad aproape B¹ C 22 Lasă om C M 23 or] vor A² B² să vor Ax 22-23 vitejii singurii] Să bată vitejii, Moldovenii, războiul și M 24-25 (Atce smintială) om C Ax] (Vezi dăr smintială den singură nebunia lui Timuș) M una] singură B¹ 27 un om B¹ pen pregiurul] pe împregiurul M] împrejurul A². Ax den] în C 28 până în apa den gios] o parte până den gios B¹] până iară din gios C M 29 acel șanțu] șanțul acela C. Den a] den M pus] scos M curtea] militiam aulae Lat dzice] chiamă M 30 la dâșii om C după] pus ad și A² C 31. era om C 32 singur] sângur A²] însuși C] om M livenții C levenții B¹ levinții A² B². 33 dărăbanii B C. dorobanții A² pușcii] tunurii A²] pușce C

154. 1 Iară om C în na] den B M] în C Ax ce să . Căzaciilor om C M Ax 2 Leși A² lefecii om A². după Ungurii ad adecă în prejma Căzaciilor C 3 nu departe om M 4 oastea Moldovei] pre Moldovenii C] pe oastea Moldovenilor B 5 Câtva ceas M oștile Moldovei C oastea Moldovenilor M 6 eșteptându] de aștepta M tabăra căzacească] Căzaci cu tabăra B] Căzaci M 7 să (II) om. B M 8 după vrut ad să vie B¹ Să om B dumnealor A² B. C 9 că oi] și voui A² B¹ C] și oi B² 12 focul C ce] însă M o sută A²] 100 A¹. C M] vr'o o sută B 13 1-au C M să sprijiniască] de sprijinit M pre călărimea M Moldovei] sa M 14 Au stătut Nemții om M sămenilor] semenilor B] muntenesc C obiceiul B¹. său] lor A². B C] nemțesc M 15 toți odată M îndemnatu-s'au M 16 oastea Muldovei] oștenii moldovenii M aceie om C M steagurile A² 17 la dâșii om B 18 dosul A² C amu om B C M și și A² Ialomiță A² B M dideasă] dedeasă B] dădease A²] trecusă M 19 nice vadul M Muntenilor] muntenesții A² 20 nimeni A² poate să dzică] putea zice B nu era] n'au fost C 21 a de mari B mari A² M 21-23 Si să lucrul om M 23 den stânga B². de a stânga B¹ C] însă M. 24 mijlocul A² B M 25 acialaltă C capul său] sine M] capul lui B¹ den driapta B C 27 pre călărimea B¹ 27-28 întorcându .. Muldovenii om A² pușcile] pușcele M] tunurile Ax 28 amu om A² B M Ax] acmu C vîndu mai des] îndesindu-să M 29 s'au dat om C pen încet B² pe încet B¹ iară încet C încet iară om M. 30 a focului] de foc M picând] au perit M den om B câțva den om M. au perit om M 31 după căpitanul ad cel B¹ a] al A² B

om] fiind C *după* drept *ad* iară C 32 de neamul său leah om M
său] lui C. liah C leav A². B

I așa pum] tocmindu iară om B¹ M 2 den direapta B² de a **155.**
direapta B¹ cu nebunua sa] ca un nebun M rupt B C M 3 Căzaci
pedestri Ax pușce C fără de C 5 vînșă M 6 Însă om A² B¹ M
abia B² 7 să om C gloanțele A² alalt] alți B² C M pușcile]
tunurile A² 8 de îmbe] dentr'amândoa A² pre încet M pencet
A² B C 9 este] era M foarte om C spinos] mărăcinos A² 10
pușcile] tunurile A² cădea] se pleca M 11 din stînga C den stînga
M 11-12 stînga unde era Leșii lui Matei vodă B¹. Iară Leșii lui
Matei vodă, ce era în aupa den stînga sta M 12 Ieșii (II) om B
13 fără de C 14 singură om A M cu inimă om M 15 cu
tabăra părți] în doaă părți împărțind oastea înapoi M despărțindu-o]
împărțindu-o A² doa A² B C M] 2 A¹] doao Ax 16 de nice B
chiot M între] în C. Ax. 17 și (I) om A² B C 18 nemerit sineț]
lovit și pre Matei vodă M de] den A² B sineț] sineță B² C] pușcă
A² 19 închietură] încheietură A² B] încheietura piciorului la C
genunchiu C genunchilor A² l- om A² îndată om M peic B paic]
lecticarius Lat 20 scora lui Matei vodă] scară M *după* cadză *ad*
de pre cal M 21 *înamte de* L-au *ad* Ce M paicul] peicul B¹]
paic C] acel paic M] paicul acela B² dela sine] de lângă sine M
22 nimică A² B de rană] că iaste rănit A² 23 ca un deplin oștian
om M *după* au *ad* și C 24 oștii pedestrimii Ax săbiule A² M
25 într'un ceas stătură] într'un ceas căzură A² B²] au căzut B¹ M]
numai decât căzură gios C de Căzaci] căzăcești A² 27 dupre A².
doao A² B C îndărăptătură A² B¹ C îndreptătură B² M Ax 28
toată nedejdea și om B¹ K 29 cădzut-au B¹ tuturor A² B au cădzut
tutorora inimile gios] s'au mahnit toți A² inima C nu avea A². 30
mahnitși toți] întristați A²] înfricoșați Ax spămați B¹ 31 de om C.
nice om B M C] nice o A²] rea V A Ureche 32 rânduială C M
vro] vre o A² M ori om M 33 în șanțuri A² pre] dupre A²] după
B¹ obiceiul A² B² M

I amu om A² B C] acmu M rânduială C acesta A² B 2 vifor **156.**
A² Ax. *după* ploae *ad* și bătea C drept C drept în fața] asupra Ax
4 repede Ax anume] adevărată C 5 oiânduită] sosită B¹.] pornită
M ceștii oști] aceștia oști A² B²] acei oști B¹] oștii aceștia C. M
câtă era om M 6 *după* și *ad* lui M 7. simeți M amu] fiindu A²]

om B C M întâia A² B aripa Moldovei] aripa noastră a Moldovei oaste C a Moldovei A² B² C Moldovei] Moldovenii M 3 răsipă A² C M a vedere] aieve A²] aiave B] om C M. 9 răsipa A² B M de către B tabăra căzăcească, la Timuș] Timuș spre tabăra căzăcească, Timuș A²] oastea lui Timuș lângă tabăra căzăcească, unde B² 10 căznia] muncia B întâiu om C rupsease. C M 10-11 cu tabăra la loc] să-și împreune tabăra la loc, ce o rupsesse întâiu M. 11 la loc om A² C după loc virgulă în loc de punct K V A Ureche, după aceie punct V A Ureche o furtună rea cu ploie ca aceie A² după aceie ad ce C de om C 12 nu-1 C ce] și C după căti ad Căzaci A² Căzaci om A² Ax dintre Căzaci B 14 la] în B peire M 15 în cestu] într'acest C] în acest A² M oameni însemnați om M] oameni de cei de frunte C 16 den boierii Muldovei om C den tun lovit] boierii de țara Moldovei C M Hristodul] Hristocul C 17 cămănarul] praefectus vectigalis doliaris Lat 19 a om A² B C M în] pre A² C M 20 de țară] lui Vasile vodă B¹ 21 în] den A² om M 22 în oameni au fostu] au fostu în oamenii lui Matei vodă C oameni om M 23 cu rana om A² prilejit] tâmplat M bătrân] brant K V A Ureche V Bogrea, Amuar, I, socoate pe brant forma originală din germ brand, gangrenat Această lectură nu există în niciun manuscris, e o confuzie a lui Kogălmceanu și V A U, cari au citit în Ms C. prescurtarea сржн, în niciun caz, brant 26 să nu să A² B C M fostu om B debia] de abia B M] te ai fi mirat A² de om B M 27. putut scăpa] scăpat M] putut hălădui B¹ după și ad den M de unde M 29 slârșind A² B M și cu B² 30 norocul A² B² celorlalte A² B M 31 mainte] mai nante A² B M] mai întâiu V A Ureche. la om C 32 său] domniei M 33 tuturor lucrurilor] pentru toate lucrurile A²

-
157. 1 s'au] s'ar fi A²] au B¹ M pentru] de M căzăcească] Căzacilor B M 2 iasă] scape M cineva] vreunul M viu om M fuga] răsipa M. 3 după mirat ad iaste A².] ad era B² Căzacilor] căzăcească A² De mirat nevoie om. M 4 Dupre A² li-] le- A² B 4 toate om A² C capitele B¹ capetele lor A² C și hatmanul lor om C în de] de C] dintre M sâne A² 5 în loc om A² B și au M au rădicat] rădicându-și A². ridicat B² și (I) om A² legat tabăra] tocmit tabăra legată B 6 și apoi noaptea om C apoi om B² în tabără om B¹ C de] den A² B² 7 spini] mărăcini A² după iară ad ei A² M 8 pân într'unul] până la unul B¹] până într'unul A² B² C M 9 de

nici A² dodecală] bântuială A² până aceea B¹ M aice în] înti'acea A² 10 Cap 19 A² B² C]om B¹ Titlu Pentru Ștefan vodă, cum au venit al doile rând cu oști muntenești și ungurești asupra lui Vasilie vodă și s'au lovit cu oștile la Sirca și au pierdut Vasilie vodă războiul B¹ K Venit au Ștefan vodă al doile rând asupra lui Vasilie vodă M 11 odihnindu-să M ospățul] tractamentum Lat 12 dela] lui A² Ax dzece Codd] 10 A¹ 13 iară om B¹ C sta] strica A² 14 nestrucată] neclătită C M în] cu B¹]om Ax în pace C cerându] cerșindu B¹ C Ax 15 margă] vie C țară] Moldova B¹ C 16 înainte de săimeni ad oameni A¹. dărăbanii B M dorobanții Ax săi om M 17 de bună voe om M după voe ad să margă C]ad să vie M lui] la C M levenți B² 18 vodă om B² 19 pre la] pe la] pe la B².] prin B¹]pren V A Ureche la (II)] în C Răcăciunc B² Răcăcin Ax 20 un sat] satul B C]om M al său] său C]lui B¹ 21 de Ardeal C den Ardeal B 22 doi codd 2 A¹ 23 după Așe ad și A² B M mai om A² C 24 800] 500 V A Ureche după oșteni ad tot C într'ales după Orheieni A² 25 asupra] împotriva oștii M 26 Ștefan] Ștefăniță B den] de pen B² M.]de prin B¹ satele M 27. care-1 B¹ care A² B² M cale B 28 Popricanii codd (și în Marele Dictionar Geografic)] Popricanii A¹ și om M omorâsă] au omorât B². M]carii au fost omorât B¹ țărani aceie om. B² C M. 30 Streaja A² B era om C 400] 800 Lat 31. oameni] oșteni C călărași A² B de călăreți M și vro om A² B Lat și o samă de C.]și oarecâți M după săimeni ad câțiva B¹ amu om A² B C M după era ad și A². B² C den om B boeri și om B²

I. și] era și o samă de B¹ și feciori de boeri om C feciori M 158. 2 mainte] mai nainte B]mai întâi M 3 aceea straje M streaja A² C lui Ștefan vodă om M Nu pune punct după dânsul, ci după vodă K din] doi B² din boieri om M fostu] era M 4 vistiarnicul A² B simtit] înțales pentru B¹ 5 sa] lor B¹ C oștile] oaste M lui Vasilie vodă om M 6 ei s'au M dat] supus M ce. sat] aproape M 7 Faraone B¹ Faraoni Ax 8 pre un pisc om M și] niste M dărăbanții M dărăbanii A² B C ce era om M]cei dela C 10 acene om A² B M ce s'au pomenit om A² nu trecuți] ne trecuți C bine om B¹ 11 1- om A² B M 12 de fugă C după și (I) ad sărdariul A²]ad sărdariul lor B 13 aceea strajă C streajă A² B a lui Ștefan vodă om M 14 trecut] dat M apa Bistriții] peste Bistrița M Pre] Și M 15 drumul om B C 1- (II) om A² B² M

16 pre țărâncea B¹ acele om C care] carii A² B după vodă ad. apoi B¹. C M 17 după omorât ad. pre unii B M altora] unora C M. 18 Dupre A² streaiă A² B 19 Săbăoani V. A Ureche 20 dela] den B¹ adăogându-să A² B² C adăogându-i-să B¹ den] de B². de] din C] den toată M 21 Țara M toată om M] toți C 22 agiutorii B 22-23. cneazul Ardiialului om C] cneazul de Ardi l B] craiul Ardiialului M 23 1000 om K. oameni] catane C Boroș Ianoș] boierii B² Ianăș M] loc alb B¹. 24 iară om C 25 sa om M] -1 B la] fiind la A²] în cetatea C] în B. 26 Suceaviu C inema] averea B C M Ax] thesauro Lat ce avea om B Ax] lui C M era om C 27-28 cetatea numele] că o ținea oamenii C] cu oamenii Ax. 27. cetatea om B tot] toate A² B² M. 28 era om M. mai om M 29 amu] încă A²] acum M] om B C în] den A² 30 Munteniască] Rumânească A². după și (II) ad între C țarii] mari B²] mari și țarii B¹ C pre acele vremi om M Ax. 31 după Iară ad de C tot om M 32. după și (II) ad pre B M orheiiani B M după și (III) ad pre B¹] ad pe B² M. Lăpușneni B M 33 după Timuș ad și el A¹.] ad și vro C] om codd 200] loc alb B¹

159. 1 Hlui Ax Gluch Lat Au] S'au C și el om C. vro] ca B¹. 4000] loc alb B¹ 2 de om. C la Movile] ad tumulus Lat pre] la B². Apoi] iară C 3 și al doilea rându om. C. straja B² A 4 iarăși M. straja A² B 5 Târgu A² B Oppidum Pulchrum Lat și acolea Frumos om B K dincoace A² 7 Titlu Războiul lui Vasile vodă cu Ștefan vodă la Sirca M prileit] tâmplat B¹ 8. nefățărindu] fățărind A²] adularii volo Lat nimică B¹ M așe] așă A² B] om M 9 scriu] strică A² letopisățile C letopisățile B¹ letopisățul M 10 unuia A² B M pogoară B M 13 urgie A² B M petrecut] tras M 16 a lui om. B C. M că] căci că C în fruntea] înaintea C 17 oștilor M singur] însuși cu capul său C mutându] și tocmind M 18 de față om. B C n'au fostu] nu era C 19 dela] de B M dela oaste om C 20. acele] acestea B² că și B² mulți] bunii B 20-21 și mai vodă om. A² 21 oșteni] oameni M la om B² bunii] mulți B C 22 neamului nostru M înorii M 24 pedestrași] pedestrime C strănoare] adunătură M 25 călări] călăreți A² B² și 400 B² de (III) om A² B¹. C. simeni A² B C 26 avedere] aavea A²] avea deci aivea C. 28. Tocmind C 29 carele] care B¹] ce C M peste A² B 30 Borăș] Boris Ax. Ianăș B¹ M pe om C 31 purces] luat B¹ M costișe] culme B¹] muche M] Kulme Lat după pâraul ad Sărcăi M 32 în sus

om B². culme] deal B¹] costișe C] Kulme (*nume propriu*) Lat împotri-
viva lor om C] preajma lor B¹. 33 a om A² B C M

1 Borăș] Boris Ax 3 pârâul] peste pârâu M 4 după nu ad cu 160.
A¹ margă] fie mers B¹] om codd asupra om C] împotriva lor B
5. încet om M 6 den] de în M den loc om B¹ cei alți B¹ după de-
prinși ad fiind A²] ad și C 7 amu om A² B C M ei om A² M vir-
gula înainte de ei B K V A Ureche 8 după] dupre A² De] den
A² B² C 8-9 De aceea vodă om M 9 oștenilor] oștilor A² a
(II) om A² B C 10 dead.na] datina A² cum] și îndată M după
au ad și B¹ 11 după vodă ad înapoi B¹ fuga] a fugi M de nice B¹ M
care] carii A²] carele C] cine M 12 încotro] cum A² încătro Ax
stătut] putut A² B¹] văzut B² M cu ochii] cu fuga C] om A² B¹
13. sloboadă A² B² C sloboadă Ax B¹ M 14 într'o] cât M s'arı]
să M a ochiului A² C M 15 a om A² B C M 17 a sa B M
iară om C pre la] spre B 18 Singur] iară B] om C M 20 după
puțini ad pre A² B M Apoi dânsul om K după s'au ad mai C
dânsul] sine C 21 capetele A² B C M 22. a și C sa] lor M 23.
cînsteșe B. cînste și la C aceea vreme C după domnului ad tău, că C
24 cînste] cînsteșe M V A Ureche vecinică om C 25 gonașii]
gonacii A² B²] om. B¹ Ax 26 carii] cei ce C carii dânsul om.
M precum] cum A²] pe cum B 27 den] de C den oameni om M
Ax 28 însemnați] știuți M] aleși Ax vamășul] administrator teloni-
orum Lat Isarii C M clucerul] oeconomiae principis praefectus
Lat 28-29 l-au prinsu viu și pre] viu au prins pre B¹] prins-au
viu și pre M 30 pogorăș A² B C M 31 după] dupre A² 32
acolea petrecând] după M 33 Volodijen B¹ un om C M oraș]
târg M

1 Iorgachii B¹ M vistniarnicul A² Ț. la om B C M 2 numai ce 161.
au venit] au venit numai B 2-3 lăsindu Ieșii caimacami] dacă
au agiunsu la Podul Leloeae, au orânduit pre Kimini Ianăș să vie
în Iași la scaon M 4 singur] iar ei B M C Soceavă M Suceava A².
5 și inema toată] cu toată averea lui B C] și avuția lui M închise C
6 după avându ad cu sine M de om simenii C și] cu A² 7 pușcarii]
pușcași B M] pușcașii Ax] tunarii A² de lefecii B² 9 un sat
om M după aproape ad de Suceavă B¹ aproape, anume om M.
după Șcheia ad aproape de Suceavă M casăle M Tudorașco A² C.
11 simenii A² C săi] lui B² C M și] cu A² M și- om C pușcile]

pușcele M] tunuri A² 12 dela] den B au început a bate] bătea M
 batere K 13 nimica A² 14 pretutinderea B pretutindinea A² 15 de
 iznoavă om C Ax] 1. r M și om B 16-17 ori ce nime] unde
 Dumnezău va, rugăminte nu încape, iară unde Dumnezău nu va, nice
 plângere poate M 16 ori ce] măcar câtă B¹ amu] cum iaste B] așa
 C] fiindu A² ase om B C¹ 17 nu- l B¹. 18 scurte] puține M sosi]
 au sosit M] sosit-au B cum] că B M iară om A B C 19 oameni]
 Căzacii B C M intră] iar au intrat Ax amu] atunce A² B²] om
 B¹ C M 20 Grumezea B¹ M carele] ce M 21 cu] de A² M 22
 s'a lăsa] să va lăsa A² B¹ C] s'a lăsat B² M asupra lui om M ce]
 că M] să Ax el om M cneadzul] cneaziul A²] cniadzul B¹ C]
 cranul M.] domnul Ax den Ardial B² Cazimiru B¹ 24 căroră]
 că B¹ M Ax 25 cu Căzacii] Căzacilor C cu (II)] pre A² B¹ 26
 Petyk Lat Iștioan] Ișțfan A² B¹] Ianăș M pre] la A²] om B iară]
 și M 27 un] la un M avea] era M 28 Codraschiu C Leși] oameni
 Leși B² călărima Ax poronca A² B 29 aceasta] așa M vreo A²
 30 nevoiască] silească M cu toată osirdia, adunându-să om M oserdie
 C oserdia B¹ usârde B² după Moldovenii ad împreună M apoi om
 C 32 sîmșit] sâmșit B] luat veste C oastea] de oaste C 33 amu]
 fiind A²] om B C M cătră] la C] de M

162. 2 Ișțfan A² B¹ M Iștefan B² 2 oaste c 3 Ijuia A² B M 3-4.
 undeva s'au împreunat] ad Zyzyam torrentem prope Kotnarium
 coniunxit se Lat 5 și om M Ce] iară B mai om M 6 întâmpina
 A² Căzacii (II)] Ungurii B¹ K V A Ureche] om C 7 pre la om
 M C la] spre B¹ 8 șlahul] șleaful A²] șlahul B¹ C. despre Prut
 om M și om A² B¹ 10 sosit] agiunsu M cetate] Suceavă M.
 Ax doao A² B 11 la jacurile] a jăcu M mănăstirile M asupra
 Dragomirnei] la Dragomirna M 12 mănăstirii om A¹ M pușci]
 pusce C tunuri A² bătut] prins a bate M 13 1- om B² M toate
 au dat] au luat și au prădat mănăstirea de toate odoarele și veșmintele
 M după odoarele ad s' B. C veșmentele] gazophilacium Lat. jaf A².
 14 bieți om C neguțatorii] boiari și neguțatorii Ax. era] au fost A²
 după închiși ad bejenii M acolo M mulți den om M 15 după boiari
 ad și altă țară M. rușinându] răzându-și Ax femei B¹. fâmeile B². M
 featele lor M creștini V A Ureche 16 mai multu] mai rău C] mult
 m. l rău A² după decât ad ca A² B¹ cu] la B C M mănăstirea C 17
 ceva,] ceva A² B C M după Timuș ad eu dau că B² 18 hălăduit]
 rămas B¹ M] scăpat C odoacă om A² B C M [odoacă = chiar.

Tiktin] 20 după ce]dupre ce A²]dacă M 21 îndată om M 22 codrul *codd*]codru A¹]sylvas fagineas Lat au stătut om M pre]la M și acolea om B M un om B¹ M anume]la B¹]om M 23 făcut sfat]sfătut M 24 Iștifan A²]Iștifan M 26 Sfatul și om om C den loc om B¹ 27 Și întâiu M 29 și cu ce socotială și cu rând s'ari cădea om M 30 pre om A² B² lui om B C M 31 socotiala lui B C M ca unui vestitu slujtoriu și]fiindu M vestitu slujtoriu]veterani et celeberrimi bellatoris Lat 32 obiceiul] obiceiului B¹ obiceiul și hirei om M hirei]firea C acelu felu de oaste a Căzaciilor]oștilor căzăcești M]căzăcești B¹ oaste]oamenii C 33 aceie om M care îl tâmpină]ce l-au tâmpinat M]ce-l întâmpina B¹

I întâi aceste cuvente om M 2 Iștifan A² B M carile]care A² **163.**
 C M 2-3 Eu pre urmă om B² 3 alte]altele A² B¹ C M mai om C 4 domni]principes Lat 5 slugile]slugii C]și slugii M]familiares Lat osăbire A² B 6 decât]de M]de cătră B scaonele A² B între sine om B 6-7 unii decât alții om M 7 cinste A² B după cinstea ad și cu slujba M Craiul]serenissimus Rex Lat 8 scaonul A² său om M după sus ad cu sineș A² 9 cneazdul de Ardiâl]cniaz Ardiâlului C]craiu ungurescu M]Celsissimum principem Transylvaniae Lat dumnealui om C Iștifan A² Iștifan B¹ 10 stăpână-său B² 12 dumisale (I)]noastră A² V A Ureche dupre A² poronca A² dumisale (II)]-i B² om]vom A² B 13 am A² B]au A¹ C M]fuisset Lat [Miron Costin spusesse că el a tâlmăcit] 14 Iștifan A² Iștifan B¹ M au răspunsu cum om B² C Iștifan A² cum om B¹ M 15 stăpână-său B² serdar]hatman M]regimentarius Lat după serdar ad iar A² va]vine C 16 ca unuie om C M amu]acmu B²]om A² C M 17 după avut ad până acum B¹ C rândul lor C 18 ca cum A² M ar hi]au M nu om B¹ or]vor A² B cu om B asé om M 18-19 (cum el) om C 19 cum]precum M va]a M De vreme ce]dacă M măriile sale]dumnealor M]om Ax 20 pre (II) om B Ax M 21 dară pre dumnealor om M dumnealor]măriile sale B C acestui]acestui A² felu de om C M oști]oaste B C M 22 în om M sintu (II)]iaste M 23 să să îngroape]a să îngropa B]de să îngroapă Ax 24 pregiur]pe giuriu B²]pen pregiur C sine om C ce om B¹ C M 25 aceasta]acea A² nedobândiți sănt C 26 vedem]știm M nu au B² M 27 Că până C or]vor A² B C 28 crede]încrede C și (I) om B Trebuiește]

Trebuie M] Deci trebuiaște C 30 pre] lângă] cu Ax 31 cât] cum M 32 stoluri] în aciem Lat] ție] știe B C M bulucul rândul om C] phalangem et ordinem Lat după bulucul ad, V A Ureche 33 după A² și-și va ține] și să-și ție M om] vom A² B M

- 164.** I ținea fruntea] merge înainte C după A² oștile mării sale] oastea C M cneadzului] craului M 2 după A² după oștile ungurești] apoi M] iară preurmă C Ștefan vodă cu oastea sa] oastea lui Ștefan vodă C 3 cându] unde M și om M să hie] a hī B M] a hire K 3-4 Iaste câtva om M 4 de aice] aicea mai înainte A² după câtva ad loc C 4-5 Deci iară om M 5 vom A² B 6 or] a M după eși ad den dumbrava ce iaste înainte M vedere] iveală A² cu oștile B¹ C nemică] ne B 7 purceadă] purcedem B¹] purce-gă A²] margă C rându după rându om M după A² după rându (II) ad și tot C cailor B M calului cel om C cel mare om M Ax 8 să ne hie B¹ să ne stea înainte om A² 9 nu iaste om M de alta nu s'or] îndată să vor M s'or] să vor A² B C 10 ce îndată om M dară om M 11 și] că M la] de C grabă] pripă Ax de sirgu om A² C sinetele] sâneatăle B¹ C] pușcile A² 12. slobod] pot slobozī C M cetatea] din cetate C. că ce] cât A²] care B²] de M va] vor C] ar M cu] den B¹ pușci] tunuri A² Ax 13 ori cu] și den B] sau cu M țacalușe A² după ales ad călare C 14 câte să] cât B] om M slobod om M gloanțele M 15 largu iaste] mult loc are M omul] în om M] omul singur A² 16 piere] piare Ax] iaste să piară C de tun om B 17 moară] piară C sabina A² B 18 după lesne ad -1 B¹ C.] ad iaste A² M strețului] sinețașului B¹. după vrabie ad cât de mică C om călare] călăreț M 20 și izbândește C M Iară aice M anume] ales M 21 cu dânsa om M 21-28 că într'altu chip scădere] iprocī M 22 om] vom B C nevoi] silī C 23 șanțurile B¹ singur] însuși C. craul om C 24 stăpână-mieu B² cneadzul] craul C nimică A² 25 vom] vor B¹ 26 de cară C care K de hrană C 27 mare om C 28. pagubă și scădere C 29 Aceste sfătua] Acest sfat al lui M care toate primindu] au primit M 30 Iștfan A² B 31 dooa] dooa A² B¹] 2 B². dez] des A² B²] om B¹ C M noapte] noaptea oastea C Siretul A² B vadul A² oastea om M 32 așe om M deodată] de grabă M pe cum sfatu] cum sfătuisă M sfat B C 33 Iară] ce M

- 165.** I cât] cum C 3 la om M Iucșeni] Iușcani A² C] Iocșani K V A Ureche den] în B² 4 vedere] iveală A² hărățul] harțul

A² B C 3-4 cât au Leșilor]cum au văzut că agiunge fruntea Leșilor și să hărățesc cu Căzacu M 5 200]300 *V A Ureche*]loc alb B¹ de om C 6 Ișțfan A² B 6-7 cum călări om M 7 îndată]deodată M 1- om M după împinsu ad pe Căzaci și pe Tătari M 8 culme]dial B¹ C M așteptându]de aștepta M 9 cu oastea de țară]cu Moldovenii C]om M 10 totdeauna om C rând după rând om M dupre A² 11 de om B C M 12 doaâ B¹]2 A C Ax 11-12 Au așteptat Unguru om M 13 nu folosește]să zăbăvescu M suduit]conviciabatur *Lat după* suduit ad leavul M în gura mare om M și pre M Ișțfan A² B M 14 pre sârdariul B¹ serdariul lui Racoșii om A² C M 14-15 și au războiu om M dzis]poroncit B]învățat C 15 trâmbițele Ax 15-17 Să rumpsease samă]și vînșă vro 200 de Unguri și pre atâția Moldovenii mai curând M rumpsease]rupseasă B]alesease C 16 den catane om A² B C Iștioan C Ișțfan A² vro om A² 200]loc alb B¹ după de ad oameni A² catane]capite K 17 pre]de B² pre acele samă]așyderea A²]atâția B¹ după purces ad cu toții M 18 supt]la B²]spre C 19 cum]îndată C cum au . cum om M de]că sânt A² 20 și începui M săpare K împregiurul taberii sale]pregiur tabără M 21 bărbătește om M 22 căruță B¹ C într'o mică de ceas]numai decât C rădicat]aruncat C]făcut M 23 mic om M amu]adecâte A²]om B C M 24 dentâi]întâi B²]de întâi B¹ 24-25 cu năvala au vădzut]după ce au făcut năvala, vâzând M 25-27 s'au dat deseară om 26 casele]carele *V A Ureche* Tătarilor B² după]pre după B]pre dupre A² 27 de]ce era B¹ în]pen C pomet A² B 28 Și de acoloa cetății]au mârșu de an descălecat M apoi om C 29 numai om B¹ M un dâmb]o dâmbă A²]un pisc M 29-30 cât covârșina]să nu-i ajungă M 30 glonțurile]pușcele M 31 Ișțfan A² B oastea sa B cu oștile sale om M dâmbu]dâmbă A²]dial B¹. 32 Iușcani C Iocșani K *V A Ureche* au venit și om C și]de B¹ 33 nu om M laudând pre o parte, ce om M

1 să fac]se face *V A Ureche* să fac laudă oștii leșăști]ut laudem Polonos *Lat* 4 întărit]mutat B² a gândi]să zici că iaste putere M 4-5 Și așe maunte om M 5 a om A² B C ceale grăite A² maunte]de mai nainte B¹ C]mai nainte B² A³ 6 Niceșii M nimeni A² umbra A² cu]la M 7. den om M 8 stătut]șezut M treia A². 9 a hi om C după cerșut ad la Timuș B¹ după mârzaicul ad lor M carele]care A² B carele era cu dâșii om M 10 să-i sloboadze]

să-1 slobodzască C]să să ducă M nu-și pierdu]nu le pier M Ce]
 Și C M 11 să margă om M iară Timuș B¹ M 12 dobitocească
 om M 13 totuși]tot A² B C M într'aceiaș B² au plecat]s'au dus
 C dentâi]întâi C 14 Movileu]Movilă M V A Ureche 15 tinutul
 Hotinului]Hotin C M după eșit ad înainte C de Hotin om M
 16 supus A² B C M 17 întorsu]slobozit M 18-19 Și la goană
 om C M 19 că 1-au gonit]gonindu-1 C M și au C câțva]oarecăți
 M 19-20 de ai noștri om C 20 războieș]războiu B C M la]de
 A² B]că la M 21 Soceavă M cum au sosit el singur om M și (I)
 om A² B C M 22 mănăstirea Dragomirna C toate mănăstirile]alte
 mănăstiri B¹ C M 23 purces]mers M jac]jaf A² B] pradă M
 24 înainte]mai nainte A² B C M celelalte]celoralalte B C M
 după cete ad de Căzaci B¹ sirgu]grab A² 25 plata om C M
 jacul]jaful A²]jacurile B M 26 au mărsu]le au eșit înainte C de
 li-au eșit înainte om B C K 27 ținut]țănute B² câteva]multe B¹
 după cete ad de Căzaci M 28 după ce]dupre ce A²]dacă M
 cu oștile A² B M 29 împregiurul cetății]pregiur cetate B¹ 29-30
 au pus căzăcească om B¹ pușcile]pușce C]tunurile A² Ax
 pușcile câte avea]câteva pușci B² 30 căzăcească]a Cazacilor A²
 după căzăcească ad însă M 31 că-și]cât A² după ei ad îndată B
 C după Apoi ad și B¹ 31-32 pentru spaima și cetății om M 32 și
 (I) om B pușcile]tunurile A² și den târgu om M den târgu au
 bătutu]de acolo bătea C dentâiu]întâiu B

167. 1 și (I) om B¹ cu]la C M harture A² după]pe B însă
 obiciaul său om M 2 său]lor C pușci]tunuri A² în târg om M
 3 de]în C 2-3 și venise apucase om M 3 pușci]tunuri A²
 cât]câte B² una]unul A² ce om C amu om A² B C o]il A²
 4 și atunci om M îndreptându-1 C îndărăptându-1 M 5 ce om
 B² sale om B¹ fura]fără de C 6 hrană de cai]iarbă M despre
 apa Suceavei den vale]pe furiș den vale dela Suceavă M 6-7
 până au mutat]ce au pus M 8 streajă A² și (III) om B C M
 9 de oameni om B așe om M. 10 și strănși om M 11 după Su-
 ceavă ad iară M 12 oameni]oaste C coborâia]pogoria B C]
 13 coborâtul craului]coborât al craului A²]pogorâre a craului B]
 pogorât a craului C de care Ștefan vodă]deci știndu Ștefan
 vodă pentru pogorârea craului M 14 cerându]de au cerșut M]
 cerșind C sa]lui C să-1]ca să-1 C]să B 16 Ardealulului]de
 Ardial C înainte de Dela ad Și A² au]1-au C M după venit ad fără

zăbavă (a doua oară) A¹] om codd 17 leșăsc om B M 18 pornit] trimis M Dinov B¹ M] Donoffium Lat 19. pușci] tunuri A² după și ad cu M pivă] mortarium Lat Iară om C singur hatmanul lui om M 19-23 Iară pioa om C 20 Ianoș A² coborât] pogorât A² B M ca] cu B M oameni] Unguri B.] Ungarorum Lat 21 Iară om B] Și M 22 dreptu om B¹ M asupra] deasupra B¹ preste A² carele] ce B¹ M¹ 23 den] dela B² pușcile] tunurile A². pioa] piva B² 24 dreptu] și au venit C dreptu deasupra om M taberu om M și-1] și acele pușci M 25 nemerua] ucidea pe Cazaci M după nemerua ad den B¹ pușcile] tunurile A² pioa] piva B C M pușci] tunuri A² apoi om B¹ C 26 și dzilele lui B M dzilele lui A² C județul A² a om A² B C M 27 carea făcuse] ce s'au făcut B²] ce au făcut B¹ beserîcilor] sfintelor mănăstiri Ax 28 Dupre A² Ianoș A² 29 encadzului de Ardial] ungurească B C M spre] pe M 30 stătusă] trecuse A² Iștuan] Iștfan de șădzuse A² -și] să C toată om M 31 șanturile căzăcești] tabăra căzăcească M 32 amu] deci A²] acmu M] om B C la] în B² 33 den] de B C M amu om A² B C M de pre] du pre A²] de pe M le lua A² lua] belia C lua și le herbea] frigea și mânca B] mânca M

1 după opincile ad den picioare M] ad și B¹ C 2 perit] încă 168. perit A²] rănit B de glonț om M 4. după întins ad cortul M în] într'un A² C M] după] den A²] de M 5 până om A² stătut mort] murit M după Rădicase ad Cazaci M unul anume om M 6. Fedorovici B după hatman ad în locul lui Hmil M dupre A² după moartea lui Timuș om M n'avea] nu mai avea C 7 amu om A² B C M ce codd] om A¹ spământați] înspămați C] spămați B¹] îngrijoti A² 8 -să om B² 9 dela] din C dela șanturi om B¹ podul] podurile M Ax și acolea om M 10 împingându] îmbulzind B C 11 șanțu] șanțul cetății C după șanțu ad unu B Ax fără-mându-să] sfărâmându-să A² B] de s'au sfărâmat M 11-12 fără-mându-să în șanț om K 12 sârindu] au sărit M de bună voie] de frică, de spaimă B¹ șanțu] șanturi B și om B den om M 13 acele] ce-și făcuse M de] la A² B¹] om B² M 14 den afară] de afară M ce să făcuse] ce s'au făcut B²] om M la] în M] de C era] vrea fi C 16 Făcusă] făcut-au M 16-17 asupra șanțului] la șanțul C 17 trei codd] 3 A¹ B² mai înainte A² B C M ce să rănisă Timuș] spaima aceasta M rănisă] răpisă B² 18-23 Pre Nemțu și cu om M 18 Dinof A² B M] Donoffius Lat 19 și om B 20 vreme

B¹ C 21 părți B² C 22 că om C și (II) om C 22-23 năvala dentău om M 23 cât luasă M bună om M Ce]c¹ B¹]iară B² C 24 nesărindu]nenăvălind B¹ 23-25 Ce, spaimă om M pe] pen A² 25 Ce s'au M toată om M singur om M 26 la locul om A² și nu den sinețe om M sinețe]sânete B]pușci A² ce om M apucându]cu B¹ 27 hloabe]hlube B² C M]cu hlobe B¹ după hloabe ad și cu B¹]ad și B²]ad cu M a om A² B C țiuș]ciuș B²]apucatele A² după țiuș ad au năvălit și M 28 sărind după dânșu]luându-1 a-1 gonit M dânșu]Nemți B¹ cum]unde B¹ 29 supt cetate suia A² B¹ C după perit ad mulți M 30 teosite]tixite B¹]om A². de Nemți]nemțești A²]Nemților B 30-31 cățva la răpă om M 31 la răpă om A² 32 Titlu Vasile vodă au vinit cu Tătari până în Prat, apoi s'au întorsu B¹. împotriva C într'a căruia potrivă A² 33 și om M adunat]împreunat A² purescescă]au fost puresc M după neștiindu ad încă (a doua oară) A¹]om codd

169. 1. sosirea]venirea sau de sosirea B²]venirea C pre]la M 2 să aliagă]de 1-au dat M tătarască]de Tătari M să răpadză]vă răpedzească A²]și 1-au răpezit M 3 după vodă ad să margă M -1 om C lu om C M fiu său A² fecior C său om C după său ad Timuș M 4 pre]în B¹ Șerim B¹ Șerem B² Șărăm M 5 Soroca]districtum Sorocensem Lat 6 Ce]Iară C aceleși]acelea B² C M amu om A² B C M. 7. de om C flămânzi B² și străbătuți om C după străbătuți ad. de perire M 8 vodă și cu B M Ianoș A² B² 9 den]de C. 1-s'au prilejit și moartea]au și murit B¹ Ax 10 moarte A² B² C după cetatea ad Sucevei B Căzaci om C. M sama]mânule C 11 a om B C după vodă ad și pre fiu său Ștefanuță C 12 pre om C 12-15 Cine-și Siret om M 13 cumpăra C. de om C. 14 dendată]îndată C pen]pren A² C Suceavă]apa Sucevei C 15 spre]pre B M zălog]zaloage M]salva guardia Lat 16 să margă]și s'au dus M fărșit]sfârșitu A²]săvârșit B² de supt]în B².]dela M 18 doodzecilea]20 A². B² C]21 B¹.]XVIII K Titlu Domnia lui Ștefan vodă Gheorghie, când s'au aședzat al doile rându la domnie, după ce au luat cetatea Sucevii B¹ Gheorghie Ștefan vodă au luat cetatea Sucevii cu toată averea lui Vasile vodă M. 20 mari A². B C mare case și domni]vestite case și a mari domni M 20-21 și bine stau om M 21 lucrurile războaelor în clipala ochiului stau]bella momentis constant Lat Amu]Atunce A²]om

B C 22 sosit B C M oardele] oștile C 23 veste A² B M amu om A² B C cum] că B C după cetatea ad Sucevei C 23-24 au cădzut pre sama lui] au dobândit-o C] au luat M 25 căpi au rămas, pușini om M în] pre A²] om C hămisiți A² hămnișiți B² C M. 26 Șărım A² Șerem B² Șărem M Șerim B¹ stătut] sădzut A² o] într'o C 27 pre] la C M acesta] acela C. 28 supt] la M Suceavă] cetatea Sucevii C] cetaate B era] sănt C oști leșești] și oști ungurești și Leși M 31(I) om C 29 Au] Ș-au B² 30 deadireptul] drept A² B la] spre M altă drămbă] alții M să lovască om M drept A² 31 cetate] cetatea Sucevii C că] și M umbla A²

1 picioarele lui om A² Șărım A². Șărem C Șerem B² Șărăm M. 170.
2 sta lucrul gata și sfatul] să gătisă C lucrul] lucrurile A² B² M purciagă] sloboadă C în ceambulurii] ceambul C] în ceambururii B². 3 sosesc] au sosit C M olăcarii A² B M Șerem B². Șărăm B¹ Șărem C 3-4 ori unde . toate] cum mai curându sa să întoarcă M 4 I-arii] I vor B într'acela loc] îndată C că] de B C M 5 îndărăptu] înapoi B] să vie M 6 că (II) om B² iată că a treia dzi] peste trei zile M a treia dzi om C după dzi ad hanul B¹. 7 Șerem B² Șerim B¹. Șărem C 9 într'aceieș] într'aceia C A M dată] dzi B 10 oștile] oastea M spre] la M luându] pornind C 11 după Vasilie vodă ad. și A² cu] pe M feciorul lui Vasilie vodă] fiu său M.] om C 13 și cu al doilea conac au stătut în Roman codd] om A¹ V A Ureche stătut] agiunso M grije] frică Ax 14 amu om A² B C M știna] înțeleseasă M den] de B² străjile A² B² C 15 Șerem B² Șărăm A² B¹. Șărem C Șărăm M. 16 oardelor] oștilor A² singur om B C M 17 episcopie A² B C aula episcopali Lat după iară ad pre B C M și om B² M cu feciorul lui] cu Ștefăniță vodă B] om C M. 18 cu pază, anume om M la om C Buculeștii C 19 pre] peste B²] la C Ianoș A² B den] dela M 20 Moldova A² B C M Răculem] Răcăciuni M 21 Moldoveni] oameni A² au] 1-au B 22. la Cameniță om C pornitu] pofit B² 22-23 Și după ce Ștefan vodă om M K. 23 Chumini Ianăș cu Ștefan vodă om C Ianoș A² B și cu B¹. 24 craului] la crau C carele] ce M il om A² B¹ C M el] lor craul leșescu M 25 celelalte oști] cealaltă oaste C] oastea sa M Chumini Ianăș B C M Lat] om A au trecut] s'au întors B²] au mers B¹] s'au dus M 26 în țara sa om B la] în C. la om A² B C M 27 Iară la Roman om M pomenit] zis A² la] în C 28. după cade ad de B¹ Zac 3 toată om M 29 leahul] leavul B¹] om C.

29-30 fost *om* C 31 că *om* C strin A², B² C să tacă] tacem B¹ harnicia] heroicitatea Lat] harnia V A Ureche. 32 deplin] cea deplină B¹. ce avea *om* C 33 după războaelor ad în lume C 33-1 că cine în lume *om* C

171. 1 unu¹ *om* B 2 părea-ți C știe B C nimică B² 3 inimă A² B² C 4 nespăimat B C războiu B¹ de deplin A¹] deplin *codd* 5 deplină] plină B 6 1000] *loc alb* B¹] o mie A² B² C cari] ce B C lui] sa C trei mii *codd*] 3000 A¹ 7 și *om* C cu mule] de multe ori C unde-și] unde A² C 8 în *om* B¹ 9 de] pentru B¹] *om* A² B² semnele ceriului] niște semne cerești M 10 prilejit] tâmplat B¹ mainte] mai nainte B¹] înainte C toate *om* C și (II) *om* C 11 a țărâi C stângerea *om* V A Ureche acești domni a *om* B¹] și domniei C 12 Că] unde B¹ 12-13 la domnia lui Vasilie vodă] la Vasilie vodă, la acea domnie C. 13 adecâte A² stea B¹ C stea B² carea A² B 14 ani] ai A² mai nainte B C M 15 premenială] cădere M cela] acela B¹ C 15-16 cela, în care] ce M 16 an *om* B C M 17 după Postul ad cel A² B C 18 în anul *om* B C 7156 *om* *codd* Stabilit după data răscoalei lui Hmielneșchi după într'o ad 21 M. Viniri C 19 acela] același A² B lăcuste M neauzite vacurilor] multe M veacurilor A² B² 20 mari A² B M 21 că sintu] a fi M menia] că menia C] socotia A² M cetitoriele C cititoriu M. 22 căci] că M aceste] acestea A² B² C semne A² locul] rândul A² său] lor B¹ C 23 întriabă M 25 amu *om* A² B C era trecut] trecusă C 26 scriitorii A² B M tipar nu-] tiparnici nu sânt A² nu-] nu raste B¹ C Deci] Ce M 27 dau știre] spui M povestea lăcustelor] lăcustele M 28 carea *om* M cum venia *om* M am prăvit] li-am vădzut M prăvit A² C 29 Zac 5 toată *om*. M mai nainte B C 30 căzăesc *om* C secere] vremea săcerii B C] tempus messis Lat 31 la (II)] în B¹ în] la B¹ 32 nor A² după nuor ad sau negură B²] ad ca o negură B¹ cum] unde C 33 de] despre B de o parte *om* C de ceriu *om* B¹ C un nuor sau o negură *om* A² B¹ C

172. 1 Ni-am gândit] gândind A²] ne au părut B o *om* C 2 nuorul] norul A², B²] nuor C cel] cela A²] *om* C. 3 s'au] au B² muștelor] lăcustelor B 4 sau] au A² B] *om* C sulță C nu] ne C mai sus *om* C 5 carile] cari A²] ceale ce C] care B¹ 6 după Urlet ad și B² 7 zbură] trecea B¹ după zbură ad și C 8 săială B C sfială A² de sunet *om* C de (II) *om* B¹ 9 ceie] aceale B²] aceie

A² B¹ poiadă] poiade B¹ C] lăcuste B² după poiadă ad mari B¹.
 10-11 tot într'o desime] toată desimea B¹ 11 un *codd*] 1 A¹ 12
 la] ca C] om A². la un] la al doilea B și gumătate om B altul] alt
 stol C 13 după] dupre A² după ținea ad cât ține C dela] den B²
 prândzu A² B C desară] sară A² 14 de groase B¹ după groase
 ad ținea de C 15 preste] după B¹ stol (III)] stolul A² 16 bine om
 C soarele om B² prândzu A² B C călătorna] mergea C 17 desară]
 sară B² și până popasuri om B După mas, (*vreulă*), după popa-
 suri (*punct*) K. *V A Ureche*. 18 mânia] cădea B] mânca *V A*
Ureche după rămânea ad numai B 19 frunză C pae A² B de (I) și
 (II) om C sămănături B² C 20 Și om C 21 după așe ad de tot
 A² ca la masul acei mânie] cum era unde mânia acea mânie B
 mânni A² 22 Și câteva B 23-24 lăcuste al doilea] și apoi după
 aceea și al doilea an au fostu lăcuste B¹ 24 după] dupre A² la om
 C după doilea ad an B²] ad au fost C și (III)] mai B¹] om B² C.
 26 de om A² 27 Și iarna B¹. pre] pren A² B 28 Însă ne A².
 acum A² 29 Și om M aceste toate] Nostrae enim res *Lat* o] aceea
 B 30 strune A² B² 31 a1] au K Sucevei] supt cetatea Sucevei
 M] dela Suceavă B 32 Cazimir om C M Crâmului] tătărăsc M
 33 după și ad cu M aceste om B²

1 cu oștile sale om. C sale om M supt] spre A². 2 dacă 1-au **178.**
 venit] vîndu-1 C 1-au] au A² după Unguri ad și dela Ștefan vodă
 B M de care] precum B C de care s'au scris on M 3 scris]
 pomenit B purceadză A² B dela] la *V A Ureche* dela Cămenită
 om. M împotriva] asupra A² 4 și să va] 1 va A²] s'ari M] și s'ar
 C] să va B ntâmpina A² 5 den limbă om M hanului *V A Ureche*
 6 câtră] la B C Șărâm A² Șerim B¹ Șărem C carele îl] ce-l M]
 care-l A² despărțise și om B M după trimiseasă ad cu Vasile vodă
 M 7 după Moldova ad precum s'au pomenit B] ad pentru M după
 flămânzască ad oastea M 8 lipască] lipsască A² *V A Ureche*
 7-10 oastea au făcut om M 10 de supt] dela M. și s'au pus
 tabăra om M 11 îndată om M pod mereu pre coșuri] pontem pen-
 silem *Lat* pre coșuri om M 12 preste carile] de M după carile
 ad pod C îmbla] umbla A²] trecea M oșteni leșăști] oastea leșască
 B¹] oștile leșăști B²] oștenii cei leșăști C] Leșii M 13 pâne B² C
 după pâne ad și B¹ fânuri] fânață B C. M după fânuri ad și M
 prisecile] stupinele A² 13-14 Și era acela an om M 14 pâne C
 bișug A² B Iară] însă M 15 den om M au plătit și cu] și-au pus M

15-16. hrana pentru]apărând oamenii munca sa M oamenii A² B.
 16 de țară om B² inima A². C sa]lor C. 16-21 că-1 trag .
 Husiatin] că să tem Leșii să stea la loc larg, ce să trag la loc strâmt,
 M 18. locuri tari C. 19 sînt A². sînt B C. după aminte ad de B.
 războiul om C 22 den]în C den sus om M oardele sale]Tătarii
 M -1 om. A². B². C. M 23 iarăși]iară C. 23-24 A merge nu vrea]
 nice la strâmtoate asupra lor nu îndrăznia a merge M. 24 lor]Leșilor
 C. la strâmtoare om A² 24-25 nice Leșii să iasă om M largu de
 tot]câmp A² 25 după tot ad nu A² C iară]iacă A² iară hanul au
 trimis]s'au împăcat, trimișându hanul M Cazi]Gazi K V. A Ureche.
 aga om B 26 canțilariul A² B 26-27 și craiul legat pace om M 27
 s'au]au B¹. oștile]oști C după oștile ad înapoi M cîneși]care-și B C.
 28 locul lor M locul său B² 29 sa]ce avea C M]om B 30 Țara
 Căzăcească]Ukraina Lat 31 den]de B¹ după domnie ad și M.
 și om B. C M coconi A² B 32 roata lumii]fortunea rotam Lat.
 32-33 (Caută moartea) om B¹. M

174. 1 nădejde A² B în]între C pruteșugul A² M 2 tras]dus M să
 margă om M 3 obrocul]mertic A² C]obroc B¹]mertice Ax dela
 hanul]hanului B² Ghiozlăului]în Ghiozlău M 4 apoi de aceea om.
 M la]în B C M la împărăție om B¹ M 5 pre porunca împără-
 tiască om B¹ K pre]după Ax]dupre A² împărătiască]împărăției
 B² 6 la]în B¹ Roman]acolea B¹ M 7 tot la Roman au ședzut
 om M și om B² stiaș C 8 dela împărăție]la Roman M trimisese]
 au fost trimis M și om B² 9 dela]den B¹ C Ș'au B C 9-12 Au
 venit acmu om M 10 stiaș C. 11 fără A² B C 12 acum A²
 13 La]în M petrecându]șezând M 14 după părțile ad avere B¹]
 avuție B² acum A² după unile ad și B 15 pitulate A² după
 dzi (II) ad. gășia și M 16 după loc ad tupilate B sluga lui]o slugă
 a lui M]o slugă a sa B 17 încă om B Gâtoe A² B surguci]delphi-
 num Lat 18 tupilat]pitulat A²]ascunsu B¹ cătva]mult M 19.
 dânsul]acela credincios M ce]câte B¹ M 19-20 pentru credința
 om M 20 pre]în C să lua]luasă M luoa A² 20-22 Mult a lui
 om M 21 l- om A² B C M 22 după părut ad lui Ștefan vodă
 M 22-23 Nu știu aceasta cu om 23 de mai denainte A² de mai
 nainte C 24 surguciu om M că-1-au M că om C 25 1-s'au]s'ar
 lu M]1-s'ar lu B C ași]ar M Iar el M 27 și (I) om B¹ și pediapsa
 om M 27-28 Și când ai privi, era aeve și pedeapsa și stingerea casei
 lui Vasile vodă și osânda-1 pre oamenii de casa lui, emend Iacobescu

cândai = poate *Tutkin Pascu* și *cândai* casa lui *om* M *cândai*] poate B¹] *dum consideratur Lat. osândiua* și A² B² C N] *om* A¹. B¹] *fuit etiam poenam Lat când dai, osândă* a₁ V A *Ureche* 29 *pre nepoții C Vasilie vodă om* C M 30 și *om* A² B M în] *ca* A². B. *sale*] *lor C scârnavii*] *spurcăciune* C M Și (II) *om. C* 31 *ficiorul* A². B² *Ghiorghie* A² B² *Soceavă* M 33 *Ianachi* A² B¹ *ficiorii* A² *Gavrilă* C.

1. *marii* A². B *mare munci* 1-au *omorât*] *multe cazne* 1-au *muncit* 175. *până* au *murit* M 2 *Bulucești* 3 și *caftan om* M 4 și *om* B¹ C M *acel* A² *carele*] *ce* M 5 *stiağ*] *caftan* A²] *caftan și stiağ* B²] *steagul* C *plocoanele* V A *Ureche* și *au* C *după venit ad. de aci* A² 6 *scaon* A². B *întemeiată de atunce om* M 7. *la domnie C împărăția*] *împăratul* C *tânără, copil încă*] *copil tânăr* C. 8 *lucrurile* B¹ C *den*] *de* B¹ M 9 *Ce*] *Deci* C *de grije* B¹. *după* *numai ad. cu* B 13 *după* Și (I) *ad după* *ce* 1-au *adus* *ai* *cea* C *după* *pus ad* *apoi* C 14 *Preste scurte vremi*] *În scurtă vreme* B¹ C. *dupre* A² 15 *ș-au fărșit dzilele sale*] *au murit* M *sfârșit* A² B C *după* *dzilele ad vieții* B 17 *după blând ad* și C *drept* C M 18 *nespăimat* B *ne înspăimat* A² C M *după marii ad. și vestiți* B 19 a] *ai* A² 20 *Dupre* A² *după* *lui ad* *Matei Vodă* C M *au ales Țara Munteniască*] *ș-au ales Muntenii domn* M *după Munteniască ad* *la domnie* C 21 *Costandin Ax Constantin K V A Ureche Șerban* C M *după vodă ad celui mare* B¹. 23 *mai ferit om* M *ferit*] *fericit* C *puțin*] *puținel* B¹ *puțin lucru*] *puținel* M 24 *semnat* A² *nu eșise sufletul den*] *bine nu murisă* M *den*] *lui* A² *deplin*] *bine* A² 25 *sumenii* A². B C *dărăbanii* B *carii*] *că* M *la acele simeție să suise*] *atât să simețisă* *acea* M *semeție* A² *foarte să suisă* C 26 *den*] *pentru* M *izbânde* A² M *ceale cu Matei* A² *domnie* B¹ 27 *întru nemică*] *întru o nemică* A² C] *om* M *nu-1* B] *î* A² 27-28 *precum* *fapta lor om* M 28 *apoi*] *mai pe urmă* B și *ai* *ave* *om* B *ai* *ave* A² *1-au* M *pre Constantin vodă om* M 29 *pușcile și cu sinețele*] *tunurile și cu pușcile* A² 30 *vornicul* A² B M. 31 și *lui Iordachie vistiarnicului Toma vornicul om* A² *că cădzuse* A² *cădzuse*] *încăpusă* M 32 *mâna*] *mânule* C M *încă dela* M *cetatea Sucevei*] *Suceavă, ce* *Toma vornicul căzuse prinsu dela Suceavă* A² *Iordachii* M 33. *au venit*] *venisă* B¹. M] *om* B² *singur om* C] *însuși* M *de bună* *voe*] *de a sa* *voe* M.

1 *fusese*] *au fost mărșu* M 2 *scăpat om* M Și *era* C *numai om* 176. M 3 *Bulucești* C. *închiși*] *la închișoare* B¹ *poronci* B *dupre* A² 4 *să-1 omoară*] *de perire* C *audzit*] *prins veste* M 5 *la domnia*] *la*

domn M în loc]îndată B M 6 după postelnic ad mare A¹]om
codd 7 cu]lui A² C B 7-9 Și așe morții om M 8 fratele C
 10 peste B¹. drepti C primejdie A² B M 11 au fostu]era B
 acești]acea B¹ după doi ad frați M]ad boiari, cari s'au pomenit
 mai sus C aice om M după ales ad cum era C 12 Iorgachii M.
 crezi C 13 în țara aceasta B¹ 14 după în om ad precum și acum
 de față să vede N 15 Costandin A² 16 amu]acum C]om A³ B M
 17 ce însă A² 18 noaoă M numai ce C umbla A² 19 pe margene
 B și oști M 20 amu]atunce A²]om B C M după mai ad cu C
 cele]aceale C 21 curând A² B M dupre A² 22 la noi]aici B¹ amu
 acmu M]om A² B C 23 mai om M care A² B². M 25 și]până
 B¹ după și ad fără zăbavă C făcură]au făcut C zarvă]o zarvă
 A³ B¹]mari zarve B². între sine om C 27 sîmenii A² B den]de
 B² 28 de loc]ex Provincia Lat de aice om B¹ 28-29. cari vodă
 om M fusese]au fost B 29 Loncenschii B¹ C]Laczyński Lat după
 400 ad și B¹ 30 călări B¹. Voicovschii B² Hocicovschue C după
 lefecii ad și B¹ M 31 Rușicii B M Rusczyz Lat 300 om B¹ după
 300 ad și B¹.]ad de A² C. după lefecii (punct) A² 32 Atăta]Altă
 B² 33 după vodă (princeps) ad caetero omnes modesti Lat

177. 1 ce numai M sîmenii A² C B după sîmenii ad tam effrantes
 erant Lat capetele]de căpitanii C Ax 2 sine]ei A² sîmenii A² B M
 3 Că Nemții B jumătate A² în Iași om M de Nemți om M 4
 Soceavă M Era în Postul cel Mare B¹ C M 5 sîmenii A² B² M
 6 de carea]ce B 7 în de]între M și au purces]purcegând A² 8
 pre om C aflat]găsit M pre om B uliță C. M 9 o (I)]om B¹ o
 (II)]și B¹ Și Nemții B² 10 la]în M de abia]abia A² B¹ C M.
 scăpat]hălăduit B²]au scăpat B². 11 a]a-și M]om B C oamenii]
 a1 C aceie]cei B C M 12 la]de C M cerdacul]portam Lat
 13 s'au orânduit de apărare]să apăra C 14 zarvă A² B C M
 singur om M 15 la]în M a altor M cari B² a om B M
 înainte de pre la ad le era A² după odăi ad afară C 16 noroc A² B M
 căpitanii A² C. M sîmenilor A² B 19 sîmenii A² B M. la un loc
 om C după loc ad aicea A² 20 în preajma]înaintea C în preajma
 curții, în loc om M în loc]îndată B¹. 21 al căpitanului A² M ș'a]
 și la A² bulucbași A² B C M aceie]aceasta B¹]acela C aceie au
 fostu potolitul acei zarve]s'au potolit zarva M 22 zarvei sîmenilor
 acelora K V A Ureche zarvei acelor sîmenii B¹ cum]dacă M
 23 în loc]îndată A²]om B¹ M purces]și purces A²]început a

purcede C spre] la B spre fugă] în răsipă C desimea] de săimeni C M 24 și om B C ceair A²] locum pascuarum Lat 25 vine pe] iaste M oaste C 27 amu] acmu B C] om A² M tobe Ax venia] mergea C 28 den om B C M sângele A² B C M după sîngele ad lor B C M le om M simeni A² săimenii om C 29 lor om B M poroncă B¹ 30 să facă] a face B] a facere K, va plati] să dea samă M 31 simenilor A² B C -și om M 32 pre ertare] ertați M 33 aceie] această M codru] sylvas fagineas Lat

1 o samă ce] câți B] cei ce M 3 Titlu În Țara Munteniască 178. s'au rădicat săimenii M Nu era ca o nemică] Nemic era B ca o om C 4 care s'au] ce au M dupre A² 5 simeni A² B dărăbani B² M de dărăbani B¹ 7 simeni A² B dorobanții A² darăbanii B C M lor om M 9 lor codd] om A¹ cuconilor] copulor M lor și... în fămeile om C 9-10 făcând fămeile lor om M fămeile] giupănesele B¹, 10 jecund și le jecua C jăfund A² după numai ad în oraș M 11 la (II) om C 12 jăfuiți A² jăcuți M Iară] Ce B M 13 după faptă ad a lor M ce (I)] și C sosit] vinut M 14 la rândul său] pre rând M 15 De] Den B¹ sâmeția B¹ semetia A² aceie om C așe om C 16 scărnavă] spurcată B M și om B de om B¹ M grișă A² 17. 'ntr'o] în C 18 ce] ce le C] ceala ce B¹ poroncia B¹ M ce (II)] cum B¹ să facă] a face B] a facere K 19 craiul] cneazul B de Ardeal] Ardealului C 20 domnul om B C M de] den B²] în C M] om B¹ Moldova om B¹ cerându] poftind B] cerșind M a sa B¹ M 21 după Racoți ad fiindu A² după tănăr ad și C în mare A² B C M mare] multă B avuție] avere C M 22 cevaș M veste om M după bucuros ad fiind A²] ad fu M 23 după oști ad a vinu C 24 purceagă A² B M 25 dânsul] el B¹ Deci numai B Și numai A² 26 1- om C de aice om C 28 și] iară C den țara lui om C lui] sa B 28-29 apa Teleajinului] Telejin M] Teleajin B¹ 30 s' om C oblicit] înțales M la om B² 31 că] cum C coboară] pogoară B² C M] să pogoară B¹ craiul] cneazul B¹] Racoți B² strânsu] chemat M 32 neprieteșugul A² B² M 33 scaonului M lui] său A²] om B

1 după gata ad (zice) A² neinspămați A² nespăimântați C 2 179. izbândă A² B 2-3 ales înfrânt om M 2 după fiindu ad carii fiindu C 3 în lume om B C M au] ați C Acele] aceste C audzind ei M strigă A² B M 4 întru unul A² la ei (II) om C la 11, la 11 K așe om M 5 dela] den B¹] om B² 6 Drăstor B², Dristor C.

M Dristov B¹ Drestor *Lat* spre]cătră B¹] la M 8 de aceste B C M 9 dărăbanii B C M 10 Costandin A² nebunie B² sa om B² în loc] îndată B M 11 pre unul anume Hrizica C vodă anume om M 11-12 și 1-au vodă om B *Lat* 12 Și îndată M acel om C M răpedzit] repezit A²] trimis M 14 Rumânești] Românești B¹ C. M] Muntenești B² 15 strângă țara K Teleajen A² de om M a] A² B] om C 16 cădzind] au cădzut B¹ și om C M 17 că] și M neștindu] nu știa B¹ nemică om B¹ mergea] mergându să dea de știre M de] dela M 18 cum dzic la dânșii om C M K la dânșii] ei B² după Buzăului ad adecă cum zicem noi Moldovenii ținut B² 19 în om C rostul] gura A² B C 20 toată povestca și om M 21 Costandin A² B rădicarea om M la domnie lui Hrizică] domnia Hrizicăi M] Hrizicăi la domnie B C] domniei Hrizicăi A²] la domnie a lui Hrizica *V A Ureche* 22 oștile sale] oastea sa M amu] atuncea A²] om. B C. M 23 după Racoți ad încă A² C M coborâse] pogorâse A² C M.] să pogorâse B nu era fără] era cu M grijă A² 24 și la B¹ după nu ad cumva C pre noi] la noi B C 25 a coborâ] să va pogorâ C] va pogorâ B] a pogorâ A² M 26 în] la B mai suit M mai sus om M 27 pre] în M câmpii Buzeuului] câmpu despre Buzău M preste] și au stătut C] om B¹ trei *codd*] 3 A¹ 28. și într'aceleși dzile] până M aceleși] aceale A² coborât] pogorât B C M cu oștile A² B C oștile sale] oastea lui M și Racoți B șes] jos A² 29 pre] la C Teleajen A² încă nu descălecat M încă om C cu om M după tabăra ad când M 30 și dat A² B C M știre] veste C după lui ad Racoți M cum] că C] că iată M sumenii A² B C 31 pușcile tunurile A² La] Atuncea în M turburare] grijă M cădzuse] sosise C. 32 de așa A² așa om M o oaste A² după simață ad ca aceea A²] ad. ca aceea și așa de M 33 că acolea] unde M oștile om M

-
- 180.** 1 Ce să M fostu] prilejt M Gaudi] Gauda B] om M un căpitan B a] al A² B 2 sumenii A² B M 3 Că om C după audzit ad încă M Gherghită A² B M au audzit dela Gherghită] audissent ex quodam Georgio *Lat* 3-4 unde domnișor om M 4 capetele dărăbanților] săimenii și dărăbanii cu căpeteniile lor M sumenilor A² B¹ după și ad a A² B² C dărăbanilor B C 5 că] cum B cum] încă B M] cum că A² 6 încă om B M este] s'au B M să margă om M 7 pre] cu B² Și cum M capetele] căpeteniile M 8. cum au] au și B străga M toți în toate părțile om C 9 nice vreme om M

10 după tocmală ad și B pre lângă sine om C 11 unei A² B² C pedestrimii M mai înainte A² B 12 la om B² carii] ce M pușcile] tunurile A² 13 bice A² după strânsă ad tabăra și C care] carii B¹ 14 dupre A² 15 Teleajănelului A² Teleajenului B¹ cum au început] îndată au prinsu C] au și început M cu sinețele] den săneacă B M și om M de om B² 16 arii] a B² C] om B¹ agiunge] agiungea A² celelalte] celea B¹ Iară] Numai M 17 care] ce B M 18 Pușcile] tunurile A². pre] dupre A²] după B C 19-20 că era apa om M 19 călii] căii A² B C M pripriți] pripite V A Ureche 21 în apă A² B¹ C și au băgat sine] cu pușce cu tot, ca niște bivoli M pușcile] tunurile A²] și pușcele B¹. după] cu B¹ după sine om A² B² 22 niamțul Gaudi căpitanul] acel căpitan de Nemți Gaudi a M Gaudi C 24 singur] însuși C 24-25 iară el la vad] om M 25 pușcile] tunurile A² 25-26 au sămenii] și dacă și-au tocmit oastea M 26 sūmenii A² B C 27. în sămenii] într'înși C pușci] tunuri B M sūmenii A² B sinețe] pușci A² pușci] tunuri A² mai om C 28 ne'trate] ne băgate de bivoli M în apă A² B C M Iară] Ce C] Și M fu] cu B cât] cum M 29 oastea] Nemții M și Gaudi om M Gaudi C Gaudi căpitanul B¹ li-au dat] a da M totii odată M după odată ad cu acel căpitan a lor și den pușci M 30 cum dau Nemții om M amesteca A² B sūmenii A² B C 31 dărăbanii B C după cu ad acel Hrișica M 33 din om C pen vaduri] în vad C] în vaduri M

1 toată pedestrima] acea pedestrima M munteniască om M și] 181. cu B M lor om A² C cu om B² cu călărima om M 2 de câtă avea cu sine om M Insă la M 3 1- om C 4 agiunsu Ungurii călărima] călcat călărima Ungurilor M driaptă C osânda lor A² 6 driaptă om M polog om M] velut gamen defalcatum Lat slav M spinii] mărăcinii A² 7 după laturii ad de drum M de om C trupurile lor B. oamenești on A² B] de sămenii și de dărăbanii M 8 după nesosite ad la vad M carii cum și om M și unde-și 1-au tâmpinat] îi ajuncea și tâmpinase B¹ după așe ad pre loc M 9 după dzăcea ad poloți M în] la C 10 oaste cu sine om M de oameni om B C 11. îndată om C cât] cum C] când B au sosit C M] om A²] sosise A²] era B 12 dedeasă-1] îi dedease A²] dedease B C] 1-au dat M sârg] curând A² C 13 cu oastea om M 13-14 iară apucat om M n'au apucat războiul B¹ 14 dizdiminață] dânsu de dimineață A²] a doua 21 de dimineață M ni-] l- M 15 spartul] spargerea

A²] răsipa B M sîmenilor A² B C Ce] și ne apucând războiul M. în urma lui]dupre A² 16 carele]însă Racoți M tabăra sa A² B C îndată om M dupre A² acei Munteni M 17 Și aproape M după Racoți ad cu tabăra M oaste B¹ oastea sa M 18 două A² B² C M] doao B¹] 2 A¹ și]iară C pre]pren A² B 19 s'au adunat]salutavit Lat Și la M 20 lui om B C M focul]pușcile A² toate tunurile C 21 pre]spre B¹ C]la M versus otaki Lat Ștefan până la] Avut-au și Ștefan vodă oaste ca M au avut]avea C 22 de om M oameni]oaste C și om C foarte într'ales oaste]aleși oșteni M oaste]oameni C 23 Tot om M după A² după Racoți om M 24 îndată]voios M]om C 25 ci]de ce B² au făcut]făcusă C M Cîmpoiași M cîmpoi]cîmpoile C 26 de urșinic]îmbrăcate în urșinic C]inductus holoserico Lat vorba A² C Și om M dacă om C 28 și (II) om C lângă]la M și un M 29 Rasten M 30 sprenten A² B cu deza îmbrăcat om A¹ 31 cu]de A² B soboli]samur A² 32 deabue]abia B 33 milă B¹ M]om A B² 32-33 deabue acela domn om M

182. 1 l-au pus]pus-au B¹ pre mârzacul Racoți om M mârzac A² B M. acele dzi]în dzua aciata B¹]în ziua acele B²]într'acele dzi M 2 sară]țară A² doao A² B C 3 Și]până B triu M 4 sîmenilor A² B C 5 după A² adunare C 6 cu om C 7 pre pod om C și a sa și]Racoți C]și el M 9 doa]doao A² B după A² după decălecatul oștilor]iar C 10 mase B¹ 11 El singur]Racoți C]om M mesii A² B C deadireapta B¹ den direapta C M după Ștefan vodă ad iar B¹ de a stînga B¹ 12 după Constantin vodă ad la masă M după lui ad Racoți B² amînduror om M 13 în fruntea tuturor]mai sus de toți C]în frunte decît toți M Ianoș A² B² C 14 videa C înghitea M 15 după vedea ad el M și]sau M 16 de a starea B² și lunecos grabnic om M 17 coborăș]pogorăș B C M Turcii om V A Ureche 17-18 acestea acestora]tovărășia acestor țări C 18 a țărălor A² B acestor țări M 19 Dupre A² această A² B C M orîndui A² B¹ C 20 Ianoș A² B² C 2000]doao mi B¹ oameni]Unguri B¹ 21 săi]de ai săi M și (I) om C M Leși și (II) om M Muldovenii]Moldoveni A² B C]om M ari]or A² B C]ori V A Ureche 22 strînsură C sîmeni A² B² seimeni B¹ dărăbanii B C M 23 Iară om A² B C M Racoți om A² B M Ardeal A² B C 24 iară om C 25 vedzi]hii văzut C]fiu prăvit M de sârg om B]de grab A² sîmenilor A² B C dărăbanilor

B C M 27 simeu A² B C războiu C cu] lui A² B cu Racoșii
om M 28 la] dela B C M Telejin B² Teleajin B¹ C 29 după
Muntenească ad de Constantin vodă M rămâne M 11ră om M
30 după rămas ad în țară M Ș1] Că M 31 după 1-au ad tot M
cercat] căutat C vro] în vro C] până la B doi codd] 2 A¹ an1] a1
B după an1 ad au cercat C 32 Ori unde C oblicia] afla C M
simean A² B sau] au A² dărăban B C M îndată] în loc M 33
după Plin ad era B¹. câmpul] locul M și (I) om A² B² C pe
lângă om C

1 trupurile lor] trupuri M pre cmeva C cinevași M 2 ori] sau **183.**
C divan] tribunal Lat ori fără divan om B străga M 12] iată A²]
om M esta] acesta A² B¹ C M] ästa B² 3 siman B² seiman B¹
simean A² aducea] înșepa cu a sa mărturie A²] ducea B 4 Mun-
tenii] ei A² 5 den] de C M pre altul] asupra altuia M dărăban
B² C 6 perna] era perit M Să] Le M unora] a mulți M den]
(II) de A² B C] în M 7 oameni] lume C în lume om A² B C
nice dănăoară] nice odată B¹ C] niciodată A² B² 8 dânsul] unu
M hălăduna] scăpa A² 9 c'au] cum că au A² c'au fostu om C K
10 în loc] îndată A² 11 bogată] destulă C 12 Ianoș A² B C și
(II) om B cele om C M 13-16 Fost-au muntenești om C 13
mărzacul cela om B¹ 14 de care s'au scris om M scris] pomenit B¹
14-15 în Țara Muntenească om B¹ 16 munteni M 17 pre sânгур]
tocma pre C Ianăș B C] om A M 18-19 Fost-au aceste în anul om
C M K 19 7163 Ax] om codd și Lat 20 Dupre A² toate om M 21.
au fostu] era M 23 iaste lipită Ax după părete ad fiind A²] ad și M
24 răotățile Ax 25 Căzaci] țara Căzăcească B] Ukrainam Lat eșina]
lipsia B 27 Detinca C a vedere] aieva A² B C] om M fără suală
om C sâială B² sfială A² în] prin C Hotinului om A² 28 a] al
A² C Ce] Deci B¹ 30 1-au spart și toți oamenii lui om M după
răsipit ad pre toți M Ș1 tot om M același] acela B¹ 32 după dat ad.
Ștefan vodă B¹ 32-33 agutoriu oameni om K 33 oameni om
B C M într'eles om M Voicecovșchiu M

1 pierdzându] pierdusă M 2 nădejdea A² B în] despre C să-și **184.**
scoate] că-i vor scoate M după căp ad Tătarii M 3 legasă cu
Moscul] închinasă] la Moscali M 4, întru B¹ împreunați] împreună
B²] om A² 5 închusease] au fost închis M 6 hatmanul om B¹.
foarte om M 7 cu om A² B M lucru om M de n'au B M toată

om B M moschucească] Moscalilor B 8 a Căzacilor] căzăcească A².
 B M de tunuri A² B C M rumpt A² Ce] Şi B] Însă M 9 au
 lovit] lovisă M de îmbe] dentr'amândoa A² 10 Şi] De atunce M.
 11 Polea B¹ C Drzy pole Lat sî până C 11 dupre A² 12 Gheorghiu
 om M 13 cneadzul de Ardial om M mari A² B C 14 şî eî om
 M Carol C] Corol A B²] craul B¹] om M 15 cu oaste B cu oşti
 M oastea V A Ureche (pune virgula înainte de acest cuvânt) 17
 atunceaşi B² C de atunce om M umbla A² B² M soli M şî a lui]
 dela M hatmanul om B¹ 18 a lui] dela M 19 la] în B ecclypsis solis
 Lat 19-20 într'acel soarele cu om M 20 groază A² B C soa-
 rele cu puţin nu toată] mai toată A² 22 de'ntunecare B de întune-
 carea M ca om M privind A² B² M 23 după vederea ad ochilor
 M 24 La anul după aceasta] Într'acest an Ax dupre A² svezesc M
 sfedzâsc A² 25 Prusi B] Prus A C M domnul] electore Lat.
 Bandreburg M Brandiburc Ax 26 Varşevul A² Ax] Varşavul codd
 27 războiu M 28 Dupre A² Şfedul A² B² 29 dzis] auzit C 30 şî
 om M încotro] încotroo A²] unde B mai lua B¹ 31 Şfedul A² Şvezii
 M după hatmanul ad căzăcesc Ax oştile căzăceşti] Căzacii M 32
 câţva voevozi moschuceşti] Moscalii M voivozi B¹ singur om B C.
 Cazimir om M 33 eşit] eşisă B¹ C nimeni A² B C

185. 1 de supt] den M Iară] Însă M] om C 2 să (II)] le B] om
 C va] or M cêrce acestea C după vrea ad să ştie B¹ C M
 3 hronograful B¹ C Iară noi M după întoarcem ad iar C ale] a A²
 B² C 4 svezâsc A² şveţescu Ax 5 după este ad aceia A² sfezească
 A² dincoace A² B 6 de mare om C Crăiia] acea A² 7 legi M.
 obiciae M încă şî C 11 Şvezul C M Şveţul Ax pre] spre B
 12 domnu B² 12-13 la domni la noi] domni acestor ţări, la
 Ştefan vodă aicea în tară şî la Costantin vodă în Țara Muntenească
 M 13 aice, la noi] aice, la Moldova B¹] în țara Moldovei C Deci
 om M hatmanul om C 1- om C 15 domnul muntenescu om M său
 om M 16 domnul nostru om C nostru] țării noastre B²] Mol-
 dovei B¹ 17 său om C M cu] pre C 18 Fălcii B¹. iară cu A² B
 M toate om A² C 19 ale noastre şî cele munteneşti] Moldovenii
 şî Muntenii B¹] om M cu Căzacii om M. 21 trăgându] trecând C
 oastea sa M coborât] pogorât B] esit C M 22 un oraş anume om
 B¹ şî acolea] unde B¹ cestelalte] acestealalte C] acestea B¹ M 24
 după Şi ad dela Străii B¹ după munţi ad cu toate acestea oşti ce
 să scriu mai sus, mergând B 25 amu] atunce A²] acum M] om

B C Șfedzı A² B 27 sfedzâsc A² B șvedțesc Ax 28 de om C dupre A² după după ce ad s'au adunat cu Racoți și C 29 tu om B² 30 nemțesc] Romanorum Lat 31 Șfedzı A² B așıdere om. M. 32 Șfedzilor A² M criască codd] crâiască A¹ 33. lasă M să o A². B C M Șfedul A² B

2 Șfedului A² B Șvetului Ax 3 1- om C șfedzâsc A² B 4 după 186. Racoți (I) ad în țara leșască B și el B în apărarea] a-și apăra B M] să-și apere A² țării sale] țara sa B M] ale sale A² și Racoți om B¹ 5 pățit] petrecut C] pățimit M că om B M. om] vom A² B² C 6 numai ce M. scriitoriul] istoricul B²] un historic a B¹] istoricul V A Ureche Topeltin] Talpentin A M] Tolpentin B] Talpintin C Topeltinus Lat El] de B¹ 8 sosit] venit Ax den ceste] dentr'aceaste A² M umblete A². B² M ale A² B² M noi] iară noi Unguru M o mie A² B C] 1000 A¹ M mille Lat 9 anı] aı A² B 10. șfedzâsc A² M șvețesc Ax 11 Ciarnetchi] Cernavschi B¹] Cernauschii B²] Cernevschi C] Ciarnianschi M] Czarneccio Lat 12 după loc ad o A B] om. C M punctuața după C M la A B carele, nu e substantiv 2 pronume relativ, virgulă după lepădat curribus Lat lepădat] lăsat C. cu carele C M și om C M 13 sprinten C. de] dela C 14. Litfa A² B răsărit] sărit C] diviserunt se Lat. 16. Gaudi B C M după pedestrime ad și A² B 17 iară el B. sângur] fnsuș C 18 știre B¹ C 19 amu] aș A²] om B C M hanul Cră² mului Ax toată oastea B oastea lui] tătărâmea M cu toată om B C M 20 Ș'au A² 22 la un târg om M târgșor C pre] în A² 24 în] pre B¹ mâna] mânile A²] mânule B¹ C cerând A² cerșindu-și B¹ C 25 doao A² B¹ C] 2 A¹ B² M meleoane B² după milhoane ad de bani C bani om C 26 luându Leși] au luat Leși M.] lăsând Leșilor B¹] lăsând la Leși B¹] luând țării A² 22 cneadzului de acmu] ce au fost acmu cneaz B C] său M] modernı principis Lat. Ardealului] în Ardeal B C] om M 28 Amu] Acmu B] Deci A²] om C M oștile] tătărâme M 29 luatu-l-au C 30 cea cu B¹. Ianoș A² B C lăsată] rămăsese B¹ 31 Crâmului] la Tătari M 32 ș'au făcut cale și au hălăduit] au scăpat M 33 mai nainte A². decât] de A². M întâmplări A de Ardeal] lui Racoți M rumsesă A² B² C

4-9 Topeltin, 233 dar spune o sută (centum), nu o mie

187. 1 lui] lor A² după lor ad la Ardial M 2 țară] țara noastră C pe la] prin C De carii om M 3 la] lui C Ștefan vodă om C la] în B 4. oameni] Unguri M 5 Unguri om M după Unguri ad aice C în] pen M Iară zălogul M carele C M 7 banii] bani A² B.] millions Lat Leșii] dela Racoți C 9 umbra A² B³ 10 Litfa A² B Libomirschi B. oameni] Leși B¹ 12 ș'au sfârșit] au murit M. dzilele om M 13 izvorul A² B C răutățile A² B C M 14 și cetății M răsăpă A² B C M 16 de Racoți] de el A²] om B¹ M au sosit] au venit A²] iaste M după sosit ad biruit fiind C] biruit A² 18 șcârșca] șcârșia A² amu] atunce A²] acum C] acmu M] om B 19 în tabără om M Ah] Oh B¹ 1- om B¹ 20 mână M mea om M dulău] căne B C M 21 nădejde A² B C curând A² B C M. acesteș] aceleaș B³] aceale B¹ 22 hatmanul om M în tabără om M 23 voia C aceasta] aceia M 24 amu] atunce A²] acmu B² C M] om B¹ 24-29 și împreunarea pune un om M 25 două A² B] 2 A¹] om C de (II)] om B 26 încă] era A²] copil B 27. L-au C capetele] o samă den capete C Chiprüiului A² 28 vrăjmaș] resolutissimum Lat împărătesai om B C îmmei] mumei A² B C. 29 împăratului om V. A Ureche după împăratului ad dzicând C acesta] acela B¹ 30 Moldova A² B C M 29-30 om ca împărăției om M 31 den] de supt A² B C M cum au stăut] stând M. Chiprülău A² după Chiprüiului ad om cu hire tare și vrăjmaș M 32 la om M B vezir B M cum om M asupra sa] pre sine B C M. sa om A² toate trebile M și om A² 33 după] dupre A² om M lucrurile M de] den A² B C de casă] casăi M a așezarea C după așezza ad și B¹ M

188. 2. Apoi] Și B 3 doao codd] 2 A¹ după domni ad că împărăția, cum s'au pomenit, era copil tânăr încă M 4 patima B C 6 Soceavă M den vreme în vreme] din ceas în ceas C] den z1 în z1 M. 7 dupre A². 9 Ianoș A² B C 9-10 între carii de Ardial om M 10 rob] robi A²] om B carele] ce C iaste acmu] acmu pe urmă au fost B] au fost pre urmă C] postea erat Lat 11 cneadz] crau A² C M de] la A² de Ardial] Ardealului B trimisease] trimis-au M doi codd] 2 A¹ mari om M 12 împărăția om M 13 poroncă A² înaintea hanului B hanului om A² M 14 după luat ad hanul M. spaimă] poroncă a sa M. 15 după pungi ad de bani hanul B] ad de bani M] marsupia leoninorum Lat după trecut ad hanul M Crâm] locurile sale M. pre la] câtră A² 16 Iară Ștefan M dupre

A² după trecutul hanului *om* M 17-18 Ștefan vodă și de Costantin vodă] acești domni M 18 un sfat C 19 și una C, una *om* M după dat *ad* agiutoriu M 19-21 iară și Timuș *om* M. 20 și Căzacu B¹. 21. Deci vezirul A² amu *om* A² B C 22 domni amândoi] domni dentr'aceste țări B²] domni dentr'aceasta doao țări B¹] domni la amândoi C] amândoi domni țărilor acestora M au trimis M pre] cu M] pre la C mare] împărătesc C M 23 dela împărăție *om* A². M Uzum V A Ureche spun] zic B de acestu turcu] că acesta C 24 c'au fostu] că era B Turci] împărăție C 23-26 spun pre domni *om* M 25 Chipriului A² 26 amândoi *om* M 28 și *om* B¹ cu] și de B amestecături C, avuse] avea C] avusesă B M 29 spun] zic M pusese gându] socotise B] avusease gându B²] au fost socotit M Chipriului A² 30 aducă] scoață B] ducă C den] dela A² de unde era închis *om* B¹ 31 crau] principem *Lat* la] in B¹ 32 știu] știm A² C. putut fi] fostu B M pentru lege] propter dissonantiam fidei *Lat*

2 pre *om* M purcesese] purcedea B] merseasă M 3 mănăstirea 189. Cașinului C mănăstirea sa M care să chiamă] de M acmu *om* B C M Cașin M dela] den B M 5 amânduror C *om* Ax 7 amândoo domni] amândoi domni A² B¹ M domrule C atocma] tocma A² B] *om* M 8 de aproape C 8-9 hirile omenești să stea] animus hominis tempore malo et infelici, quilibet sua curat *Lat* (*Traducătorul a arut în față un ms cu punctuație greșită*) 9 cela și celelaltu] unul și altul B C M] cela și cela A² 10 mai lesne *om* M niceși C 10-11 care de care] cela de cela M 11 altuia] sa C la] dela C 12 Costandin A² B² 13 ceva *om* C 15 după arı *ad* ști și arı Ax 16 Uzum M după știre *ad* pre A² 18 îndoită *om* M inima A² B C a lui B¹ C Costandin A² B meșteșugul A² B C. 19 la] lui C Uzum M K el *om* C pre] spre M după toată *ad* vremea C poronca C 20 va] or M măriei sale *om* A² C 22 inima A² B C 23 Costandin A² B 24 domniia] lucrurile M bani A². B² C M avușua] averea B¹ C 25 neclătită încă] în mâna lui Ax încă *om* B¹ 26 după el *ad* n'au știut viclenia, nice C. K nescari] niscari A² B² C] *om* B¹ M strune A² B² C 27 după] dupre A²] la C 28 sălă A² B C și a lui Ștefan vodă *om* M 29 carii] care A² B² după ce *ad* niște C 30 Moldova A² B C M cât] si voia C dela] de A² B C M 33 nimica A² B²

190. 2. domnie C Atunce om M. 3 apucatu-s'au M la] deodată către M 3 Uzum V A Ureche deodată om M după merge ad iar A² 4 pe om A² giuruia] făgăduia A² avușua] averea B¹ C. 5 de venit] de mersu C] să nu margă M apoi om C 6 a om A² B. C M. Uzum V A Ureche K au]l-au C] le au Ax. răspunsu] zis A² 7. umple A². B² unul om C după casă ad plină B¹ după galbeni ad. unul de acești domni C de aur om C acestu lucru] să-1 lasă M. 8 ca să V A Ureche 9 după pune ad în locul lui B¹. 10 cesta A² C vornicul] vodă M carele] ce M după era ad acolo M. capri-chihai B¹] residens I at 10-11 carele era vornicul om C 11. a lui M după vornicul ad atunce M 12 acestu] acel B iar el B¹. 1-au Ax 14 2 om M 15 adevrite K 16 iarăși A² B² Chiupâr-lăului B¹ 17. poala] Poarta M ad marginal 7164 Ax 18 Și om. B 19 că om B¹ avea om. B¹. că] de M 20 în] pre C 20-21. și să hie aice om M 22 Iară] însă B cu om C 23 în cumpăna B¹ amestecături A² B C M 24 avându] a vini C acoloa om C. 25 avea] au avut B după domniei lui ad Ștefan vodă B² M.] ad Stephani principis Lat 26 fostu] făcut B la începutul domniei acestuia om M. mari B C M jafuri A² B² C M în] la A² B²] a B¹ M 27 a] la A² B M ales oamenii lui om M 28 tare om C 29 dupre A² ei] mănăstirii M 29-30 după urdzitul. Ghica vodă] Ghica vodă după urzitul mănăstirii au venit cu domnia în scaunul țării și lui Ștefan vodă mazilie B 30 mazilie A² vodă] vornicul M 31 după întâi] înainte A² C Costandin A² B după luni ad 1-au venit mazilua B M cu Mihnea vodă] vindu Mihnea vodă în Țara Muntea nească B M. 33 bișug* A² B C

191. 1 5] 6 A² B C M Lat] șapte K (În realitate Gheorghe Ștefan domnește cinci ani) a] B în pâine în toate om M mare roadă în toate] și toată roada B¹] verbo benedictio erat singularis Dei de rore coeli et de pinguedine terrae Lat 2 după deplin ad era M. dzice] să dzici B¹ 3 învățăturile B C. solilor A² B C a cărților B C M 4 fostu om B M 5 covârșit C și om M ceștu] aceștii M] aceste] A² B 6 deabue] abia B¹ C. M] dabia Ax. nu fără] numai B¹ 7. desfrânare B M a curviei A² B¹ C M 8 care] ce C 9. de cându odoacă țara om B¹ V A Ureche K odoacă] -iaste B² C M] au fost A² odoacă = chiar (Tiktin) 10 plătit] mulțumit B lui om B¹ 11 după eșitul lui ad Ștefan vodă B¹ den țară om M în] la M] spre B¹ C 12 Eșirea] eșitul B¹. Ștefan vodă om A² 13

7165 *codd* probabil și în original, în realitate faptul a avut loc la 7166 (1658) după venit ad și lui M 14 din scaun om B Lat scaun] domnie M]scaon A² după scaun ad și s'au dus în Țara Ungurească cu toată casa lui, domnind ani 4 Ax 15. Capul 21 A² B² C. cap 22 B¹ Titlu Domnia Ghicăi vodă B¹ C M K Gheorghie vodă, Ghica unul numit cu acest nume, carele au fost de neamul lui arbănaș, leat 7166 Ax. 16. Iară om B¹ s'au prilejit om C M 17 domniile A² domnie trecute C domnia trecută K V A Ureche cum fiind] au fost M]că fiind B. capichiahe C 18 după domnie ad Ghica vodă B¹ Era] iară C. în țară om M 18-19 altor domni la domnia om C 19 domnia lui om B¹ Și fiind B¹ 20 de] cu B² - om. A² B C M 21 și om M după odată ad mai A² boiarie C mănunte] mărunte A²]mici M]de gios B¹ 23 capichiahe] residentem Lat și om B¹ C 24 conținut A² B C M după scump ad la toate B². 25 capicheiahoa Ax stătu] ținut M 26 cât] cum B¹. la] în M s'au luat] luasă Ștefan vodă M amu] atuncea A²] om B C M 27 după doamna ad și cu averea lui M lui Vasile vodă om M și la M, răscoalele acelea B¹ 28 la pribegii, câte să prilejise om M a' lui M doo *codd*] 2 A² 29 scaon A² dupre- A² zmuntea Ax 30 lui Vasile vodă om M 31 împărăție] Poartă Ax] Portam Lat sosit] mărso M

1 după] dupre A²] om. M izbânda de cetatea Sucevei om M de] **192.** dela A² B C cetatea Suceavei] Suceavă A² Și atuncea M 2. postelnicul cel mare C câțva] oare câți M 3 isprăvască] scoată Ax de aice B fecioru] fiu A² 4 său] Ghicăi M] Ghicăi vodă B Grigorașco B M Grigorașco vodă Ax carele A² care apoi. Munteniască om B M fostu] stătu] C 6 după Decu ad el B] ad nice Ghica vornicul M și om C 7 după audzindu ad și C fecior] fecioru-și B M] fiu-său A² Ax că-1 la închisoare A² B C 8 alătura om M pre trebile lui Ștefan vodă om M și om A² 9 singur] el B] el însuși Ax] el la Ștefan vodă M carile] ce C M venit] adus B. M. cu stiagul] stiag de domnie lui Ștefan vodă B] caftan M 10 boiart A² în țară om C 11 iarăși C M după aceie ad socotială C care] ceice B¹] ce C M 12 în] cum că A² că] cum B] om A² după om ad de credință să fie Ax capichiaha A² 13 nepurtând M gând să poată] grișă M să iasă] eși B C. dânsul] acela C M 14 a sa C M. Sturdzâi M visternicului] vistarnicului A²] vistarnicul] C M] vornicului B K 15. dupre A² Grigorașco B C M postelnicul om

B M dupre A² 16 l-au făcut cuscu de casa sa] s'au încuscrit cu Ghica vornicul B sa] lui C pre om C său] lui A² C M] lui pe Grigorașco B boerindu-] l-au boierit B M 17 după agiea ad iară B C M bătrânul om M la capichăie] capichăie A² B C M 18-19 ce l-au venit mazilia] la mazile C 19 Chiprului om B¹ Chipriului A² sărutatul C M 20 după împărătești ad cum s'au pomenit mai sus B¹ 21 s'au dat C vornicul A² B M țărăi om B țării Moldovei C 22 spre țară] den Țarigrad M doi A² B M] 2 A¹ C. după agi ad mari A² B M den carii om M 24 după Izmăil aga ad l-au trimis aice Schimni ceauș B² M] ad l-au trimis Schimni aga B¹ carele apoi au cădzut agă spahilor după Schimni ceauș B] om M 25 legănându-să] mirându-se A² încotroo A² va] ar M era om B 26 de-] îl B margă] ia C 27 vedea] socotea B M 28. lui] cu B² lui Hmil B¹ 29 purceagă] purcează A² B] ia C carele A². 30 să (II) om A² B¹ C 31 împarte] mănânce, împărțindu-o amândoi A² 32. caută Ștefan vodă om C 33. miluți] miluisă M. Leloe] Liloae A² B] Iloae] B² C M] Iloe Lat

193. 1 slujitorii om C jăfuiască A² B carăle domnești B 2 fostu] prilejit B Grigorașco B Grigorie M vodă (I)] aga B] om A² 3 mari certări A² B fostu fără] hălăduit B de acele B C Că striga C 4 ne] le A²] om C l-au M 5-6 alți slujitori A² slujitorii om B 6 după domnie ad cum au avut la Ștefan vodă B] uti habuerunt a Stephano principe Lat 7 Dela] Din C Dela Târgul Frumos domnesc] Dela Ștefan vodă fiind dăruit un surguciu lui Ghigorașco vodă domnescu la Târgul-Frumos A² 8 Grigorasco B vodă] aga B¹ după vodă ad feciorul Ghicai vodă B¹ M 9 lovind] mergând B¹] vîind B² Comănești K 10 intrat în] trecut peste M în] prin C Iar Ghica B M 11 în Iași] domnu în țară A² 7165] la veleat 7165 A²] 7145 C 12 mainte] mai nainte B¹ C înaintea M de Paști] Paștilor B² M 13 Și om M același] acest M împărăției om B¹ M Chiprului A² Chiprulăul M 14 purcezându M mersese] au trimis B] au mărș M poroncă A² B¹ 15 amu] acmu C M] om A² 16 după Ghica vodă ad în scaon C. după îndată ad stînd C dupre A² după gătire] a să găti M la] de A². B C M 17 -i venise] au fost vînit M lui] la dânsul M după poroncă ad numai M veni] venit-au B M 18 cum] cum că C 19 întinsu om M. dencoace] den sus B M 20 Săbăoani A² 21 spre] la C mainte] mai nainte B de] cu B¹] pentru B² 22 de

Ștefan vodă *om* M 24 plecat *om* B² 25 am]au B² 26 *după* care *ad* cărți A² B¹ 27 avându]avea *V A Ureche* mare]bun C priuatișug]pruteșug A² B² C M]prietenie B¹ 28 Gazı Ax *după* Cazı *ad* aga A² B² C M. 29 *după* orı *ad* dzicându B C M mazelie A² 30 ıı]ștıı A²]ııne M tu]ce M de Crâm]den Crâm C]Crâmului B¹ *după* ıie *ad* pre vre C]*ad* pre M 31 de]den M Moldova A² B M de Muldova *om* C au nu B C să-l ıie]ıınea B. 32 atunci *om* M pre]pren A² 33 *după* vodă *ad* îndată C cum]ce C spre]pen B¹]pren B¹]în C

1 să-și C 2 așe *om* M 4 -ı *om* B turbure A² B M cumva **194.** ıările C. 5 în vr'un chip *om* C 6 răpedzit]trimis M 7 *după* era *ad* la dânsul C o carte B¹ a lui B¹ la *om* C M 8 scrise]ce scrisease C prinse C 9 I-au giurat]I-să giurase C. nu are M. 10 nedejdea]om C aceste lucruri C 10-11 Mers-au C 12 scos]adus M singur *om* M. Șerâm B¹ *după* beiu *ad* cu oaste B¹]*ad* cu Tătari M 14 arătat]răspuns B *după* postelnicul *ad* ıı ı-au arătat B 15 foarte *om* B 16 Șerim A² B Șarâm M 17 Strungă]Stâncă A² ıı nice C 18 dupre A² 18-19 după ce . Bugıag ıı M 19 la hanul în Bugıag *om* A² Bugeac A² 20 spre Țuțora]acolo C]om B 21. Șărâm A² B *după* beiu *ad* la Țuțora B 22 Șărâm A² B² 23 Grigorașco B C M vodă (II) *om* M mărgând]au mărsu M 24 ıı pre amiadză dzı *om* B¹ toată noaptea doa dzı *om* M a doa dzı]ıı pân a doao dzı amiadzı A² au sosit *om* *V A Ureche* 25 Lıloae A² B Iloae M *Lat* care]carele C]ce B¹ 26 Grigorașco A² B C M *după* vodă *ad* feciorul Ghică vodă M străjile C 27 care]carıı A²]carele C 28 Dacă au M *după* Tâlmaciu *ad* păharnicul A² *după* vine *ad* ıı A² B slıt]lăsat B¹]vrut M 29 *după* arate *ad* el B¹ 30 Mai sprinteni oameni numai ce-au fostu]iar ce au fostu oameni mai sprinteni B]ıı era oameni mai sprinteni M numai *om* C 31 venit]mărsu M]fost venit Ax la]până la M carele]unde A² merge]vine B¹ 32 spre]la B Roman]Strungă M ıı (II) *om* B 32 au început *om* C

1 dentr'aceie]la aceie M sosise]venise C M Șărâm A² Șerâm **195.** B¹ 2 ficleșug A² vicleșug B C nice]nu A²]nice-ıı B M 3 amu *om* A² B C lucrul ıı șaga A² B sosit]stătut a sosit C]venit Ax oștıı *om* B² C. 4 pre]cu A² vo]vro A² B M]o C sută *codd*]ıoo A¹ pre (II) *om* A² -ı *om* A². 5 Șerâm B¹. Șarım A². B². de ıı

noștri om M cu calul om A² 6 după Gavriliță ad ce era C] ad
 căpitanul de dărăbani sau M dărăbani] dorobanți Ax 8 rănit în
 cap, foarte om B după rană ad în cap B 9 s'au] au A² 10 cari
 rană A² Ce] iar B 11 den partea om B M cu om B¹ 12 har-
 țurile A² cu stragurile om A² 13 fuga] a fugi M Scheae B Schea
 (I)] la Siret M după s'au ad fost M 14 după oșteni ad de B M
 15 fusese] au fost A² M cela] acel B² C] acela M a lor om C
 16 treizăci M de om B după oameni ad de A² B C M 17 după
 apucat ad pre cățva C 19 oblic] audzit A²] aflat M den limbi
 om A² 20 adevărat om C Șărâm A² B după bei ad singur A² B¹
 după său ad spuindu-i limbile A² după ce ad numai M 21 pedestri]
 pedestrime B M] oameni pedestrime C 22 singur] însuși C] om M
 oaste B¹ călare] cu călărima M] călăreață Ax 23 atunce C Mul-
 dova] țara Moldovei M] Moldova A² B C Ștefan vodă om C
 24 A] Au A² B C M Seret A² Grigorașco A² B C M vodă]
 ficiorul Ghicâi M după vodă ad îndată A² 25 să triacă] trece A²
 M Săretul C Siretul A² 26 pedestrime A² B² C 27 apropiet de
 Siret] întors A² Siretiu C 28 Grigorașco A² B C mai apoi C vodă
 om M 29 bătrânul om A² robia A² B C la Tătari M a om A²
 B C M Șărâm A² Șărem C Șerâm B¹ 30 nu creștinească C nimeni
 A² Ax 31 fecioru] fiu A² C M fiul V A Ureche fecioru său om
 B Grigorașco A² B C vodă om M lucru ca acela] acel lucru C.
 32 după acela ad cu C oameni] slujitori ca aceia M după închinat
 ad fiind A². și creștini A² B M ce] ci A² B] și M 33 mai om M.

- 196.** 1 vornice] părăcâlabi A² a] ai A² B de nice B¹ C M 2 1-au C
 3 acestea C 4 la] în M vârsta] vremea A² ce era om Ax așe] în-
 tr'acesta chip Ax 5 dupre A² la] de B¹ C M de om B¹ 6 oaste
 A² oastea, ca cu] vro C ca om M cu om A² B șapte miu Ax în] pen
 B M 7 den țara Munteniască] de acolo B] unde M amu] acmu C]
 om A² B M împreunat] s'au adunat M 8 după hanul ad fiind A²
 Căzaci 2000 C 9 de Omani om A² B C M K] de oameni ? V A
 Ureche in aparat Omanu sau Oman, localitate în Ucraina Brașovului
 A² Ax Coronense Lat. 10 eșind] au eșit B¹] eșit-au M den Brașeu o
 straje] straja den Brașeu B] Brașov A² Ax] Corona Lat după straje
 ad și M de veste C Ax 11 cât până la Brașeu om M la] în A² B
 C M Brașov A² Ax abia B C 12 straje om A² 13 am] au B după
 intrat ad în munte B țara Ardealului B C] țara Brașeului A¹] Ardeal
 A² Ax] Transylvania M Lat 13-21 Pre unde . noastră om M (toată

zaceala) 14 palancă] palangă Ax] streajă A²] arx Lat tras] intra A² 15 a om A² B C până în răpa altui munte om V A Ureche altui munte] altuia A²] într'alt munte C Ax 16 niscae A² niscai B¹ C de vărsare C 18 pălancă B¹ palanga A² Ax Hanenco] Nenco B² 19 polcovnicul căzăcesc om C căzăcesc om B n'ai] ai C ne ai hi B 20 ai hi dat] ar hi C 21 să între] intra C 22 Nu despart zaceală nouă C M Iară dencolo M despre] pe la B¹ amu] acmu M] om A² B C Chiuriulăul A² B Chiuprulăul C M 23 viziriul împăratului A² după și ad pre A² B¹ după hanul ad cu Tătarăi M domnul nostru de Muldova] Moldovenii B] domnul moldovenesc M 24 Moldova A² C cu om B² domnul muntehesc] cu Muntenii B¹ 25 scrie deplin A² B C deplin om M și stricăciunea C și robia B C M 26 dupre A² vremile acelea C aproape] apropiate B] celor pe aproape C 27 atunce-și] atuncea A²] atuncea C Brașeului] Bârsei A² care] ce B¹ 27-28 care Bârșia om A²] de să dzice Bârșia C 28 cu altu nume om B¹ Bârșia K trei A² B² C] 3 A¹ B¹ M pălângi A² palange Ax den care pălânci om V A Ureche 29 bieți om A² oamenii C toți] tot C 29-30 în robie vecinică] au cădzut pre mânule Tătarălor robi în veci M 30 vecinică om B¹ 31 Zac 16] zac 15 V A Ureche den cele] dintr'acele C] de acele A² B pălângi Ax gândindu] socotind B¹ 32-33 că va hi și el om B² 32 multă om M avuție] avere B¹ C în cetățue om C M amu om A B C tecsită] strânsă A² 33 oastea] de ai noștri B²] oastea în palancă B¹ tostă palanca A² palanca om B¹] cetuțua M el] Ghica vodă B¹ cu mare nevointă în lontru om M

1 lăuntru A² B² loc B² 2 înădușit C năbușit Ax de desime 197. acolea] acolo de desimea aceea B¹ C M și] ce M 3 deabue] abia B² C M] om B¹ Nimenea Ax 4 să om C letopisele A² 5 numai om B¹ după știe ad numai B¹ 6 vremile B¹ C M 7 binele A² răul A² 8 hie] fiște Ax care om M 9 pomeană A² B² în urmă C] in cale Ax boierii] magnatibus Lat 10 cinstiți A² 11 că om C cine-si] cine C dupre A² cine] de B¹ 12 cinsteș] cinstit A² după cinstit ad iaste A² și cine C 13 săvârși] sfârș. B¹ M] să sfârșești C 15 acei țări] țării aceștia M a om B C 16 cum dzic ei om C după dzic ei ad și orașului M 17. Beligradul B² C Beligradului A² Bălgrad scaonul M cenușă A² B² 18 Șerâm B¹ Șărâm A² M. dela] de B C M 19 Grigorașco A² B C M vodă] feciorul Ghicai vodă M agiunso cu prada] prădat C olatele om M 20 de om B M

Ungurime: A² B C M Sibiu A² B M adunându-se] împreunându-se A² 21 Varadinum *Lat* la (II)] pre la C 22 amu] acmu M] atuncea A²] om C luase] îl luasă A² M] îl dobândise B vădzându că] nevăzând C *după* oaste ad că C nicăiri A² nicăieri C M necăru B² nicăiurea K *V A Ureche* 24 domnul nostru om B¹ nostru] Moldovei M 25 pre om A² B C M *după* Ghica vodă ad cu Moldovenii B¹ *după* Mihnea vodă ad cu Muntenii B¹] ad domnul muntenescu M depreună] denpreună A²] împreună B²] om B¹ 26 singur om A² B C Chiuprulul om A² C Chiuprulăul A² *după* amestecături ad ce se făcea B C 27 precum era tânăr încă împăratul om B¹ C încă om B¹ M împăratul] împărăția B¹ 28 sâr-guală] dăgrab A² 29 la] în C cetaatea Inăul B 30 pălăngi A² B². *după* pălănci ad mai B] ad de C 31 Șărâm A² Șărem C Șerem Ax Grigorașco A² B C M 32 Ianuș A² B

198. 1 Dela] Den luna lui B¹ M în care lună om B¹ M purcesesă] au purces M *după* vodă ad în oaste M] ad apoi B²] ad și au venit B¹ 2 la] și pre la luna lui M Dechemvrie A² B C M pre la Svetii Nicolai om C] pre la zua svintului Nicolae M au sosit om B Soceavă M 3 și om B și au ernat om C într'acea iarnă Ghica vodă om B C² M K Ghica vodă] princeps noster *Lat* în Suceavă om C M 4 omor] moarte A²] pestem *Lat* aice om B¹ 5 au sosit] s'au întors B M în] la C în Crâm om B M Stefar *V A Ureche* 6 pre] pren C Chiuprulăului A² *după* Chiuprulului ad veziriului B că-1 M 7 de îmbletele B umbletele A² îmbletul C fără] părți B 8. îmble C în] pre B 9 le vei] li-1 B¹ umbra A² B² în] pre B M 11 Ianoș B Ianuș A² den] de M 12 *după* domnia ad dela pașa B²] dela pașa cum s'au pomenit mai sus B¹ potolească A² C M Turcii om M și pentru să vadză Turcii om K 14 îndată om B 15 și om C Munteniască] Românească C 16 aice om B² -1 om B C M Ianuș B¹ C M 17-18 1-au trimis oameni] Ghica vodă -u trimis pre Nicolai Cârnu cu 1000 de oameni agiutoriu C 17 Deci om C. și] pe B M Nicolae A² M Nicolai B M Kernulo *Lat* 18 ca om B M făcut zăbavă] zăbovit C M multă acolo] acolo Neculai Cârnu C] om M 20 7166 om A² B C M K] sequenti *Lat* acela] cel B] cela C 21 și de C apucă] prinde B coborât] pogorât A² B C M] scoborât *V A Ureche* 22 cetățile om B¹ și Sibiu B 23 lui om M Borcea *codd*] Borci A¹ Ianuș A² Ianoș B Clujvar A² B C Clușvar Ax 24 Costandin A² B² C 25 bun om B² ca la

C patru mii Ax amu]acmu M]om A² B C 26 cu]ca B¹. 27 în îmbe țărăle]într'amândoao țările A²]la amândoao părțile Ax. îmbele C țări M țărăle acestea B¹ Costandin A² B² C 28 iarăși C. 29 stând așe sfatul om M și sfatul B² cu bani om M 30 părțile A² B. C. M părți Căzăcești]Ukrainam Lat oști B². oște B¹ C 32 amu]așa A²]om C M străngea]începuse a strânge B M Tâlmaciu om M 33 într'altu chip om C

2. spre]de B. de nice B M 3 buiguitoriu]uimit Ax gânduri]199. munte C. 4 pre]spre A²]de către Ax 5 sială]sială B C]sfială A².]temere Ax. ce]care B² capetele A² M 6 cu mare și nespuse tiranie om M treidzeci B¹ M fruntea]de frunte B¹ C 7 după au ad și C 8 după răpedzit ad și B¹ dându-și știre om A² 9 la ce-l va scoate]ce-l va îndrepta A² nărocul B C că iaste A² tovaroș A². 11 pre Mihnea vodă om M după vodă ad iară mai B¹ 1- om A² B C trimis giurământuri]giurat M 12 că adevărat iaste voia lui C că este om A². 13 Turcului M după schimbat ad Racoți C 14. ocărnuiască A². C arpă]parte Ax 15 cu om C. Costandin A² B C 16 1- om B². 17 iarăși și]și el M Costandin A² B Constantin vodă om M ținere]ținea A² C B M 18 oastea lui C Iar pre A². 19 după Dumnedzău ad să fie A². lucruri C spre folosul lui]iar pre voia lui A². iarăși]iar A² B M 20 Iar Nicolae A² Nicolai B¹. 21 după Cărnul (Kernul) ad a Gika principe missus Ioanni Berci Lat pogorârea B. C M 22 lucrurile M cu oastea ce să trimisese]înapoi M]cum illis 1000 militibus Lat 23 Aceste]Aceste amestecături C 24 cum om M iarăși C să gătiadză]să gătescu A²]on M amestecături]amestecate lucruri B]Racoți C țări A² 25 Grigorie A² B² M 26 după lucruri ad ca acelea C carile]carii A²]ce M 27. asupra țării om. M 29 acele]aceste C iară nu M 30. Cărnicieni]Vărnicieni A² vădzut]știut C.]înțales M de om A² după sfatul ad lui Racoți C M 31 într'altu chip om B la Racoți om C. M 31-32 oblicit hain om M 32 după adevărat ad iaste A² C M. Costandin A² B² C 33 peste B pogoară A² B

1 cu tabăra]mai gios M Capul]Stâncii]initium montis Stenka 200. Lat 2 în preajma Bugeacului om A² Bugiacului C M 4-5 stându Veneței om. M dupre A² oștile A² 5 gahioane B C. gahioanele A². Venețianilor A² trimițându]trimis-au M după numai ad să încalece M după ori ad el B² C M singur]însuș C 6 pre]vre A²]pe

vre M sultan C B într'aceste A² B M 7 Bugeac A² B 8 sultanul B C M denoace om C 9 oștile C în țară om A² 10 întrat] abătut M. 1- om A² 11 1-au B și (I) om A² câțiș B¹. și (II) om A² M. Turci om C lui] sa C 12 așe om M. după s'au ad aflat C început] întâmplat M 13 amestecături B într'aceste Ax țări] părți Ax 13-16 Mihnea vodă s'au întorsu om B¹ 14 singur om. M 15 de față om M 16 dat credința] încredințat B² unul altuie] umul spre altul C] amândoi M 17 lui om B¹ strănsă C 19 în olatele turcești] îndetă A² 20. singur om M iară o samă de oaste] și altă oaste M] și altă samă Ax Cornia B².] Coruia A¹ C M Ax] Curuia A²] Racoți B. K.] *Lat (Adoptat lectura Cornia, cred că e vorba de un cunoscut nume de boer oltean Cornea)* 21 Mehediua B A²] Mehediū A² M Ax] Mehediuți C și preste Dunăre om C 22 Giurgevul B¹ Giurgiu B². 1-au arsu A² M Ax] om A¹ B C Brăila iar au arsu] au arsu și Brăila A² iar] o C M 23-24 tot acei căpitani ai lui] și oștenii lui cu căpitanul acela A²] tot aceale cătane a lui B². 24 la] în B Hrisovii B¹ Hrásovei C ce om C 25 deabne] abnia A² B C M 28 după aice ad în țara Moldovei C. Costandin A² B². 30 amu om A² B] mai apoi C apucate și amu om M 29-31 și dela Roman . Ghica vodă om B² 30 Liloaci A² Iloae B C M Iloe *Lat apropiată] aproape* A² și (II) om A² B 32. păharnicul] postelnicul A² singur om C M 33 pușcile] tunurile A² după trecut ad Prutul M

-
- 201.** 1 ceie] aceie A² B² C M Feciorul] fiu A său] Ghica vodă B. 2 era amu purces] purceseasă mai nainte M purces] dus C amu om A² B C la dvorbă] pentru credință Ax vorbă A² 3 de care s'au spus om M la călărimea A² B C 4. dacă om C Iași] de Iași în sus M] în sus dela Iași B] om V A Ureche. și au B C râpile] valea B¹] văile B² 5 făcut sfat] sfătuit M capetele om M 6 singură călărimea M călăreții] oastea călăreață a Ghicai vodă B Și] cu C M] Și cu A² B Costandin A² B 7 vodă om C amu] acum M] om A². B² C era] avea Ax călări om A² 8 siimeni A² B pedestrime M 9 numai om B¹ 10 toată om B² oaste om M 12 au purces] s'au întors B toată oastea B¹ îndărăptu] înapoi B M 12-13 Voicichovschii căpitanul cu 200 de oameni B Voischehovski V A Ureche 14 Movile] a tumulo eminenti *Lat.* 15 vindu om B M 16 noastră] Ghicai vodă M carea] ce M 17 n'au] nu ș-au M păzitu-ș C 18 sânгур] însuș C au descălecat] descălecat M.] descălecat fiind A² Aaron A² 19

pe om B² 20 pen (I și II)] pren A² B] pin C 21 pren] pe în M
 privnițele B¹ C să-și] să B² 22 la] supt B² beat K V A Ureche
 grabă] treabă C M] pripă Ax 23 Voicecovschii M 24 s'au oprit]
 au stătut Ax 25 dânsul] el B¹ C Costandin A² B² C sosit] agiuns
 M amu] acmu M] om A² B C 26 văruğa] valea B C M Kopoa
 dicta Lat gândind] în gând A²] în gânduri B] socotind C M Ax
 că este] a fi M 27 supusă A² B² C M supuse B¹ dacă au vădzut]
 vădzând C nu iaste] nu-1 C iaste om M 28 glogozală] învăluială Ax
 29 pentre viu și acolea om M 30 în tocmală] acolea M 31 a om
 A² B C M lui Ștefan lefecu] caru slujise la Ștefan vodă C caru
 fusesă] cu au fost C] caru fugise Ax 32 cu Constantin vodă om C și]
 cu B 33 acele] ceia A² B] om M nimănu A² nimăru B de nice B¹

2 șiragurile] steagurile Ax Au] Ne au C] Am M noao] noaă C] 202.
 noi M Voicecovschii M 4 după cias ad și A² -1 om A² B².
 5 amu om A² B C M 6 de cei] de aceia B] din ei Ax 4] și vre o
 4 Ax] vro 3—4 B¹] vro 4 C M] vreo patru Ax pe încet Ax toată
 om C 7 Noi am C pen] în A² B¹] prin C] pe în M gonacu
 A² B 8 Costandin A² 9 bine om A² 10 de] pre B după vodă ad
 cum iaste C mai băgat C pen] pren A² B² C M 11 cum] precum Ax.
 peste valea om A² 12 ce să dzice la noi om B C M dzice] chiamă
 Ax Cucata] Căcaina C M] Căcata A²] Kekayna Lat] Căcainu B]
 ad marginal Căcaina A¹ Ax cu om B² 13-14 pre mulți om M 14 de
 om B¹ M după târg ad beți M scumpu] cu capetele M vinul acela
 M acela om Ax vinul Ax 15 băuse eftin K îndată cu capetele saș
 om M 16 răsăpită A² B C M 17 mare om B¹ 18 Amu] acmu
 C M] fiind Ax] om A² B 19 pre] spre A² culme] dial B¹] muchia
 dealului M a om A² B C M noastre om C 20 Costandin A² B
 21 Amu] deci A²] acolo B] aicea M Amu nu Leșu om Lat ce] ci
 B¹ M drăgătime B drăganu C dărăgănia V A Ureche cra om M.
 22-23 toată după oaste C 24 puțin Ax de foc C M 26 Voice-
 covschii B¹ M 27 ca un slujitoriu om C acmu] acum A²] om
 B M] amu V A Ureche aice] atunce M după trebile ad câte au
 fostu B 28 deplin om C catanele A² B M 29 la harț om M
 săbu C M 30 fiind la acești] având M aceștia B¹ C proaspeți]
 odihniți Ax 31 Voicecovschii M dreptu] îndărăt B² den care focu]
 și M 32 picat] cădzut M den slujitoru B slujitoru om M de a] om
 B un stegar de a lui] cu stegariul lui Ax 33 Voicecovschii B¹ M.
 nemică om B¹ nespăimându-să A² B C] spăimându-să M Ax.

- 203.** 1 amu] atunce C] om A² B 1-3 întrase amu amestecase om M 2 a mai om B¹ C 3 Însă îndată B C M 4. Costandin A² B 5 îndărăpt] înapoi B C 4-5 numai ce stiagurilor noastre] n'au mai putut ai noștri, ce s'au dat înapoi steagurile M să să dea îndărăpt stiagurile noastre] steagurilor noastre a să da înapoi A² 5-11 S'au prilejit cal gios om C 6 trupurile A² B de Unguri] Ungurilor M 7 după dentăi ad iar A² cădzut om B² 8-9 o suliță și au apucat A² B M] om A¹ C 8 carea] ce B¹ M cădzuse] era cădzută M 9 sulița] cu sulița B au tâmpinat] tâmpinând M 10 după noștri ad l-au lovit M 11 bietul om M slujitorul M 12 Încătroo A². B năzure K locul Ax 13 și] și și A² îndată om A² pogorășul C M pogorăș B¹ Jiu] la Jiu B M și singură B. C. singură om A² 14 de (I) om. B² nnotat] înnotat C] notu B² La] Pe B 15 și] ce B². Îmbulzându-să A² B C după cădea ad de pe pod în baltă M] ad în apă A² 16 de îmbe părțile] cât și pe din calea A²] cât de îmbe părțile M pe lângă pod] de pe pod B] de pod A² acei de pre latură într'apă om A² B¹ C. cât de îmbe părțile om A² B¹ C. pe lângă pod] de pe pod B²] om A² B¹ C 17 cuprinsă] nu încăpea M] plină A² 17-19 Și acolea câțva] mulți au perit de ai noștri acolo în apă, în glod, Mulți au cădzut vii M 18 Cădzut-au C 19 câțva] mulți Ax pre mâna] în mânule C Costandin A² B C aleși] ales B² M Ax 20 sulgeriul B C] slugeriul A² M] surgeriul A¹] magnus macellorum Provinciae Praefectus Lat pre atunce om A² B¹ M atunci B² 21 vel jigniceriu B¹ jigniceriu A² jicniceriu B² Ax cel mare A² cel mare om B¹ Ax pre atunce om. A² B² C M boieru] cari B 22. i-au pus iară la boieru] îndată i-au boierit B¹ iară om C și om B² 23 de nice A² B¹ C M după pază ad. iară la boierule lor B¹ 25 cu om B amu] fiind Ax] om A² B C M 26 după purces ad în gios M Lepușna A² 27 pușci] pușcile C] tunurile A² de olac om C M 28 de] den A² B C Bugeac C Ax de toate M 29 dorobanțu Ax 30 pre loc om M loc] dzi B¹ răsuffându] odihnind C M o dzi] într'o dzi M] om B¹. dorobanțu Ax 31 Costandin A² B C giuruită] făgădunță A² Ax] făgădă C liafă C M diminață] de diminață C] a doua dzi M 32 pușcile] tunurile A². dempreună A² B C M 33 simenu A² B² C de au Ax și au M

- 204.** 1 cine] nice K lăudându-i-să A² B¹ M] lăudându-să A² B¹ C 2 pre] de B². 3 de a om B M singur om M 4 islicul A²] pileum

Lat 5 nu mai multu de *om*: M cinci-șase A² B] 5—6 A² C M. -le *om* B 6 de venirea M nebunite fiindu A² 7 prostime; aceia B¹ turburate] turbate A² B 7-8 s'au aflat chip] ca ceia ce nu să rușinează de fată M carii] ce B 8 chip] față C 1- *om* B împinsu] gonit A² dela pușci *om* M pușci] tunuri A² 9 pușcile] tunurile A² Iară] Însă M 10 luat plată] plătit C deplin *om* M sale] lor C precum] cum M 10-11 precum vei citi mai gios *om* C 12 Rămăindu] Rămas-au M și n'au M 13 mai cutedzat Ax zăbovască Ax 14 pre] spre B Luțeni] Giugeni A² 15 Iel Agasi B¹ *Lat* dorobanți Ax siimenii A² B² C seimenii B¹ aice *om* B² C 16 la] lui B² Costandin A² B M dela Movileu *om* M 17 într'acele M într'aceleași Ax 1-au B¹ 18 a] a] A² B² M Costandin A² B M siimenii A² B² C seimenii B¹ 19 dărăbanii A² B² C dărăbanii B¹ dorobanți Ax pân la A² B C de oameni *om* C 20 și *om* C cu *om* A². 21 așe *om* M Costandin A² B M s'au aședzat C scaonul B¹ 22. cercându cu făgăduință *om* M făgăduință] giurunța C 23 să-1 vie] a-1 vini M 24 cum] cu putință Ax Chiurulul A² Chiurulăul B C pre] dupre A² pre atunce *om* M 25 într'acelea A² C 25-27 El Agasi împreunat cu *om* B¹ 26 la] pre C 27 amu] așa A²] s'au C] dacă s'au B²] acmu M] *om* Ax au stătut] și au șădzut C. Căușeni] Cășutenii A² M *V A Ureche* K] Cășutenii B *Lat* 29 a *om* A² B amu] acmu B² C M] *om* A² B¹ Ax 30 împăratului C 31 vezirul *om* C M de] dela A² iara] și A² 31-32 iară sultan den *om* M 32 Galga] Calga A² B C sultan A² B² den] de A² C] *om* B¹ Crâm *om* B¹ M atunce M veni] au venit B] au sosit M] venise Ax 33 Ghicai Muldovei] domniei Ghicai vodă den Moldova A² Moldovei B C M după Muldovei ad să margă C M în Țara Muntenească *om* C

1 cu domnia acei țării] domn Țării Muntenești C] domn B¹ M 205.
2 în locul Ghicai vodă *om* B K dat domnia] vinut domn M 3 care lucru] deci B¹ 4 rășchire] răsipească A² Ax] împrăștie M. dupre A² 6 acestea] acesta lucru C M 7 cum] ca când A² împotriva] asupra M Costandin A² B 8 soltanul B 9 Calga A² B C M -1 venisă] avea B¹ M amu] acmu *V A Ureche*] *om* A² B C M 10 poroncă M să rădice] ducă M dela] den B C Moldova A² B C 11 să-1 ducă *om* B¹ pute] aședze C 10-11 dela Muldova Țara Muntenească] în scaunul Țării Muntenești M. 12 iară *om* C M după amestecate ad ce, pentru C 13 Constandin A² B² scaonul B² 14 în

sus *om.* M coşurile]praetoriana cohorte *Lat* Balota M 15 făcându] au făcut M 16 după oastea ad tătărăscă A² 17 pre *om* B¹ 18 o au A² B C]₁-au M Ax Ahmet] Mehmet Ax aga *om* A² B M de]din C 19 Bugeac A² B C Costandin A² B 20 la]în C. 21 Luându]Prinzând de Ax Costandin A² B 22 amu]acmu *V A Ureche]*om A² B C aşe *om* B Ax 23 Galata A² B C de Sus]den dial M]montem *Lat* dorobanu Ax 24 şi pe sămenii *om* B¹ pe *om* C sūmenii A² B² avut şi el]vinit cu dānsul B¹ 25 carele] care B²]B¹ M 26 de Sus *om* B¹ C M dupre A² 27 descălecat] tăbărāt B¹ pedestrimca]oastea pedeastră Ax 29 purces]vinit C 29-30 stoluri (I şi II)]stol C]bulucurii Ax 30 dodei]nāvāli Ax 31 cu *om* B 32 foc M ispravā]de ispravā B¹]triabā M 33 aşe strica triabā *om* B¹ de *om* C de nici o *om* M

206. 1 lucru]sāmnu M era îndată semn]să cunoştea că iaste M a lor B¹ M 2 le scootua C deabue]abue B C M 4 sūmenii A² B cue]ceia A²]aceia B¹]cei M ai noştri, ce *om* C 5 Costandin A² B după esit ad înnafară A² 6 pre lângă pârâu, au venit *om* C. M 7 în]la C podul preste Bahlui]peste podul Bahluiului B¹ 8 pre atunce *om* C semeşise A² B C 9 câte 5, câte 6 C cinciseşase B. 10 cu]den B¹ M sineşele]puşcile A²]sineşă B¹ M 11 după atunce ad încă C numenea A² 12 după fără ad numai M c1 au rănit *om* M la acel esit a lor *om* M acea eşire Ax 13 sāmētie C M 14 sân-gur]însuşii C]*om* Ax ş-au]au A² B C coborāt]pogorāt B¹ C M. pre]în B²]la B¹]spre C Bahluiu]şesul Bahluiului B² 15 doaă B¹ M A]2 A B² C iară *om* C nişte]o samă de C 16 după Tătari ad sângurii B² 16-17 ce era sāmēnii *om* B¹ 17 sūmenii A² B² sineşele]puşcile A² 18 sūmenii A² B nimenii A² 19 ales *om* C am B]au C M A 21 pravilă]obraz A²]cracane Ax au mārşu *om* B M amu *om* A² B C M 22 Tătēru B¹ iar]ce B¹ M]şi C pre *om* A² B C 23-24 al doilea sāmān]altul C Ax 24 sāmān]sūmān A² B]*om* M K Aşe să cunoştea *om* B de]de pre C. 25 Costandin A² B de]în C 26 în]prin B¹ ceaur B¹ în ceiriu *om* M două A² M B]2 A¹ C de catane C]de Ungurii Ax]*om* A B M 27 după tātār ad fugua C 27-28 cu mare . de unul *om* C 28 da înapoi]dinnapoi A² C cu pistoalele]den pistoale B 29 dā]da B¹ M]dau C 30 Amu]acmu *V A Ureche]*şi aşa A²]au B²]*om* B¹ C M. 31 Tătārāi *om.* C dorobanu Ax 32 sūmenii A² B C după stātut ad ce M 33 sineşele]puşcile A² Ax den sineşete B tot]tofi M ca'n]în M]da în C nemşeşte C M

1 ispravă]treabă B Ax. 1-2 strica .. Tătarâi om M Ni-am gân- **207.**
dit] Am socotit B¹ întâi] dentâi A² B¹ C or] vor A² B C 2 nici o
doderială A² B nimeni A² 3 bine om C M spăumate A² B M
4. să prilejasă, deci om C M 5-6 ferindu Vinerea săptămânii
om C la dânsii săptămânii] la noi să ține ca Dumineca la noi,
la dânsii A². 6 din dzulele săptămânii om M 7 ședzut] stătut B
M 8 cum că A² 9 -1 om M slobodzește A² 10 nimănua A²
ar] vor C după veni ad alții asupra lor C atunce război om face] ei
vor face războiu C om] am A²] vom B¹] vor M Ax 11-12 în ce
chip asupra lor om M 12 s'ari] 1-ar B¹ 13 lor] lui Costantin
vodă C 14 în] din C 14-15 că era . vorovindu om M 14 de om.
C 15 aceste om C aceste vorovindu om B¹ (*Această repetire era în
arhetip, dovadă că a provocat un bourdon în M*)] haec inquam cum
loqueretur Lat 16 tobele Ax Costandin A² B 17 și] îndată C fără
zăbavă om C 18 așe om C au eșit] eșind M 19 pedestrime B¹.
pușcile] tunurile A² Ax 20. așe om C M 21 aceie om A² B²
Costandin A² B 22 și era C ca la C trei mii B¹ 23 oameni] tătari
C Moldoveni, vro 300 de oameni] 300 de Moldoveni C vro om M
trei sute B¹ 26 după tocmală ad, în obicei C 27 Costandin A² B
va] a B¹ M 28 ca la C M optu mii B¹ înainte om C 29 nimeni
A². C. 30 pușcile (I și II)] tunurile A² foarte bune Ax pușci]
tunuri A² 31 ce] de carele C vodă om M Gheorghie om A² C. la]
în A². B M. 32 da de om A² n.1] necum C 33 ce] nice C nicăiuri
B M nicăirea A².

1 să gândia] socotia B înspăimânta Ax 2 sunet] sunetul C M] **208.**
pușcile A². după nepriatinul ad numai B M sunetul C 3 de
moarte C. 5 după Bahlu ad în șes C 6 are gându să treacă oastea]
trec M 7 bătrân om M la] într'o M care] ce C care este de acolea
om M de acolea] mai den colo B acolea om C. 8 mai spre] despre
B 9 de acolo om M 10 lui Constantin vodă om M spre mal om
B¹ M la marginile] pre lângă B¹.] pe marginea B²] spre M. Tătarași
M 11 la dial om C M el să să C M Și așe au făcut Tătarul om
M 12 Deci] Și C dela] la B de om B 13 Atunci El Agası B²
singur ca un leu] s'au slobodzit M și om. B². 14 dupre A² cu glas]
strigând Ax Halla (III) om C M 15 sumenu A² B² C toți om
B¹ 16 pușcile] tunurile Ax după pușcile ad, sânețele C. durât]
duret Ax] huruit A² a sinețelor] al pușcilor A² sinețelor] focului
C 16-17 să oprisă sinețele lor om M 17 vădzură] au vădzut

Ax nimeni A² C după nime ad den Tătari B¹. den] de B¹ sinețele] pușcile A² 19 dorobani Ax 20 dela] den B M unii om B¹ M cum] dacă C 21 zărit] vădzut M cum] îndată C și (II) om B 22 privești A² B² C fi prăvit M 23 vedzi] fi vădzut M sârg] grab A² Ax de oameni om M 24 trei (I) codd] 3 A¹ sta] au stătut B 25 de pe supt mal om C pe om B¹ mal] dial M în pârâul] la C] în B Ax 26 Bahluu B C Ax 27 Scântee A² B C călăreți] călărima B¹ C care] cari A² B²] carea B¹ C încotroo A² încătro B¹. 28 Cârliătură A² B C 29 și (II) om C de pe] dupre A² heleșteu A² B² C 30 și om C Costandin A² B M 31 lui Pătru vodă om A² B C M Ax K Petru V A Ureche 32 de Sus] den dial B¹] om M așe om M n'au] nu i-au M pădure B² 33 robie] războiu B² și om B² Băleanul A² B de Craiova om C

209. 1 de Țara Munteniască om M oraș] târg M 2 bieți om M târgoveți om C și om B¹ C toată sărăcimea A² Ax toată] toți B M] A² C Ax 3 după robie ad dela Tătari M 4 Sultanul B 5 cu sine om M după] dupre A²] den M porânca A² poronca B¹ 6 marginal ad 7166 Ax de nice A² C Ax 7 cu om C cu Milinea vodă om Ax la] în B scaun] scaon A² B] domnie C 8 simțindu-se] însăimțindu-să B²] știindu-și Ax în om Ax 9 mai multu decât păgânești] rele mai cu asupră de cât păgânești C] tirânești Ax cu] pre B C M 10 curundu] curând A² B M] om C prăpăștile] părțile C 11 cum] precum Ax scrie] dzice A² B C M Sfânta] Svinta C] om M Scriptura M погнѣхъ A² памѣт A² 11-12 text slav om B C M. Ax K înlocundu-l cu o traducere românească Perit-au [Au perit B] pomenirea lui cu sunet] Perit memoria illius cum sonitu Lat 13 după zarvă ad. cum s'au pomenit mai sus M la om B² Dârstor B M Dristor C după Dârstor ad și la Brăila Ax pre] și B¹ M Giurgeu A¹ B²] Giurgiov A² C M] Giurgiu B¹ 14 a-1] au B¹] a B² răsipa A². B C M Costandin A² B 15 carele M 16 după venit ad domn B¹ Ștefăniță B C după vodă (II) ad domn în scaonul Moldovei C 17 în scaun om B C marginal ad. 1660 Ax 18 doi] 2 A¹. сѣр. 22 A² B² C cap. 23 B¹. Tulu · Domnia lui Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasile vodă B¹. C M K 19 feciorul lui Vasile vodă om M. în toată A² B C toată domnia] în zilele M. 20 Ștefan vodă Gheorghie B înmă sa] mumă sa A² C M Ax] maică sa B] mă-sa V A Ureche 21 carele] care B¹ după carele ad lucru B¹ sîndu-să] sfîndu-să A²] sându-să B¹] temându-se Ax 21-22 să nu iasă ales om B¹

22. toată viața B². ales mai vărtos Ax ales Ștefan vodă om. C caru]ce B îl îndemna Ax vodă] Gheorghie M 23 sâmnează B¹ însemneze B² C Ax]naso privaret Lat 24 Vom A² C M 25. hi] eși B. domn] la domnie să fie domn B M copil B² încă om C 26. au eșit] s'au mazilit B 26-27 Gheorghie Ștefan vodă A² C Ax. 27. den domnie om B după venit ad domn M în scaun om M scaon A². 28 aminte de M binele om M care]ce C M 29 sa om A² B². C M]luu Vasile vodă M cu feciorul]pre cuconul Ștefăniță vodă B¹ M]pre fiu său C Ax 1-au B¹ C Ax 30 încă om C M 31 Ediculea Ax după Edicula ad în Țarigrad M

11-12 Psalm, 96

2 dat]luat A². după dat ad tată său A² C Vasile vodă om M 210. carte]catarge B². și om B agungându amu]făcându-să voinic C]făcându-să voinicel B¹ 3. amu]așa A²]om B²]acmu M la ani] de ai B²]la vârstă A²]ca de B¹]om C după ani loc alb codd după zărnul ad la B². 4. Chiuprălăul B C. după bătrân ad dela tată său Vasile vodă B¹ la]pentru B C. că dacă A² B² C M 5 amu]acmu M]așa A².]om B C voinic om B¹ C au dzis]să hie dzis B 6 beu]vodă B¹ M. 8 după]dupre A²]de C 9. marı A² B C răscoale]răspă Ax după vodă ad acolo B Munteniască]aceia C 10. Bine]Încă C s'au aședzat]să așădzase B aice om V A Ureche scaon B 11 și acolea om M Ghica vodă om M în Țara Munteniască om C.M 12 a domniilor lor om M domniei B¹ Ax Constantin vodă om C au și om C și om B¹ M iară om M 13 după Ghica vodă ad în Țara Munteniască M. și așe de grabă om M de degrabă A² 14 din scaun om C scaon B 15 scaonul B al Țării A². Munteniești om A². 16 Sultanul C.M Bugiac A² B C și îndată C. 1- om B C poroncă B¹. 17 după împărăție ad numai C și om C 18 îndată]de grab Ax]om B 20 la loc om M cât și M sultanul C M. 21 în om B². nu]nice B¹ să gândua]socotia M 22 de lesne]pre lesne Ax]lesne A² B C lua]dobândi B 23 sfârșisă A² B C că încă . Mater vodă om M. a om A² B C 24 într'ales om B li-au dat poruncă]1-au trimes, dându-le poruncă B]le-au poroncit M. 25 la locul acela om M 26 Și om B¹ au purces]mergând M și (II) om M 27 o straje]straja C. după vodă ad și au purces Tătarii asupra lor C 28 vădzându]dac'au vădzut B 29 iar tabăra B M 31 încotroo A² 32. în pustie M Numai]Cı Ax ca om M. 33 și-au A² B C M purces]intrat B²]trecut B¹ M Ax

- 211.** 1 în]la B Vicleșug B¹ C Ficleșugul Ax fostu] făcut B a]al A²] om C a Muntenilor]Muntenii B 1-5 Hicleșug . singur sultanul om M 2 a lui A² B¹ C 3 șapte A² B²]A¹ B¹ C Ax 4 au]să fie B² aceie ce au gonit om B² 5 Deci]Și M dupre A² 6 ședzat] aședzat A² B C M sultanul A² C iarăși C carele]care B]ce M. era fugit] fugise B 7 Dârstov B¹ 8 dupre A². fuga sa]ce au fugit M Ax den Țara Munteniască]în Țara Unguriască M 9 în număr ca la]cu B]cu vro M 10 tot om B oameni tot într'ales lefegu] slugitori, lefegu într'ales M cu munți]pe lângă munți M alătura om. M 11. și]până M]om A² B Maramuroș A² Maramoroș C Maramurăș B¹ Maramureș Ax luat]intrat pe M 12 poteca A² potică M. preste munți om B¹ pre la]pren B¹ M 13 Lungul A² Ax a om A² M țării noastre om M trecându]au trecut M mai pe den om M. 13-14 sus de au trecut om M. 14 la (II) om]spre M la Căzaci om B Lat 15 arupă]parte B¹ Ax 16 aice om C M 17 Rucsanda B K V A Ușche pre]de pre A² 18 ș'a]și]le A² îi dideasă]i-au fost dat B Ax Hmil hatmanul Ax dupre A² 19 feciorului]fiu A² Ax]fecioru C trimis-au B¹ oastea C 20 să o ia]să ia pre soru sa, pre doamna Roxanda B¹]să ia pre doamna Ruxanda B² putut face]isprăvit M a face C 21 ai noștri Rașcovului om M 22 Căzaci (II) om B¹ 23 prilejindu-să]tâmplându-să B¹ C nimeri A² B C lui om A². 24 după dânsu ad atunci B¹ în loc]în dată M făgăduit]giuruit B 25 dupre A² aceie om B făcuse]fugise C 26 scârbit fiind C dânsul]Ghuca vodă M 27 preste multă]pestită B Dârstor A²]Dârstov A² B M]Dristor C 28 scaon B 28-29 în locul vodă]lui Grigorie vodă feciorul Ghicai vodă M 29. lui om A² B Grigorașco B¹ C. Lat 30 Titlu Venit-au Costantin vodă asupra lui Ștefăniță vodă M Și așe, tot într'același an om M în anul B¹. C M a]al A² domniei om A² 31 Ștefăniță]Ștefan C 32 și om B C 33. în divuri om B în chipuri om B¹ după chipuri ad. cum ar putea B¹. după încăpa ad cumva C

- 212.** 1 a om A² B C M 3 Alı codd]Alâ A¹ după pașea ad de Buda Ax care A² B² M o au luat B 4. -o om A² femeie B¹ 5 apa]cursul apei C 5-6 Aceie apă Turcu]Și abătând Turcu apa M 6 -o]cetatea B]om A² M după vestită ad fiind A² C 9 Nistrul]Prutum Lat la]pre la C după Coiceni ad peste Prut B 9-10 ș'au pus tabără acoloa om M 11 acel B¹ paporă B¹ C Ax 12 în loc de pâine, măcinându-o uscată]care o usca și o măcina de făcea făină și

o făcea pâine B] *om* A². după A² 13 poreclua] i-au dzis oamenii M *după* poreclua *ad* țara B și *om* B și pre Ștefăniță vodă, de-1 dzicea *om* M Paporă B¹ Ax 14 Ce] însă B] Iară C sânt] iaste B¹. 15 și] pre B²] și pre C trimiseasă] au trimis M 17 sârdariul] regimentario Lat 18 cu călărași C. și călărași sprintini *om* M cei mai sprintini *om* C 19. aproape de] ca A² B¹ M. așe oastea aceie *om* M 19-20 foarte cu proastă tocmală] foarte prost să purta Ax. 20 *după* orânduiala *ad* a C serdarilor] acelor sârdari B creeri A². B de crieri C i-au B Ax 21. Kelșca K noaptea] într'o noapte M.] *om* B oameni] Căzaci B¹ s'au M 22 răsipit A² B C M den] de B¹ M. 23 răsipită A² B C M nice gonită de cineva *om* M gonită] goană B¹ de o cineva Ax Iară] Ce M. adunându-să] s'au adunat M 24 la loc] pre urmă M la un loc Ax. amu] așe A²] *om* B C M de] den A² B C M era întâiu] au fost M 24-25 de straie] cu strajea C] de strajă A² M 25. sosit] venit B și *om* C 26 carele] și M luat veste den lumbi] prins lumbă M 27 în *om* C. trăgându *om* C oastea *om* C M la (I)] pe B 28 această A². B C leah *om* B C. 28-31 și să nu hie trecut Prutul *om* B 29 Voicicovschie B¹ cum că B amu *om* A² B. C 30 *după* oastea *ad* iar B¹ C I- *om* B¹ h] fi fost C 31 Deci *om* M *după* Deci *ad* prinzând veste C purces-au M 32 Posadnici K târgul] de târg B².] de Iași B¹. 33. pre Bahlui] Bahluiul C

2 la] de B²] peste B¹ *după* Prut *ad* cu oastea M in ceie parte *om* 213. B¹ M K 3 doao A² B 4 *după* trecătoare *ad* la Prut B¹ M. s'au apucat Ștefăniță vodă *om* B² Prutul *om* B¹ K 5 în preajma Bugagului] spre Bugeac M Bugeagului A² B îndată *om* M au răpedzit] trimiseasă Ștefăniță vodă M] au trimis Ax 6 den] în A²] de B¹ Ax. Bugeac A² B C. *după* Balgi Basza *ad* exactor mellis Lat 7 hanului] al hanului A²] dela hanul B cu] la Ax. o sută B den] dintre B] de C. den care Tătari *om* M carii B¹ *după* și (I) *ad* și C 8 au mârș] i-au trimis B amu] acmu B¹ M C.] *om*. A². B². 8-9 Prutul trecută lumbă] trecută Prutul oastea lui Costandin vodă de au luat lumbă B] când era trecuți Prutul și au luat den oastea lui Constantin Vodă lumbă C. 10 cum] că B] cum că A² 11. Căzaci 5000 B² și *om* M o mie Ax de *om* B² 12. de a1 lui B C *după* lui *ad* Costantin vodă B cum *om* B¹. drept] întins B Acele] Acestea B M 13. lui *om* B². A C M. Balci M bașii B C. 14 cu tot deadinsul *om* B¹. C M danadinsul Ax. 15 Șah Bolat Aga El Agası M *după* Agası *ad*. de Bugeac Ax. de

Bugeac *om* B C M Ax Bugeac A² 16. Ghigheciului A² 17 Trimisease] Trimis-au C. M 18 cu Durac *om* C *după* Durac *ad* înaintea B¹] *ad*. împotriva C căroră și] iară M 19 înainte] înainte-le M] *om* B K. să cerce *om* B¹. M numai să cerce A² să cerce numai B² 20. numai *om* M o sută *codd*] 100 A¹ 21 supus A² B. C M 22 să arătasă] s'au arătat B *pre om* B M caru] și M gonindu-1] a-1 goni B¹ 24 a pleca *om* A² 25 în] între B C M ce] care C 26 lu] sultanului B a] al A² B a sultanului *om* C 27 cu dânsul *om* M *după* preste *ad* apa C 28 dupre A² *după* arătasă *nu pune punct, fraza continuă* V A Ureche după cei Jijii *om* B¹ K 28-29 trecutul Jijii înapoi] întors M 29 li *om* M înglodat] noroit A² linnorait Ax] întinat în Jijia B². can *om* M. Îl apucase] L-au fost apucat B alt] un B 29-30 alt tătar . *pre cal om* M comisul acela] acel comis B al A² B 30 sultanului C *după* sultanului *ad* pundu-l Ax ce *om* M apoi] acolo M] *om* C *după* apoi *ad* amându B¹ ș-au B C M capul] capetele M] calul B² 31 și el și comisul acela *om* B¹ M acel comis C acela *om* B² 32 Dacă] După ce B întâmpinat Ax Ștefan Ax. Șah] Hah A² Bolat B C 33 de (I)] den B² Bugeac A² B. M ca] ca vro C] cu M oameni] Tătari B. C

214. 1. Ștefan Ax *pre*] cu A²] ca B] *pe vro* C de oameni *om* M 2 Amu] și B C.] iar Ax] *om* A² 3 suseni *om* M 4 îndată *om* C. M. ales] trimis A² sprinteni *om* M 5 să lovască Iașii] de au lovit târgul Iașii M așe *om* M au lovit *om* M 6 orașul] târgul B. in] la Ax 7 vădzându] dacă au vădzut M 8 și au stătut *om* C cu oastea *om* A² B M C târgului] Iașilor C 9 părăul] valea C podul lui *om* Ax 10 Iară Ștefănișă vodă *om* K. 11 departe *om* B C M 12, *după* taberii *ad* căzăcești B *după* Tătarăi *ad* la războiu B și] iar A² simenii B¹ C den sinețe *om* B¹ sinețe] pușci M Ax 13 dupre A². 12-14 și săimenii dela dâșii *om* B² 14 *după* dâșii *ad* la B 15 să margă] să să întoarcă B¹ In cumpănă *pre* un C 16 pār] cap de pār B *după* vodă *se termină* Ms A² amu] acmu M] *om* B C Ax 17 *după* ales *ad* unul M Stamantenco Ax carele] ce M 18. den] de B 19 *după* că *ad* le giurusă M *pe*] de B C M va da] să le dea M 20] *loc alb* B¹ 20 samă] sumă Ax la sotnici] sotnicilor B Chișo C 21 *după* Căzacii *ad* toți B 21-22 *text slav om*. C 22 Назънит B¹ K Назънит B² M *după* Гъненет *ad traducerea:* adecă « Să nu piară cinstea noastră » B¹ C] adecă « Să nu piară slava sau vestea noastră » B² or (I)] vom B. C M *după* sta *ad* cu toți B or (II)] vor B] să va C M 23 Spun] zic M *după* vodă *ad* atunce B¹ 24 doa B *pre* amiază dzi] *pre* la namiaz

Ax] Costantin vodă **M după** purces *ad* Căzaci **B** cu tabăra **B C M** 25 den] depre **C după** loc *ad* înapoi **B** suitul] suș **C** malului] dealului **B**] la dial **M**] *om* **C** de laturea] diasupra **C**] lângă **B M** Tă-tărași **B M** 26 a *om.* **B** 27 rumpe **B C M după** tabăra *ad* căză-cească **C** 28 amu **B C M Ax** dial] dialul **C** spre] despre **C după** spre *ad* mănăstirea lui **B² M** 29 pre *om* **B²** picat] apucat **C** 30 și *om* **C** 30-31 iară și și morți] și czi mulți supt a1 noștri s'au rănit și au omorât **M** câțva] mulți **B¹ C** 31 și morți *om* **B C** 32 *Nu desparte paragraf nou* **B**, rămânând de aci cu un număr în urmă. Și *om* **M** hălăduind **B²** au hălăduit **B¹**. dentr'aceie] într'aceia **B**] de această **M** 33 supt *om* **M**

I de atunce] dentr'aceieși dată **B** în] supt **B² C** Crâna] țara **Ax** 215. **Au** mârș **B²** 2. cu El Agası *om.* **B** 3 petrecători **M** oșteni **M** iară petrecătorilor sămănători] *Transitus ille Cosacorum et insecutio illorum fecit in Provinciam desolationem* *Lat după* și *ad* nice **M** sămănători] asemănați **C** 4 Bugeac **B** 5 Căzaci cu *om* **M** la] pre la **B M** Movilău **B M** 6 de Căzaci *om* **C** lefi **Ax** 7 *Titlu* Pașa de Silistra au venit în Iași **B¹** 8 de (I)] din **C** Bugeac **B C** Mustafa pașa de Silistra **B C M** 9 au sosit *om* **M** după sosit *ad* și **B¹**. **C** **M** la] în **M** cea *om* **B** după domniască *ad* în Iași **B** 10 și (II) *om* **C**. **Ax** 11 căzăcești *om.* **B** 12 Făcându-**C** 12-13 câți ș'au fost boierii *om* **M** ș'au] au **B** 13 țindu] și au ținut **M** de rău **Ax** și *om* **M** 14. aice] în Iași **B** trei **B M**] 3 **A¹ C** 15 oștenii **B C M Ax**] oamenii **A¹** ales] luat **M** 16 den] dintre **B** den toți boierii *om* **M** Șăptelici **C** 17 pre *om* **B²** după vornicul *ad* și 1-au luat **B** în] cu **Ax** n'au] nu 1-au **Ax** 18 60 *Lat*] *loc alb* **A¹ B Ax**] câte-va **C M** 18-19 pre boierii, cari mai sus să pomenesc *om* **C M** boierii] acei boieri **B M** cari] ce **B** 19 amu] acmu **M**] însă **B C**] atunce **Ax** 20. faptele aceste] acestea fapte **C** aceste a] acelui **B M** dându știre] au făcut jalobă **B¹**] au dat știre **B²** 21 după la *ad* împărăție la **C**. Chirulăul **B²** și (I) *om* **M** amu] acmu **B M**] *om* **C** după și (II) *ad* la **C** după vodă *ad* că **C**. 22 după Edicula *ad* (adecă den 7 cule) **B²**] *ad* și era **C** în loc] îndată **B M** dus] adus **C M** 23 cu *om* **B C M** 24 chihaia **B C M** chehaiaoa **Ax** aceia faptă **B** 25 după an *loc alb* **Ax** svârșit **C Ax** și *om.* **B M** 27 Ștefăniță] iar lui Ștefăniță **B Ax**] Lui Ștefăniță **C M** cât] când **B¹**] cum **M** cât s'au dezvărat] despre primăvară **M** îndată *om* **B C M** 28 poroncă **B** 29 Ștefăniță] Ștefan **Ax** 30 o mue **B¹ Ax** 32 după era *ad* orânduie **B** 33 un pașe anume *om* **B C** Seidi **B M Ax** 33-1 Nu-l pot și acela *om* **M**

216. 1 de războinic și tare] viteaz M *după* era *ad* așa R precum] cum B.
 2 cât cu B 2-3 cu hatmanii hirea lui om M. 3 să om B. puie]
 asemenea C Cu acela] Și M adunându-se] împreunându-să B¹ M și
 om M 4 oastea noastră și oastea munteniască B a noastră] ai noștri
 cu acel pașe M 5 la oraș om C M Ax 6 oștile sale] oști C 7
 șease mii B² *după* oamenii *ad* de toți M 8 acestor B două *codă*] 2
 A¹ cum] precum C spunea M războiul B C 9 opt mii B³ de (II)]
 pentru B mare] multă Ax scumpete] tenacitate Lat 10 multă]
 gloată M. 10-11. cum era . atunci om M 11 asupra lui om M era]
 ar fi fost Ax 12. izbânda] războiul cu izbândă B *după* izbânda *ad*
 fiind puțină oaste turcească M acel B C 13 cu pomenirea] fără de
 pomenire C 14 sa om B³ pușcile] tunurile Ax 15. din driapta C
 16 singur] el B] el însuși C Ax 17. cu capul său om Ax (că avea
 aliasă călărime) om B¹ 18 oștii] oștilor Ax 19 Seidi M Ax 20
 pre om B C M den stânga B C sa om B C M iară] și B 22 de
 călăreți și om B și] tot C. câtă] ce B M câtă avea] cea dintâi C.
 pușcile] tunurile Ax *după* pușcile *ad* toți odată C 22-23 au stătut
 pe după călărimea cei dintâi om C 23 pe om B cei] cea B M așe
 om B¹ 24 toate om B capetele] căpeteniile Ax *după* capetele *ad* la
 sine C a] ale B¹ și a noastre și muntești] și muntești și ai noștri C
 25 dat poruncă] poruncit M poronca B Iacă] Iată C că eu Ax 01]
 voi B porcede] merge B] pleca Ax drept M 26 ce numai B M
 Den] Dentre B C M 27 carele] care B 01 (I) om C 28 și 'ntâiu B²
 voaă M căpitanilor B² *Dela* Deci *începe* *zaceala* 24 C. 29 01 (I și
 II)] voui B C 30 Dacă-1 voui B¹ C 31 că] precum M că 01] că-1
 voui B¹. C] că îi voui Ax unul] nici unul Ax den] dintre M
 cumva] știu C 32 să apuce] vă apucați B *după* jac *ad* sau Ax
 să descalice] descălecând C] o să descălecați B cineva om B C
 borfă Ax boarfe B 33 alerge după] alergați să prîndeți B cineva
 om C Ax.

217. 1 mai om B² 2 ceastalaltă om C 3 cum] precum B C dau po-
 runcă] poruncesc C M 01] voi B²] ași M nepriiatinul mieu B 4
 den] de B²] dintre M Iară că că 01 bate om C știu eu B M
 că 01] că-1 vom B] că-l voui M 5 poroncă B sosit] vinit M
 6 oștilor Ax sale] lor B¹ întâi om M 7 oaste B așe om C. 9
 odată] îndată B¹ sângur om M în frunte B C M. catane B M]
 căpitani C Ax] capete A 10 îndată om C câtă] ce M 11 așe om
 C M o au M îmbuldzit-o B 12 carele] care B M singur om C

13-14 oprind Unguru] de oprina, fiindu înfrânți în frunte de Unguru M singur] însuși M cu sineși] pașea B] om. C M Ax K 15 oastea turcească M 16 pre om B C îmbuldzia B C M cu chipul său] cu capul său B²] cu sine M] om C 18 amu] acmu C] fund A] om B M rămași den dosul C dos B că trecuse Racoți] om V. A Ureche 19 ca înainte M amu om B C M 20 napoia B lui om C lui Racoți] om M pușcile] tunurile Ax 21 în] într' B C de care M 22 în loc om C înapoi om V. A Ureche ca în B C. M 22-25 Acolea în veci om M 23 ceva] câțva Ax călărime B C 25 n'ari hı mai] nu s'ar hı mai B¹] nu s'ar hı B² M 26 Ce] Iar B] Șı M 26-28 Ce . de căpeteni] cum s'au rărit focul Nemșilor, cum s'au întorsă ai noștri înapoi M. 27. cum (I)] dacă C sinețele] focul Ax cum (II)] îndată C] om B M și întorsu B 28 Voicecovschii M 29 pre atunce ceauș la Munteni] ceaușul dela Munteni, ceauș spătăresc M] ce era la Munteni, ceauș spătărescu pre atuncea B¹ care] și carele B M 29-30 care apoi în țară om B 30 aice în țară] în Moldova C după țară ad *marzmal*. Acest Cantimir serdariul pentru slujbele sale au stătut și domnu aice în țară în anii 7193 Iunie 15 1685 A¹ Ax.] ad și mai pre urmă și domnu C (*altă mână*)] ad care Cantemir au eșit și domnu în țara noastră, leat 7193 au eșit domn Cantemir vodă M] ad (Kantimirus ille in tantum assurexit, ut fuisset princeps Moldaviæ) Lat] Acel Cantemir au agiuns de au fost și domn aice în țară B altu] alte căpeteni] M îndată om M 31 a-și C după sinețele ad de al doilea rând B¹] ad de a doa oară M deșertate fiindu om B¹ C M K 32 ceștelaltu] ai noștri C zmulte om B¹ M 32-33. și îndată au amestecat toată pedestreimea om B¹ 33. o au pornit C M răsipă B C M

1 și (I) om C pușcile] tunurile Ax pedestreime] lor C așe om M 2 amu] acmu M] încă B] fiind C în] den B 1- om B C M 3. a-1 C. 4 în războiu B C M] rupt A¹ drept] tocma C 4-5 foarte grea, den B C M] rupt A¹ 5 1-s'au prilejit și moartea] au murit C 6 Vădzându Unguru B C M] rupt A¹ său] lor C Ax 7 așe cu grea rană] rănit B¹ 1-au și B C M] rupt A¹ catanele] capetele M sine] dânșii B¹ 8 în lături B C M] rupt A¹ cum] îndată B după au ad și C unguriască om B C răsipă B C M. 9 n'au fost] Turcii n'au făcut B fost] făcut M că om M 10 după gonit ad și C Ai noștri cu goana om M îndată om B¹ Ax 11 cu om B² sfârșitul C și (II) om B C. a lui M fericire Ax 13 după fericit *incepe zateala* 27 C

218.

hirea oameniască] fire C 14 mărire B C M asupra] a Ax Seidi B C. M Ax 15 toate oștile Ax 16 slobodzit] lăsat B¹ 17 26] 25 B¹.] 28 C în cest] într'acest A².] într'acel M 18 preste toată vara] preste vară C] om M iară] însă M după bine ad încă B² C. n'au sosit] nu sosise B C cele] acele C] om B 19 la] în B² 1-au B C M poruncă și alta] altă poruncă B C M 20 purceadză B C M singur] însuși Ax] om B C M după vodă ad cu capul său, să margă C Nipru B C. M Ax] Nepru A¹. 22 care au] carii s'au B² le-au C den pajiște om. M 23 apărarea Căzaciilor] paza de Căzaci M] apărarea despre Cazaci B marea C 23-24 Numai ce au căutat a purcede] purces-au M 24 lui Ștefăniță B 'n cale om. M 25. amu] acmu M] fiind Ax] om B C. 26. au cădzut lunguare] s'au războlit de lunguare foarte greu M. langoare C 27. au priceput] pricepând M îndată om B că-1 B². că trebuie] au vrut M ce n'au asbultat B C M] rupt A¹. 28 amu] acmu M] om C] fiind B așe de greu B C M] rupt A¹ 29. după cuprinsu ad boala și C hierbențeala B 30 au stătut B C M] rupt A¹ stătut frănitic] schimbata firea Ax adecă buuguit de hire om. Ax] mente motus Lat buuguit B C M de] den C ciumu B C M.] rupt A¹. 31 însă] ce B C. ciumă B C 32. langoare B C dzic] dzice B¹ M.

- 219.** 1. și om C. Dimitrașco B² 2 om cunoscut și ales la toată curtea om C M 3 ceștii B copt om M în] la C 4. vârstă M. sa om C M după vârstă sa se termină Ms B¹ den] de M 5. răpit B² C 6. 27] 24 B²] 26 M] 29 C agalaru] agii M audzit] înțeleș B² 7 Ștefan Ax nu-1 B² C M era eșit] eșisă M 8 venit] mârșu M or] vor C. Ax] ar M găsi] afla C tot pre] în C 10 Turci] dânsu C 11 tabără] tabăra noastră C o samă] unii C de dânsu] de Turci M] om B². cu om B² 12 socotială] voroavă C M poprit B² C boierii om B². ce] iar B² M răspunsu] dzis B² 13 Ce, apoi] Numai C. dați] va fi a da B² C M multe B² după mult ad cât veși lua C Ș1] Deci C 14 agii aceia B² după nu ad cumva C apoi B²] rupt A¹] om. C M precum] cât B² C să nu dea or lua om M 16 28] Nu despart zaceală nouă B² C M Boierii după B². C M] rupt A¹ fârșitul] moartea B² C 17. au ales pre B². C M] rupt A¹ Rusăt M carele] care B² apoi] apoi mai târdziu M] om B² C cădzut] eșit B² M 18. și om M domnu] la domnia Țării Moldovei B²] domn aceea în țară C.] principeș Moldaviei Lat. și cu dânsul om M și (II) om B² 19. răpedzit] trimis Ax îndată om Ax 20 rugăminte a țării B² 21. Dabiye B² 22. Însă nu vodă om Ax vodă] vornicul B² 23-24 nostru,

pentru urâtă pomenire *om V A Ureche, 24* pomenirea lor Ax luând]
 le au luat C]rădicându-le Ax 25 sus]jos Ax 26 trecându] au
 trecut C la]pre la C M. Bilacău] Bylahew Lat Sı *om B² M* au ven
 it]l-au adus C astrucaț]îngropat C. 27 tătâne-său]ce iaste zidită de
 tată său B²]zidită de tată său M.] *om C 28*. pre numele *om C*.
 M Tric C. Trı Ax Svetitelı B². Svetitelie C Svetitelea Ax Svetiteleı
 M *După Sveatiteleı ad Sfârșit sı lui Dumnedzeu laudă B²]ad* și au
 domnit ani 2 Ax]*ad* Iară în locul lui au vinit domnu țărı Dabiya
 vodă în anul 7170 N

INDICE

INDICE¹⁾

- Aaron**, v Aron
- Abaza paşa** părăşte pe Barnovschi, 85⁶⁻¹¹⁻³³, pe Moise Movilă, 92¹²⁻⁹³, război cu Polonia XLVII, 89²⁰⁻³², 90¹⁰⁻⁹², 94¹³⁻³³, 95¹⁻⁸, uciderea lui, 96²⁻²⁴, menţiuni LXI, 84⁴
- afurisenie**, 75³³
- aga spahilor**, 292²⁴
- agonsită** în Moldova, 96³³
- Ahlo** v Anhalos
- Ahmet El Agası**, războiul cu Constantin Şerban, 203²⁷, 204²⁵⁻²⁷, 205²², 206¹⁻²⁰⁸³³
- Aitos la Marea Neagră**, 116⁴
- alai**, 53³³, 111²⁷
- Alba Iulia** v Belgrad
- alegere de domn**, 73²⁶, 83⁸⁻¹¹, 88⁸⁻³⁸
- Alexandria** roman, LIII, 68²³
- Alexandru Coconul**, LIV, domn în Moldova, 76²⁵⁻²⁹, 77¹¹⁻²⁴, nunta lui, 71¹⁷⁻³⁰
- Alexandru Ihaş**, întâia domnie, LIV, 49⁶, 50²⁴⁻⁵¹², 63¹³⁻²¹, 64⁷⁻⁸, 76³⁰, 78¹², 80²¹, răscoala boerilor 80²²⁻⁸²³⁸, origina, 50¹⁴⁻²¹, menţiuni, XLIII, 83⁸, 84¹², 31⁻³²
- Alexandru Macedon**, LIII, 68²¹, 100¹³⁻¹⁵
- Alexandru** paharnic, nepotul lui Vasile Lupu, 174³²
- Ali paşa** de Buda, 204³¹, 212³
- Almaş** în Ardeal, 197³²
- Amras Alexandru** sluger, traduce cronici, XXVII, XXVIII, XXIX LXVI, LXVII
- amnestie**, 146¹⁷⁻¹⁸
- Amsterdam**, XLV
- Anadol**, v Anatolia
- Anatolia**, 66⁸, 115³³
- Andrei Sf** din Creta, canonul, 132⁴
- Andronic** serdar, 158¹
- Angora**, v Ankara
- Anhalos** 116³
- Ankara**, XXIX, LXVIII
- ani dela Facerea Lumii**, XXXVI
- Antim** mănăstire Bucureşti, XXV

¹⁾ Numele boerilor români au fost completate după documentele vremii, numele polone au fost rectificate şi completate după cronică lui Piasecki şi alte izvoare

- Antiohne* aga, 158²
Anton polcovnic cazac, 185¹⁴
Apaffy Mihai principele Ardealului, 186²⁸, 188¹⁰⁻¹¹, fratele său, 186²⁷
aparat critic, XXXV
apla dialect grecesc, XXVIII
Apostol din Orhei serdar, 110²⁴
aprozi de dwan, 70¹⁰⁻¹⁴, vătăful lor, LXVIII
Arabia, 63²⁵
Arași, 66⁵, 108³⁰
arbănaș, 191²⁰
arcale, 101²¹
arcturi 216²⁷
Ardealul, cetăți, 17², cnezii, 7²²⁻²⁴, 81⁷, despărțit de Ungaria, 8²⁸, năvălire polonă, 187⁹⁻¹¹, sub Sigismund Bathory, 8⁹, 12⁹⁻²⁷, 13²¹, sub Nemți, 14³⁻²⁷, sub Andrei Bathory, 15²⁻¹⁰, 16²³, sub Mihai Viteazul, IX, 23²⁸⁻²², sub împărat, 24²⁻⁸, întoarcerea lui Sigismund Bathory, 24⁹⁻²⁰, recucerit de Mihai, 24²¹⁻²⁵, sub Bethlen Gabor, 39²³⁻²⁷, sub Gheorghe Rakoczi I, 97¹⁻⁷, 100², 110¹²⁻²⁵, sub Gheorghe Rakoczi II, 146²², 186^{8, 33}, 193¹⁴, 194²⁴, 196¹³⁻¹⁹⁸, 200⁴⁻⁷, supus de Turci, 218¹⁴⁻¹⁶, sub Mihai Apaffy, 188¹⁰, refugu al Românilor medievali, 7⁸, menșuni, L, 36³³, 106¹⁰, 113²⁷, 157²¹, 170²⁸, 178¹⁸, 182²², 184¹³, 185⁹, 188³¹, 189², 209⁸⁻¹⁰, 211¹, 212², 218¹⁸
Areni lângă Suceava, luptă, 11¹³
Argeș apa, 23¹⁶, lupta, XLVII, 23⁸⁻²³
argint, 141⁸, import, 109²³
arhaisme înlăturarea lor, XXXI
Arhanghel, mănăstire la Chiev, 116⁴
aristocrație v boierime
armaș, LXVI, LXVIII, 70²⁰
armata = artilerie, 22¹⁰, 24⁵, 28²⁸, v oaste
Armeni la Camenița, LI, 90²⁰
Aron vodă domnia lui, 7¹⁻¹⁸, 8¹¹⁻²⁵, 12⁸, 28¹², letopisețul, V, IX, XVII, XVIII, XLII, XLIII, LVI, LIX, 3¹, 4¹⁵, mănăstirea, 133¹¹, 201¹⁸, 208⁸, 212³², 214²⁸
ardzehal (jalbă), 107⁸⁻²⁰
Asem Constantin boier, 80¹⁹
Aslan Horod cetate pe Nipru, 36¹⁸
Astrahan, 89²⁹, 94²⁰
astronomi, 171²⁰
atamani, cazaci, 129³¹
Atla, XXIII
ațșerif (ordin al sultanului), 20¹
aur, import, 109²⁸
autografe, XIV
August crai v Sigismund-August
Axinte Uricarul, XII, XIII, XXXII
Azac v Azov
Azamat mârza, 99¹
Azderhanul v Astrahan
Azov cetate la gura Donului, 99⁸, 106³¹⁻³³
Bâc, râul, 208¹⁴, 1⁸, 218²⁵
Bacău, orașul, 136¹⁰, 157²⁰, 158²⁰
Bagdat, 51¹⁰⁻¹¹, 52²⁰, 93¹⁹, 95²⁸, 106²⁸⁻³², 108²⁵⁻³³, 110¹⁰
Bahlui podul, 206⁸⁻⁹, râul, 81³⁴, 82⁸, 145¹⁰, 159², 160¹⁵, 201¹³, 206¹⁴, 207^{18, 29}, 208^{4-5, 26, 27}, 212³⁰

- Bahluiet râu*, 160¹⁶
Baia drumul, 11¹⁵, 32
Balaban ofițer polon, 122¹⁸⁻²⁰
Băleanu Gheorghe mare ban al Craiovei, 208²²
balamezurii (bombarde), 61²¹
Bahca Isac hatman, 20¹¹, mânăstirea lui, 81²⁵, 92¹⁷
balgi bașa (exactor melis), LXV, 213^{6, 12}
Bâlschu, v Bielski
Balticum marea, 18²²
Bâlza v. Belz
Banul Vasile vtorii vistiernic, 89⁶
Bar în Podolia, 119⁴, 121²⁷, școala, 118²¹⁻²³, 171²¹
Barabaș hatman cazac, 117²³, 118²⁵, 119¹⁶⁻²¹, 121¹⁵, 123³⁻¹⁴
barat (diere de domnie), 10²⁴⁻²⁷
Bărbou, vornic, 31³⁰, 32²⁷⁻²⁸, fiul său, 32³⁰
Barczay Acașu, principe al Ardealului, 197²³, 198¹⁵, 23
bardșe (topoare de luptă), 54²⁵
Bârlad, drumul, 82²⁵, orașul, 34¹⁰, 82¹³⁻²⁵, râul, 148²²
Bârnova mânăstire, 75²⁰, 87⁹, 205²⁶
Barnovschi Miron vodă Intâia domnie, 73⁵⁻²⁵, 74²³, 75¹⁻⁷⁶²⁵, exilul, 77¹¹⁻²⁸, a doua domnie, 83⁸⁻⁸⁵²³, citorii, 75²²⁻²², 87²⁻¹¹, reforme, 75¹⁻², moartea, 86¹⁻²⁹, 88²⁰, înmormântare, 87¹⁷⁻²⁶, 88⁶, avuția, 88¹⁸, caracterizare, 86³⁰⁻⁸⁷¹⁶, mama lui, 75²¹, 86¹², iarna lui, 87¹⁴⁻¹⁷, iazul 65¹⁰, mențiuni, VI, X, XXIII, LIV, LV, 78⁴
Bârsei țara, 196⁸⁻¹⁸, 197¹⁴
Barwinski E editează pe Miron Costin, XVI, LIX, LX, LXIX
Basarab Matei v Matei
basne 68²²⁻²⁴
Basta Gheorghe general 15⁶, 15²², 23²³, 24¹⁹⁻²⁵⁹,uciderea lui Mihail Viteazul, 16⁴, 25¹⁰⁻²⁵
Başotă Iurașcu hatman, 88⁴
Başotă Pătrașcu logofăt, 78²²
băști (fortificații) de pământ, LXVI, 9²⁴⁻²⁸, 10¹, 2, 20²³, 43²⁸, 44²⁸⁻²⁸, 59¹⁶
bătaie cu toiagul, 70²¹⁻²²
Bathory familie, XXIV, 15¹⁸⁻¹⁹, 24²⁴⁻²⁶, 25³, stingerea ei, 39²⁴⁻²⁵
Bathory Andrei principe ardelean, LI, 14³⁰⁻¹⁵²³, moartea lui, L, 16², 5, 12
Bathory Sigismund principe ardelean, L, 8⁹⁻¹⁹, 11⁴, 12²⁻³⁰, 13⁷⁻²², 14¹⁴⁻²², 15²⁻⁵, 24²⁻²⁵⁶
Bathory Ștefan rege al Poloniei, 115²²⁻³¹
Bathory Ștefan, 24²⁵
Batuștea v Veveli
Batogh lupta, 129⁷⁻²⁰
Bator v Bathory
Becu (Viena), 24⁴⁻²⁷, 39²²
bejenu, 34⁹, 64¹³, 91²³, 104²⁴, 128⁸
Bela Țercov în Ucraina, 129¹⁰
Beldiman Alexandru scriitor de letopisețe, XXVI
Beldiman Nichifor logofăt, 31²⁰, 32³¹, 33³⁰
Belgia, XLV, LI, 14³⁰
Belgrad (Alba Iulia), 81⁵, 113¹⁵, 197¹⁵⁻¹⁷, curtea, 197¹⁶, episcopie, 16¹¹⁻¹²
Belz castelan, 60²²

- bere*, 59⁶
Beresteczko lupta (1651), LV, 128²⁰,
 129¹⁻², 173²⁰
Berheciu valea, 149¹⁴
Bersu v Bârsei
Bethlen Gabor principe ardelean,
 36²², 37¹⁻¹³, 39²⁴⁻²³, 41²⁰, 97²
Bethlen Ștefan principe ardelean,
 97²⁻⁴
Bethan v Bethlen
Bibicescu, bibliotecă T Severin,
 XXVI
Biblia, LII, citat, 27¹⁷
bibliotecă, Paris, XXIII, XXVIII,
 LXVII, polone, XVI, vechi,
 XII, XIII, XV V și Bibicescu,
 Blaj, Czartoryski, Iași, Neam-
 țul, Sturdza Șcheianu
Bielski Ioachim, cronicar polon, VII,
 XLVIII, 3¹⁰
Bilacău pe Nistru, 219²⁰
bir (tributul turcesc), LXVI, 12¹⁰,
 61⁴, 62¹⁴, 68², 71¹⁻⁵, 76², 92²⁰,
 112²⁻¹²
biserica de pe poarta Curții Iași,
 68¹³, la Hârlău, 72²¹
Bistrița în Ardeal, 211¹¹
Bistrița, râu în Moldova, 158¹⁴,
 170¹⁰
bivoli trag artileria, 180¹²⁻¹⁰
bizantină eră, XXXVI, LVI
Blaj bibliotecă, XXVII, XXX
Boaz = Bosfor, 88², 115⁵
Bogdan Movilă v Movilă
Bogdan tătar, 55⁴
Bogdan vodă III alhanță cu Polonia,
 8²³
Bogdana sat, 132¹⁰
Bogrea V. despre cronica lui M
 Costin, LXX
- Bohemul* (Boemia), 52⁷
Bohul v Bohun
Bohun, polcovnic cazac, XXXIX,
 148²⁵⁻²⁹, 152⁷
boi de negoț, 109¹²
boieri, aleg pe domn, 8²⁰, 79¹⁰,
 82²⁻²¹, 88²⁻²⁰, 219¹⁶⁻²³, ambiția
 lor, 100²³, ardeleni, 14²⁰, beje-
 nari, 7²⁰, 83⁵⁻²⁷, 92¹²⁻²³, bă-
 trâni consultați de M Costin,
 VIII, LV, 77⁸, 87¹³⁻²⁴, 108¹⁵,
 carele 141⁵⁻⁸, casă de gnos, 77²⁷,
 casă domnească, 30²⁰, 140²³,
 145¹¹, casă veche, 30²², cinstea
 lor, 69⁵⁻²⁷, de curte, 137²¹, la
 Constantinopol, 79³⁻²³, 85²¹,
 86¹⁶⁻¹⁹, duhovnicul lor, 133¹²,
 poloni, 40⁵, 9, răscoala lor, 31¹⁰⁻³²
 32²³, 78¹²⁻²³, 80⁴⁻⁸² 33, robii,
 126¹⁰, de scaun, 140¹⁸, sfatul,
 112¹¹⁻²¹, 133²², suseni, 214², în
 Țara Românească, 22²¹, 23¹⁴,
 71²², 199⁶
boieru (funcții), 70⁶, 100²²
boierime reprezentată de M Costin,
 VI
boieru, 69⁵
Boji căpitan de lefeciu, 140¹⁵⁻²¹
Bolac Cezar, editează cronică,
 XIV
Bolota sat la Prut, 205¹⁴
Bonfinus Anton cronicar, 3⁰
Borcea Ianoș c Barczay
Boroș Ianoș căpitan ardelean, 158²²,
 159²⁰, 160¹, 182²⁰, 183¹²⁻¹⁷
Borysthene numele antic al Nipru-
 lui, LXIV
Bosie Lăpușeanu, 82¹⁻²
Bosfor v Boaz, 116⁵

- Botna râu*, 204²⁵⁻²⁶
- Boul Toader* vistiernic, 31³¹, 32³¹, 33³⁰
- Brăila*, 105¹⁴⁻²⁷, 200²⁰⁻²², aga, 105¹⁶
- Brandenburg* elector, LXIV, 184²⁵
- bramște* peste Prut, 45²², 46¹², 82¹⁰⁻¹⁵, 160¹⁸, brămșter, 46¹³
- Brașeu* v Brașov, țara v Bârsa
- Brașov*, LXIV, 196^{10, 11, 27}
- Bratslava* (Pojun), 8⁶
- Brătulenii* pe Prut, 113⁶, 124¹⁸, 125¹⁵
- Breslau*, 117²⁰
- bresle* (stare socială), 75⁶, 197⁹
- Brest Litowsk*, 186¹⁷
- Briscea Litovsca* v Brest Litowsk
- Broșteni* sat lângă Iași, 206¹⁰
- Bucioc Costea* mare vornic Țara de Jos, 40²¹⁻²³, 41¹⁻⁵, mcarterea lui, 46¹²⁻²⁵, știe sârbește, 39³⁰⁻²¹, fiica lui, 108²¹
- Bucioc Miron* stolnic, 183²⁹, 203²⁰
- Buculești* pe Bistrița, 170¹⁸, 175², 176³, 193⁹
- Bucum* stolnic, 156¹⁴
- Bucșu Stoian* scriitor de cronici, XXV
- București*, 13¹³, 16²³, 23^{2, 14}, 84²¹, 103⁹⁻¹⁰, 149³¹, 178¹¹, 179⁶, 182²⁴⁻³², 210¹⁴, mănăstirea Radu vodă, 73¹²⁻¹³
- Buda*, LXII, 8⁴, 8³³, 89³³, pașa de, 57²⁸, 197^{23, 30}, 204³¹
- Budzești* v Buzești, 15²⁶
- Bugiac* (Bugiac) tătari, 28⁷, 43²⁹, 72^{2, 19}, 82¹¹, 96²³, 97^{19, 22, 32}, 99¹³, 121⁶, 124^{1, 22, 26}, 193¹⁵, 194²⁹, 200^{2, 7}, 203²⁸, 210¹⁶, 213^{5, 6, 15}, 215⁴⁻⁸
- Buhuș Dimitrie* vistiernic, 78²¹, 80¹², 82¹²⁻¹⁹
- Buhuș Nicolae* jitrnicer, 129³³, 138²
- Buhuș mare* sulger, fratele precedentului, 203²⁶
- Bucescu Ducu* spătar în Țara Românească, 111²⁰, 132²¹, 136¹⁶, 139²⁷, 143²³, 149³⁻¹⁵⁰³³, pre-tendent la tronul Moldovei, 138^{26, 27}
- buluc* de oaste, 44²⁰, 54³², 56¹⁵⁻²⁰, 58², 63⁸, 163³², 177¹⁶⁻²¹, 180¹⁴⁻¹⁷, 181⁷, 217^{8, 14}
- bumbac*, 85¹²
- Burchi Gheorghe* copist de cronici, XXVI
- Bușa* sat pe Nistru, 37⁵
- Buzău* câmpia, 179²⁷, județ, 179¹⁸
- buzdugan*, 99²⁴
- Buzești* boeni, oastea lor, 15²⁶
- Caazi Gherei han*, expediție în Moldova, 9²⁻³¹, 12²⁶, 43²²
- cabaniță*, haină, 67²⁵, 70¹², 127³⁰
- Căcama* pârâu, 214⁹
- Caesarius Francisc*, librar, XLIV, XLV
- caftan* de domnie, 88³¹, 174¹⁰, 175³
- cai* de negoț, 109²², nemțești, 21²⁹, de olac, 136⁶, turcești, 21³⁰, 64², 111²⁷
- Caiceni* v Coiceni
- camacam*, 161³
- calarași* de țară, 212¹⁶, de Țari-grad, 65¹²⁻¹⁴
- calău*, 31¹¹⁻¹⁶
- calendar* al nostru, 62¹⁶, papistaș, 62¹⁷
- Calga* v Galga
- caligraf*, XXXII

- Calnovschi* v Kalinowski
cală v calău
Calugăreni (Vlașca), 183¹⁷
Calvin Ioan reformator, XXXIX,
 LXV, 110²⁰⁻³²
Cămeșța, L, LXI, 30¹³, 58³⁰, 59³,
 27⁻³², 60¹⁻³, 90^{15, 20}, 91⁵, 14⁻³⁰,
 92², 94¹⁶, 95²⁰, 96¹⁻¹³, 128²⁰,
 137²⁴, 140⁴⁻¹¹, 143^{1, 2}, 145¹⁶,
 161²⁷, 168³², 169^{1, 9}, 170²²,
 173¹⁻²⁶, staroste, XLVII, 142²⁶,
 v Kalinovski, Potocki Ioan și
 Petre, episcop v Paul Piasecki
Câmpul Lung (Moldovenesc), 187
 2⁻², 211¹²⁻¹³
canonul Sfântului Andrei, 132⁴
Canta Ion cronicar, XXVII
Cantacuzino Constantin postelnic
 Țara Românească, 176⁶
Cantacuzino Dimitrie vodă, LVI,
 data mazălei, LVII
Cantacuzino Ion vistiernic, pro-
 prietar de cronici, XXVII
Cantacuzino Iordache vistiernic,
 111⁷, 133¹⁷⁻²¹, 137^{22, 26}, 140¹²,
 148⁵⁻¹⁶, 161¹, 175³¹⁻³³, 176⁸⁻¹¹,
 legături cu M Costin, LV,
 136²²⁻²³
Cantacuzino Toma postelnic apoi
 vornic, LV, 86³¹, 111⁶, 140²¹,
 148⁵⁻¹⁶, 161⁶, 175²⁰⁻³¹, 176⁸⁻¹⁴,
 215¹⁶
cântare de miere, 10¹⁴
Cantemir Antioh vodă, VII, XX
Cantemir Constantin, ceauș, serdar,
 apoi domn, LX, 217²⁸⁻³⁰
Cantemir Dimitrie vodă, ca scriitor,
 VIII, X
Cantemir pașă tătar, 28^{6, 21}, 29^{7, 22},
 41^{23, 29}, 43¹⁴, 44^{4, 9}, 71²¹⁻⁷³²⁰,
 74⁵⁻²⁰, 78⁵⁻⁹, 82¹⁰, 90², 97¹⁷⁻³⁰,
 98¹³⁻⁹⁹⁵
capete de pace, 10¹⁸, 37¹²
capuchehara v Ghica Gheorghe,
 Tomșa Ștefan
capuște (biserică) armenescă, LI,
 90²⁰
Căpotești codru, 127¹⁻⁴, 143²¹,
 145¹⁸
Capul Stâncu (jud Iași), LXIV,
 41¹⁶, 200¹, 202¹⁸
Cara căpitan de lefeșii, 140¹⁶⁻²¹
Caracaș pașa de Buda, LXII,
 57²²⁻⁵⁸²²
Carabăț Darie comis, spătar, 158²
care boerești, 141⁵⁻⁸, 146³, dom-
 nești, 128¹², 208²⁰
carete, 64³¹, 65⁶
Cârlegătură ținut, 160¹⁶, 208²⁸
Cârnceni sat, 199²⁰
Carol IX regele Suediei, LI
Carol X, Gustav regele Suediei,
 184¹⁴⁻³¹, 185⁴⁻³², 186²
Carp Vasile copist de cronici, XXII
Cârstea vistiernic, 106²⁰
Cartagena, 100¹⁷
carte (învățătură), 210²
carte domnească, 70¹²⁻¹⁴
Cartoian N despre Cronica lui M.
 Costin, XXIII, XXXIX
case cu cini, 109¹⁷
Cassac popor la Volga, 114²⁵
Cașa v Cașovia
Cașim mănăstire, 189³, 190²⁰
câștele hanului în Bugiag, 10²¹
Cașovia luptă, 39²⁰
catane ostași ardeleni, 165¹⁶, 200¹⁸,
 201³², 202²⁸, 206²⁶, 217², 218⁷
catârgi (trimiteri la), 86⁵

- Catargu Apostol*, 108²², 124²⁵
Catargu Enache postelnic, 103¹⁷⁹
Catargu Gheorghe șătrar, 212¹⁶
catastro (catastije), 115²⁸, de oșteni, 9¹⁶
Căușeni (în Basarabia), 204²⁷
cdutare (revistă) a oștilor, 53³¹, 148²³
Cazaci în Ardeal, 196^{6, 20} și Constantin Șerban vodă, IX, 211¹⁴⁻²², 213³⁻²¹⁵¹¹, cronica lor, XLIX, dela Don, 99⁶, 128³², firea lor, 162³², 163¹³⁻²⁵, 187²⁰, la asediul Hotinului (1621), 53²⁴⁻³¹, 54¹⁻²⁹, 55^{9, 29-32}, 56¹⁻¹⁸, 58⁷, 60⁵⁻¹⁸, 61²⁻⁸², 62⁴, 63¹¹, în Moldova; 125¹⁹⁻²⁵, 126¹⁻¹²⁷²⁰, 143^{7, 9}, 145¹⁷⁻²⁷, la Marea Neagră, 34¹⁷, 36¹⁵⁻²⁷, 60²⁶⁻²⁷, 67⁹⁻¹⁹, 75¹³⁻¹⁶, 86², 90¹⁹, 115²⁶⁻¹¹⁶²⁹, 218²⁹, origina lor, XLVII, 114¹⁶⁻¹¹⁵²¹, orașe, 119³, 121¹, războiul cu Polonia, VI, XLVI, XLIX, LV, 121¹⁵⁻²⁶, 122²⁻¹²³¹⁵, 129¹⁻²⁰, 171⁷⁻¹⁸, 173¹⁻²⁹, 176¹⁹⁻²¹, 183²⁵⁻¹⁸⁵¹⁴, asediul Sucevei, 161¹⁶⁻¹⁷⁰²⁵, în Țara Românească, 148¹⁹⁻¹⁵⁷⁹, la Țuțora, 44¹⁹, mențiuni, XLIV, LXIII, 35¹⁴, 37^{2, 12}, 42²¹, 51³¹, 58²², 91¹⁶, 97⁷⁻¹⁸, 117³², 118²⁹⁻³⁰, 119¹¹⁻²⁵, 130³⁻⁶, 137³, 144¹⁻³³, 146²⁵, 147³²⁻¹⁴⁸², 158²⁸⁻³², 160¹⁷, 174¹, 179³, 186²¹, 191³², 192²⁶, 199²⁸
Cazan pe Volga, 89²⁹, 94²⁰
Cazı Gherei v. Caazi
Cazılbaşı, (Perși), 95²⁶, 96²⁶⁻²⁸, v. și Perși
Cazima hatman cazac, 116²⁴
Cazımur v. Ioan Cazımur.
câzlar aga, LXV, 99^{25, 31}, 101⁵
ceambulurı (incursiuni tătărești), 170², 183¹²
Cehan Ionașcu vornic, 78²⁰, 79³, 80¹¹, 89⁶, 88⁴
Cehrin în Ucraina, 119²⁶⁻³⁰, 120²⁻¹⁷, 130¹⁻²
Cehul (Cehia), 52⁸
ceprage (freturi), 33³³, 65²
Cercazi pe Nipru, 121²⁷⁻³¹
Cercheji, 128²⁸, în oastea Moldovei, 144³¹
cerdac, 71²³, 177¹²
Cernăuți târgul, 19¹⁹, 73⁹, 166¹⁴, ținutul, 13¹⁸, 75³², 126^{3, 13}, 183³²
cețâpile Moldovei, 8³⁰, în Polonia, 28¹⁸, 45²
Cetatea Albă, 50⁵, 71², 72², 98¹⁶, 21, 99¹²
Cetatea Neamțului, 137¹¹⁻¹⁵, 140²⁴
Chanski Albert, 10³¹
Chiașca cazac, 212²¹, 214²⁰
Chiev, 27⁶⁻¹⁰, 114¹⁰, 116¹³⁻¹⁴, 119¹⁻², mitropolit v. Movilă Petre
Chigheci codru, 126²⁰⁻²⁶, 213¹⁵⁻¹⁶
Chilia, 72³
Chimni v. Kemeny
Chiov v. Chiev
Chiriță Dumitrache, postelnic, 30¹¹
Chiriță Dracou v. Russet Antonie
Chiușruli Ahmed mare vizir, 187²⁷⁻¹⁸⁸², 188¹⁷⁻²³, 189¹²⁻¹⁹⁰¹⁶, 192¹⁹, 193¹³, 196²², 197²²⁻²⁶, 198⁶, 200⁴, 204²⁴, 210⁴⁻⁵, 215²¹
Chmielecki Ștefan nobil polon, 74¹²
Chmielecki cazac, 45¹⁹

- Chmielnicki Bogdan* hatman cazac, luptele cu Polonii, XLIX, 74¹⁵, 97¹⁵, 114¹¹⁻²⁰, 118¹⁻³³, 120¹⁴⁻³³, 121²⁻¹²³¹⁹, 128², 24⁻³³, 129²⁻²⁸, 168³³, 171¹⁸⁻²⁰, 173¹⁻²⁰, 184¹⁻¹⁸⁵¹³, intervine în Moldova, 125¹⁸⁻²⁰, 126²⁷⁻²⁸, 127¹²⁻²⁷, 137³⁷, 139¹, 7, 140¹, 161¹, legături cu Rakoczi, 143²⁸⁻²⁹, moartea lui, 187¹²⁻²², mențiuni, 142⁹, 143⁷, 144¹³, 169¹, 192²⁸, 211¹⁸
- Chmielnicki Timuș* fiul precedentului, căsătoria, 128², 129²¹⁻¹³⁰¹, intervenția în Moldova, 140¹, 143⁶⁻²¹, 144¹⁻¹⁴⁵²⁸, 146¹⁴, 147²¹, 148²², expediție în Țara Românească, 148¹⁸⁻¹⁵⁰³⁰, 152¹⁰⁻¹⁵⁷⁹, asediul Sucevii, 161¹³⁻¹⁶⁸³⁰, 170³⁰, moartea lui, 168²⁻⁶, 169²⁴, caracterul, 152⁵, mențiuni, LXV, 61¹⁸, 121¹¹, 157¹¹, 158²⁸⁻³³, 188²¹
- Chodkiewicz Carol* hatman polon, asediul Hotinului (1621), 52²⁹⁻⁵³³³, 54²⁴, 56²⁶⁻⁵⁷³, 58²¹⁻²⁸, moartea lui, 59¹⁴, 60¹⁷
- Ciangăi*, 146³²⁻¹⁴⁷¹⁸
- Ciaplinschi* v Czaplinski
- Ciarnețchi* v Czarnecki
- Cigala pașa*, 34¹⁸
- cimpoi*, 181²⁵
- cini* (țigle de porțelan chinezesc), 109¹⁷
- Ciogole* familia, 77²⁸, 127²², 131¹, 23, 132²⁸, 30, frații (Constantin și Miron), 131¹⁻²³, 134⁴⁻⁹, 136¹⁸⁻²⁴, uciderea lor, 136²⁴⁻³²
- Ciogole Constantin* spătar, 127²³, 131²⁸, 132³², 133¹⁰, 28, 134¹, 135²¹⁻²⁵
- Ciogole Miron* stolnic, jupâneasa lui, 126¹¹
- cirac* (protector), 92³², 149¹¹
- Circazia*, 108²³
- Ciric*, 205³⁰, 207²⁰, 208⁸
- cirilic* alfabet, transcriere, XXXV, XXXVI, LXII
- citatie*, latine, XII, XXXII, LXI-LXII, 103²⁴⁻²⁵, 117³⁻⁵, slavone, XII, XXXII, LII, 46⁵, 68³⁰, 85¹³, 146³¹, 209¹¹
- cuma*, 218²⁸⁻³⁰
- cumpoiș*, 181²⁵
- Claudiopolis*, numele latin al Clujului, LXIV
- Clujvar* v Cluj
- clucer* (funcția), LXV
- Cluj*, LXIV, 24³⁰, 33, 198²³, lupta (1660), IX, 216⁵⁻²¹⁸⁵
- Cobâle*, râu, ținut Roman, 143²²
- Cobolta* vale în Basarabia, 48²⁷
- Cocorâscu Radu* logofăt în Țara Românească, 111²⁰
- Cocorâști* pe Prahova, 151²⁵
- Codin* v Kodak
- codru Iașilor*, 145¹⁷, v Căpotești
- Cohanschi* v Kochanski
- Coicem* sat, XXXIX, 143²⁰, 212⁹, 28
- cojoace* tătărești, 62³⁰⁻³⁷, 72³⁰
- colegu* uezuit, XLIX
- Colodrubca* sat pe Nistru, 19¹⁸
- Colomna* în Pocuția, tratatul, 8²²
- comănace*, 33²⁴
- Comănești* v Cumănești
- comerț* v negoț
- cometa*, 171¹³
- comis* tătar, 212²⁴⁻³¹
- compendiu de cromci*, XI, XII, XVIII

- compilați* de cronici, XI, XII, XVII–XIX, XXII, XXIV, XXVIII – XXIX, XXXI, XXXIII, LXVII
- Condrațchi* v Kondracki
- Conețpolschi* v Konecpolski
- Constantin cel Mare* aducerea moaștelor, XXV, XXVI, XXX
- Constantin* postelnicul v Cantacuz.no
- Constantin Șerban* vodă urcare în scaun, 175²⁰–176¹⁸, răscoala sermenilor, 178¹⁵–179¹⁰, 182^{4–31}, mazilit, 189⁵–190²⁸, ajutor dat lui Gh Rakoczi, 185⁴–188¹⁸, 198^{24–28}, prima expediție în Moldova, 199¹⁵–208³³, reia domnia în Țara Românească, 210^{12–33}, a doua expediție în Moldova, 211⁸–215⁷, mențune IX
- Constantinopol*, XLVI, LVII, ambasada franceză, LXVII, patriarhie, 19⁵ v și Țarigrad
- copii* de casă, LIV, LXVI, LXVIII, 28¹⁷, 42¹¹, 70³⁰, 82¹⁶, ²⁶, 131¹²
- copiști* de cronici, felul de a lucra, XXXI, XXXII, XXXIV, 114^{7–10}, vezi Axinte Uricar, Bucșu Storian, Burchi G⁵, Carp Vasile, Crețulescu Ștefan, Grigore ieromonah, Grigore sîn Vasile, Miclescu Iordache, Mihaș sîn Gheorghe, Ion Pavel Grămătic, Malcoci Nichifor, Miron, Pogor V, Sion Teodor, Stârcea
- Copou* la Iași, 201²⁴, ²⁸
- corăbii* olandeze, 52², turcești, 34²⁷
- Coreșchi* v Korecki
- Corma* boer muntean, 200²⁰
- Cornul lui Sas*, pe Prut, 95⁷, lupta (1611), 29^{8–20}, 30^{3–8}, 31⁸
- Corona* numele latin al Brașovului, LXIV
- corpus* de cronici, XI, XXII
- Corsun* v Korsun
- Costache Gavrilă*, mare jîtnicer, 203³⁰
- Costin* postelnic apoi hatman, tatăl cronicarului, LIV, 73¹⁵, 78²¹, 80^{12–17}, 82²⁸, ³¹, 87²¹–88²³, 92²¹, 94¹⁴, 137²⁴
- Costin Alexandru* postelnic, fratele cronicarului, 134¹³, 135³⁰, 136^{7–14}, 147^{13–15}, 219¹⁷
- Costin Miron*, despre persoana lui, 90¹³, 99¹, 118³⁰–119¹⁰, 128³⁰, 136^{27–33}, 137^{22–24}, 139^{14–20}, 140^{3–10}, 141^{18–19}, 142^{23–26}, 143^{2–2}, 163^{2–3–13}, 171³, 189^{4–13}, 202², ⁷, cariera lui, XXXII, LV–LVIII, cronica, data ei, XIII, LVI–LIX, ediții, XXXVII–XLII, izvoare, VII, XXXVI, XLVII–LVI, manuscrise, XI–XXX, stilul, X, XXXIX, titlul, LVI, traduceri, XVI, XXVIII–XXIX, LIX–LXVIII, valoarea, VI–X, L–LIX, alte scrieri, V, X, XX–XXIII
- Costin Nicolae* fiul precedentului, cronica lui, XI, XII, XV, XVI, XVIII, XX, XXIII–XXV, XXVII–XXIX, XXXII
- coșuri* (lagăre tăărăști), LXVI, 30⁶, 98³, 126²⁸, 162¹, ⁸, 205¹⁴, ¹⁶
- Cotnari*, LXIII, LXIV, 162¹
- Cotnarovschi* v Kotnarski
- colhte* bucate, 41⁴

- coțz* (lungime), 172¹⁰
Covurlușan, 72¹¹
Cozac numele Cazacilor, 114^{22, 25}, 115¹⁸
Cozminul codru, 19²⁰
Cracdul v. *Cracovia*
Cracovia, XLIV-XLVII, LIX, 184²⁷, 185²⁶
Cravova, banul v. *Băleanu*
Crâm v. *Crimea*
creștină politică, 39¹⁷⁻¹¹, creștinătate, 12¹⁷, 117²⁵
Creta, 111²², 117¹⁸
Crețulescu Ștefan, scriitor de cronici, XIV
Crimca Anastasie, mitropolit, 75²⁸
Crimea, 10¹⁰, 40¹, 52¹⁷, 72²⁸, 97²², 98²², 99³, 115²², 120²²⁻²¹, 121¹⁰, 124¹⁷⁻¹⁰, 22, 125¹⁴, 140⁵, 172²¹, 186²¹, 188¹⁵, 194⁷⁻¹⁰, 200⁶, 204²⁰, 206³
Cromer Martin cronicar polon, VII, 3¹⁶
cronica anonimă a Moldovei (1661-1705), XX, XXI, cronica anonimă (1661-1729), XXVI, XXVII, XXX, munteană, XIX
Crivești sat, 194²⁷
Crzaszczewski traduce cronica lui Piasecki, XLV
Cucata râu, 149²⁶, 202¹²
Cucorem sat în Suceava, 162⁷
Cucutem lângă Iași, 31³³
Cumânești (Bacău), 193⁹
cumpline vremi, LXV, 4⁵⁻², 109³¹, 114^{3, 13, 14}, 125²⁷, 171²²
cumuna Craiei Ungurești, 85^{6, 8}
curtea domnească, Iași, 70^{27, 28}, 81⁴, 109¹⁶⁻¹⁹, 111²⁵, 127^{5, 10}, 145¹⁴, 146¹⁵, 148¹⁵, 202¹, 215⁹, arderea ei, 72¹⁷⁻¹⁸, casele doamnei, 148¹⁵, cerdacul, 177¹²⁻¹³, divanul, 135⁸, jitișă, 136¹⁹, poarta, 68¹², spătărie, 135⁸, visteria, 135²², la Hârlău, 70²⁰⁻²²
curtea (curteni) oștire, XXVIII, 69⁶⁻⁹, 78¹⁵, 80²⁶, 84²¹, 126¹², 137²¹, 177²⁶, 219², așezământul lui Barnovschi, 75²⁴, ocinile, 75⁴, în Țara Românească, 153²⁰, 154¹⁷
cvarciana mercenari poloni, 20¹⁷
Czaplinski Daniel, XLIX, 119²², 120^{7, 16}
Czarowicz mărza, 55⁶
Czartoryski biblioteca, XVI, LIX
D
Dabya Istrate vodă, ales domn, 113¹⁵⁻¹⁶, ctitorie, 75²⁹, înnoirea domniei, 113¹⁵⁻¹⁶, mențiuni, VII, XX, LVII, 93¹¹
Dachia, *Dachi*, 3^{9, 12}, 5³⁻⁸
Danemarca, 185²¹, 186¹
Danna v. *Danemarca*
Darie Cărbăf comis apoi spătar, 158²
dărăbam (dărăbanți), 28²⁵⁻²⁷, 32⁶, 33^{12, 19}, 101¹⁶, 127⁶, 128¹¹⁻¹⁹, 140¹⁶⁻²¹, 144⁷⁻²⁴, 152²³, 153³³, 157¹⁶, 158⁸, 159²⁶, 175²⁵, 178³⁻180³³, 203²⁹⁻³³, 204¹⁵⁻¹⁹, 205²², 208¹⁵⁻¹⁶, aga v. *Gavriliță*, lefi, 68³
dări în Moldova, 76¹, 83⁵, 96³², 176²³, v și bir
Darius regele Perșilor, 100^{13, 15}
Dârstor, 103¹⁰, 179⁶, 209²³, 211^{7, 27} v și *Sihistra*
dascăl citat, 31³⁵, 117³, 169²⁰

- Dașeu* (Dașov) = Oceacov, 75¹⁰⁻¹⁸
datorule țării, 113¹³
Dața v *Dachia*
Denhoff polcovnic german la asediul Sucevei, 167¹⁸, 168¹⁸
derviş, XXXIX
Desbaraj v *Zbaraz*
descălecatul întâi, L, 3⁷, 12⁻¹³, 20, 4³, 5¹³, 7⁹, al doilea, XXXII, 4¹³⁻¹⁴, 5¹, 6⁶
diac de cancelarie, 31¹⁻⁴, 118¹
dieta polonă v *seim*
Dicul, *Ducu* v *Bucescu*
Dinoș v *Denhoff*
Dion Cassius despre Traian, 3¹⁰
Ditinca tâlhar, 183²⁷
divan de judecată, 34¹², 69¹⁰, 14, 71²³, 183², camera de ședințe, 135², turcesc, 86¹⁴, 95²⁵
Długosz Ioan cronicar, VII, 3¹⁶
doabe (dobe), 115²⁴, 177²⁷, 207¹⁶
doamna casele ei, 148¹⁵
dobândă (pradă), 56⁸, 62², 72¹³, 121¹, 124¹², 183¹¹
Dobrogea, 128²⁶, 200²⁴
doctor v *doftor*
doftori în Moldova, 40³³, 218²⁷, 32
domnișor (pretendent la tron), 18⁶, 39¹³, 179²⁴, 181¹, v *Hriștica*, *Marcu*
Domul fluviu, 98²⁴, 99⁷
Dorohei ținut, 126³
dragania (oaste de dragoni), 202²¹
Dragomirna mănăstire, 75²⁷, 87⁶, 162¹¹⁻¹⁸, 166²²
Dragoș vodă, XXVIII, XXIX, 4¹³, 5⁹, 7⁵
Dragșani (ținut Hârlău) luptă, 35¹⁸
Drăguțescu Dumitrașcu din Suceava, 219¹
Dryi Pole (Câmpul Tremurării), 184¹¹
drumul, Băni, 11¹⁵⁻³², Bârladului, 82²⁵, braniștei, 82⁸, Căpoteștilor, 145¹⁸, Hotinului, 19¹⁷, Iașilor, 115¹⁰, 144²⁶, Iași—Târgu-Frumos, 159²⁸, 31, cel mare la Suceava, 208²⁶, Târgul-Frumos—Roman, 194³¹
Dubău Tudose cronică lui, XV
Duca Gheorghe vodă, maziha, 113⁹⁻¹⁴, 17
dughenc la Iași, 127⁹
Dumitrașco Ceaur logofăt, 130²⁸
Dunărea, 13³¹, 14⁴, 52¹⁸, 63²⁵, 82³³, 92¹³, 30, 112¹⁵, 182²⁹, 183¹⁵, podul lui Traian, 5¹²
Durac Apostol, 213¹⁸
dvorian = slujbaş la curte, 99¹, 4
dzea, 181³⁰
dzicăturti, 111²⁵, 181²⁶
⁴
Ecclesiastul, LII, LXV
Edi Cule (la Constantinopol), 66⁴, 6, 72³², 188³⁰, 209³⁰, 215²²
edițu de cronică v *Kogălniceanu*, *Ureche* V A
Egipt (Misiuru), 108²⁸⁻³⁰
El Agası v *Ahmed*, *Șah Bulat*
Enache comis, fiul lui Gavril hatman, 174³³
Enache postelnic (Cantacuzino?), 78²⁵
Endruouschu v *Iędrzejowski*
Enghtera, 81²⁰, 111²⁻³
emceri, 9², 52¹⁶, 54²⁷⁻²⁸, 55¹⁻¹⁵, odăile, 41³², răscoala, 65²¹⁻⁶⁷
En Choi, 116⁵
Encul v *Essek*

epidemie la Iași, 198⁴
Epir, LIII, 131²
episcopi v Ghedeon de Huși
episcopie la Belgrad (Alba Iulia),
 16¹¹⁻¹²
erbi medicale, 41¹
Erivan în Persia, 96²⁷
ermuluc (manta cu mâneci), 82²
Essek în Slovenia, LXIV-LXV, 9²
Esztergon (Ostrogon) în Ungaria,
 8³²
Europa, LXIV
Eustratie logofăt, letopisețul său,
 VII
Evanghelia citat, 16⁵⁻⁶
făclii de vânt, 45²⁵
Făgăraș, 147¹⁵, 198²²
Fălciu, fălcieni, 72¹¹, căpitan de,
 185¹⁸
Fântâna lui Păcurar lângă Iași,
 32¹⁹⁻²⁷
Faraoam sat în Moldova, 158⁷
felandrăș (postav de Flandra), 33²²
Ferdinand II împărat, 39²⁷⁻³²
Ferdinand III împărat, 117¹⁸⁻³⁰,
 155³⁰
Ferdinand de Habsburg arhduce,
 LI
Flandra v Flandra
filindra, XXIII
Finta lupta (1653), 150²⁶⁻³⁰, 152¹⁰⁻
 157⁹
Flanda, 110³⁰, 111²
foamete în Moldova, 212¹¹⁻¹⁴
Focșani, 17⁵, 33²⁹, 131⁶, 136¹⁶⁻¹⁷,
 147²¹, 149²⁰⁻²⁵, 153¹², 178²²
Förster librar, XLV
fotoze (acoperământ de paradă la
 cai), LXVIII, 70³¹

frânc (italian), 38¹²
Franța, XLV, XLVI
franceză traducere a cronicii lui
 M Costin, XXIX, XXX, XXXIV
Frățuță căpitan de Fălciu, 185¹⁷
Furtună Mihail comis, 78²²
Galata de Gios mănăstire, LX,
 207²⁰
Galata de Sus mănăstire, LX, 76¹⁰,
 147³¹, 205²⁵, 26, 208³¹
Galați, 82²¹⁻³³, 105²⁶, 112¹⁷, ocolul,
 63²⁶
galbeni de aur, 190⁷
Galga soltan (titlu al fratelui ha-
 nulului), 43²², 44⁵⁻¹¹, 47⁶, 12, 14,
 72²⁰, 73³⁰, 74⁵⁻²⁰, 125¹⁷, 20,
 126²⁷, 28, 127²¹, 22, 28, 128⁴,
 204³², 205²⁹, 209⁴, 211⁵, 216¹⁶⁻³²
galomuri (corăbii de război), 200⁵
Gallia v Franța
Gătoae slugă domnească, 174¹³
Gaudi comandant german, 180
 1, 22, 29, 186¹⁶
Gavril hatmanul fratele lui Vasile
 Lupu, 129³², 174³³
Gavrilaș Matuș, logofăt, 126⁶
Gavriliță aga de dărăbanii, 195⁶
Gémer Nicolas traduce cronică lui
 M Costin XXIX
Germania v Țara Nemtească
Ghedeon episcop de Huși, 138²⁹⁻³⁰
gheneral (ghenărăriu), 15⁶, 24¹⁸,
 117²⁵
Ghenghea Ionașcu logofăt, 78²⁴⁻⁵,
 88⁴
Gheorghe hatman, fratele lui Vasile
 Lupu 129³², 140³¹, 160²⁹, 174³¹
Gheorghe Ștefan vodă conspiră
 pentru domnie, 130¹⁰⁻¹³ 4,

131²³-132²¹, 133⁴-134³¹, 135^{14, 15}
 136²¹, 137^{7, 10}, ales domn, 138¹⁹-
 139³⁰, 141²⁻¹⁷, 142⁴, alungat de
 Cazaci, 143²³, 144¹⁻³³, 145³⁻¹¹,
 exil în Țara Românească, 146¹⁹,
 147¹⁶⁻²¹, 149⁵⁻³², reia domnia,
 157⁹-160³⁰, 170¹⁰⁻³⁰, asediul Su-
 cevii, 61¹⁷, 161²-169¹⁷, 169²³,
 175³², domnia a doua, VI, 172²⁶,
 174⁵⁻¹¹, 174¹³⁻²⁶, 176⁴-177³³,
 expediție în Țara Românească,
 178¹⁸⁻³¹, 179¹⁴⁻³³, 181¹¹-182³³,
 183^{16, 21}, trimite oaste în Po-
 lonia, 183³², 185¹⁰, 187³⁻⁵, ma-
 zilit, 188⁴-191¹⁴, 192²-193¹⁰, în-
 cearcă să reia domnia, 193¹⁶-
 195³², caracterizare, 190³²-191¹⁴,
 mențiuni, LIII, LV, 196¹⁻⁶,
 198²⁵⁻²⁸, 199¹⁸⁻²⁷, 201³¹, 207³¹,
 209²⁰⁻²⁶

Gheorghe Rakoczi v *Rakoczi*

Gherghița oraș, Țara Românească,
 LXIII, 182³⁻⁸

ghiaur, 88^{11, 13}, 216²⁶

Ghitea căpitan al lui Mihai Vi-
 teazul, 24⁴, 28²⁰

Ghica familie, XII

Ghica Alexandru mare dragoman,
 LXVII

Ghica Gheorghe vodă înainte de
 domnie, 127²⁸, 190⁹⁻¹², 191⁹-
 192¹⁶, numit domn al Moldovei,
 190³⁰, 193¹⁰⁻¹², războiul cu Ghe-
 orghe Ștefan, 193¹⁶⁻²⁷, 194⁶-195³³,
 expediție în Ardeal, 196²-198³,
 războiul cu Constantin Șerban,
 200²³-208³³, domn în Țara Ro-
 mânească, 209¹⁻³⁰, 210⁶⁻¹⁴, 211^{6, 26},
 mențiuni, VI, LIX

Ghica Grigore domn al Țării Ro-
 mânești, fiul precedentului, XIII
 192^{4, 15}, 193²⁻⁸, 194²³⁻²⁶, 195²⁸⁻³⁰,
 197³¹, 201¹

Ghica Grigore Alexandru vodă,
 cronica lui, XXIII

Ghica Grigore Mateu vodă, XXVIII
 LXVII

Ghiozdlău cetate în Crimeia, 174³
giocuri la curte, 109²⁴

gudețe v *judcăți*

Gurescu Const, XX, XXI, XXXV,
 XL

Gurescu Const C, XXIII-XXIV

Guurgu (Giurgiov), 200¹⁸⁻²², 209¹¹,
 lupta, 13²⁶⁻³¹

Ghgore v *Grigore*

Goiu postelnic, 46¹⁻¹¹, 50²⁵

Goldă (*Golia*) *Ion* logofăt, 109⁹,
 biserica lui, 109⁷⁻¹¹

Gorăslău lupta, XXIV v *Mojina*
Gorgan comis, 106²⁰

grădini la Constantinopol, 66²⁷⁻³⁰
Grădiștea în Țara Românească,
 194³¹

grajduri domnești, 66²⁸, 109¹⁷

Gram stolnic, 77²²

grămățici, XXXI, XXXII

Gran v *Esztergom*

Gratiani Gaspar vodă, origina lui,
 38¹¹⁻¹⁵, capătă domnia, 38²⁴⁻³¹,
 domnia 39¹⁰-40¹³, răscoală con-
 tra Turcilor, 40¹⁴-43³, moartea
 lui, 45³⁰-46⁷, 50¹¹⁻²⁴, 53², carac-
 terizare, 46²¹⁻²⁵, mențiune,
 XXIII

grecească traducere a cronicii lui
 M Costin, XXVIII, XXX,
 XXXIV, LXVII

- Greci* răscoale contra lor, 80²⁹⁻³³, 81¹⁰, 27, 84³⁰, 31, 190²⁴⁻²⁷, mențune, LIV
- Grigore* comis, 138², 145²⁰
- Grigore* ieromonah, copist de cronici, XIX
- Grigore* paharnic v Hăbășescu
- Grigore* sîn Vasile Uricar, XVII, XX, XXXIII
- Grigorești* pe Siret, 162²³
- Grumadze*a căpitan, 161²⁰, 176³², 193²²
- Guagnini* Al cronicar, XLVII, XLVIII, LXX
- Gustav Adolf* rege al Suediei, LI, LXV, 181⁵⁻³¹, 64¹
- Hăbășescu** *Grigore* serdar apoi hatman, 185¹⁷, 200³², 201¹⁶, 213¹⁰
- Hăbășescu** *Grigore* paharnic, 159³, 190²⁵, 200³², 212¹⁷
- Habsburg** *Andrei* cardinal, confundat cu *Andrei* Bathory, LI
- hadâmbi**, 66²⁴
- Hadâmbul** v Stamatie
- haiduci** în armata polonă, 17²³⁻²⁷, 21¹⁸⁻²⁰, 33²³, 54²⁵, 57²⁰, 59²⁸⁻²⁹, 65², 91³², 92¹, 5
- haine** domnești, 87², boerești, 70²⁰, scumpe, 141⁸
- Hăjdău** pârcaľab de Hotin, 145³³, 146⁶
- Halcali** sat lângă Constantinopol, 65³⁰
- Halci** în Galația, 167¹⁷
- Hâncu** *Mihalcea* armaș și serdar, 175¹¹⁻¹³, 212¹⁷, 215²¹
- Hâncești** boeri 144¹⁰, 158¹³, 160²¹, 170¹⁰
- Hâncești**, 138³, 144¹¹
- Hanenco** polcovnic cazac, 196⁸, 10
- hânești** satele în Basarabia, 10¹⁸, 21
- Hangul** mânăstire, LXIII, LXIV, 75²⁶, 87⁷
- Hansch** v Chanski
- hanul** *Tătarilor*, 28³⁰, 39³³, 40¹⁸, 41²⁸, 42¹⁻³², 72¹, 97¹⁷-98³⁰, 113¹⁰, 121¹³, 124²⁸, 125⁷⁻¹¹, 129³, 142⁷, 170⁵⁻⁸, 172³⁰, 173³⁷⁻³⁹, 174³⁻⁴, 186¹⁸, 30, 188⁵⁻¹⁶, 193¹²⁻³⁰, 196⁶⁻³⁰, 197¹³, 198⁴, 200⁵ v și **Caazi** Ghirei, Șaan Ghirei, Zaimbu Cherei
- Hârlău**, 73¹³, curtea, 72¹²⁻³¹, ținut, 35¹⁸, 75²²
- Hârșova**, 200²⁴
- hărăți** (oști de avangardă), 11¹⁸
- harț** datina lui, 160¹⁰
- Hase** *M* despre traducerea grecească a lui *M* Costin, XXIX, LXVIII
- hasechi**, 107³⁰⁻³², 108³⁻⁴
- Heidenstein** *R* cronicar, LXX
- heleșteu** la Iași, 65¹⁰, 127¹²⁻³⁰, 208³⁰
- hergheli**, 126⁵, 22
- Hinta** v Finta
- Hispama** v Spania
- Hluh** polcovnic cazac, 159¹
- Hmeleșchi** v Chmielecki
- Hmielechi** v Chmielecki Ștefan
- Hmil** hatmanul v Chmielnicki Bogdan
- Holendzi**, 52¹
- holotă** = oaste de strănsură, LXVI, 43¹¹, 44¹⁴, 49³
- horică**, LXV, 59⁶
- hotare** semnele lor, 62²³
- Hotchevici** v Chodkewicz

- Hotin*, XLIV, 17²², 40¹⁷, 42⁴⁻²³, 64⁹, 90³, 136²², 137^{21, 22}, 138¹⁻¹⁹, 139²⁵⁻³⁰, 140^{11-21, 24}, 141²⁻¹⁷, 142³⁻³¹, 145³¹-146¹², 158²⁰⁻²⁷, 173¹⁴, 211¹⁴, aîcat de Mihai Viteazul, 181⁻³³, lupta dela (1621) VI, XLVI, 36¹⁹, 51³, 53¹¹⁻⁶⁴, 66^{1, 6}, 73²¹, 117¹², pacea, 62¹⁸, 63³¹, 64²⁴, 71¹¹⁻¹², 72^{8, 30}, 75¹², 94¹⁹, 95³², p.âc.ălabı v Hăjdău, Ionășcuță, Jora, redat Moldovei de Poloni, 62²⁷, 63¹¹, surparea cetății, 19¹, târgoveți, 53¹¹⁻¹², 141⁶⁻²², ținutul, 126³, 166¹⁴⁻¹⁵, 183²⁷
- Hrincuc* pe Nistru, 90²
- Hristodul* cămănar, 156¹⁶
- Hrizea* vistier Țara Românească, 73¹⁴
- Hrizea* (Hrizica) spătar, pretendent la tron, Țara Românească, LXI, 179^{11, 21}, 180^{4, 31}, 181¹
- Hronica* (*Hronograf*) polon, citat, 9¹³, 19³, 23³, 52¹⁴, 55^{6-8, 32}, 61³¹, 96⁶, 185²⁻³, v și Istoria, letopiseț
- husari*, 20^{20-22, 26}, 21¹⁸⁻³³, 22⁵, 42^{5, 6}, 51³⁰, 52⁹, 56²⁴
- Husiatin*, în Galiția, 142⁹, 173²¹
- Huși*, 82¹², 106¹⁸, 138²¹, 145¹⁸, 209⁸, episcopi v Ghedeon
- Iacomu* vătaf de aprozi, 134¹¹, 135³¹⁻³², 136³⁻¹²
- Ialomîța* râul, 150²⁷, 153²⁷, 154¹⁸
- Ianovici* v Toderășco
- iarbă de sineță*, 58³⁻⁴, 60^{23, 24}, 205³³, 207¹
- Iași*, XVII, XXVII-XXIX, LVI, LXIII, LXIV, 3⁴, 26²², 34¹¹, 35^{3, 17}, 41¹⁵, 53^{5, 6}, 76¹, 84¹, 87^{7, 10}, 89¹⁰, 92^{15, 22}, 111¹³, 129³¹, 132³⁰, 134^{3, 31}, 137²¹, 138^{21, 22}, 139³¹, 141¹, 143²³, 144²⁵, 146¹³, 147^{1, 14, 22}, 148¹⁴, 156³², 157¹¹, 161^{2-3, 12}, 162¹⁸, 175⁶, 177³, 188^{8, 16}, 193¹¹, 195³³, 198⁴, 201⁴, 204^{9, 15}, 205²⁰, 212³², 213¹², 215^{47, 9}, 219²⁸, arderea, 127^{3, 20}, biserici și mănăstiri, 75²⁰⁻²¹, 109⁵⁻¹⁵, 127¹¹, 209¹, curtea v curtea domnească, drumul, 145²⁰, heleșteul, 65¹⁰, podul lui Ștefan vodă, 214⁹, ținutul, LXIV, 126³, Universitatea, XXVI, vile, 145⁵⁻¹⁰
- iazul* lui Barnovschi, 65¹⁰, la Iași, 177²³, v și heleșteu
- Ibraim* sultan, 110¹⁸
- iemeri* v eniceri
- Ierusalim* scriere despre, XXVI
- Ieși* v Iași
- Iezuți*, X, XLIII, XLIX
- Iędrzejowski*, 55³
- Ilaș Alexandru* domn al Moldovei (1666—1668), 113¹⁷⁻¹⁸
- Ilie Rareș* domn al Moldovei turcirea lui, XLIII, 50¹⁵⁻²²
- Imperul Otoman* v Poarta, Turca
- Înău* cetate în Ardeal, 117²¹⁻²⁸
- Imceri* v eniceri
- Ioan III* rege al Suediei, 18¹²
- Ioan Cazimir* rege al Poloniei, XLIX, 128²⁷⁻³³, 142⁷, 161^{23, 27}, 163⁷, 167¹¹⁻¹⁹, 168³²⁻¹⁶⁹, 170^{6, 24, 28}, 172³²⁻¹⁷³, 184³⁰⁻³³, 186²

- Ioasaf* egumen la Aron Vodă, 133¹²⁻³²
- Ion Botezătorul* Sf aducerea moaștelor, XV
- Ion Pavel* gramatic, copist de cronici, XVIII
- Ion vodă cel Cumplit*, 125²⁶
- Ion vodă* fiul lui Vasile Lupu, 100³⁰, 101⁶⁻¹⁰, 103²⁻¹⁰, 105²⁸⁻¹⁰⁶, 108²⁰
- Ionăscuță* Cupărelul, pârcălab de Hotin, 129⁴
- Iordănescu A* despre cronica lui M Costin, LXX
- Ipoțești* lângă Suceava, 165²⁸
- Isar* clucer, 160²⁸
- Isar* negustor moldovean la Moscova, 99⁸⁻¹⁰, 106³²
- Ismail* v Smil
- „*Istornă*”, *istoru* citat, 64²⁹, 108²⁷, 131⁶ paralelă, XIII
- Istorici* cari scriu despre Moldova, 3⁶, leși 3¹⁵⁻¹⁸
- Isus Sirah* citat, LII, LXV, 27¹⁸
- Isvoarele* cronicii, XXXVI, XLII, 3⁶⁻²²
- Iștoc* comis, XIII
- Italia, italian*, 38¹¹, 100¹⁹, 131⁸
- Iucșem* lângă Suceava, 165³, 32
- Iulian* calendar, L
- Izmail* aga, 192²³
- izvoade* (copii), 40⁷⁻⁹, cel curat, LIX, 171²⁵, ale lui Ureche, 7¹⁵
- †*ncalcă* (țara la oaste), 146¹³
- îndzăuate* (trupe), 42⁷
- însennat la nas*, 175²³⁻²⁴
- întunecarea soarelui*, 171¹⁵, 184¹⁸⁻²³
- jder* blană, 70¹²
- jidovi*, 122²⁹
- Jicmont, Jigmont* v Bathory Sigismund, Sigismund III
- Jyja* râu, LXIII, LXIV, 144^{5, 7, 17}, 162³, 203¹³⁻¹⁷, 213²⁸, podul 203¹⁴⁻²³
- jitniță* la curtea din Iași, 136¹⁰
- Jolcovschu* v, Żolkiewski
- Jolta* *Voda* v Żolta Woda
- Jora* *Toader*, pârcălab de Hotin, 166¹⁵⁻¹⁸
- Joravinschi*, v Zorawinski
- judecăți* domnești, 69¹⁻¹⁵
- Kalnowski** hatman polon, 119²³, 121²⁸, 123³⁻⁴, 129^{19, 20}
- Kalnowski Alexandru** staroste de Camenița, 45^{11, 15, 19}
- Kahsz** oraș în Polonia, XLIX
- Kamov** oraș în Nipru, 121³¹
- Kazanowski Martin** șef cazac, 45¹⁰
- Kemeny Ianoș** general ardelean, 111¹⁸, 132²⁰, 137¹⁸, 138²⁰⁻²⁵, 139²⁶, 143²⁶, 144^{25, 27}, 145⁸, 147¹⁻²⁰, 167²⁰⁻²⁸, 169⁸, 176¹⁴⁻²³, 182¹³, 188³⁻³⁰
- Kiev** v Chev
- Kochanski Gheorghe** sol polon la Poartă, 36²⁰⁻²⁸
- Kodak** cetate pe Nipru, XXXIX, 97¹², 98², 116¹⁸
- Kogălnceanu Mihail** editează cronica lui M Costin, XV, XXVI, XXVII-XLI, XLII, LXVI, LXIX
- Kondracki** polcovnic polon, 143¹⁴, 161²⁸-169²⁰, 170²⁸-171⁸

- Konecpolski Alexandru* (Horunji = stegarul), 119³¹, 120²⁻¹⁵, 121⁷
- Konecpolski Stanslav* hatman, XLIV, 19¹², 42¹⁴⁻¹⁸, 46²⁶⁻³³, 49^{9, 22, 28}, 50⁴, 52²⁷⁻²⁸, 72³¹, 74¹¹, 90^{4, 18}, 94^{16, 26}, 96^{12, 14}, 97²¹, 118²¹, 119⁵⁻²¹
- Korecki* familia, 26²⁷
- Korecki Samuel* cneaz ginerele lui Ieremia Movilă, 33⁷, 35^{6, 9, 10}, 36⁷⁻⁸, 45¹¹, fratele său, 47¹³
- Korsun* lupta (1648), LXVI, 122^{22-123⁶}
- Kotnarski* pisarul lui Vasile Lupu, XXXIX, LXV, 142²³⁻³³, 147^{21-148⁷}
- Krilov* în Ucraina, 98⁸
- lăcuste* invazie, 171^{19-172²⁷}
- Lado, Lado*, cântec ucrainean, 129²³
- Lanckorowski* nobil polon, LXVI
- Lăpușna* oraș în Basarabia, 124²³, 125²⁴, 188²⁵, 203^{28, 29}, 204¹³
- Lăpușnem*, 157²⁵, 158³², răscoală, 175⁹
- Laszcz Petre* comandant polon, 26²⁵, 21¹⁴
- latine* citate v citate
- leafă* a darabanilor, 68³, strigare în, 32¹⁵
- lefeșu*, 201¹⁵⁻¹⁷, 37¹², 51^{29, 37}, 52⁶, 101¹³⁻²⁰, 117¹⁰, 140¹⁶⁻¹⁸, 176²³⁻³³, 182²⁰, moldoveni în Țara Românească, 101¹⁸, de țară, 176³², v și Nemți, Poloni, Sârbi, Unguri
- legături* (condiții) impuse de boierii domnului, 79¹⁰, 83^{5, 7}
- lege* (religie), 185⁷, 188³², a lui Mahomed, 20⁷⁹, 55³, 66⁴, v Calvin
- lege* (judecată), directă, 46⁹, 50²⁸⁻²⁹
- lei* monetă, 214²⁰
- Lemberg* v Liou
- Leon vodă* Tomșa al Țării Românești, 79²⁵, 84²¹
- Leontie Macedoneanul*, LIV
- Leși, Leșască țara* v Polonia, Poloni
- Letopiseș* anonim, VII, XX-XXII, datorită scriitorului, 159⁹, 197⁴, intern, XLII, 4²¹, întreg, 4^{2-3, 25}, leșesc, citat, 27^{19, 30}, 36²³, 42³⁰, 48⁴, 59³¹, v și Cronica, Hronica, Hronograf, Piasecki P streine, XLII, LIV, 4¹⁷, 18⁸, 77⁶
- levenți* lefeșii moldoveni, 101¹⁹, 153³², 157¹⁷
- limbă* bisericească, XLVI, de țară, 38¹³⁻¹⁴
- Liou vodă* v Leon
- Liou*, 62^{7, 12}, 74¹⁰, 110¹³, 118¹¹, biserica Moldovenească, 87¹⁰, tunuri, 207³¹
- Lisovți* tătari, 43⁷⁻²⁰
- Litva* (Litfa), 52³⁰, 59¹²⁻¹⁸, 63³³, 110²⁸, 128³¹⁻³², 186¹⁴, 187⁹, tătari de, 55⁴⁻⁹
- Situama* v Litva
- Lubomurschi* v Lubomirski
- Lonczecki* polcovnic de lefeșii, 176²⁹
- Ludescu Stoica* cronicar, XIX
- Lubomirski Gheorghe* general polon, 187¹⁶
- Lubomirski Stanislav* general polon, 53^{1, 38}, 59¹³⁻¹⁵, 66¹⁶, 74¹⁹

- Lupu* v Vasile vodă
Luțeni sat pe Bâc, 204¹⁴, 218²⁵
Luow v Liow
- Măcin** aga de 105¹⁸
 măestru de oaste, 52², 61⁷
Mahomed profetul, 66⁴, mormântul său, 63²⁸, 66⁸
Mahomed IV sultan, 60¹
Mălăiești sat, 26²⁴
Malcoiu Nechifor, copist de cronici, XIX
mânăstiri căzăcești, 115²⁸, v Balica, Bârnova, Cașin, Dragomirna, Galata de Jos și de Sus, Goha, Hangul, Maria Sf, Pencersca, Pobrata, Secul, Solca, Sucevita
Maramureș, 7⁶, 211¹²
Marcu vodă fiul lui Petre Cercel, 18⁸⁻⁷
Marea Albă (Marmara), 116⁸
Marea Neagră, 34¹⁷⁻²⁰, 60²⁷, 67¹⁸, 75¹¹, 86², 97⁸⁻⁹, 115²⁸, 116²⁻⁶
Marea Roșie, 63²⁰, 108³⁰⁻³¹
Maria Sf mânăstire la Iași, 75³³, 87⁷
Maria fiuca lui Vasile Lupu, 110²⁸⁻¹¹¹³⁰, 113²⁸⁻³³
Mârzea căpitan al lui Mihai Viteazul, 24⁴, 28²⁸, oștenii lui, 31³⁶
Matei vodă Basarab, urcare în scaun 79²⁷⁻²⁸, luptă cu Radu Alexandru, 79³³⁻⁸⁰³, chemat la Poartă, 84⁸⁻¹⁶, legături cu Miron Barnovschi, 84²⁶⁻⁸⁵⁸, în Polonia, XLVII, 90²⁵, 92¹³⁻³³, trimis contra Tătari, 97²⁸, 98¹⁴⁻¹⁸, luptele cu Vasile Lupu, 99¹¹⁻³³, 100²⁶⁻³⁰, 101⁷⁻¹⁰²²⁷, 103¹³⁻¹⁰⁵¹⁴, 106¹³⁻³⁰, 107⁸⁻²⁵, 108¹⁷, 130³³, 133^{8, 7}, 138²¹, 139²⁷, 146¹⁶⁻²⁸, 147¹⁷, 148¹⁸⁻¹⁵⁷⁸, 157¹²⁻¹⁸, 158³¹, soli la Iași, 111¹⁸⁻²¹, rănit, 153¹, 155^{17, 22}, 156²², moartea lui, 175¹⁶⁻¹⁸, caracterizare, 175¹⁶⁻¹⁸, averea rămasă, 189^{24, 27}, 210²³, mențiuni, VI, XVI, XXV, LXI, 176^{16, 24}
Maurepas ministru francez, LXVII
Mavrocordat Constantin vodă, XII
Mavrocordat Ion v XVIII, XX
Mavrocordat Nicolae vodă cronicle lui, XII-XIV, biblioteca, XII, XXXII,
mazile, 27²¹, 34²⁴, 36²⁴, 38⁵, 41¹³, 64⁷, 68⁸, 76⁵, 77¹⁸ 93⁴, 113¹⁰⁻¹³, 212¹³, cărți de, 68⁶
Meciu v Măcin
Mehedua, 200²¹
Meji Boje în Ucraina, 186²²
mercenari v lefești
meșteri de bucate, 111²⁴
Miclescu Iordache scriitor de cronici, XXV
mere, 109²³, tribut dat Tătarilor, 101¹⁸⁻²⁸
Mihai sin Gheorghe scriitor de cronici, XXVII
Mihai Stegarul, 137²⁵
Mihai Viteazul războai cu Turcii, 13¹⁵⁻¹⁴¹³, cucerirea Ardealului, L, 15⁷, 16²¹, fundează episcopie la Alba Iulia, 16¹⁰⁻¹¹¹², e numit crai, 16¹⁰⁻¹¹, cucerirea Moldovei, 16³⁰⁻¹⁸⁸, pierde Moldova, 18³²⁻¹⁹²⁸, lupta la Teleajăn, 20³⁻²²²⁵, lupta la Argeș, XLVII, 22²⁷⁻²³³¹, pierde Ardealul, 23³²⁻

- 24⁸, la Viena, 24⁴⁻⁸, reia Ardealul, 24²³⁻²⁵, moartea lui, 25²⁵, mențiuni, VI, XX, XXIV, XXVI, L, 28²⁴⁻²⁸, 29³, 100¹⁹⁻²¹
- Mihălescu comis*, 29²⁵
- Mihnea III* domn al Țării Românești, 147²⁵, 190³⁷, 196²⁴, 198¹⁵, 199¹⁻³¹, 200⁹⁻²⁶, 204³¹, 205²¹, 209⁷⁻¹⁴, 210⁹
- Mihnea Radu* v Radu
- Mihnea Turcutul*, 13¹⁷, 34²⁹⁻³⁰
- milă* de distanță, 49¹, 50¹, 65¹, 96⁸, 119²⁹
- Milcovul cel Mare*, râu, 17¹⁰, 106¹⁴, 149²⁶, 150^{17, 22}
- Minei*, 109¹⁴
- minuturi* în manuscrise de cronici, XVII, XXIII
- Miron* copist de cronici, XXI
- Miron stolnic*, 30¹²
- Mismvria* v Mesembria
- Miroslava* lângă Iași, 80²⁸
- Misirul* = Egiptul, 108³⁰
- mutropolț*, ai Moldovei v Crimea, Varlaam, al Ungrovlahiei v Ștefan
- naoște* la Chiev, 27¹⁰, 119¹, ale Sfântului Constantin, XXV, XXX
- Mogâlde* Nicolae paharnic, 136²⁰, 141^{12, 22}, 158⁴
- Moghilă* v Movilă
- Mojna* (Gurăslău) lupta, 25¹⁻⁵
- molitva* de domnie, 138³⁰
- Moldova* râu 170²⁰
- Moldova țara*, decăderea ei, 113²³, 114^{4, 5-18}, 123³³, 142¹⁶, descălecătul, XVI, XXXII, 5²⁻⁵, domni ei, 37²², 38¹⁶⁻²³, 83^{25, 29}, în vazii polone, 9¹⁻², 11³, 34^{16, 22}, 35⁷⁻²⁵, 36¹⁹, 51⁸, negoț cu Polonia, 109²¹⁻²⁷, legături cu Turcii, 10¹⁹, 62²¹⁻²⁷, 187²⁵⁻³⁰, vasalitate față de Polonia, 820²³, prădată de Tătari, 125⁶⁻¹²⁷²⁰
- Moldoveni* coloniști în Polonia, 75⁷, 91¹⁻³³, dialect, XXXV, firea lor, 30¹⁵, 124¹¹, 146², lefegui în Țara Românească, 80³, 101¹⁸⁻¹⁹, 182²¹, luptă în Ucraina, 184⁵⁻¹¹, mărgineni, 189³⁰, oșteni, 141³⁰, 150⁴⁻²², origina lor, 3²⁰, 7⁷⁻¹⁰
- Morianu Pătrașcu* hatman, 139²⁸⁻³⁰, 157²⁸
- Moscova* (Moscul) aliată cu Cazacii, 173²⁹, 176²², 184^{3, 6}, cedează Azovul, 99⁷⁻⁸, 106³¹⁻³³, legături cu Turcii, 89²⁹⁻³¹, 94¹⁹, negoț cu Moldova, 99⁸⁻¹⁰, 134²¹, război cu Polonia, XLVI, XLIX, 28¹³, 37¹³, 89²²⁻²⁸, 95¹¹⁻³³, 116³⁸, 184³², mențiuni, 96⁸, 117³³, 125^{18, 21}
- Movilă* familia, VI, XLVI, XLVIII, LIV, 825-26
- Movilă Alexandru* domn al Moldovei, IX, 26¹³, 28²², 29²⁰⁻³³, 30¹⁻²
- Movilă Bogdan* (pseudo domnitor), IX, 26¹⁴, 33⁶, 34¹², 35²², 36¹⁰
- Movilă Comstantin* domn al Moldovei, 26¹³, 20, 27⁴⁻²⁵, 28⁹⁻²⁹²¹, înecat în Nipru, 29¹¹⁻²⁹
- Movilă Elisabeta* doamna lui Ieremia vodă, 26⁴⁻⁹, 28^{9, 21}, 33⁴⁻¹⁹, domnia ei, 34¹¹⁻¹⁴, prinsă de Turci, 35³, 25³⁹, 36⁴⁻¹⁰
- Movilă Gavril* domn al Țării Românești, 26¹⁵

- Movilă Ieremia* domn al Moldovei, urcarea în scaun, 8²⁰, 10¹⁰⁻³³, 20¹, lupta cu Răzvan, 11⁶⁻¹², război cu Mihai Viteazul, 12⁴⁻³², 16²⁵⁻¹⁸, 18³⁰⁻²⁰, 22¹⁶, 23¹⁻⁵, 25¹¹⁻¹³, moartea lui, 25²⁷⁻³¹, caracterizare, 11¹⁵⁻²⁰, 35³¹⁻³⁶, gineri poloni, 26²⁸, 33⁶, 35⁶, istoria lui, XIX, XX, Sucevița fundată de el, 25³¹⁻²⁶, mențiuni, 27¹³⁻²³
- Movilă Ileana* soția lui Miron Costin, XLII, LIV
- Movilă Ioan* pretendent la tronul Moldovei, 26¹⁵, 106⁹, 17
- Movilă Mihai* domn al Moldovei, 26¹⁵⁻³², 27⁴⁻⁵
- Movilă Mose* domn al Moldovei, prima domnie, 76³⁶, 77²⁵⁻⁷⁸, a doua domnie, 88²⁶⁻⁹³, 94¹⁻¹², 31, mențiuni, LIV, XLVII, LXI, 26¹⁵
- Movilă Petre*, mitropolit de Chev, 26¹⁵, 27⁷⁻¹¹, 111¹⁵⁻¹⁷
- Movilă Simion* lupte cu Mihai Viteazul, XLVII, 16²⁴⁻²¹, 17⁴⁻¹⁶, 18¹⁻², 22²⁹, -23³¹, domn al Moldovei, 26³⁻⁶, feciorii lui, 27⁵, otrăvit, 35³⁶, mențiuni, IX, XLII, 111¹⁶
- Movilău* pe Nistru, 49¹, 50², 198²², 211¹⁵, 215⁵
- Movile* sat pe Bahlui, LXIII, LXIV, 159², 201¹⁴, 214¹⁸
- Movileu* pe Siret, 71³⁶
- Mucja* lupta, 91⁵
- muftiu*, 66¹², 16⁶, 86⁶
- mușic* țaran ucrainian, 120¹
- Muldova* v Moldova
- Multan* numele polon al Muntei, XLVII
- munci* (torturi), 50²⁷, 88¹⁸, 133²⁶, 175¹
- Muntenii* așezați în Ardeal, 24²⁶, expediții în Polonia, 90¹⁻⁹¹, 186²⁴, origina lor, 5⁷⁻¹⁴, 7⁷⁻¹⁰, lupte cu Moldovenii v Matei Basarab v și Țara Românească
- Murat III* sultan, 88⁶, 93⁵⁻²⁷, 96²⁵⁻²⁹, 97⁵⁻⁶, 99²⁰⁻²⁷, 101³⁰, 104⁴, 106³⁰, 107¹⁻¹⁰⁹, 109⁶⁻¹⁵
- Mușguleț Ștefan*, 126¹²
- Murtaza pașa* mare vizir, XXXIX, 96¹⁴, 97⁷
- musafiri*, 99²², 192³³
- Mustafa I* sultan, 65³⁰⁻³¹, 66²⁷⁻⁶⁷
- Mustafa pașa* de Silistra, 215⁴⁻²⁴
- Muste Nicolae* cronicar, VII
- Nădăbör* pădure, 91¹⁷, 22
- Nalevaico* hatman cazac, XXXIX, 116²³
- Neamțul* v Țara Nemțescă
- Neamțul* cetatea, 17³², mănăstirea, XII
- Nechita* vameș, 160²⁸
- Neculce Ion* cronică, V, VII, VIII, XXII-XXIV, XXXI
- negoț* cu Moscova, 99⁵⁻¹⁰, 134²², cu Polonia, 109²¹⁻²⁷, în Moldova, 96³⁰⁻³³
- negustori* greci, 134²², moldoveni, 162¹⁴, în Țara Românească, 178¹², 200¹²
- nemeși* ardeleni, 186³³
- nemțești* cai, 21²⁶
- Nemți* lefegii, 18⁴, 20⁷, 25², 27, 42⁷, 54²⁵, 55¹⁶, 56²⁰, 22, 58

6, 8, 10, 59^{5, 24}, 60¹⁷, 116^{19, 20}, 118¹⁰, 122³, 123^{11, 12, 14}, 128¹⁴, 140¹⁷, 141^{12-15, 30}, 143³¹, 146³², 147⁵⁻¹⁹, 150⁶, 154^{12, 31}, 156¹⁹, 161⁷, 167^{19, 21}, 168¹⁸⁻³¹, 176²⁴, 177²⁻²⁸, 180^{1, 30}, 195²⁰, 200¹⁸, 201⁷, 202^{21, 29, 31}, 203², 210²², 217^{20, 31}, v și Țara Nemțească
neologisme în cronici, XXXI

*Nicolae Cârnu*l căpitan moldovean, 198¹⁷, 199²⁰

Nicolae Sf biserică, Iași, 138³⁰

Nicoriță armaș, 30^{20, 25, 26}

Nicoriță hatman, 77^{20, 23}

Niprul, XLII, LXIV, 25²⁴⁻²⁹, 36¹⁸, 97^{12, 13}, 98^{1, 2, 23}, 114³⁰, 115^{17, 28}, 120^{17, 21}, 121⁶⁻³¹, 123^{7, 14}, 128³², 218^{20, 22}, pragurile, 97^{11, 12}, 115²⁻³, 122³⁻⁴

Nistrul, XLII, L, LXIV, 19¹⁸, 37⁵⁻⁹, 42^{3, 17, 20}, 45⁷, 48³³, 49^{1, 5, 16}, 53¹, 54¹⁹, 58¹², 59²², 60¹⁰, 61⁴⁻²⁷, 72², 74²⁰, 89³², 90²⁻²³, 91^{24, 30}, 120⁵, 121⁶, 125²², 134²¹, 138⁶, 140^{20, 30}, 141^{4, 18, 21}, 143⁶, 18, 145³¹, 160^{12, 18}, 167¹⁷, 173¹², 186²³, 211¹⁴, 212⁹, 215⁵, 218³³, 219²⁵, podul peste, 57²⁵⁻²⁷, 61²⁶

Nohai tătari, 28²¹, 98¹⁻⁹

Nosaci polcovnic cazac, 148²⁴

nuntă domnească, 110²⁰-111³⁰

Oameni bătrân cîtași, 25¹⁰, 96⁶, v și boeri bătrân

oarde tătărești, 28⁶, 43²⁶, 72¹, 90², 97¹⁷

oaste ardeleană, 12¹⁰, catastije de, 9¹⁶, căutare, 32¹², 53³¹, în do-bândă, 42¹⁰, a lui Mihai Viteazul,

14¹, 15²⁴⁻²⁶, 20⁵⁻¹⁰, Moldovei, 90¹³, muntenești, 36³², 41²⁵, polonă, 8⁸⁰, 9¹⁴, 10²², 11^{13, 22}, 40¹⁷, din sate boierești, 157²⁴⁻²⁷, stolită, 105²⁻⁸, 163³², strănsură, 28²⁰, 29⁷, strigare la, 32⁸⁻¹⁸, supusă, 10⁴, de țară, 20¹⁴, 23¹³, 26³³, 101^{12, 18}, 104¹⁴, 144^{26, 32}, 149⁴⁻³⁰, 150²⁵, 153³⁰, 156²⁰, 165⁸⁻¹⁰, ungurească, 36³², uniforme, 33¹⁹⁻²², v haiduci, husari, lefești, slujitori

obedzi (lanțuri), 33³¹, 34⁵⁻²⁴, 63¹⁹, 92¹⁸, 147¹⁵, 175¹²

obiele, 135¹⁰

Obilem pe Jijia, 213²¹

obiceul țării, 51²

obroc, *obroace*, 65²⁰, 174²

Oceacov 62²⁴

ocine, 75⁴, 76²³, 93⁸, 130^{30, 31}

ocnă (pedeapsă la), 128¹⁷, v Târgul Ocna

ocol de oraș, 63²⁰

odău, LXVI, 119²⁷, 148²³, 177¹⁵

Odivoianul căpitan muntean, 185¹⁵

odoare, 174¹⁵⁻²⁰

Oituz, 143³², 146³³, 200⁹

Ojogeni pe Ialomîța, luptă, 104^{12-105²⁷, 107⁷}

olac, 105¹⁴, 107¹², 132¹⁹, 203²⁷

olate turcești v ranale

omor (epidemie), 198⁴

Oppeln în Silezia, 14²³

Opulha v Oppeln

Oradia Mare, 112²⁻⁷, 147²¹, 198²²

Orhei oraș, 110²⁴, 125²⁴, 188¹⁵, oșteni, 157²⁴, 158³⁻³², răscoală,

39¹⁴⁻¹⁸, ținutul, 137⁶

Ori (Perecop), 120^{3, 5}, 121⁶⁻¹⁹

ortografie unificare, XXXV

Osman II sultan la asediul Hotinului, 36¹⁸, 51³⁻⁶³²⁸, 64³⁻⁵, 73²², 94²⁸, 95²³, 96²¹, 110²², 117¹³, detronarea lui, 65²¹⁻⁶⁷
ospăț 65⁷, 98²⁸⁻³⁰, 99², 119⁴, 182¹⁻¹³, 191⁵

Ossolinski George cancelar polon, 118^{32-119⁸}

Ostrogon v *Esztergon*

otace = tabără de odihnă, 44³², 45²⁵, 181²¹

Otești, sat țin Putnei, 28¹

Otomani v *Turci*

otravă, 40³¹, 39, 41³

Otwinoski Iarosz despre Mihai

Viteazul, XLVII, LXX

Ozna (câmpii) = *Oceacov*, 62²⁴

paic, 155^{18, 21}

palancă, LXV, 37¹⁸, 42²¹, 196¹⁴⁻³², 197³⁰

Palevaico v *Nalevaico*

Panăoșii v *Paniowce*

Paniowce în Polonia, 59²⁷

papa dela Roma, 12¹²⁻²², 110³¹, 111³², 117¹⁴⁻²⁸

papistăși, 19⁴, 62¹⁷

Papură vodă, 212¹³

Paraschiva Sf moaște aduse la Iași, 109¹⁰⁻¹³

pardoși piei, 21²⁴⁻²⁵

Paris bibliotecă, LXVII

Pascu G., despre cronică lui M Costin, XXXIII, XL, LXVI, LXX

Paszkowski Martincronicar, XLVII, XLVIII, LXX, citat, 3¹⁹, 23⁹

pasuri, v *potici*

Pašovschii v *Paszkowski*

Patriarh, patriarhie la Constantinopol, 19⁵, 79¹⁸, 87^{22, 25}, 132²¹, patru, 75²²

Pavluca hatman cazac, 97^{7, 11}, 119¹⁸

Pecersca mânăstire la Chiev, 27⁹

Perecop v *Orî*

Pernaslav pe Nipru, 120¹⁸⁻²⁰

Perși război cu Turcii, 9⁵, 51⁸⁻¹¹, 52²⁰, 93¹⁸, 95²⁵⁻²⁷, 96²³⁻²⁸, 97⁵⁻⁶,

100²⁵, 102²⁴, 106²⁸⁻³³, 108^{25, 33},

110⁸⁻¹⁰, v *Cazilbași*

peșcărie, 115²

Petki Istvan comandant ungar, 161²⁶, 162^{2, 23}, 163^{2, 8-14}, 164³⁰,

165^{13, 17, 30}

petrecămi domnești, 191⁶

Petriciceu Ștefan vodă, abdicare, 113²⁰⁻²³

Petriciceu Toader vornic, 112¹³

Petre Rareș, 50¹⁵⁻¹⁶

Petre Șchiopul, LX, 8^{26, 27}, 34³⁷, 76¹⁰⁻¹⁵, 208³¹

Peyssonnel consul francez, XXVIII, LXVII

Piasecki Pavel cronică VII-IX, XLIII-XLVII, LI, LII, LXX,

citare, 3¹⁷, 9¹³, 19³, 27^{7, 30-31},

36²³, 42³⁰, 48⁴, 52¹⁴, 55^{5, 6, 32},

59³¹, 61²¹, 96⁴, 108²⁷

Pietrăria deal (țin Iași), 87⁸

Pir v *Pyrrhus*

pisar v *Kotnarski*

pistoale, 63³, 136¹²

pivă (pioa) = bombardă, 167¹⁹, 23, 25

prunțe la Iași = 41²³, 201²⁰⁻²⁵

platoșe, 21^{24, 26}, 52²

Plutarh v *Plutarh*

Ploști, 181⁸⁻¹⁷

Ploscuțem sat, țin Putna, 102⁵
plumb pentru sinețe, 59⁴
Plutarh Vieți Paralele, LIII, LIV, LXX, citat, 68²⁰⁻²⁹, 131⁸
Poarta Otomană, LVII, 28³, 33³², 38⁸, 72⁷, 78⁷, 85¹⁰, 95⁵, 99¹⁷, 142¹⁰, 157¹³, 190¹¹⁻²⁴, 191²³, 198^{18, 21}
Pobrata mănăstire, 92³³
pod peste Bahlu, 206⁸, pe coșuți, 173¹¹, la Iași, 159³⁰, 161³, pe Jujia, 144¹⁸, 203^{14-18, 23}, în Moldova, 63¹⁵, pe Nistru, 57²⁵, 61²⁸, 141¹⁴, peste Siret, 149¹⁹, al lui Ștefan vodă, 214⁹, al lui Traian, 5¹²
Podoha, 19⁴⁻⁸, 37²⁵⁻²⁸, 50⁸, 90³, 186²²
Podul Iloaei v Podul Leloaie
Podul Înalt pe Bârlad, LXIII, LXIV, 148²²
Podul Leloaie, 192³³, 200³⁰
Pogor Vasile, copist de cronici, XXI
Pojun v Bratislava
Polom, *Poloma*, comerț cu Moldova, 109²¹⁻²⁷, incursiuni în Moldova, 11⁷, 19¹⁻²⁰, 34¹⁰, 40¹⁷, lefeșii în principate, 83⁰, 15³², 101¹⁹, 110¹², 152¹⁸, 154², 155²⁻²³, 176³⁰, 182²¹, 202^{21, 37}, origina, 3²¹, regi v Ioan Cazimir, Sigismund III, Vladislav III și IV, război cu Cazacii, LXVI, 97⁷⁻²³, 114¹⁷⁻²⁹, 116^{9, 23}, 120^{35, 26}, 121⁴⁻¹²³²⁹, 129¹⁻²⁰, 143^{3, 14}, 162²⁻²⁹, 163²⁷⁻³⁵, 166¹, 167⁴⁻²⁷, 168²⁰-169²⁸, 170¹⁰⁻²⁰, 176²⁰, 183²⁴-184¹¹, cu Mihai Viteazul, XLVI, 18⁹⁻

22²⁵, 23¹⁸, 24¹⁵, cu Moscova, XLVI, 28¹³, 37¹³, 89²²⁻²⁷, cu G Rakoczi, 143²⁹⁻³⁰, 184¹⁴-188²⁰, cu Tătarii, 9¹⁻¹⁰³³, 31⁷⁻⁸, 58³⁰⁻³¹, 60⁸, 72¹⁻⁷³⁴, 74³⁻²⁰, 124¹⁹, cu Turcii, VI, XLVII, XLVI, 35^{3, 20}, 37¹⁻³⁸⁴, 41⁷⁻⁵⁰¹¹, 51³⁻⁶⁴², 75¹², 90¹⁻⁹²³⁰, 94²⁸⁻⁹⁶²³, 110^{11, 13}, 111¹⁴⁻¹¹³²⁹, refugiați moldoveni, în, 7²¹, 28⁹, 76¹⁴, 76²⁵, 93^{7, 8-17}, 83^{10, 14-18}, 215¹, soli, 10²², 64¹⁸⁻³¹, 71²⁸, 140³, menșuni, VI, XLV, LV, 7²³, 8²⁰⁻²³, 9¹², 12²⁰, 14²⁴, 26²⁹, 28²², 71⁷⁻²⁸, 75^{7, 8}, 77¹², 78³, 84², 85³³, 99³⁻³¹, 102²²⁻²⁴, 113²², 172³⁰

Popricani (țin Iași) lupta, 28³⁰, 144¹⁻³³, 157²⁸

Popricani v Popricani

Posadnici lângă Iași, 212³²

pospolita = ridicare în arme a nobilimei polone, 51³²

postav, 63³

postelnici, 70³⁰, 87²⁰, 132⁸

Potocki familia, 26²⁷⁻³²

Potocki Ian staroste de Cămenița, 10³¹, 23⁴

Potocki Maria născută Movilă, 28¹⁰

Potocki Nicolae hatman, 97⁹, 119^{5, 15, 12}, 121²⁴, 122¹⁻¹²³⁴, 140⁶

Potocki Petre staroste de Cămenita, 140^{4, 5, 8}

Potocki Ștefan ginerele lui Ieremia Movilă, 28¹⁴⁻¹⁵, 29¹⁻³¹

Potocki Ștefan fiul lui Nicolae hatmanul, 122³⁻¹²³⁸

Potočchi v Potocki
Praga, XLIII
Prahova, LXIII, 104¹², 25²⁸, 105¹,
 151¹⁶, 182³⁶
Praova v Prahova
prapore, 22²
Präjăscu Ion vormc, 130¹, 215¹⁷
Präjăscu Savin, 78²¹, 80¹¹
Pravadna în Bulgaria, 14⁵, 94³²,
 116⁴
pravila, 69², despre răspunderea
 famiei, 50²⁸, polonă, 52²⁷
predoslovie a cronicii, XLII, 4, a
 lui Beldiman, XXVI, a lui Tu-
 dose Dubău, XV
Premisla v Przemisl
priseci, 173¹⁵
prostime, 30³¹, 81⁶, 32, 204⁷
Prorocna *Țarigradului* povestire
 XXV
proșerbe, 169²¹, căzăcesc, 35¹⁴⁻¹⁵,
 latin, LXI, moldovenesc, 29⁴,
 polone, LXIV, 25¹⁶, 164¹⁶⁻¹⁷
Pruțeni, 124³
Pruțul, LXIV, 19¹⁸, 29¹¹, 13, 30⁴⁻⁸,
 45¹³⁻³², 95⁷, 113⁷, 124⁸, 125²⁴,
 141⁶⁻¹⁴³²¹, 144⁴, 160²⁰, 161³⁵,
 162⁸, 169²², 170¹⁵, 173¹², 205¹⁴,
 212²³, 31, 213², 8, 14, 215²
Prusia cneazul de, 184²⁵
Przemisl, XLV, XLVI, 3¹⁸
puști de bani, 76⁴, 113¹⁹, 188¹⁵
 189²³
pușcari, 161⁷
puști = tunuri, 9²⁵, 20⁸, 28, 21¹,
 23¹¹, 43³³, 44¹, 26, 48¹⁰, 54⁹,
 55²⁸⁻³⁰, 56², 3, 11, 59²³, 60¹⁰, 14,
 62⁹, 64⁷⁻³², 90²⁷, 104³¹, 105², 12,
 116²⁰, 140³³, 142²⁸, 147¹⁸, 153³³,

155³⁻¹⁰, 161¹¹, 164¹², 166²⁸, 31,
 167²⁻²⁵, 168¹, 174³¹, 175²⁹, 200³²,
 203²⁷, 32, 204⁸, 9, 208¹⁴, 216¹⁴, 22,
 218¹, balemezuri, 64²¹, fabri-
 cate la Liou, 207³⁰, 31, legat la,
 63¹⁹, 136²², 141¹⁴, trase de bi-
 voli, 180¹²⁻²⁷, v pivă, sacalușe,
 tunuri

Putna ținut, 28², 32²⁸, 102⁵

Pyrrhus regele Epirului, LIII,
 LIV, 100¹⁸, 131⁷⁻¹⁸

Râbna râu în Țara Românească,
 101²⁴, 132²¹

Râmnic v Râmnic

Răcăciun moșia lui Gheorghe Ște-
 fan vodă, 157¹⁹, 158²⁰, 189³⁻⁴

Răcățâu vale (ținut Putna), 28²

Racea v Raț Gheorghe

Răchuta vale în Basarabia, 48⁶

Răculem sat pe Moldova, 170²⁰

Racoviță *Mihai* vodă, bibliotecă,
 XV, XVI, cronica, XII, XXII,
 XXXI

Racoți v Rakoczi

Radu logofătul v Cocorăscu

Radu vodă, fiul lui Alexandru Iliăș,
 79³⁰, 80³, 82¹⁰, 84¹¹

Radu Mihnea vodă domn în Țara
 Românească, 33³¹⁻³⁴, prima
 domnie în Moldova, 34²⁵⁻²⁹,
 35², 11, 36²⁰, 22, 38¹, 8¹, 29, la ase-
 diul Hotinului, 52¹⁸, 57¹⁵, 58²⁵,
 60²³, 63¹², domnia a doua în
 Țara Românească, 64¹⁹, 67¹⁸, 20,
 a dpua domnie în Moldova,
 68¹⁵⁻²¹, 69¹⁻⁷²²¹, moartea lui,
 72²²⁻⁷³¹⁹, 74²¹⁻³⁰, mențuni,
 76²⁸, 29, 77¹³, 24

- Radu Șerban* domn al Țării Românești, 175²¹
- Radziwill Iamuz* ginerile lui Vasile Lupu, LV, 110²⁶-111³⁰, 112⁵⁷, 113²⁴⁻²⁸
- raiale* turcești în Țara Românească, 143²⁵, 183¹², 200¹⁹
- raitari*, lefegii Nemți, L, 42⁸
- Rakoczi Gheorghe I* principe al Ardealului, 97¹⁻⁶, 106⁶⁻²⁰, 110¹⁹⁻²⁵, 111¹⁷, 113²⁷
- Rakoczi Gheorghe II* intervine contra lui Vasile Lupu, 130⁷⁻³³, 133⁶⁻⁷, 137¹⁹, 139²⁷, 146^{23, 27}, 157²¹, 158^{22, 31}, 161²³⁻²⁵, 162²⁴, 163⁹, 164^{1, 24}, 165¹⁴, 167¹⁶⁻³¹, 170²⁶, intervine contra seime- nilor răsculați, 178¹⁹-182²³, încercare de a lua tronul polon, 143²⁶, 184¹²⁻¹⁸, 185⁹-187²⁴, războiul cu Turcii, 188³-189³³, 192²⁹⁻³¹, 194³, 198²¹-200¹⁸, 204²⁹⁻³⁰, 209^{9, 12}, 211¹², 212¹⁻⁷, 215²⁸-218², moartea lui, 218³⁻¹⁴
- Râm, Râmieni* (Roma, Romani), 3¹³⁻²⁰, 5^{3, 10, 13}, 7², 100¹⁷⁻¹⁸, 110³¹, 111³², 117¹⁴, 131^{9, 18}
- Râmnic-Sărat*, 150¹²
- Raveș* v. Ilie, Petre
- răspundere* penală, 50³⁰⁻³¹
- Rașcov* pe Nistru, 36^{7, 9}, 160³²
- Ratibor* în Silezia, 14²³
- Raț Gheorghe* căpitan al lui Mihai Viteazul, 15²⁶, 24⁴, 28²⁹, oastea lui, 14²³
- Răutu* vale, 48^{14, 22, 23}, 212¹⁶
- Răvanul* (Erivan) cetate în Persia, 96²⁷
- Războiul de 30 de ani*, 52⁵⁻⁸
- război* declarație de, 51¹⁴⁻²³
- Răzina*, 124¹⁸
- Răzvan Ștefan* vodă, IX, 11⁶-12¹¹, 29², 36²
- Rediu* lângă Iași, 144⁸
- Renii* anexat de Turci, 63²⁴⁻²⁹
- Riga*, 64¹
- roata lumii*, 103²⁷, 173³²
- roate* de oșteni, 54²⁴, 91^{9, 10}
- Rodolfu* v. Rudolf
- Rodos*, 50^{20, 21}
- rohmistri*, 55³
- Roma*, XLIII v. și Râm
- Roman* episcopie, 170¹⁷, oraș, 136^{4, 5, 15}, 137²⁰, 158^{15, 20}, 162¹, 169³⁰, 170¹²⁻²⁷, 174⁶⁻²⁴, 175⁴, 192¹, 193¹⁹, 194³², 200²⁹
- Roșii* oșteni munteni, 153³⁰, 154¹⁵
- Români* origina numelui, 5¹⁰, limba, XLIV
- Rosetti* v. Ruset
- Roșca Gheorghe* vistiernic, 88⁵, 89⁵
- Roxanda*, fiica lui Vasile Lupu, XLII, 127²³-128², 129²⁴-130¹, 147²⁸, 148³, 211¹⁶⁻²⁴
- Rucsanda* v. Roxanda
- Rudolf II* împărat, 12^{12, 20}, 13⁵⁻⁸, 14^{12, 25}, 15^{1, 10}, 16^{14, 18}, 24¹
- Ruset Chiriță Dracan Anton* domn al Moldovei, LVII-LIX, 219¹⁷
- Rusia, Ruși* (Ucraina, Ruteni), XLVIII, 50⁹, 57¹¹, 114²⁸, 115³⁰, v. Moscova
- Russo D.* istoric, XXXV, XL
- Rusten mârza*, 181²⁹, 182¹, 183¹⁴
- rusce* (rutean), 129²³
- Rușcit* căpitan de lefegii, 176³¹
- Ruteni*, XLVIII, v. Rusia

- Săbdoani* sat (ținut Roman), 158¹⁹, 193²⁰, 195¹⁸
- sacalușe* (tunuri mici), 141¹⁴, 22, 146²¹, 164¹³
- Sahaj Dacinii* v. Sahay Daczny
- Sahay-Daczny* hatman cazac, XXXII, 53²⁵⁻²⁹, 54²³, 61²²
- Săidi pașa*, 215²²⁻²¹⁸²⁰
- Sălmașă* mărza, 78⁶⁻¹⁶
- sama* oilor, LVII, vistieriei, 40²⁰
- Sămăchișă* căpitan, 106²⁰
- Sapieha*, 122¹⁸⁻²⁰
- sârbească* limbă, 39¹³
- Sărbii* lefegii în principate, 20⁷, 24²⁹, 101¹³, 152¹⁸, 21⁻²², 210²²
- Sarmația* numele antic al Poloniei, XLVII
- sate* domnești, 75⁶, hănești, 101², 13, 21
- Sărata* sat jud. Buzău, 170²³
- Sava Sf.* bibliotecă, XII, XIII
- Savin* hatman, v. Prăjăscu
- Sbiera I. G.* despre Miron Costin, LXVIII
- scală* (port), 108²²
- Scânteia*, ținutul Iași, 208²⁷
- Scarlet* ginerile lui Alexandru vodă Coconul, 71²⁰
- Schender pașa* lupta cu Movileștii, 34²¹⁻²², 35²⁻³⁰, 36⁷, 18, pradă în Ucraina, 36³⁰⁻³⁷¹⁷, lupta dela Tușora, 41⁶⁻⁴⁴²³, 46³⁰⁻⁴⁹²¹, 51⁶, moartea lui, 50²⁻³
- Schimni ceauș*, 41¹²⁻¹⁹, 192¹⁴
- Sciți* numele savant al Tătarilor, LXIV
- scoarțe* turcești, 21²⁵
- scriitori* de cronici v. copiiști
- Scriptura Sfântă*, LII, LIII, citate, 46⁶⁻⁷, 69³⁰⁻³¹, 85¹³⁻¹⁶, 146²⁰, 209¹¹
- scrisori* ale Leșilor, citat, 109²⁷
- Scuder* v. Scutari
- Sculi* boer din Moldova, 134¹¹
- Scumpia* vale în Basarabia, 48⁶
- Scutari* în Asia, 88⁸
- Secui*, 161²⁶
- Secul* mănăstire, 138²²
- Sefer Cazi* aga vizirul hanului, 125²⁻⁹, 32, 173²⁶, 193²⁸, 194³, 11, 12, 198⁵⁻¹⁰
- seimul* polon, XLIV, 18⁹, 17, 18, 19⁹, 51²⁵⁻²⁹, 67¹⁶, 95¹⁷, 118¹³, 14
- seimeni*, 82⁸, 16, 25, 135²⁴, 140¹⁷, 141¹⁶, 150²¹, 151⁹⁻²², 152², 21, 154¹¹⁻¹⁴, 157¹⁰, 31, 159²⁵, 161⁶⁻¹¹, 175²⁵, 176²⁷, 177², 201³, 203³⁰, 204¹⁵⁻¹⁸, 205²⁴, 206⁴⁻²², 208¹⁵, 214¹², răscoală în Moldova, 177¹⁻¹⁷⁸², în Țara Românească, XXIII, 178²⁻¹⁸³¹⁰
- semmedze la nas*, 209²²
- semnele cerului*, 171⁹
- seraiul* vizirului, 79¹⁷
- serdar*, sensul funcției, LXV
- Sevin* agent francez, LXVII
- sfatul* boierilor, 112¹⁴, 133²²
- Sf. Ioan* biserică în Iași, 75³⁰, 21
- Sf. Maria* mănăstire Iași, 75²⁶, 22, 87⁷
- Sibiu*, 198²², lupta dela (1599), 15¹⁴⁻²¹
- Sieniawski* nobil polon, 123⁶
- Sigismund III* rege al Poloniei, 81⁷⁻¹⁸, 181¹⁻²², 28¹⁷, 36²⁰⁻²⁹, 37¹², 40²⁻⁵, 42¹², 45²⁵, 51¹⁴⁻²², 52²⁴, 59¹⁰⁻¹¹, 60²¹⁻²², 62⁷, 63²⁰⁻²⁷, 64²⁶, 81¹⁸, 117¹⁴

- Sigismund August* rege al Poloniei, 115¹⁴
- Silezia*, 14²³⁻²⁴, 117²⁰⁻²¹
- slihtar*, 99²², 30, 101²², 102¹³, 17, 103⁵, 28, 104⁵, 107²³, 28, 108^{4, 10, 12}
- Silistra*, paşa, 13¹², 34²¹, 55², 84⁸, 85⁸, 99¹⁵, 101⁸⁻⁹, 102⁸⁻³³, 103¹⁻¹¹, 175¹², 179⁷, 218²¹, v. şî Mustafa, v Dârstor
- silişte*, 75⁶
- Simion Dascălul* cronicar, XVII, XX, XL, XLVII, XLVIII, LXX
- Simion Movilă vodă* v Movilă
- Sinan* paşa, luptă cu Mihai Vi-teazul, 13¹¹⁻³³
- Sinan* paşa de Buda, 197²²
- Sinope*, 116¹
- sinefe*, *sinefaşi*, 21³, 52², 54²⁸, 59³, 60²⁴, 82⁸, 122¹⁴, 127¹³, 128¹⁵, 141¹⁷, 20, 147⁶, 8, 152¹⁶, 155¹⁸, 164¹², 168²⁸, 175²⁸, 186¹⁵, 27, 206¹⁷, 20, 208¹⁶, 17, 217²⁷, 31
- Sion Costache*, XXIII
- Sion Teodor*, medelnicer, XXIII
- Surca* lupta dela, 159²⁸, 160³⁰
- Siretul*, 71²⁸, 145²¹⁻²⁷, 149¹⁷, 18, 156³², 162²², 164³¹
- Slatina* mănăstire, XIX
- slavone* citate v citate
- Sloncsa* v Silezia
- slobozu*, 75⁷, 119²⁸⁻³³
- Slobozia Saucă* pe Nistru, 49³, 50¹
- Slovemia*, LXIV
- slujtori* = oşteni, 8³⁰, 9¹⁵, 18⁴, 22³¹, 51⁷, 69¹⁸, 71²³, 100³², 105²⁵, 134²⁰, 146¹⁸⁻³³, 160²¹, 178³², 179², 181³², 191⁷, 10, 192³³, 193¹⁻⁶, 202³², 203^{10, 11}, herghe-
- lule lor, 126³²⁻³³, 177¹⁵, Turci în Ţara Românească, 200¹²
- slugi boereşti* în oştire, 124⁸, 14
- Smil* (Ismail) oraşul, 63²⁷
- Smurna*, XXVIII, XXIX
- Smotrici* râu în Polonia, LX, LXI, 90¹⁵
- Smatin* oraş în Polonia, 72⁷, 113²⁶, 185²⁰
- Sobeŭchu* v Sobieski
- Sobieski Iacob* tatăl regelui, 60³¹
- Sobieski Ioan III* rege al Poloniei, LX, 60³²
- soboli* blănuri, 145³⁰, 181²¹, comerţ, 134²³
- Socal* oraş în Polonia, 74¹⁰
- Socola* lângă Iaşi, 177²⁴
- Solca* mănăstire, 64¹⁵, 18
- Solman II* sultan 50¹⁸
- Solomon* „Întelepciunea” şî „Pildele”, LII, citat, 68³⁰⁻³¹
- Soroca* oraş, LXIV, 125²³, 126², 28, 136⁵⁻⁷, 143⁷, 20, 161¹⁸, 21, 169⁵, 212⁸, pârçălabul, 137²⁸⁻³³, ținutul, 49²⁻³²
- spahu*, 66¹⁸
- Spama*, 117²⁷, 30
- spânzurătoare*, 32³⁰
- spată*, 99²⁴
- spătar*, funcția, 99²⁴
- spătărie* încăpere la curte, 135⁸
- stâlp* comemorativ la Nistru, 41³²
- Stamatie Hadâmbul* postelnic 105²⁰⁻²¹, 137¹⁰, 28, 27, 174³, 192², 193³⁻¹⁹⁴¹⁸
- Stamatenco* comandant cazac, 214¹⁷
- Stânca* (ținut Iași), LXIV
- Stârcea Ștefan*, copist de cronică, XVII

- steag* de domnie, 9⁶, 10²⁴, 73²³, 174⁷⁻²⁰, 175^{3, 5}, 192^{3, 9}, polon, 56²⁸⁻³², turcesc, 47²⁰
- steag* (corp de oaste), 43¹⁸, 48^{8, 12}, 56²⁴, 134²⁰, 154¹⁰, 159¹⁷, 160^{11, 15}, 162²⁴, 167⁴, 177²⁴, 195^{3, 10}, 201¹⁸⁻²², 202¹⁸⁻²⁰, 203⁵, 206¹⁴⁻²⁶, de călărași, 77¹⁷, înzăuate, 42⁷
- stegar* moldovean, 202³²
- stemă* domnească, XV, XVIII
- steme* de manuscrise, XIV, XVI, XX, XXII, XXIV, XXIX
- stihuri*, XVIII, XXXII, 5¹⁻⁷
- stil arhitectonic*, 109⁷⁻⁸
- stolnici*, LXVI, 41³
- stol* oaste, 21⁴, 46²⁸, 158⁷, 205²⁹⁻³⁰
- străji*, 9¹⁸, 23¹¹, 200¹⁵
- străntori* (pasuri în munți), 147²
- straturi* la tunuri, 56¹¹
- stren* (de casă domnească), 133²
- streleț*, 164¹³
- Strykowski Matei* cronicar, 3¹⁴
- strigători* (craimici), 60³⁶, 66¹⁰
- Stroici Vasile* logofăt origina lui, 30²², moartea lui, 30¹¹⁻³⁰
- Strunga* lupta, 194³⁰
- Strus Nicolae* nobil polon, 45¹¹
- Stry* oraș în Polonia, 185²²
- Studența* oraș în Polonia, 91^{31-92¹¹}
- stupi*, 192¹
- Sturdza* hatman, 31²¹, 32³¹, 33³³
- Sturdza* jnicier apoi vistiernic, 33³⁰, 126¹⁶, 158⁴, 192^{14, 15}
- Sturdza Șcheianu* biblioteca, XVII, XXVII
- Subotov* în Ucraina, XLIX, 119²⁸, 120^{8, 16}
- Suceava* asediu, 61¹⁷, 161^{4-169²⁴}, 170¹²⁻¹⁸, 172³¹, 175³², 191²⁴, cucerită de Mihai Viteazul, 171⁴⁻³², 18¹, 191⁶⁻²⁵, podul cetățiu, 168⁹⁻¹¹, râul, 169¹⁴, scaun al domniei, 81⁶, 10³³, 162⁷, mențiuni, LV, 11¹, 12³, 16²⁸, 75²⁴, 87⁴, 113³³, 125²⁴, 126⁴⁻⁵, 142^{3, 5, 11}, 158²⁶, 174^{3, 32}, 177⁴, 188⁶, 198²⁻³, 211¹⁴, 219²
- Sucevița* mănăstire, XIX, 26¹
- Suedia*, XLIX, LI, 1810⁻¹¹, 20¹⁷, 64¹⁻², 185^{5-186²⁻¹⁰}, regi v Carol IX, Carol X Gustav, Gustav Adolf, Ioan
- Sulima* hatman cazac, 116²⁸, 119¹⁶
- Sulman* v Soliman
- surguciu*, LXI, 174^{17, 25}, 193⁸
- surlari*, 81^{27, 28}
- Șoan Gherei* han tătar, XXXIX, 120³²⁻³³
- Șah Bulat* El Agası, 213^{15-215⁷}
- Șahin aga* sol turc în Polonia, 95^{28, 30}
- Șarban* vodă v Radu Șerban
- Șaugăi* v Ciangăi
- Șcheia* lângă Suceava, 11^{13, 22}, 161⁸
- școală* la Bar, 118³¹⁻², 171³¹, domnească, XII
- Șeptelci Ihe* hatman, 215¹⁴
- Șeptelci Vasile* hatman, 45³⁸, 46⁸⁻¹¹, 50²⁴⁻²⁸
- șerbie* v vecinătate
- Șfedul* v Suedia
- Șipote* sat în țin Hârlău, 75²²

- Șirâm beî* șef tătar, 169⁴, 18³³,
170¹⁻¹⁶, 173⁶, 194¹⁶-195²⁹,
197¹⁸, 21
- Șirănești*, familie tătarească, 98³³
- Ștefan* logofăt v Crețulescu
- Ștefan* mitropolit al Ungrovlahiei
sol la Iași, 111¹⁹
- Ștefan* pârcălab de Soroca, 137²⁹⁻³³,
138⁴⁻¹¹, caracterizare, 138¹²⁻¹⁷
- Ștefan* serdar, 131^{2, 24}, 134¹⁴-
135³³, 136²⁵, 21
- Ștefan* vodă Gheorghe v Gheorghe
- Ștefan* vodă cel Mare alianța cu
Polonia, 81²⁻²²
- Ștefan* vodă podul lui, 214⁹
- Ștefan* vodă Radul pseudo dom-
nitor, IX, 81³⁻²⁸, 11⁶
- Ștefănești* pe Prut, 162⁴, 169²²,
lupta (1608), XLVIII, 27¹⁻¹¹,
106¹¹
- Ștefăniță* paharnic nepotul lui Va-
sile Lupu, 137¹³, 138^{3, 9}, 140²⁴⁻²⁷,
144¹⁰, 145^{24, 25}, 157¹⁶, 158⁶,
174²¹
- Ștefăniță vodă*, fiul lui Vasile Lupu,
înainte de domnie, 169³, 170¹³⁻¹⁷,
209¹⁹⁻³¹, 210¹⁻⁶, domnia, VI,
IX, 205³, 209¹⁶, 210⁶⁻¹⁰, 211¹⁶⁻²⁴,
212²-215³², 218¹⁷⁻²⁴, moartea lui,
218²⁵-219¹⁶, caracterizare, 219¹⁻⁵
- Tabanı Buuc* mare vizir, 102^{7, 8, 16},
104¹⁴, 106^{22, 30}, 107⁵-108¹⁶
- tabără legată*, 45^{4, 8}, 47^{21, 24}, 53²⁶,
144⁵, 145⁶, 152³², 157⁵, 214²⁴⁻²⁵
- tabie*, 59^{19, 21}
- tâlhar* în Moldova, 183²⁶
- Tâlmaci* paharnic, 193²⁰, 194^{27, 28},
195^{12, 15}, 198^{30, 33}, 204¹⁷
- târg* între Poloni și Turci, 64¹⁻⁶,
a striga în leafă, 32⁸
- Târgoviște*, 13¹⁴, 104¹⁰, 159^{20, 26},
209³
- Târșor* în Țara Românească,
22¹⁷
- Târgul Frumos*, 159^{6, 21}, 193^{7, 21},
193³²
- Târgul Ocna*, Ciangăi, 147²
- Tătărași* cartier la Iași, 208²⁰,
214²⁶, la Suceava, 165²⁸
- Tătărem* lupta, 33^{11, 26}
- Tătari* cetățile lor v Astrahan,
Cazan, felul de luptă, 21²²⁻²²,
hanul v han de Litva, 55⁴⁻⁹,
legături cu Barnovschi vodă,
73²⁹⁻³⁷, incursiuni în Ardeal,
197³, lupte cu Cazaci, 36^{21, 43},
115^{13, 14}, incursiuni în Moldova,
12²⁹, 27¹, 28³², 29¹⁵, 30^{47, 7},
113^{4, 8}, 123³³-124³², 125¹⁴-
127³⁰, 128²²⁻²⁶, 165^{5, 7}, 166⁷⁻²⁰,
169¹-170¹⁶, 195⁴⁻²⁹, 205^{17, 21},
206¹-208³³, 213⁷-214²⁶, lupte cu
Polonii, XLIX, 9¹-10⁸, 31^{7, 9},
37²⁻²⁷, 43⁵-50⁸, 52¹⁶, 53¹⁶-54³²,
58²⁹-59¹⁵, 62⁶⁻³⁷, 71²²-73³¹,
74^{3, 20}, 75¹⁴, 90¹-91³, 92³, 120⁴-
122³⁰, 123⁶, 128²⁶-129²⁰, 173¹⁻²⁹,
176¹⁹⁻²¹, 184²⁻⁵, 186³², în Țara
Românească, 72⁹⁻¹⁶, 211², 216
²⁶⁻²⁹, răscoala contra hanului,
97¹⁷-98³², pustiesc colonile ro-
mane, 7⁷, mențiuni, LXIV, 130¹²,
141⁶, 161²², 171¹
- Tăutești* lângă Iași, 33^{13, 18}, 201⁴
- Tăutu* armaș, 145²⁶
- Tecuci*, *Tecuceni*, 71¹⁹, 72¹⁷, 82²⁸,
149¹⁴

- Teleajen* luptă cu Mihai Viteazul (1600), 20⁵⁻²²17, 23⁷, luptă între Matei Basarab și Vasile Lupu, 151¹⁻²⁰, 153¹², luptă cu semenii (1655), 178²⁵⁻¹⁸¹15, 182²⁶
- temniță*, 40²⁷, 128¹⁵, 147¹⁵
- tergiman*, 38²⁴
- teza r*, 38²⁴
- tezaur* al lui Vasile Lupu, 137¹¹⁻¹⁷, 140²²⁻²⁹
- Theodorovici* hatman cazac, 168⁶
- Trasmân* râu în Ucraina, 119³⁰
- Tighina*, 42²², 71¹, 134²⁴, 204¹⁴, 218^{25, 29, 32}, hotarul, 62²⁴
- Timșoara* (Timișvar), 196²²
- Timuș* v Chmielnicki
- țipar* în Moldova, 171²⁶
- țiran*, *țirane*, 148², 199^{2, 6}
- Toader Brâmbșterul*, 46¹³⁻¹⁴
- Tobai* v Toga
- Toderășco Ianovici* mare logofăt, XXXIX, 111¹⁰, 128⁸, 130²², casele lui, 161⁹
- Togaș bei* șef tătar, XXXIX, 121^{18, 22}, 122^{7, 3}
- Tomești* pe Bahlui, LXIV, 32¹², 212³²
- Tomșa Ștefan vodă*, origina lui, 27³⁰⁻²⁸2, prima domnie, 27²¹⁻²², 28²⁻³⁴24, 36²⁴⁻²⁹, a doua domnie, 64²⁻⁶⁵20, 67³¹⁻⁶⁸7, caracterizare, 68⁸⁻¹⁵, moartea, 68⁸⁻¹⁵, mențiuni, XIX, XXVI, LX
- Toporăuți* (ținut Cernăuți) moșia lui Miron Barnovschi, 73¹⁰⁻²⁴, 75³², 77³⁰
- Toppeltin Laurențiu*, L, LXX, citat, 3¹¹, 186⁸⁻¹¹
- tractate de pace*, 10¹⁵
- Trâhtimurov* capitala Cazacilor, 115²⁹
- Travan* descalecă țara, 3¹², 5³, 7⁸⁻¹⁴, podul lui, 5¹², viața, 3¹⁰, v Troian
- trâmbițe*, *trâmbițași*, 10⁹, 22²⁰, 165¹⁶, 191³², 207¹⁶
- transcriere fonetică*, XXXV
- Trapezon* v Trebizonda
- Trebizonda*, 34¹³, 116¹
- Trei Erarhi* v Trei Svetitele
- Trei Svetitele* mănăstire, Iași, 109⁶, 127¹⁴⁻¹⁸, 219²⁸
- tribut* v bir
- Troian* valul, 5⁶, 7¹⁴
- Trotuș* (Trotuș) târgul, 106¹², 135²⁹, 147^{16, 17}, râul, 147²¹
- Trufanda Dumitrașco*, postelnic Țara Românească, 73¹⁵
- Trzebinski Alexandru* sol polon la Poartă, 94²⁵, 95¹⁻²
- tunuri*, 9⁶, 10²⁵
- tunuri*, 9²¹, 21³, 25⁵, 29¹⁷, 156^{6, 16}, 180²⁶, 181²⁰, 184⁸, 204²⁰, v puști, sacalușe
- Turci*, *Turcia*, caracterul, 27²⁴⁻²⁸, 76¹², 103³²⁻³³, 108⁸, 137^{2, 4}, răscoale contra lor, 40¹⁴⁻¹⁵, 41¹³⁻²³, 199^{4, 10, 13}, 200^{10, 28}, lupte cu Cazacii, 36^{16, 17}, 1167¹⁰, cu Mihai Viteazul, 13¹⁻¹⁴20, 15²⁰, 16¹⁹⁻²⁴, cu Nemții, 8²⁻³³, 19²⁹, cu Perșii, 96²¹⁻²⁹, 97⁸⁻⁹, 100²⁴⁻²⁵, 102^{21, 24}, 106²⁷⁻³⁸, 109⁸⁻¹⁰, cu Polonii, VI, XLVI, 34¹⁴⁻²¹, 38³⁻⁴, 43¹⁻⁴⁹32, 51¹⁻⁶⁴33, 72⁶, 75¹², 89²⁰⁻²⁸, 91¹⁻⁹³20, 95¹⁻³³, 97¹⁴, 112^{2, 3}, 117¹¹⁻²⁶, 120²³,

- cu Rakoczi, IX, 198¹²⁻²⁰, 212²⁷, 216⁵-218⁶, cu Venetia, 111³³, vizir v Tabani, Chiupruli, mențiuni, 12¹⁴, 27⁸, 28¹³, 37³³, 39²⁰, 71¹⁵, 84¹⁵, 93⁷, 98¹¹, 99⁸, 113²⁰, 130^{3, 6}, 175¹¹, 182¹², 219⁴⁻¹⁵, v Poarta
- turcare*, 29³³, 49²⁸
- Turda*, L
- Turnul Severin* biblioteca, XXVI, podul lui Traian, 5^{7, 11}
- Twardowski Samuel* cronicar și poet, XLVIII, XLIX, LXX
- Tyras*, numele antic al Nistrului, LXIV
- Țara Cercheșască**, 108²³
- Țara de Gios**, 3³, 17⁷, 40²¹
- Țara de Sus**, 158²¹
- Țara Leșască** v Polonia
- Țara Muntească** v Țara Românească
- Țara Nemțescă** cuprinde Ungaria de Sus, 8⁵⁻⁶, război cu Ardealul, 14²¹, 39²⁵⁻³², 110¹⁸⁻²⁵, cu Boemia, 52⁴⁷, cu Turcii, 19²⁸, 38^{26, 27}, 117¹⁸⁻³⁰, mențiune, 184³³ v. Ferdinand, Rudolf
- Țara Românească**, bejenie, 104²⁵, boieri, 22³¹, cronică, XIII, LXVIII, cuprinsă de Turci, 13¹⁻²¹, domni v Constantin Șerban, Ghica, Leon, Matei Basarab, Mihai Viteazul, Mihnea III, Mihnea Turcitul, Radu Alexandru, Radu Mihnea, moldoveni, 32³⁷, prădată de Tătari, 72⁸⁻¹⁰, răscoale, 79²⁴⁻²⁶, 200⁸⁻²⁶, v și seimeni, mențiuni, XLVIII, 5¹¹, 16²⁰, 19²³, 22³⁰, 73¹³, 89³³, 110²¹, 147¹⁸⁻²², 187²⁵, 189¹, 191²⁴, 192⁴, 196⁷
- Țara Ungurească** v Ardeal
- țărani, țărămmie**, 69^{8, 19}, 91³³, 94⁸, răscoală, 80²⁶-82⁴
- Targrad**, 38⁶, 52²³, 63²¹, 66^{8, 23}, 67⁸⁻¹⁰, 71⁴, 72³³, 78¹¹⁻²⁷, 79¹⁸, 80⁶, 84²⁰, 85¹⁷, 86^{21, 22}, 89^{18, 19}, 93²⁴, 94⁴⁻⁵, 96²⁸, 97^{27, 36}, 108^{7, 19}, 110⁸, 115⁵, 174⁴, 190⁵, 201², 204²², 209^{29, 31}, 215²³, arderea, 36²⁶, prorocia lui, XXV, răscoala, 65²¹⁻³², v Constantinopol, Poarta
- țarigrădem*, 71²⁰
- Țarovici** v Czarowicz
- țeară**, tragere în, 32²⁹, 46²⁰, 182³³, 183^{1, 3, 13}
- Țical** v Cigala
- țigăni** călău, 31¹¹⁻¹⁶
- ținături** de gios, 32¹¹, v Cârlișă-tura, Cernăuși, Dorohoi, Fălciu, Hârlău, Hotin, Iași, Lăpușna, Orhei, Putna, Soroca, Suceava
- Țufora**, 41¹⁶, 49³², 53¹⁴, 78⁶, 126²⁹, 128⁵, 188¹³, 194²⁰, 200^{1, 17}, 201¹⁷, 202¹⁰, lupta dela (1595), 9¹⁻¹¹, lupta (1620), 11², 42¹⁻⁴⁷³³
- Ubicini A** copiază o cronică, XXIX
- Ucraina**, VI, 176¹, 119⁸, 184⁵, v și Rusia
- ucraanean* citat, 214²¹⁻²³
- 23²⁷⁻³⁰
- Udrea** ban, lupta dela Argeș, *ughu*, 68⁹
- ulițe* la Iași, 80²⁸

Ungaria, Unguri coroana regală, 8⁵, 8⁸, 8⁹, crai, 7²⁴, împărțirea țării, 8³⁻⁸, mercenari în principate, 20⁶, 44³, 57¹⁰, 101²⁰, 152¹⁸, 21, 22, 154², 159²³, 161¹⁴, 195¹⁵, 202², 203⁴⁻⁷, 205⁸, 206¹⁵, 210²², lupte cu Mihai Viteazul, 15³¹, lupte în Moldova, 11⁸, 24, 132²⁰, 25, 134³², 135¹⁴, 32, 136¹⁰, 137¹⁸, 141³¹, 160⁸, 162², 164³²-165³¹, 167⁸-168²⁴, 169¹³, 23, 187⁵, lupte în Polonia, XLIX, 173², v și Rakoczi, lupte cu Turcii, 8³³, 13⁴, oaste, valoarea ei, 185²⁸, 28, de Sus, 110²³, 197²⁰, mențiuni, 19³⁰, 23², 27⁸, 28²⁸, 67²¹, 71⁸, 13, 106¹³, 181⁴, 183¹⁸, 196¹⁸, 217¹⁵, 218², 8

uniforme militare moldovenești, 33²¹⁻²⁵

Universitatea Iași biblioteca, XXVI, XXVII, XXX

Ureche Grigore spătar apoi vornic, din biografia lui, 78²¹, 80¹², 111¹⁰⁻¹¹, cronica, citate, 3²⁷, 18, 4⁸⁻¹⁵, 5⁴, 5, 13, 7⁴, 5, 13, 8²⁸, 28¹¹⁻¹², 50¹⁷⁻¹⁸, comparat cu M. Costin, VI, VII, compilat cu cronica lui M. Costin, XI, XII, XV, XVII-XIX, XXXII, isvoarele, V, VII, XLVIII, mențiuni, XLII, XLIII, LXX

Ureche Nistor vornic, tatăl precedentului, în Polonia, 28¹⁰, 30¹¹⁻¹⁸, în oastea Movileștilor, 33⁸, conduce divanul, 34¹², mențuane, XLIII

Ureche V. A. editează pe M. Costin, XII-XV, XVII-XIX, XXI-XXIII

XXV-XXVII, XXIX, XXXIII, XL-XLII, XLVI, LVI, LXVIII LXIX

urechi tăiate, 158¹⁷

urice de domnie veșnică, 27²³

urșinic (catifea) haine, 65¹, 70¹², 181²⁵

Ustua moșie în Polonia, 76²³, 25, 83¹⁴⁻²³

Uzum Ali bei, 188²³, 189¹⁸, 19, 190³⁻⁸

Vădem pe Siret, 156³²

Valahia v Țara Românească

Valea Seacă lupta (1653), 158⁷

vama, 116³, în Basarabia, 134²³⁻²⁴

vânătoare, 107¹², 115², 7

Varlaam mitropolit, 133³¹, 138³¹

Varna lupta (1444), 118¹⁷

Varșav = Varșovia

Varșovia, 18¹⁰, 95¹⁷, 31, 121¹⁸, 185²⁷

vasalitatea Moldovei față de Polonia, 820²³

Vasile Lupu vodă, vistiernic, 40²¹⁻²⁸, vornic, 77²², 78¹⁸⁻²⁰, 80¹⁰⁻³⁰, 81⁸⁻¹¹, 83⁴⁻⁷, 84²⁴, 28, 85¹⁻²⁸, 89⁴⁻¹⁸, urcarea în scaun, 93²-94¹⁰, familia lui, 89¹⁴⁻¹⁸, 93³¹, 108¹⁸⁻²⁴, 110⁵⁻⁸, domnia lui, VII, 87²⁵, 95²², 96¹³⁻³³, 97²³, 98¹³-99¹⁸, 100³⁻³, 110²⁰⁻²⁵, primul război cu Matei Basarab, 100²²-102⁸, al doilea război, 104¹-105¹⁴, 107³⁻¹⁰, ctitori, 109³⁻²¹, 219²⁷, nunta domniței Maria, 110²⁸-111³⁰, 113²⁵, alianță cu Polonia, 112¹⁻¹⁸, săvârșirea Tătarilor, 113⁸, 124¹-127²⁸, 128⁷⁻¹⁹,

- căsătoria domniței Roxanda, 127³²-128⁸, 129⁵⁻³³, răscoala lui Gheorghe Ștefan, 130¹-140³², refugiat în Polonia, 141⁴-143²⁷, reia domnia, 145¹⁶-147³⁰, al treilea război cu Matei Basarab, 148¹-157⁹, pierde iar domnia, 157⁹-160³⁰, în Ucraina, 166³²⁻³³, 173³⁰, ultima încercare în Moldova, 169²-170¹⁵, la Constantinopol, 174²⁻¹⁵, 188³⁰⁻³², 190¹⁹⁻²¹, 191¹⁴⁻²⁷, 192^{12, 27}, * 209²⁸⁻³¹, 210¹⁻⁶, 211¹⁷, 215²¹, moartea lui, 215²⁵⁻²⁶, averea lui, 161²⁰, 169^{3, 11}, 174^{4, 13}, caracterizare, 100²⁸, 110^{2, 3}, 123³⁰, mențiuni, VI, XXIII, XXVII, LIII, LV, LXV, 114², 161¹⁵
- Vasile* sotnicul, 55³³
- Vashu* orașul, LXIII, 34¹⁰
- vătăjna* de aprozi, LXVIII, 70⁹⁻¹⁴
- Vavilan* v Bagdat
- vecinătate* = șerbie, 115¹
- Veer* v *Weiber*
- Velco-Poleani*, LXIII, 64³³
- Velișah mârza*, 47¹⁴⁻¹⁸
- Veneția, venețiem*, LVII, 76¹², 111³², 117^{15, 17}, 200⁵
- venitul* țării, 70³³
- Verba* lupta (1600), 17²⁸
- versuri* v stihuri
- Veveli Batuște*, XXXIX, 57¹⁵, 60²⁷, 78³⁰⁻³¹, 79^{1, 23}, 80²¹, 81²⁸⁻³³
- vezetei*, 64³¹
- Viena* v *Beciu*
- vu* la Iași, 115^{9, 10}, 201²⁹
- Visla* v *Vistula*
- visterie* camera, 135²³, sama, 40²⁷, turcească, 68³
- Vistula*, 63³²
- Wisnowiecki* v *Wisnowiecki*
- Vladislav III* rege al Poloniei, 118¹⁷
- Vladislav IV* rege al Poloniei, luptă la Hotin, 53¹⁰, 58²¹, 59^{10, 25}, 60³², 64³², război cu Moscova, 89²²⁻²⁷, pregătiri contra Turcilor, 95^{24, 29}, 96¹¹, 111²¹, 112¹⁶, 116³⁰-117³³, 118¹⁻²⁹, mențiuni, XLIV, XLVIII, 90⁵, 94²⁵, 99²
- vládici* moldoveni, 214³
- Vladim* sat lângă Iași, 126³⁰
- Vlahu* numele vechi al Românilor, 5^{5, 9}
- Voicesovtchu* v *Wojczehowski*
- Volga*, 114²⁵
- Volma* țară, 37²⁷
- volnici* = privilegii, 116²⁴, 120³⁰
- Volodym* oraș în Ucraina, 160³²
- voluntari*, LXVI
- vormeci*, 196¹
- vormci de gloată*, 69¹¹
- Vratislav* v *Breslau*
- Weiber* căpitan de lefegu Nemți, 58⁶
- Welčko* cronicar cazac, XLIX
- Wisnowiecki* familia, 26²⁷, 64²⁷
- Wisnowiecki Mihai* ginerele lui Ieremia Movilă, 26^{27, 31}, 33⁷, 35⁴
- Wojczehowski* căpitan de lefegu, 176³⁰, 183³³, 201^{8, 23}, 202^{2, 3, 24-33}, 212²⁹, 213²⁰, 215³⁰, 217²⁸
- Zacvilchowski*, 126¹¹⁻¹²
- Zagarancea* pe Prut, 212²⁵

- Zambu Cherei* han tătar, 52¹⁷
zăloage, 60³⁰
Zamoyski Ioan cancelar și hatman polon, înscăunează pe Ieremia Movilă, 8¹⁸-10³⁰, 11³, 43³¹, înrudit cu Bathoreștii, 24¹⁵⁻¹⁶, război cu Mihai Viteazul, 19¹⁴-23⁵, caracterizare, 19¹⁰⁻¹³, mențiuni, XXXII
Zapwilhowschi v Zacwilichowski
Zawsza ofițer polon, 55³
Zbaraz Cristofor de, solia în Turcia, XXXIX, XLVI, XLVIII, 64²³⁻³⁰, 65¹⁻³³, 67⁸⁻³⁰, 71¹²⁻¹⁴
Zelenski Iacob sol polon, 57¹⁹, 59¹⁷
zestre, III³⁰
zlofti, 145²⁰
. olkiewski Luca nepotul hatmanului, 47⁴, 49²¹
Żolkiewski Stanisław hatman, pacea dela Bușa, 37¹⁻³³, războiul din Moldova (1620), XLVI, 42¹-49²⁰, moartea lui, II², 49²⁵⁻²², mențiuni, 35⁴, 41²⁴, 52²¹
Żolta woda lupta (1648), 122⁴⁻²¹
Żorawnski Stansław castelan de Belz, 60³²
Zwanca = v *Zwaniec*
Zwaniec cetate pe Nistru, 55¹⁹, 58², 59³⁰, 61²⁷, 145^{29, 31}, 173¹¹

GLOSAR

GLOSAR

acolesi, 34³, 56¹⁴
amândă (zilele), 148⁶, 204⁴, 207⁷
amestecături = intrigi, conflicte,
 84²⁵, 95²⁰, 130⁶, 199²⁷
amistuiască = schimbe, 48²⁸
apărăndzu, 172¹³, 1⁶
a puterea lui, 29⁵
astruce, 87³², 219²⁷
atocma, 189⁸
atunceași, 106²⁶

Bălmășuri, 104¹⁴
beserică, 11¹⁵, 18²⁰, 32³², 36², 68¹³,
 72²¹, 109¹⁰, 116¹³, 132⁵⁻³², 165²⁰
bivșug, *bivșuguri* (bivșug), 25²⁹,
 36⁴, 67³³, 71³², 93¹⁴, 109³²,
 117², 173¹⁴, 190²³
băstămăție = incapacitate, 11¹⁷
buguit, *bugutor*, 199³, 218³⁰
bulzându-să, *bulzută*, *bulzutu-o*,
 33¹³, 213¹⁶, 217¹⁰
buluci a se, 115¹²
bunădăți (fapte eroice), 170³³
burzuhut (răscolat), 59¹², 123⁹
calu (genetiv dela cale), 180²⁹
cându = poate, 174²⁸

cautat (i-au) = a fost obligat, 27⁶,
 60¹², 62²⁷, 97⁸, 100²⁸, 118²⁵,
 137³³, 149¹⁸, 213²³, 218³⁴
ceiași (aceiași), 53²⁴
ceiru (islaz), 177²⁴, 206²⁶⁻³¹
ceputul (inceputul), 51²⁵
ceretei, 54², 58⁸
chindie, oră, 47³², 91¹³
chisoare (închisoare), 72³², 86¹⁸,
 169⁴
cumu (țigle de porțelan chinezesc),
 109¹⁷
culuc (vale uscată cu pietre), 47⁸
clătire (pornire), 9⁹, 207¹⁷
cursu (excurs), 123²⁴
Āar (în) = zădarnic, 208²
dente (înainte), 93²
denadiriapta (dinadireapta), 20²⁵,
 21⁴, 71²², 90³⁰, 153²⁹, 154²⁵,
 155², 182¹¹, 216¹⁵
denastânga (dinastânga), 20²⁴, 71²³,
 90³¹, 153¹⁹, 155¹¹, 182¹¹, 216¹⁴
destulut (mulțumit), 17⁶
dezbată (libereze), 12¹⁴
divuri (noroc), 211³³
dodenață (dodnala, a dodii) = hăr-
 țuire, 25²⁸, 29⁷, 34¹⁵, 36²², 45²⁵,

47²⁸, 55²⁰, 71³², 76¹¹, 97²²,
100²⁴, 111²²⁻³³, 116⁷, 128²²,
145⁷, 157⁸, 176¹⁸, 207¹

drâmbă (aripă, detașament), 49²⁷,
126^{1,16}, 169³⁰

dricul (centrul), 75²⁵

dumnezeâresc (evlavios), 36¹, 75²⁴,
86²⁸, 110³²

durât (tunet), 130²⁰, 208¹⁶

dvorbă = tratări diplomatice, 201²

ermuluc (manta cu mâneci), 82²

eșitoare (privată), 46¹⁰, 50²⁶

ezisă (se răspândise o tabără),
141¹⁴

fantastic (lipsit de simțul realității),
199²

fârșit, fârșid, 30²³, 50⁶, 64¹⁶, 75²⁷,
83¹²⁻¹³, 86⁴, 132³¹, 175¹⁵, 210²³,
215²⁵, 218¹¹, 219¹⁶

fârtat, 73⁷

fehândrăș (postav de Flandra), 33²²

feredeu (baie de sânge, masacru),
124²²

fozate (acoperământ de paradă la
cai), LXVIII, 70³¹

frânc (italian), 38¹²

frântic, 218³⁰

fryu (cai de Fryja), 21²⁸

fuma (arde), 149²²

găteadză, 89²¹

gușpâine (vocativ), 135¹

glogozală, 51³¹, 61³⁰

grămadză (plural dela grămadă),
60⁸

oazdmcă, 46², 171¹⁷

grosime = țărănime, 81⁸

grozav = obscen, LXVI, 17¹¹

grumadză (a aduce de), 134⁸

hăncăia, 81²⁷

hain, hame = trădător, trădare,
125², 199^{4, 32}, 204³⁰, 205¹³,
215¹²,

hamgiare, 71³

hămnesit, 63²², 169²⁵

hărdăt, harț = lupte de hărțuire,
43^{6, 22, 23}, 54¹⁰, 144⁸, 150⁶,
154¹⁰, 160^{1, 10}, 164⁴, 166⁷, 167¹,
195¹⁻¹², 202^{14, 28}, 205³⁰⁻³¹, 206³⁰,
207^{28, 28}

hărăți = ostași pentru hărțuire,
11¹⁸

herbintală, 218²⁸

hiclean = trădător, 133⁶

hucleşug, hulenşug = trădare, 143²⁷,
195², v viclean

hurarga = gută la mână, 72²³

hloabe (furci), 168²⁷

îaz = șir (de cadavre), 208²⁴

Înfimtive lungi a dare, 20⁶, a
dobândire, 48³⁰, a și răscumpă-
rare, 143¹⁰, a stare, 51²⁰, a
suppunere, 8¹⁰, a șuguire, 101³⁰,
a ținere, 199¹⁷

inemă = avuție, tezaur, 137¹¹,
137²², 158²⁶, 161⁶

ispovedame, 133^{12, 27}

isprăvi = confirmări oficiale, 102
10, 31

istov, 39¹⁰

iușoare, 84¹²

iznoavă (de), 109¹⁰, 138¹

- izvod, izvoade* = copii, LIX, 7¹⁵, 40⁷⁻⁹, 171²⁵
- înmăd-sa, îmmei*, 29⁹, 50²², 75²¹, 86¹³, 89¹³, 187²², 209²⁰
- împărdăchere* = ceartă, 52²⁵
- încălărat* (încălecat), 156¹²⁻¹³
- îndreptătură* = respingere, 132³³
- îngloti* = a se aduna, 19²², 20⁴, 35¹⁸, 121²⁰, 219³
- înnastănga*, 153¹⁶, 154¹
- însămat*, 66²², 207², 208¹
- jac*, 104²², 26, 146², 162¹¹, 166²²⁻²⁵, 190²⁶, 216²², 219¹⁰
- jalobă*, 70¹⁵, 72¹⁴, 78¹², 107^{2, 20, 25}, 124⁴⁻²⁰, 128⁹
- jăluia* (pe cineva) = acuza, 89⁴
- jecui* (a), 77²¹, 87²⁷, 178^{10, 17}
- lădunce*, 33²⁵
- lumbă* (a prinde), 29⁵, 43¹¹, 24, 52¹⁴, 62⁶, 104¹³, 149¹³, 173⁵, 200¹³, 201², 212²⁶, 213²
- lungoare* (boala), 218²⁶⁻²³
- mamte* (mai înainte), 67²⁰, 71⁶, 82²², 125²⁰, 127²¹, 134¹⁸, 141¹⁹, 156²¹, 158², 165⁵, 168¹⁷, 171^{10, 14}, 193^{12, 21}
- mânea*, 172¹⁸
- mămule*, 100¹⁶, 123²⁰
- marghiol*, 108⁷
- mas*, 172^{14, 17, 21}, 203²⁴, 213²
- maștăhă*, 76¹⁷
- meguaș, megueși*, 83²², 100¹², 106⁶, 4^{2, 20}, 109⁴, 130⁴
- meștersug* (înșelăcuine), 98²⁷, 189¹
- Muldova p. Moldova passim*
- năbușit* = izbucnit, 80²¹
- neînsămat, nespămat* = viteaz, 62⁴, 171⁴, 179², 202²²
- nemernici oamenii* = streini, LXVI, 32¹⁰
- nepestiă, nu pestiți* = nu peste, mulți, 108²⁰, 135²⁰
- nepriatn, nepriatnșug* = dușman, dușmănie, 29⁶, 34¹, 45⁵, 64¹³, 77²², 85^{25, 20}, 91²⁷, 99¹³, 101², 103^{4, 22}, 121², 130⁶, 140²⁰, 151⁹, 158²⁰, 162²⁰, 163²⁰, 164^{21, 27}, 178²², 208², 216²⁰, 217^{1, 2}
- nici-si*, 189²²
- nuor*, 171²²
- Oamenească, oamenești*, 7^{12, 14}, 118¹², 152²⁶, 169¹⁹, 171²², 181⁷, 218¹²
- obârșască, obârșire* = termina, 7¹⁴, 64¹²⁻¹⁶
- oblici* (a) = a prinde de veste, 50²², 57¹², 66²¹, 67²⁰, 78²⁰, 89⁵, 94^{10, 22}, 102¹⁶, 127²¹, 158²⁰, 163²⁷, 169²⁰, 174¹⁶, 178²⁰, 182²², 195¹², 199²¹
- oboară* = dărâamă, 130²¹
- ocean*, 18²²
- odoacă* = încă, 162¹⁸, 191⁹
- orb* de un ochiu, 92²⁰
- osârdue* = grabă, 86²²
- oști* (a să), 115¹²
- ovulite*, 74²⁰
- pâine* = recoltă, 124⁵, 141²¹, 191¹, în stoguri, 173¹⁴
- pașiște din* 218²²
- penentian* = plugar, 101¹, 126¹²
- pestiți* = mulți, 168²⁰
- peține* = pene, 111²²

plașcă = băcaș (dialect muntean);
183²

plean, 31⁶, 37²², 50⁶, 72⁶, 90⁴, 105⁷,
113³, 120²; 123²⁰; 124¹, 21³, 22¹,
126³

podăgra = gută la picioare; 72²⁰

podobit, 111¹²

poftiri = a repeta; 65¹⁶

poiadă = mulțime, 172⁹

polog = întins la pământ, 181⁶

ponoslu, *ponosluiască*, 12²¹, 40³,
92¹⁹, 116⁹

porunca, *poruncit* = da de știre,
35¹¹, 148¹⁰

potca = pas, trecătoare, 143²²,
211¹²

potcală = nenorocire, 146²²

poveste = proverb, 164¹⁶

pozvol (a), *pozvoleme* = a îngădui,
18¹², 86⁶, 111¹², 118²², 125⁴,
214¹⁷

pravilă (în) = după regulă, 206²¹

praxis, 117¹¹

prepus = bănuială, 125², 130³

price = ceartă, 9⁶

pruatenșug, 64²⁰, 100¹, 174¹

prileji (a se) = a se întâmpla,
86²¹, 22¹, 130¹², 139¹²

pristâm (a) = a face pe voie, 40²⁰,
41⁶, 46²²

prociți (a) = a recita, 125²¹

prostime = lume de jos, 30²¹,
81⁶, 22¹, 204⁷

șăgulă = ginte, 98²¹

răhnește, 100⁶

răpit-răpitor = mâmos, L.XVI, 35
12¹, 22¹, 22¹, 69²², 219⁵

răsărit = pierdută, 7¹⁵, 75⁴

rășchire; *rășchirat*, 25¹⁶, 96²², 104²⁷,
105⁵, 205⁴

războlit, 38², 41³

răsispă; *răsispit*, 33²⁷, 107⁷, 116²⁴,
130²⁵, 150¹², 22¹; 156⁶, 160¹²,
187¹⁴⁻¹⁵; 188⁴; 202¹², 212¹²,
217²²; 218⁶

rocașit = răsculat; 24²²

rostul = cuvântul, 179¹²

rumpese, *rumpf*, 152²², 22¹, 156²⁰,
165¹⁵

Sămteți, 88²⁰

scârbă = supărare, 27²⁰, 51²², 57²²,
63¹⁰, 64⁷, 95², 22¹, 21¹, 103²², 108¹²,
136²², 180²⁰, 211²⁶

scornit = prefăcut, 132⁷, 14

scrâșca, *scârșca*, 153¹⁷, 187¹²

sfadă (svadă) = război, 95¹⁰,
100²⁵⁻²⁶

suală, *sui* (a se) = frică, 81²², 103²²,
104⁴, 116², 130⁵, 22¹, 143¹², 16¹,
145², 147²⁰, 172², 173¹², 199¹²

Simedru = Sf. Dumitru, 38²⁰,
197²²

smește, 125¹⁶, 206¹²

sîrg (sârg) de = repede, 29¹⁵, 32⁶,
67²¹, 105¹⁷, 134¹², 27¹, 136²⁰, 140²,
164¹⁷, 166²⁴, 179¹⁴, 181¹², 182¹²,
208²²

sîrguală, *sîrguască* = grabă, gră-
bească, 17²⁰, 21¹⁶; 59¹⁰, 197²²

smunteală, *smunteale* = înfrângere;
9¹¹, 22²⁰, 22², 50⁶, 113⁴, 143²⁷,
150²⁴, 161²¹, 191²⁶, 201⁶

spămat, 29¹⁶, 45¹⁴, 86¹², 203²²

stepenă = rang în funcție, 52²²
șuște (măsură de înălțime);
172⁴, 10

- suppusă* = ascunsă (o oaste), 10⁴, 54^{2, 6}, 201²⁷, 213²¹
suptpus = ascuns, 166¹⁶
surupa (a), *surupare*, 19¹, 25¹⁴, 104¹, 118²⁵, 123¹⁸
svetnici, 104²⁰

ședzat, 212⁶
șliah, 162⁸, 181⁶
șlic (ișlic), 111²⁸, 204⁴
șpârçuit, 105⁹

șarul = povara, 21²⁹
totdeauna = mereu, 10⁸⁻⁹, 168¹
treabă = bătaie, 19²⁹, 170⁵
treapdă = trap, 21³¹, cel mare = galop, 164⁷
trup = cadavru, 22²³, 27¹⁰, 34⁷, 58¹⁹, 87¹⁷, 144²², 160²⁷, 168³⁰, 183¹, 184⁶, 203⁶, 208²⁴

șenchiu = sfârșit, 4²⁷ = țintă, 152²³
- fiș* (de) 54²⁸, 168²⁷

șrdzit = început, 75²⁷, 190³⁰
urmadză, 110¹
urșinic = catifea, 65¹, 70¹², 181²⁸

vadze (să), 107¹³
vădzum, 171²²
vâlfă, *vâlkvă*, 64²⁴, 123⁴⁰
vârtute = putere, 9¹³, 111³¹, = vitejie, 14¹³
văz doamne, 98²⁸
vergile = buzele, 21²²
viclean, *vicleșug* = trădare, 123¹¹, 137²⁸, 211¹, v. hicleșug
vintre, 203¹⁶
vivor, *vivoară*, 78¹, 156⁸
volmicii = privilegii, 116²⁸, 120³⁰
vorovit, 80²⁴

șsugrumat, 96¹⁸, 97²⁹
zugrăvit = prefăcut, 63²²

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
INTRODUCERE	V—LXX
Importanța și valoarea istorică a cronicii lui Miron Costin	V—XI
Manuscrisele cronicilor	XI—XXX
Ediția de față Manuscrisul de bază și variantele	XXXI—XXXVI
Edițiile anterioare	XXXVII—XLII
Isvoarele cronicii	XLII—LVI
Data cronicii	LVI—LIX
Traducerile cronicii lui Miron Costin	LIX—LXVIII
Sigle și prescurtări	LXIX—LXX
TEXTUL	1—219
Istoricii	3
Predoslovie	4
Stihuri de descălecatul părâi	5
<i>Capul I</i> (Urcarea în scaun a lui Ieremia Movilă, 1595)	7— 12
<i>Capul al doilea</i> (Mihai Viteazul, luptele cu Turcii și cucerirea Ardealului, 1595—1599)	13— 16
<i>Capul al treilea</i> (Mihai Viteazul, cucerirea Moldovei, luptele cu Polonii, 1600)	16— 22
<i>Capul al patrulea</i> (Sfârșitul lui Mihai Viteazul, 1600—1602)	22— 25
<i>Capul 5</i> (Movileștii în Moldova, 1601—1611)	25— 27
<i>Capul al șaselea</i> (Ștefan Tomșa și doamna Elisabeta Movilă, 1611—1616)	27— 34
<i>Capul al șeptelea</i> (Radu Mihnea, întâia domnie în Moldova, 1616—1619)	35— 38
<i>Capul al optulea</i> (Gaspăr Grațianu, 1619—1620)	38— 50

	<u>Pag.</u>
<i>Capul al noăălea</i> (Alexandru Iliăș, întâia domnie, 1620—1621)	50— 64
<i>Capul al dzecilea</i> (Ștefan Tomșa, a doua domnie, 1621—1623)	64— 68
<i>Capul al unsprădzecilea</i> (Radu Mihnea, a doua domnie, 1623—1627)	68— 73
<i>Capul al doisprădzece</i> (Miron Barnovschi, 1626—1629)	73— 76
<i>Capul al treisprădzece</i> (Alexandru Coconul, 1629—1630, Moise Movilă, întâia domnie, 1630—1631, Alexandru Iliăș, a doua domnie, 1631—1633)	76— 82
<i>Capul al patrușprădzece</i> (Pierirea lui Miron Barnovschi, 1633)	82— 88
<i>Capul al cincisprădzece</i> (Moise Movilă, a doua domnie, 1633—1634)	88— 93
<i>Capul al șasesprădzece</i> (Vasile Lupu, prima parte a domniei, 1634—1647)	93—114
<i>Capul al șeptesprădzece</i> (Vasile Lupu, sfârșitul domniei, 1648—1653)	114—138
<i>Capul al optusprădzece</i> (Gheorghe Ștefan, întâia domnie, April—Mai 1653, Vasile Lupu, a doua domnie, Mai—Iulie 1653. Lupta dela Finta cu Matei Basarab)	138—157
<i>Capul al noosprădzecelea</i> (Lupta finală între Vasile Lupu și Gheorghe Ștefan. Asediul Sucevii, 1653)	157—169
<i>Capul al doodzecilea</i> (A doua domnie a lui Gheorghe Ștefan, 1653—1658)	169—191
<i>Capul al doadzece și unul</i> (Gheorghe Ghica, 1658—1659)	191—209
<i>Capul al doodzăci și doi</i> (Ștefan vodă fiul lui Vasile Lupu, 1659—1661)	209—219
VARIANTE ȘI ISVOARE	221—385
INDICE	387—422
GLOSAR	423—430

